Munkátsy József. 1854.

Kassai építőmester.

Archaeologiai Értesítő

XXIX. 1909., 384.

72

Munkás Mészöly Béla

és Podolini erti iskoláját látogatta
Cserepes István festőművén főiskolai
tanulmányai megkezdése (1925) előtt.

Cserepes István /1901-1904 /. Emlékkiállitás. 1960.
Ernst Muzeum. Kat. Bev.: Oelmacher Anna. Bp. 1960.
27 l., 9 t.

10. l.

Munkácsy Sándor
építész

MMÉ Évk
1934. 230. l.

épcsok,

ény

sok

Föl

fes

öss

i erdő

d á s.)
nát ké
nely a
sü osz
an d e
dó szó
el fog
atöme
nény t
y és p
t. Kik
a. A r
a mor
ci m.
kinthe

ranyat ér

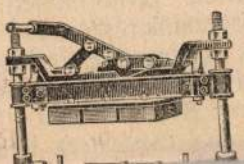

cserép lapos 36 k., Majerszk
(Geletnek) 1000 köbm. terméskőre
(szabálytalan), Nagysurányi té
fali tégla köz. 32 koronával ab Na
Mittelmann M. és tsai (Pozs
vényujfalu) oltatlan mész 2·20 kor. a
ujfalu, Holdampf Sándor utódai
(szabálytalan), Stockerauimé
mészre (szabálytalan), Luczenba
terméskőre 4 k., trachytra 300 k., 450
fejkőre 225 k., Bohn M. és tsa (

rafakő szigetelő anyag, Schedetők, fa-cementtetők, hideg és ékony falak burkolására, könnyü angfogó válaszfalak készitése, ütők, jégvermek, sörraktárak, borpincék szigetelése.

Thermalit

tulhevitett vezetékek

szigetelésére.

Parafakőg

ezelőtt: Kleiner

Igazgatóság: Budapest, VIII.,

Telefon 60—33 és 67—25.

Épitési munkálatok: föld. beton stb. ik.

lat tehető az összes munkákra együtte- vagy ezen három csoport szerint külön y munkacsoportra. Ajánlat csakis a Deb- szab. kir város által kiadott ajánlati és vetési ürlapokon tehető. A csatornázási vállalati általános és részletes feltételek, önben ajánlati és költségvetési ürlapok nben a városi mérnöki hivatalban (Si- u. 2/b. II. em.) megtekinthetők. Az és költségvetési ürlapok, valamint az s és részletes feltételek pedig 10 koro- yancsak Debrecenben a város mérnöki n megszerezhetők. Az ajánlatok Deb- ros polgármesteri hivatalába január éli 12 óráig adandók be és ugyanott órakor fognak felbontatni. Az ajánlat előtt január 18 án d. e. 12 óráig házipénztárába az ajánlati összeg koronájáig 5%, azonfelüli összege nak megfelelő bánatpénz helyezendő az erről szóló elismervény az ajánatolandó. Kinek ajánlata elfogadtatik, ét biztositékul a vállalati összeg teles kiegésziteni.

(Fazsindely fedés) Zenta központi főpénztáránál földsz.) leteendő

Budapest. (Szerszá tása.) A debreceni do séges alábbi szerszámg tositására árlejtés hird drb esztergapad, 1 drb rikai szoritóagy és 1 drb drb. furógép, hozzá 75 litandó gépek méreteit tartalmazó „Részletes ferencvárosi m. kir. dohá ségénél átvehetők. A kell tok „Ajánlat a debrece által szükségelt szerszá felirattal január 20 budapest-ferencvárosi m. gatóságához nyujtandók

Budapest. (Bőrésszö ruházat szállitása. posta és távirdaigazgatósá tai jármü javitó mühelyn motorvezetők részére 1909 séges egyenruházati felsz tására. A szükséglet 3 év Bőráru: 876 pár cipő. II. gyapjuing (Szveater), 876

Munkás Mészöly Béla

— *Masirevich Szilárd, a londoni magyar követ nyitotta meg Munkás-Mészöly Béla magyar festőművész kiállítását a Bloumsbury képtárban. A magyar festőművész kiállításáról nagy elismeréssel irnak a londoni műkritikusok.*

Nemzeti Újság 1937 II. 20

Munkás Mészöly Béla

— **Magyar festő londoni kiállitása.** A londoni Rembrandt Gallery termeiben nagysikerü kiállitást rendezett Munkás-Mészöly Béla. Hetvennyolc darab festménye és rajza nagy érdeklődést váltott ki a londoni közönség körében. Az impresszionizmusból kiinduló művészete, naptól áthevült szineivel, a szerencsésen kiválasztott tárgyi elemeivel és előadásának eleganciájával nemcsak feltünést, hanem megérdemelt sikert is aratott Londonban.

Nemzeti Ujság 1937 II. 7

MDK.

Munkácsy Péter

Kiállitási hiradás

Vasas 1965 ápr. lap -

Munkácsy Péter MDK

résztvett a kiállitáson. 1962. dec. 17-30.
Jutalomban is részesült.

"Postán"

Tóth Jenő: Valódi művészeti élm nyt nyujtott a
budapesti póstás képzőművészek
szakkörének kiállitása.
Szocialista Pósta/19/ 63. 1. szám

Munkácsi Péter

Szerepel a Postán Képzőmű-
vészeti Kör Kiállításán

Népművelés. 1964, 4 n. 43 o.

MDK.

Munkácsi Péter

Kiállitott rajzait dijazták

Izzó 1965 ápr.1. lap -

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

Munkácsi Péter

IZZÓ

1965 ÁPR 11

1021

NAGYDÍJAT KAPTAK KÉPZŐMŰVÉSZEINK

A Pesterzsébeti Vasas Művelődési Házban rendezték meg a vasas képzőművész körök budapesti kiállítását. A tárlaton az Izzó képzőművész körének kiállítási anyagát nagydíjjal tüntették ki.

Munkácsi Péter több tusrajzot és olajképet, Filip Jenő és Kovács József pasztellt állított ki, s több tag tanulmányképpel szerepel.

A többi kiállító közül Baumgartner Rezső (Beloiannisz), Pásztor László (Csepel) és Serényi Zsigmond Kábelgyár) munkái érdemelnek legnagyobb figyelmet.

A tárlat április 6-án zárul, megtekinthető este 8 óráig.

Meghosszabbítjuk a pályázatok közlését

A „20 éve történt" pályázatra különösen az utóbbi napokban sok pályamű érkezett be. Éppen ezért meghosszabbítjuk a pályamunkák közlését. Felhívjuk egyben dolgozóink figyelmét, az értékelésben részt vehet bármelyik dolgozó, aki figyelmesen olvasta az eddig — és ezután — közölt írásokat. Kis papiron, írásban eljuttathatják a szerkesztőségbe vé-

GAZDAGOI

Munkácsi Péter

A Postás Művelődési Ház, a KPVDSZ és a KPM képzőművészköreinek az Építők Rózsa Ferenc Művelődési Házában rendezett tárlatán szerepel.

Postás Dolgozó 1966. jún. ?

Munkátsy József

épitész Kassa

1854.

l.

Arch. Ert

1910. 96. l.

9. A reformátusok régi temetője.

A kassai református hitközség régi temetőjét a mai Szepsi-út délnyugati kanyarodásánál elterülő síkon és a lankásan emelkedő domboldalon találjuk.

Ezt a területet a reformátusok 1696-ban kapták, kárpótlásul a belvárosi templomuknak 1696. márc. 27-én Csáky Ferenc országbíró által történt másodszori lefoglalása alkalmával.[1] E templomot ezután a két év mulva 1698-ban Kassára telepített szt. Orsolyaapácák használatára engedték át, akik azt előbb 1706. jan. 9-ig, majd 1731-től a mai napig bírják.

A Csáky Ferenctől kapott temetőtelken a reformátusok csakhamar egy fatemplomot emeltek. E templomot Rabutin császári hadvezér II. Rákóczy Ferenc idejében 1706-ban a város ostrománál összelövöldözteti. A reformátusok ezt 1714-ben kijavítják s 1731—33 években kőalapra helyezve átépítik s megnagyobbítják. Itt végezték istentiszteleteiket a kassai reformátusok egész a Fazekas-utcai új templomuknak 1805—11-ben történt felépítéséig.

A reformátusok régi temetője az új köztemető megnyitásáig 1889-ig volt használatban. Azóta mindinkább elhagyottá lett, a fejfák, a sírdombok legnagyobbrészt eltűntek s ma már csupán egy romladozó üres kápolnaszerű kripta s a nyugati oldal kőfalkerítésébe mélyített néhány feliratos vastábla tanuskodik e terület egykori rendeltetéséről. A ref. hitközség 1928-ban elhatározta, hogy a régi temető területét felparcellázva háztelkeknek eladja. A temető sírköveit 1929-ben egy kassai kőfaragómester vette meg.

*

E temetőnek jelenleg még fönnálló kápolnaszerű kriptáját **Boronkayné** szül. **Vass Klára** grófnő hamvai

[1] Révész Kálmán, A kassai ref. templomok rövid története 1911. 3. l.

részére Munkácsy József kassai műépítész építette. A sírkápolna homlokzatán „Béke poraidra“ felírást olvassuk, a belső falon pedig kettős címer fölött e szavakat:

Czegei Vass Klára grófnő meghalt Kassán 1858. év január hó 26. napján életének 80-ik évében.

Vass Klára hamvai nem nyugosznak már e sírboltban, 1912-ben átvitték azokat a Rozálián lévő Munkácsy kriptába.

A ref. temető sírkövein néhány érdekes sírfelirat volt. Ilyen:

a sírkert bejáratánál, a temetőőri lakás udvarán, **Nagy György** 1806-ból való sírkövének következő felírása:

Én Nagy György LXII esztendőt számláltam a midőn a halált épen megtaláltam. Vigyázz élő ember aki most itt nézhetsz, Krisztus az idvesség, ettől idvezülhettz. 1806. D. 8. Martii.

Az 1827-ben alig másfél esztendős korában elhúnyt **Dengeleczi Klárát** a következő epitáfiummal siratta el a gyászoló kegyelet:

Dengeleczi Klárát fedi e gyászos bolt,
Kiben szüleinek nem kis öröme volt.
Ah de már bemerült halál örvényében,
Elveszett a nap felkelő fényében,
Virágja lehullott legkelőbb színében,
Melyet testvéri fájlalnak szívekben.

Sz. 1825. 2. november, megh. 1827. 3. junius.

Darkó Pál († 1831.) sírfelirata:

Itt nyugszanak elhamvadt Tetemei Darkó Pál ifjunak, Ki Erdélyből jöve Tudománynak Okáért itt pedig legszebb idejében, 23-ik Esztendős korában, 12 február 1831-ben, a halálnak rettentő éjjelébe merülvén, Hív Társai által Örök nyugalomra helyeztetett.

Wick-Semetők

Munkátsy József
épitőm.
1895

l

Wick Kassa tört
401. l

Munkátsy József

Kassai építőmester

1895-ben 27 ről 40 méter

magasra épitette fel a kassai

ref. templom tornyát.

Wickkassaikatmüeml.

96. l.

~~Székvárak II. 192~~

Munkatsy Ivan

laid

Arch. Est

1910. 96

Munkátsy József

épitész. 1854

Lásd

Arch. Ért

1909. 384.

Munkátsy József

Művészet 1914. 459

Csákány bronzból VI. 156.

Munkátsy Levél (1

A KASSAI KŐMŰVES CÉH FOLYAMODVÁNYA.

Tekintetes Tanács!

Minekután Kassa városában oly nagy fokra emelkedett az építészetben az úgynevezett fuscherkodás a kőműves segédek által, hogy több rendes és cenzurált kőműves mestereknek nincs egy forint ára munkájok s amellett még nemcsak az a hiba, hanem azáltal oly végtelen hibák, sőt a város veszélyeztető állapotát is vonják magok után. Mert minekután azon fent említett kontárkodók ellen semmi felügyelet szakértő egyének által nem történik s így csak egyszer történhetik alkalom, melynek veszedelmét keservesen megsiratja több becsületes honpolgár.

E részben bátorkodik az alólírt céh-elöljáró az összes céhtagok nevében a tekintetes tanácsot kegyelmesen arra kérni, hogy ezen botrányos és káros veszedelmeknek mielőbb gátat vetni méltóztasson annyival inkább, minekután az ily botrányok sehol egy művelt városban nem tűrhetők és nem történnek, hanem mindenütt szakértő egyének által korlátolva vannak s azért is alázattal esedeznek azon céhbeli tagok, hogy kegyeskedjen a tekintetes tanács rendelkezni egy szakértő commissiót összeállítani,

[illegible] vagy [illegible] aki csak valamelyes nevelésben részesült, elfogadhatóan beszélhet könyvekről, de nem a festészet vagy a szobrászat alkotásairól.

EUGÈNE DELACROIX

Művészekre nézve semmi más értékük nincs a könyveknek, minthogy nehéz állásokban a modelljukat alátámasztják velük, ilyen esetekben olykor hasznukat veszik.

DANTE GABRIEL ROSETTI

Egy-egy motívum kitalálásának, megragadásának és élettelyes megvalósításának a pillanatában ami tudományunk, az esztétika, semmit sem segít a művésznek. De felki emóciólnak, tünödéseinek és levés-vevésének közepette olyan megrovásra méltó volna, hogy a stílusakról, a kompozícióról gondolkodás ütjen valamelyes hasta-látásra tesz szert — s végre, nem tartozik-e vajjon a műveltséghez az is, hogy megszerezze magának a képesítést a művészetről szóló gondolkodáshoz is?

P. TH. VISCHER

A mi századunkban egész sereg apró-fróczka alkalmatlankodik nekünk, akik az elmult század alkotásait szedegetik széjjel. Akkor megrokottak azt emberek czeket a műveket, most meg kritizálják és széjjel szedegetik őket.

VOLTAIRE

Munkátsy József (2

mely lenne, valamint más városokban egy városi mérnökből, ügyvédből s úgy egy rendes épitőmester- és ácsmesterből, akik minden épülendő helyiséget, annak terve és engedélye a tekintetes tanács elé terjesztése után, megvizsgálván, a tekintetes tanács elébe bejelentenék a lehetőséget és az ellenkezőt, valamint minden épülettől és nagyobb javításoktól rendes épitőmestertől egy célszerű tervet büntetés terhe alatt legyen minden épitőnek a tekintetes tanács elébe felterjesztendő s igy több mindenféle bajokon segítve leend és a város szépítése is valódilag nyer azáltal, midőn most sajnos, hogy az ellenkező tapasztalható,

Ennekután elvárják az említett tagok a tekintetes tanács kegyes orvoslását és jóváhagyását, mély alázattal maradván

MUNKÁTSY JÓZSEF
kőműves és kőfaragók céhelőljárója.

Kelt Kassán, május 3-án 1862

Kívül: Tekintetes szabadkirályi Kassa város tanácsa.

A Kőmives-és kőfaragómesterek előljárója az épitészet botrányában, mint bentebb pövebben. (Kassa város levéltárában). KEMÉNY LAJOS

Művészet 1914. 459. l.

PAPÍRSZELETKÉK

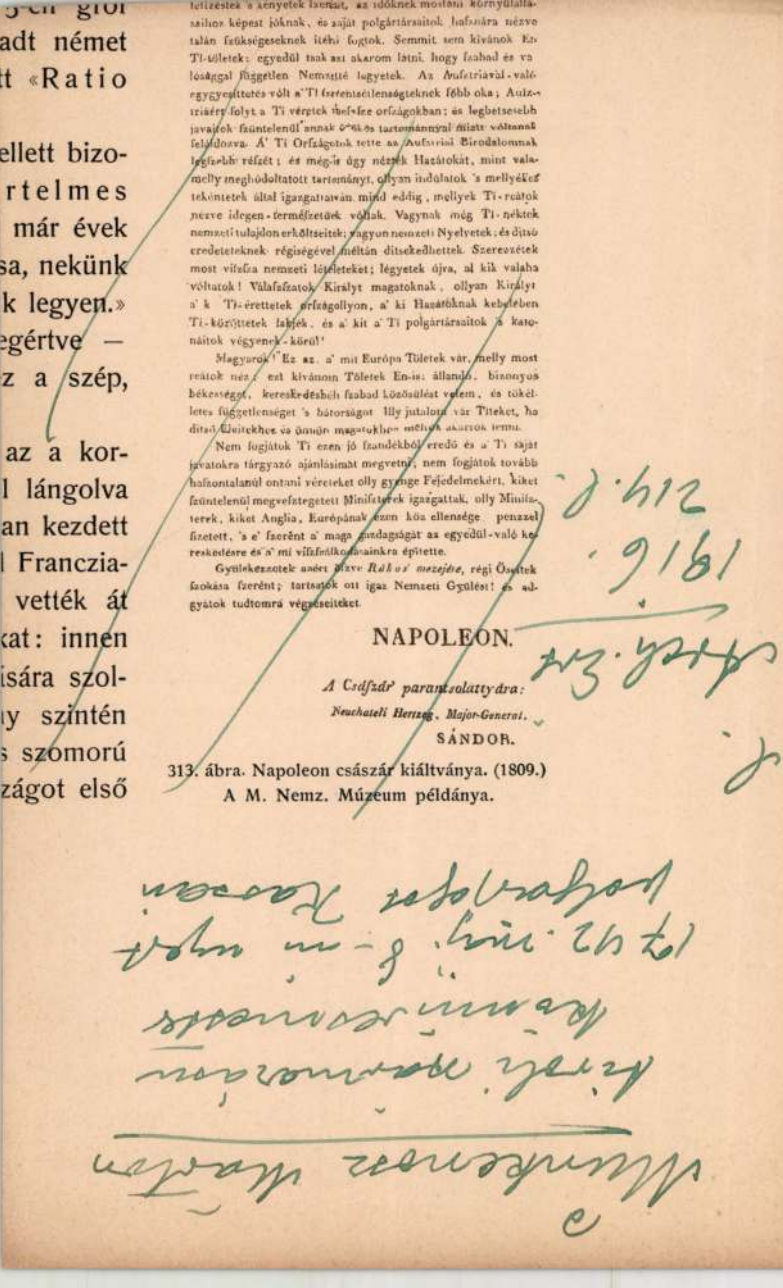

lelkesítek a' kényetlek fzerint, az időknek mostani környülállásaihoz képest jóknak, és saját polgártársaitok hafznára nézve talán fzükségeseknek ítéli fogtok. Semmit sem kívánok Ez Ti-tőletek; egyedül tnak azt akarom látni, hogy fzabad és valósággal független Nemzetté legyetek. Az Auſztriával-való egyeſzesſítetés vólt a' Ti ſzerentsétlenségteknek főbb oka; Auſztriáért folyt a Ti vértek thelſ-fze orfzágokban: és legbetsesebb javaitok fzüntelenül annak ö-vési és tartományi hiúſág vóltanak feláldozva. A' Ti Orfzágotnk tette az Auſztriai Birodalomnak legfárasztóbb részét; és még-is úgy nézték Határotkat, mint valamelly meghódoltatott tartományt, olyan indúlatok 's mellyéket tekéntetek által igazgattanak mind eddig, melliyek Ti-reátok nézve idegen-terméſzetűek vóltak. Vagynak még Ti-nektek nemzeti tulajdon erkőltseitek; vagyon nemzeti Nyelvetek; és ősi eredeteteknek régiségével méltán dítsekedhettek. Szerezzétek most vifzſa nemzeti létéleteket; légyetek újra, a' kik valaha vóltatok! Válaſzatok Kiralyt magatoknak, ollyan Királytt a' k Ti-érettetek orfzágollyon, a' ki Határotknak kebelében Ti-közöttetek lakjék, és a' kit a' Ti polgártársaitok 's katonáitok végyenek-körül!

Magyarok! Ez az, a' mit Európa Tőletek vár, melly most reátok néz; ezt kívánom Tőletek En-is: állandó, bizonyos békeséget, kereskedésbeli fzabad közösülést vetem, és tökéletes függetlenséget 's bátorságot lilly jutalotra vár Titeket, ha ditsó Őseitekhez és önnön magatokhoz méltók akartok lenni.

Nem fogjátok Ti ezen jó fzándékból eredő és a' Ti saját javatokra tárgyazó ajánlásimat megvetni, nem fogjátok további hafznotalanúl ontani véreteket olly gyenge Fejedelmekért, kiket fzüntelenül megveſztegetett Miniſterek igazgattak, olly Miniſterek, kiket Anglia, Európának ezen kőa ellensége penzzel fizetett, 's e' fzerént a' maga fzándagságát az egyedül-való kereskedésre és a' mi vifzſzfolkozásainkra építette.

Gyülekezzetek annél fzebb *Rákos mezejére*, régi Őseitek fzokása fzerént; tartsatok ott igaz Nemzeti Gyülést! és adgyatok tudtomra végheztetek.

NAPOLEON.

A Cséfzár' parantsolattyára:

Neuchateli Herczeg, Major-General,

SÁNDOR.

313. ábra. Napoleon császár kiáltványa. (1809.)
A M. Nemz. Múzeum példánya.

minden, úgy hitlevélbeli, mint egyéb jogait
és helybenhagyott törvényes szokásait kegy
Magyarország s a hozzá kapcsolt részek t
karát és rendeit ugyanazon előjogokban s
fogják tartani, melyeket azonkivül Ő legsz.
fog tartatni.»

Ugyancsak az 1722—23-iki országg
királyi helytartó-tanácsot, a mely egész 184
óta pedig Budán székelt. Újra szervezték a r
a hétszemélyes s a királyi táblát szintén sza
állítottak fel.

Eme rendkívüli fontosságú, az állan
kozólag a helytartó-tanács, a hétszemélyes
iratokat állítottunk ki a Magyar Országos
erdélyi kanczellária egyik magyar nyelvű
főkormányszékhez. (1744.) A legfontosabbi
vezésére vonatkozik — III. KÁROLY király,
kanczelláriának, a helytartótanács és a hét
A helytartótanácsban a nádor elnököl, távo
tíz főúr, nyolcz nemes, három titkár. A p
foglal helyet stb.

Szalay I.: Magyarország tört. emlékei.

Munkácsi Sámuel

miskolci könyvkötő

1758.

l. Csősz

368. l.

48. Ereklyemuz.

ube)

zén csákót tart tollas forgóval, keblét
zemöldöke, bajusza és oldal szakálla szőke,
valója fekete, ezüstzsinóros atillája
e. Tölténytáskájának sziján oroszlánfej
czczal, melynek végei az „Fl" monogrammos

cm.
czi emlékek muzeumából (107/95. No 175).
iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

668

Munkátsy István

Pál pater

rajzoló XVIII. sz

Lásd.

Turul 1933.

61. és kv ll.

Vegyes

2 köt, 8 r

Acsády

Ignácz:

I. Magyarország három részre oszlásának története.
(A „Magyar Nemzet Története" V. kötete.)

II. Magyarország története I. Lipót és I. József korában.
(„[illegible]" VII. kötete.)

Munkay Iván

86. Margithidfő fákkal, olaj

Duna Kiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon
1933. január hó, 5 lap

MDK

Munkay Iván

Margithidfő fákkal, olaj

Duna-kiáll. N. Szal. 1933. jan. 7 l.

BAGAMÉR /Hajdú/

R.k. templom, Gótikus, átalakitv

(Szerecz Péter: Nagyvárad műemlé

Gör. kat. templom, épült 1821-be

(Bihar vármegye és Nagyvárad. MV.

Ref. 1821

Munkay Iván

Pest

Laird

Petrovszky Munkay

Iván alatt

Györffy Katalin, 53
P. Gyurmán Márta, 46
Hargitai Zoltán, 50
Harsányi András, 41
Horváth István, 53
Illei Vilmos, 53
Jakó Zsigmond, (800 P), 46
Jankó József, 55
Juhász Lajos, 47
Kálmán Béla, 47
Klenner Ferenc, (800 P), 52
Korompai Imre, (800 P), 43
Kulin György, (800 P), 47
Láng Sándor, (800 P), 47
Sik Károly, 49
Sólyi Antal, 51
Soós Árpád, 49
Szabados Margit, (800 P), 53
Szabó Árpád, (800 P), 49
Szabó Dénes, (800 P), 49
Szentes Ferenc, 55
Szirmai János, 55
Szita Oszkár, 56
Tárczi Zoltán, 56
Temesi Mihály, 52
Tóth Jenő, 54
Török Tibor, 44
Votisky Zoltán, 44

Összesen 68. Akik teljes összegű, 800 pengős ösztöndíjban részesültek, azoknak neve mellett a kapott összeget feltüntettük. A többiek félösszegű, 400 pengős ösztöndíjat kaptak.

Munkás-Mérők Bála

Pesti Napló

1937. febr. 5.

léklettel 1 térkép
A rovarok szerepe a betegségek el
Irták: Göldi-Gorka
Hollywood rejtelmei Irta: Jeane.
A fizika története és fejlődése I
kötésben kb. 1000
Magyarország földalatti gombái és
5 tábla eredeti ra
A magyar birodalom állatvilága az
lajstroma 3 kötet
Az abszolutizmus kora Irta: Marcz
képtáblával 3 térk
A rádiótelegráf és a rádiótelefon
A hübériség és a keresztes hadjár
650 oldal 184 szöv
7 szines képtáblav
A felkelő nap országában Irta: Mc
A tüdőbaj gyógyitásának compendiu
Oczeanografia Irta: J:Richard 344
Népszerü asztrofizika Irta:dr.Sch
Drágakövek osztályozása és felisn
730 oldal kötve
Általános geológia Irta: Schaffer
A bőr betegségei Irta: dr.Sellei
Guliver utazásai Irta: Swift (fel
A föld és az élet története Irta:
Áldozati énekek Irta: Tagore. Reg
Parsifal teljes operai szövegkön

Munkács Béla

Kiállít

8,ó.U. 932. IX, 4.

özpont meginditotta rotaprintes for-

köteteként a

épzőművészeti Élete"

amely a Közoktatásügyi Népbiztosság

a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es

tkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

kiadványai közül kapható

ok 1954-55."

özpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

ok 1956-58."

ók a Művészettörténeti Dokumentációs

MDK

Munkenosz Márton kassai épitőmester, céhmester
1759.

Kenény Lajos cikke. Magy. Mérnök és Épitész Egylet
Heti Ért. 19o7. 14.sz. ápr. 14. 154 l.

Munker Mór Ádám

Munker Mór Ádám, festő, Pozsonyból, 28 éves korában, 1855—56 a fest. előkészítő szakosztály hallgatója volt.

Fleischer Bécs 70. l.

Münker Moritz Adam

Geb. in Pressburg

23 J. alt.

1855-56

Bécsi akadémia
könyvtár

Móragyi fazekasípar V. 188.

Münsch. Leopold

festő

Szül. 1826. jun. 15. Bécs

+ 1888. jun. 17 Pozsony

működéséről nem

tud.

Csákós 6. l.

Nagyr.

Dr Szentiványi Gyula,
ünnek

XI. Lágymányosi u. 16.

Munn József

Munn József, Kismartonból, 1825-től 1826-ig látogatta a rézmetszők szakosztályát.

Fleischer Béla fo. l.

Munsterus, Sebastianus

„Cosmographia" c. művéről (1552) említi.

Czagány István könyvismertetése /Gombos Zoltán: Budavári kertek/ Művtört.Ért. 1970.4.sz.298-302.l.

300.l.

M. P. K.

MUNSTERUS, Sebastianus

1552. ben ~~ben~~ Baselben közzétett

Cosmografiáján Budai látrép

Lehetséges, hogy ez után részítette

Meldemann fametszetét

1600-ban Custos, D. részét mesolokot

Gerő László: A budai vár helyre-

állítása Bp. 1951. 105. l.

Munteán István

festő

1928–29

Érmisk 1930. 86. l.

3029

22 Kupelwieser L:

(Sz. Piestingben 1796. oktober 17-e

Mária mennybevitele.

Az előtérben l
tott sírt, a melyből a s
rülőtte az apostolok va
rózsaszinű ~~szalagot~~ öve és
réfjök azonban égre
tól körülvéve Mária
keresztbetévé tartja, kibon
rózsa szinű s palástja
beg. Kettő hárfázik, eg
Az apostolok mögött s
ra: „Kupelwieser 1852

Vászon, méretei
~~Tárkányi B. K~~
~~M. Képt. 457.~~
~~Ug. n. 315.~~
~~VII: 22.~~

a Madonna által elejtett

~~[illegible]~~

VII: 295.

MUNTEAN Letiția

M.D.K.

MUNTEAN Savu

1931-ben Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

Róti: Nagybánya... Bp. 1954. 340.l.

R.D.U

HUNTEANU Teodor

1923-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja.

Réti: Nagybánya ... 335.l.

M.S.A.

MUNTEANU I.

1925-ben Nagybányán a szabadiskola tagja

Reti: Nagybánya... 537.l.

MUNTEANU Felicia

K.P.A.

1926-ban Nagybanyan a szabadiskola tagja

Réti: Nagybanya. 357.1.

MDK

Muntyán György temesvári
épitőmester

Bóka község /Torontál vm./ előljárósága megbizta M.Gy.-t egy tanterem és tanitói lakásól álló iskolának felépitésével.

Épitési munkálatok.
Vállalkozók Közlönye. 1908.jul.22. 6.1.

Muntyán György temesvári
építőmester

Róka község /Torontál vm./ előljárósága
megbízta K.Gy.-t egy tanterem és tanitói la-
kásól álló iskolának felépitésével.

Épitési munkálatok.
Vállalkozók Közlönye. 1908.jul.22. 6.1.

Mur Steffen

ötvös 1581

lásd

Gyárfás Nagyszeben

Arch. Ért. 1910 414

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Kedden folytatták a könyvnapot. Nagy örömet keltett, hogy a vevők nem könyvre vásároltak, hanem készpénzért.

Ötvenkét éve nem volt ilyen alacsony az árja. Az ár-folyam csak a tőzsdén volt még alacsonyabb.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Három ország rendezi együttesen a legközelebbi futballbajnokságot.« »Ebből nagy baj lesz! Nem tudnak majd egymással megegyezni, hogy ki legyen a bajnok.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon Anglia azért nem fizet Amerikának háborús adósságot, mert ő sem tud inkasszálni?«

A nap hőse: Balbo, akinek a szakálla miatt betiltottak egy kis filmet. A betiltó közeg állítólag a saját szakállára intézkedett.

Bajuszt fognak növeszteni a budapesti rendőrök. A titkos rendőrök számára nem lesz kötelező a bajuszviselet, hogy meg lehessen őket különböztetni a többi rendőrtől.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Egy képviselő meg akarja adóztatni a fürdőtrikót, mégpedig a rövidsége arányában. Minél hosszabb a női fürdőruha, annál kevesebb adót kellene fizetni érte.« »Ez a megoldás nem tetszik nekem. A feleségem bizonyára ambicionálná, hogy virilista legyen.«

Mindenben első a Pesti Napló

Amerika északnyugati államainak fele termése megsemmisült

Washington, június 5.
(A Pesti Napló kábeljelentése.)

(United Press.) A szárazság az északnyugati államokban *a várható termés 60 százalékát elpusztította.* A kormány reméli, hogy a kongresszus még a hét vége előtt elfogadja sürgős indítványát *a farmerek megsegítésére.* A program első pontjaként már most *100.000 munkanélkülit foglalkoztatnak* a segítségre szoruló vidékeken. Az aszály a *délnyugati államokat aránylag megkímélte:* Kansasban, Oklahomában, Texasban, Nebraskában, Missouriban, Arkansasban, Új-Mexikóban és Coloradoban *még a tavalyinál is valamivel jobb termésre számítanak. Pennsylvániából* jelentik, hogy a pusztító aszályhoz *roppant sáskajárás társult.* Pennsylvániában szinte *az egész gyümölcs- és veteménytermés megsemmisült.*

— Győzött Oslóban a HUF. *Oslóból* jelentik: A Hungária—Ujpest—Ferencváros vegyes csapata kedden délután Osló város válogatott futballcsapata ellen játszott és 2:0 arányban győzött.

— Nedics tábornok a jugoszláv vezérkar új főnöke. *Belgrádból* jelentik: *Nedics* Milán tábornokot, akit a király most a vezérkar főnökévé nevezett ki, már régóta kombinálták erre az állásra s úgy tekintik, mint rendkívül képzett katonát. Nedics eddig a skopljei harmadik hadtest parancsnoka volt. *Az Obrenovics Sándor és Draga királyné elleni merényletben Nedics mint főhadnagy állítólag igen jelentős szerepet vitt.* Nedicsről legutóbb igen sokat beszéltek azzal a rendkívül harcias hangú beszédével kapcsolatban, amelyet május 27-én Skopljéban a hősök emlékére emelt templom felszentelése alkalmával mondott.

— Litvinov Karlsbadba utazik. *Prágából* jelentik: Lapjelentések szerint Litvinov külügyi népbiztos a genfi tárgyalások befejezése után rövid gyógyhasználatra Karlsbadba érkezik.

— Togo tengernagy temetése. *Tokióból* jelentik: Kedden délelőtt temették el fényes katonai pompával *Togo* tengernagyot, a csusimai hőst. A koporsót ágyútalpon vitték a Hibzsa-parkba, ahol szabadtéri oltár előtt celebrálták a gyászszertartást. Ott voltak a királyi ház összes tagjai, a diplomáciai testület, a tengernagyok és sokezer névtelen gyászoló. Valamennyien lehajtott fejjel vonultak el a ravatal előtt. A szertartás után a koporsót a Tama-temetőbe vitték, ahol kőszarkofágban helyezték el. Tokióban valamennyi üzlet és hivatal zárva maradt a temetés napján.

— Bronz érdemérmet kapott egy III. polgárista életmentésért. A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére Schönfeld Károly kőszegi polgári iskolai III. osztályú tanulónak önfeláldozó magatartással végbevitt életmentésért a magyar bronz érdemérmet adományozta.

— Három »sub auspiciis gubernatoris« doktoravatás lesz ma a budapesti egyetemen. A budapesti Tudományegyetem szerdán délelőtt 11 órakor az egyetem aulájában a kormányzó képviselőjének jelenlétében sub auspiciis gubernatoris doktorrá avatja ifj. *Nékám* Lajos és *Juba* Adolf orvostudományi, valamint *Horváth* Károly Antal bölcsészettudományi doktorjelöltet.

— A rendőrzenekar kitüntetése. A Társadalmi Egyesületek Szövetsége a Magyar Királyi Állami Rendőrzenekarnak a Nemzeti Munkahét alkalmával kifejtett hazafias és odaadó közreműködéséért *a TESz nagy aranyérmét* adományozta. A kitüntetést *Szőllőssy* Ferenc, a zenekar karnagya vette át.

— Chilei magyarok kitüntetése. A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére a Chileben letelepedett honfitársaink érdekében kifejtett jótékony tevékenységük elismeréséül *Selényi* Sándor mérnöknek, a chilei magyar segélyegylet elnökének a magyar Vöröskereszt érdemkeresztjét, *Balázs* Aurél gyárosnak, a segélyegylet ügyvezető alelnökének pedig a magyar Vöröskereszt érdemérmét adományozta.

— Konzuli működési engedély. A kormányzó a külügyminiszter előterjesztésére *Dáni* Szabolcs Budapestre kinevezett lett tiszteletbeli konzulnak a működési engedélyt megadta.

— Pest vármegye kisközgyűlése a drága villany ellen. Pest vármegye kisközgyűlése *Erdélyi* Lóránt alispán elnöklésével ülést tartott. *Herskovits* József a villanyáramuzsora ellen szólalt fel. Adatokkal igazolta, hogy *Kispest és Pestszentlőrinc túlságosan drága áron kapja az áramot.* Az is helytelen, hogy a BESzKÁR nagyon rövid relációkat létesít a perifériákon. Az alispán megígérte, hogy az *áramkérdést megvizsgálja és a fogyasztók érdekeire figyelemmel lesz.* A BESzKÁR tarifarevízióját is sürgetni fogja. *Kégl* János a szárazságokozta károkra mutatott rá. *Mihályi* Ferenc a fővárosi vámok mérséklését követelte. *Váry* Albert nyomorenyhítő-akciókat sürgetett. *Szelényi* Károly bejelentette, hogy az *újpesti villanyáram leszállítására indított akcióval kapcsolatosan a kereskedelmi miniszter leiratot intézett a megyéhez.* A Trösztteel megindítják az ármérséklő tárgyalásokat és a *fogyasztók érdekeit a legmesszebbmenő módon meg fogják védeni.*

— A Magyar Ujságírók Egyesületének elnöki tanácsa és választmánya ma délután ülést tartott, amelyen *Németh* Imre és társainak kérésére elhatározta, hogy folyó hó 15-én, pénteken délután öt órakor az Otthon-Kör helyiségében (VIII., Eszterházy ucca 4.) rendkívüli közgyűlést tart. Elhatározta ezenkívül a választmány, hogy a közgyűlést előkészítő ülését ugyanitt folyó hó 12-én, kedden délután félnégy órakor tartja.

— Bestiális gyilkosság a torontálmegyei Basahídon. *Nagybecskerekről* jelentik: A torontálmegyei *Basahíd* községben kedden hajnalban kettős véres rablógyilkosság történt. *Gruics* Miladin volt gazdálkodót, aki utóbbi időben nagyszabású banküzleteket bonyolított le, kedden hajnalban háza előtt *rablók fejbeverték, úgyhogy eszméletlenül terült el.* A rablók behatoltak a lakásba, el akarták vinni a pénzszekrényt, de Gruics hetvenéves felesége dulakodni kezdett velük. Ezalatt Gruics is magához tért, revolvert vett elő, de az csütörtököt mondott. *Erre a rablók úgy Gruicsot, mint feleségét félholtra verték.* A pénzszekrényből *900.000 dinár készpénzt, sok értékpapírt és váltót vittek el.* Másnap reggel fedezték fel a merényletet, Gruicsot még sikerült kihallgatni. Elmondotta, hogy néhány nap előtt *megfenyegették, ha nem fizet 40.000 dinárt a szegényeknek, a sok kiuzsorázott ember nevében, akkor elteszik láb alól.* Gruics és felesége az ütések következtében meghaltak.

— A frontharcosok a polgármesternél. Gróf *Takách-Tholvay* József és vitéz *Martsekényi* Imre törvényhatósági bizottsági tagok vezetésével az Országos Frontharcos Szövetség egyenruhás küldöttsége tisztelgett a polgármesternél. Elpanaszolták, hogy egyes ideiglenes alkalmazottakat elbocsát a főváros, bár *ezek hadviseltek és ellenük semmi panasz nem merült fel.* A polgármester kijelentette, hogy minden egyes esetet külön-külön vizsgál meg.

— Sorozatos lovasbalesetek Kisvárdán. Mint Kisvárdáról jelentik, a Felsőszabolcsi Gazdakör által rendezett országos lovasmérkőzésen, melyet néhai Liptay Béla szellemében a gazdakör vezetői: *Liptay* László és gróf *Vay* Miklós évenként rendezni szoktak, a tegnap tartott befejező napon *sorozatos lovasbalesetek történtek.* Ezen a lovasmérkőzésen az összes úrlovasok és úrlovasnők megjelentek és a női számban *Bárczy* Hanna, báró *Berg* Dieda, *Fáy-Halász* Ida, gróf *Széchenyi* Irma különböző akadálynál *felbuktak.* Különösen *Fáy-Halász* Ida és gróf *Széchenyi* Irma bukása volt *súlyosabb.* A lovasmérkőzés nagy közönsége, mely a tribűnt ellepte, érthető izgalommal tárgyalta ezt a példátlanul álló balesetsorozatot, mely a szépen rendezett lovasmérkőzést megzavarta. A vadászugratást *Parázsó* Zoltán főhadnagy, az úrlovasnők vadászugratását *Fáy-Halász* Ida, az úrlovasnők díjugratását — melyben a sorozatos balesetek történtek — *Lieszkovszky* Pálné, a puissanceot *Platthy* József huszárfőhadnagy *Dungyerszky* Baba »*Ebek*« nevű lovával. 1.80 m magasságot ugratva nyerte meg és ezzel igazolta, hogy a legelső azok között, akik hivatva vannak a jövő olimpiászon a magyar ugrósportot képviselni.

— Házasság. *Sümeghy* Kata és dr. *Schmiedl* Dániel jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— A petróleum világgazdasági jelentősége. Az energiatermelés átalakulása okozta, hogy minden ország rávetette magát a petróleumra, annál inkább, mert *a világ nyersolajkészletei rohamosan fogynak.* A petróleum történetét, mai helyzetét és *a szénolaj* jövőjét érdekes cikk ismerteti a *Pesti Napló* mai mellékletében: a *Népszerű Tudományos és Technikai Naplóban.* Az *energiavalutáról* szóló cikksorozat olyan nagy érdeklődést váltott ki, hogy a kor technikai fejlődésével foglalkozó lap ebben a számában is közöl egy hozzászólást. Technikai haladás? A főváros néhány üzeme *visszatér a lófogatú szállításhoz!* Nagy érdeklődésre tarthat számot *a mesterséges rádióaktivitásról* szóló ismertetés is a mai *Népszerű Tudományos és Technikai Naplóban.*

— Ady Lajos, Szabó Lőrinc és Csűrös Ferenc a debreceni Tóth Árpád-ünnep szónokai. Június hó 10-ikén leplezi le Debrecenben az Ady Társaság a város nagy szülöttjének, *Tóth* Árpádnak, a nagyszerű költőnek emlékművét a nagyerdei sétaparkban. A leleplezési ünnepélyen az Ady Társaság nevében *Ady* Lajos tankerületi főigazgató, *Az Est*-lapok nevében *Szabó* Lőrinc s Debrecen városa nevében *Csűrös* Ferenc közoktatásügyi tanácsnok mond emlékbeszédet.

— A finn-ugor kultúrbizottság ülése. A finn-ugor kultúrbizottság kedd délelőtti tanácskozásán az eszteket *Jörgenson* államtitkár és *Ney* miniszteri igazgató, a finneket *Tuleinheimo* egyetemi tanár, *Loimaranta* államtitkár, *Pesonen* főtanfelügyelő és *Haestesko* liceumi igazgató képviselték. A bizottság magyar tagjai dr. *Csekey* István, dr. *Bán* Aladár, dr. *Virányi* Elemér, dr. *Lukinich* Frigyes, ifj. dr. *Szász* Károly, *Vikár* Béla, *Horger* Antal, dr. *Szádeczky-Kardoss* Tibor, *Faragó* József és mások voltak. Dr. *Csekey* István elnökölt és méltatta a finn-ugor nemzetek kapcsolatait, utána *Pekár* Gyula, *Bán* Aladár és *Virányi* Elemér magyar, finn és eszt nyelven beszéltek. Dr. *Olay* Ferenc a kormány üdvözletét tolmácsolta. Délután Onni *Talas* finn követ teán látta vendégül a bizottságot, este pedig a főváros adott vacsorát a Gellért-szállóban.

— Moszkva nagy lelkesedéssel fogadta a Cseljuskin-expedíció vezetőit. *Moszkvából* jelentik: *50.000 főnyi tömeg* várta a pályaudvaron *Schmidt* professzort, a szerencsétlenül járt Cseljuskin-expedíció vezetőjét, *aki közel egy évi távollét után tért ma haza Szovjetoroszországba.* Schmidt professzor *Jusakov* pilóta társaságában érkezett meg, aki az expedíció megmentésére siető repülőrajt vezette. A pályaudvaron Schmidt tanár fogadtatására megjelent előkelőségek között volt *Nobile tábornok is, aki még mindig Szovjetoroszországban tartózkodik.* (United Press.)

— Széket dobtak Papanasztaziu volt miniszterelnökre a görög parlamentben. *Párizsból* jelentik: A Havas-iroda athéni különtudósítójának jelentése szerint a képviselőházban súlyos összeütközés történt *Papanasztaziu* volt miniszterelnök és egy képviselő között. Papanasztaziu a választójogi törvényhez szólt hozzá és közben sértő kitételekkel illette *Kondilisz* hadügyminisztert. Kondilisz egyik párthíve erre széket ragadott és Papanasztaziu felé hajította, aki karján megsebesült. Ezután zajos jelenetek játszódtak le s az elnök kénytelen volt az ülést felfüggeszteni.

— Eltünt egy diák. *Lakner* Endre, a Barcsay uccai Madách-gimnázium III. osztályú tanulója tegnap délben az iskolából távozása után eltünt. Aki tud róla valamit, értesítse szüleit: *Lakner* Dezső, Kertész ucca 4. szám.

— A Magyar Polo Club meetingje. A vasárnapról immár szerdára halasztott lovaspólómérkőzéseket a tartós esős idő következtében *szerdán sem lehet megtartani,* miután a felázott margitszigeti pálya mérkőzések megtartására semmiesetre sem lehet addig alkalmas. Ennek következtében az egyesület a játékokat az utána következő legközelebbi játéknapra, *pénzek, június 8-ra halasztotta.* Az eredeti vasárnapi program változatlan marad.

— Stavisky a cári kölcsönkötvények tulajdonosait is be akarta csapni. *Párizsból* jelentik: Kiderült, hgoy *Stavisky,* a bajonnei milliós csaló, *hasonló manővert igyezett végrehajtani a cári Oroszország kölcsönkötvényeinek tulajdonosaival, mint azt a magyar optánsokkal csinálta.* A parlamenti vizsgálóbizottság előtt egy *Gueydan* nevű orosz kölcsönkötvénytulajdonos bejelentette, hogy Stavisky ajánlatot tett neki és több társának *a kölcsönkötvények megvásárlására* azzal, hogy a kötvényekre nagyobb fizetés teljesítése valószínű. (United Press.)

= A tornászvilágbajnokság tanulságai. A nemzetközi tornászvilágbajnokság mérkőzésein a svájciak csapata világbajnokságot nyert. Minden egyes tornászuk világviszonylatban klasszikus eredményeket ért el. A rendszeres tréning mellett elsőrangú szerepe volt ebben az eredményben a svájciak higiénikus életmódjának és annak a körülménynek, hogy táplálkozásuk integráns része volt az Ovomaltine. Ez a természetes erősítő szer koncentráltan tartalmazza azokat a tápanyagokat és vitaminokat, amelyek az izmok és idegek teljesítőképességét fokozni, a szervezet ellenállását gyarapítani vannak hivatva.

ABBAZIA
Dr. HORVÁTH
szanatórium és penzió
Kitűnő konyha. Diéták, fürdők felár nélkül. Saját park. Gyönyörű terrasz a tengerpartra. Teljesen modern! Mérsékelt árak. Pausál kedvezmények. Budapesten dr. Horváth iroda, Astoria szállodában d. e. 11—3. Telefon: 87-8-40.

Asszonyi László, a Király-színház volt baritonistája (Beöthy alatt) és bonvivánja Pécsett meghalt. Mint színigazgató működött ott

— Betiltják a románok azt a magyar lapot, amelyik a városok és uccák neveit magyarul közli. *Marosvásárhelyről* jelenti tudósítónk: A marosvásárhelyi magyar napilapokhoz a prefektúra ma rendeletet intézett, amely a belügyminiszter 1934 május 31-én kelt 41.264. számú rendeletére való hivatkozással elrendeli, hogy a magyarnyelvű lapok a városok és uccák neveit csak az állam nyelvén közölhetik. Amelyik lap ez ellen vét, azt *betiltják.*

— A Józsefvárosi Kaszinó új tisztikara. A Józsefvárosi Kaszinó dr. *Tóth* Pál országgyűlési képviselő elnöklete alatt tisztújító közgyűlést tartott. *Tóth* elnök és dr. *Szücs* Ferenc ügyvezető elnök beszámolója után a közgyűlés elnökké egyhangúlag ismét dr. *Tóth* Pál országgyűlési képviselőt, díszelnökké *Váry* Albert országgyűlési képviselőt, tiszteletbeli elnökké Botfai *Hüvös* Ivánt és *Stühmer* Gézát választotta meg. Ügyvezető elnökké ugyancsak ismét dr. *Szücs* Ferencet választották meg, társelnökökké pedig *Brogly* József országgyűlési képviselőt, *Kövess* Jánost, *Láng* Marcellt, *Molnár* Dezsőt, *Matolcsy* Károlyt, alelnökökké *Fagott* Izsót, *Korányi* Bélát, *Payer* Lajost, *Lengyel* Ferencet, vitéz *Vajthó* Tivadart és *Warnusz* Ágostont. Főtitkár *Vaskó* József, pénztáros *Weidner* Ágoston lett.

— Elfogott betörők. Kedd este a Wekerle Sándor ucca 5. számú ház pincéjében rejtőzött *Gellért* Ferenc 20 éves ékszerészsegéd és *Szegletes* Ferenc 21 éves szerelősegéd. A házfelügyelő észrevette őket, rendőrt hívott, ki a pincében az egyik lakó kamrájában találta meg a betörőket, amint éppen előkészületet tettek, hogy a fölöttük levő falat felbontsák és az ott levő Mandel Gusztáv nagykereskedő üzletébe behatoljanak. A főkapitányság központi ügyeletére állították elő őket.

— Másfélmillió pengős per a székesfőváros ellen. Írtunk már többször arról a perről, amelyet *Wallaszky* Gusztávnak, a dúsgazdag budapesti polgárnak örököse, *Stolniczky* Guidóné indított a székesfőváros ellen, *másfélmillió pengőt* követelvén a főváros tanácsától, azt hangoztatva, hogy a főváros árvaszékének intézkedései járultak hozzá ahoz, hogy nagyapjának másfélmillió pengős vagyonát nem örökölhette. A törvényszék *elutasította* keresetével az asszonyt s most tárgyalta az ügyet az ítélőtábla. Az asszony ügyvédjének, dr. *Kauser* Lipótnak felszólalása után az ítélőtábla az egész vonalon *új bizonyítást rendelt el.*

— Iskolai találkozók. *Akik a debreceni református gimnáziumban 1914-ben érettségiztek,* június 9-ikén tartják *húszéves találkozójukat* Debrecenben, a Kollégiumban. A rendezőség kéri a volt diákokat, hogy jövetelük idejét, akadályoztatásuk esetén pedig címüket mielőbb tudassák *Kántor* József református lelkésszel (Debrecen, Péterfia ucca 21.) — *Akik 1904-ben a pancsovai felsőkereskedelmiben érettségiztek,* szíveskedjenek a Budapestre, június végére tervezett *találkozó* megrendezése végett címüket sürgősen közölni *Pétsch* Károly takarékpénztári igazgatóval (Bicske).

= **Barátnőim irígykednek** rám a hajam miatt, pedig a természet nem is volt nagyon bőkezű ebben a tekintetben. És hajam mégis hat selymes gazdagságával, csillogó fényével és símulékony esésével. Bubifrizurámnak ezeket a tulajdonságait annak köszönhetem, hogy hetenként rendszeresen mosom hajamat Pixavonnal.

= **Nem lesz gondja arra,** hogy mit vegyen fel, ha ruháit, felöltőjét a több évtizedes Grünbaum nőidivatáruházában (VII., Rákóczi út 28.) szerzi be. A cég készséggel mutatja be — vételkényszer nélkül is — legújabb ruha- és kabátmodeljeit a vásárolni szándékozó hölgyeknek. Saját érdekében győződjön meg azok kiváló minőségéről, rendkívüli olcsóságáról.

— A prágai képviselőház nem adta ki Szüllő Gézát. *Prágából* jelentik: A képviselőház mentelmi bizottsága *elvetette* a pozsonyi ügyészségnek azt a kérelmét, hogy *Szüllő* Géza képviselőnek, a Magyar Keresztényszocialista Párt vezérének mentelmi jogát függessze fel. *Szüllőt* az ügyészség *a köztársaság védelméről* szóló törvénybe ütköző cselekménnyel vádolja, *mert résztvett József főherceg hatvanadik születésnapjának megünneplésében* Budapesten. A mentelmi bizottság véleménye szerint a *Szüllő* jelenlétéről szóló ujsághírek *nem adnak elég alapot vádemelésre.*

— Önként jelentkezett a sikkasztó pénzbeszedő. Jelentette a *Pesti Napló,* hogy néhány nappal ezelőtt *Horváth* Miksa szőnyegnagykereskedő följelentést tett pénzbeszedője, *Mondvai* Ferenc ellen, aki 3050 pengőjét elsikkasztotta. Ebből az összegből Mondvai egyik barátja 1200 pengőt visszaszolgáltatott. A pénzbeszedőt a rendőrség rádión körözte. *Mondvai kedden délután a főkapitányságon önként jelentkezett. Őrizetbe vették.*

AZ IDŐ. *(Az országos esőzés tovább tart.)* Már a mult héten megírtuk, hogy pünkösd után egy kissé csapadékosabbra fordult időjárás komoly, kiadós országos esőket csak abban az esetben hoz számunkra, ha a ciklonok pályája hazánkon át veszi útját Észak-Oroszország felé. Ez az eset csak két-három nap mulva áll fenn és amint a hosszú szárazságperiódus alatt az esőthozó ciklonok Franciaországon, Anglián és Németországon át vonultak a Balti tartományok felé, ugyanakkor hazánk területe természetesen eső nélkül maradt, most azonban, hogy ezek a ciklonok a Földközi tenger nyugati medencéje felől Felső-Olaszországon, hazánkon át szinte egymást követő sorban vonulnak Oroszország felé, mindegyik ciklon átvonulása alkalmával az országnak nagyrésze bőséges nedvességhez jut. Igy történt, hogy a szombat estétől hétfő reggelig tartó csapadékmennyiségek — amelyekről tegnap beszámoltunk — már magában véve az egész országot ellátták a sürgősen szükségessé vált csapadékmennyiségekkel és ezeknek tetejébe hétfő reggeltől kedd reggelig az országnak úgyszólván minden talpalatnyi földje, de különösen középső és északi része újból bő esőket kapott. Ezek az esők a kedd reggeli órákban a Dunántúlon is egyre tartottak és a nap folyamán az egész országra kiterjeszkedtek s az esti órákban az eső majdnem mindenütt zuhogott. Miután ezek az esők ciklonok átvonulásának következményei, az országnak északnyugati felén hűvösebb északnyugati, de gyenge légármalás uralkodik, délkeleti felén azonban még mindig enyhébb déli légtömegek hatoltak a Kárpátok medencéjébe. Igy azután, bár az egész országban a hőmérséklet fokról fokra csökken, nyugaton a hőcsökkenés erősebb mérvű, a nappali legmagasabb hőmérséklet csak a 15 fokot érte el, délkeleten azonban még meghaladta a 20 fokot. Az általános időjárási helyzetből következtetve, ez az esőzés az országban és a szerdai napon sok helyen folytatódik, ami bizonyos tekintetben gazdaságilag nem előnyös, mert különösen ott, ahol a néhány nap alatt lehullott csapadékmennyiség úgyszólván megközelítette az egész havi átlagos csapadékmennyiséget, a talaj nem képes oly rövid idő alatt a kapott víztömegeket felszívni és így azoknak jelentékeny része gazdaságilag kiaknázatlanul folyik le a patakok és folyamok medrébe. *Dr. Massány Ernő* m. kir. főmeteorológus.

A Meteorológiai Intézet jelenti június 5-én este 10 órakor:

Az időjárási helyzetet a Közép-Európa feletti alacsony légnyomás — magjával Észak-Olaszország felett — és az Észak-Európa feletti magas légnyomás jellemzi. Közép-Európában északnyugati szelek mellett hűvösebb lett az idő és mindenfelé voltak záporesők. Jelenleg az Alpokban és Magyarországon mindenütt esik az eső. A Nyugati Alpokban havazik.

Hazánkban este 7 óráig mindenfelé egy—ötmilliméteres eső esett; nagyobb esőt Szeged 8, Keszthely 11 milliméterrel jelentett. Szegeden és Békéscsabán zivatar is volt. A hőmérséklet a Dunántúlon csak 15—20 fokig emelkedett, de a Tiszántúlon még elérte a 22—26 fokot.

Budapesten este 9 órakor a hőmérséklet 16 fok Celsius, a tengerszintre átszámított légnyomás 752 milliméter, gyengén süllyedő irányzatú.

Várható időjárás a következő 24 órára: Esős, hűvös idő. Északnyugati szél.

— Vízállás. A Duna Budapestig árad, lejjebb apad. Alacsony vízállású. Dunai vízállások: Passau 231, Struden 165, Stein —48, Bécs —85, Pozsony 40, Komárom 153, Budapest 77, Paks —36, Baja 39, Mohács 82. A Dráva Barcsnál 82. A Tisza Tiszabecsnél és Tokajnál apad, máshol árad. Igen alacsony vízállású. Tiszai vízállások: Tiszabecs —45, Vásárosnamény —142, Tokaj —65, Tiszafüred —54, Szolnok —108, Csongrád —202, Szeged —116. A Szamos Csengernél —30. A Körös Békésnél —88, Gyománál —82. A Balaton Siófoknál 80. A Velencei tó Agárdnál 27.

Hagymássy Zoltán

Lingauer Sándor

Hagymássy Zoltán Tolna megye és Lingauer Sándor, Komárom—Esztergom megye főispánja, akiknek távozásáról terjedtek el hírek Budapesten

— Baross Gábor és Szörtsey József megkapták a Younak nagyjelvényét. Kedd délelőtt népes Younak-küldöttség jelent meg a Társadalmi Egyesületek Szövetségének székházában. A küldöttséget *Baross* Gábor, a TESz országos elnöke és *Szörtsey* József, a TESz országos ügyvezető elnöke fogadták. A küldöttség a Younak-nagyjelvényt nyujtotta át a TESz elnökeinek. Beszédet *Jakimoff* Péter ezredes, Younak-vezér mondott. Beszédében köszönetet mondott azért a szíves fogadtatásért és baráti rokonszenvért, amellyel a TESz fogadta és Budapesten körülvette a bolgár leventéket. Kérte a TESz elnökségét, adjon alkalmat arra, hogy mindezt Szófiában hasonlóképpen viszonozhassa a bolgár nemzet. *Baross* Gábor, a TESz elnöke mondott köszönetet az átnyujtott jelvényekért, biztosította a Younak-küldöttséget arról, hogy az a szeretet, amelyet Budapesten tapasztalhattak, szívből jövő. Majd *Jakimoff* Péter ezredest és *Fehér* Géza egyetemi tanárt, a szófiai Bolgár-Magyar Társaság elnökét a TESz jubiláris érdemkeresztjével tüntette ki.

— Elfogták Erney Károly betörőjét. Kedd hajnalban betörtek dr. *Erney* Károly, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár vezérigazgatójának fillér-uccai villájába. *A vezérigazgató fia arra ébredt fel, hogy egy férfi áll az ágya előtt.* Kiugrott az ágyból, mire a betörő kirohant az erkélyre és *hat méter magasból a kertbe ugrott.* Kint két társa várta, elmenekültek. Reggel nyolckor egy rendőr az Ybl Miklós téren *vérzőszájú fiatalembert* vett észre, aki a Dunában mosta sebét. A mentők a Rókus-kórházba vitték. Amikor a II. kerületi rendőrkapitányságon tudomást szereztek a reggeli sebmosásról, előállították a fiatalembert, szembesítették ifj. Erney Károllyal, aki *felismerte benne a hajnali betörőt. Kovács* István a neve, asztalosegéd. Őrizetbe vették.

— »Nem vagyok erre az életre való.« Hétfőn a Pajor-szanatóriumban meghalt *Schwartz* Imréné, egy bankcégvezető felesége. Eleinte azt hitték, hogy az úriasszony a kelleténél nagyobb adag altatót vett be és ez okozta halálát. Kedden azután kiderült, hogy Schwartzné *megmérgezte* magát. Férjének búcsúlevelet írt, melyet kedd délben bontottak fel: »Nem vagyok erre az életre való, jobb lesz így nekem«, — írta.

— Muntyán Emil építészt letartóztatták, mert 40.000 pengővel megkárosította vállalkozó társát. *Zizda* Albert, az »Erzsébet« Vegyiüzemi Társaság tulajdonosa, feljelentette társát, *Muntyán* Emil 57 éves építészt, mert *40.000 pengővel megkárosította őt.* Néhány nap előtt váltót mutattak be neki, amelyen forgatóként ő szerepelt s minthogy ő semmit sem tudott róla, nyilvánvaló volt, hogy a váltó hamis. Rovancsolást tartott a vállalat irodájában s megdöbbenve tapasztalta, hogy *40.000 pengős hiány mutatkozik.* Társa több váltóra rámamisította az ő nevét s a könyveket is meghamisította. *Csutak* rendőrtanácsos intézkedésére kedd délben előállították Muntyán építészt, aki a rárótt bűncselekményeket *nem tagadta.* Magánokirathamisítás és hűtlen kezelés miatt *letartóztatták.*

— Titokzatos arzénmérgezések egy délcsehszlovákiai földbirtokos kastélyában. *Prágából* jelentik: a délcsehszlovákiai Beleniceben dr. Vesely földbirtokos kastélyában rejtélyes tömeges arzénmérgezéseket állapítottak meg. Dr. Vesely legutóbb nagy vacsorát adott, amelyen számos előkelő vendég vett részt. A vendégek, valamint a személyzet legnagyobb része röviddel az ételek elfogyasztása után *súlyos mérgezési tünetek között megbetegedett.* Az orvosok megállapították, hogy valamelyik ételbe *jelentős mennyiségű arzént kevertek.* Ugyanakkor a gazdasági udvarban *megmérgeztek 70 csirkét és a házőrző kutyát.* Megállapították továbbá, hogy hasonló merényletet már többször kíséreltek meg Vesely ellen. A rendőrség szigorú vizsgálatot indított az ügyben, amely azonban mindeddig eredménytelen maradt.

AZ ÉST utazási naptára:

Június 16—25.	**Északolaszországi tavak**	P **260.**—
Június 17—július 2.	**Wörthi tó, Velden**	P **166.**
Július 1—13	**Nizza**	P **280.**—
Július 7.	**6 nap Párizsban** (egyéni visszatérés)	P **270.**—
Július 7—19.	**Párizs—Deauville** (egyéni visszatérés)	P **392.**—
Augusztus 11—27.	**Földközi tenger, Északafrika, Spanyolország**	P **365.**—

Olcsó ausztriai nyaralás egyénenkint.

Mur Steffann

Ötvöslegeiz

Magyneben 1575

l.

Korrespondenzblatt

1913.33.1

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

MDK

Mura Tibor festő

Neve megemlítve

Martyn Ferenc: „Pécsi munkásfestők és szobrászok kiállítása"

Dunántúli Napló 1948. V. évf. dec. 18. 4. l.

Mur Lipót

órás Loretto

lásd

Csatóráscéh

43. l.

a) Nemzetközi Kézművesipa
Kiállítás. Berlin, 1938.

Jelentésünk bevezető részében már említ
tettünk arról, hogy milyen nagymértékben fel
meg a fenti szempontoknak az 1938. május
június havában Berlinben rendezett Nemzetkö
Kézművesipari Kiállítás és azért itt csak a rész
tekre térünk ki.

A kiállítást a Deutsche Arbeit
front egyik tagozata, a Deutsches Han
werk rendezte a Masurenallee mellett lé
Ausstellungsgelände hatalmas kiállítási csarnok
ban. Német részről az előkészítés és rendez
felelősségteljes munkáját dr. Robert Le
az Arbeitsfront vezetője, Paul Walter
helyettese Reinhold Renteln, a Deutsch
Handwerk vezetői, továbbá Hans Dursche
a kiállítási csarnok igazgatója intézték na
szakértelemmel és tudással első fokon, egy kitű
vezérkar és a munkatársak lelkes seregén
támogatásával.

A magyar rész szűkebbkörű végrehajtó bizot
sága báró Kruchina Károly ny. állam
titkár, miniszteri biztossal az élen — miként a
az elért eredmények mutatják — szintén kitű
munkát végzett. Külön kell kiemelnünk azt
értékes munkát, amellyel a miniszteri bizto
nehéz feladatának teljesítésében a M. Kir. Ipa
ügyi Minisztérium kisipari és háziipa
osztályának tisztviselői támogatták. Igen dicséret
és eredményes munkásságot fejtett ki Berlinb
mint a miniszteri biztos megbízottja és mint
nemzetközi bíráló-bizottság tagja dr. Fluc

MDK

Mura Tibor

Temetőben, paszt.

Férfi fej, "

Utca részlet, "

Pécsi és baranyai munkásfestők és szobrászok kiáll.
Pécs, 1948. dec.

Murádi Jenő művészettörténész, Kalozsvár.

1973. okt. 11.-i „Nagy István Művészete" c. tudományos tanácskozás egyik előadója. Előadásának címe: „Nagy István Kolozsváron".

Meghívó: a Magyar Nemzeti Galéria Baja Város Tanácsa, a Fegyveres Erők Klubja, a Nagy István Emlékbizottsága.

Meradin Jenő

festő

Felsőbányán bányász model-
lehet szemel rajzolt a tölbi
munkái mellett ilyenek pörlnek
voltak és piaci jelenetek.

Meradin Jenő: Felsőbányai nyarak.
Művészet, 1972. junius - 20 oldal.

MURÁDIN Jenő

1990 1. 62

Új Művészet

A
CSEPEL GALÉRIA

A kiállítás helye: XXI. ker. Szent Imre tér 3.
Telefon: 276-7343
Megtekinthető: 1992. július 26-ig, keddtől vasárnapig 10-18 óráig. Hétfőn zárva.
Megközelíthető: A Boráros téri gyorsvasúttal a második megállóig.

F.k.: Sárkány István
müv. vezető

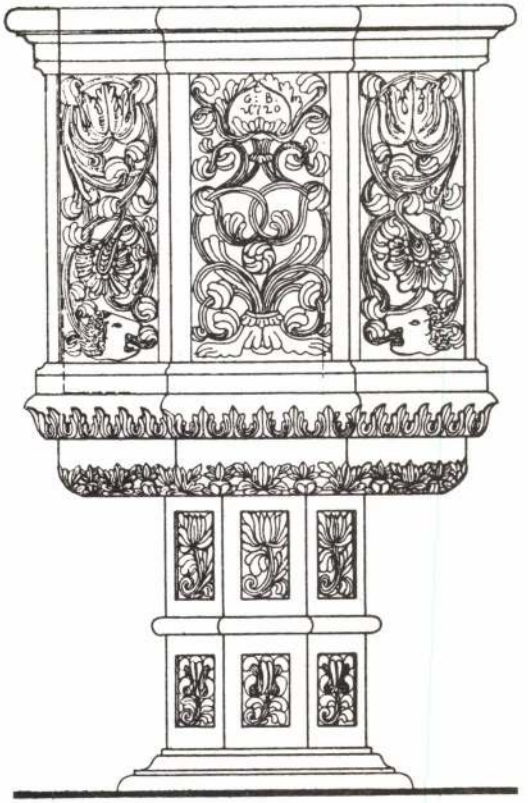

MEGHÍVÓ

MURÁDIN Jenő

A CSEPEL GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt
1992. július 2-án 18 órára a

FARAGOTT KŐSZÓSZÉKEK ERDÉLYBEN

című kiállítás megnyitójára

Bevezetőt mond:
FARBAKI PÉTER
építész-művészettörténész

Jékely Zoltán

A MAROSSZENTIMREI TEMPLOMBAN

Fejünkre por hull, régi vakolat,
így énekeljük a drága Siont;
egér futkározik a pad alatt
s odvából egy-egy vén kuvik kiront.
Tízen vagyunk: ez a gyülekezet,
a tizenegyedik maga a pap,
de énekelünk mi százak helyett,
hogy hull belé a por s a vakolat.

A hiúban a denevér riad
s egy-egy szuvas gerenda meglazul,
tizenegyedikünk az árva pap,
tizenkettedikünk maga az Úr.
Így énekelünk mi, pár megmaradt,
– azt bünteti, akit szeret az Úr –
s velünk dalolnak a padló alatt
kiket kiírtatott az idő gazul.

MURÁDIN B. Katalin építész

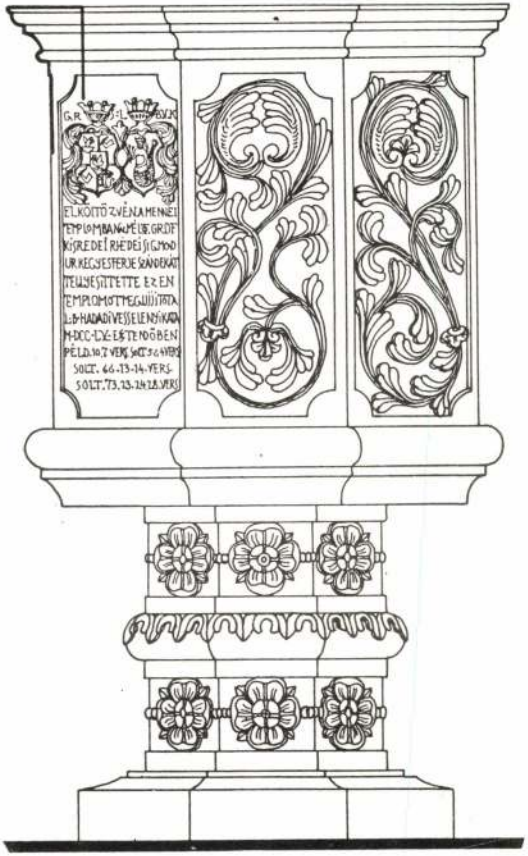

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MŰEMLÉKVÉDELMI HIVATAL
ÉS A MAGYAR ÉPÍTÉSZETI MÚZEUM

tisztelettel meghívja Önt
1992. március 30-án 15 órára a

FARAGOTT KŐSZÓSZÉKEK ERDÉLYBEN

MURÁDIN B. KATALIN MŰÉPÍTÉSZ RAJZAI

kiállítás megnyitójára.

A kiállítást megnyitja:
SÜMEGI GYÖRGY
művészettörténész
az MKM Képzőművészeti Főosztálya vezetője

A kiállítás helye:
BUDAPEST I., TÁNCSICS MIHÁLY U. 1.

Támogatók:
MÉRMŰ KISSZÖVETKEZET
PAVILON ALAPÍTVÁNY

Megtekinthető: 1992. április 30-ig.

MURÁDINNÉ Meyer Katalin ejtően

Tópart. Fáy Aladár rézkarca

Három modell

Gyülekezeteink kegyességének színei

Mindegyik gyülekezet más, mint a többi. *Három* tényező határozza meg a sajátos színeket: a helyi kegyességi hagyományok, az ott szolgáló lelkipásztor hitének jellege és a Szentlélek aktuális munkálkodása. Most három modellbe sűrítem ezt az áttekinthetetlen sokszínűséget. Nincsenek „vegytiszta" képletek, de mindenütt vannak kiemelkedő jellegzetességek, amelyeknek alapján a gyülekezetek besorolhatók valamelyik modell gyűjtőfogalmának körébe.

Elsőnek említem *a „népegyházi" modellt*. Gyülekezeteink többsége ebbe a körbe tartozik. Ezt nem kell bővebben részletezni. A lényeg itt az, hogy az előző nemzedékekben kialakult kegyességi gyakorlat él tovább. Ez a „vasárnapi", vagy még inkább a „nagyünnepi" keresztyének tábora. Ez egyházunk megöregedett része. Ezek a gyülekezetek fogyatkoznak leginkább. A szekularizálódás itt hódít a leghatásosabban. És mégis: a „sok kicsi sokra megy" elve alapján ez a tábor tartja fenn anyagilag egyetemes egyházunkat.

Második *a „konzervatív megújulás" modellje*. Itt már elevenebben lüktet az élet. Többen járnak templomba, de az is lehet, hogy kevesen járnak templomba, de egy kialakult gyülekezeti „hívó mag" hűséges szolgálata határozza meg a gyülekezet kegyességi színezetét. Itt nem fogyatkozik, inkább növekedik a templomba járók száma. Kevés helyen történik „robbanásszerűen" a megújulás. Többnyire embertől emberig, szívtől szívhez ható bizonyságtételek útján növekedik a gyülekezet. Itt a régebbi vezérszavak „érvényesek": bűnbánat, megtérés, újjászületés, engedelmesség, hűség. Ehhez jönnek az újabb vezérszavak: Szentlélek-áldás, karizmák, a Lélek vezetése, forró hittapasztalatok, örömök, gyógyulások. Ma ez a második modell az elfogadott, kívánatos, ígéretes modell.

Tragikus gyarlósága ennek az önmagán belül is többszínű modellnek, hogy *az egyik színezet nem tudja elfogadni, elszenvedni a másikat*. Hamarabb átadják egymást a Sátánnak, mint az ateistákat. Szeretik „elhatárolni" magukat az ugyancsak Krisztusban hívő, megtért, újjászületett testvérektől bizonyos – az üdvösség szempontjából másodrendű – teológiai különbségek miatt. Ezt kérdezi Isten Igéje ezektől az elhatárolódóktól: „Ki vagy te, hogy más szolgája felett ítélkezel? Tulajdon Urának áll, vagy esik. De meg fog állni, mert van hatalma az Úrnak, hogy megtartsa" (Róma 14:4).

Harmadik modell: *a megújuló világgal „együtt megújulni akarók" modellje*. Itt ezek a vezérszavak: reformáció (de nem visszafelé, hanem előre tekintő reformáció!), szabadság, nyitottság, gondolkodás, a *theo*-logia mellett az *anthropo*-logia hangsúlyozása (empáthia), az Isten országának munkálása az egyházban elhatalmasodott *„üdv-egoizmus"* kiegészítésére, gyógyítására. Akár tetszik a többségnek, akár nem, meggyőződésem szerint Isten ebbe az irányba tereli világszerte az evangéliumi egyházakat. A római egyháznak több „jogosultsága" van a konzervativizmusra, mint a „semper reformanda" protestánsoknak.

Ennek a harmadik modellnek a tragédiája az, hogy *kevesen értik, akarják, munkálják*. Illetve: pontosítani kell a tételt. A *lelkipásztorok közül kevesebben akarják, a „világiak" közül annál többen várják, kívánják* a modell-váltásokat. Az „egyetemes papság" soraiból leginkább azok konzervatívok, akiket a konzervatív lelkészek konzervatívvá neveltek. Az egyházukat szerető, tisztán és tárgyiasan gondolkozó híveink nem engedik magukat beiskolázni a visszafelé tekintő kegyességbe. („Ott folytatjuk, ahol negyven évvel ezelőtt abba kellett hagynunk!") Ezek nem hangoskodnak, nem korteskednek, egyszerűen csak kimaradnak a testileg-szellemileg megöregedett gyülekezetekből. Sajnálatosan passzív módon várják a „jobb időket", amikor megújul az egyház (is). Fel kellene figyelnünk ezeknek a nem hangoskodó atyánkfiainak a *hangos némaságára!*

A konzervatív lelkészeknek és az átfogó megújulásra váró, vágyakozó sokkal nagyobbszámú világiaknak a – még csak nevén sem nevezett – feszültségében látom egyházunk mostani legnagyobb problémáját. Ennek a feszültségnek az oldásától függ egyházunk holnapja. Persze azt is tudom, hogy óvatosan kell emlegetni a kisebb vagy nagyobb számokat. És vigyáznunk kell az arányokra. Például: ha egy milliós városban összesereglik ezer, vagy kétezer ember egy kegyességi modell ünneplésére (vagy akár egy politikai vagy sport „mérkőzésre"), akkor ezek a számok semmit nem igazolnak, semmit nem hitelesítenek. Közepesen ügyes „menedzseléssel" bármilyen ügy („alapítvány") támogatására össze lehet gyűjteni néhány ezer embert. Egyébként pedig: Jézus Krisztus igaz ügyét a történelem tanúsága szerint mindig a kisebbség képviselete.

Mindezzel együtt is az a meggyőződésem, hogy *egyházunkban mindhárom modell érvényes*. Régebben arról álmodoztam, hogy *egész* egyházunk „református" (tovább-reformált, a világmozgásoknak is fényt mutató, megújuló) egyház lesz. Kijózanodtam ifjonti képzelgéseimből. Ma ezt látom: mivel mindhárom modellnek van létjogosultsága, egyházunk megújulásának is három vonalon kell megvalósulnia. A népegyház még hosszú ideig népegyház marad, ezért lehet és kell is munkálkodni a népegyházi modell megújításán. Valakiknek ezt a feladatot is el kell végezniük. A konzervatív ébredésben gondolkozók is megmaradnak eddigi hitükben, de ezen belül az ő megújulásuknak is volna időszerűsége. Bizonyára vannak, lesznek munkások, akik ebben a táborban, a konzervatív alapálláson belül is, megtalálják a megújulás útját.

Úgy gondolom, az előző sorokból, gondolatokból kitűnik, hogy *én a harmadik modellre voksolok*. A másik két tábor számára ellenszenves az a (bibliai) szó, ami a legkedvesebb szavaim közé tartozik: *keresem* a jövőbe vezető utat. A Bibliában több, mint kétszázötvenszer ismétlődő sok szép Ige közül most csak ezt idézem: Keresem az Isten országát és annak igazságát. Gyakran átélem: aki keres, talál. Meg kell, ezért meg fogjuk alakítani az egyház (és a világ!) megújulását keresők táborát. Bizonyos vagyok felőle: sok népe van ennek a tábornak.

Farkas József

Nagykorú-e a világ az egyház nélkül?

(Folytatás az 1. oldalról)

vonatkozásban továbbviszi az egyháztól kapott ösztönzéseket, azaz általános humanitárius fogalmakban, az emberi jogok politikai meghatározásában, a lelkiismereti- és vallásszabadság kérdéseiben, a szociális kérdésekben stb. Így, bizonyos értelemben azt mondhatjuk, hogy a világ folytatja az egyház által megkezdett munkát.

A képletet azonban nem lehet ennyire leegyszerűsíteni. A szekularizált társadalom a maga „nagykorúságában" lassanként túlad a keresztyén életrenden, elsősorban a spiritualitáson, a belső ösztönzésen, amely az emberiességben, a lelkiismereti szabadságban és a diakoniában megnyilvánult önzetlen szeretet létrehozó eszméken és azok gyakorlásán. A szekularizált társadalom alapvető jellemvonása a közömbösség a kinyilatkoztatással szemben, a függetlenség és nagykorúság, valamint az Istentől és Krisztustól való függés teljes megszüntetése.

Mit szól ehhez Jézus? „Ha valaki nem marad énbennem, kivettetik, mint a szőlővessző és megszárad, és egybegyűjtik ezeket és a tűzre vetik és megégnek." (Ján. 15,6). Ezt az igei megnyilatkozást nem hallgathatják el az egyházak a szekularizált társadalom elől. Az egyháznak figyelmeztetnie kell az Istentől eltávolodott társadalmat – mint azt Heidegger tette – az élet-halál-kérdésre: a Krisztushoz való megtérésre. Az is igaz viszont, hogy ez az Ige elsősorban a tanítványoknak, tehát a keresztyén egyháznak szól. De az európai társadalom egykor döntő többségében a keresztyén egyházhoz tartozott. Ezért, ha az európai társadalom a szekularizációban lett nagykorú az által, hogy eltávolodott Istentől, az mindenekelőtt az egyház hibája.

Azok az európaiak, akik ma az egyházon kívül élnek, valamikor egyháztagok voltak, vagy szüleik, vagy nagyszüleik voltak azok. Ily módon az egész szekularizált Európát közvetlenül, vagy közvetve az egyház nevelte (vagy mulasztotta el nevelni), részesítette (vagy nem részesítette) lelkigondozásban és adott neki lelkesítő, vagy kiábrándító példát. *Scharg* így fogalmaz: – A szekularizáció, amely elveszítette a kapcsolatot Istennel, az egyház üressé vált életének, a hanyagságának és bűneinek a mellékterméke. Úgy nőtt fel, mint a még sugárzó atommáglya radioaktív salakja, amely már nem tudja eredeti rendeltetését betölteni. Ezért az egyháznak nem a szekularizációt, hanem önmagát kell vádolni.

A szekularizáció szerint a világ jelenlegi nagykorúsága helyes, megmásíthatatlan tény. A Szentírás azonban ellenkező előjelű nagykorúságról beszél. A tékozló fiúról szóló példabeszédben a „nagykorúvá" vált fiú kikéri az örökségét. Nem akar többé az apja uralma alatt élni. Távoli vidékre, külföldre költözik és eltékozolja vagyonát. Ez a példabeszéd az Istentől elszakadt emberről szól, a szekularizált társadalomról. De a példabeszéd folytatódik: a fiú magába-száll és hazatér. A szekularizált világ is eltékozolta az atyai örökséget: az üdvösséget és a kapcsolatot Istennel. Ezt az állapotot a Szentírás alapján nem helyeselhetjük. Erről így szól az Ige: „Értelmük elhomályosodott, és idegenek lettek az Istentől való élet számára, tudatlanságuk és szívük megátalkodottsága miatt" (Ef. 4,18). A nagykorúság a Szentírás szerint „a férfikor érettsége", az Efézusiakhoz írt levél szavaival: ami a Krisztus megismerésének teljességével ékeskedik, a szeretetben és Krisztus életében növekedik (Ef. 4,13–15). A nagykorú, szekularizált társadalom és a Szentírásban említett érett férfiúság szöges ellentétben áll egymással. Az egyháznak – ha egyház akar maradni – nem szabad ezt az ellentétet lekicsinyelni, vagy elködösíteni, hanem éppen a szekularizált világ érdekében fel kell hívnia erre a figyelmet. A tékozló fiúnak rá kell jönnie, hogy „atyjának mily sok bérese bővelkedik kenyérben, én pedig éhen halok meg!" (Luk. 15:17.) De a tékozló fiúnak meg kell éreznie eléje futó atyja szeretetét is.

Elhagyhat-e ebből valamit a keresztyén egyház?

Az európai keresztyénséget, miután elveszítette a tömegeket, most belső szekularizáció fenyegeti, ami még veszedelmesebb, mint a külső szekularizáció. A hűtlen sáfár (Luk. 16,1–13), aki elveszítette állását, megegyezik ura adósaival és adósságuk jelentős részét leírja, hogy így az adósok kegyeiben maradjon. Az Úr Jézus ezt a példabeszédet kifejezetten tanítványainak mondta. Ez az adósság-elengedés ma, a szekularizált Európában is nagy kísértés lehet az egyház számára. A belső szekularizáció, az egyház szolgáinak elárvultsága, sokaknak az evangélium iránti közömbössége az egyház tartását belülről támadhatja meg, ahogyan a víz kivájja és elpusztítja a követ. Ebben a helyzetben az egyház – talán azért, hogy a szekularizált világot megnyerje – „leír" valamit az evangélium adósságából: az erkölcsből, az életstílusból, a hittételekből, és így próbál az elidegenedett világ után futni. Elcseréli a kinyilatkoztatást a szociálpolitikával, az égető napi politikai kérdésekkel, és elfelejti, hogy noha ezek hasznosak és szükséges dolgok a humanizmus területén, az egyház valami mást, valami többet kínál, és ha azt elveszíti, saját magát veszíti el. Így már a világnak sem kell majd, mert „ha a só megízetlenül, nem jó semmire, hanem, hogy kidobják és eltaposják az emberek." (Máté 5,13.)

Milyen legyen az egyház magatartása a mai Európával kapcsolatban? Az egyháznak választania kell a hűtlen sáfár és a hűséges szolga helyzete között. Az egyháznak semmit nem szabad „leírni", elhagyni Ura megbízásából. „Az egyház nem mondhatja, hogy nem akar keresztyén Európát, mert Krisztus éppen ezt akarja. Hiszen Ő mondta: „Menjetek és tegyetek tanítványokká minden népet" (Máté, 28.19), és „ti tanúim lesztek a világ végeztéig" (Ap. csel. 1,8). Az egyháznak vállalnia kell ezt a tanúbizonyságot. *Nem mondhatja, hogy nem akar keresztyén világot,* mert Krisztus azt mondta: „Elmenvén a széles világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtésnek" (Márk 16,15), és Isten elküldte Fiát a világra, hogy megtartassék a világ általa (Ján. 3,17). Krisztusnak ebből a szándékából az egyház nem mondhat le semmiről. De az is igaz, hogy ha bármely egyház *a saját kisebbrendűségi érzés elleni harcban mindig gondosan elhagy valamit isteni küldetéséből, nem tudja megnyerni a szekularizált világot.*

Másrészt viszont el kell határolni magunkat az uralkodás kísértésétől. Itt ugyanis korántsem egy keresztyén diktatúra bevezetéséről van szó. Ennek határozottan ellene mondunk. Ez lenne a legártalmasabb *a keresztyénség számára*. A lelkeket csak a lélek fegyvereivel lehet megmenteni. Az egyház nem fordulhat a szekularizált világhoz hatalmi szóval. A szeretet erejével kell a tékozló fiakat megkeresnie. Az atya nem küldhet csendőröket elveszett fia után. Ő maga fut elé, borul a nyakába, amikor meglátja, hogy ne a fiú féljen belépni az atyai házba. A jó pásztorról szóló példabeszédben is az elveszett bárány után megy a pásztor és amikor megtalálja, „vállára veszi és hazaviszi" (Lukács 15:6).

Szószékek üzenete

Tanulságos kiállítás nyílt március végén az Országos Műemlékvédelmi Hivatal várbeli székházában A Hivatal és a Magyar Építészeti Múzeum „Faragott kőszószékek Erdélyben" címmel 38 tablón ritkaszép katedrákat mutat be. A Kolozsvárról érkezett kiállítási anyagnak mondanivalóján túl sajátos „erdélyi" története van.

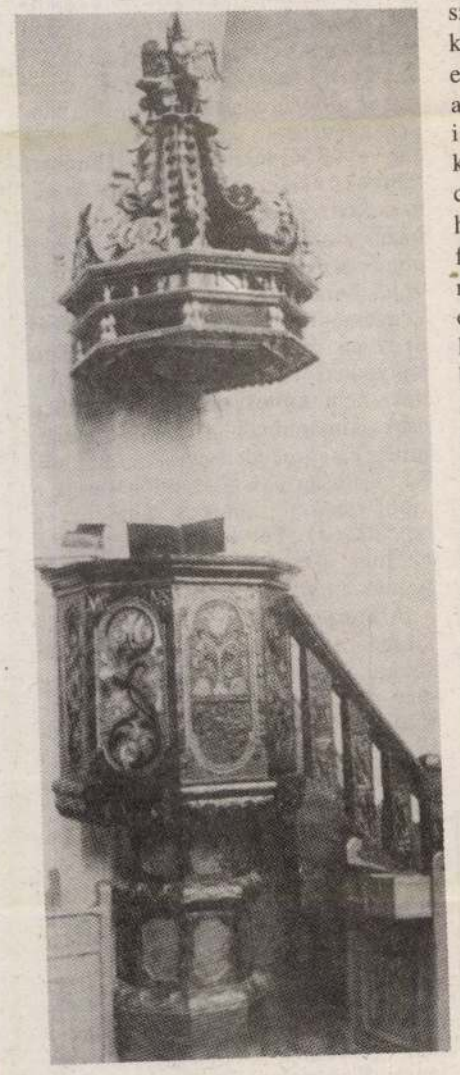

A dési református templom szószéke

Történt ugyanis, hogy 1983-ban a román hatóságok megszüntették a Kolozsvári Műegyetem Építészeti Karát. A kar tanársegédje: *Murádinné dr. Meyer Katalin* máról holnapra állás nélkül maradt. Szerencsére a Kolozsvári Református Egyházkerület számos megbízással látta el, amelyek közt templom és parókia tervezése, műemléki felmérések egyaránt akadtak. Vidéki utazásai során figyelt fel a régi templomok elragadó szépségű kőszószékeire. Először csak néhányat rajzolt le, csupán magánszorgalomból, de ahogyan elmélyedt a tanulmányozásukba, úgy érlelődött meg benne a gondolat, hogy felmérje és dokumentálja a templomok e sajátos „bútorait". Ezekről tudósít a 38 leheletfinom rajz, amely 1:10-es arányban dolgozza fel a kiválasztott szószékek alaprajzát, fő nézetét és faragott mezőinek kiterített rajzát.

Szemléletessé teszi így azt a gazdagságot, amit évszázadokon át alkottak ismert és ismeretlen kőfaragók, sajátosan erdélyivé formálva a reneszánsz formakincsét. A bemutatott szószékek legtöbbje a Mezőségből való, mint pl. Szék, Dés, Mezőkeszű, Kide, de képviselve van Kalotaszeg (Türe, Magyarvalkó stb.), Háromszék (Alsócsernáton), a Küküllők vidéke (Búzásbocsárd) és Fogaras is. Időrendben a legrégebbi a még gótikus vermesi (1472), legfiatalabb az empire stílussú aranyosgerendi (1814) szószék. Legtöbbjük református templomokból való, de akad r. katolikus (Kajántó, Borbánd), evangélikus (Vermes, Szászsebes) és unitárius (Aranyosrákos) is. A leggazdagabb e műfajban a XVIII. század, amidőn az ellenreformációnak ellenszegülő erdélyi szellem megteremtette a protestáns templomok központi helyének eme legegyénibb változatait, ahonnan dörgő hangú prédikátorok hirdették Isten Igéjét. Ezt igazolja az egyik szószék felirata is: „Kiálts tellyes torokkal. Meg ne szűnjél, mint a trombita emeld fel a Te szódat és mondd meg az én népemnek az ő bűnüket". A legismertebb kőfaragó ebből a korból a kidei Sipos Dávid, akinek életéről csupán annyit tudunk, hogy 1762-ben halt meg. Munkássága csak részben feltárt és kb. húszra tehető az általa faragott szószékek száma. A kiállításon ezek közül a legszebbek felmérései láthatók, mint pl. a csomafái (1745), a bonchidai (1720), tancsi (1758), erdőszentgyörgyi (1760) stb. Sipos Dávid szinte típust teremtett katedráival. A megközelítően kehely formájú szószékek már a gótika idején megjelentek, amint azt a vermesi is mutatja, de az igazi kiteljesedés a kidei mester érdeme.

A többnyire nyolcszögben szerkesztett szószékkosár függőleges mezőiben „S" alakban vezetett száron levelek és akantusz virág vagy stilizált rózsa jelenik meg. A főnézet közepén rendszerint a megrendelők neve és címere, vagy bibliai idézet kap helyet. A virágdísz általában rákerül az alépítményre is, pl. a hadadinál, némelyeknél a korlát is díszített, mint az a fogarasin és alsócsernátonin látható. (Ez utóbbi kettő nem Sipos D. műve, azoknál korábbiak!) Valamennyi szószék szinte ötvösmunkaként áll előttünk. Legtöbbjük az erdélyi reneszánsz legfestőibb, legmagyarabb változatának: a virágos reneszánsznak a szülötte. A kezdeti olaszos formák ezeknél fokozatosan elvesztik kánonszerű jellegüket és egybeolvadnak a helyi népművészet formakincsével. A kőfaragók már nem az antik mintákat vésik kőbe, hanem tulipánok kihajtott szirmait, fantasztikus

A széki templom szószéke

virágokat s kuszán egymásba fonódó indáikat. Az akantusz levélbimbók és rozetták szinte észrevétlenül hasonulnak át az erdélyi mezők virágaivá. Ez a jelenség jól nyomon követhető a korabeli hímzéseken, festett famennyezeteknél és ötvösmunkáknál is. Az erdélyi reneszánsz – hosszú fejlődés és virágzás után – utolsót lobbant a XVIII. századi faragványokon. Utána szétbomlik elemeire, amelyek felszívódnak részben a helyi barokk stílusába, részben a népművészetbe.

E gazdag anyag számbavétele szinte az utolsó órában történik. Beyer Katalin, aki hét-nyolc évi fáradságos munkával kutatta, pontosan lerajzolta az itt látható alkotásokat, nagy elődök – Kós Károly, Kelemen Lajos és Debreceni László – nyomdokain járva, rendkívül fontos és nemes feladatra vállalkozott: közös múltunk emlékeit menti! Sajnos, pusztulnak Erdély kövei! Hisz van olyan szószék, amelyről már nem hangzik az Ige, mert nincs, aki hirdesse. Van olyan, amely körül már gyülekezet sincs, és van olyan, amelyik nem eredeti helyén szolgál. Bizony témához és szívhez szóló volt a megnyitón elhangzott „A marosszentimrei templomban" című Jékely-vers, *Jancsó Adrienne* tolmácsolásában. Csak tenniakaró közösségek és egyének állhatják útját az enyészetnek, legtöbbször úgy, hogy „énekelnek százak helyett". Ezt tette és teszi Beyer Katalin is, aki tovább dolgozik a megkezdett témán, s remélhetőleg könyvvé is formálhatja értékes felméréseit. 1990 óta ismét taníthat a Kolozsvári Műegyetemen, s bár a hét évi távollét megpróbáltatást is jelentett számára, mégis az Úr eszköze volt, mert munkája valamennyiünket gazdagította. Úgy hírlik, a kiállítás más városban is bemutatásra kerül (Szombathely), így jószívvel ajánlható mindenkinek.

(Szombathely)

Balogh Péter

A magyarvalkói szószék

Hazámba vágyom

Régi miskolci költők dalai

Egy régen dédelgetett terv Isten kegyelméből történt valóra válásaként e cikk olvasásakor már kezébe veheti a kedves Olvasó a fenti címet hordozó műsoros kazettát, amit a miskolci Lévay József Közművelődési és Baráti Kör adott ki, a Művelődési Minisztérium támogatásával.

Jelképes a cím, de mindenképpen ideillik, hisz Sassy Csaba miskolci költő Rákóczi megtérése c. verséből idézzük, és mert ezek az elfelejttetett költők – Lévay József, Balázs Győző és Sassy Csaba – kiáltanak a múltból „rehabilitálásukért", s visszavágynak e hazába, ahonnan száműzték őket, mert hű hazafiak voltak, meg merték vallani magyarságukat és Istenbe vetett hitüket költészetükben is.

A volt Református Lévay József Gimnázium egykori diákjaiból alakult Lévay Kör ma is lelkesen ápolja volt iskolája névadójának emlékét, de általában Miskolc város kulturális és szellemi örökségét. Ezt igazolja a most megjelent műsoros kazetta is, ami nevezett költők szerintünk legszebb megzenésített válogatott verseit tartalmaza. Ezért jó szívvel ajánljuk felekezeti különbség nélkül, kifejezetten ökumenikus jelleggel, személy szerint is mindenkinek, egyházaknak, iskoláknak és más oktatási, kulturális intézményeknek. Ne mulasszunk el hát figyelni a múltból szóló költőink szavára, és próbáljunk valamit tanulni tőlük, életsorsukból erőt meríteni, ugyanis a kazettaborító bal oldalán utóbbiról is olvashatunk.

Miskolci művészek vállalták, hogy felszínre hozzák és újra az egész nemzet, és a szerte a világon élő magyarság közkincsévé tegyék ezt a szép, feledett miskolci szellemi örökséget, amit az elmúlt több, mint négy évtized vallás- és nemzetellenes politikája miatt mellőzni kellett. Köszönet illeti őket, hogy igényes művészi tevékenységükkel elősegítették a kazetta megjelenését, így bárki megismerhet valamit az elfelejtett költők verseiből az egyébként művészi grafikával díszített borítójú kazettáról, melynek nyomdai lenyomata látható fentebb. Akik emlékezetében pedig még élnek verseik, vagy nótáik, dalaikat énekelték, most felidézve dúdolgathatják, skandálhatják újra a feledhetetlen szép verssorokat, többek között azt is, hogy „Egyedül hallgatom tenger mormolását ..." A református hívő ember fülében bizonyára ismerősen cseng és szívében visszhangra talál majd a költő Lévay imádságaként is emlegetett „Gondviselő jó Atyám vagy ..." kezdetű vers. Szeretném hinni, hogy a többszöri meghallgatás segíteni fogja a ref. gyülekezeteket abban, hogy végre úgy zengjen templomainkban a 277. ének, ahogy azt az Úr 1948. esztendejében megszerkesztett Énekeskönyvben lejegyezték, Johann Krüger 17. sz.-i dallamán.

Hitem szerint ezen értékmentő és tudatosító tevékenységünket minél többet segítik majd azzal is, hogy megvásárolják a Hazámba vágyom c. műsoros kazettát, amit a bejelentett igények alapján a következő címen lehet igényelni, illetve beszerezni: 3501 Miskolc, Kossuth u. 17. Ref. Püspöki Hivatal

Vajnay Tibor

Elolvasásra ajánljuk

Keresztyén házasság

címmel a Református Sajtóosztály kiadásában jelent meg a közelmúltban *Dr. Pálhegyi Ferenc* könyve. A szerzők évek óta „házasságépítő" bibliaköröket és csendesheteket vezet, a szerelem és a házasság kérdéseiről előadásokat tart. Műve az említett alkalmakon elhangzott legfontosabb gondolatokat rendezi egybe. Az egyes fejezetek nem annyira összefüggő szövegeknek, inkább bő vázlatoknak tekinthetők, melyeket előadások, csoportbeszélgetések és személyes lelkigondozás keretében jól felhasználhatnak azok, akik saját házasságukat is a bibliai tanítás alapján, a könyvben leírt módon építik. Fólián és posztereken is könnyen reprodukálható sémák és *Gaál Éva* kedves, szellemes rajzai élvezetessé teszik az olvasást.
(Ára: 208 Ft)

A szeretet evangéliumának hirdetője

címmel válogatás jelent meg Muraközy Gyula életművéből. Ezzel az összeállítással kíván megemlékezni a Református Sajtóosztály a 100 éve született Muraközy Gyuláról, a református egyház egyik kiemelkedő egyéniségéről, volt kecskeméti, majd Bp.-Kálvin téri lelkipásztorról, a Jó Pásztor Misszió, az Evangéliumi Munkásszövetség vezetőjéről. Igehirdetéseiben az Istentől kapott költőiírói tehetségét arra használta, hogy az Ige üzenetét színesen, sok költői hasonlattal tegye érthetővé és elfogadhatóvá. Így tudták prédikációi megragadni a szíveket és a szeretet cselekedeteire indítani gyülekezete tagjait. Beszédeiben, írásaiban is megtalálható a rá oly jellemző pásztori szeretet lelkülete és felelőssége. A kötetbe felvett igehirdetései, beszédei, előadásai és tanulmányai Muraközy Gyula gazdag lelki-szellemi hagyatékából valók, azzal a céllal, hogy „ma is és itt is sokakat serkentsenek egyházunk lelki építésére" – fejezi ki óhaját a kötet összeállítója: *Kovács Bálint*.
(Ára: 230 Ft)

Kaphatók: a Protestáns Könyvesboltban, Budapest IX., Ráday u. 1. Telefon: 117-7789. (Hétfőn szünnap.) Valamint a Debreceni Református Könyvesboltban, Debrecen, Piac u. 4–6. Telefon: 18-886, a Kecskeméti Református Könyvesboltban, Kecskemét, Szabadság tér 6. és a Református Könyvesboltban, Szeged, Kárász u. 15.

Megrendelhetők: minden lelkészi hivatalban és a Református Sajtóosztályon, 1440 Budapest, Abonyi u. 21. Pf. 5. – Utánvételes küldésre megrendelést csak a Református Sajtóosztály fogad el és teljesít!

MURÁDINNÉ

BALOGH Péter: Szószékek üzenete. = Reformátusok Lapja, XXXVI.évf. 19.sz. 1992. május 10. 4.p. ill.

Bp.,OMF, Murádinné Meyer Katalin kiáll.,1992

MURÁDIN J ENŐ
kritikus

Beke György:

Müvész, kritikus és müvészetkritika.
Beszélgetés Murádin Jenővel.

Utunk, XXXVII.évf.4.sz. 1982 jan.22.
4. old.

MDK

Murai Gyula

Megyeri táj, vf.

Műterem 4. csop.kiáll. 1937. ápr.

Murádin Jenő, kolozsvári műkritikus. 1) Folytatás

Rendkívüli érdekes, eddig ismeretlen adatokra és összefüggésekre rávilágító könyvet tett közzé a modern magyar művészet történetébe nagy szerepet játszó Ferenczy család Erdélyben töltött éveiről Murádin Jenő. A könyvet a Kritérion Könyvkiadó adta ki. – Murádin Jenő öt fejezetben dolgozza fel az egyes családtagok pályaképének erdélyi vonatkozásait. Mindegyik fejezet voltaképen egy egy minimonográfia, amely felrajzolja a tárgyalt személy csaknem egész életútját.

Tasnádi Attila: A Murádin Jenő: A Ferenczy család Erdélyben.

Népszava, 1982. márc. 5., 6. old.

Murádin Jenő, kolozsvári műkritikus 2) Folytatás.

A kötet jegyzetanyagában két értékes filológiai összeállítás: az egyik a Ferenczy család erdélyi jelentkezései, a másik a romániai köz- és magángyűjteményekben levő Ferenczy-alkotásokat sorolja fel. Remekművek vannak közöttük, amelyek nélkül nem lehet teljes értékű Ferenczy-kiállításokat szervezni

Tasnádi Attila: Murádin Jenő: A Ferenczy család Erdélyben. Népszava, 1982. márc. 5., 6. old.

Murádin Jenő:

Közelitések képzőművészetünk jelenéhez.

Korunk, XLIV.lvf. 6.sz. 1985 junius
465 -466. old.

Murai Endre

MDK

Vörösmarty szinház Székesfehérvár.
Építész: Spránitz Tibor
Belső épitész: Hornicsek László
Társtervező: Klemens Antal
Statikus: Takács Lehel, Becsei Lajos, Murai Endre
Repr: Földszint, Alagsor, Emelet, Keresztmetszet, Hosszmetszet. /Rajzok/
Rézőtér és a/ /Alagsor/ karzat részlete.
Alagsori társalgó, Lépcsőházi réslet

Magyar Épitőművészet. 1963 3. szám 64.o.

Murai István, festő

● KIÁLLÍTÁSOK. A miskolci képtárban ma a Szolnok megyei művészek, a leninvárosi művelődési központban népművészek, a pásztói helytörténeti múzeumban pedig Murai István festőművész kiállítása nyílik.

-: o Kiállításokl

Esti Hirlap, Bp. 1978. okt. 4.

8.

MURAI JENŐ

MJ

A BUDAPESTI MŰGYŰJTŐK
ÉS
MŰBARÁTOK EGYESÜLETE
meghívja Önt és ismerőseit
1982. július 12-én, hétfőn du. 5 órára

Murai Jenő

szoborkertjébe
XV., Cservenka u. 28.

Murai Jenő
és a magyar szobrászat címen
bevezetőt mond

Dr. Szíj Rezső

A művész munkásságát ismerteti

Benkő Károly

A MAGYAR ÚJSÁGÍRÓK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
titkára

Közreműködik

Gábor Ila

előadóművész

A bemutatót „sorsolás" követi

Megközelíthető

a Keleti pu.-tól a 7-es busszal a Bosnyák térig,
onnan 24-es busszal,
leszállás a Cservenka u.-nál a 67-es villamossal,
leszállás a végállomáson.

MK SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Jenő Murai

DAILY NEWS

1983 FEB 17

1021

PHOTO MTI — JÓZSEF FEHER

WELDED SCULPTURES: Sculptor Jenő Murai, who lives in Rákospalota, District 15 of Budapest, makes his sculptures by welding iron sheets. In this corner of his studio, several small statuettes are seen along with a large-size bust of Leonardo da Vinci

Soviet
minist

Tokyo, Feb. 16 (UI
Soviet Fisheries Minis
mir Kamentsev arriv
kyo on Wednesday
fishing rights.

Japan's Agriculture, Forestry and Fisheries Minister Iwazo Kaneko and chief of the Foreign Ministry protocol section Hisaji Hattori greeted the Soviet visitors at Tokyo's Narita airport.

Kamentsev begins his official business in Tokyo on Thursday with the first of two rounds of talks with Kaneko and courtesy calls on former Prime Minister Zenko Suzuki and former Finance Minister Michio Watanabe.

On Friday, Kamentsev also will pay a courtesy call on For-

week to promote trade ties. The delegation will be headed by Shigeo Nagano, president of Japan's Chamber of Commerce and industry, who said in a press release on Wednesday that there are numerous possibilities for expanding general economic cooperation. He also expressed the hope that he would have an opportunity to confer with Soviet party General Secretary Yuri Andropov and Prime Minister Nikolai Tikhonov on issues relating to preserving world

Murai Jenő

Murai Jenő festő- és szobrászművész kiállítása február 1-én, pénteken délelőtt 10 órakor nyílik meg a Hazafias Népfront XV. kerületi bizottságának épületében (Bocskai u. 26.).

Magyar Nemzet 1985. 1. 31.

Murai Jenő

Szerepel az Építők Műszaki Kiubja

Kiáhításán

Magyar Nemzet 1969 J. 16

Murai Jenő

Murai

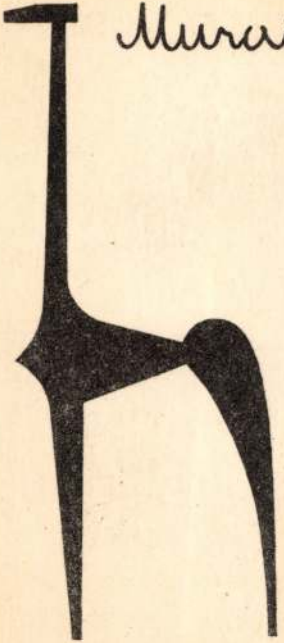

MEGHIVÓ

AZ ÉPITŐK MŰSZAKI KLUBJÁBAN
BP., V., PETŐFI SÁNDOR U.TCA 5.

1969. JANUÁR 24-ÉN, PÉNTEKEN DU. 6 ÓRAKOR
VETITETTKÉPES ELŐADÁST TART

DR. SOÓS IMRE
A TIT MŰVÉSZETI SZAKOSZTÁLYÁNAK TAGJA

MURAI JENŐ MŰVÉSZETE

CIMMEL.

A BEMUTATÁSRA KERÜLŐ SZINES DIAFELVÉTELEKET
KÓSI LÁSZLÓ KÉSZITETTE

AZ ELŐADÁS ALKALMÁVAL A KLUBBAN BEMUTATÓT RENDEZÜNK

MURAI JENŐ

SZOBRAIBÓL ÉS ÉPÜLETPLASZTIKAI ALKOTÁSAIBÓL.

A MŰVÉSZETBARÁT KÖR HETI ÖSSZEJÖVETELÉT EZEN A HÉTEN NEM SZERDÁN, HANEM A HIRDETETT ELŐADÁS UTÁN FOGJA MEGTARTANI. EZ ALKALOMMAL KERÜL MEGVITATÁSRA AZ 1968-BAN VÉGZETT MUNKA ÉS 1969. ELSŐ FELÉNEK PROGRAMJA.

AZ ELŐADÁSRA ÉS AZ AZT KÖVETŐ MEGBESZÉLÉSRE TISZTELETTEL MEGHIVJA

A KLUB IGAZGATÓSÁGA
ÉS MŰVÉSZETBARÁT KÖRE

BELÉPŐDIJ 6,-FT.
KLUBTAGOKNAK 4,-FT.

ÉPITŐK MŰSZAKI KLUB

Beke László

BUDAPEST, XI.,
Bartók B. út 9.

ÉPITŐK ROTA-O.05.

Murai Jenő szobrász

az Építők Műszaki Klubjának

Répzőművész tagja, művével szerepel

az Iparterv Vállításán

Magyar Nemzet

1969 május 16

– Napló –

MURAÌ JENÓ

MECHIVÓ

AZ ÉPITŐK MŰSZAKI KLUBJA IGAZGATÓSÁGA
ÉS MŰVÉSZETBARÁT KÖRE MEGHÍVJA ÖNT

KÉPZŐMŰVÉSZ TAGJAINAK KIÁLLÍTÁSÁRA.

MEGNYITJA: MAJOR MÁTÉ EGYETEMI TANÁR
1969. MÁJUS 5.-ÉN, HÉTFŐN DU. 6 ÓRAKOR.

A KIÁLLÍTÁS HELYE: AZ IPARTERV SZÉKHÁZA
/BUDAPEST, V. DEÁK FERENC UTCA 10./

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ MÁJUS 15.-IG,
NAPONTA DE 10 - 19 ÓRÁIG, VASÁRNAP 10 - 14.

KIÁLLITÓ MŰVÉSZEK:

ALMÁSI GYÖRGY
ÁGH AIKELIN LAJOS
BLAUCHY FERENC
HOCH ISTVÁN
ILLÉS ÁRPÁD
KOVÁTS ALBERT
KÖRTVÉLYESSY MAGDA
KÜRTHY SÁNDOR
LÁZÁR SÁNDOR
MAJOR JÓZSEF
MEGYESI SÁNDOR
MOLNÁR-MOLLER PÁL
MORLIN ÁKOS
MURAI JENŐ
NAGY ZOLTÁN DR
NEMES JÓZSEF
ORSZÁGH IMRE FERENC
PAPP OSZKÁR
SÁSZ KÁROLY ISTVÁN
SZLUKÁSSY KATALIN
VERESS PÁL
VÉN ZOLTÁN

A KIÁLLITÁSON 1969. MÁJUS 11.-ÉN, VASÁRNAP
D.E. 11 ÓRAKOR AUKÉTOT TARTUNK.

MDK

Muray Jenő

SzM. 1954. 49. l.

és: A képzőművész Körök orsz. kiáll.

2)

Mūray Jenő
Nemédi János
Gross Károly
Gsváth Miklós
Papp Gábor
Pusztai Pál

K

SzM., 1954. 49. l.

(cs.: A képzőművész körök orsz. kiállítása.)

6P

Murai J enő festő M.D.K.

kiállitása dec. 13-án nyilik a Hazafias Népfront XIV. ker-i Thököly utcai székházában

Napló

Egyr Reszet 1964. december 10. 7.1.

Kurai Jenő stabrász

Közös kiállítást rendezett Boroksa Dudrással és Szomori Jánossal a XIV. ker. Kassák Mův. Házban.

Dévényi Iván ismertetése

Vigília 74/10 f 13.0.

Murai Jenő, szobrász

Kiállítása nyílik febr. 17-én az
újpalotai ált. iskolában.

— :□ Murai Jenő ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. febr. 17.

Murai Jenő képzőművész

A XIV. ker.-i Kassák Lajos művelődési házban rendezett közös kiállításán szerepelt műve: „Női fej" (repr.)

Képes Újság, 1974. aug. 17.

Murai Jenő, szobrász

A Rákospalotai Múzeumban
nyílt meg kiállítása.

Jelenkép.

— : (— szöveg — Jelenkép —) 2.

ESTI HIRLAP, | Bp. 1973. márc. 4.

Murai Jenő

Több müve található Szij Rezső gyüjteményében.

Losonci Miklós - Látogatás Szij Rezsőnél; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 32. l.

1021 Murai Jenő

XVI. ÉVFOLYAM

1

1975. JAN. 4.

ÁRA: 3,50 FT

MURAI JENŐ
szobrai eljutottak Európába,
Azsia és Amerika
nagyvárosaiba
Irásunk a 14. oldalon

(Fotó: Karff István)

KÉPES ÚJSÁG

BESZÉLGESSÜNK A KONGRESSZUSRÓL

Szót érteni a világgal

Olvasóink tudják, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt 1975 márciusában tartja XI. kongresszusát. A sajtó már közölte azokat az irányelveket, amelyekben a Központi Bizottság összefoglalja a legfontosabb feladatokat. Bizonyára sokan olvasták, egyesek talán már beszélgettek, vitatkoztak is róla, mások talán csak hallották, hogy nyilvánosságra kerültek az irányelvek. Éppen ezért úgy gondolom, nem lesz érdektelen, ha a szerkesztő is szót kér és a Képes Újság segítségével beleszól a beszélgetésekbe.

Mivel is kezdjük? Hiszen annyi minden van ebben a terjedelmes dokumentumban! Szinte átfogja, felöleli egész életünket, a politikától a gazdaságig és a kultúráig. Azt hiszem, az lesz a legjobb, ha elkezdjük az elején és szépen sorra vesszük a legfontosabb, leglényegesebb kérdéseket.

Kezdjük a külpolitikával. Mit mondanak az irányelvek a párt külpolitikájáról? Azt mondják: bizonyos fordulat következett be a békés egymás mellett élésben; a hidegháborús korszakból fokozatosan haladunk a gazdasági, műszaki, tudományos, kulturális együttműködés felé. Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy a szocialista és kapitalista országok közötti viszony néhány évvel ezelőtt még rendkívül feszült volt, szinte borotvaélen táncolt a háború és a béke. Semmit sem lehetett okosan, értelmesen megbeszélni. Mindkét fél azon igyekezett, hogy több és erősebb fegyvert gyártson, mint a másik. Most pedig – a Szovjetunió békepolitikájának eredményeként – azt látjuk, hogy a szocialista és kapitalista országok vezetői rendszeresen találkoznak Moszkvában, New Yorkban, Párizsban vagy másutt. Egyszóval, a háborús fenyegetődzés korszakából átléptünk a nyugodt, tartalmas tárgyalások korszakába. s ezen belül is lényeges, hogy a Szovjetunió és az Egyesült Államok – a világ két legnagyobb hatalmának vezetői – tárgyalnak és szót értenek egymással. Ha pedig a két legnagyobb hatalom tárgyal, békésen kereskedik, árut, tudományt, kultúrát cserél, és megállapodik az atomfegyverek gyártásának korlátozásában, akkor nincs nagy baj. Akkor nem kell félni a világháborútól, hiszen a nagyhatalmak akarata ellenére nem lehet felborítani a világ rendjét.

A mi pártunk irányelvei egyértelműen állástfoglalnak a Szovjetunió békepolitikája mellett. Egyértelműen magunkénak valljuk azt az elvet, amit Lenin fogalmazott meg: a különböző rendszerű államoknak – kapitalistáknak és szocialistáknak – békésen kell élniük egymás mellett mindaddig, amíg a szocializmus nem győz az egész világon. Örömmel és egyetértéssel támogatjuk azokat a szovjet vezetőket, akik Lenin útmutatásának megfelelően arra törekszenek, hogy katonai vetélkedés helyett, békés gazdasági versenyre kényszerítsék az imperialistákat.

Kell-e nagyobb politikai siker, nagyobb politikai győzelem mint az, hogy a békés egymás mellett élés lenini elvét sikerült rákényszeríteni a tőkés államokra? Ez nem az ő sikerük, hanem a mi győzelmünk!

Nem kis győzelem! Büszkék lehetünk rá! Ugyanis a tőkések nem azért fogadták el az általunk javasolt békés egymás mellett élés elvét, mert egyetértenek Leninnel, hanem azért, mert látják a szocializmus dinamikus fejlődését. Látják, hogy egyre több ország népe választja a szocializmus útját és ennek az áradatnak már nem tudnak gátat vetni. A szocialista államokat már nem lehet megsemmisíteni; tetszik vagy nem tetszik együtt kell velük élni. És, ha így van, akkor jobb a békesség.

Miért jobb a békesség részükről, mint a háború? Azért, mert az erőset nem lehet könnyen eltaposni. Az erős – ha összecsapásra kerül a sor – győzhet is. Jobb hát a barátság, mint az esetleges kellemetlen vereség!

Mi, magyarok kis nép, kis ország vagyunk. A saját erőnk nem nagy. De tagjai vagyunk egy nagy erős közösségnek, a szocialista államok közösségének. Hadseregünk – a Varsói Szerződés értelmében – része a szocialista államok közös katonai erejének, amely ma (az angol stratégiai intézet szerint is) a világ leghatalmasabb katonai ereje.

És itt, ennél a katonai kérdésnél álljunk meg egy pillanatra. Hazánkban akadnak még olyan emberek akik nem értik a magyar hadsereg és a szovjet hadsereg kapcsolatát. Tessék csak nyugodtan és józanul végiggondolni a dolgot! Akkor, amikor a szocialista rendszerrel szemben álló nagy kapitalista államok már atomfegyverrel rendelkeznek, hogyan védhetné meg magát egy háborús konfliktus esetén a mi kis, tízmilliós Magyarországunk?

Voltunk és lehetünk mi valaha is – itt Európa legfőbb ütközőpontján – semlegesek, mint ahogy egyesek azt elképzelik? Nem volt még rá példa a történelemben! A semlegesség – a mi földünkön – csak a politikai vakok és süketek naiv álma! A viharok országútján álló fát sohasem kerülik el a szelek!

Minden normálisan gondolkodó ember csak helyeselheti a kongresszusi irányelvekbe foglalt pártállásponton: hazánk továbbra is részt vesz a Varsói Szerződés katonai szervezetében, mert annak fegyveres ereje megbízhatóan őrködik a szocialista közösség biztonságán!

Gerencséri Jenő

HÍR • TÁVIRAT •

A BUDAPESTI TALÁLKOZÓ

Az 1974. októberi varsói konzultatív találkozón elfogadott megállapodásnak megfelelően megtartották Budapesten az európai kommunista és munkáspártok konferenciájának előkészítő találkozóját. A megnyitó ülésen Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára beszédben üdvözölte a tanácskozás résztvevőit. Képünkön: Kádár János beszédét tartja
(Fotó: Szebellédy Géza MTI)

A PARLAMENT TÉLI ÜLÉSSZAKA

Megtartották az Országgyűlés téli ülésszakát. Faluvégi Lajos pénzügyminiszter expozéja alapján a képviselők megvitatták, majd törvényerőre emelték a Magyar Népköztársaság 1975. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslatot. Felvételünk a tanácskozásról készült
(Fotó: Mező Sándor MTI)

MUNKÁSŐRGYŰLÉS

Az 1974-es év első munkásőr egységgyűlését Csepelen tartották. A gyűlésen megjelent Papp Árpád, az MSZMP KB tagja, a Munkásőrség országos parancsnoka és átadta a vándorserleget, amelyet ezúttal harmadszor nyertek el és így végleg Csepelre került
(Fotó: Fényes Tamás, MTI)

KÉPES ÚJSÁG. A Hazafias Népfront képes hetilapja. Főszerkesztő: Gerencséri Jenő. Főszerkesztő-helyettes: Antal Károly. Szerkesztőség: Budapest VIII. Gyulai Pál utca 14. Telefon: 137—660. Postacím: 1985 Budapest. Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Csollány Ferenc. Kiadóhivatal: 1959 Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Budapest V., József nádor tér 1.). Előfizetési díj: 1 hónapra 14.— Ft, negyedévre 42,— Ft, félévre 84,— Ft, egész évre 168,— Ft.

74.3954 Athenaeum Nyomda, Budapest — Rotációs mélynyomás
Felelős vezető: Soproni Béla vezérigazgató

Index: 25 439

Murai Jenő otthon a Leonardo-szobron dolgozik

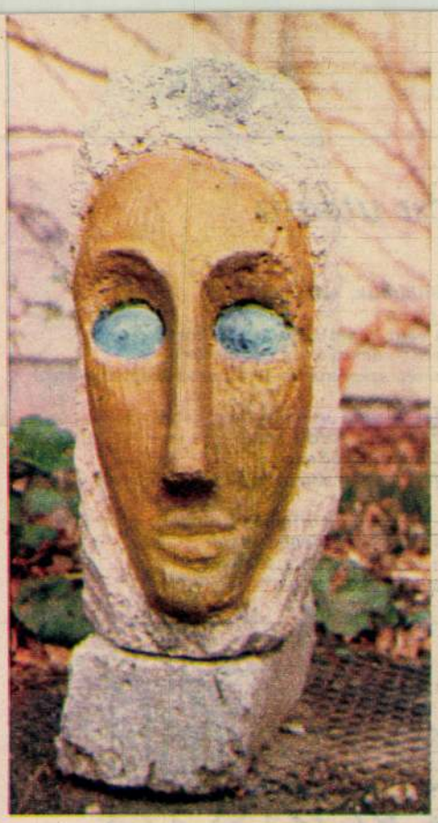

BÁLVÁNY (színezett kő)

Műteremlátogatás

MURAI JENŐ

„... eszünkbe jut, minő bölcs nyelvszokása volt a régi klasszikus népeknek, hogy e két fogalmat: mesterség és művészet — egyetlenegy, egyazon szóval jelölték meg."

(Lyka Károly)

EGYIPTOMI FEJ (hegesztett, rézzel patinázott vas)

(Fotó: Karff István)

Murai Jenő hegesztőpisztolyt tart a kezében. Kissé távolabb két nagy, karcsú oxigénpalack áll. Sistergés hallatszik. A hegesztőpisztoly izzó fénycsíkot lő ki magából. A fénycsík — lángnyíl — nekiütközik a vasfelületnek. Pattog. Szikrákat szór. A vas izzik. Olvad. Formálódik. A hegesztőpisztoly felett, a fekete hegesztőszemüveg felett izzadságcseppek ülnek a homlokon.

Amikor az egyik kéz leengedi a hegesztőpisztolyt és a másik kéz feltolja a fekete hegesztőszemüveget: az arc mosolyog.

— Elégedett? — kérdezem.

— Talán — mondja a szobrász. — Hiszen még csak most készült el. Lehet, hogy még most sem egészen. Egyszer, ugyanis, már készen volt. Kiállításon is szerepelt.

A hegesztett vasszobor: Leonardo.

Az udvar másik részében, tető alatt, hogy esőben, havazásban is dolgozni lehessen rajta: egy hatalmas, féligkész kőszobor. Egy Dózsa-arc.

Murai Jenő a kőszobrokhoz is hegesztőpisztolyt használ. A kőszobrok mellett is ott állnak a nagy, karcsú oxigénpalackjai. A lángnyíl nekiütközik a kőfelületnek. Pattog. Szikrát szór. A kő izzik. Megolvad. Mint a vas.

— Rájöttem — mondja a szobrász —, hogy a kvarctartalmú kövek is engedelmeskednek a hegesztőpisztolynak. Ha aztán még fémsókat is égetek rájuk, a kövek sajátos, tűző, örökkön lángoló színeket is nyernek.

Murai Jenő itt született, Pestújhelyen. Modern házak tövében, kertes lakásban lakik. Innen jár dolgozni, reggelente, a közeli gyárba. A mestersége, ugyanis, hegesztő. Még pontosabban: csőszerelő.

Munkahelye: az Erőmű Javító és Karbantartó Vállalat.

Modern gyár.

1968-ban épült. Modern épület. Csak a belső udvara volt sivár, amelyre négy oldalról ablakok néznek. S ha egyszer már valaki, munkaközben, kinéz az ablakon ezekről az emeletekről — gondolta az igazgatóság —, hát valami szépet lásson. Tavasszal beültették virágokkal ezt az udvart. Francia udvart csináltak belőle. Megkérték egyik dolgozójukat — Murai Jenőt —, hogy népesítse be szobraival ezt a virágos gyárudvart.

Murai Jenő a TMK-ban dolgozik: a Dózsa szocialista brigádban.

Hegesztőpisztoly. Oxigénpalackok. Lángnyíl. Fekete hegesztőszemüveg. Szikrák. Elégedett arc.

A brigádtagok szeretik Jenő bácsit.

Meg a művészetét is. A műhelyben egy szobor áll. Hegesztett vasszobor. Egy Dózsa-arc.

— Értik is ezt a művészetet? — kérdezem.

— Igen — adják át a szót egymásnak a brigádtagok, Hencz László, Bajári Mihály. — Sőt, ennek a segítségével, úgy hisszük, szinte naponta kerülünk közelebb és közelebb a művészethez.

Ebédidő van.

De most senki sem mozdul.

A művészetről van szó.

Simon Gy. Ferenc

pécsi utcára

csillámlik, tetszeleg
helyén
A régi képet képzelt ládikóm
szent vackai közé hajíthatom
ismét szegényebb-lett város-szegénye én

Hát bizony nincs mese
ezen nem fordít senki se
időnként kellenek
efféle rendcsináló szelíd manőverek

S jó, hogy az állomásra tartok:
sűrűlnek az idegen arcok
én is könnyebben temetek
ha köztük lehetek.

Kustár Zsuzsa: ZALAI EMLÉK

szél

— mormogta Fürjes. Odalépett az ágyhoz, a feleségéről lerántotta a takarót. — Minek neked a gyerek? Minek szaporítottalak én téged? — Az asszony nem szólt. Álmos ijedtség lepte be az arcát, alig ébredt értelmével hunyorogva tájékozódott a szemébe sütő fényben. — Nem szólsz? — kérdezte Fürjes. Megfricskázta az asszony orrát, s ezen rekedten nevetett. Aztán meglegyintette az arcát. — Most már aludhatsz! — Az asszony visszafeküdt, magára húzta a takarót. Fürjes levetkőzött, elcsendesedett. Egy idő múlva csak a konyhai vízcsap csöpögése hallatszott. Szaporaságával mintha a perceket pazarolta volna.

Hirtelen érkezett a reggel, mintha egy vég selymet bontottak volna, puha színekkel terjengett a világosság. A szomszédban ébresztőóra csörgött. Fürjes felriadt. Mindig egy lendülettel ugrott ki az ágyból, s az ébredésnek minden körülményessége nélkül, rögtön öltözködni kezdett. Néha eszébe jutott az apja, aki ilyenkor az ablakhoz állt, nyújtózkodott, tarkóját dörzsölgette, majd kihajolva nézegette az ébredő utcát. Mintha arról akart volna meggyőződni, hogy nem egyedül ő sértette meg a nyugalom óráit. Reggelre mintha pókhálóval szövődött volna tele a szoba. Az asszony is felébredt, de nem mert megmozdulni. Fürjes észrevette, hogy nyitva van a szeme.

— Megütöttelek az este? — kérdezte.

— Igen.

— Lefoghattad volna a kezem.

— Te jóval erősebb vagy, mint én.

Az asszony kilépett az ágyból, kezét a hasára szorítva indult.

— Van pénzed? — kérdezte a férfi.

Fürjesné ijedten megállt. Valamennyi pénzt tartogatott, már a gyereknek. — Nincs — mondta elszántsággal vegyes félelemmel.

— Éppen neked nincs? — dühöngött az ember. — Jó, ne adj. Majd kérek másoktól. Fürjes Jánosnak akárki kölcsönöz.

Az asszony hirtelen arra gondolt, mennyi adósságuk is lehet? Fürjesnek is hasonló juthatott az eszébe, s jól tudta, hogy hazudott. Neki már senki sem hitelezett. Egyszerre elhallgatott, fogta a táskáját és elrohant.

Fürjesné felöltözött, evett valamit, aztán leült a konyhában. „Elkezdődött a nap" — gondolta. Furcsán érezte magát. A hasában apró fájások jelentkeztek. Ült bágyadtan, mintha egy csónakban hagyták volna magára, a ködbel borított tengeren.

Az udvaron gyülekeztek a lakók a leütött körte helye körül. A házfelügyelő felmászott a létrán, és megállapította, hogy a foglalat is megsérült, így egy-két napig ne is számítsanak esti világításra. Fürjesné hallotta a felháborodást, a férje nevét is emlegették. De már nem törődött semmivel. Bement a szobába, leült a tükör elé, nézte magát. Mély gödörből világított a szeme. Egész testében húzó fájdalmak vándoroltak. Melegség öntötte el, torkát szorítás fojtogatta. „Már nem bírom ki holnapig" — gondolta, minden félelem nélkül. A tükörben, mint a vásárosok megbűvölt üvegében gyermekkorát pergette a képzelet. Anyját látta, aki folyton elnehezülten járt, ahogyan most ő. Apja jellegzetes mozdulatai villantak, majd az ő tizennegyedik születésnapja. Aztán Fürjes bukdácsoló közeledése, szégyenkezése. — Nem ittam sokat, csak jól érzem magam. — Hosszú ideig ült a tükör előtt. Talán órák is telhettek. Valaki zörgött az ajtón. Bordásné hangját hallotta.

— Valami baj van?

— Nincs semmi.

Délután már nem tudott felkelni az ágyról. Pedig meg akart mozdulni, jó lett volna Bordásnét behívnia. Aztán jutott eszébe, hogy az asszony vásárolni ment a gyerekkel, mondta is, hogy csak sötétedésre érnek haza. Sokáig bámulta a mennyezetet, míg végül álomba zuhant. Mikor felébredt, már sötétedett. Megállás nélkül támadtak ellene a görcsök. Összeszorította a fogát, évek alatt megszokta, hogy hang nélkül tűrje a fájdalmakat. Egész teste verítékben úszott. Méretlenül múlt az idő. Talán éjszaka is lehetett már, amikor a távoli hangot meghallotta. Úgy vette ki, hogy Bordásné, de lehet, hogy más beszélt. Aztán jöttek a hordágyas emberek, káromkodva botorkáltak a sötétben, s minden kimondott goromba szó után bocsánatot kértek az asszonyoktól. Betolták a kocsiba, s a mentőkocsi elrobogott.

Amikor Fürjes hazajött, a konyhaasztalon egy írást talált. „Az asszonyt elvitték a mentők a kórházba." Felordított. Dúvadként szaladgált a szűk lakásban, feltépte a szekrények ajtaját, kihuzigálta a fiókokat. Mintha tréfát sejtett volna, azt gondolva, hogy az asszony valahová elbújt előle. Lassan tisztulni kezdett a feje. Hideg vízzel megmosta az arcát, s nyelt is egy jó pohárral. Aztán kirohant. Egyenesen a kórházba tartott.

Felcsöngette a portást, olyan ingerülten gorombáskodva beszélt vele, hogy nem akarták beengedni. Végül feljuthatott az emeletre, tétován kóválygott az ajtók sora előtt, sehová sem mert benyitni, leült egy padra és várt. Hosszú idő múlva jött arra egy orvos, észrevette a bóbiskoló férfit.

— Kire vár? — kérdezte.

— Ide hozták a feleségemet — urgott fel Fürjes.

Az orvos megérezte az alkohol szagát, hátrább lépett. — Hogy hívják?

— Fürjesné.

— Aha — mondta az orvos. — Nálam van.

— Láthatnám?

— Szó sem lehet róla.

Fürjes újra leült, előrebukott a feje, elaludt. Szaladgálásra, zsibongó beszédre riadt, aztán megint a csend. Hirtelen kinyílt az ajtó, kijött az orvos, megállt előtte. Fürjes lassan felemelkedett. Életében talán először tisztán érezte a bajt.

— Van... valami van... hogy... — Kiszáradt szájában alig mozdult a nyelve.

— Bizony — mondta szomorúan az orvos —, hiába fáradtunk. A gyerek él, de az asszony... Ez volt az ára, hogy a fia élhessen.

Fürjes nehezen fogta fel a szavak értelmét. — Egy ilyen szülésbe... nem bírja ki, akinek olyan erősek a csontjai...

— Lehet, hogy nem is akart élni. Csupa kék folt volt a teste! — mondta az orvos. — Menjen haza, aztán, ha teljesen kijózanodott, csak akkor jöjjön vissza!

Az orvos elment, Fürjes maga elé meredt. Ilyen nehéz gondja nem volt még életében, s távolról érezte, hogy ez alól a szesz sem mentheti fel. Azt sem értette egészen, hogyan szakadhat kettőbe ugyanaz az élet, s válhat elevenné meg halottá is. Várt még egy darabig, hogy talán mégis meglátja az asszonyt, ahogy nagycsontú alakjával, elnehezülve közeledik a folyosón. De hiába. Összeharapta a száját. Persze, most már soha többé nem jön felé az asszonya. Azt sem tudta pontosan, mit kellene csinálnia, csak elindult. Leért a kertbe, kilépett a szabadba. A kapu fölött még égett az éjszakai lámpa. Fürjes felnézett a napsütésben sápadozó égőre. Hirtelen arra gondolt, hogy ha most ezt is ledobná, a halálnál is mélyebb sötétség borulna a világra. Le is hajolt egy kőért aztán visszaejtette a földre.

1—3. *Murai Jenő művei*
1. *Madonna*
2. *Egyiptomi lány*
3. *Homérosz*
4—7. *Csutoros Sándor, Haris László és Molnár V. József közös térszervezései*
4—5. *Balatonboglár*
6. *Erkel utcai bérház lépcsőháza*
7. *Műegyetem, E-épület*

1

2

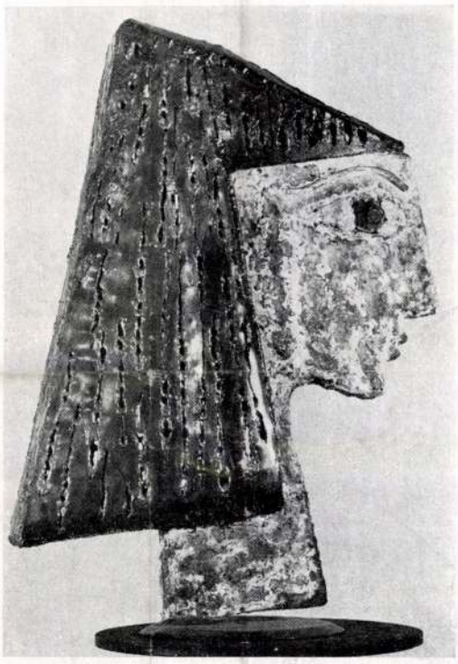

3

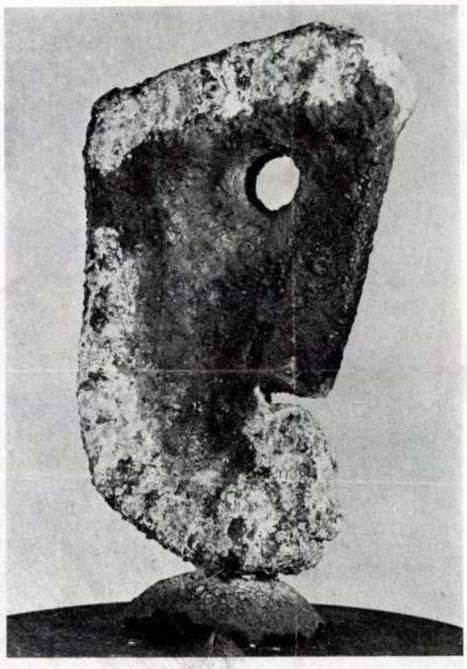

Murai Jenő plasztikai műveinek bemutatója

A Petőfi Sándor utcai Építők Műszaki Klubjában láttuk a tömött, erőteljes és biztos mondanivalóval telített kis kiállítást.

Almár Iván fiatal csillagász tudósunk, a bemutatást megnyitó szavaiban „*kozmikus*" hatásról beszélt és valóban művészünk munkáiban a nyers kő és vas *anyagait* tekintve, valami végtelen és végleges távlatú, határozott, szilárd, összefüggő rend és értelem keresését, sőt vívódó érvényesülését érezhetjük. Ez egyrészt a *fizikai* törvényszerűségek szerinti kinetikus, mozgó, a földi gravitáción alapuló, több tengelyes, több irányban billegő, de végül is a súrlódás következtében lecsillapodva, lezártan megnyugvó fém gépi-műszeri alakzataiban jelentkezik, de ezeken az ésszerűség határán, természetszerűleg lezáruló megformálási kísérleteken messzire túlnyúlóan, magasrendű *biológiai*, élő és végül *etikai* lehetőségeket és folytatólagosságokat hordó és vezérlő plasztikákhoz ért el.

Miről tudatnak és honnan erednek ezek a fekete, háborgó formálású, szinte egzaltáltan fehér szemvillanású „*Van Gogh*", valamint a többi fejek; a fehér szakáll és hajjelzésű, éles és tömör csúcsokkal körülhatároltan mélységesen befelé fordult „*Homérosz*", a tűnődő, a művészet megváltó szenvedélyességét hirdető „*Klinkó József*", a zaklatott, szaggatott, a hosszú össze-vissza bevert szegezéssel valami távolban elérhető, lehetséges célért, az egész emberközösségi ügyért, a „megfeszített"-tel azonos értelmezésű, kínlódó, durván megdolgozott színes kő „*Dózsa*" és az „*egyiptomi lány fej*" profil, ami többezredéves piramis tisztaságú szerves racionalizmussal teremt meg sárgás, szürkés, kékes, lapos dombormű kialakításával folytatólagos összefüggést az egyén és a világegyetem között.

Zömök, ősemberi, kis „*női alak*"-ja is — a konty, az előre törő mellek és hátsó kiugrású ponthangsúlyokkal — élő, új jövő képességéről és lehetőségéről ad jelzést, *tudósítást*.

Murai Jenő fizikai, kétkezi műszerész munkás — a Nagy Magyar Alföld nyugati peremén — *Pestújhelyen*, korunk első világháborújának nevezett nyugtalansága közvetlen végén, *1918-ban* született.

1928-ban, 9 éves korában költözött át édesapjával — aki szintén műszerészként dolgozott — a szülőhelyével szomszédos Zuglóba. Itt élt mint gyerek és fiatalember. 21 éves volt, amikor a történelem menetére újra sorsdöntő *1939*-évben a hitlerista támadás következtében összeomlott Lengyelország.

Ezeknek a hömpölygő, környező *időbeli körülményeknek* lenyomatait véljük felfedezhetni Murai Jenő munkáiban. A felkorbácsolt zaklatottságok érzékeny érzékelése és visszaadása mellett azonban nem bizonytalan nihil szétziláltsággal vagy komor és nyomasztó reménytelenséggel jelentkezik, és nemcsak a másik véglettel, a fizikai, technikai szellemű, sterilen logikus megjelenítéssel, hanem az „aki nem tartozik valahova, az nem tartozik sehova és elvész" irányelv ösztönzésének megfelelően, a világégés lezajlása után, szülőhelyének szomszédságában fészket épít — Dunába ömlő Palotai, Szilas és Rákos patak közti alföldi homokon. Most ott lakik és gyári, termelői munkahelye is az utcában van.

Ezeknek a környező, tulajdonképpen tudatosan alig észlelt gyér, de szakadatlanul, egy irányba csörgedező vizeknek határozott, végeredményben „kozmikus rend"-je jelöli ki és határozza meg minden életműködésének, magatartásának és alkotásának tartalmát, mondanivalóit és vitathatatlanul *pozitív* célját.

Figurális, nem figurális és „dekoratív" kialakításai, „vasból vert" lázongó és szárnyaló „*falképei*", valamint megformálásai, fix, szilárdan beépült, nőtt magokból belülről törnek szerves lángolással határtalan, de valóságos távlatok felé, értelmet adva így a végtelen és az egyén viszonyának.

Ilyenek a gótikus, a felfelé irányuló reimsi székesegyház beindító főkapujánál álló figurákéra emlékeztető, minden vízszintes földi nyugtalanságot függőlegesen és látnoki, kerek szemekkel feloldó, az eljövendő, megoldandó lehetőségeket ábrázoló, mai, reális, szinte szent „*leányarc*"-ai, formálásai is.

Tehát a rákosi talajon megalkotott kis ház, a körötte oázisszerű virágokkal és gyümölcsfákkal beültetett és gondozott tenyérnyi kerttel, végében a kis műteremmel, ahol művészünk feleségével és a vendéget örömteljes csaholással fogadó, sőt szelíd unszolásra „éneklő" puli kutyájával éli életét és itt hozta létre kiállításán láthatókat is.

Mindezekre önkéntelenül az első „szocialista" világemberközösségre vezérlő „kiáltvány", — Máté evangéliumának szavai ötlenek eszünkbe, hogy „boldogok akiknek szívök tiszta" —. Mert összefüggő, *jogos és reális* boldogságra való törekvést, a művészet valóságos, igazi célját hatékonyan szolgálhatják Murai Jenő itt vázolni próbált „kozmosz irányította" életmódja és erőteljes, tömör, plasztikai *kísérletei is*.

Vidos Zoltán

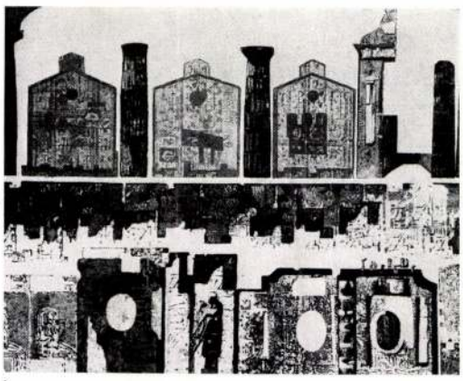

1

a káoszon és képes arra is, hogy magába fogadja és megmutassa a civilizáció értékeit.

Mindez abból is adódik, hogy számára a klasszikus Görögország, Róma is létezik nemcsak az ókori keleti, a primitív művészetek és nemcsak az, amit a huszadik század szétrombolt.

Abból a formából, amelyben mondanivalói megfogalmazódnak és a közölnivalóhoz — formához alkalmazott kifejezőeszközök logikájából következik, hogy a képeknek nem perspektivikus tere van. Mégis e képek egyik lényeges problematikája: a sajátos térbeliség, a tér síkban való érzékeltetése. Adódik ez magukból az oszlopokból, oszlopsorokból, a boltíves kapukra emlékeztető képrészletekből, azaz a képek ténylegesen megnevezhető alakzataiból. Másrészt adódik az „áramkörök"-ből, melyek eleve a többdimenziójúság illúzióját keltik, és plasztikussá teszik a felületet. Adódik ez a fehér színből, mely a képek mélységét, és a messzeségbe belelátást biztosítják. Térélményt keltenek a dinamikusan megmozgatott felületrészek is, amikor a monochrom foltokból erős lendülettel kiemelkedik egy-egy kötegszerű, rostos konkrét forma. Ezeket a térszövevényeket variálja a festő egy képen belül is, de vissza-visszatérnek más-más festményeken is.

Ország Lili pikturális nyelvéhez hozzátartozik a motívum-, téma-, tér-, forma- stb. variáció. Ez a tény már átvezet az idő problémához. Ahhoz, hogy nem egy nézőpontból és nem egy pillanatban nézi a világot, hogy a realitásból nem egy szeletnyit metsz ki, hanem előre is, hátra is kimozdul, vagyis megdönthetetlennek hitt kategóriák átlépésével tágabbra tágítja a festő és világa közti kapcsolatot. Végül is így teremtődik harmónia disszonáns hangzatok ellenére is. A megmozdult, elcsúsztatott időt és a megszámlálhatatlan rétegből összeálló teret architektonikus kompozíció tartja össze, a bonyolult formanyelven mondott összetett, átélt igazságok egyszerű kijelentésekké értelmesednek.

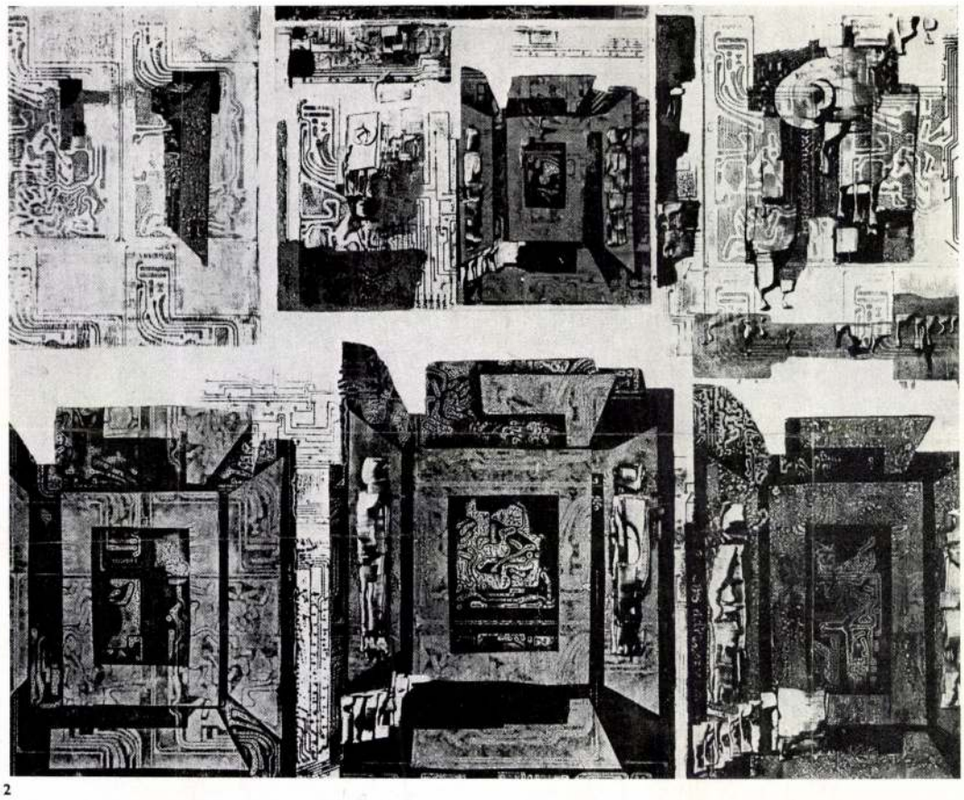

2

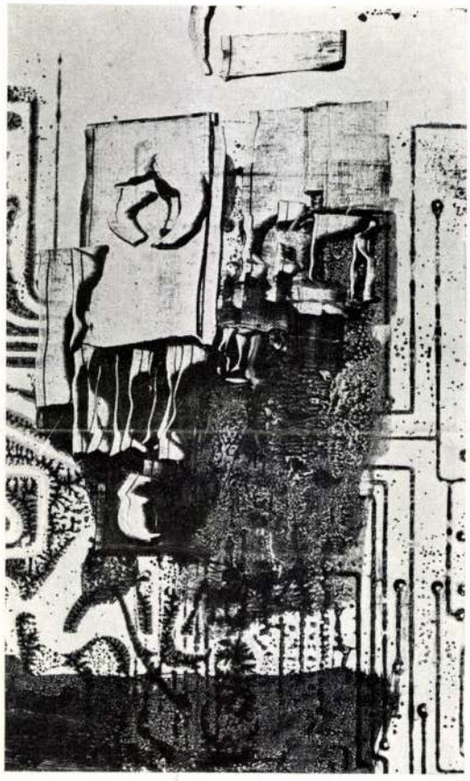

3

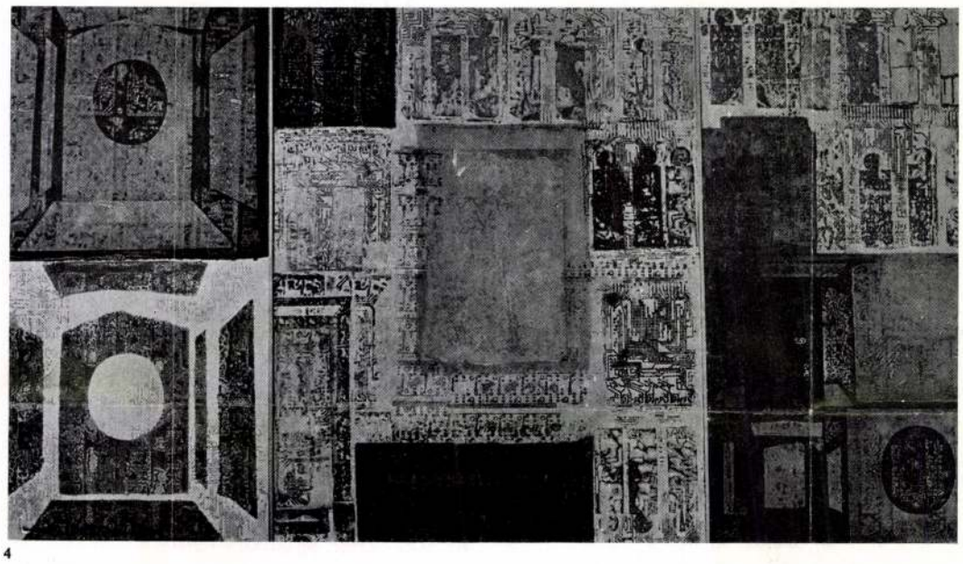

4

Ezek a munkák modern, korszerű, a közösségi élet valamely funkcióját szolgáló középület belső terébe kívánkoznak. Talán ez az írás is hozzájárul ahhoz, hogy a ma építőinek figyelmét felhívja a festőre, aki képein hasonló szellemben építkezik, mint sok kortárs építész.

Ország Lili a Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István tanítványa volt, akire mindmáig hálásan emlékszik vissza és akitől a szakma, a mesterség titkait sajátította el.

Mesterének vallja Bálint Endrét, akinek munkássága termékenyítően hatott az induló művészre.

Az 1957-es Tavaszi Tárlaton (Műcsarnok) mutatkozott be különös hangvételű, szürrealista festményeivel. A szürrealista periódusában erősen hatott tevékenységére Szentendre, Vajda Lajos és a szerb, bolgár, orosz ikonok. Ez utóbbiak hatására kezdte kialakítani sajátos egyéni formanyelvét.

Egyéni kiállítása 1966-ban Tel Avivban, 1967-ben Székesfehérvárott volt elsőnek.

Akkori fő műve: a „Rekviem" hét táblája, apokaliptikus vízió. Több külföldi és hazai kiállításon szerepelt, 1969-ben Rómában, 1971-ben Győrben volt egyéni bemutatkozása, 1972-ben Diósgyőrben, Székesfehérvárott állított ki, majd 1973-ban Dunaújvárosban.

Ezenkívül még számos hazai és külföldi tárlaton vett részt.

S. Nagy Katalin

1. Dór oszlopok, 1972
2. Pompeji terek, 1971
3. Pompeji terek (részlet)
4. Stanzák (triptichon), 1971

Soós Imre

Emlékezés Murai Jenőre

Az utóbbi időben egyre többet gondolok Murai Jenőre, az 1989-ben elhunyt rákospalotai művészre, olajfestmények, kőből és vasból készült szobrok alkotójára, felejthetetlen barátomra. Időnként elém tűnik kedves arca, mosolygós tekintete, sokak számára rokonszenves, szerény egyénisége. Emlékezetemben él még **Cservenka utcai otthona**, melyet egy korai méltatója joggal hasonlított a mesék mézeskalács-házikójához. Ma is látom parányi kertjét, mely keskenyen, de hosszan nyúlt el a szomszédos telkek között. Sajátkezűleg ültetett gyümölcsfák és az ünnepek után gyökeret eresztett egykori karácsonyfái növekedtek itt évről-évre magasabbra. A kert végén vízi növényekkel telt, mesterséges tó látványa lepte meg a látogatót. A tavacska környékét egy fűzfa ágai közé rejtett cső permetező vize tette állandóan üdévé, még a legnagyobb szárazság idején is Innen pár lépés volt csupán a műhely-műterem, ahol szobrai – kemény férfimunka árán – létrejöttek.

Amikor a 60-as évek elején megismerkedtünk, a műterem még nem létezett. A tavacska is a házigazda vágyálmai közé tartozott. Murai Jenő ezidőben a pestújhelyi orosz kórház vízvezeték-szerelője volt, aki szabadidejében akkor már egy évtizede művelte a festészetet, több kiállításon szerepeltek képei. 1962-ben a Hazafias Népfront XIV. kerületi szervezetében a környék művészei egy-egy napig tartó „műterembemutatók szervezésébe kezdtek. Murai alapítónak számított ebben a csoportosulásban és több ízben került sor nála műteremlátogatásra is.

1960-ban kezdett el a festés mellett fémplasztikával foglalkozni, így amikor e sorok írója 1964-ben a Népfront helyiségében bemutatóját megnyitotta, azon már csak fémlemez-domborításait és vágópisztollyal készült szobrait láthatta a közönség, az ugyancsak kiállító **Fekete János** festményeinek társaságában.

Többször megfordultam Muraiéknál. Nyáridőben a kertre néző árnyas erkélyen, az idő hidegre fordultával pedig a ház alatti hangulatos pincében folyt a beszélgetés, Jenő által kínált finom bor és virsli fogyasztása közben. A házigazda ilyenkor szívesen tréfálta meg egy-egy újdonsült vendégét a virslihez adott mustárral. Ennek színe nem tért el a hagyományos ízesítőszerétől, azonban olyan kegyetlenül csípős volt, hogy az első falat után elakadt a lélegzet és könnyeket csalt ki a meglepett vendég szeméből az orosz élelmiszeripar e terméke.

A Murai házaspárnak nem volt gyermeke, azonban szinte családtagként élte világát e derűs környezetben puli kutyájuk. Jenő szívesen mutatta be vendégeinek az eb szolgálatkészségét. Csak egy szó kellett, máris odahozta a hálószobából gazdája papucsát. A fajtiszta, feketeszőr állat még énekelni is tudott. Jenő szavára: „Énekelj, mint..." (és itt egy akkoriban divatos beat-énekesnő neve hangzott el), a kutya a finom falat reményében szokatlanul magas fejhangra váltott, a vendégek nem kis derültségére. Egy ilyen baráti összejövetel alkalmával az egyik festő képeinek eladhatatlanságáról panaszkodott. Murai nagy komolyan jegyezte meg: „Látjátok, nekem nincsenek gondjaim szobraimmal. Bármelyik MÉH-telepen azonnal megadnak értük kilónként 2 forintot is".

A vendégek fogadására később a kert végében felépült műterem szolgált. Ezt a házigazda maga tervezte és kemény munkával maga építette. Elmondása szerint a tetőt tartó gerendákat úgy emelte a magasba, hogy falazás közben két végükön felváltva egy-egy téglát csúsztatott alájuk. A malter gyorsan száradt, ezért ezt a keserves munkát olyankor is végeznie kellett, amikor éppen lázas beteg volt. Mikor elkészült és berendezte a műtermet ,joggal járhattak csodájára a szakemberek is! Itt villannyal és gázzal működő hegesztő berendezések, satupad, továbbá fúró, vágó, reszelőszerszámok sokasága állt a mester kezeügyében. Néhány saját gyártmányú vasszéken még a látogatók is helyet foglalhattak, hogy megcsodálják azt a káprázatos tűzijátékot, amit Jenő – munkája szépségének érzékeltetésére – az ívlánggal rögtönzött.

Murai Jenő kertjében
Első sor: Soós Imre, Hercsuth Ferenc, Kopré József, Geröly Tibor, Varga Judit
Fotó: Göböly József 1982

Öt év említésre méltó tevékenysége után a kerületi népfronttitkár egyre nehezebben viselte, hogy Zugló művészei a megszokottól eltérő, sőt időnként absztrakt (!) művekkel jelentkeznek kiállításra. A viták, kiállításbetiltások egymást követték, ezért a csoport 1967-ben saját magát oszlatta fel. (Az itteni, valamint több művészetbarát kör tevékenységét lapunk 36 .sz. füzetében ismertettük.) Megszűnéskor tagja volt a csoportnak **Almár György** építész-festőművész és e sorok írója is ide tartozott, több előadása, kiállításmegnyitója volt bizonysága ennek. Mivel mindketten ugyanakkor vezető szerepet vállaltak a Belvárosban működő Építők Műszaki Klubjában, jónak látták oda „átmenteni" a zuglói művészek és művészetbarátok többségét.

A Klub haladó szellemű igazgatója, Varró István szívesen fogadta a kezdeményezést. 1968. januárjában itt alakult meg a Művészetbarát Kör, mely 11 éven át működött. Murai Jenő is alapító volt, személyét, munkásságát megbecsülés övezte. A tagság két alkalommal volt nála műteremlátogatáson, újabb alkotásairól készült diáit 7 alkalommal vetítették, szobrait ugyanitt 5 kiállításon láthatta a közönség. Ezek közül is kiemelkedik az 1973-ban rendezett, teljes szobrászi munkásságát felölelő tárlat, melyet **dr. Almár Iván** csillagász nyitott meg. Az IPARTERV székházában a művésztagok munkáit bemutató, nagyszabású kiállításon Murai 5 kő- és fémszobra szerepelt.

Ennek rendezése során történt első vitám Jenővel. Mint a kör titkára, feladatom volt a képek felakasztása a tágas teremben. Néhány festmény már a falon függött, amikor megérkezett. Ekkor azzal a kívánsággal állt elő, mutassam meg, hol fognak állni szobrai. Aki már rendezett kiállítást, tudhatja, hogy ez a kívánság akkor teljesíthetetlen volt. Ugyanis még vagy 40 kép várt felakasztásra. A szobrok a festmények között, vagy a terem közepén kaptak volna helyet olyképpen, hogy azok ne takarják el a képeket. Jenőnek nem tetszett ilyen értelmű válaszom. Kijelentette, hogy hazaviszi szobrait. Csak a művésztagok rábeszélésére állt el szándékától. A kiállítás sikert aratott, az eset nem hagyott nyomot barátságunkban.

Második, egyben utolsó vitánk számomra szolgált tanulsággal. Ez a klub programfüzetével kapcsolatban merült fel, melyben éveken át szerepeltek a művésztagok alkotásai. Jenő egy alkalommal fiatal diáklány rajzait hozta el közlésre azzal a nyomatékos megjegyzéssel, hogy ezek tanítványának alkotásai. A nagyon gyenge rajzok láttán azzal védekeztem, hogy csak tagjaink műveit reprodukáljuk az évenként megjelenő füzetben és azoknak el kell érniük egy bizonyos művészi színvonalat. Barátom válaszul megjegyezte, hogy a kislány már kétszer járt nálunk, így tagnak tekinthető. A nem mindig elért művészi színvonallal kapcsolatban Jenő egy idős művész-tagunk valóban gyenge rajzát lapozta fel a füzetben. Igaza volt! Ezt méltányosságból, az alkotó korára tekintettel közöltük. Az esetből azt a tanulságot vontam le hogy az engedékenység és a művészi színvonal egymást kizáró fogalmak.

Murai Jenő: Dózsa katonája

A 70-es években „a tűz mellől" kiszorult alkotók vágyálma volt a Lektorátus által zsűrizett kiállítási anyag, ugyanis csak ezt lehetett állami intézményekben bemutatni. A klub igazgatójának Murai iránti megbecsülését mutatja, hogy elhatározta, kéri műveinek zsűrizését. A Lektorátus megbízásából **Kiss Nagy András** Kossuth-díjas, kétszeres Munkácsy-díjas, érdemes és kiváló művész járt Murai műtermében. 1972. februárjában megérkezett a határozat: A látott anyag önálló kiállításon való bemutatását nem engedélyezik, „alapvető plasztikai követelmények hiánya, felületes modernkedés jellemzi munkáit" indokolással.

A Művelődési Minisztériumhoz intézett fellebbezésünkben rámutattunk, hogy Murai szóbanlevő munkáiból több már szerepelt a Lektorátus által zsűrizett kiállításokon, továbbá, hogy az Iparművészeti Vállalat akkoriban már sorozatban rendelte fémplasztikai munkáit. A Műgyűjtő c. folyóirat 1971/4. számát idézve azt is megemlítettük, hogy ott **Losonci Miklós** cikke szerint dr. Szíj Rezső muzeális értékű gyűjte-

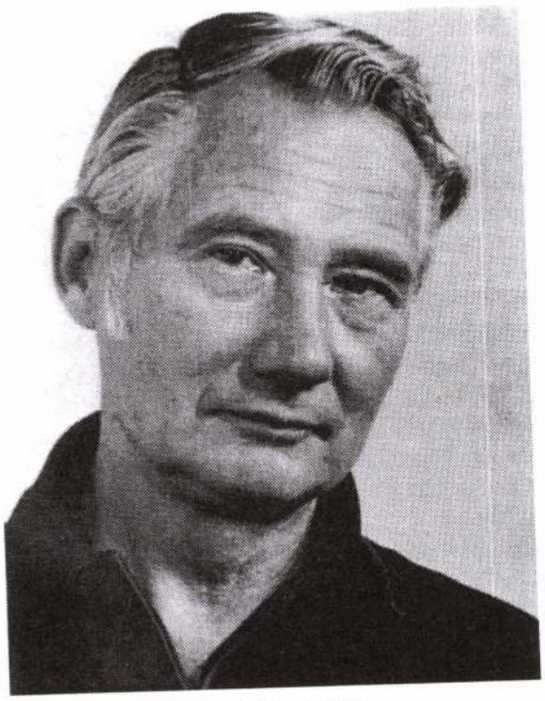

Murai Jenő 1983

ményében több Murai-mű szerepel. A fellebbezés azzal zárult, hogy a tetemes anyagból a szerintük kiállításra érdemes darabok kiválasztását kérjük.

A Minisztérium válaszában elismerte, hogy a látott anyagban 8-10 olyan plasztika található, melyek „a nyilvános kiállításoknál megkövetelendő minimális szakmai színvonalat elérik". Ezek kiválasztásától azonban elzárkóztak, mivel ez „ellentmond annak az általános művészetpolitikai törekvésünknek, hogy a nyilvánosság elé bocsátott kiállításokon és főként egyéni tárlatokon csak jól felkészült, megfelelő mennyiségű és színvonalú anyaggal rendelkező művészek szerepeljenek."

A klub igazgatóját az elutasítás nem viselte meg. A művész iránt érzett rokonszenve jeleként ennek ellenére már a következő évben helyet adott említett, nagyszabású kiállításának, melynek megnyitására Jenő a neves csillagászt kérte fel. Murai szelíd mosollyal vette tudomásul a magas helyről jött kedvezőtlen választ. Mindez **nem szegte kedvét** a további alkotásokhoz, életkörülményeiben ugyanis jelentős változások történtek. Ekkor már az Erőműjavító és Karbantartó Vállalatnál dolgozott, ahol tehetséges műszerészüket szobrászi munkájában is támogatták. Módja volt művei kiállítására. (Az üzemben rendezett első ilyen kiállítását 1972-ben e sorok írója nyitotta meg.) Vasból készült több nagyméretű szobrát a parkosított díszudvaron állították fel. 1975-ben újabb két nagyméretű alkotásának felállításáról ad hírt levelében, fényképek kíséretében. Ezek közül az egyik 3 méteres, csövekből hegesztett térplasztika, az udvaron kapott helyet. A másik, Dózsát ábrázoló, 10 mázsa súlyú mellszobor a vállalati székház előcsarnokát díszíti.

1976-ban két grafikus munkáinak társaságában láthatták az ERŐKAR dolgozói munkatársuk újabb szobrait. A tárlatot Gerencséri Jenő, a KÉPES ÚJSÁG főszerkesztője nyitotta meg, akinek személyében Murai művészete újabb barátot nyert meg. A neves író lapja ettől kezdve rendszeresen közölt róla híreket és hosszabb méltatásokat.

1982-ben jelent meg **Szíj Rezső minikönyve** Murai Jenő munkásságáról. Ebben az illusztris szerző nemcsak a művész életútjáról szól, hanem festői és szobrászi életművének jelentős darabjait is ismerteti, sok kép kíséretében.

1983-ban „Hegesztett szobrok" című kiállítását a XXII. kerületben **dr. Pogány Ö. Gábor** nyitotta meg. A Nemzeti Galéria egykori főigazgatója később a művészhez írt levelében így emlékezett az eseményre: „Gyakran gondolok vissza tétény-promontori tárlatodra, lenyűgözően gazdag, izgalmas anyagodra. Tartós öröm számomra, hogy részt vehettem bemutatásában."

A 80-as években szokássá vált, hogy Murait **minden év július** hónapjában – névnapján – **kertjében barátai köszöntik**. E népes találkozók szervezését a Művészetbarátok Egyesülete vállalta, melynek a művész megalakulása óta tagja volt. Ilyen alkalmakkor évente találkoztunk, de a küzdelmes években fennállt közvetlen munkakapcsolatra már nem volt szükség. Jenő befutott! Útját nálam jelentősebb menedzserek, de főleg saját maga egyengette.

1984-ben az ERŐKAR Vállalat 50 számozott példányban sokszorosított kötetet jelentetett meg **„Szemle Murai Jenő képzőművészeti munkásságáról"** címmel. Harminc év dokumentumait gyűjtötte egybe **dr. Gyevi Károly**. A tekintélyes terjedelmű kiadvány adós maradt a korszakra utaló néhány dokumentummal. Murai Jenő emlékéhez méltó lenne a folytatás: az alkotó elhunytáig terjedő, sőt azt követően is napvilágot látott írások megjelentetése. A következő lépés pedig egy róla szóló kötet lehetne, felejthetetlen Jenő barátunk hiteles arcképének, teljes életművének megidézésével. Ennek megírásához – születésének 100. évfordulójáig 2018-ig – van még néhány esztendőnk.

Csendélet Murai Jenő műtermében

Tisztújító közgyűlésünket

2001 április 21-én szombaton 9.30 órakor tartjuk a Várlak Egyesület Klubjában (I. Bem rkp. 6.). Határozatképtelenség esetén tanácskozásunkra a meghirdetett napon 10 órakor kerül sor.

Napirend:

1. Búza Barna örökös tiszteletbeli elnök köszöntője.
2. A 2000. év munkájának értékelése, idei föladatok. Előadók: Baranyi Ferenc és Geröly Tibor.
3. A Művészeti Tanács tavalyi munkája, idei föladatai. Előadó Kürthy Sándor.
4. A Számvizsgáló Bizottság jelentése a 2000. évi bevételek és kiadások alakulásáról. Előadó Túri Istvánné.
5. A beszámolók megvitatása és elfogadása.
6. Javaslat az egyesület tisztségviselőinek személyére. Előterjeszti Dr. Györgypál Katalin, a Jelölőbizottság Elnöke.
7. A tisztségviselők megválasztása.

Visszapillantás

Ahogy lapozgatom múlt évi kiadványainkat, programjainkat, szinte hihetetlennek tűnik, hogy annyi rendezvénynek, szervezői, közreműködői voltunk.

Immár **huszonnyolcadik éve találkozunk szerdánként** a fővárosban tematikus klubprogram szerint. Szerzői esten bemutatkozott Okányi Kiss Ferenc, Bartis Ferenc, Czédli József, Horváth-Hoitsy Edit, Pásztohy Domokos és egy alkalommal faggattuk a rádióriportert, Varsányi Zsuzsát is.

Nagy figyelemmel hallgattuk Zombori Ottó csillagász ezredvégi gondolatait az égboltról és később ellátogattunk a csillagvizsgálóba is, hogy magunk szemléljük a csodálatos és rejtélyes eget. Szinte Gábor előadásában a Szent Korona történetéről hallottunk, Martsa István szobrászművész hajdani kínai sikereiről M. Szűcs Ilona beszélt. A növényábrázolás és a tudomány összefüggéseit dr. Papp Erzsébet fejtegette, Szingapúr művészeti emlékeivel Körtvélyessy Magda dia-képeiről ismerkedtünk. Muray Róbert a természetábrázolásról, Katona Imre a kerámia gyártásáról, Ferencziné Bachó Zsuzsa India művészetéről szólt. Vitát folytattunk a mai művészetről, videofilmet láttunk Egressy Béni szobrának elkészítéséről. Jáki Ferenc jóvoltából méltó módon emlékeztünk az „aradiakra" és államalapító Szent Istvánunkra.

Bakonyi Károly hajdani Sportmúzeum igazgató és olimpikonok társaságában vendégünk volt Köpf Károly a Magyar Olimpiai csapat vezetője. Kötetlen beszélgetést folytattunk a magyar nyelvű irodalom Kárpát-aljai helyzetéről, filmet láttunk a Bayreuthei játékokról. Nagysikerű hangversenyünk volt „Bachtól a romantikáig" címmel Hajtun Zsuzsa és P. Speigl Krisztina előadásában. „Utam muzsikával járom" mottóval Mónus Julia és Hulényi Tibor adott nagysikerű műsort.

Emlékeztünk Xantus Gyulára, Czine Mihályra és Rudnay Gyulára. A magyar gasztronómia jeles történetét dr. Draveczky Balázs méltatta.

A kiállítások külön fejezetet érdemelnek. A Művészetbarátok Galériájában Csobaji Zsolt, Somogyi Szántó Béla, Kiss János, Körtvélyessy Magda, Bak Péter Róbert, Manyák Mariola és Filder Károly mutatkozott be. Decemberben itt került sor a már hagyományos Karácsony a képzőművészetben című kollektív tárlatra. A **Nagy Balogh János kiállítóteremben** Déghy Rita, Régi Márta, B. Tóth János, Gulyás Margit, B. Gulyás Mari, Csépe Juli és Erdei Éva, Sonyákné Kovács Kati, B. Kovács Márta, Kristófi János, Jobbágyi Homolya Jenő, Ország Péter, Heil Edit, Zettner Tamás képeit mutattuk be.

A **Gutenberg Galéria** Bartos Endre és Gálfy-Bódi Tamás tárlatának adott helyet. A **Magyarok Házában** Silvia Lívia és Kelemen Kristóf közös kiállítására került sor. A **Tiffany Galériában** Vörös Jenő, a **Lingel** bútorházban Varga Virág, az ELTE **Kőrösi Csoma kollégiumában** Ács József Ferenc képeiben gyönyörködhettünk. Berecz Antal Stációi a Pataky Művelődési Központban működő könyvtár-galériában voltak láthatók. A **Bielefeldben** élő tagtársunk ezt a sorozatát a lakiteleki templomnak adományozta.

Hangulatos, művészeti értékeket ismertető kirándulásokat szerveztünk **Zsámbékra**, a **Balaton-felvidékre**, **Sárvárra**, **Székesfehérvárra**.

Értékes alkotómunka folyt a lakiteleki és a mosdósi **alkotótáborokban**, ahova a résztvevők fele határon-túlról érkezett. A két reprezentatív zárókiállítás méltán aratott elismerést, mint ahogy az őszi kollektív tárlatunk is a Neumann János Számítástechnikai Szakközépiskolában.

Külön említést érdemel a **Művészetbarátok 2000** címmel szervezett és a Pataky Művelődési Központban rendezett kollektív kiállítás, mely mintegy folytatása a megelőző évi „A magyarok Európában" című tárlatnak. Mindkét esetben száznál több tagtársunk munkáit láthatták az érdeklődők. Abban bízunk, hogy évenként őszi bemutatkozásunk hagyománnyá válik.

Kezdeményezésünket, hogy a székhelyünket jelentő **Erzsébetvárosban a Mi utcánk, a mi házunk** címmel rajzpályázatot szervezzünk , a kerületi önkormányzat fölkarolta. Nagyobb sikerre számítottunk úgy a résztvevők számában, mint a tantestületek támogatásában. A „fél-siker" okát keressük és a pályázatot idén is meghirdetjük.

A Művészet és Barátai tervezett öt száma program szerint megjelent, s tíz évfolyamunkra a koronát a 36 oldalas **különszám**, a tartalmi ismertető tette föl. Az elmúlt évek bizonyították, hogy milyen fontos szerepet tölt be folyóiratunk. Hasonló, a közművelődést szolgáló lap tudomásom szerint nem jelenik meg. Léte születése óta kockán forog. Sok-sok erőfeszítés és áldozat árán kerül kéthavonta tagtársaink kezébe.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Murai Jenő, szobrászművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1980 JUL 4

1021

Rákospalotán új óvodát vettek birtokukba a környék óvodásai. A közelben lakó Murai Jenő szobrászművész vaslemezből készített szobraiból egy kis házi kiállítást állított össze a kertjében, az odalátogató gyerekeknek. Képünkön: a házi kiállítás, az óvodások mögött Murai Jenő szobrászművész

(MTI-fotó: Fehér József felvétele — KS)

gép került. A lakatosok az új műhelycsarnokot vették birtokba. A festőműhely légtechnikai rendszere még nem készült el. A késés miatt egyelőre a szabadban és a félig kész műhelyben történik a festés. A végleges rendeződésre várhatóan ez év végén kerül sor.

De a környezet már szép. Üzemi utak épültek, a szocialista brigádok pedig rendezték, parkosították a területet. A műhelyekben megszűnt a zsúfoltság, és egészségesebb viszonyok között eredményesebben lehet dolgozni.

60 százalék export

Az idei elvárás 55 millió forint értékű termelés, 9 millióval több a tavalyinál. Jelentősen nő az export. Az itt készülő gépek, berendezések 60 százaléka az NSZK-ba, Olaszországba és Indonéziába kerül. A fő törekvés, hogy mint eddig, a jövőben se legyen minőségi kifogás.

A magyar téglaipar számára olyan tartalékalkatrészeket is előállítanak, amelyeket import gépek javításához használnak fel. Ez több millió forint értékű deviza-

műhelyben?

— Sokkal jobban, mi régiben. Itt lehet dolg De kell is. Olyan piac sikerült „betörnünk", lyek dollárban fizetnek.

— Megtartják ezeke piacokat?

— Szeretnénk megta aminek elsősorban a mi gi munka a feltétele.

— Mit tehetnek érte?

— Odafigyelünk a munkánkra, pontosan a rajz szerint dolgozunk. Mi, akik nagyobb gyakorlattal rendelkezünk, segítünk a fiataloknak. Én Bányai Pállal és Petrekonich Józseffel, két ifjú lakatossal dolgozom együtt.

Bányai Pál, aki a szakma ifjú mestere, megszólal:

— A meós megköveteli a minőséget.

— És ha nem követelné? — kérdezem.

— Akkor is a legjobb tudásunk szerint dolgoznánk. Pali bácsi mindig mondja: önérzetes ember nem ad ki rossz munkát a kezéből.

Bagyinka Pál megjegyzi:

— Azt is mondom, hogy mi nem a Bizományi Áruháznak dolgozunk.

— Anyagilag is érdekeltek

get?

— Nemcsak a meós, hanem mindenki, aki az üzemben dolgozik. Nem pusztán önérzetből, hanem egyéni érdekből is. Ami rossz, azért nem jár pénz. Mi pedig megszoktunk egy bizonyos összeget, amire havonként szükségünk van az elért szinten való megélhetéshez. Már 100 forint hiánya is gondot okozna.

Érdemes itt dolgozni

Kutyik István fiatal esztergályos, már 2 éve egy E—500-as gépen dolgozik.

Sinkovicz György meós, a pártalapszervezet titkára megjegyzi:

— Ilyen jó teljesítményű gépre csak olyan kerülhet, aki már bebizonyította, hogy ért az esztergályozáshoz.

— Mi a véleménye az új

A MŰVÉSZRE VONATKOZÓ FONTOSABB CIKKEK:

Losonci Miklós: Látogatás Szíj Rezsőnél
MŰGYŰJTŐ, 1971. 4. szám

Kubesch Erika: A mindennapok művésze a Lila Iskolában
VASAS, 1973. május

Vidos Zoltán: Murai Jenő plasztikai műveinek bemutatója
MAGYAR ÉPÍTÉSZET, 1974. 5. szám

Simon Gy. Ferenc: Murai Jenő
KÉPES ÚJSÁG, 1975. január 4.

Gerencséri Jenő: Művész a gyárból
KÉPES ÚJSÁG, 1978. november 4.

Perényi Józsefné: Méhes Lajos az ERŐKAR-nál
VASAS, 1978. április

Építők Rota – E: 38

MURAI JENŐ

MEGHÍVÓ

MURAI JENŐ három évtizedes szobrászi tevékenységének újabb alkotásaiból ad ízelítőt ez a kiállítás. A bemutatott anyagnak A MESTERSÉGEK DICSÉRETE címet adhatnánk. Ugyanis itt látható szobrainak mindegyikével egy-egy régi, ma már letűnt mesterségnek állít emléket. Kisplasztikái között életre kel a drótos, a jeges, a kubikos stb. alakja.

Ezek a vaslemezből formázott, hegesztett szobrok a mesterségekre emlékezés mellett alkotójuk formateremtő erejét, művészi ízlését és a technikában való mesteri jártasságát is hirdetik.

Kiállítónkról még annyit, hogy 64 éves. Szabad idejében készített műveit számos kiállításon láthatta már a közönség, munkásságáról több méltató cikk jelent meg.

DR. SOÓS IMRE

Az ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA igazgatósága meghívja Önt

MURAI JENŐ

kamarakiállításának megtekintésére

A kiállítás megtekinthető:

1982. február 8-tól 28-ig,
délelőtt 10 órától este 20 óráig.
Szombaton, vasárnap zárva.

Színhely:

ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA,
Budapest V., Petőfi Sándor utca 5.
Telefon: 185-406

Murai Jenő szobrász

Szoborkertemet szept. és okt. hóban vasárnap délután 13 órától 17 óráig lehet megtekinteni. Murai Jenő szobrászművész. Bp. XV. ker. Cservenka M. u. 28. (x)

6.

–: Közlemény

Esti Hírlap Bp. 1978. szept. 16

házzal ellátatlan környe-
ke. Játsszanak hát amatőrök a szabadtéri színpadokon, mutassák meg mit

színházat. De *színház* zöknek mindmegannyi ta-
nincs közönség nélkül! A, nulság.
színházi élmény befoga- Az egyik debreceni
dására pedig nevelni kell. színpad vezetője azt

MURAI JENŐ

A Rákospalotán élő és dolgozó Murai Jenő szobrászművész vaslemezből, hegesztéssel készíti érdekes kisplasztikáit. A művész többek között régi mesterségeknek, mint például a jeges, a kubikos, a drótos stb. állított emléket, valamint a gyermekévhez kapcsolódó kisplasztikákat készített

(MTI Fotó — Fehér József felvétele)

Népszava 1979. jul. 13.

nak a kombájnosok, majd a traktorosok és gépkocsivezetők, ezután a tehenészek, sertéshizlalók és sertéstenyésztők következnek. Mögöttük haladnak keresetben a műhelyi dolgozók, építőmunkások és a sort a növénytermelés gyalogmunkásai zárják. A keresetek sorrendje természetesen a munkák presztizsét is befolyásolja. Ha a nagyüzem jól funkcionál, magasabb átlagkeresetet is tud biztosítani. E tekintetben kiemelkedik: a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát, a környei kombinát és a Komáromi Állami Gazdaság.

Befolyásolja a keresetek nagyságát az is, hogy milyen adottságok, természeti feltételek uralkodóak a gazdaságokban, valamint az, hogy a megye ahol a gazdaság működik kibocsát-e munkaerőt. Az *(egyéb szám szerint)* nemállami gazdaságban dolgozók *(eltartott családtagyed-, félhektárnyi földhasználatot, illetményföldet kapnak. Ez ma már juttatásnak felel meg. A vállalati természetbeni gazdaságok gyakran vetésre előkészítve adják a földet át és a termést is térítésmentesen hazaszállítják.*

A munkaidő ipari típusának megteremtése a mezőgazdaságban idényjelleg miatt nehéz feladat, jelentős munkásréteget. A gazdaságok a IV. ötéves tervben tudták megvalósítani a nyolc órás munkaidőt, s megkezdték a 44 órás munkahét kialakítását. A növénytermelési rend akalmazható. A gazdaságok területei, telepei szétszórtan helyezkednek el, ezért a munkásszállítás már a megalakulásnál jelentkező igény volt. Míg kezdetben ezt a takarmányt, élőállatot is szállító vontatókkal oldották meg, addig ma már bérelt és saját autóbuszpark áll rendelkezésükre. A gazdaságok üzemi étkeztetést biztosítanak, amelyet 60—70 ezer dolgozó vesz igénybe.

A dolgozók életét döntően befolyásolja, hogyan alakul lakáshelyzetük. A gazdaságok súlyos öröksége volt a hidegpadlós, komfort nélküli uradalmi cselédlakások nagy tömege. Ezek végleges felszámolása még a jelenlegi ötéves tervünkben is tart. Kialakultak a gazdaságok központjában az új lakótelepek, s egyre szaporodnak a vállalati támogatással —, hitellel, fuvarral, építőanyaggal — épített modern családi házak. A falvak nagyüzemeiben az utóbbi évtizedekben formálódott sajátos arculatú munkásság tevékenykedik. Elsősorban az állami gazdaságokban de a nagyüzemi, vállalati fejlődés útján megindult termelőszövetkezetekben is megtalálunk már egy bizonyos munkásréteget. *Munkásmivoltuk változásokat hozott életmódjukban, gondolkodásukban is átalakulnak.* Így is közelebb kerülnek egymáshoz a munkásság városokban és falvakban tevékenykedő osztagai.

Dr. Szpirulisz Ildikó

Munkaköri köte

Mamuszpróba

Jenő Murai

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 JUL 23

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Schweißkünstler

1021

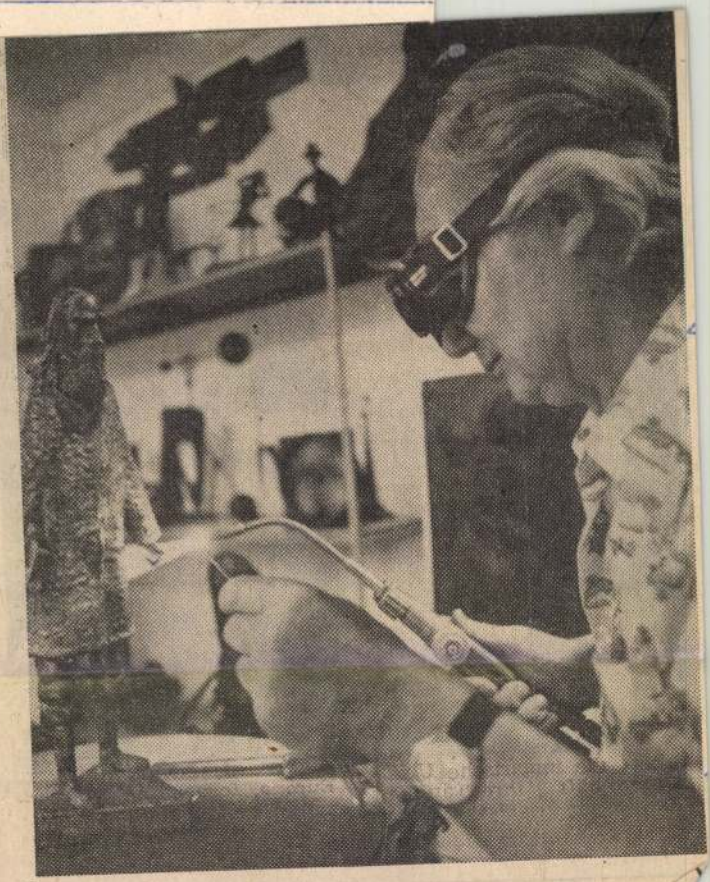

Der Bildhauer Jenő Murai fertigt originelle Kleinpla
aus geschweißtem Eisenblech

Pál Kő: Braut mit Truhe (Birnbaum)

Kunst aus Hódmezővásárhely

fehlt eben ein entsprechender

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Murai Jenő

1979 JUL 12

DAILY NEWS

1021

PHOTO: MTI — JÓZSEF FEH

WELDED-IRON STATUE: "The Last Dance", by Jenő Murai. T sculptor, who lives and works at Rákospalota, makes his statues iron plates with the aid of welding

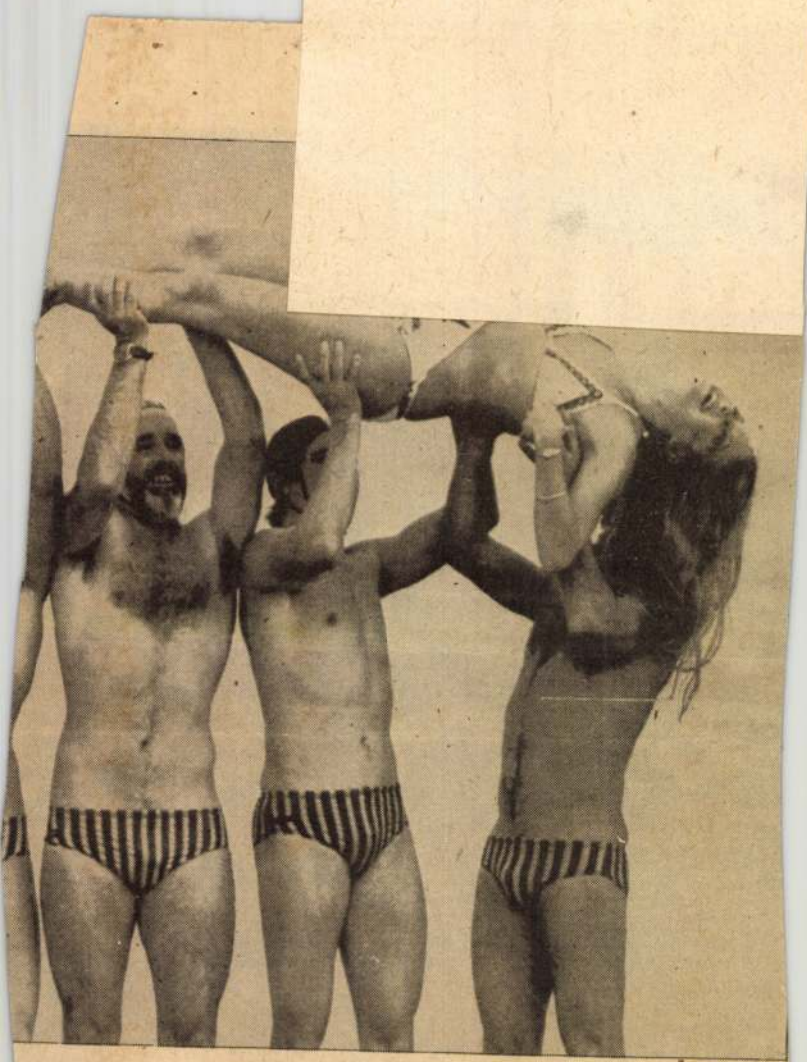

INTERFOTO MTI/UPI

York is lifted high in the air at the beach in Perth, Australia. with Mary and made her a new member

on DC-10s

Police wo

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748/340-726

Murai Jenő
szobrászművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1980 JAN 8

1021

A Rákospalotán élő és dolgozó Murai Jenő szobrászművész vaslemezből hegesztéssel készíti érdekes kisplasztikáit. A művész többek között régi mesterségekről, mint például a jeges, a kubikos, a drótos stb. készít sorozatot A képen: Murai Jenő műtermében

(MTI-fotó — Fehér József felvétele — KS)

t évben
11%-a,
dolgozói
volt betöltet

Növelni k
séget és a
intézményi
nál, korsz
költségvetés
látásához b
ügyi fedeze
zéssel ehhe
összefogást,
szövetkezete
dozatkészséget is mozgósítani kell. A társadalmi munka sokszor a feladat megoldásának egyedüli útja, pl. a lakókörnyezet szebbé, egészségesebbé tétele. Más kivitelező nem is vállalkozik rá. De lehet a vállalati, szövetkezeti támogatás formája a fenntartáshoz való hozzájárulás (bölcsőde, óvoda stb).

AZ ÉLETKÖRÜLMÉNYEK

kedvezőbbé tétele nem került le a napirendről. Megvalósítását megyénkben 15,9%-kal magasabb költségvetés biztosítja. Ebben az évben is nő a lakosság közvetett fogyasztása. Nagyon sokirányú munkával és a költségvetési bevételek biztosításán keresztül kell valóra váltani a célkitűzést. Olyan társadalmi légkört kell ezúton is kialakítani, amelyben a megye dolgozói a termelés területén jobb hangulatban teljesítik nagyobb feladataikat.

Dr. Romvári László,
a Békés megyei Tanács
V. B. pénzügyi osztályának
vezetője

lálja azt a szellemet, gyarapítja azt a hagyatékot, amelyből tudatosan vagy kevésbé tudatosan, de elkerülhetetlenül maga is merít.

Tessedik Sámuelt képességei még a maga korában is a magasba emelhették volna, de ő hű maradt a tájhoz, az otthont adó Szarvashoz, kétségek és kudarcok között is itt akart bizonyítani és bizonyított is. De megtettünk-e mi mindent azért, hogy az Alföld e sarkában lakó, az itt született, felnövő új nemzedékek tudják és értsék, ki volt Tessedik, miért kell őt példának tekintenünk, miért kell büszkeséggel ejtenünk nevét.

Ilyen kérdések után az embernek érdekes módon először éppen a másodsorban szerepet játszó külsődleges dolgok jutnak az eszébe. Például az, hogy a DATE mezőgazdasági főiskolai kara miért nem lehet a DATE Tessedik Sámuel főiskolai kara? Valóban nem döntő kérdés, s nem ezen múlik a hagyomány értelmes ápolása. De mindjárt itt van egy

Murai Jenő

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

szobrászművész.

BUDAPESTER RUNDSCHAU
1982 NOV 1

1021

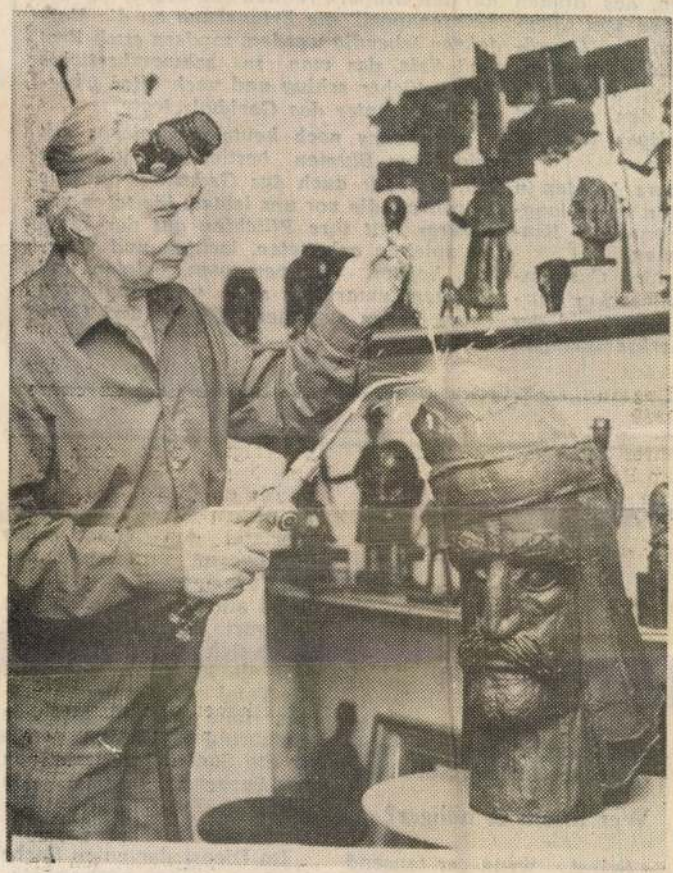

Der Bildhauer Jenő Murai, der mit Eisenplatten arbeitet, bereitet sich auf eine Ausstellung im kommenden Jahr vor

zen, das Binden auf den Grä
nzen von Chry- Morgenappe
ierliches Gepräge fahren leben
uliche Tatsache, und Salz. d
nicht die Schul- Leinentüche
it der tausend lieferung ur
ndigen Welt zu

Ich besitz
schwarzen
warz, knieten in ich, wie wi
ngen dann lang- bewahren, d
Voran die Kin- unserer Zei
senen. sie spielten
weißen Chrysan- ten, hofften
Gottesacker wur- fluchten, u
dem Weiß der neues Lebe
merksamkeit galt hervor.

— tóth —

rungen

den"

verschönern, ihnen ein individuelles Gepräge verleihen.

Wer macht es billiger?

Selbst wenn er tausend Hände hätte, wenn ihm eine gigantische Organisation zur Verfügung stünde — Ráday könnte auch dann nicht allen Klagen und Beschwer-

würde ein Haus abgerissen, an dessen Mauer eine Marmortafel den Stand des Hochwassers im 18. Jahrhundert anzeigt. Jetzt liege die Tafel auf dem Schutt. Die Antwort: Der Hausbewohner möge sich von den Zuständigen die Erlaubnis besorgen, die Tafel in der entsprechenden Höhe am Nachbarhaus anzubringen. Danach werde er die Sache im Fernsehen zur Sprache bringen. Am nächsten Tag prangt die Tafel an ihrem neuen Platz.

Im Dienst der guten Sache ist Ráday sogar zu kostenloser Reklame bereit. In seiner Sendung beklagt er, daß vielerorts Bleiglasscheiben zerspringen und sie niemand repariert. Da meldet sich eine

Új Ember, 1985.11.10

Murai Jenő

A bizalom békéje

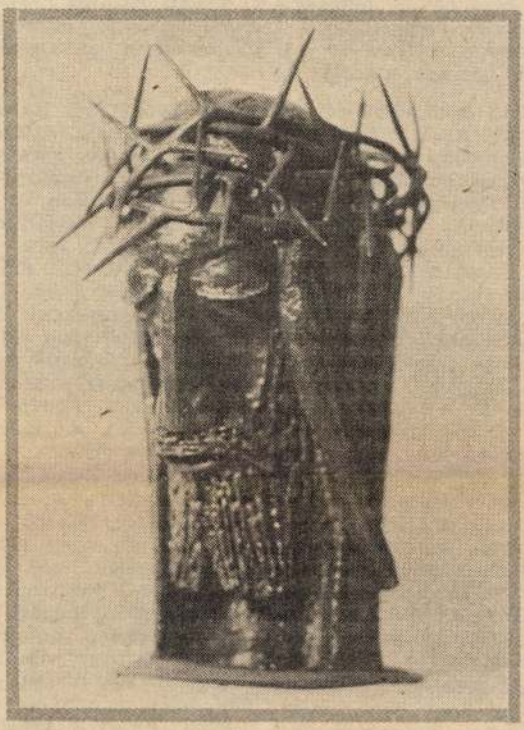

MURAI JENŐ: KRISZTUS

Murai Jenő szobraiból különös varázs árad. A lélek békéje és tisztasága; a szívmély nyugalmának derűje. Pedig modelljei egy régi világ számkivetettjei; egy letűnt kor „szegény gazdagai": törődött, fáradt batyuzó asszonyok, virágárus lányok, gesztenyesütő anyóka, segítségre váró vak férfi, koldusok és utcazenészek, a verklis, a drótos, a lámpagyújtogató... Mindmegannyi tragikus sors, mindmegannyi kiszolgáltatott élet. De e szobrok lelkéből mégsem csupán a tragédia árad; beszövi azt a bizalom hite, békéje, elsősorban a Krisztus-arcokon.

Különös színt jelentenek munkásságában portrészobrai. A mindössze ötven-hatvan milliméter nagyságú szobrok együttese egy furcsa arcképcsarnokot, valamiféle „kisember-panoptikumot" tesz ki. Zsellérek és kubikusok évezredes magyar sorsa az egyik arcon; egy harlemi néger blues-énekes fájdalma a másikon. Élő, lélektől dús portrék — látszólag logikátlan rendben; korok és égtájak látszólag óriási messzeségeivel egymástól. De minden arc egy kiszolgáltatott ember arca, fenyegesse bár hatalom vagy éhség; lelki vagy testi kín.

Murai Jenő majd' négy évtizede van jelen alkotásaival a kiállítótermekben. Egyéni és csoportos kiállítások tucatjain bizonyította tehetségét; művei számtalan hazai és külföldi köz- és magánygűjteményt gazdagítanak már. Most a művész életmű-kiállítására került sor; bár szívből reméljük: még sok-sok kiváló alkotással szaporodik a jövőben ez az életmű! A tárlatot február 15-ig tekinthetik meg az érdeklődők a Hazafias Népfront XV. ker. bizottságának kiállítótermében (Budapest XV., Bocskai u. 26.)

Tamási Orosz János

Meggyógyította betegeit

Az évközi 5. vasárnap evangéliumában (Mk 1,29—39) Jézus gyógyításairól hallunk. Az evangélista először Péter anyósának (29—31. v.), majd a hozzá vitt kafarnaumi betegeknek meggyógyítását (32—34. v) beszéli el, s végül röviden megemlékezik Galilea-szerte folytatott tanító és gyógyító tevékenységéről (35—39. v.). Jézust mint az ember üdvözítőjét, gyengeségeinek orvosát mutatja be.

Jézus gyógyító szándékát és ennek jelentőségét akkor értjük meg igazán, ha ismerjük, hogy abban a korban miként gondolkodtak a betegségről, és megfigyeljük, Jézus hogyan tekintett az emberre. Az Ószövetség az élet minden vonatkozását hitének szemszögéből ítélte meg. Az embert mindig Istennel való kapcsolatában és üdvösségre hívott állapotában szemlélte. Az üdvösség azonban az izraelita számára nemcsak a kegyelmi rend adományaiból állt, de a hosszú életet, az egészséget, a sok gyermeket, a bőséget stb. szintén Isten ajándékának, vagyis az üdvösséghez tartozónak vélte. Ezért számára a betegség sem pusztán biológiai adottság, hanem olyan erő megnyilvánulása volt, amely a teremtés rendjében a bűn következményeként, Isten eredeti szándéka ellenére van jelen, és az üdvösségre hívott embert veszélyezteti.

Amikor Jézus gyógyítani kezdett, annak jelét adta, hogy benne elérkezett Isten országa, amelynek ereje képes mindent megtörni, ami útjában áll Isten ember üdvözítő szándékának (Mt 4,23; 9,35). Jézus tehát nem „csodadoktor", hanem Üdvözítő, aki az egész embert akarja gyógyítani, felemelni és Istenhez vezetni. A fizikai betegség orvoslása csak része, vagy inkább jele ennek a szándékának. Azzal, hogy a testi épség visszaadása előtt megbocsátja a szenvedő bűneit (Mk 2,1—12), hogy a gyógyításhoz kifejezetten megkívánja a belé vetett hitet (Mk 5,41—43; 10,46—52), megmutatja, mennyivel inkább az az igazi gyógyulás, ha az ember Isten országának részesévé lesz.

Jézus valódi gyógyító tevékenysége az üdvösségre hívott ember benső átformálása és talpraállítása, ahogy Máté meghívásakor a neki szemrehányást tevő farizeusoknak saját küldetéséről elmondja: *„Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek. Menjetek csak és tanuljátok meg mit tesz az: irgalmasságot akarok és nem áldozatot. Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket" (Mt 9,12—13).* Az igazán gyógyításra szorulók nem a fizikailag betegek, hiszen sokszor a súlyosan szenvedők Istenre találva csodálatos benső erőről, békéről, állhatatosságról, derűről vagy reményről tesznek tanúságot, míg ép és egészséges emberek gyakran bensőleg megtörtek, reménytelenek, célttévesztettek, erkölcsileg romlottak s környezetüket is romboljak. Csak Jézus kegyelmi adománya, evangéliumának igéje képes őket orvosolni.

Jézus gyógyító ereje nem a múlté, ma is jelen van az egyházban. Az ember még testi egészségét is visszakaphatja, ha teljes hitével és bizalmával fordul Isten segítségéért (pl. Lourdes), a valódi gyógyítás azonban abban a kegyelmi megerősítésben, benső újjáteremtésben van, amely az embert napról napra megtartja Istennél, vagy a távollévőt visszavezeti hozzá. Jézus igazi csodája nem az lenne, ha tanítványaitól elhárítaná a próbatételeket, hanem az, hogy képessé teszi őket Istenbe vetett hittel, reménnyel és szeretettel szembenézni a nehézségekkel.

Rózsa Huba

Biztos hivatástudattal

Jézus működésének a kezdete látszólag ugyanazt a képet mutatja, mint a korabeli vándorprédikátorok esetei. Városról-városra jár tanítványaival, munkájának beosztását és eredményeit mintha a véletlenre bíz-

Korunk fejlődő emberiségének — a technikai fejlődés és a „tökéletesség", az elért jólét arányában — egyik legnagyobb benső problémája a céltalanság, a küldetéstudat elvesztése a hittel együtt és az ezzel az

Murai Jenő

○ Murai Jenő szobrászművész tárlata az angyalföldi József Attila Művelődési Központban (XIII., József Attila tér 3.) tekinthető meg.

Népszabadság, 1987. XI. 10

MURAI JENŐ szobrász

Uj Tükör XXII. évf.37.sz. 1985 43.p.

AJÁNDÉK A MÚZEUMNAK

Murai Jenő szobrászművész a rákospalotai múzeumnak ajándékozta egyik munkáját. A szobor Leonardo da Vincit ábrázolja.

like it should." The number [illegible] fers to the amount of time [illegible] been waiting, not to when the [illegible] to pass. Choice (B) refers to [illegible] conversation. Choice (D) is [illegible] may not be concluded from [illegible] conversation.

(B) "Open until nine Monday [illegible] Saturdays." Choice (A) refers [illegible] the store closes on Sundays [illegible] Choice (C) refers to the [illegible] closes on Tuesdays, Wednesdays [illegible] days. Choice (D) is not mentioned [illegible] be concluded from information [illegible] sation.

(D) ". . . men's suits regularly [illegible] $150. Choice (B) refers to the [illegible] sportcoats, not suits. Choice (C) [illegible] original price for sportcoats. Choice [illegible] mentioned and may not be [illegible] basis of information in the talk.

(B) ". . . he was tutored privately [illegible] tered the College of William and [illegible] (A) refers to the capital city [illegible] where Jefferson studied. Choice (C) [illegible] university of which Jefferson was [illegible]

MURAI Jenő grafikus

Srij 1990 82

Rajta van a happáré politikusainkon: mindent újra akarnak rajzolni öregecske homunkban. Ettől a nemes igyekezettől aztán a körvonalak egyre homályosabbá és bizonytalanabbá válnak.

Van-e szükség Akadémiára? Hát persze, éppúgy, mint a Lánchídra vagy a vasútra. Széchenyi nem volt bolond. Még abban sem, hogy az Akadémia működését nem óhajtotta az állami költségvetés hatáskörébe utalni. Az intézmény teljes függetlenségét saját vagyonnal alapozta meg. Vajon hol ez a vagyon most? Ki fogja, ha fogja, a kártérítést igényt benyújtani, és mit fog érte kapni?

Még ennél is nagyobb és igen kívánatos önállóságot tapasztaltam az észak-amerikai Ohio állam akadémiáján: ezt maguk a tudósok tartották fenn a tagdíjakból. Csakhogy a javadalom, amelyet egy valódi piac és nem a bürokrácia szabott meg, közel annyi dollár volt, mint itt forint. Ott havonta keresem meg itthoni éves fizetésem több mint kétszeresét.

Van-e szükség független kutatóintézetekre? A válasz ismét határozott igen: minél fejlettebb egy ország, annál több és

nagyobb ilyen intézete ve és annál többet foglalko nak ezek alapvető kutat sokkal. Hogy azért fejlett mert jól megy a kutat vagy azért sok az intéz mert telik rá — az ezen vi vita éppoly értelmetl mint hogy a tyúk font sabb-e, vagy a tojás.

Marad tehát az a kérd hogy mi legyen a viszony kétfajta institúció között. tudósok elsősorban kut tással, azaz új ismeret megszerzésével foglalko nak. Oktatói tevékenys gük, azaz a régi ismeret megmagyarázása és beb láztatása mindig másod gos. Ezért az Akadémia a kutatóintézetek kapcsol ta (akár tetszik ez a büro

---

A legutóbbi (tavalyi) st tisztikák szerint az akad miai intézetekben és az i tézményhez tartozó egyet mi kutatócsoportokban f lyó munkára tavaly össz sen 5,6 milliárd forintot fo dítottak, ami az ország t dományos ráfordításain 19,6 százalékát jelentette.

Az MTA felügyelete a tartozó intézmények szár tavaly 37 volt, a támog tott kutatóhelyek száma p dig 86-ra nőtt.

Az Akadémia intézeteib és az MTA által támogato

MURAI JENŐ szobrász

A Keresztyén Békekonferencia vezetőségének nyilatkozata

Mély részvéttel és döbbent aggodalommal kísérte a Keresztyén Békekonferencia a szovjetunióbeli Csernobil atomreaktorában bekövetkezett baleset fejleményeit. Imáinkban velük vagyunk: az érintett terület keresztyéneivel, egyházaival és egész népességével; hangot adva szolidaritásunknak és együttérzésünknek mindazok iránt, akiknek a baleset következtében szenvedniük kellett.

E tragikus esemény ismeretében a föld minden lakójának — hívőknek és nem-hívőknek egyaránt — még világosabban meg kell látnia, milyen sebezhető is a mi bolygónk, milyen veszélyek leskelődnek rá. Mi úgy tekintünk a történtekre — ahogyan azokat Mihail Gorbacsov is láttatta —, „mint vészjelre, egy újabb, szörnyű figyelmeztetésre a tekintetben, hogy az atomkorszak új gondolkodásmódot és új politikai módszereket követel meg". Csernobilban az emberi ellenőrzés korlátait elsöprő magenergia rettenetes ereje ismét leplezetlenül tárult elénk. E napokban a világ minden táján kezdenek a népek ráébredni, milyen iszonyú következményekkel járna egy atomháború. Nyilvánvalóvá vált, hogy a tudomány nem rendelkezik olyan ismeretekkel, amelyekkel az effajta katasztrófán úrrá lehetne. S ez a tény megmutatja, milyen következmények zúdulnak ránk egy „korlátozott atomháború" esetében is, s hogy az emberiségnek óvatosabban és alázatosabban kell bánnia a nukleáris energia minden megjelenési formájával.

Mi, a Keresztyén Békekonferencián, abban reménykedünk, hogy a Szovjetunió javaslatai nagyobb és valós biztonsághoz vezetnek, az egész emberiség javára. Üdvözöljük a nemzetközi együttműködés megerősítésére, az információ cseréjére, a nukleáris energia békés felhasználását szolgáló területeken bekövetkező szükséghelyzetekben a kooperatív és kölcsönös segítségnyújtásra tett javaslatot. Támogatjuk azt a kívánságot, hogy a Nemzetközi Energia Bizottság szerepe erősödjék, továbbá, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete és annak speciális szervei aktívabban kapcsolódjanak be az ügybe, fogalmazzanak meg a jövőre érvényes biztonsági rendszabályokat. Mindenekfelett pedig üdvözöljük a Szovjetunió azon döntését, hogy 1986. augusztus 6-ig meghosszabbítja az űrfegyverkísérletekre vonatkozó egyoldalú moratóriumát.

Felhívunk minden egyházat és keresztyént, érvényesítse befolyását, hasson oda, hogy valamennyi atomhatalom ráébredjen Isten és ember előtti felelősségére és tartózkodjék a jövőben mindennemű űrfegyverkísérlettől. Arra kérünk minden jószándékú embert a világon, buzdítsa az Egyesült Államok kormányát, hogy fogadja el a nukleáris kísérletek leállítására vonatkozó javaslatot.

Mihail Gorbacsov javaslata a Ronald Reagannal való mielőbbi találkozásra vonatkozóan — Európa bármely pontján, avagy Hirosimában — messzemenő támogatást igényel.

Legyünk egyek az imádságban és szolidaritásban mindazokkal, akik keresik a módját annak, hogy bolygónkon megőriztessék az élet szentséges ajándéka; mindazokkal, akik a békéért fáradoznak és imádkoznak.

1986. május 16.

Jer. Sir. 3:55—57: „Segítségül hívtam nevedet, Uram, a verem mélyéről. Meghallottad szavamat: Ne fogd be a füled sóhajtásom és kiáltásom előtt! Közeledtél, mikor kiáltottam hozzád, így szóltál: Ne félj!"

Dr. Lubomir Mirejovsky
főtitkár

Dr. Tóth Károly
püspök, elnök

Dr. Filaret
kijevi és galiciai metropolita, a Folytatólagos Bizottság elnöke

Keresztyén Orvosok Nemzetközi Konferenciája

A lengyelországi Wisla-Javornikban május 9—10—11-én rendezték meg a Keresztyén Orvosok Nemzetközi Konferenciáját (ICCP). A tudományos ülés témájául „Rossz szokások, szenvedélybetegségek, és azok gyógyítását"-t választották.

Az előadások magas színvonalúak voltak. Az e témakörben dolgozó szakemberek tapasztalatairól szóló előadások során narkomániás és alkoholista betegek gyógyítására alkalmazott újabb módszerek ismertetésére is sor került. Magyar részről a Református Iszákosmentő Misszió 5 éves tapasztalatairól hangzott el beszámoló. A konferencia vendégei látogatást tettek az auschwitzi haláltábor helyén létesített múzeumban. Az itt látottak megrázó hatást tettek a résztvevő orvosokra.

A konferencia testvéri szeretetben, egységben és a kölcsönös segíteni akarás jegyében zajlott. A szerzett tapasztalatokat a résztvevő orvosok igyekeznek munkájukban hasznosítani. Biztató volt a jelenlevők számára megtapasztalni azt, hogy a tengeren innen és túl, azonos betegségek ellen harcolva, hasonló problémákkal küszködve, bár más-más úton-módon igyekezve a megoldásra, mégis ugyanabból az erőforrásból merítik az erőt.

A konferencia vezérigéje méltóan fejezte ki a résztvevő orvosok közös hitét: „Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek" (Ján. 8:36).

Dr. B. D.

Az Egyházközi Békebizottság hírei

Az Egyházközi Békebizottság és a Katolikus Papi Békebizottság Heves Megyei Tagozatainak együttes ülésén, Egerben, május 21-én, *dr. Molnár Béla*, a HNF Országos Tanácsának titkára tartott előadást időszerű nemzetközi és belpolitikai eseményekről, kiemelve azt a gondolatot, miszerint az esztelen fegyverkezés háború nélkül is a végpusztulásba döntheti az emberiséget. A fegyverkezés visszaszorítása az egész emberiség létérdeke.

K. L.

*

A Komárom Megyei Egyházközi Békebizottság és a Katolikus Békebizottság május 22-én Tatabányán, a Megyei Tanács székházában együttes békegyűlést tartott a Hazafias Népfront Megyei Bizottságával közös rendezésben.

Az ülésen megjelent *Darvasi István*, az Országos Béketanács elnökségének tagja, *Vámosi László*, a HNF Komárom Megyei Bizottságának titkárhelyettese és *Rigó Pál*, a megyei tanács egyházügyi titkára.

A csaknem teljes számban jelenlevő protestáns és katolikus lelkészek előtt Darvasi István tartott beszámolót az időszerű békemozgalmi és külpolitikai kérdésekről. A lelkészek kifejezték felszólalásukban együttműködési készségüket az ENSZ által meghirdetett béke-év és az Országos Béketanács törekvéseivel és célkitűzéseivel.

F. A.

Egy kis gyülekezet példaadása

Szombathy Gyula lelkipásztor jelentését mondja. Középen: dr. Tóth Károly püspök, Adorján József esperes és dr. Szabó Tibor, a gyülekezet gondnoka

Hosszú esztendőkön át a kis gyülekezetek nehéz életét élte Budapest keleti peremén a rákosligeti reformátusok közössége. Nem a lelki feltételek és adottságok hiánya okozott számukra gondot, hanem a tárgyi feltételek hiánya. Nehéz ugyanis mind a gyülekezetnek, mind pedig a lelkipásztornak úgy szolgálnia, hogy — a templom mellett — sem gyülekezeti terem, sem pedig lelkészlakás nem áll rendelkezésre. Az ilyen körülmények között végzendő nehéz szolgálat terheit vállalta magára 1975-ben *Szombathy Gyula* lelkipásztor és családja, a gyülekezet érdekében félretéve sok mindent a tudományos ambíciókból, egyházzenei tervekből, a közegyházi forgolódásból.

Ám ez a kicsi — jelenleg 247 választót számláló — gyülekezet olyan lelki megerősödésen ment keresztül, hogy néhány év múltán úgy döntött, hogy gyülekezeti termet és lelkészlakást épít. Ezt csak úgy tudták megtenni és jó végre vinni, hogy tudatosan fáradoztak a gyülekezet belső megerősödésén. Felpezsdült a gyermekek között és az ifjúság körében végzett szolgálat. Sorra választ tudtak adni a három fő kérdésre: miért, miből és kinek építkezzenek. A gyülekezet aktivitása, *közösségi élete szükségessé tette* az új épületek felhúzását. Kölcsönök felvételével, nagy anyagi, belső erőösszevonással, nagyon sok kétkezi munkával a *miből* kérdésre is választ tudtak adni. És mindehhez az a reménység adott nekik újra meg újra erőt a nehézségek leküzdéséhez, hogy lesz *kinek* építeni: holnap is lesz itt élő gyülekezet. Így érkeztek el hosszú évek gondokkal terhes, ám ugyanakkor mégis közösség-erősítő munkája nyomán az ünnepi naphoz, június 8-hoz.

A délelőtti istentisztelet keretében hálaadással vették használatba új, eddig nagyon nélkülözött épületeiket. Az igehirdetést *dr. Tóth Károly* püspök végezte, aki generális vizitációt végzett a gyülekezetben. A 100. zsoltár alapján arról beszélt a püspök, hogy kik vagyunk mi, református gyülekezet és egyház. Isten üzenete szerint: az Ő népe vagyunk. Ez pedig nem emberi elhatározás eredménye, hanem a Krisztusban megjelent isteni kegyelem tett bennünket azzá. Ez a kegyelem a gyülekezet életének erőforrása. Ez az állapot egyben feladat is: nem önmagunkért, hanem felebarátainkért élni. Ezzel egyidejűleg Isten népe széleslátókörű, erős történelmi tudatú közösség kell hogy legyen, amely Isten által elhivott, vezetett, megtartott és hordozott, a kegyelemből élő, hálát adó, örvendező és reménykedve szolgáló életekből áll.

A hálaadó istentiszteletet — amelyen a gyülekezet énekkara *Barsiné Bagi Ilona* vezetésével szolgált — követően, megkezdődött a gyülekezeti közgyűlés. *Dr. Szabó Tibor* gondnok bevezető szavai után *Adorján József* esperes nyitotta meg a közgyűlést, majd a gyülekezet lelkipásztora adott részletes jelentést az elmúlt tíz esztendő külső és belső építéséről, megköszönve név szerint is mindazoknak a segítségét, akik munkája nélkül a közös célok elérhetetlenek lettek volna. Kedves, meleg szavakkal köszöntötte a gyülekezetet *Cseh József* egyházmegyei gondnok, *Kovács Mihály* zuglói lelkipásztor és *dr. Kósa Pál* nyugalmazott evangélikus lelkész. A gyülekezet köszönő szavait dr. Szabó Tibor gondnok tolmácsolta a lelkipásztornak és családjának. Ezt követően emléklappal jutalmaztak négy, hűségesen szolgáló, jubiláló presbitert. Zárószavában dr. Tóth Károly püspök kifejezte az egyházkerület elismerését a gyülekezetnek és a lelkésznek, utalva arra, hogy mint itt is, máshol is együtt kell haladjon a gyülekezet belső, lelki és külső építése. Így találjuk meg helyünket itt és most a világban.

Istennek legyen hála azért, hogy ez a gyülekezet, az egyházmegye egyik legkisebb gyülekezete jó példával tud elöljárni.

— s — a

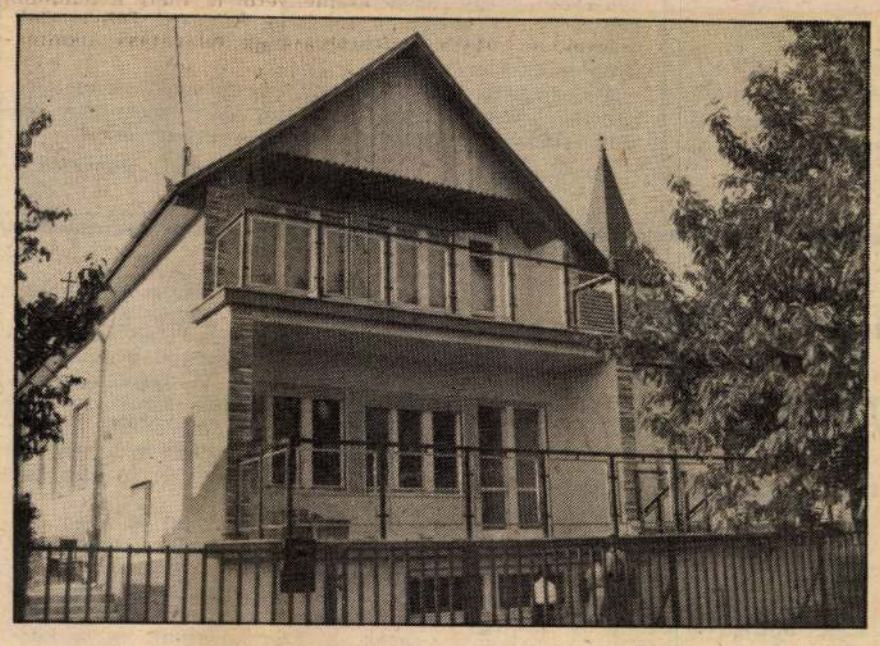

A nyékládházi gyülekezet pünkösd ünnepén köszöntötte gondnokát: Kósa Benjámint és feleségét. A 20 éves gondnoki szolgálat idején ment végbe a templom és a parókia külső és belső renoválása, kerítések építése, a buzgón szolgáló hívek segítségével. Többek között Szigeti László presbiter mondott köszöntő szavakat, majd a hívek képviselői ajándékot nyújtottak át a jubiláló gondnok-házaspárnak. — Mészáros Pál és felesége Sztán Julianna templomi középszőnyeget és úrasztali terítőt ajándékoztak, amelyeket az úrvacsoraosztás alkalmából vettek használatba. Ajándékuk értéke meghaladja az ötezer forintot. — Ugyanezen a napon tettek esküt a megválasztott nőpresbiterek: Popovics Istvánné, özv. Mészáros Istvánné, özv. Tósa Trajánné, özv. Záborcki Istvánné, akik 20 m futószőnyeget ajándékoztak a templomba, mintegy kilencezer forint értékben.

Kevesebb formalitás, több tartalom

(Folytatás az 1. oldalról)

százezer forintot adományozott. Az elmúlt évben Tiszáninnen több mint hárommillió forintot fordított diakóniai célra. A sajtóügyi jelentést *Szabó Sándor* miskolc-belvárosi lelkipásztor adta elő. Egyebek között elmondotta, hogy „az egyházmegyei sajtójelentésekből a köszönetmondásnak és a hálaadásnak szép harmóniája csendül ki. De nem hallgatnak azokról a disszonáns hangokról sem, amelyek a tartalmi, a formai és a terjesztési hiányosságokat visszhangozzák."

A jelentések — sajnos, mindegyikük részletes ismertetésére hely hiányában nincs mód — átfogóan elemezték az egyházkerület elmúlt évi szolgálatát, hálát adva az elmúlt esztendő minden áldásáért, de nem hallgatva el a gondokat sem. Az egyházkerületi tanács megválasztását követően *dr. Mészáros István* főjegyző imádságával zárult a közgyűlés első része.

Délután került sor a Kossuth utcai templomban az ünnepélyes lelkészszentelésre. A zsúfolásig megtelt templomban *Kürti László* püspök hirdette Isten Igéjét az Ap. csel. 20:27—28. alapján. Rámutatott arra, hogy a felszentelés a pásztori munkára való teljes odaszánást jelenti. Az végezheti teljes odaadással a reá bízott szolgálatokat, aki felismeri, hogy küldetésének betöltéséért Isten előtt tartozik felelni. A felszentelés valamilyen munkára, feladat elvégzésére irányul, amelyet Pál apostol így fogalmaz: „Viseljetek gondot magatokra és a nyájra". A lelkipásztor úgy visel gondot önmagára, ha Isten szolgájához méltó életet él. A másik fontos feladat a pásztorolás, a nyájra való figyelés. Ez vezetést jelent, de nem uralkodást. A lelkipásztor kötelessége, hogy számon kérje az egészséges tanításhoz való ragaszkodást, a tiszta életfolytatást; hogy intse a rajongókat, figyelmeztesse a rendetlenül élőket. A lelkipásztor felelősséggel tartozik nem csak önmaga előtt, nem is csupán a gyülekezet, az egyházmegye és az egyházkerület közössége előtt, hanem a főpásztor, Jézus Krisztus előtt — mondotta a püspök.

Az igehirdetést követően *dr. Mészáros István* lelkészi főjegyző bemutatta a 49 felszentelendő lelkipásztort. Közülük 27 nő és 22 férfi. A főjegyző rövid életrajzuk ismertetésével bemutatta a gyülekezetnek a leendő lelkipásztorokat. Ezt követően az egyházkerület elöljárói — *Kürti László* püspök, *Benkő György, Czinke Zoltán, Szécsényi György* esperesek — egy-egy Igével mondtak áldást az úrasztala elé felvonuló lelkipásztorok életére és szolgálatára. Az ünnepélyes felszentelés után a lelkipásztorok nevében *ifj. Kocsis Attila* mondott imádságot, könyörögve anyaszentegyházunkért. Az istentisztelet második része úrvacsoraosztással zárult.

Köntös László

A protestáns örmények gyásznapja

Minden év április 24-én a világon valamennyi örmény templomban — óhitűben, protestánsban, katoli kusban — gyászistentiszteleten emlékeznek meg a kisázsiai örmények 1915. évi deportálásában elpusztult milliónál is több áldozatról.

Mi magyarok többnyire F. Werfel „Musa Dagh negyven napja" című regényéből ismerjük az örmények deportálásának egyes részleteit. E regénynek ugyanis valóság-gyökerei vannak. A könyvben is szerepeltetett Johan Lepsius német evangélikus lelkész a háború után a német külügyminisztérium levéltárából megjelentette a törökországi konzulok jelentéseit a deportálásról.

Az oklevélgyűjteményben közölte Dikrán Andreászján lelkipásztor jelentését a Musa Dagh-i felkelésről. Ebből tudjuk azt is, hogy Andreászjánt a marasi amerikai lelkész közbenjárására emelték ki a Zejtunból deportált 550 fős protestáns csoportból, valamint, hogy Nohundján evangélikus lelkésszel ő szervezte meg a Musa Dagh-on történt ellenállást.

Az oszmán birodalom protestáns örményeinek gyülekezetei fiatal hajtások voltak. Aleppóban 1850-ben keresztyénüldözés tört ki, amelyet Bem apó, Kmetty és Stein szüntettek meg katonáikkal. A kirabolt örmények és az árván maradt gyermekek segélyezését amerikai protestáns- missziók vállalták magukra. Áldozatos munkájuk eredményeként 1852-ben felépült az oszmán birodalom első református temploma Aleppóban. Később német missziók is végeztek térítési munkát, akik a szíriai Keszab városában 1873-tól 1898-ig 3 protestáns templomot építettek fel.

A balkáni keresztyén államoknak az oszmán uralom alóli felszabadulása után az örmények jogegyenlőséget kezdtek követelni; helyette a szultán népirtást rendelt el. Az 1894—96-os években Anatolia keleti részén, a valamikori Arménia területén 274 000 örmény polgárt öltek meg és 645 templomot romboltak szét a cserkeszek és kurdok, a csendőrök támogatásával. A földönfutók és az árvák gyámolítását német és svájci missziók vették a kezükbe, aminek eredményeként azon a területen 42 protestáns örmény templom épült fel.

Az I. világháborút Törökország kihasználta az örmény nemzetiségtől való megszabadulásra. Konstantinápoly és Szmirna kivételével minden helységből a mezopotámiai sivatagokba deportálták az örményeket.

Április 24-én Konstantinápolyba letartóztatták az örmények egyházi és világi vezetőit, és Ankara felé irányították azokat, ott visszatartották a protestáns és a katolikus vallásúakat, a többit — 583 személyt — meggyilkolták.

A fejvétel után május közepéig minden helységben összegyűjtötték a lelkészeket, presbitereket, értelmiségieket és útnak indították őket az arab sivatagok felé. A katonaköteles férfiakat munkásszázadokba osztották be. A kezek levágása után május végétől megkezdték az általános deportálást. Nem deportálták azokat, akik az iszlám hitre tértek és török nevet vettek fel. E kevesekkel nyilatkozatot irattak az áttérés önkéntességéről.

Külön csoportokba osztották a gyerekeket, a nőket és az öregeket, különbe a férfiakat. Gyalogmenetben indították őket útnak a 200-tól 700 km távolságra levő szíriai és iraki sivatagok felé. Élelmezésükről nem gondoskodtak, az útra mindenki csak annyi élelmet és tárgyat vihetett magával, amennyit cipelni tudott. A csoportokat kurd és cserkesz csapatok, a török lakosság és a kísérő csendőrök kirabolták, gyakran le is öldösték. A meztelen holttesteket vagy folyóba dobták, vagy erdőn, mezőn hagyták a vadaknak. Csontvázaikat még a háború végefelé is látni lehetett.

Az 1 919 000 örményből lakhelyén maradhatott 205 000, Oroszországba menekült 244 000. A deportáltak száma 1 470 000, közülük útközben elpusztult 790 000, a sivatagokban meghalt 300 000, életben maradt 380 000. A deportáltak közt volt 61 000 katolikus, akikből meghalt 46 000, köztük 136 pap és 104 apáca. A 43 000 deportált protestánsból meghalt 24 000 személy, köztük 57 lelkész.

A deportálások ellen több állam tiltakozott. A német protestánsok a katolikusokkal együtt tiltakoztak. Az eredmény csupán az lett, hogy a protestánsok és a katolikusok kivétettek a menetekből és koncentrációs táborokba zárattak. Ezekben nem élelmezték őket elégségesen, és állandóan fenyegették őket a deportálással, ha nem térnek át az iszlám hitre. Fenyegetéseiket több táborban be is váltották.

A megmenekült és a világba szétszóródott örmények új lakhelyeiken felépítették templomaikat. A megszűnt 42 protestáns templom helyett ma 64-ben tartanak istentiszteletet. Nem voltak korábban gyülekezetek Libanonban, Franciaországban, az USA-ban, most ezeken 8—7—16 templom van püspökséggel, iskolákkal, újságokkal. A reformátusoknak egyedül az USA-ban 11 templomuk van.

A deportálás során elpusztultaknak nem maradt sírhantjuk, ezért az unokák az oltár előtt leborulnak „és áidó imádság mellett mondják el szent neveiket".

(Budapest) **Korbuly Domokos**

Ökumenikus konferencia Budapesten

A Keresztyén Diákvilágszövetség európai szekciója május 23—28. között Budapesten tartotta az egyetemi és ifjúsági lelkészek évenként megrendezésre kerülő ökuménikus konferenciáját. Az ülés főtémája: „Elidegenedés és szabadulás" volt, amelyről *Renate Bernau* NDK-beli teológus és *dr. Lukács József* akadémikus, marxista filozófus tartott előadást. Ezt csoport-megbeszélések követték. A gazdag program során a résztvevők ismerkedtek a magyarországi egyházi élettel, az állam és az egyház kapcsolatának fontos kérdéseivel. A konferencia vezetőségének tagjait az Állami Egyházügyi Hivatalban tett látogatásuk során fogadta *Bai László* főosztályvezető és *Lóránt Vilmos* tanácsos.

Krisztus-portrék lángnyelvekből

Murai Jenő öntörvényű alkotóművész. Egyedi jelensége képzőművészetünknek, ugyanis a látszólag nehezen alakítható legkeményebb fémet és anyagot, a vasat, valamint a követ engedelmessé: művészi érték kifejezőjévé varázsolja a hegesztőpisztollyal. Pályájának elején olajképeket festett, de a síkbeli ábrázolást szűknek érezte. Ezután tért át az 1960-as évek elején az új, csak az ő általa kimódolt, hegesztett eljárással előállított szobrok és térplasztikák készítésére. Élete folyamán megmaradt munkásembernek, a rákospalotai Erőkar nyugdíjas műszerésze. Még ma is visszajár dolgozni.

Kőből, fából és vasból munkált szobrai: Liszt-, Bartók- és Kodály-portrék, Dózsa-, Dávid- és Leonardo-fejek fogadják a hozzá érkező látogatót. Műhelyében lebilincselő látvány tárul a belépő szeme elé: Jézus történetének a stációi, töviskoronás szenvedő arca, nagy szöggel átvert keze és a keresztrefeszített teste lángnyelvekkel megformált szobrokban. Ezután régi, kihalófélben levő mesterségeket fölidéző, középméretű, panoptikumszerű szoborcsarnok tereli magára a figyelmet. Megtalálható itt az öreg lámpagyújtogató, a gesztenyesütő néni, a régi kerékpáron, a velocipéden haladó biciklista, a kíntornás, a kubikos és a kovács figurája. Legújabb alkotásai közé két kompozíció tartozik. Az egyik a vietnami háborúban elesett amerikai katona hazaszállításra váró koporsója; a másik pedig Rembrandt temetését eleveníti föl, amikor a sír mellett nem állt más, csak a két sírású és a lelkész. Az igen kis méretű, miniatűr arcképei ámulatba ejtik a nézelődőt, hogy egy mindössze egy centiméteres szobrocskában egy egész életsorsot, életutat milyen erővel képes kifejezni. Tűzzománc képei pedig ízléses lakásdíszítő, térelválasztó elemek. Műveiből a lélek belső békéje, harmóniája sugárzik.

Murai Jenő a nemcsak önmagáért felelős keresztyén ember elkötelezettségével fordult az afrikai éhezők felé: a Hazafias Népfronton keresztül fölajánlotta harminc darab kisplasztikai alkotásának az eladási árát a bajbajutottak megsegítésére. A Béke Világtanács elnökének, *Romes Csandrának* az atomhalálból gyermekét kimentő anya portréját ajándékozta. Pusztavacson, az ország közepén állították föl monumentális Parasztfej című szobrát. Figyelme szűkebb hazája felé fordult, amikor a rákospalotai múzeumnak Leonardo da Vinci-t ábrázoló szobrát adományozta.

Alkotásai több mint negyven egyéni és csoportos kiállításon voltak láthatók. Ez utóbbiakban olyan művészek társaságában, mint Kassák Lajos, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Bálint Endre. Művészetének őszinte elismerője és értője *dr. Pogány Ödön Gábor* művészettörténész, aki számos egyéni kiállítását nyitotta meg. Murai Jenő művészi hitvallását három szóban foglalta össze: Nem magunknak élünk!

Július közepén, Jenő napkor pedig tisztelőinek és barátainak népes tábora látogat el otthonába. Ekkor mutatja be újabb műveit. A XV. kerületi Cservenka Miklós utca 28/a. alatti házának az ajtaja minden érdeklődő előtt nyitva áll, szívesen várja és fogadja a hozzá érkezőket.

(Budapest) **Dr. Petővári Ágnes**

Pál apostol nyomdokain:

EFÉZUS (II.)

Miután számba vettük, mennyi kapcsolata van Efézusnak az Újszövetség könyveivel, nézzük meg, mit látunk *ma* Efézusból.

Izmir irányából jövet először abba az egyszerű török városkába érkezünk, amely a római kori Efézustól mintegy 4 kilométerre épült, neve Szelcsuk. A főutcáról már föltűnik egy sziklás, barna hegyhát, az Aiszoluk-domb. A domb déli oldalán áll az ókeresztyén kor egyik híres épülete, a Szent János-bazilika. A domb lábánál kiszállunk az autóbuszból és a 40 fokos hőségben gyalog kapaszkodunk fel a bazilikához. Két bástya között nyitott, boltozatos kapun, az Üldözés Kapuján át tágas térre lépünk, ahol részben kiegészített épületeket látunk. A falak égetett vöröstéglás ívei felett fehér, karcsú oszlopok emelkednek. Látjuk, hogy a 110 méter hosszú és 40 méter széles bazilikának alapja kereszt alakú. A főhajó tengelyébe került János apostol sírja.

A sírról szóló hagyomány már a II. században élt. Azután a IV. században egyszerű kis templomot emeltek köréje, majd Jusztiniánusz bizánci császár a VI. században építtette a háromhajós, hat kupolás bazilikát. Jusztiniánusz egyike volt a történelem híres építtetőinek, a jeruzsálem Szentsír-bazilikán és a bethlehemi Születés-templomon is jelentős restaurálási munkát végeztetett. János sírját márvány lapok borítják és alacsony korlát veszi körül. A „szeretett tanítvány" emléke ezt a helyet az ókorban nevezetes keresztyén zarándokhellyé tette. Korunk egyháztörténeti eseménye volt, amikor VI. Pál pápa 1967. július 27-én Szent János sírjánál látogatást tett, amit a templom falmaradványán emléktábla örökít meg. Miután lejövünk a várhegyről, néhány percig még időzünk Szelcsukban, aztán elindulunk a római-kori Efézus romjai felé.

Alig megyünk párszáz métert a fasorral közbefogott úton, amikor egy süllyedt, mocsaras területre mutat a vezető. Ott állt a Kr. u. II. század közepéig a híres Artemisz-templom, amelyből a helyszínen csak a töredezett alap maradt meg. A gótok betörése után a terület elmocsarasodott, a romok is elpusztultak. Pedig ez volt a hellénizmus teljes egészében márványból készült legnagyobb építménye. Egyenként 20 méter magas 127 oszlopából csupán egyetlen maradt meg, Krőzus lidiai király feliratával, ezt is Londonban őrzik. Amit Demetriusz heves szavakkal mondott, szó szerint beteljesedett: „A nagy istenasszonynak, Artemisznek temploma is semmibe vétetik, és el is vész az ő nagysága, kit az egész Ázsia és a világ tisztel" (Ap. csel. 19:27/b.).

A romváros innen 3 kilométerre van. Három egykori főútvonala ma is járható, sőt helyenként a márvány borítás is előtűnik. A nevezetes középületek a főútvonalak tengelyén épültek. A színház a három útvonal metszéspontjához közel van a hegyoldalban. Előtte húzódik a gyönyörű, kettős oszlopsoros Árkádiána út, amely egykor a kikötőig vezetett. A tenger felől ezen az úton vonultak a zarándokok az Artemisz-szentélybe. A fedett oszlopsorok alatt üzletek sorakoztak. A színház óriási kőlegyezőnek tűnik függőlegesen 12 cikkre osztott nézőterével, 66 sor ülésével; 25 ezer néző fért el benne.

Az ókori Efézusban minden intézmény megvolt, ami a római kori hellén városokat jellemezte. Jól szervezett közigazgatás, vallásos élet, sportolási és kulturális lehetőségek, a szórakozásnak és a közegészségügynek különböző intézményei. Az agora közelében, az út fordulatánál áll az ún. Celzusz-könyvtár. Homlokzata a klasszikus római építés remeke. Az épület kétszintes, négy-négy pár oszlop tartotta a középmagasságban elhelyezett galériát. Felmegyek a restaurált lépcsősoron és belépek az egykori nagy olvasóterembe, ahol szögletes fali fülkék őrizték a könyvtár egykori kincseit. Celzusz a Kr. u. I században Ázsia provincia főkormányzója volt, sírkamrája a könyvtár alatt van. Mint az alexandriai könyvtár, az efézusi is tűz áldozata lett.

Az 1956-ban végzett ásatások során napvilágra került két nagyméretű, márvány Artemisz-szobor, amelyek azóta nagyon híresekké lettek. A Kr. u. I—II. századból származnak. Artemisz jellegzetesen ázsiai eredetű, de hellénizált istenség, a termékenységnek, az egész természetnek úrnője, védelmezője. A két épségben maradt szobor ma az Archeológiai Múzeum dísze. Az istennő megformázása, díszítő szimbólumai — tojások, csillagképek állatfigurái — erős keleti hatást árulnak el.

Pál az itt eltöltött évek alatt jól megismerhette a várost és annak lakóit. Az Ap. csel. 19:31 említ „néhány ázsiai főtisztviselőt" (asiarchos). Ezek egy-egy évre választott főemberek voltak, akik a vallási életre, a kultúszra felügyeltek. Címüket később is megtartották. Mint „barátainál" Pál megfordulhatott a Prytaneionban is, ahol a főtisztviselők tartózkodtak. Arról sem a régészet, sem a hagyomány nem szól, hogy hol lehetett Tirannosz oszlopcsarnoka, ahol Pál tanított és amely a keresztyén tan kikovácsolásának egyik műhelye lett.

Ahová ezután igyekeztünk, az az egyetemes Egyház története szempontjából nevezetes emlékhely, a 431-ben megtartott efézusi egyetemes zsinat színhelye. Ez volt az egyetemes zsinatok sorában a harmadik. (Niceában, 325-ben, volt az első, Konstantinápolyban, 381-ben, a második.) Az efézusi zsinatot II. Theodoszosz császár hívta össze. Az előző zsinatokhoz hasonlóan ez is alkotott egy Hitvallást, amely Szűz Máriát istenszülőnek (theotokos) nyilvánította. A zsinat Nesztoriosz konstantinápolyi pátriárkát, aki ezt a tant nem fogadta el, az egyházból kirekesztette. A kikötő közelében egy 260 m hosszú és 30 m széles egykori árubörzéből alakítottak ki egy monumentális háromhajós bazilikát, amelyben a zsinatot tartották. Az oldalfalai ma is állnak, „mennyezete" azonban csak a szabad égbolt.

(Budapest) **Komjáthy Aladárné**

A Prytaneion

MAHIR
SAJTOFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748/ 340-726

Murai Jenő, szobrász

HÉTFŐI HÍREK
1984 JUL 2

1021

Dózsa és Leonardó a kertben

Szobrászat lángnyilakkal

Immár kedves hagyomány, hogy júliusban meghívja otthonába a gyári ismerőseit és a művészet barátait. Ilyenkor kőből, vaslemezből hegesztőpisztollyal „mintázott" szobrainak egy része a ház mögötti gondosan kezelt pázsitra kerül. Más részük talapzatokon, a parányi tavacska körül nyújtanak sokrétű művészi élményt az évről évre gyarapodó látogatóknak. *Murai Jenő most, július 9-én,* jövő hétfőn délután otthonának szoborkertjében (XV., Cservenka Miklós u. 28/a.) ismét várja tárlatra a művészete után érdeklődőket. *A művész a látogatóknak felajánlotta néhány munkáját, amelyeket kisorsolnak.*

A 66 éves, nyugdíjas kiváló műszerész egyik legérdekesebb egyénisége a hazai szobrászművészetnek. Szerencsés ember, aki mindig azt csinálta, amit meggyőződése, a hite parancsolt. Fertő? Szobrász? Iparművész? *Mindhárom egyszerre.* Szabadiskolákban és művésztelepeken képezte magát: első mestere *Demjén Áttila* volt. Számos egyéni és csoportos kiállításon mutatkozhatott be; az utóbbiakon olyan társak között, mint *Bálint Endre, Kassák Lajos, Kisfaludy Stróbl Zsigmond.*

Szobrászként mintegy másfél évtizede dolgozik. Fő eszköze a hegesztőpisztoly, ezzel alakítja vaslemezekből és acéldrótokból izgalmasan egyéni alkotói világot tükröző szobrait. Tárlata a kis portréktól a hatalmas monumentális *Dózsa- és Leonardo*-mellszobrokig, az egykori lámpagyújtó figurájától az évszázad szegénységét tükröző öreg zsellérek, kubikosok, komor, súlyos szoborarcáig ível. Úgyszólván megalkotott minden olyan embert, aki kétkezi munkával keresi, vagy kereste a kenyerét.

Csibész pulija már hajnalban elhasal a kert végében levő parányi műterem előtt, míg gazdája lángnyilakkal „vasból vert" lázongó figurákat mintáz. A csendes és szerény művész a rideg anyagba álmodja *emberségét.* Máskor meg farostlemezre *hidegzománccal* csodálatos nonfiguratív színkavalkádot varázsol...

Az egykori tüzér tizedes több mint 40 éve megjárta a tüzes poklot. Csak néhány társa maradt hírmondónak. Ezért is készítette — mementónak, képünkön — a *Didergő katona* című figuráját. Ezt, és legújabb alkotásait a *pusztavacsi, nyári béketalálkozón* is bemutatják.

Békét hirdető művészete nagyon is a ma emberének szól.

Z. F.

...dnőnek ...kalapot!

...b — Szalagok az intim ...tés: vissza a régihez

a strandokon. Mindehhez nagyméretű bizsuk, fülbevalók, karkötők, színes gömbnyakláncok illenek, és minél nagyobb méretű strandkalap, melyet díszítsen búzavirág, árvalányhaj és gyümölcs. Az állatbőrutánzatú fürdőruhákhoz viseljenek a hölgyek *szafarikalapot!*

De lehet, hogy a következő években megváltozik a stranddivat. Külföldön ugyanis egyre több a közvélemény-kutatás ez ügyben *a férfiak között.* S az eredmény meglepő: a nagy többség *a többet takaró* fürdődresszre szavazott. Úgy tartják, így izgalmasabb. A ruhafronton már visszatért és mindjobban hódít a harmincas évek divatja. A nosztalgiahullám talán átcsap a medencék világába is.

(sebes)

— Zárt területeken, így nyári táborokban is, *rendszeresen permetezünk.* Ha még találnak kullancsot, hívási újra kimegyünk. Egyébként fertőzött kullancs nagyon ri

Újra előjeg

245.1

Tátramat

automata mosógép

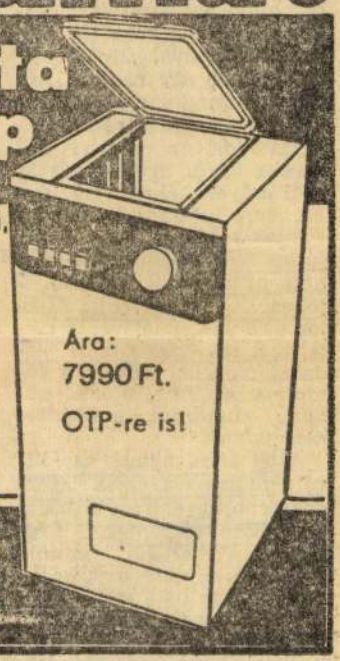

14 programos, kis méretű, egyszerűen kezelhető; 4 kg ruhát áztat, mos, öblít és centrifugál.

A mintadarab megtekinthető: Budapest II., Mártírok útja 61. és a Sugár Keravill Áruházban.

Ára: 7990 Ft.

OTP-re is!

KERAVILL

Murai Jenő-sors

MURAI JENŐ JÁNOS alkotásaiból nyílik meg kiállítás hétfő délután öt órakor Budapesten, a XV. kerület, Cservenka Miklós u. 28/a szám alatti kertben.

Népszabadság, 1987. VII. 11

Murai Jenő

Murai Jenő kiállítása

Megbékélt bölcsesség

Több mint három évtizede jelen van már művészeti életünkben *Murai Jenő*, munkásságára mégis ritkán hull reflektorfény. S különösen igaz ez szűkebb hazájára. Bár festményei és szobrai az évek során számtalan hazai és külföldi köz- és magángyűjteményt gazdagítottak már; bár munkásságáról számtalan sajtóbeszámoló jelent már meg, sőt, napvilágot látott egy művészeti album is róla és alkotásairól; de mindennek ellenére szűkebb hazája, Pestújhely mégis csupán az idén rendezte meg művészének első, nagyszabású életmű-kiállítását.

Igaz, hogy ez némiképp kárpótolhatja Murai Jenő alkotásainak minden kedvelőjét. A reprezentatív anyag felöleli e majd' négy évtizedes pályafutás minden szakaszát. Láthatjuk az első korszakából származó, a művész nevének az első megbecsülést, első sikereket, első képzőművészeti díjakat szerző festményeket; de megismerkedhetünk a művész legújabb korszakát jelző táblaképeivel is: a színeffektusok, színorgiák szabálytalan kavargásai mögött mintha már a megismerés végső szabályait próbálná megfogalmazni az alkotó.

De láthatjuk azt is, ami e két korszak között a leginkább hozzájárult Murai Jenő népszerűségéhez: kedvelt, bámulatos *kisplasztikáinak* sorát. A nagyrészt hegesztőpisztollyal készített szobrok feledhetetlen látványt nyújtanak. Bár az emberi elesettség és kiszolgáltatottság igazságtalanságait próbálja meg kifejezésre juttatni Murai Jenő — szobrainak többségét mégis áthatja valami nyugodt derű, megbékélt bölcsesség.

A nagyszabású tárlat a KISZ és a Hazafias Népfront XV. kerületi bizottságainak közös rendezvénye. Megtekinthető február 15-ig, a Hazafias Népfront kiállítótermében. (Budapest XV., Bocskai u. 26.)

Tamási Orosz János

e-
in
—

Ezt próbálták meg valóban hosszú ideig tartó beszélgetés során megértetni Waldnernéval, természetesen nem vallatói módszerek-

állampolgárnak kijáró jóindulat műség vélelmét is.

G. L. F

MURAI RÓBERT

1021

1981. XII. 11. URH 20,26 Áné

Egy pálya vonzásában

- Murai Róbert grafikusművésszel beszélget Tarnai Márta.

- Murai Róbert grafikusművész műtermében beszélgetünk. Nem tudom helyes-e, ha csak annyit mondtam el magáról, hogy grafikus.

- A bizonytalanság talán arra vonatkozott, hogy vajon művész, vagy grafikusművész vagyok-e vagy talán valami egyéb, mert hisz az ismeretségünk is onnan adódik, hogy az Állatvilág cimü lap szerkesztőségében találkoztunk, ahol valóban rajzokat is készitek, de megvan az az ambicióm is, hogy irjak is, irjak elsősorban szeretett területemről, a madarakról. Nyilván a kérdésnek ez a megfelelő válasz, hogy most ornitológus vagyok-e, vagy rajzoló. Tehát azt tudom talán válaszolni, hogy szivem szerint mind a kettő.

- Tehát nagyon jól összefér az, hogy az ember szereti, ismeri a természetet, hogy Murai Róbert igazán és lelke mélyén legjobban a madarakat. Hogyan kezdődött, hogy volt minderre ideje, talán kezdjük az elején, mert nyilván gyerekkorban kellett ezeket az élményeket összeszedni.

- Valóban sok minden a gyerekkorban meghatározó jelentőségü és azt hiszem én is egész kisgyerek koromban érdeklődtem már, Budapest északi peremkerületén Ujpesten nevelkedtem, annak is mondhatom a szélén, kisgyerek korom óta részben kezdetben édesapámmal, aztán később egyedül sokat csavarogtam kint. Évszaktól, időjárástól szinte függetlenül, volt amikor megcsináltam a leckémet és akkor magam jutalmaztam, hogy most már elmehetek nyugodtan, de bizony mikor valami nagyon izgalmas esemény volt kilátásban, akkor még a lecke előtt is kiszöktem és megnéztem, hogy beültek-e már a karvalyok a kis fenyőerdőbe a Duna-parton, megnéztem, hogy megérkeztek-e már a vadkacsák a Szilas patakra, szóval egyfolytában kint jártam. A szüleim mondják, mert én erre már nem is nagyon emlékszem, hogy 3-4 éves koromban az óvodás táskámból kidobáltam az uzsonnát, és ebbe a kis fonott táskában egy zöld gyikkal tértem boldogan, ragyogó arccal haza, otthon nem örültek mindig ugyanilyen egyformán. Nos tehát az állatok iránti érdeklődés tényleg ilyen kisgyerek koromból való, és aztán a rajz ezzel párhuzamosan már elég korán megmutatkozott, a rajz iránti készség, érdeklődés. Apám autodidakta festő volt, mindig szeretettel nézegette, hogy hogyan rajzolok, félretette, ráirta, hogy Robika rajza ekkor, meg ekkor, ennyi idős korából, egy szép kis gyüjteményt, épp a napokban néztem át és bár, hát nagyon ügyetlen kis próbálkozások voltak, de talán inkább apám emléke miatt nem volt szivem kiselejtezni őket, ugyhogy egy mappában most ott fekszenek 3-4-5-6 éves koromból.

Ott is dominált az állatok visszaadása, igy aztán párhuzamosan futott a két érdeklődés és jól is segitettük egymást. Talán még egy lényeges motivum, egy lényeges vonás, ami az állatok iránti érdeklődést táplálja, ébreszti az emberben, nyilván sokunkban meglévő szépség iránti vágy. Szóval az, ahogy egy-egy állatnak, madárnak, lepkének tarkasága, vagy formája változatossága megfogja az embert, ez valahogy, ha nem is a birtokba vételre, mert ez egy rossz irány, ez is megvan, nem szabad letagadni, de a fokozottabb odafigyelésre serkenti.

- Ahogyan én érzékeltem, abból amit mondott, párhuzamosan alakult ki az állatok szeretete és a rajz szenvedélye is. De mégis hogy választott, vagy kellett-e egyáltalán választani?

- 13 éves korom óta kapcsolatban voltam a tudományos intézetekkel, a Madártani Intézettel, Természettudományi Muzeummal, egy véletlen szerencse folytán, amit most nem akarok részletezni, ugyhogy középiskolás, gimnazista koromban lelkesen ornitológusnak, zoológusnak készültem, 1949-ben a másik hajlamom szerint kisérletet tettem a Képzőmüvészeti Főiskolán, szerencsém volt, mert egyből felvételt nyertem és ezzel a pályaválasztás kérdése látszólag eldőlt. Ezt el is végeztem, és elindultam az alkalmazott grafika rögös és változatos utján, nagyon sokféle feladatot oldottam meg, kiállitásokat terveztem, plakátokat, filmplakátokat, egyebet, könyvcimlapokat, illusztrációt, jelvényeket, csomagolást, mert hisz ez egy nagyon gazdag és változatos terület, de valahol azért nem elégitett ki teljesen ez a ténykedés, mert hisz párhuzamosan azért csak szivesen jártam a természetbe, végeztem a gyürüzéseket az intézetnek, megfigyeléseket, és szivem felével változatlanul madarásznak éreztem magam. Jó pár évnek kellett eltelni, részben egzisztenciális, tehát anyagi okok miatt, részben hár az emberben le kell, hogy szürődjön egy életcél, körülbelül 10-15 év telt el ezzel a váltakozó és kicsit szétszórt munkálkodással, sok-sok éjszakával, sok-sok fáradsággal, amig rájöttem arra, hogy tulajdonképpen a grafika vagy a müvészet területén össze lehet hozni ezt a kettőt, tehát szinkronba kerülhet a madarak iránti érdeklődésem valamelyest az ismeretem is és az ilyen irányu müvészi ambicióm. A további tevékenységem célját, és inditóját sok mindenre vezethetem vissza. Az előzményekről már beszéltem, de napjainkban oly felfokozottá, oly élessé vált a természet és környezetvédelem ügye, annyit hallunk ugyan róla, de nem történik elég. A magam ismereteivel is van és kell, hogy legyen mondanivalóm ez ügyben.

A Természetvédelmi Hivatal Magyarországon az a szerv, aki az állam által neki szánt feladatként végzi ezt, most egyesült a környezetvédelemmel, és komplexen teljesiti ezt a feladatot, ugyhogy egyszer egy kis bemutató anyagot maganhoz véve felkerestem a Természetvédelmi Hivatal akkori és jelenlegi elnökét is Rakonczaky Zoltánt, akivel elbeszélgettem arról, hogy mit is szeretnék csinálni, ő látta bennem a komoly szándékot és lelkesedést, és igy a hivatal esztétikai tanácsadója vagyok, és ezt a tisztet töltöm be. Itt nem a tiszt az érdekes, nevetségesen is hangzik talán ez a kifejezés, hanem a feladatok gazdagsága és lehetősége. Rámbizták, hogy propagandaeszközöket találjak ki, hisz Magyarországon az ilyenfajta propagandának nem sok előzménye van. Es próbáljam vizuálisan, tehát a rajz, a festészet, a kiállitási technika lehetőségeivel a mondanivalót eljuttatni az érintettekhez.

- Azt hiszem tevékenységének tényleg az egyik és egyáltalán nem szégyellni való összetevője az ismeretterjesztés, ahány Muraiképet láttam, mindenütt igen naturális hüséggel ismerhetők fel, láthatók az állatok. Ez mindig igy van, most két dolgot szeretnék megkérdezni, az egyik az, hogy természeti környezetben, tájban állatokat fest-e mindig ennyire naturális hüséggel? A másik pedig az, hogy nem csinál egyebet? Nem fest egyebet és nincs kedve valamilyen más területre kiruccanni?

- A kérdés érdekes és indokolt, hisz a főiskolai képzés alatt is rendkivül széles skálán dolgoztunk, csendéletet festettünk, aktot festettünk, portrét, és igy tovább, és ez alkalmas volt arra, hogy tulajdonképpen az ember felvérteződjön bármilyen feladattal találkozik azt a tanult tudás és az eredeti képességek alapján meg tudja oldani. Az élet aztán nem engedi meg ezt a bőséget, vagy én legalábbis ugy érzem, hogy célszerübb ebből a nagy gazdagságból valamire specializálódni. Ma a tudományban is, a müvészetekben is azt hiszem a specializálódás kora van, mert aki mindent akar fogni azt hiszem végül is minden kicsuszik a kezéből. Lehet és talán hallható ez ugy is, mintha mentegetném magam, mert hisz festettem nemcsak naturálisan, vagy festek néha ma is, amikor egy-egy skiccet vagy hangulatot próbálok rögziteni egy érdekes jelenséget a természetben, egy ködös reggelt, vagy egy nagyon sziporkázó naplementét , vagy valami olyan hatást, amit gyorsan kell rögziteni, azt mondhatom, hogy impresszionisztikus frisseséggel vizfestékkel, akvarellel, vagy akár néha olajjal is feldobok, hát ez nem emlékeztet azokra a pontos tudományos ábrákra, amiket általában ismernek tőlem. Most elvont müvészettel viszont ujabban nem is próbálkozom, mert nagyon tisztelem a müvészetben az absztrakciót, sőt szükségesnek is tartom, hogy az ember tipizáljon és elvonatkoztasson a kézzel foghatótól, de nem minden területen és főleg nem divatszerüen.

Mert amikor ez valakinek az alkatából folyik és a gondolatait ezzel a módszerrel tudja kifejezni, akkor ez nagyon hiteles, helyénvaló és tiszteletre méltó, sok kedves barátom van, aki a magyar élgárdába tartozik az elvontak között, utalhatok Bálint Endrére, Gyarmati Tihamérra, és még sokakra, fiatalabbakra is. Becsülöm és azt hiszem értem is az ő művészetüket, nekik mások a céljaik, nekem is más. Az én célom elsősorban valóban ez a fajta kicsit pedagógusi, kicsit didaktikus, kicsit apostoli ismeretterjesztés, ugyhogy erre az ösvényre tereltem magam, és ezt jókedvvel és mondjuk a művészi ambicióimat is kielégitve gyakorlom, és remélem még fogom is egy darabig.

- Azt mondta az előbb, hogy apostoli ismeretterjesztés, és én ezennel ezt a kifejezést el is loptam, meg egy kicsit elsajátitottam, arra kérem, hogy ezen a nyomon haladjunk tovább és segitsen egy kicsit abban, én még a beszélgetésünk előtt is megkérdeztem, hogy egy ügyetlen madárbarát hogy tud közelebbi kapcsolatba kerülni a madarakkal? Hogy sikerül a nagyon elbujt, nagyon félénk, hirtelen megrebbenő madarakat megismerni, a másik a legkülönbözőbb ismeretterjesztő könyvekben, például az Európa Magazinban is mindenütt ott van a madarak röpképe, és nyilván azzal a szándékkal, hogy megismerje az ember, de én képtelen vagyok a röpkép alapján, nagyjából fölfedezem azt, hogy esetleg ragadozóval van dolgom, de hogy az a ragadozók közül melyik, ha nekem nincs jó vizuális memóriám, akkor mégis mit tehetek? Akkor arra vagyok itélve, hogy végig sötét tudatlanságban maradok, vagy van valami más mellékut, valami segédeszköz, ami ebben az ügyben még segithet?

- A kérdés nagyon közvetlen és kedves és őszinte, nem könnyü válaszolni rá, azt mondhatnám, hogy tulajdonképpen a gyakorlás, és a látvány képének a besulykolása az az, ami valamennyire segit, és hiába, ha nem tudja az ember azonositani akkor a sok látvány még önmagában nem segit. De egy-egy jellegzetes sziluett, tehát árnykép, egy ragadozó madár esetében, vagy egy repülési mód más madarak esetében, ha felfogta az ember, hogy mi is az, akkor utána már könnyü lesz megismerni. Gondolok arra, hogy például egy harkály, ha egy facsoporttól a másikig elrepül, nagyon jellegzetes hullámos röpképe van, minden esetben, minden harkálynak. Tehát csapkod a szárnyával, feljut egy magas pontig, ott, hát ha nem is áll meg, de ez a hullámvonal kulminál és utána egy lejtős vonalon megismétli ezt mindaddig, amig a következő fáig, vagy ahová jutni akart el nem jut.

- Pechem van, mert pont a harkályokat nagyon jól ismerem. Nekem kifejezetten a ragadozó madarakkal van gondom, mert biztos, hogy egyetlenegyet fel nem ismerek.

A Pilisben is fölöttem vitorlázó repülésben szállt egy sötét madár, mert szinek nincsenek.

- Nos, hát akkor talán azt mondanám, és ez esetleg segitség, hogy a leggyakoribb ragadozó madarakra mi a jellemző, amelyek gyakran kerülnek szem elé, mert hisz ritkán látott ragadozókkal még a madarászoknak, ornitológusoknak is néha bajuk van, mert egyszerüen annak a röpképe és jellemző mozgása nem tudott az ő tudatukba se besulykolódni. Szerencsére még gyakran látni városon is, néha házak között, és különösen mezőgazdasági területek, tehát szántóföldek és egyebek fölött a vörös vércsét. Vörös vércse, ha csak repül, tehát egyik helyről a másikra óhajt eljutni, akkor is elég finoman gyakran lebegteti a szárnya végét, tehát igy viszonylag gyorsan csapkod, és arányosan hosszu farka van, körülbelül olyan hosszu a farka, mint másfél szárnyhossz. Viszont sokkal jellemzőbb a vörös vércsére az ugynevezett szitáló mozgása, amikor a levegőben egyhelyben megáll, a szárnyait még gyorsabban lebegteti és ezzel az örvényléssel biztositja, hogy egyhelyben maradjon, a farkát általában szétteriti és akkor lefelé hajtott fejjel szemeli ki az aznapi áldozatát, ami egy gyik, vagy egy pocok vagy egy nagyobb rovar, ugyhogy ez a vörös vércsére nagyon jellemző, tehát, ha ilyen egy helyben szárnyával csapkodó madárral találkozunk, akkor ez feltehetően vörös vércse. Ha még a szinét is szerencsénk van látni, esetleg oldalról látjuk, mert később, mikor elrepül megmutatkozik, akkor megbizonyosodhatunk felőle, tudniillik a háta ilyen téglavörös szinü, ugy a himnek, mint a tojónak.
Egy másik gyakrabban látható ragadozó madár az egerészölyv, ez egész évben megfigyelhető nálunk, kerek, tompa szárnyai vannak, és a farka is általában szélesre teritett és rövid. Egészen rövid a farka, tehát ha egy nagyobb testü ragadozót látunk, mert ez kétszerese-háromszorosa egy varjunak, ami gyakori és nagyjából ismert, akkor majdnem biztosak lehetünk benne, hogy ez egerészölyv volt. Talán még egy másik ragadozóra hivnám fel a figyelmet, a karvalyra, ami elsősorban télen figyelhető meg városok peremén néha még a nagyvárosokban is, egyszer a Népköztársaság utján láttam verebekre csapó karvalyt, ez viszont arról ismerhető meg, hogy a szárny sziluettje nem egyenes és egyenletesen keskenyedő, hanem leginkább talán egy ij formájához tudnám hasonlitani, tehát középen a fejnél van egy ilyen vállszerü kitüremlés, és utána a szárny csücskeinél egy ilyen előrefelé visszahajlás, vagy egy szájformához tudnám hasonlitani, és a farka az elég hosszan hátra nyulik, tehát aránytalanul hosszu farka van.
Ugyanennek a formának a megfelelője a héja, a karvaly ugye nem sokkal nagyobb, mint egy galamb, a nemek között elég nagy eltérés van, a tojók mindig sokkal nagyobbak, erősebbek, de egy átlagot vegyünk, a vörös vércsénél valamicskével nagyobb képet mutat mondjuk a karvaly.

Ennek a kétszerese körülbelül a héja. Ugyanazt a sziluettet mutatja, hasonló a vadászati mód, természetesen nagyobb állatoknál nagyobb méretü zsákmányra csap, egészen a fácánig bezárólag vadászik, és ennek a röpképe is hasonló.

- Hogy függ össze, hol egyeztethető össze a vadászat és az állatszeretet? Egészen egyszerüen és durván megfogalmazva a kérdést hogy lehet megölni azokat, akiket szeretünk?

- Hát ez szép kis kérdés volt, feltette nekem, de tulajdonképpen megpróbálok rá válaszolni. Én azt elhiszem, hogy ez a válasz nem lesz mindenki számára kielégitő, mert azok a szigoruan vett, nem akarom bántani őket más jelzővel, állatbarátok, azok teljesen gyilkolás ellenesek és annak titulálják a vadászatot. En viszont részben talán azért, mert igyekeztem tudományosan is foglalkozni a kérdéssel, ezt másképp látom. Mert igazán steril állatszeretö akkor lenne ez a honfitársunk és embertársunk, ha az iparilag és üzemszerüen előállitott és utólag megölt állatkákat sem enné ugyanilyen felkiáltással, tehát nem enne csirkét, nem ennek sertést, vagy marhahust, mert ezeket arra a célra tenyésztik, ami szerintem még csunyább dolog, mint amikor az ember a természetben jár és néha sok nehézség vagy küszködés árán bizonyos örömérzettel a végén valamit birtokába vesz, elejt, ősi módon, mint ahogy vadász őseink és az ősember is tette ezt. Nem titkolom azt sem, hogy nyilván ennek az atavizmusnak szerepe van abban, hogy napjainkban is vadászunk, és az is igaz, hogy pont azért, mert tenyésztjük az állatot, ami eledelünkül szolgál, ma már látszólag szükségtelen megölni azt, ami egyébként békésen éldegél és gazdagitja a természetet.
Nos, ez igy lenne, ha az ember nem avatkozott volna be a természet egyensulyába egyébként is. Ha mi arra gondolunk, hogy mindenütt szüz erdők és mezők vannak körülöttünk, akkor az abban lévő állatvilág tökéletes egyensulyban él, mert a sérült egyedeket, a betegeket azokat a nagy ragadozók, a farkas, a medve, keselyük, sasok egyebek megfelelően tisztogatják, elpusztitják. Nálunk erről nincs szó, mert hisz már a medvét, a farkast régen kipusztitottuk, nemcsak a Kárpát-medencéből, hanem sok helyről még máshonnan Európából.

- Ez volna akkor a vadászat egyik célja, a másik célja az élelemszerzés, mert a vad nagyon finom, de még? Mert egész biztos, hogy valami különleges, valami nagyon jó lehet a vadászatban, én soha nem vadásztam, nem ismerem, nem tudom.

- Igy van, a természetben járni nagyon szép tanulságos és örömteli dolog. Viszont a férfiak, meg általában a legtöbb ember ugy van vele, hogy valamilyen céllal jár.

Vagy egy turista rekordot tüz ki maga elé, hogy X kilométert tesz meg és akkor megkapja a jelvényt, mert végigjárta a jelzett utakat, vagy valamilyen időrekordot tüz ki maga elé, hát a vadász pedig olyan, hogy megpróbál valamilyen maradandó élményt szerezni az erdőt járva.

- Azt hiszem meggyőzött. Köszönöm szépen a beszélgetést.

- . -

Szobrokkal is a békéért

Murai Jenő példái

A Hazafias Népfront XV. Kerületi Bizottsága 1986 őszén pályázatot hirdetett a kerületben élő képzőművészek számára. A tizenötezer forintos első díjat Murai Jenő szobrász nyerte, s az ő gesztusa jelentős mértékben növelte a pályázat erkölcsi súlyát: a művész az átadott betétkönyvből ötezer forintot felajánlott a csontvelő-átültetésre váró fiatal műtétjéhez, tízezer forintot pedig a kerületben élő és ágyban fekvő, időskorú betegek részére, pénzbeni, vagy ajándékcsomagként átadandó ajándékként.

E gesztus persze csak azokat lepheti meg, akik sem a művészt, sem alkotásait nem ismerik. Murai Jenő kisplasztikái szinte kivétel nélkül a hányatott sorsú, a társadalmak perifériájára szorult kisembereket jelenítik meg, monumentális szobortervei pedig a háborúk áldozatainak állítanak emléket. A művészt ismerők pedig jól tudják: ez már a sokadik hasonló cselekedete. Szobrokat ajándékozott a rákospalotai múzeumnak és a kerület több általános iskolájának, elsőként küldte el alkotását a pusztavacsi szoborkert szervezőinek, az Országos Béketanács küldöttsége az ő szobrát nyújtotta át Romes Csandrának, a Béke Világtanács elnökének, s az egyik legutóbbi tette: mintegy harminc kisplasztikai alkotásának értékét felajánlotta az afrikai éhezők megsegítésére. Ahogyan ő fogalmazott: „Nagyon szeretném, ha a Hazafias Népfront égisze alatt az országban ilyen közakarat céljából kiállítások kezdődnének és a megvásárolt alkotások értéke egy segélyalapot szolgálna."

Tetteinek egyik eredendő oka: a háborús évek szenvedéseinek máig ható emlékei. Egy interjúban erről így beszélt:

„Nem szívesen emlékszem vissza ezekre az évekre. Alaposan kijutott a háborúból. Végigcsináltam: kelettől nyugatig. A Don mellett is voltam, pár nappal az ellentámadás előtt jöttem haza szabadságra. Vissza már nem mehettem. Nem volt hová – addigra a csapattestemről már semmit sem tudtak...

Elmondhatatlan dolgok történtek ott. Aztán Pesten is a legvadabb dolgokat éltem át. Légvédelmi tüzérként a bombazápor sűrűjében álltam az újpesti hídon, majd a Citadellán... Megkaptam az elsőosztályú tűzkeresztet is. Nem kellett ahhoz különösebb harci tett: elég volt egy évet kihúzni a tűzvonalban."

És a legfontosabb, amit tudnunk kell: Murai Jenő a kevésből ad ilyen sokat. A képzőművészet alapelemeit öntevékeny körökben sajátította el, de országos hírű alkotóként is munkásember maradt. Munkásművész tehát, a szó leghagyományosabb értelmében. S ma is, hatvannyolc esztendősen, nyugdíjasként is bejár volt munkahelyére – hegeszteni. Korántsem „unaloműző" foglalatossága ez, kenyérkereset.

S mégis ad, amikor úgy érz: adni kell. A kevésből is sokat ad, a kevésből is ő adja a legtöbbet.

Tamási Orosz János

MURAI Jenó Sobran

Murai Klára

Ferképzőmfoiskola

1939-41 : 141 l.

23/1944

K i m u t a t

a Műemlékek Országos Bizottsága
Vallás- és Közoktatásügyi M.Kir.
gatása.
A kimutatásban felsoroltak részé
sára jogositó arcképes igazolvár

Sor-Szám	Név	Rang	Igaz szá
1.	2	3.	4
1.	Dr.Genthon	Coll.Hung.	

MURAI Jenő festő

-t-oren-: Egy munkásművész portréfához:
Miskolcnyv Murai Jenőről. = Népszava 112. 142.
1984. júni. 19. 6. p.

rendszerint a 20. századi Ma
koncentráló munkatervek marad
és a Szovjetunió Kulturális M
Intézetének némely kollokvium
E kapcsolatok megujitása azon
Tudományos Akadémia által kez
egyelőre nyitott kérdés. Ez e
a magyar művészettörténet szer
konkrét kutatási tartalommal
állna, mint a romániai rok
felvétele.

Az egykori NDK-ban minde
19. századi művészettörténeti
vonatkozásban pedig - különös
hanem a krakkói művészettörté
Nedec-vári közép-európai tárg
folytatandó - és feltétlenül

Fentieken tul a Kutatócs
mindenekelőtt egyes munkatárs
tudományos kapcsolataihoz - é
felkérések és megbizatások sz
kezdeményezéseké.

MURAI Jenő

Bp HNF XV. Ker. Bir., 1985

. Tamási Oron János

Egy munkás művén életmű-ki-
állítása

[Murai Jenő]

Népszava 1985. márc. 22. 6.

members of the group.
time for the Nagybánya
Hungary, and its recog
critical and art-polit
the Nagybánya artists
most progressive art c
poets and critics who
forts on the creation
theatrical culture, fi
with a variety of scho
naturalism to symbolis

Murai Jenő

Tamási Oron Jáns

Megbékélt bölcsesség
Murai Jenő kiállítása

Magyar Szilap, 1985. febr. 8. 6.

súlyát, és a fej becsúszik a vállak közé. A stabilitás súlyt ad az egész testnek, erősnek, már-már robusztusnak, férfiasnak és a kritikák szavával élve „izomembernek" mutatja a modellt. Igazat lehet adni *Passuth Krisztinának*, aki így összegzi a Nyolcak aktjainak jellemzőit:

„Festői céljaik érdekében darabossá, sokszor szinte rúttá formálják a női vagy férfitestet, lehántják róla a felületi szépséget, hogy a vásznon csupán a formák, a vonalak, a tér egymást kiegyensúlyozó hatásának szépsége maradjon meg."[7]

A katalógusban reprodukált akt nem tűnik „izomembernek", a figyelem el is terelődik az arc nélküli figuráról a térre. A fal rézsútos vonala, az ágy vonalainak összeszűkülő párhuzamosai, a párna és a test szögletességei, a világosok-sötétek ritmusai kerülnek a figyelem középpontjába. A festményen nem kap ekkora szerepet a tér, inkább a kellékek és az alak egymásra vonatkozásai és az ebből adódó színmódosulások, a színvibráció nyomul előtérbe. Egyes kritikusok a Nyolcak kiállításán kifogásolták a zöld embereket, a testtől idegen színeket, és ezek találhatók meg Tihanyinak ezen az aktján is. A lilától a zöldig, a narancstól a bíborig terjed a színskála. Ha csak a kézfejet vagy a fekete hajat nézzük, mindenütt legalább hat „idegen" színt találhatunk, nem is szólva ezek egymásba keveredéséről.

Tihanyit az azonosságon belül két különböző kérdés

MURAI Jenő szobrász

Tamási Orosz János: Lakatos és hegesztő a szobrászműte-
remben. = Olvasó nép, 7, 1985, 3. 74-79.

[interjú]

Murai Jenő

festő- és szobrásnuvész Ciell.

Bp. XV. ker HNF székhás, 1985. febr. 1.

Bev. -oron- Bp. HNF, 1985 [4] pill
4

Murai Jenő

Egy mulds művész életrím-kiállítása

Obersovszky Gyula

Ebben az otthonos jó bezártságban

– szemben a rosszal
a rossz bezártsággal
azzal a bezártsággal melyben
a vakolatmállás rajzolja elétek a világot
és sóhajaitokban szálltok
az ég-tengerekre-
szóval ebben az otthonos
jó bezártságban
miből nem keres kiutat a lélek
megülne inkább időtlenül
mint barokkk képeken a vándor
és csak nézné zöldjét
másságában szép zöldjét
lesné a repkények játékait
s a búvó fényt
a levelek alatt
ebben a jó bezártságban barátaim
ebből a még nem illetlen magasból
– néhány lépcsőfok mindössze
és inkább a jól láttatás eszköze
mint az úrfelmutatásé–
vallomást teszek nektek
elriasztó vallomást
bevallom
– bár tudom hogy káromlás
sem hat otrombábbnak az úr hajlokában–
bevallom
– bár tudom hogy korbavalóságom
kap tőle kérdőjelet–
bevallom
– miközben a mímesek fegyelmébe fogom
arcom
és krétaporba mosdatom
hogy a pír ne lássék rajta–
bevallom
igen
nehezen
szégyenemtől
– mert szégyen ma már
együtt lenni a szóval
a lejáratott
meghazudtolt szóval–
bevallom hogy én
csakugyan szeretem az embert
De
várjatok
mielőtt ítélkeznétek
hadd mondom el hitelemre
s megnyugtatásotokra
kényszerből csupán
valahogy úgy
ahogy a keresztfáját szerethette Krisztus
miután rászegelték
s vérét folyatta rája
és szolgálatára vált
fenntartva és felmutatva testét
átdöfött és megszabdalt testét
az Úrnak és a Népnek
Nos hát én is így mutatom fel magam
az ember által – keresztfám által
dicséretére az edzett időnek
mi köztünk feszül
mint íjon a húr
pendülésre várva
Két árva fia az Istennek
s köztük kétezer év
Igen tíz híján pontban kétezer
Mintha semmi sem történt volna
azóta
Nem
S a töviskoszorú ezen a fejen
úgy állna éppen mint azon
s minden istenfiak fején
babér helyett
mi marad a másként magasodók éke
kik nem cepelik keresztjüket
a Golgoták hegyére
Hagyják alant
S csak diadalmat ülni
kaptatnak fel a magasba
zengetni a szólamot

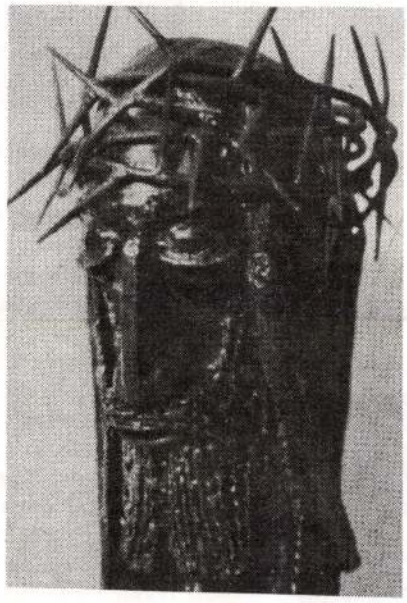

Murai Jenő: Koronás Krisztus

kiengedni a hangot
blattolni és közben
az orrhegyre tolt üveg felett
fölpislogni a fejre
s a tövisekre rajta
s szólni belül
Ó micsoda balga
Micsoda balga
és élni utána
élni lenn
míg fut a történelem
odafenn
Fusson
Mi végre
Mi végre barátaim
Mi végre a *különbség*
mi végre a *kereszt*
mi végre a hit mihez
hűnek kell maradni
mi végre a dac mibe
bele kell szakadni
mi végre a kín
mondjátok mi végre
s az agy dobolása
a verők verése
mondjátok mi végre
mondjátok mi végre
mi végre ha nem
pendül az a húr
s a vesszőse fut célra
mi végre ha marad
a céda csak céda
s a hazug hazug
mi végre ha dömper
dönti a falut
s a várost hernyótalp
mi végre ha karmán
a gúny szívet téphet
s az a hős ki elad
hitet hazát népet
Mi végre
Mi végre
Barátaim
ebben az otthonos jó bezártságban
melyben az ég is ránk kíván
nézzétek idetelepül közénk
pázsitra lombra ül
gyertek közelébb
s igyatok velem
kortynyit legalább
azokra
kik nem adják alább
viszik keresztjüket
vagy faragják formázzák kovácsolják hegesztik
égetik érlelik szikráztatják verik
a százszor reménytelenségben
újra és megint
újra és megint
újra és megint

(Murai Jenő kerti-ünnepségén, 1989 július 13-án.)

Murai Jenő

(1989. NOVEMBER 9.)

Még az ajánlást sem kell módosítanom, "Murai Jenő keresztje mellől" mondhatom a verset, ahogy írtam nevenapjára, ma már így mondhatóan: utolsó nevenapjára, mondhatom itt a sírjánál, és nem tudom, nem idevalóbb-e ez a vers, nem tudom, bizony mondom nektek, amiképpen azt sem tudom, hogy odalent nem még jobb-é a bezártság, nem még kellemesebb-e az otthonosság, nem zöldebb-é a zöld, nem kékebb-é a kék, nem tudom barátaim, csak azt tudom, hogy nekünk itt fenn milyen fáradt-sárgán hullatják leveleiket az őszi fák, milyen reménytelenül-szomorúan úsztatja fellegeit az őszi ég, csak azt tudom, hogy eggyel kevesebb megint azoknak a száma, akik lelkük/lelkünk oltalmára faragják-formázzák keresztjüket, és nem mások felfeszítésére.

Székely népdal

Kertem alatt van egy ösvény,
Akin babám hezzád járék,
Ihajja, de csuhajja.
Irigyeim irigyelték,
ösvénykém elkerírették,
Ihajja, de csuhajja.

Azt az ösvényt lekeríték
Akin babám hezzád járék,
Ihajja, de csuhajja,
Sem deckával, sem karóval,
Hanem rágalmazó szóval,
Ihajja, de csuhajja.

Felsütött a hold sugára,
Az én rózsám ablakára,
Ihajja, de csuhajja.
Isten tudja, mi az oka,
Az enyémre nem süt soha,
Ihajja, de csuhajja.

Eridj babám túl a hegyen,
Járj ott is csak lábujjhegyen,
Ihajja, de csuhajja.
Mert akiért a szívem fáj,
Az most Barassóba sétál,
Ihajja, de csuhajja.

Benn a tóba halak laknak,
Téged rózsám el nem hagylak,
Ihajja, de csuhajja.
Míg a tóba halak lesznek,
Addig téged el nem veszlek,
Ihajja, de csuhajja.

(Soltész Albert festőművész székelyföldi népdalgyűjtéséből.)

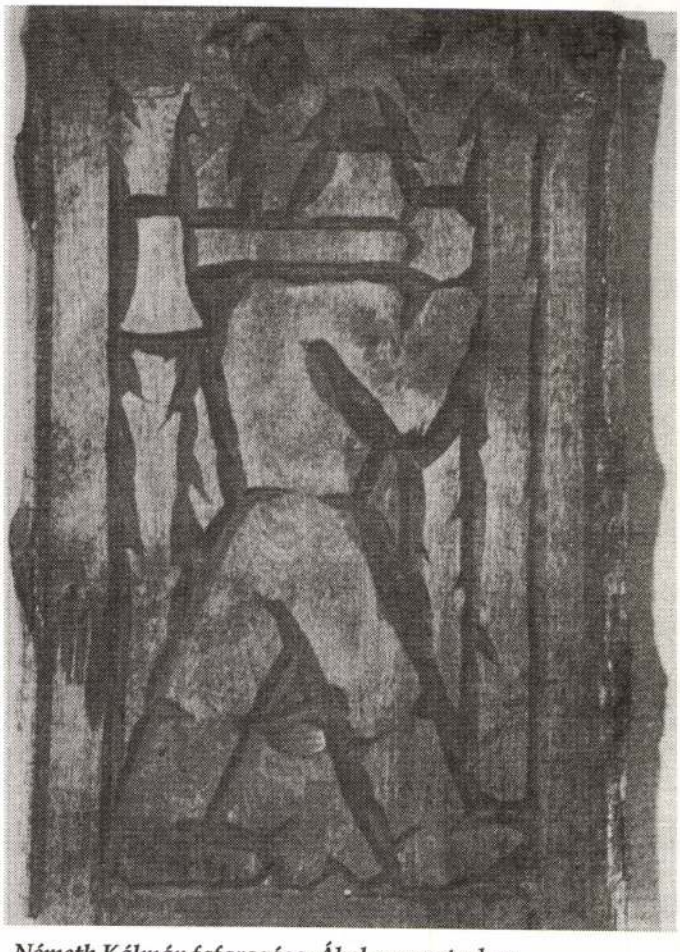

Németh Kálmán fafaragása: Ábel a rengetegben

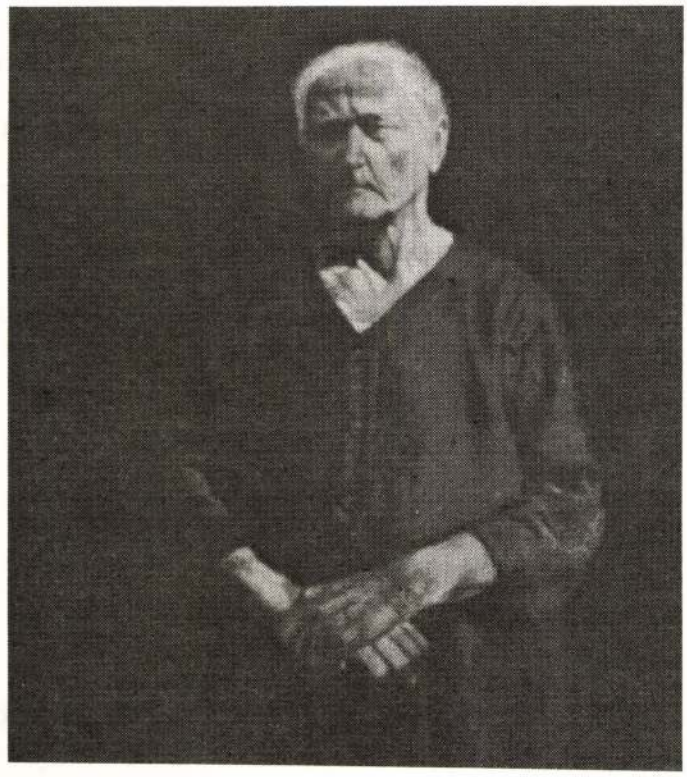

J. Homolya Jenő: Édesanyám

Jobbágyi Homolya Jenő

Jobbágyi Homolya Jenő régi tagja egyesületünknek. Legutóbb júniusban, az Egyesület rendezésében került sor harminc festményéből álló kiállításának megnyitására az SZDSZ VII. kerületi termében. A kiállítást Geröly Tibor, egyesületünk főtitkára nyitotta meg és dr. Losonci Miklós művészettörténész méltatta Homolya munkásságát.

Október elsején, az Idősek Világnapja alkalmából, a Kispesti Vigadóban tartották a dél-pesti nyugdíjasok két napos fesztiválját. Az ünnepélyes programot Homolya Jenő szeptember 29-én megnyitott, "Tisztelet az időseknek" címet viselő, 66 festményből álló kiállításával indították. Ez a tárlat életmű kiállításnak is tekinthető, hiszen a közelmúltban töltötte be 66. évét. (A rendezvény és az azt megnyitó kiállítás létrejöttében az "Esélyt a közös utazáshoz" alapítvány is közreműködött.)

Jobbágyi Homolya Jenő képzőművészeti tanulmányait Kőszegen, Mödlingben, a Szt. Gabriel-rendházban, mint szerzetes végezte 1944-50-ben. A rend beszűntetése után 1950-ben Budapestre költözött.

Munkái megtalálhatók bel- és külföldön egyaránt. Külföldi színhelyek: München, Innsbruck, Székelyudvarhely, Szabadka, Görlitz, Hollandia és Vietnam. Magyarországon iskolákban, templomokban és magángyűjteményekben találhatók festményei.

Számos kollektív kiállításon vett részt 1952-től. Első önálló bemutatkozása 1971-ben Pestszentlőrincen volt, ezt követően 1988-ban a budapesti Rózsa Ferenc Művelődési Házban, 1991-ben a Képzőművészeti Kiadó Kerepesi úti kiállítótermében, 1992-ben a Boldog Özséb plébánia épületében, 1993-ban a budaörsi Jókai Mór Művelődési Központban.

Festményei többségükben vallásos ihletésűek. Áradó belső fény jellemzi őket. A nem egyházi jellegű képeiből is szeretet, alázat sugárzik. Főleg portrékat fest.

A festészet mellett érdeklődik a csillagászat iránt is. Dr. Kulin György csillagász tanítványaként tett szert 1960-ban a csillagászati távcsőépítő tudományra: az égboltot azóta is boldogan kémleli.

Emellett, mint filmoperatőr, helytörténeti kutatással is foglalkozik. Tájakról és híres személyekről készített filmeket, amelyeket örömmel mutat be a téma iránt érdeklődőknek.

Mérő Éva

MURAEKÖZY GABRIELLA

ÚJ MŰVÉSZET
2000/szept.

P-9765

17.o.

M28

Murai Stefánia

6

Ujabb gyermekjátékok

Repr.

11. HENRY
OSPOVAT.

ANGOL.

Magyar Sparmüvészet
1907. 32. l.

Ein Bruder und eine Schwester
nichts Treueres kennt die Welt!
F
libris Alice Erdmann-Jesnitzer

MURAK, Teresa

CHIKÁN Bálint: Keresztelő Szent János Leninnel.
= Magyar Hirlap, 1992. szeptember 2. 13.

Bp., Budapest Galéria Kiállitóháza, Teresa Murak kiáll.
1992

Bp., Budapest Galéria Kiállitóháza,

1985→

Murai (Mandl) Stefánia

szul. 1872. Ivr. 4 polg.

1891/92 női osztály

1892/93 I. " "

1892/93 II " "

1893/94 I " "

1893/94 II " "

1894/95 I-II " "

1895/96 " "

Tańczos Kata, miskolczi Gertnerné

V. 10.

Mészáros Stefánia.

Budapest.

Mészáros

1895/96. téli kiáll.

1898/99. téli kiáll

Accademia dei Lincei V. 206. —
di Belle Arti (Milano) V. 39; (Velen-
cze) V. 216, 217.

Murai Stefánia

Majolika Csempe

Repr.

Magyar Iparművészet

1913. 256 l.

MÉLTÓSÁGOS
NAGYSÁGOS
TEKINTETES

Dr. Szentiványi Gyula

URNAK
URNŐNEK

Budapest XI.
Budafoki-út
10/c

Murai M. Stefánia, Festő-és iparművésznő

1911-ben Fr. Goya: Leány korsóval cz. képét másolta a Szépművészeti Múzeumban.

MURAI *Stefánia*, festő, szobrász és iparművész, * Budapest 1872 okt. 30. A bpesti mintarajziskolában, azután Berlinben és Lipcsében tanult. Többször kiállított a Műcsarnokban. Buda-

845

pesten él s főleg iparművészettel foglalkozik.

E-G II 155 l

№ 120.

4281. Joachim Uytewael (Wtewael):
Sz. Uttrechtben 1566-ban.

Páris ítélete.

Egy kanyargó folyótól szel
a száradásnak indult vén fa t
idahegyi pásztor, a kezében
Istennő közül Aphroditének nyuj
jobbján pedig Ámor
beg, közelükben két vadászl
balról három, jobbról két
két kecske és e
takoznak ki. Az égbolt felhőzöt

Réz, méretei 22.½:28.¼
~~Gróf Pálffy János hagyo~~

Jegyzet. Száma a törzsl

~~Jegyzet. A leltár szeri~~
J. Uytewael: Urthei
Goldleisten, gekauft zu
28 brt. (II. Salon No. 12

83 (9)

Murai Stefanica

новгаттю

csak

IROD.

Vas Typ 1896. 1231.
Egyzel.

Lásd mill. kiáll. Kat.

Murai Stefánia

Thieme Becker
XXV. 280.l.
(Lyka)

Tiszalök

MURAI Róbert festő

Sári Katalin interjúja

Honismeret 1995/2 3-7.ll

7. Az adatlap 7.1 pontjában az egyes pályázóknak a köv
pályázathoz mellékelni:

*- **non - profit szervezeteknek,** mint (köz)alapítvány, egyh*
*egyéb társadalmi szervezet stb. - **az érvényes alapító okira***

*- **Közhasznú társaságoknak 30 napnál nem régebbi cégk***

*- **Társas vállalkozásoknak**, mint közkereseti társaság (Kk*
(Kft.), részvénytársaság (Rt.), egyéb jogi személyiség nél
közös vállalat, szövetkezet, gazdasági munkaközösség, át n
egyéni cégnek - 30 napnál nem régebbi adószám igazolás

*- . **Egyéni vállalkozóknak - a vállalkozói igazolvány 30***
*adószámmal rendelkező egyéni vállalkozónak **az adóhiv***
igazolást.

*8. **Az adatlap 7.2 ponthoz:** A pályázók cégszerű aláírás*
*bejelentő fénymásolatának bank általi **eredeti záradékolá***
szervi igazolással, közjegyzői aláírási címpéldánnyal,
jogosultság igazolása csak 30 napnál nem régebbi - erede
Kivételt képeznek a cégkivonat becsatolására kötelezett pá
cégkivonat tartalmazza.

9. A lebonyolítóra a mellékletek (7.1) vonatkozásában a pá

Murai Sándor

Egyre több határozott egyéni hang jelentkezik plasztikai munkám.

Bánszki Pál: A képzőművészeti körök VIII. országos kiállítása.

Népművelés 1969/7 33old.

Murai Sándor

Plasztikai művekkel szerepel az alábbi tárlaton Debrecenben

Bánszki Pál: A Képzőművi Körök VIII. orsz. kiállítása

Nagyművelés 1969 VII. sz. 32 old.

Murai Sándor

A XXII. orsz. vasutas képzőművészeti kiállításon szobrászatban az egyik első díjat kapta, ős szmunkásságáért.

L.Y.: Tárlat a Képszínház utcában. Magyar Vasutas, 1972. júl. 17.

Murai Sándor

Murai Sándor „Apám" című
művével szerepelt a Munkások és
a képzőművészet című tárlaton.

A. L.: Munkások és a képzőművészet.
Tiszatáj, 1974. február 20–41. oldal.

MDK

Murai Stefánia

HéJ. képmása, szob.

KMT 1898-99. téli kiáll. 24. o.

Murai Stefánia MDK

H.J.kiasszony képmása,mellszobor

Mücsarnok 1898/99. téli kiáll.

Murai Stefánia MDK

Női képmás, szobor

Műcsarnok 1895-96. téli kiáll.

MDK

Veszely Vilmos és Murai Stefánia

iparművészek

gyermekjátékmintáiból szemelvények.

A M. Iparművészeti Társulat karácsonyi vásárja dec. 1. nyilt meg.
Karácsonyi iparművészeti vásár. Kiállitás.
Magyar Iparművészet. 1907. 45. l.

MDK

Murai Stefánia

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MURAKÖZY János festő

CUMANIA 11

Kecskemét, 1989

SÜMEGI GYÖRGY:

Muraközy János (1824—1892)

Muraközy János fönnmaradt művei nem sorolhatók a 19. sz. közepi magyar festészet élvonalába. Egyenetlen színvonaluk és tanulmány jellegük ellenére is érdemesek azonban a megőrzésre és megismerésre, mivel a kor művészetéről kialakult eddigi ismereteinket árnyalják és gazdagítják egy — noha torzóban maradt — művészpálya dokumentumaival.

Muraközy János művészi munkálkodása a 19. sz. két jelentős évtizedét íveli át: a reformkor derekától, 1841-től a szabadságharc leverése utáni évekig, a 60-as évek elejéig terjed. A 68 évet élt Muraközy fiatalként eltöltött évtizedei ezek, hiszen a reformkor hajnalán, 1824. február 8-án született, Kecskeméten. Családja, a nemes Muraközy család a Muraközből menekült északabbra a török elől. Valószínűleg gyorsan, pánikszerűen kellett elhagyniuk otthonukat, mert a családi levéltárat nem hozták magukkal és „1625-ben új nemesi levelet kérnek és kapnak II. Ferdinándtól".[1]

Kecskeméten a Muraközyek az 1700-as években tűnnek föl. Az első hiteles adat Muraközy Sámuelt mint városi jegyzőt említi. A későbbi időkben az egyre népesebb református család számos városi elöljárót, gazdálkodót és mezőgazdasági szakembert adott Kecskemétnek. Gazdálkodó volt Muraközy János édesapja, id. Muraközy János is. A szintén nemesi családból származó édesanya, Tomo Éva erélyes, szigorú asszony, olyan, aki a gyermeknevelés és a ház körüli munkák mellett jól értett a gazdálkodáshoz is.

A jómódú Muraközy család a fiúgyermekeket igyekezett taníttatni. A legidősebb fiú, László, pesti ügyvéd lett, később pedig megválasztották Pest vármegye főügyészének. Imre, a legkisebb testvér nem végzett ugyan felsőbb iskolát, de kiváló gazdálkodó lett belőle. Ő kezdte el Kecskemét környékén a szőlőtelepítési

1. DR. KISS Albert: Idősb Muraközy Imre (1838—1909). A Kecskeméti Lapok kiadása. Kecskemét, 1935. 10.

munkálatokat. János, a középső fiú, alsó iskoláit Pesten, a lutheránusoknál végezte, majd beiratkozott a kecskeméti Jogakadémiára. Ekkor, kecskeméti jogakadémista éveiben éledt föl benne a vágy a rajzolásra és festésre. De mielőtt belépnénk Muraközy Jánossal együtt az 1830-ban alapított, tehát Muraközy beiratkozásakor még alig egy évtizedes Jogakadémiára, nézzünk szét a városban, Kecskeméten.

Milyen volt, milyen lehetett a 19. sz. 40-es éveiben ez a sajátosan fejlődő mezőváros? Maga a hely, a közvetlen környezet kedvezett-e, inspirálhatta-e Muraközy és társai művészeti érdeklődését és törekvéseit, vagy azok megmaradtak csupán az iskola falai és a diákélet keretei között?

A korban Muraközy előtt járó, művészmindenes *Szokolay Hártó János* (1781—1853) a város által is támogatott, de igazán el nem ismert munkássága tipikusnak és jellemzőnek mondható. Szokolay a 10-es években városi ösztöndíjjal tanult a debreceni városi rajziskolában[2] és folytatott festészeti tanulmányokat Bécsben is.[3] Felkészültségét és annak hiányosságait is mutatják azok a kecskeméti céhlevelek, amelyeket Szokolay rajzai után *Karacs Ferenc* (1770—1838) metszett rézbe.[4] Ezek az 1815—29 között készült városképes céhokmányok jellemzően és változásaiban mutatják be a város képét. A megrajzolójuk, Szokolay egy személyben volt művész, az 1831-es kolera idején gyógyító[5] és történetíró is, mivel megírta szülővárosa verses történetét. Szokolay a sokoldalúsága ellenére — vagy éppen ezért? — megmaradt művészkedő különcnek, aki egy, az 1840-es évekből fönnmaradt kérvényének[6] tanúsága szerint alkalmi munkákból tengette életét. Az akkori mezőváros nem tudta ellátni biztos megélhetést adó munkákkal a művészkedő Szokolayt. A 19. sz. első feléből fönnmaradt kisszámú családi portré is azt mutatja, hogy a kecskeméti polgárok szívesebben bíztak meg vándorfestőket (pl. Faix András; 1794—1850 k.) portrékészítéssel, mint a kéznél lévő Szokolayt, akitől — tudomásom szerint — egyetlen arckép sem maradt fönn. Művészkedő, a művészetből megélni akaró embernek Kecskemét, különösen a múlt század első felében, nem tudott folyamatosan munkát adni. Alkalomszerűek és csekély számúak lehettek a portrémegrendelések. Rajzolói feladatot egyedül a céhek elöljárósága tudott biztosítani, de az is egyszeri igényként jelentkezett. Törvényszerűen rákényszerült Szo-

2. ENTZ Géza—GENTHON István—SZAPPANOS Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. 55. A továbbiakban: ENTZ—GENTHON—SZAPPANOS, 1961.

3. SZOKOLAY HÁRTÓ János: Szabadalmas Kecskemét városának történetirati ismertetése . . . Kecskemét, 1846. E könyvében a 15. odalon említi SZOKOLAY HÁRTÓ: „Néhai boldog emlékezetű Ferenc királynak az 1811-ben termett jó féle veres borból egy hordóval küldött akkor élt esküdt F. S. mellynek nagy becse volt, 's még 1819-ben Bécsben a császári szakács nekem is egy buteliával szolgáltatott, midőn a' festés tanulásért ott' üdőmet töltöttem".

4. ENTZ—GENTHON—SZAPPANOS, 1961. 53—56.

5. SZOKOLAY i. m. 131.

6. A Kecskeméti Református Egyházközség levéltára őrzi Szokolay kérvényét, amelyben alázattal folyamodik a Jogakadémia ablakfestési munkálatai elnyeréséért az egyháztanácshoz.

1. RAFFAELLO: MADONNA DELLA SEDIA

kolay arra, hogy más, a művészettől távol eső tevékenységgel (pl. ablakfestés) biztosítsa a megélhetését.

Az akkori város, falai közé — elsősorban egyházi épületeibe —, fogadott ugyan művészetet, de mint megrendelő, mint a művészet fogyasztója csak alkalmanként, egy-egy esetben lépett föl. A városlakók közül legelőször a tanult református polgárok igénylik a művészetet. A Református Egyházközség II. sz. anyakönyve fejezetei elé színes képeket (keresztelés, házasságkötés, halál) rajzoltatott az akkori prédikátor, *Göböl Gáspár* (1745—1818). A rajzokat *Georgius Petrus Herczeg* (1753—1795) magyar királyi mérnök készítette. Megjelenik rajtuk a megrendelő, Göböl Gáspár is, aki 1809-ben elkészítteti a saját arcképét *Kiss Sámuellel,* (1781—1819), a debreceni rajziskola professzorával.[7] A művészet támogatásának és igényének szép és egyedüli példáját jelenti Kecskeméten, a 19. sz. első felében a szintén református Kuthy Julianna emlékmegrendelése. Kecskemét egykori bírá-

7. Az Anyakönyvet és a Göböl portrét a Kecskeméti Református Egyházközség könyvtára őrzi.

jának, Szántó Mártonnak özvegye ugyanis *Ferenczy Istvánnal* (1792—1856) készíttet nagyméretű domborművet elhalt családtagjai emlékére. Ferenczy művét 1838. november 4-én ünnepélyesen, a művész jelenlétében avatták föl a református kollégium könyvtártermében.[8] Az akkor 14 éves Muraközy jelen lehetett az eseményen, de jól ismerhette, gyakran láthatta ezután is, mivel később abban az épületben tanult. Hogy a Ferenczy-mű hatott-e Muraközy érdeklődésére, bizonyosan nem tudható, legföljebb sejthető. A művész személyes jelenléte, s a Kecskeméten ritka eseménynek számító ünnepélyes dombormű-leleplezés fölkelthette vagy megerősíthette Muraközy művészet iránti érdeklődését.

A 19. sz. harmadik és negyedik évtizedében egyébként kevés művészeti látnivalót kínált a város. Szemrevalóbb művészeti értéket jelentett a piarista templom, ennek barokk homlokzati szobrai, szép oltárai és a pestis emlékére emelt Szentháromság-oszlop, feltehetően Conti Lipót Antal (1708—1773) műve. A templomokat és az 1830-as években fölépített Jogakadémiát leszámítva nem volt jelentős építőművészeti alkotás sem Kecskeméten. A főtérre, a piacot is magába foglaló centrumba és ennek peremére települt egyházi és rendi épületek (a ferenceseké, a piaristáké, az izraelitáké és a görögkeletieké), s néhány egyszerűbb kivitelű középület (pl. városháza) közvetlen szomszédságától kifelé a város széléig polgárházak és földszintes parasztházak sokasága helyezkedett el. Mindez sajátos mezővárosi jelleget kölcsönzött a városképnek, mivel a halmaztelepülés közepén kiemelkedő épületeket gyűrűszerűen fogta közre a földszintes gazdaházak tengernyi tömege.

Szokolay Hártó János így írt szülővárosáról; így jellemezte azt verses várostörténetében:

„Kecskemét fekszik a Dunától keletre (. . .)
Esik Pest s Szeged köztt sik homokos téren
Negyvenöt ezret tart magyar kenyéren.
Tizenkét mértföld úgy Pesthez mint Szegedhez
Ép láb kivántatik gyalog méréséhez. (. . .)

Kecskemét nem fénylik pompás kastélyokkal,
Sem utcza taposó czifra nap-lopókkal,
Lakosi többnyire föld-szinti házakban
Laknak, (. . .)

Utczái nincsenek kirakva kövekkel,
Nem hemzsegnek henye bámész emberekkel,
Mindennap költével piaczra s templomba
Szép sereg nép gyül föl, — ez innét azomba
Dolga végeztével tüstént haza térül, —

8. MELLER Simon: Ferenczy István élete és művei. Bp. 1906. 402.

S mint szorgalmas munkás tisztihez áll, vagy ül.
Magyar egyszerűség városunk jelleme,
De föl sorolható még több más érdeme; (. . .)
Dicsekedhetik ez nagy régiségével,
Nép, bor, búza, sajt, vaj, s fa elégségével.
Levegője tiszta, száraz, egészséges,
Bár földje többnyire homokos, fövényes,
Gyakori szél lengi át tágas utczáit
Frissiti a szőllős kertek gyümölts fáit
Férfia s asszonya egészséges ennek,
Itt katona s utas kényökre pihennek.
Bátor nem zuhog itt által semmi folyó,
De azért kut vize iható s tiszta, jó,
Ha néha a zápor esső víz megtódul,
Gát nevű éren a Tiszába lelódul.[9]

Szokolay leírásából előtűnnek a kövezetlen utcákon piacra és templomba járó, szorgalmas, főként mezőgazdasági termeléssel foglalkozó, vendégszerető kecskeméti emberek is. De ez a múlt század 40-es éveiben élt kecskeméti polgár és paraszt — néhány kivételtől eltekintve — nem igényelte a művészetet, hiszen mint láttuk, még saját arcképét sem igen akarta megfestetni.

Szokolay Hártó leírása után azért idézzük *Jókait* (1825—1904), hogy még közelebb juthassunk a kecskeméti iskolához, a Jogakadémiához, amely a pezsgő diákélet kereteit biztosította a 40-es évek elején. „Nagy szerencsém volt, hogy kitűnő tanáraim voltak és még nagyobb, hogy kortársaim, kikkel az iskolában versenyeznem kellett, fényestehetségű és nagy szorgalmú ifjak. Prédikáló úrfi, korhely cimbora, még példának sem volt közöttünk. Önképző társaságokat alakítottunk, ahol a klasszikusok és romantikusok remekeit s a magunk irodalmi zsengéit felolvastuk, bírálattal kísérve. A lancasteri módszer szerint egymást tanítottuk, ki mihez értett, énekre, zenére, rajzolásra, tornára, kardvívásra (. . .) Műkedvelő társaságot ütöttünk össze. Előadtuk a főiskolai könyvtár javára először a „Szerelem és chanopagnei"-t, azután egy másik darabot (. . .) A harmadik előadásunk Kotzebue „Zűrzavara" volt, ott már én voltam a piramus amoroso.[10]

Jókai visszaemlékezéséből felkészült, kitűnő tanári karral dolgozó, jó szellemű tanintézet rajzolódik elénk. Olyan iskola, melynek falai között a reformkor erjesztő eszméivel is feltöltődő jeles ifjak egyaránt komolyan készülhettek az életre és jövendő hivatásukra úgy, hogy egymást is tanították, egymástól is tanultak. „A kecskeméti vidám fiúk tréfaszerető cimborák voltak, én egész új világban éreztem

9. SZOKOLAY HÁRTÓ János i. m. 11., 14—15.
10. JÓKAI MÓR Önmagáról. BEÖTHY Zsolt előszavával. Bp. 1904. 95—96.

2. CERUZAVÁZLAT RAFFAELLO MADONNA DELLA SEDIA CÍMŰ MŰVE UTÁN (MJ MŰVEI 1.)

magamat közöttük. Micsoda ép testű, egészséges arcú fiúk! Muraközy Jani (ilyen lehetett Herkules suhancz korában) a kivel csak Kőrösi Sándor tudott megmérkőzni (. . .) Muraközy Jani volt a tornamester, ő trenirozta a többieket, a temetőben volt a tornahelyük, a jó puha porondon ő tanított bennünket karddal és tőrrel vívni, mégpedig plastrom nélkül."[11] Jókai visszaemlékezéséből az is kitűnik, hogy a Jogakadémián nem tanított tárgyakat egymástól igyekeztek elsajátítani a hallgatók. A 40-es évek elején Jókai (1842 őszétől 1844 július végéig tanult Kecskeméten) még elsősorban festőnek készült. Nemcsak Muraközyt tanította rajzolásra és festésre (Muraközy viszonzásul őt testedzésre), hanem fizető magántanítványa is volt.[12]

Jókai festői munkái legjavát (főleg a portrékat) Kecskeméten alkotta, de ugyanitt megjelenik már nála az írói munka iránti vonzalom is, aminek felkeltésében a vándor színtársulatok kecskeméti játékainak és főleg volt pápai diáktársának, a Kecskeméten 1843-ban vándorszínészkedő *Petőfi*nek (1823—1849) volt szerepe. Évtizedek múltán, az idő megszépítő messzeségéből Jókai kis túlzással így summáza kecskeméti tartózkodása lényegét: „Jó anyám elküldött az áldott levegőjű Alföldre, Kecskemétre, a jogi tanfolyamra. Áldott legyen érte! Mert itt lett belőlem ember, e derék tősgyökeres magyar városban és különösen itt lett belőlem magyar író! Itt ismertem meg az igazi népéletet a maga kifogyhatatlan változatosságában, a néphumort, a puszták világát, az egész írói működésemnek alaphangulatát itt sajátítottam el. Elmúlt rólam a mellbaj, a világfájdalmas bolondságok, új vért, új szívet kaptam és kedvet a munkához.[13]

Vayerné Zibolen Ágnes Jókai képzőművészeti munkásságát földolgozó monografikus tanulmányában így összegzi Jókai kecskeméti festői tevékenységét: „Kecskeméten megfestette tanárainak, osztálytársainak portréit, kedves ismerőseit, sorban. Iskolatársait ő tanította rajzra.[14] Jókai kecskeméti korszakában érte el „festői gyakorlatának legszebb eredményeit"[15] mind színskáláját, művészi eszközhasználatát, mind jellemábrázolását tekintve, szinte kizárólag a portré műfajban.[16] Nem kétséges tehát, hogy Muraközy képzőművészet iránti érdeklődésének megerősödésében a barát, diák- és lakótárs (együtt lakott Jókai Muraközyvel a Gyenes-házban) Jókainak, és a tanítva tanuló iskolatársaknak, a kollégiumi önképzőköknek, a *Kalliope* címen Jókai szerkesztette diáklapnak és a színi előadásoknak (Petőfi itt játszotta jutalomjátékul Shakespeare Lear királyában a bolondot) egy-

11. JÓKAI i. m. 91—92.

12. VAYERNÉ ZIBOLEN Ágnes: Jókai képzőművészeti munkássága. In: Petőfi Irodalmi Múzeum Évkönyve. 1962. 64.

13. JÓKAI i. m. 155.

14. VAYERNÉ ZIBOLEN Ágnes i. m. 64.

15. VAYERNÉ ZIBOLEN Ágnes i. m. 65.

16. VAYERNÉ ZIBOLEN Ágnes i. m. katalógusában (80—83.) fölsorolja Jókai teljes képzőművészeti ouvre-jét, mely 100 művet ölel föl. Ennek mintegy az egy ötöde, kb. 20 kép készülhetett Kecskeméten.

3. MARASTONI JAKAB: GÖRÖG NŐ (MNG)

aránt szerepe volt. Mint ahogy az is egyre inkább valószínű, hogy Jókai Kecskemétre érkezése, kettőjük összebarátkozása előtt Muraközy már élénken érdeklődött a rajzolás iránt. Emögött nemcsak a Ferenczy-dombormű és Szokolay Hártó János munkái hatását sejthetjük, hanem a nála néhány évvel idősebb, szintén kecskeméti *Simonyi Antal* (1821—1892) példáját is, aki festői gyakorlatot szerzett és 1842-től a bécsi akadémia antik rajz osztályára járt.[17] Így is meglepő azonban,

17. SZAKÁCS Margit: Simonyi Antal a hazai fényképezés egyik úttörő egyénisége. In: Cumania III. Kecskemét, 1975. 249.

4. FÉSÜLKÖDŐ NŐ (MJ MŰVEI 9.)

hogy Muraközy, fönnmaradt rajzai közül a legkorábbit 1841 augusztusában írta alá.[18] A *Husziták* című rajz már több mint egy kezdő rajzoló próbálkozása. A többalakos, szobabelsőbe helyezett jelenet szereplőinek alakfeldolgozása, a kemény rajzosság a klasszicizmus felé mutat vissza, míg a szobába betörni akaró fegyveresek keltette pánikhangulat indokolja a szereplők heves mozdulatait, az

18. Muraközy Jókai Kecskemétre érkezése előtt készült rajzára először SZÓLLÁTH Katalin: Muraközy János élete és munkássága. Főiskolai szakdolgozat. Kézirat. Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, Szeged, 1977. 5. — Katona József Múzeum, Kecskemét, Művészettörténeti Adattár.

arcokra kiülő félelmet és megdöbbenést. A rajz a jól kifejezett szélsőséges érzelmek megmutatásával a romantika felé utal. A rajzolói előadásmód klasszicizmusa és a kitörő félelem romantikus megragadása, a hűvös formakezelés és a szereplők érzelemkitörése sajátos kettősséget kölcsönöz a rajznak. Valószínűleg egy olvasott vagy látott dráma — vagy drámarészlet — illusztrációja, s mint ilyen, egyedüli darab Muraközy életművében.

Egy másik, valószínűleg szintén a tanulóévekből való rajza gyenge másolat Raffael: Madonna della sedia című kompozíciójáról. Muraközy rajztanulmányai során jelentős, meghatározó szerepe volt Jókai útmutatásai mellett a fönt említett Simonyi Antal rajzainak és festményeinek. A kecskeméti Református Kollégium könyvtára nagy mennyiségben őrzött Simonyi-rajzokat és -festményeket[19]. Ezek részben eredeti rajzok és vázlatok lehettek, de nagyon sok volt köztük olyan is, mely ismert kompozíciókat őrzött másolatban. A reneszánsz és a barokk néhány nagy mesterének (Tiziano, Guido Reni stb.) műveivel így Simonyi másolatain keresztül találkozhatott először Muraközy.[20] Ahogy Jókai Kecskeméten szerezte meg egész írói működésének alaphangulatát, ugyanígy Muraközyről is elmondható, hogy meghatározó volt művészete alakulásában a Jogakadémián eltöltött időszak. Muraközy — Jókaival együtt — két évet sikeresen befejezett a jogászi kurzus négy évéből 1844 júniusában, Kecskeméten. Jókai innen Komáromba került patvaristának Asztalos Istvánhoz, Muraközy pedig Vácon lett gyakornok Parniczky Ede főszolgabíró mellett. 1845 márciusában Pesten, Molnár József ügyvédi irodájában újra találkoztak és 1846 júniusában együtt laktak [21] és egy

19. Simonyi Antal rajzai és festményei valószínűleg az első világháború idején elvesztek a Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtárából. Nagy veszteség ez, mert az 50-es évektől Simonyi áttért a fényképészetre és ez volt rajzainak az egyetlen gyűjteménye. Közgyűjteményeinkben (MNG, Katona József Múzeum, Herman Ottó Múzeum) csak néhány arckép maradt fönn tőle.

20. Jókai és Muraközy könyvtári kölcsönzései a Kecskeméti Ref. Egyházközség Könyvtára KÖLCSÖNZÉSI NAPLÓ bejegyzései szerint:
1842. 3. aug. Lavater Phisiognomik — Muraközy J.
1842. 12. sept. Sulzer Theorie — Muraközy János
1842. 13. oct. Simonyi Antal rajtolatai 100., 97., 96., 95., 94., 93., 92., 91., 87., 83., 81., 80., 78., 76., 74., 60., 58., 49., 41., 38., 37., 36., 34., 26., 17., 16., 12., 11., 10., 3. — Muraközy János
1842. 18. oct. Kotzebue Theatr. — Jókay Móricz és Muraközy János
1842. 20. dec. Simonyi úr festményei közül 1. Gujdó Reni síró asszony 2. Az andalgó televérfő 3. Danhanger öreg bölény — Jókay Móricz, Muraközy János
1843. 2. jan. Simonyi úr festményei: Kövér asszonyfő, Tizián apácája, rajzolatok 97., 28 — Jókay Móricz
1843. 6. jan. Simonyi úr rajzolatai 32., 39 — Jókay Móricz
1843. 20. jan. Simonyi Antal rajzolatai 25., 23., 24., 21., 27., 51., 43., 40., 14., 13., 35 — Muraközy János
1843. 3. márc. Simonyi úr rajzolataiból 18., 28., 67., 30., 8., 9., 7 — Muraközy János
1843. 31. márc. Simonyi úr rajzolataiból: :71., 75., 77., 69., 50 és 4 festett képek — Muraközy János
1843. 5. jul. Simonyi úr rajzolatai: 88,. 98,. 89,. 90., 82,. 79, két festett arckép Muraközy János
1843. 21. jul. Simonyi úr rajzolatai 56,. 32,. — Muraközy János
1843. 15. oct. Simonyi rajzai 1., 17., 40., 16., 24., 46., 4., 27., 23. — Jókay Móricz

21. JÓKAI MÓR levelezése (1833—1859.) Szerk.: KULCSÁR Adorján. Bp. 1971. 28.

5. JÓKAI MÓR: MURAKÖZY JÁNOS, 1843. (MJ MŰVEI 30.)

helyen is dolgoztak, Verkovszky irodájában. Jókai 1846 decemberében tett ügyvédi vizsgát, Muraközy azonban csak egy évvel később, mivel az irodai munka mellett rajzolt és 1847 februárjában beiratkozott *Marastoni Jakab* (1804—1860) *Első Magyar Festészeti Akadémiájára.* Marastoni 1846-ban megnyitott iskolája gipszszobrokkal, olasz mesterek rézmetszeteivel és rajzokkal volt fölszerelve. A tanítványok főleg ezekből és a közepes tehetségű, velencei származású mestertől tanulhattak. Lyka Károly szerint „a növendékek megtanultak valamelyest rajzolni és festeni, mélyrehatóbb ösztönzést azonban ott nem nyerhettek. Maga a mester nem adhatott rá példát, mert mindössze az átlagos, közepes festést képviselte, magyarázatait pedig megnehezítette az, hogy magyarul éppen nem, németül is csak akadozva beszélt."[22] Marastoni mellett Muraközy gipszmodelleket másolt (Művek jegy-

22. LYKA Károly: A táblabíróvilág művészete II. Bp. 1922. 31. Morastoniról lásd: PÉTER Kornélia: Morastoni Jakab. Bp. 1936.

zéke, 1.), tanulmányokat és színvázlatokat készíthetett. Hogy milyen hatással lehetett rá a mester, jól mutatja a *Fésülködő nő* című kompozíciója. A modell szinte azonos *Marastoni: Görög nő*jének (Magyar Nemzeti Galéria) figurájával. De míg Marastoninál a merev beállítás és keresettség, a keményebb rajzosság figyelhető meg, Muraközy előadásmódja oldottabb és festőibb is egyúttal. Ablak elé állított, dús hajú, fehér ruhás nőalakja egy leomló sötétbordó drapéria mellett, alkonyi hangulatban, nyitott ablak előtt fésüli a haját. A kép jobb oldalán egy toronyra látszik kilátás. A lemenő nap bágyadt fényei és a szoba sejtelmessége a Marastoni Görög nőjénél érzékibb nőalak hangulatteli megjelenítését segítik elő.

A fésülködő nő pontos készülési idejét ugyanúgy nem tudjuk, mint a legtöbb Muraközy-kép születési dátumát. Fönnmaradt munkái között még egy relatív kronológiai megállapítása is igen nehéz, mivel az 1-2 datált és szignált munkát leszámítva, nem írta alá képeit. Készülésüknek csak egy tágabb időmezejét, a 40-es évek második felét, ill. az 50-es éveket és a 60-as évek legelejét tudjuk megadni. Ezen időhatárokon belül csupán néhány mű datálásához kapunk használható támpontokat. Az előző példánál maradva annyi bizonyos, hogy 1847 előtt nem készülhetett a kép. A Jókaival együtt töltött kecskeméti tanulóévek és a Marastoni-iskolába való beiratkozása között is festett Muraközy. Ezt bizonyítja két portréja, melyeket Jókai kecskeméti szállásadóiról, Gyenes Mihályról és feleségéről, Gyenes Mihálynéról festett Muraközy 1844 és 1846-ban. (*Gyenes Mihály, Gyenes Mihályné arcképe*, Művek jegyz. 11., 13.) Gyenesnét szembenézeti, Gyenes Mihály háromnegyed profilos mellképe az ábrázoltakat életük teljében lévő, jó középkorú embereknek mutatja. Tanulságos összevetni e két festményt a Gyenesről és feleségéről később készült portrékkal. (Művek jegyz. 10., 12.) Az összehasonlításból leolvasható Muraközy portréfelfogásának és festői eszközhasználatának változása is. Míg a házaspár 40-es évek közepén készült portréiról zárkózott és határozott tekintetű, kemény arcvonású polgárasszony és módos, magában bízó városi polgár néz ránk; addig a 20 évvel későbbi arcképek főkötős, megtört tekintetű, fáradt öregasszonyt és csontos arcú, talán a megváltozott idők fölött elkomorult öregembert mutatnak. A korai arcmások kissé keresett és feszes ünnepélyessége és a beállítás merevsége a 60-as évekre megváltozott. A késői képeken leplezetlenül kap hangot az ábrázoltak megtörtsége, öregségük és lelki habitusuk őszinte, már-már realista igényű megragadása. Mindebben, persze, az is segíthette Muraközyt, hogy a 40-es évek közepén, fiatalon Gyenesék házában lakott, mégis távolabbról tisztelte az ábrázoltakat, míg 20 évvel később már családtagként szemlélhette őket, hiszen egyik lányukat vette feleségül.

De kanyarodjunk vissza Marastonihoz, Muraközy mindössze három hónapig tanulhatott nála, mivel 1847 májusában váratlanul meghalt édesapja, és hazament Kecskemétre, vezette a család gazdálkodását. Közben azonban ügyvédi vizsgájára is felkészült, amit még ez évben sikeresen le is tett. 1848 elején újra Marastoninál találjuk, most már végérvényesen festőnek, művésznek szánva magát. 1848 forró

6. THAN MÓR—LOTZ KÁROLY—MARKÓ ANDRÁS: MURAKÖZY JÁNOS (MJ MŰVEI 18.)

márciusában, a történelmi pillanatok reményteljes igézetében azonban hazamegy és a szabadságharcban igyekszik hasznosítani magát. A 24 éves, kitűnően vívó, erős testalkatú fiatalember először kétszáz, majd négyszáz fős szabadcsapatot szervez. „. . .előbb mint nemzetőri százados Bácskában a ráczok ellen, később pedig túl a Dunán a Horvátok elleni expediciókban szintén mint százados vett részt."[23] Gerillacsapata élén a Kecskeméttől 40 kilométerre fekvő Cibakházán állomásoztak s ki-kicsaptak onnét. Muraközyék később egyesülnek Fülöp György gerillakapitány lovascsapatával és harcolnak délen és északon a Duna mentén, majd Szolnokon és Isaszegen. 1849-ben Muraközy János honvéd századosként csapatával együtt belépett a magyar reguláris hadseregbe és az 1849. augusztusi összeomlásig harcolt hősiesen. Világos után neki is bujdosnia kellett. Először

23. Muraközy János tanácsnok. In: Kecskeméti Nagy Képes Naptár 1891. közönséges évere. Szerk.: ÖTVÖS Nagy Imre. Kecskemét, 1890. 99. A továbbiakban KNKN, 1890.

7. CARL RAHL: ÖNARCKÉP (RÉZKARC)

hazament Kecskemétre, majd közel másfél-, két évig bújkált Pesten, Marastoni műtermében meghúzódva,[24] azután meg a Dunántúlon. Fekete János álnéven vándorfestőként kóborolva 1849 őszén eljutott Tardonára is, a Bükk-fennsík erdőrengetegében épült kis faluba, a szintén amnesztiára váró Jókai rejtekhelyére. Valószínűleg itt készülhetett (vagy az együttbujdosás emlékére később?) Muraközy *Jókai Tardonán* című festménye.[25] (Művek jegyz. 21.) A kép mindenképpen a bujdosásban együtt töltött idő emlékét idézi. A szembenéző mellkép-arcmáson Jókai feje kissé jobbra hajlik. Az írót hosszú, két ágra bomló hullámos szakálla, vékony arca, megtört és várakozással telt tekintete, széles karimájú Kossuth-kalapja a csüggedés és reménykedés, a lezajlott forradalom vállalása és a kifürkészhetet-

24. KNKN, 1890. 100.

25. „Muraközy János 1849-ben festette le Jókai Mórt." — VAYERNÉ ZIBOLEN Ágnes: A festő Jókai Mór. Művészet, 1969. február 10.

8. CARL RAHL, EDDIG TÉVESEN: TÁNCSICS MIHÁLY EMLÉKEZET UTÁN (MJ MŰVEI 48.)

len és beláthatatlan jövő bizonytalansága közti állapotban, élete egyik mélypontján mutatja be. Az ábrázolt már-már szánalmat keltő esettségét a megbillentett fej még inkább kiemeli. A kép színharmóniáját a sötétebb vörösek és zöldek komplementerjei adják. A kabát zöldjére a kalap színe rímel, a háttér vöröse a barna szakállal együtt melegséget sugároz. Balról erős fény világítja be az arc egyik felét, míg a másik oldal árnyékban marad. Az író megtört kék szeme a merengő kifejezést erősíti. A portré festői kvalitásai és a finom, szinte lélekelemző, eleven megjelenítés, érzelemteli megfogalmazás miatt Muraközy egyik legjobb arcképe, amit még erősen támogat az ábrázolt ismertsége is. A Jókai-portré mindenképpen kiemelkedik a festő arcképei sorából.

A ránkmaradt portrék valószínűleg nagyobb része ismerősökről, családtagokról készült, kevesebb a modell utáni tanulmány. Ilyenek, minden kétséget kizáróan stúdiumok a *Fésülködő nő* és a *Fésülködés után* című kompozíciók. (Művek jegyz. 9., 8.) Az azonban bizonyosnak látszik, hogy mindegyik Muraközy-arckép — még

többalakos kompozíciójához készült tanulmányfejek is — élő emberekről, közvetlenül portréülés során (egy-két esetben rejzokról) készült. A Muraközy-képek — így az arcképek is —jelöletlensége nemcsak alkotójuk feltételezhető szerénységével függhet össze, hanem a bujdosó, vándorfestő életmóddal, a gyakori létbizonytalansággal is. Természetesen nem akart „árulkodó" nyomokat maga után hagyni, még képei szignálásával, aláírásával sem.

Muraközy a bizonytalan, állandó veszéllyel fenyegető bujdosás után az osztrák fővárosba, Bécsbe megy, ahol természetesen álnevét (Fekete János, Fekete piktor) használja. Beiratkozik *Carl Rahl* (1812—1865) iskolájába és tovább folytatja a tanulást rajzolásban és festésben egyaránt. Hogy mikor és pontosan mennyi időt töltött Muraközy a császárvárosban, igen nehéz egyértelműen megállapítani. Szolláth Katalin gondolatmenete szerint: Carl Rahl, professzortársával, *Waldmüller*rel (1793—1865) együtt 1851-ben vonult ki az akadémiáról, ezzel is tiltakozva az ott folyó művészetoktatás merev, érzelem nélküli, szigorúan szabályozott és száraz metódusa ellen. Elvileg az is elképzelhető, hogy még az akadémián, 1850-ben Rahl mellett dolgozott festőnk, de sokkal valószínűbbnek látszik, hogy csak 1852-től látogatta Rahl magániskoláját. Lyka szerint[26] rövid időt töltött Rahlnál, más forrás viszont két iskolai évre nyújtja a Rahl melletti tanulóidőt.[27] Anélkül, hogy pontosan meghatározhatnánk, az eddigi kutatások alapján valószínűnek látszik, hogy 1852-ben is Bécsben tartózkodott. Ez idő tájt készülhetett róla az a lovaskép, amelyet ezekben és csak ezekben az években Bécsben festhetett a hagyomány szerint *Markó András* (1824—1895), *Lotz Károly* (1833—1904) és *Than Mór* (1828—1899), akik szintén Rahlnál tanultak ekkor. „Stíluskritikai meggondolások alapján az arcképet Than, a lovat Lotz s a tájat Markó festette."[28] A lovas kép fiatalnak, egészséges-életerősnek mutatja Muraközyt ágaskodó lován ülve, csizmásan, világos nadrágban, sujtásos kabátban, mentében, széles karimájú kalapban. (Művek jegyz.: 18.)

Muraközy fönnmaradt önarcképei közül a Magyar Nemzeti Galériában lévő mutat legközvetlenebb rokonságot a három festő készítette arcmással. (Művek jegyz.: 36.) Egy időben vagy egymáshoz közeli években készülhettek, amit az azonos formájú bajusz és szakáll is megerősít, míg Muraközy másik két arcmása, pontosabban: önarcmása korábbinak látszik. (Művek jegyz.: 55. és 35.) Ha a lovas kép Bécsben született, akkor az is föltehető, hogy a Magyar Nemzeti Galéria-beli önarckép is ott készülhetett.

A Bécsben dolgozó Rahl, tanítványai elé az itáliai nagymestereket (Michelangelo, Raffaelo, Tiziano) állította példaként. Tanítása során — ámbár sohasem

26. LYKA Károly: Magyar művészet 1850—1869. Nemzeti romantika. Bp. 1942. 112.
27. KNKN. 1890. 100.
28. TELEPY Katalin: Muraközy János (1824—1892) Muraközy János Emlékkiállítása. Kecskemét—Bp. 1971. Kiállítási katalógus, 6.

tudott igazán és teljesen szakítani az akadémiai gyakorlattal — Rahl hangsúlyozta, „hogy lehetőleg a színek erejére, bársonyos mélységére kell törekedni, ne legyen bágyadt, színtelen a kép, mint a biedermeier festőknél, inkább szabad engedni a világosságból, mint az erőből".[29] Lyka Károly szerint[30] Rahl tanítványaitól megkívánta a reneszánsz formák és a velencei színek tiszteletben tartását.

Muraközy is a bécsi mesternél sajátította el a sötét kontúrozást, a vörössel történő árnyalást és a súlyos, nehéz dapériák kompozíciós elemként történő alkalmazását. Bécsben töltött tanulóidejéről és Rahl tanításainak hatékonyságáról vallanak a fönt már — Marastonival kapcsolatban is emlegetett Muraközy-kompozíciók (*Fésülködő nő* és *Fésülködés után*. (Művek jegyz.: 9., 8.) A *Fésülködő nő* fejállása Marastoni „Görög nő"-jének hatására utal, míg a kompozíció többi részlete a Rahl-iskola festői gyakorlatához vonja közel a festményt. A *Fésülködő nő* és a *Fésülködés után* című képek modelljei: telt idomú, hosszú hajú, finoman metszett orrú, reneszánsz nőszépségek. A *Fésülködő nő* félalakos ábrázolás. A festő modelljét félig háttal, visszatekintő pózban mutatja be, amint hosszú haját fésüli. Dúsan redőzött, bő fehér ruháját világosbarna, széles öv fogja össze. Az ablak előtt áló, érzéki nő mélabús hangulatát és elvágyódását fölerősíti az alkony, a lenyugvó nap kihunyó fénye. A *Fésülködés után* fedetlen vállú, szalaggal összefogott hajú nőalakjának tekintete és arckifejezése bánatteli nyugalmat áraszt. Muraközy e festményein föllelhetjük a Rahl-iskola kedvelt festői fogásait és kompozíciós elemeit: a mély vörössel való árnyalást, a súlyos, leomló drapériák és a hullámzó ruharedők alkalmazását, a fény—árnyék kontrasztok határozott kontúrokat adó használatát és az érzelemteli kifejezést. Muraközy egyébként végig, azaz teljes festői gyakorlata során megmarad Rahl hűséges tanítványának még akkor is, ha fönnmaradt alkotásai között vannak olyanok, amelyek más festői lehetőségeket is fölcsillantanak.

Fölmerült az a feltételezés is, hogy Muraközy Bécsből Münchenbe, a bajor fővárosba és talán Drezdába is eljutott. Azonban müncheni és drezdai tartózkodása megbízható adatok híján csupán feltevés marad. Hazajövetelét azonban általában az 1853-as részleges amnesztia kihirdetésével hozzák összefüggésbe. De mivel ez nem terjedt ki a gerillakapitányokra (teljes közbocsánatot 1857-ben hirdettek az összes politikai elítéltek számára), Kecskeméten, a szülői háznál nem örülhettek sokáig Muraközy hazajövetelének. „. . .éjnek idején egy zsandárfőhadnagy vezetésével nyolc zsandár által elfogatott, Pestre, az új épületbe kísértetett. . ."[31] A vizsgálati fogság több hónapig eltarthatott. Mire szabadlábra helyezték — talán testvére, a jónevű pesti ügyvéd, Muraközy László közbenjárására — és visszatérhetett Kecskemétre, akár fél év is eltelhetett. Igaz ugyan, hogy kiszabadulása után

29. YBL Ervin: Lotz Károly élete és művészete. Bp. 1938. 26.
30. LYKA Károly: Magyar művészet 1850—1867. Nemzeti romantika. Bp. 1942. 109.
31. KNKN, 1890. 100.

még egy ideig a számára olyannyira megalázó rendőri megfigyelés alatt állt, de a munkát ott folytatta, ahol édesapja halála után elkezdte: a családi gazdaság vezetése, a szőlő és a gyümölcsös várt rá.

Néhány, a kecskeméti Ref. Egyházközség Levéltárában, a rendezetlen anyagban talált irat azt bizonyítja, hogy már 1852-ben — azaz három és nem hat év bujdosás után — itthon volt Muraközy. A Ref. Egyháztanács levele szerint: „Muraközy János Árvabizottmányi pénztárnok Úr, folyó évi october 17^{kén} költ 4^{dik} sz. a. végzése által az Egyháztanácsnak, a' Főiskolai Rajz-tanszék ideiglenes betöltésére Tanárnak megválasztván" az Egyháztanács kéri, hogy „Muraközy János Úrnak a' Főiskolában hetenként a' Rajztanban két vagy három órák adhatására, engedélyt adni méltóztassék."[32] Ezen adat valószínűsíti, hogy Muraközy rövid bécsi tanulás után (Rahl magániskolájában) hazatért, de a vizsgálati fogsága letelte után, 1852 őszén már munkát is vállalhatott szülővárosában.

Az idézett levél szerint Muraközy a kecskeméti ref. iskolában elnyerte a rajz tanszéki katedrát s heti 2-3 órában tanított, miközben pénztáros volt az Árvapénztárnál, majd a Törlesztési és végül az Első Takarékpénztárnál.[33] Muraközy néhány évig (kb. 7 tanévet) taníthatott rajzot a ref. iskolában, talán nem sokáig, de hogy pontosan meddig, azt nem tudtam ez ideig megállapítani. Valószínűnek látszik, hogy még 1859-ben is tanított a ref. főgimnáziumban.[34]

Az a tény azonban, hogy Muraközy rajztanítást vállalt Kecskeméten, teljesen szétzúzza azt a romantikus és meglehetősen hamis feltevést, hogy hazajövetele után csak „kulcsra zárt szobában", a világtól és mindennemű nyilvánosságtól végleg elzárva, titokban festegetett volna.[35] Az bizonyosnak látszik, hogy a volt gerillakapitány-festő elsősorban hivatalnokként, köztisztviselőként vált ismertté és elismertté a városban. De tudhatták és nyilván tudták is az emberek — a barátokon és családtagokon kívül —, hogy Muraközy festészetet tanult s valamennyire ért is hozzá, mert különben nehezen képzelhető el, hogy tanítani hívják és éppen rajzot. Annyi azonban a föntiek ellenére is reálisnak tetszik, hogy hivatali teendői fokozatos megszaporodásával lassan abbahagyja a festést, befejezi a tanítást is, és főként munkája s a család tölti ki az idejét. Ez annyit jelent, hogy a 60-as évek végétől valószínűleg már alig-alig veszi kézbe újra az ecsetet Muraközy. Néhány, életpályá-

32. A Kecskeméti Református Egyházközség Levéltára, Vegyes iratok, 132. h. sz. Az irat keltezetlen, de nagyon valószínű, hogy 1852-ben íródott mivel többek között egy 1852. dec. 8-án és 1853. január 22-én készült jegyzőkönyvek a tárgyalásokon résztvevő tanárok között emlegetik Muraközyt.

33. KNKN, 1890. 100.

34. A HElv. Vallástételt követők Kecskeméti Főiskolája Igazgató Választottsága jegyzőkönyve. 1859. március 30. — Ref. Egyházközség Levéltára, Kecskemét. Egyébként Muraközy ideiglenes tanári állását az 1860-as tanévtől Grimm Rezső festőművésszel töltötték be.

35. HEGEDŰS Géza: Kulcsra zárt szobában. Bp. Corvina, 1969. HEGEDŰS Géza úgy állítja be Muraközyt, mint aki az emigráció után, Kecskemétre visszatérve elzártan, magára hagyva és hagyatva, a nyilvánosság teljes kizárásával festett. Túlontúl romantikussá, legendássá s persze hamissá is színezi így Muraközy alakját HEGEDŰS Géza.

ja szempontjából még fontos adatot érdemes ideírnom. 1861-ben megnősült, Gyenes Mihály kisebbik lányát, Sárát vette felségül.[36] Házasságukból hat gyermek született. 1878-ban Muraközyt megválasztották Kecskemét város gazdasági tanácsnokává s haláláig, 1882. szeptember 2-áig viselte is e tisztséget. Nagy ambícióval és lelkiismeretességgel fogott hozzá tanácsnoki munkájához. Többek között az ő javaslatára indult meg a szikrai szőlőtelepítés — azon a területen is, ahova Jókai és Gyenes Mihály társaságában oly sokszor kikocsizott a 40-es évek elején. Tanyai iskolákat építtetett, utakat javíttatott, felügyelt a város gazdasági ügyvitelének szabályosságára és pontosságára.[37] Mint gazdasági osztálytanácsnok, hivatalból tagja a közigazgatási, a lóállító (avató), a törvényhatósági bizottságoknak; elnöke az erdészeti, a gazdasági és háztartási bizottságoknak és választmányi tagja a Kecskemétvidéki Gazdasági Egyesületnek.[38] Mindezen elfoglaltságok hivatali pontosságot és nagyfokú emberi érzékenységet s előrelátást követeltek Muraközytől, a város vezető tisztségviselőjétől. Elfoglaltságai egész embert, teljes értékű munkát követeltek. Nem csoda, hanem inkább sokágú hivatali munkájának természetes következményeként értelmezhető az a tény, hogy a festést abbahagyni kényszerült. Noha még hivatali munkája során is találkozott művészettel kapcsolatos kérdésekkel. 1878 augusztusában például fölmerült „tapasztalatszerzés végett" Muraközy kiküldése a párizsi „közkiállításra", de a városi közgyűlés leszavazta a tervet.[39] Életét s hétköznapjait tanácsnoki, vezető hivatalnoki munkája teljesen kitölthette, hiszen nemcsak a városházi hivatalában kellett helytállnia, hanem számos bizottsági és egyesületi ülésen is részt kellett vennie, és gyakran küldték ki vidékre is.[40] Anélkül, hogy a kevés, fönnmaradt adat birtokában minősíthetnénk

36. „Muraközy János árvabizottsági pénztárnok ref. 37 éves,
Gyenes Mihály mérnök lánya, 23 éves, ref.
Tanuk: Garzó Gábor ref. mérnök
John József rom. kath. mérnök
Esketés napja: 1861. május 11."
Kecskeméti Ref. Egyházközség VI. sz. anyakönyv, 108. 65. sorszám

37. VÁMOS Kálmán: Egy regényhős élete. Kecskeméti Közlöny Naptára. Kecskemét, 1936. 158.

38. KNKN, 1890. 33—65. Kecskemét város czím- és névtára 1891-ben

39. Kecskemét város Közgyűlési jegyzőkönyve, 1878. aug. 28. 154. tétel, 757—758. Bács-Kiskun Megyei Állami Levéltár, Kecskemét. — A továbbiakban: KGYJK, BÁL.

40. Néhány adat Muraközy tanácsnoki munkájának tartalmi részéhez:
—„Muraközy János gazdászati osztálytanácsnok úr több városi tisztviselő, egy gyalog rendőr s 3 lovashadnaggyal a folyó év tavaszán Bugacz—Monostor külső pusztákra jószágszámlálás végett küldetvén ki." KGYJK, BÁL, 1879. 288. július 23., 24.
—„A városi rendőröknek és városi szolgáknak elmaradt egy öltözet ruhájuk s köpönyegük" ezek kiadása miatt Muraközy kérvénnyel fordul a Kecskemét th. város közgyűléséhez. KGYJK, BÁL, 1880. 431. 295—296. tétel
— Muraközy kérelmezi „a városi erdőmester ... javadalmazásának javítását". KGYJK, BÁL, 1880. 622. 457. tétel
— A Kecskeméten létesítendő 4 kerületi iskola fölépítésére alkalmas helyet keresett Muraközy s azt a közgyűlés elé terjesztette. — KGYJK, BÁL, 1883. 357—358. 84. tétel
— Muraközy gazdászati osztálytanácsnoki tevékenységéről lásd még: KGYJK, BÁL, 1883—84. 53—57., 435., 436., 437., 438. 549—550., 680—81.

vagy értékelhetnénk Muraközy hivatali és közéleti munkásságát, annyit túlzás nélkül megállapíthatunk, hogy lelkiismeretesen ellátta tendőit. Életének Janusz-arcúsága fokozatosan megszűnt. Pályája módosításához sok minden hozzájárulhatott. A fiatalon és cselekvően átélt forradalmas idők, 1848—49 fájó emléke talán lassan-lassan halványult benne. Az idő előrehaladtával — főleg a kiegyezés után — egyre konszolidáltabbak a viszonyok és korábban nem tapasztalt, gyors ütemű gazdasági fejlődésnek indult maga a mezőváros, Kecskemét is. A fellendülő gazdasági megerősödésnek-előrehaladásnak lett szorgalmas munkása és értő, segítő szakembere a jogvégzett Muraközy. A művészet, pontosabban a magyar festészet számára elveszett ugyan, de a közösség, az őt megválasztó testületek nyertek benne egy városáért önzetlenül és értőn tevékenykedő közembert. Az igazán magasra soha nem szárnyaló művészete élete utolsó két évtizedében a fiatalság emlékét és egyúttal nosztalgiát jelenthetett a megbecsült városi tanácsos számára. Tanulóéveiben kötött kapcsolatai lassan megszűntek, művészbarátai nem látogatták Kecskeméten. Lotz Károly, Than Mór, Markó András foglalkoztatott és ismert művészek lettek a 80-as évekre. Művészetről — ha valakivel egyáltalán — *Grimm Rezső* (1832—1885) festőművész-rajztanárral diskurálhatott a 60-as évek körül Kecskeméten.[41] Grimm néhány év után azonban elhagyta Kecskemétet és Muraközy fiatalsága tanúi és küzdőtársai közül már csak Jókaival, az addigra országos hírű íróval, a diákkori jóbaráttal találkozott 1888 októberében. Jókai több napot töltött akkor Kecskeméten, az *Osztrák—Magyar Monarchia írásban és képben* címen, Rudolf trónörökös támogatásával készülő könyvsorozat előmunkálatai miatt. Vele együtt volt — többek között — *Feszty Árpád* (1856—1914) és *Dörre Tivadar* (1858—1932) is, akik a készülő könyv számára jellegzetes és bemutatásra érdems kecskeméti részleteket rajzoltak. Ekkor, 1888 őszén a 44-46 évvel korábbi diákévekre, a közös portrézásokra és udvarlásokra, a tanulásra és csavargásokra emlékeztek együtesen, még egyszer, utoljára. Jókainak a diákkorát megidéző írásaiban egyébként többször ráismerhetünk Muraközy alakjára, *Az én iskolatársaim*ban pedig nevén is említi. *A tengerszemű hölgy* című regényében egy gerillacsapat vezetőjeként jelenik meg Muraközy „gyönyörű, daliás alakja".[42]

Lektorom, dr. Keserű Katalin művészettörténész (segítő munkáját ezúton is megköszönöm) joggal kérdezi talán, hogy a Tengerszemű hölgy című Muraközy-festmény és „Jókai hasonló című, későbbi műve közti címazonosság mögött nem rejlik más kapcsolat is?" Föltehető s könnyen elképzelhető, hogy Jókai látta 1888-ban Muraközy e képét (is) Kecskeméten. Neki talán kitárulkozott a régi barát, Jókainak talán megmagyarázta élete s munkássága kétarcúságát és mindehhez talán argumentumokként a festmények is előkerültek, előkerülhettek. De Jókai regényében csak és kizárólag gerillakapitányként jelenik meg Muraközy, életada-

41. LYKA Károly: Közönség és művészet a századvégen, 1867—1896. Bp. 1941. 117.
42. JÓKAI Mór: A tengerszemű hölgy. Bp. 1890. 168.

taiból további részleteket, más síkokat nem használ föl Jókai. Még pár évvel későbbről és csak egy pár soros levélből tudjuk, hogy az ismert író volt diáktársához fordult. A Kecskeméti Lapok 1894. évfolyamának 1. száma közölte azt a Jókai-levelet, amiben ő Muraközy János felesége halála alkalmából kondoleál:

Kedves barátom!
Fogadd legőszintébb részvétem nyilvánítását a Téged és kedves családodat ért pótolhatatlan veszteség fölött.

Isten adjon neked vigasztalást szép gyermekeidben s árasszon minden áldást arra a házra, melyhez ifjú korom legkedvesebb emlékei vannak csatolva

Igaz barátod
Jókai Mór

Budapesten, 1892. márc. 26.

A pályatárs festők közül Muraközyről egyedül Lotz Károly sommás véleménye maradt fönn, amit állítólag 1892. szeptember 4-én mondott Kecskeméten, Muraközy János temetésén a református temetőben: „Elhagytál bennünket te, ki közöttünk a legkülönb valál."[43] Lotz megjegyzése valószínűleg elsősorban az embernek, az irígylésre méltóan bátor hazafinak szólt s nem a derékba tört művészi pályájú festőnek, aki életében egyetlen képpel, egy *Arckép* olajfestménnyel szerepelt a nyilvánosság előtt a *Pesti Műegylet* 1855. dec.—januári kiállításán.[44] Lotz kegyelet diktálta túlzása nem vonatkozhat Muraközyre, a festőre, mert hiszen művészi alkotásai között alig találhatni olyat, mely a kor átlagművei s színvonala fölé emelkedne, s ezt Lotz pontosan tudhatta.

Muraközy fönnmaradt műveivel kapcsolatban alapvetően tisztázandó kérdés lenne, hogy szétválasszuk Lyka szóhasználatával „működvelő-korának, kezdőkorának és fejlettebb korának" munkáit.[45] Mivel Muraközy 1-2 kivételtől eltekintve nem szignálta műveit és még a hozzávetőleges időrend megállapításához is kevés adat áll rendelkezésünkre; stíluskritikai alapon és főleg a festésmód jellegét, a motívumbeállítás módját figyelve próbálkozunk megállapítani egyfajta, általunk lehetségesnek tartott időbeli sorrendiséget. Hogy Muraközy miért nem jelezte műveit, másutt már szóltunk róla. Itt csak annyit, hogy szerénysége, tartózkodó egyénisége is gátolta ebben. Talán a képeit sem nyilvánosságra szánta. Bujdosó vándorfestőként pedig természetes, hogy még a nevét sem akarta maga után hagyni.

43. LYKA Károly: Adatok a művészettörténelemhez — Muraközy János. Magyar Művészet, 1948. 250. — A Lotznak tulajdonított szavakat Lyka a Muraközyről szóló ismertetése elejére tűzi, mottóként.
44. LYKA 43. jegyzetben i. m. és az MTA Művtörti KCs cédulaanyaga
45. LYKA 43. jegyzetben

Mint föntebb megvizsgáltuk már: a megmaradtak közül az első adatolt Muraközy-rajz a *Huszitàk* (Művek jegyz.: 19.), amely még Jókaival való megismerkedése előtt készült. Működvelőkorának további produktumai: Raffaelo Madonna della Sedia című kompozíciója után készült ceruzarajz (Művek jegyz.: 1.), a Gyenes Mihályról és feleségéről festett arcképek (Művek jegyz.: 11., 13.), több kisméretű, a miniatúránál alig nagyobb, valószínűleg családtagokról festett arcmás (Művek jegyz.: 6., 7., 20.) és tájkompozíció (Művek jegyz.: 44., 45.). Mindezek még bátortalan tapogatózások, kiforratlan kísérletek, egy alig 20 éves fiatalember festői próbálkozásai.

Muraközy legkorábbi munkáinak s egyáltalán: fönnmaradt műveinek nagyobb része arckép, női vagy férfiképmás, a biedermeier portréfestés modorában megfestve.

Muraközy a valószínűleg készen vett vásznakat enyves krétával alapozta; míg papírra és kartonra vagy alapozás nélkül festett vagy enyves vízzel átkente őket. A hátterek a müncheni és bécsi festőakadémiák fölfogása és gyakorlata szerint vörösekkel és zöldekkel készültek. A festékfelrakás igen vékony, takarékos, egykét arcképen a ruha részletei, főleg a csipkék megfestése rusztikusabb. Az aprólékos, „szőrözött" festés miatt s főleg a szemlélet következtében mereven részletezők, naturálisak a művek, míg a hevenyészettebb festésmód és modor a kisebb vázlatoknak frissességet kölcsönöz.

Anélkül, hogy a kor festészete átlagszínvonala fölé alig-alig emelkedő portréfestészetéről, annak egyes darabjairól részletesen szólnánk, összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a modellek legtöbbször szembenéznek — ezzel is a teljesség és közvetlenség felé utalnak. Különösen női arcképein figyelhető meg egyfajta, a kor s a biedermeier ízlés diktálta reprezentativitásra való törekvés, amit az aprólékos részletezettséggel megfestett fehér csipkés ruhák, finom, puha anyagok és ékszerek festőisége fejez ki a jellegzetes beállításokkal együtt. Női arcképei hűvös ünnepélyességét — akár szobabelsőben, akár pedig tájképi környezetben is ábrázoltatik a modell — a Rahlnál tanult sötét színskála és az elmaradhatatlan, állandó kompozíciós elemmé váló, háttérben leomló drapéria még inkább fokozza. (Vö.: Művek jegyz.: 22., 50., 49.)

E művek készülési idejét Muraközy „középső, kezdő" korának és utolsó, azaz „fejlettebb" szakaszának határán véljük megtalálni. Ugyanis a *Tomo Róza arcképe* (Művek jegyz.: 50.) hátoldalán, a vászon közepén szerepel egy dátum „1854 Septemb. hóban". Az évszámot nyugodtan elfogadhatjuk a mű készülési éveként. Ha a festmény tehát 1854-ben született, akkor időben mindenképpen követi a *Fésülködő nő* és a *Fésülködés után* című kompozíciókat (Művek jegyz.: 9., 8.) és Muraközy legkedvesebb és egyúttal legédeskésebb kislányportréját is, a *Kislány virággal* címűt (Művek jegyz.: 25.). A hatásos külsőt mindenképpen — ha mértéktartóan is — hangsúlyozó női képmások közül a *Tomo Róza arcképe* már itthon, a bujdosás után készült, amit az évszám mellett erősíteni látszik az a tény is, hogy

a modellt alföldi tájrészlet kereteli. E portréi sorából a legfestőibb, a részletekben el nem merülő, nagyvonalúan összefogott a *Tengerszemű hölgy* (Művek jegyz.: 49.). A megrendelők ízlése természetesen Muraközyt is befolyásolta az arcképek elkészítésében, még akkor is, sőt talán akkor erősebben, amikor családtagok vagy közeli ismerősök arcvonásait kellett megrögzítenie. Női portréiról általában kedves, szép arcú nők néznek ránk. (Művek jegyz.: 31., 32., 33., 34.) Eszköhasználatának egyszerűsödését, a biedermeieres külsőségek elhagyását, sőt bizonyos realisztikus jegyeket és lélektani hitelességre törekvést is fölfedezhetünk a *Gyenes Mihályné arcképén* és a szintén emberi közvetlenséggel és melegséggel megfogalmazott *Gyenes Sára*-portrén (Művek jegyz.: 14.). Más, az említett arcmásoktól egészen elütő a *Kislány kosárral* című kompozíciója (Művek jegyz.: 24.). Nyoma sincs itt részletező, aprólékos előadásmódnak, száraz naturalizmusnak, mint némely arcképén és holland hatásról is árulkodó csendéletein. (Művek jegyz.: 2., 3.)

A kis vázaton dinamikus és lendületes az ecsetkezelés, a színek pedig világosak, napfénytől átitatottak. Egy kis plein air etűd, fölvázolt impresszió a kép, mely csupán sejtetni engedi azt, hogy Muraközy meddig távolodhatott volna el a naturalisztikus arcképfestéstől, illetve hát meddig juthatott volna el a festészet grádicsain.

Táj- és életképei, alakos kompozíciói és tengertanulmányai kísérletek, fázisstúdiumok inkább, mintsem jelentős kompozíciók lennének. Sok bennük az ügyetlenség és a festői elfogódottság, bizonytalaság. (*Menekülő tiszt, Tanya télen, Tájkép, Sziklák* — Művek jegyz.: 29., 44., 45., 46., 54.) Noha a témaválasztás és egyáltalán a téma fölvetése a kor színvonalán áll, azaz nem mutat semmiféle fáziskésést sem, mivel az elnyomatás idején, a vesztett szabadságharc utáni 1850-es évtizedben főként az Alföld és alföldi témák felé fordult legjobb romantikus festőink érdeklődése. (Id. Markó Károly: Magyar alföldi táj gémeskúttal; Markó Ferenc, Jankó János, Lotz Károly, Than Mór és mások alföldi képei.) Muraközy nem vagy nemigen juthatott azonban el táj- és népéletképein az alföldi táj és nép beható tanulmányozásáig, mivel tájképein az alakok csupán staffázsszerűen, tájmegélénkítő módon szerepelnek. (Lásd: *Szénagyűjtés közben.*Művek jegyz.: 53.) Alkotónkhoz talán egyébként is, alkatilag is közelebb állt az erősebb táji kontrasztok (hegyek-völgyek, vízesések stb.), mint az egyhangúbb alföldi vidékek megmutatása. Muraközy képein a táji elemek (lombos fák, lomb nélküli, száraz fatörzs, kopár, kies sík vidékre mélyülő kilátás, az előtér sziklás, romokkal tarkított, szeszélyesen emelkedő és mélyülő változatos terepszintjei) ugyanúgy feleselnek, ellentmondanak egymásnak és kontrasztálva ki is egészítik egymást, mint a fölfokozott hangulati elemek. Ugyanezen a *Romantikus tájképen* (Művek jegyz.: 39.) figyelhetjük meg, hogy az előtér borús-felhős sötétjéből a figurák ruhája színe világít elő, míg a kép mélyülő hátterét éles és világos fény pásztázza át. Erős szél hajlítgatja a fák koronáját jobbra, míg az előtérben haladó figurák nekifeszülnek a szélnek. A kompozíció szinte iskolapéldája lehet az egymásnak ellentmondó, egymással feleselő motívumok romantikus megragadásának, a képi és hangulati tartalmak végletes ütköztetésének.

A *Tájkép holdvilágnál* (Művek jegyz.: 47.) című képén az éji, sejtelmes hagulat megragadása válik fontossá, noha a sárgás holdfényben összeboruló lombkoronák előtt láttatni engedi a festő egy kerti vízköpő és egy szobor földerengő formáit.

Muraközy legromantikusabb, már-már Géricault-i lobogású képei: tengerábrázolások. E kisméretű, valószínűleg a festőjük hányatott sorsát is kifejező művek magukba olvasztották *Kisfaludy Károly* (1788—1830) tengeri vihart ábrázoló műveinek inspirációját, de még inkább a XVII. századi holland tájképfestészet tanulságait. Mintha *Jan van Goyen* (1596—1656) tengeri képeinek késői, több mint kétszáz évvel későbbi utódai lennének.[46] A horizont alacsony, a képmagasság egy negyedénél való meghúzása, a szürkés-kékes-párás levegő és az arányosan kisméretű figurák színes és differenciált megragadása valóban Goyenhez és a XVII. századi holland tájképekhez rokonítják leginkább Muraközy kisméretű alkotásait. Rózsa Gyulának Muraközy tengerképeire szóló megjegyzését, miszerint „a velencei settecentóra révedők"-nek minősíti azokat,[47] a Kisfaludy és a holland párhuzamok erőssége miatt másodlagos vagy akár harmadrendű rokonságnak érezhetjük. Készülésük idejét, születésük korát Muraközy „középső, kezdő" korszakába gondoljuk elhelyezni ugyanúgy, mint fönnmaradt férfiportréinak zömét. A föntebb már tárgyalt *Jókai Tardonán* című képe (Művek jegyz.: 21.) 1849-ben készülhetett, míg a kosztümös tanulmányok későbbiek, Rahl mellett születhettek. (*Körgalléros férfi, Tanulmányfej* — Művek jegyz.: 27., 43.) A többi arckép — kivéve a műkedvelő korszakában létrejött miniatűröket — az 50-es és 60-as években, tehát főleg már otthon, Kecskeméten készülhetett. Mutatják egyébként ugyanazt a változást, fejlődési ívet, amit a női képmásoknál már emlegettünk a romantikától a realizmusig, a külsőséges reprezentativitástól már-már a lélekábrázolásig eljutva. Muraközy portréfelfogsának e lassú, belső módosulását-átalakulását jól, mintegy állomásonként, fokonként mutatják be arcképei: *Egy Muraközy-arc* — *Próféta* — *Kossuth-szakállas férfifej* és a legutolsó, realisztikusabb etapot képviseli *Gyenes Mihály* öregkori feje és a *Ravatalkép*. (Művek jegyz.: 5., 37., 26., 10., 38.) A *Ravatalkép* című rajz — a hagyomány szerint — Gyenes Mihály halottas ágyánál készült, 1868-ban. Valószínűleg az egyik legkésőbbi Muraközy-mű ez a kis rajz, hiszen a 60-as évek végén, városi hivatala elfoglalása után már nemigen festhetett. Ha a rajz valóban Gyenest mutatja be, akkor a Művek jegyz.: 10. számon szereplő mű nem lehet Gyenes Mihály öregkori arcmása, mert a 11. sorszámú *Gyenes Mihály* -kép és a *Ravatalkép* között van rokonság, de ebből a körből kiesik a 10. sorszámon szereplő mű. Nemcsak itt, ebben az egy esetben, hanem több Muraközy-képnél is

46. V. ö. VAYERNÉ ZIBOLEN Ágnes: Kisfaludy Károly. Művészettörténeti Füzetek 5. Bp. 1973. Muraközy tengeri képeit v. ö. pl. Jan van Goyen (1596—1656): TENGERI TÁJ HALÁSZOKKAL című képével. Szépművészeti Múzeum, Bp. ltsz. 4305. tölgyfa, 3,1 × 32,3 cm J. 1b. a csónakon: „VG"-gr. Pálffy János hagyománya a pozsonyi palotából.

47. RÓZSA Gyula Muraközy. Népszabadság, 1971. nov. 18. 7.

bizonytalanok vagyunk a címadás (ezt főleg a család és a Muraközy-emlékkiállítás rendezője, Telepy Katalin végezte) pontosságát illetően.

Néhány ábrázolt személy esetében reményünk lehet még arra, hogy a címek pontosíthatók, azaz a megfestettek neve és személye pontosan kideríthető. Tanulságos példaként kívánkozik ide az eddig *Táncsics Mihály*ról „emlékezet után" készültnek tartott festmény meghatározása. (Művek jegyz.: 48.) Anélkül, hogy Táncsics korabeli arcmásaival bárki bármikor is összevetette volna a Muraközy által ábrázolt személy arcvonásait és karakterét, „emlékezet után" Táncsicsról festettnek tartották, és még a festő „hazafiúi állásfoglalását"[48] is kiolvasta, vagy vélte fölfedezni benne Telepy Katalin. Az ábrázolt személy azonban egyáltalán nem hasonlít Táncsics Mihályra, bizonyosan nem ő az ábrázolt. Muraközy festményéről, volt bécsi mestere, *Carl Rahl* (1812—1865) néz ránk. Carl Rahl önarcképmetszetével összehasonlítva ez egyértelműen és tévedhetetlenül kideríthető. Muraközy azonban kissé megnyújtja az arcot, megerősíti az orrnyerget, ráncosabbá teszi a homlokot, lemond az öltözet részletezőbb előadásáról és máris szuggesztívebben néz ránk mélyen ülő szemeivel több magyar festő bécsi mestere: Carl Rahl. A mester portréja valószínűleg nem modell után, de mégcsak nem is emlékezetből, hanem éppenséggel önarcképéről készülhetett. Nem Bécsben, hanem már itthon, Kecskeméten festhette Muraközy. Könnyen elképzelhető, hogy Bécsből magával hozta mestere grafikai önarcképét és később, már itthon festette meg olajjal úgy, hogy az ábrázolt karakteres arcvonásait fölerősítette, szuggesztívebbre hangolta.

Muraközy művei közül az a nagy kompozíciója emelkedik ki, amelyhez számos előtanulmányt és gondos vázlatot készített. Készülésének idejeként az 1850-es évtized második felét és a 60-as évek elejét tételezhetjük föl. Az elyomatás évei ezek, ebben az időben erősödik meg és válik uralkodóvá festészetünkben a dicső múlt idézése. Ezek az évtizedek a magyar történelmi festészet legjobb évei, a Madarász Viktorok és Székely Bertalanok nagy kompozícióinak születési kora, a Muraközy generációjához tartozó *Zichy Mihály, Molnár József* és *Jankó János* hasonló tematikájú művei létrejöttének bő évtizede. Muraközy az elvesztett szabadságharc fájó és kitörölhetetlen, eleven emlékét idézi meg s nem megy vissza témáért az Árpád-házi királyok vagy a Hunyadiak korába, mint ahogy történelmi festészetünk jelentős hányadánál tapasztalhatjuk. Festőnk a legszubjektívebb és legizzóbb vallomását fogalmazza meg az oly közeli, dicsőséges szabadságharcról úgy, hogy az egész mű „önarckép", hiszen az ábrázolt szituációt saját sorsával és szabadságharcos példájával hitelesíti a festő. A vállalkozás komolyságáról és a felkészülés tüzetes és körültekintő aprólékosságáról vallanak a nagy kompozícióhoz készült előtanulmányok. (Művek jegyz.: 23., 28., 40., 41., 42., 43.) A lendületesen megfogalmazott részletek: a festői kéztanulmány, a pasztózusan megfestett kutya, a lélekelemzően megjelenített, már csak befelé figyelő aggastyán, a karakte-

48. TELEPY Katalin 28. jegyzetben i. m. 7.

res szolgafej, a főszereplő elszánt arca mind-mind reménykeltő, már-már Delacroix-i szenvedélyességű részletei egy történelmi-drámai kompozíciónak. A kép a jobb oldalon nyitott ajtó, a bal oldalon pedig nyitott ablak közötti szobabelsőben mutatja be azt a lélektanilag is sűrített jelenetet, amikor a szabadságharcba induló gerillakapitány —maga a festő — elbúcsúzik agg édesapjától. A nagy műhöz készült vázlaton (Művek jegyz.: 51.) az ablakon át toporgó lovakra, lovaskatonákra nyílik lelátás. Az ablak előtt álló, világos ruhás, szőke nő pedig mintha biztatná, siettetné a búcsúzkodó, Kossuth-kalapos kapitányt. Az apa bal kezére dőlve, egy kerek asztalra támaszkodva ül egy magastámlás karszékben, lábai előtt egy kutya figyel élénken. Az ajtó, a nyitott ajtó felé egy szolgálóféle (tisztiszolga?) halad, vállán utazóláda. Az apjától búcsút vevő, bal kezével annak vállát megérintő kapitány is kifelé, a bajtársaira, az elkövetkezendőkre, a jövőre figyel, csupa várakozás és lendület. A kis vázlat kiélezett kompozíciós elemei (a várakozó, toporgó lovasokra figyelés, a nőalak befelé nézése s kifelé mutatása, a főalak egyidejű bentisége és kintisége, a szolgáló kimozdulása, az agg atya önmagábaroskadása és mozdíthatatlansága, az álló, kíváncsian várakozó kutya, a tollas, széles karimájú kalap, a sötét és világos színek éles feleselgetése) dinamikussá és egyúttal drámaivá is avatják a kompozíciót. A főhős, a gerillakapitány is gyorsan, sebbel-lobbal búcsúzik. A kép címe hagyományosan ez. *Vázlat a gerillakapitány búcsújához*. A kor életképfestészetében általános elterjedésű volt a búsulás-, búcsúzástéma. Lásd például *Munkácsy Mihály:* Búsuló betyár, 1865 (olaj, vászon, 70 × 98 cm, Déri Múzeum) című festményét, mellyel némi kompozíciós egybehangzás is fölfedezhető (nőalak).

Az 1974-ben előkerült, a kis vázlat után készült, méretre is tekintélyes (143 × 215 cm), 1914-ben Kecskeméten még kiállított nagy kép[49] szereplői azonosak a *Vázlat a Gerillakapitány búcsújához* ismertetett szereplőivel, de a két kompozíció, a vázlat és a befejezettnek, késznek elfogadható mű között számos ponton lényeges eltérések mutatkoznak. A nagy kép főalakja kezet fog apjával, kalapjáról hiányzik a toll, az ablakon át békés, háborítatlan tájra és nem várakozó, toporgó lovascsapatra nyílik kilátás, a nőalak sötét hajú és sötét ruhában van, a szolga köpennyel letakart utazóládát visz ki a vállán. A kutyamotívum is más, nemcsak fajtára, hanem elhelyezése is eltér a *Vázlat a Gerillakapitány búcsújához* hasonló elemétől. Az egész mű aprólékosabban, tárgyaiban részletezőbben és differenciál-

49. POGÁNY Ödön Gábor művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója 1974. július 22-én kelt, 863/429/1967/90/1974. számú levelében (Katona József Múzeum, Kecskemét, irattár, ikt. sz.: 360/1974. okt. 2.) tudósít arról, hogy az első világháborúban ill. után Franciaországba került a kép és jelenleg Mr. A. Bertrand úr tulajdona. Mr. Bertrand fölajánlotta a képet cserére a MNG-nak, a csere azonban a mai napig nem jött létre. — A képről készült színes fotón jól látszik, hogy jobbra lent jelezve van a kép, mégpedig egy évszámmal, így: „1848". A keret közepén fémtáblán olvasható a címe: „GERILLA KAPITÁNY BÚCSÚJA". — Először publikálva: SÜMEGI György: Muraközy János emlékezete. Petőfi Népe, 1984. március 15.

tabban van megfestve. A nagy kompozíción megnőtt, tekintélyesebb lett a karszék, és mögéje hatalmas sötét drapéria omlik le, míg eléje színes díszpárna került a mélyülést is jobban hangsúlyozó padlóra. A Vázlaton az ablak- és ajtónyílás, fény és levegőbeeresztő, míg a nagy képen aprólékosan, ajtókkal, élekkel, síkokkal, benyíló ablaküveggel együtt megfestett szerkezeti és épületelem. A falon, a kép hátterében aranykeretes tájkép függ, kép a képben kompozíció.

A feszült drámaiságú, inkább csak az erővonalakat sejtető, mint aprólékosan kidolgozó friss vázlathoz képest a nagy kép részletezőbb, fáradtabb és egyúttal kevéssé is drámai. Mintha a gazdagon bemutatott részletek tompítanák a drámát és szelíd parolázássá enyhítenék a fiú apjától vett, lehet, hogy végső búcsúját. A mozdulatok, az arckifejezések és a gesztusok sem olyan határozottak és szuggesztívek itt, mint a *Vázlaton*. Mintha a történet, a megjelenített tartalom is módosulna valamelyest. Mintha a levert szabadságharc után hazalopakodó volt gerillakapitány bujdosni és nem csatába indulna a közelgő alkonyidőn és a világra már a szabadságharc elvesztése óta figyelni alig tudó, csüggedt apjától félne végső búcsút venni. A nagy kép nőalakjának tekintete riadt inkább, mint aggódó, arckifejezése félelmet áraszt s nem biztatást. A *Vázlaton* csatadal, forradalmi vers eleven lüktetését érezhetni, míg a továbbfejlesztett nagy kép részletező, leírásokban bővelkedő elégiának tetszik. A két mű tartalmi lényegének ilyesfajta, kétirányú kibontása talán nem erőltetett és túlzó, hiszen a részletekben megmutatkozó eltérések támogatják a mondanivaló kétféle olvasatának lehetőségét. A két kép párhuzamos és részben egymástól független értelmezhetőségével kapcsolatban még egy fontos, semmiképpen nem elhanyagolható momentumra érdemes utalni. A harcba (vagy bujdosni) induló főalak arcvonásai Muraközy önarcképeivel mutatnak közeli rokonságot. A kompozíció önéletrajzi jellege, vallomásos volta egyébként is vitathatatlan evidenciájú. Ha helyesen értelmezzük a nagyméretű képet és valóban bujdosásra indulót kell látnunk a központi figurában, akkor az idős pátriárka csüggedt és reménytvesztett figurája az elveszett szabadságharc fölötti bánkódást is szimbolizálhatja. S ha ez így van, akkor a festő önmagát is ábrázolhatta aggastyánként, egy későbbi életszakában, hiszen a mejelenített magatartás őt magát is jellemezhette. Habitusával, emberi lényével megegyező lehetett e magatartása Muraközynél öregkorában is.

A bal kézfejre csüggedten lehajló fejmotívum rokonsági körét *Kiss Bálint Jablonczai Pethes Jánosában* (Jablonczai Pethes János leányától búcsúzik a leopoldvári tömlöc ablakánál, 1674-ben), *Madarász Viktor* Zrínyi Péterében (Zrínyi és Frangepán a bécsújhelyi börtönben) és Orlai Petrics Soma Petőfijében (Petőfi Debrecenben, 1857) találhatjuk meg.

Muraközy János *Gerillakapitány búcsúja* című képét nemzeti- történeti festészetünk java alkotásai közé sorolhatjuk mondanivalójának komoly, hazafias tartalma és érett, vázlatok során át kiérlelt kompozíciója s telt színvilága miatt is. A kép Muraközy főműve, és romantikus festészetünk kvalitásos, eddig nem ismert és méltányolt darabja.

Ha külön kellene mérlegre tennünk Muraközy tevékeny életét és művészetét és vagy-vagy, azaz egyik vagy másik mellett kellene döntenünk, még mindig nem éreznénk igazán jogosultnak az efféle megfogalmazásokat; Muraközy „. . . életrajza fontosabb és maradandóbb tanulságú, mint művészete", munkái pedig „. . . egyenetlenek és riadtan pillogók, mint a gesztus, amely létrehozta őket".[50]

Közhely, de igaz, hogy Muraközy élete és torzóban maradt művészi munkássága kiegészítik egymást, szétszakíthatatlanok. Festészete gazdagítja és árnyalja az életét, mint ahogy fordítva is igaz a tétel, mert az élete is gazdagítja művészetét. Ez utóbbit teszik hangsúlyossá a GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJA című képének szorosan vett önéletrajzi vonatkozásai is. Ha csak az említett nagy képe és a hozzá született vázlatok maradtak volna csupán az utókorra, akkor is számon kellene őt tartanunk, mint a romantika hazai ágának jellegzetes kismesterét, Molnár József, Markó Ferenc, Orlai Petrics Soma, Jankó János, Jakobey Károly nemzedéktársát, Zichy Mihály, Madarász Viktor, Székely Bertalan kortársát és romantikus írónk, Jókai Mór kecskeméti festőtanítványát s barátját.

Műveit életében kevesen ismerhették tanulótársain, barátain és szűkebben vett családján kívül, hiszen kiállításon, nyilvánosság előtt csak egyszer és egyetlen művével szerepelt életében (Pesti Műegylet, 1855). Népes családja, gyermekei és unokái révén szétszóródtak a képei szerte az országban Nagyváradtól Dunavecséig és Makótól Budapestig, Franciaországig.

Halála után több mint két évtized telt el, míg néhány családtag és *Domby Lajos,* a kecskeméti református gimnázium rajztanára megrendezte Muraközy emlékkiállítását a Református Újkollégiumban, 1914. júniusában. A kiállításról részletes jegyzék nem maradt fönn, katalógus sem készült, de egy akkori újságcikkből lehet tudni, hogy a tárlat Muraközy 81 művét tárta közönség elé. Ezidőtt íródtak az első, a festő Muraközyt bemutató és értékelő újságcikkek is, közülük a legjobb Domby Lajosé, az emlékkiállítás rendezőjéé. A tárlat idején egyik önarcképét megvásárolta a Szépművészeti Múzeum (jelenleg a Magyar Nemzeti Galériában található) és a kecskeméti Városi Múzeumnak is szándékoztak vásárolni, azonban kitört az első világháború, Domby Lajost az elsők között behívták katonának, s a kiállítást gyorsan bezárták. A képeket ládákba rakták és részben visszaküldték tulajdonosaikhoz, részben pedig az épület padlásáról kallódtak el a háború alatt, katonák és idegenek széthordták őket. Ezzel kapcsolatban, Lyka egyik volt kecskeméti tanítványát, Irányi Istvánné Pócsy Riza festőművésznőt idézi „. . . egy nagy láda tanulmány-rajz, amelyek összes művei közül a legértékesebbek voltak, tele széljegyzetekkel, legnagyobb részük még abból a korból, amikor ő Rahl növendéke volt Bécsben, a részletes életrajzával együtt elveszett. A részletes életrajzot az ő legjobb barátja Garzó József írta meg és átadta Domby tanár úrnak,

50. RÓZSA Gy. 47. jegyzetben i. m.

aki abba a fönt említett ládába tette és miután őt katonának hívták, az iskolába pedig többször és többféle katonaság volt szállásolva, az egész láda mindenestül elveszett. Garzó József pedig azóta meghalt."[51] Lyka az idézett levélrészlethez még szomorúan és lemondóan hozzáfűzi: „Mintha a sors minden módon meg akarta volna akadályozni, hogy emléke ébren maradjon". Valóban így van, hiszen Domby Lajos emlékidézése után újabb 20 év telik el, míg a Hírös Hét képzőművészeti kiállításán (1934. július 21—29.) ismételten szerepelhet hat Muraközy festmény: két tájkép, három tanulmányfej és a kecskeméti múzeumba ajándékként került KÉKRUHÁS NŐ (KOVÁCS MÁRIA). Ugyanakkor bemutatták a Jókai festette, Muraközyt ábrázoló miniatűr arcképet is. A tárlatismertetők említik ugyan a Muraközy képek szereplését, de a hat kiállított műnél fontosabbnak tartják a Jókai kezétől származó képecskét.

Valószínűleg a Hírös Hét kiállítása is hozzájárulhatott ahhoz, hogy *Vámos Kálmán* megírta és két évvel később publikálta Muraközy regényes, fordulatokban gazdag életrajzát, *Egy regényhős élete* címen. Újkori festészetünk nagy krónikása, Lyka Károly a „szabadságharc százados évfordulójára", 1948-ban publikálta Muraközyre vonatkozó, csokorbaszedett adatait (Magyar Művészet, 1948. 6.). Lyka alapvetően fontos írásában sajnos továbbad egy korábbi tévedést, mégpedig azt, hogy Jókai és Muraközy „barátságot tartottak Katona Józseffel" Kecskeméten, az 1840-es évek első felében. Ez azonban teljességgel lehetetlen, mivel Katona 1830-ban meghalt, s az akkor 6 éves Muraközy nem is nagyon emlékezhetett rá később.

Muraközy János emlékét azonban főleg a képeit és használati tárgyait őrző család, a leszármazottai élesztgették, közülük is elsősorban *dr. Muraközy Tamás,* a Mezőgazdasági Könyvkiadó volt szerkesztője. Dr. Muraközy Tamás maga is többször hozzálátott nagyapja életrajzának megírásához, és művei lehetőleg teljes jegyzékének összeállításához. A ő támogató segítségével készült el 1966-ban Jólesz Márta Muraközy Jánosról írt, kéziratban maradt tanulmánya is. Jólesz Márta kéziratát fölhasználva *Hegedűs Géza* ízig-vérig romantikus történetet kerekített Muraközy életéből. (*Kulcsra zárt szobában.* Bp. Corvina Kiadó, 1969). Az író nyomatékkal fölhívja a figyelmünket arra, hogy műve: „. . . nem regényes életrajz, még kevésbé életrajzi regény, hanem valódi regény, a szó esztétika szentelte értelmében".

Ugyancsak Muraközy Tamás kitartó, a festő életművét minden áron számbavenni és megismertetni akaró munkájának köszönhető Muraközy 1971-es kecskeméti és budapesti emlékkiállítása. A kiállításhoz katalógus is készült és megjelent néhány folyóirat- és hírlapi cikk az elfeledett festőről (Telepy Katalin, Rózsa

51. LYKA 43. jegyzetben i. m.

Gyula, Dévényi Iván, Heltai Nándor).[52] Muraközy Tamás és több Muraközy-leszármazott ügybuzgalmának és nemes fölajánlásának köszönhető, hogy 1973. május 5-én Kecskeméten, a Katona József és Bánk bán utca sarkán álló házba, Katona József volt szülőházában a drámaköltő munkásságát bemutató állandó kiállítás mellett menyílhatott a Muraközy János emlékszoba (rendezte: Sümegi György). A közel fél évtizedig (1978 januárjáig) látogatható állandó kiállításon Muraközy 29 festménye, biedermeier szalongarnitúrája és számos, főleg a szabadságharc emlékét idéző használati tárgya volt kiállítva (díszkardja, zsoldtartó pénzesládája, kokárdái, nemzetőri szalagja, kínai tuskészlete, harcászati szabályzata stb.). Mivel a kiállítást magába foglaló épület falai erősen nedvesek, salétromosak, így a művek pusztulását, gyors károsodását megakadályozandó, elkerülhetetlen volt a kiállítás bezárása. Azóta az emlékszoba részére letétbe adott festményeket a Katona József Múzeum szakszerűen restauráltatta, a képeket rendbe tétette.

Kecskemét városa 1973-tól Muraközyről elnevezett ösztöndíjat létesített a Képzőművészeti Főiskolán, melyet fiatal festőnövendékek nyerhettek el (pl. Salamon György, Kéri László). Az 1970-es évek második felétől a díjat Kecskemét városa évente egyszer akár több művésznek és kutatónak adja ki, Kecskeméthez — vagy Kecskeméthez is — kapcsolódó munkásságuk támogatására.

1978-ban készült *Szólláth Katalin* szakdolgozata Muraközy Jánosról, a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola rajztanszékén. A dolgozat jó arány- és stílusérzékkel, több korábbi félreértést és ellentmondást eloszlatva foglalta össze a megelőző kutatások részeredményeit. E sorok írója, a Muraközy Emlékszoba berendezője, 1980-ban irányította a képek restaurálását. Az 1911-ben alapított és 1983 novemberében megnyitott *Kecskeméti Képtár* (Cifrapalota) állandó kiállításában Muraközy János öt műve a múlt századi, hazai romantikus festészetünk egy sajátos, egyéni színezetű fejezetét mutatja be a látogatóknak.

52. Kecskeméten (Katona József Múzeum) és Budapesten (MNG) kívül 1971—72-ben Muraközy kiállítás nyílt még: Kiskunfélegyházán (Kiskun Múzeum), Kiskunhalason (Thorma János Múzeum) és Nyíregyházán (Jósza András Múzeum).

9. HUSZITÁK, 1841. (MJ MŰVEI 19.)

10. GYENES MIHÁLYNÉ ARCKÉPE, 1854. (MJ MŰVEI 13.)

11. TOMÓ RÓZA ARCKÉPE, 1854. (MJ MŰVEI 50.)

12. FÉSÜLKÖDÉS UTÁN (MJ MŰVEI 8.)

13. KISLÁNY VIRÁGGAL (MJ MŰVEI 2.)

14. TENGERSZEMŰ HÖLGY
(MJ MŰVEI 49.)

15. GYENES MIHÁLYNÉ ARCKÉPE
(MJ MŰVEI 12.)

16. GYENES SÁRA(?) (MJ MŰVEI 14.)

17. DINNYÉS CSENDÉLET (MJ MŰVEI 3.)

18. SZÉNAGYŰJTÉS KÖZBEN (MJ MŰVEI 53.)

19. ROMANTIKUS TÁJKÉP (MJ MŰVEI 39.)

20. HAJÓK A TENGEREN I. (MJ MŰVEI 15.)

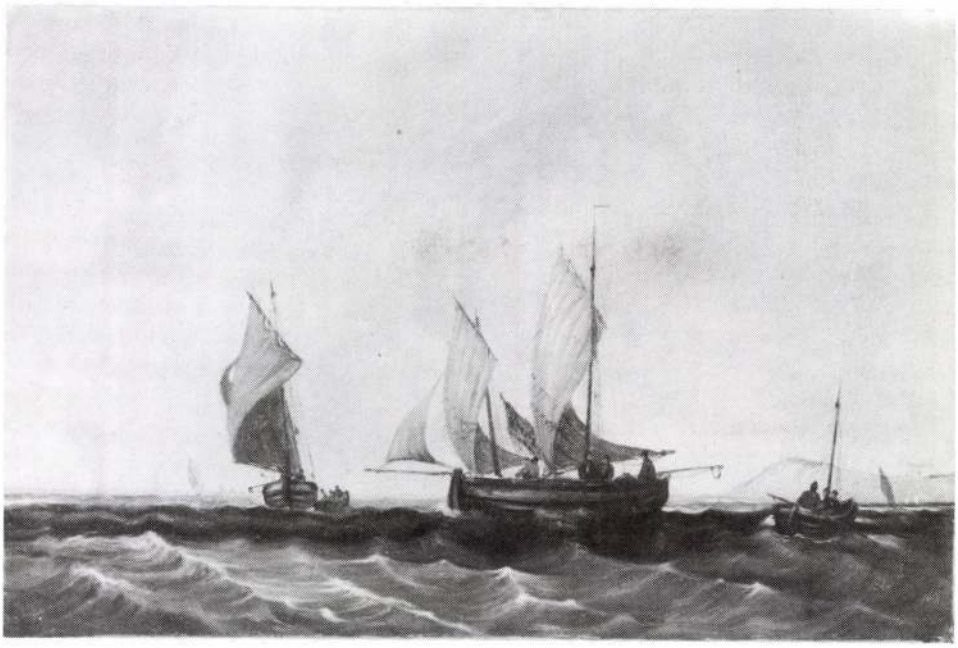

21. HAJÓK A TENGEREN II. (MJ MŰVEI 16.)

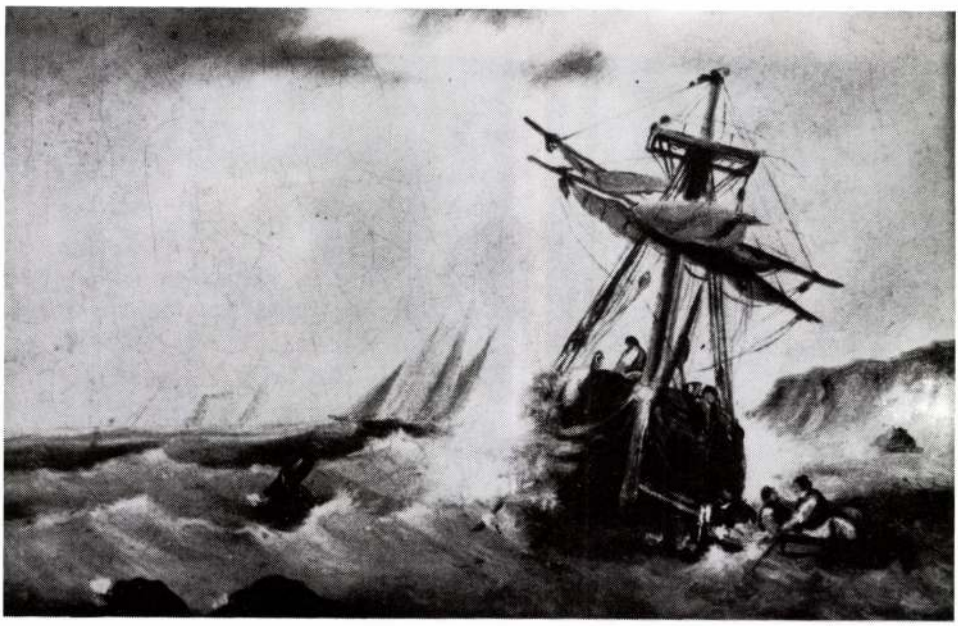

22. HAJÓTÖRÉS (MJ MŰVEI 17.)

23. TÁJKÉP HOLDVILÁGNÁL (MJ MŰVEI 47.)

24. JÓKAI TARDONÁN, 1849.
(MJ MŰVEI 21.)

25. KÖRGALLÉROS FÉRFI
(MJ MŰVEI 27.)

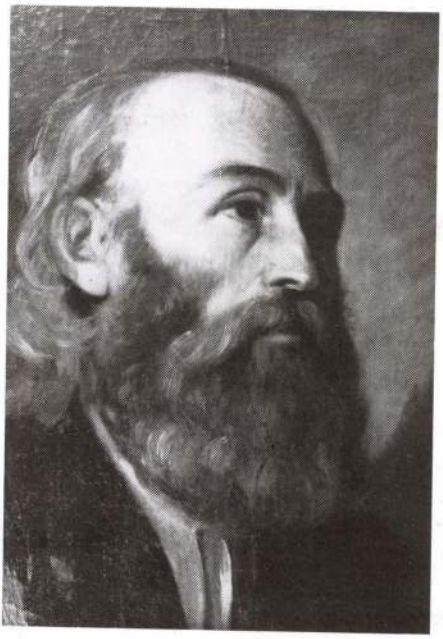

26. PRÓFÉTA (MJ MŰVEI 37.)

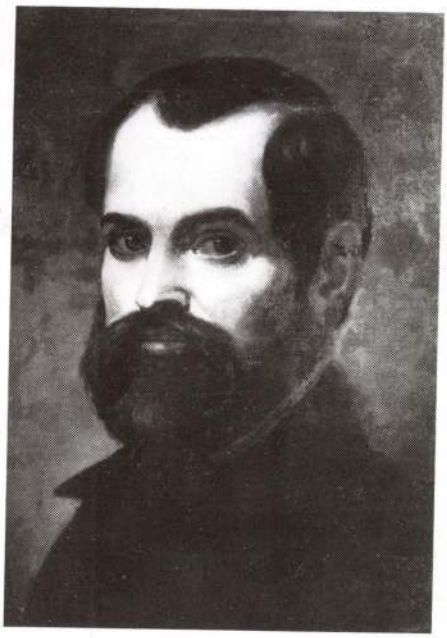

27. ÖNARCKÉP (MJ MŰVEI 55.)

28. ÖNARCKÉP (MJ MŰVEI 35.)

29. ÖNARCKÉP (MJ MŰVEI 36.)

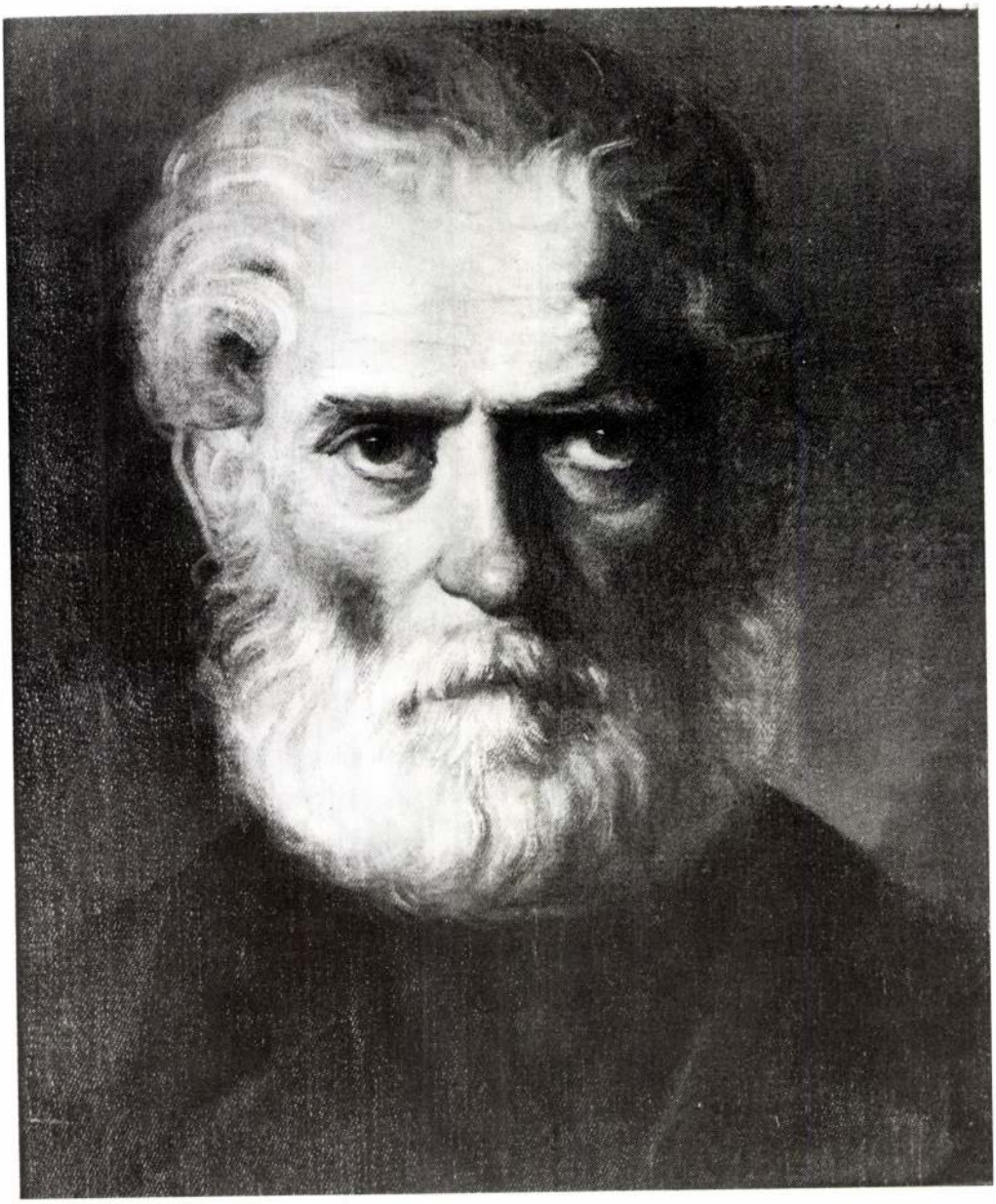

30. GYENES MIHÁLY (MJ MŰVEI 10.)

31. RAVATALKÉP (GYENES MIHÁLY), 1868. (MJ MŰVEI 38.)

32. KÉZTANULMÁNY (MJ MŰVEI 23.)

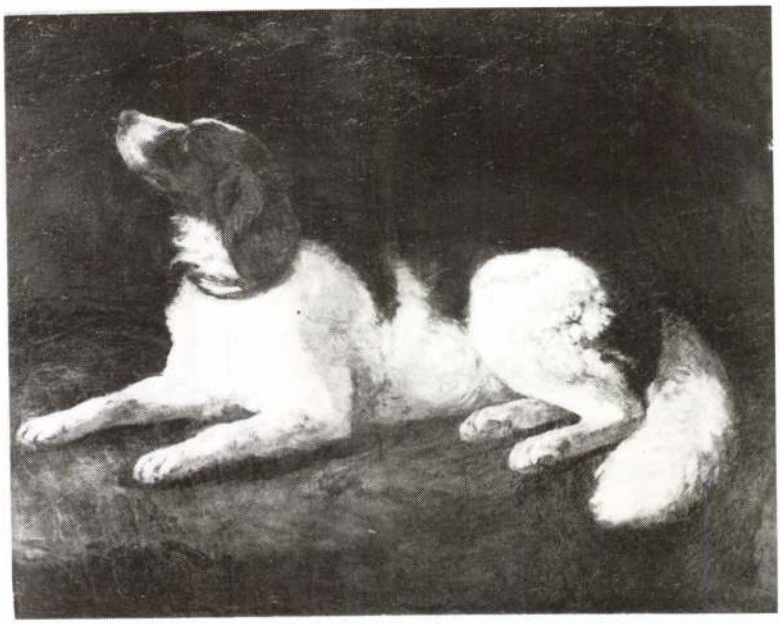

33. KUTYA, TANULMÁNY A GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJÁHOZ (MJ MŰVEI 28.)

34. TANULMÁNYFEJ A GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJÁHOZ (A KAPITÁNY) (MJ MŰVEI 40.)

35. TANULMÁNYFEJ A GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJÁHOZ (MJ MŰVEI 41.)

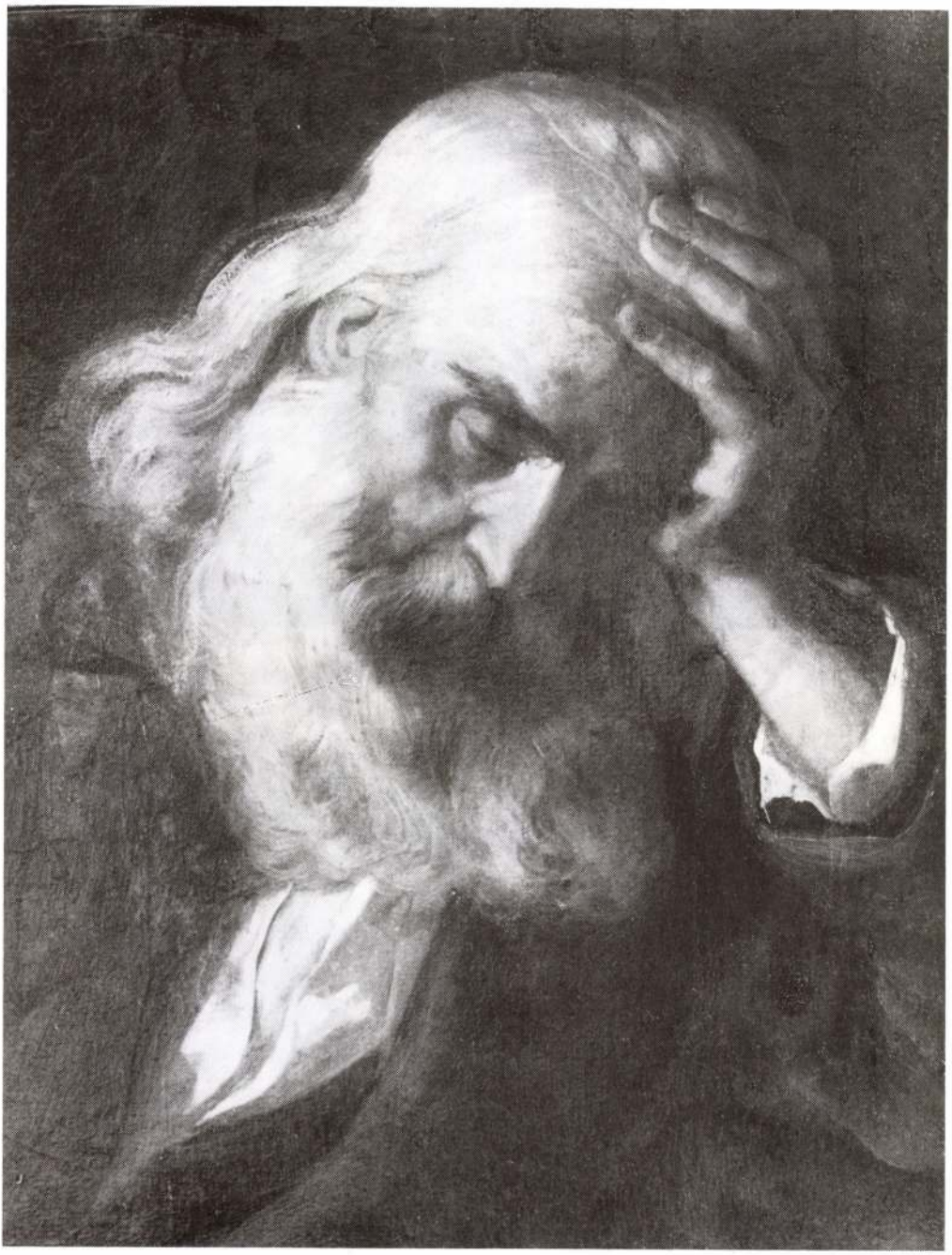

36. TANULMÁNYFEJ A GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJÁHOZ (MJ MŰVEI 42.)

37. VÁZLAT A GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJÁHOZ (MJ MŰVEI 51.)

38. A GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJA (MJ MŰVEI 52.)

39. KÉKRUHÁS NŐ (KOVÁCS MÁRIA ARCKÉPE?) (MJ MŰVEI 22.)

40. KÖNYÖKLŐ ASSZONY (MJ MŰVEI 69.)

41. NŐI ARCKÉP (MJ MŰVEI 33.)

MURAKÖZY JÁNOS MŰVEINEK A JEGYZÉKE

A fölsorolt művek sorszáma (1—51.) megegyezik a Muraközy János Emlékkiállítás katalógusa (Kecskemét, 1971.) műtárgyjegyzékének számozásával. Még olyan művek esetében is, amelyek nem Muraközytől származnak, hanem róla készültek. Az 52. sorszámtól a kiállítás óta fölbukkant és a tárlaton nem szerepelt műveket mutatom be, folyamatos számozással. Próbáltam számbavenni a még lappangó és az elpusztult alkotásokat is. A jegyzék legvégén azokat a Muraközyt ábrázoló műveket vettem számba, amelyek az emlékkiállításon — s így a katalógusban — nem szerepeltek.

1. CERUZAVÁZLAT RAFFAELO: MADONNA DELLA SEDIA C. MŰVE UTÁN
   p. cer., 130 × 150 mm J. n.
   Muraközy Tamás tul.-ból, KJM letét
   I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
   R.
   K.: Emlk., MJEmlksz.

2. CSENDÉLET
   o. v. 30 × 40 cm J. n. Rest. 1971.
   dr. Újváry Kálmán (Lakitelek) tul.
   I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
   R.:
   K.: Emlk.

3. DINNYÉS CSENDÉLET
   o. v. 55 × 41 cm J. n. Rest. 1971.
   özv. Muraközy Istvánné (Bp.) tul.
   I.: JÓLESZ 1966., SZÓLLÁTH 1977.
   R.:
   K.: Emlk.

4. EGY MARASTONI MODELL
   o. v. 52 × 42 cm J. n.
   Sárközy Zoltánné—Mohácsi Lajosné (Bp.) tul.
   Rest. 1971.
   I.:
   R.:
   K.: Emlk.

5. EGY MURAKÖZI ARC
ol. p. 50 × 35,5 cm J. n. Rest. 1971., 1980.
Muraközy Tamás tul.-ból KJM letét
I.:
R.:
K.: Emlk., MJEmlksz.

6. FÉRFI ARCKÉP
o. v. 26 × 25 cm J. n. Rest. 1971.
Sárközy Zoltánné—Mohácsi Lajosné (Bp.) tul.
I.:
R.:
K.: Emlk.

7. FÉRFI ARCKÉP
o. v. 26,5 × 21 cm . n. Rest. 1971.
dr. Sándor Jánosné (Lakitelek) tul.
I.:
R.:
K.: Emlk.

8. FÉSÜLKÖDÉS UTÁN
o. v. 60,5 × 47,5 cm J. n. Rest. 1971., 1980.
Muraközy Tamás tul.-ból KJM, letét
I.: DOMBY 1914, JÓLESZ 1966, TELEPY 1971/1 és 1971/2, SZÓLLÁTH 1977.
R.: Kat. 1971. 22.
K.: Emlk. MJEmlksz.

9. FÉSÜLKÖDŐ NŐ
o. v. 112 × 85 cm J. n. Rest. 1980.
dr. Mányai Györgyné tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, TELEPY 1971/1, 2, SZÓLLÁTH 1977.
R.: Kat. 1971. 24.
K.: Emlk., MJEmlksz.

10. GYENES MIHÁLY
o. p. 40 × 32,5 cm J. n. Rest. 1980.
dr. Mányai Györgyné tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
R.: HEGEDŰS 1969.
K.: Emlk. MJEmlksz.

11. GYENES MIHÁLY, 1844.
o. v. 50 × 44 cm J. j. l.: 1844.
Muraközy János (Tiszakécske) tul.
I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
R.: Kat. 1971. 25., HEGEDŰS 1969.
K.: Emlk.

12. GYENES MIHÁLYNÉ ARCKÉPE
o. p. 39,5 × 33 cm J. n. Rest. 1980.
dr. Mányai Györgyné tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, SZÓLÁTH 1977.
K.: Emlk., MJEmlksz.

13. GYENES MIHÁLYNÉ ARCKÉPE, 1846.
o.v. 59 × 44 cm J. b .k.: Muraközy János 46.
Muraközy János (Tiszakécske) tul.
I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
R.:
K.: Emlk.,

14. GYENES SÁRA (?)
o. v. 50,5 × 40,5 cm J. n. Rest. 1980.
Muraközy Tamás tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, D.(ÉVÉNYI) I.1972, SZÓLLÁTH 1977.
R.: HEGEDŰS, 1969.
K.: Emlk., MJEmlksz.

15. HAJÓK A TENGEREN I.
o. v. 23,5 × 35,2 cm J. n. Rest. 1971., 1980.
Muraközy Tamás tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, RÓZSA 1971, D.(ÉVÉNYI) 1972, SZÓLLÁTH 1977.
R.:
K.: Emlk. MJEmlksz.

16. HAJÓK A TENGEREN II.
o. v. 23,5 × 35,5 cm J. n. Rest. 1971, 1980.
Muraközi Tamás tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, RÓZSA 1971, D.(ÉVÉNYI) 1972, SZÓLLÁTH 1977.
R.:
K.: Emlk., MJEmlksz.

17. HAJÓTÖRÉS
o. v. 19,5 × 26 cm J. n. Rest. 1971, 1980.
Ábrahám Antalné (Tiszaderzs) tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, RÓZSA 1971, D.(ÉVÉNYI) 1972, SZÓLLÁTH 1977.
R.:
K.: Emlk., MJEmlksz.

18. HÁROM FESTŐ KÉPE MURAKÖZY JÁNOSRÓL
— THAN MÓR, LOTZ KÁROLY, MARKÓ ANDRÁS —
o. v. 67 × 79,5 cm J. n. Rest. 1971.
Muraközy János (Kecskemét) tul.
I.: Dombi 1914, „f" 1914, JÓLESZ 1966. TELEPY 1971/1,2, RÓZSA 1971, SZÓLLÁTH 1977.
R.: Kat. 1971. 26.
K.: Emlk. 1914, 1971.

19. HUSZITÁK, 1841.
p. cer., tus, fedőfehér, 240 × 310 mm J. j. l.: *Muraközy János* olvashatatlan 2-3 betű: oszt?, mt?, art? *(841 Aug)* a hónap után törlés nyomai látszanak)
Muraközy Tamás tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
R.:
K.: Emlk., EMJmlksz.

20. IFJ. MURAKÖZY IMRE ARCKÉPE, 1847.
o. p. 29,5 × 22 cm J. j. l. 847:
özv. Muraközy Istvánné (Bp.) tul.
I.:
R.:
K.: Emlk.

21. JÓKAI TARDONÁN. 1849.
o. p. 52 × 35,5 cm J. n. Rest. 1971, 1980.
Muraközy Tamás tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, TELEPY 1971/1, 2, SÜMEGI 1977, SZÓLLÁTH 1977.
R.: Kat. 1971. 20. SÜMEGI 1977, HEGEDŰS 1969.
K.: Emlk., MKEmlksz., KGal.

22. KÉKRUHÁS NŐ (KOVÁCS MÁRIA ARCKÉPE?)
o. v. 63 × 50 cm J. n. Rest. 1971, 1980.
KJM tul. Ltsz.: 56.6
I.:
R.: A MAGYAR KÉPZM. 100 ÉVE...1972.
K.: Emlk. 1914, 1971, MJEmlksz., MNG 1972.

23. KÉZTANULMÁNY
o. p. 64 × 51 cm J. n. Rest. 1980.
dr. Mányai Györgyné tul.-ból, KJM, letét
I.: DOMBY 1914, „f" 1914, JÓLESZ 1966, TELEPY 1971/1, 2, RÓZSA 1971, SZÓLLÁTH 1977.
R.: HEGEDŰS 1969.
K.: Emlk. 1914, 1971, MJEmlksz.

24. KISLÁNY KOSÁRRAL
o. v. 23,5 × 17,5 cm J. n.
Sárközy Zoltánnétól Mohácsi Lajosné tul. (Bp.)
I.: JÓLESZ 1966, TELEPY 1971/2, SZÓLLÁTH 1977.
R.: TELEPY 1971/1.
K.: Emlk. 1971.

25. KISLÁNY VIRÁGGAL
o. v. 64 × 51 cm J. n. Rest. 1980.
Ábrahám Antalné (Tiszaderzs) tul-ból KJM, letét
I.: „f" 1914, JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
R.: Emlk. 1971, MJEmlksz.

26. KOSSUTH-SZAKÁLLAS FÉRFIFEJ
o. v. 33 × 29 cm J. n.
dr. Sándor Jánosné (Lakitelek) tul.
I.:
R.:
K.: Emlk. 1971.

27. KÖRGALLÉROS FÉRFI
o. v. 33 × 29 cm J. n. Rest. 1980.
Sárközy Zoltánné tul.-ból KJM. letét
I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
R.:
K.: Emlk. 1971, MJEmlksz.

28. KUTYA, TANULMÁNY A GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJÁHOZ
o. v. 47,5 × 61 cm J. n. Rest. 1980.
Muraközy Tamás tul.-ból KJM. letét
I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
R.:
K.: Emlk. 1971, MJEmlksz.

29. MENEKÜLŐ TISZT
o. v. 20 × 15,5 cm J. n.
dr. Újvári Kálmán (Lakitelek) tul.
I.: DOMBY 1914.
R.:
K.: Emlk. 1971.

30. MURAKÖZY JÁNOS ARCKÉPE *JÓKAITÓL*
o. f. 12,5 × 10 cm J. j. l. „Jókai 843" Rest. 1980.
Muraközy Tamás (Bp.) tul.-ból KJM letét
I.: SZ. F. 1934/1., VAYERNÉ 1962, HELTAY 1971.
R.: HEGEDŰS 1969.
K.: HÍRÖS HÉT 1934, Emlk. 1971, MJEmlksz.

31. NŐI ARCKÉP
o. v. 59,5 × 48,5 cm J. n.
Muraközy János (Kecskemét) tul.
I.:
R.:
K.: Emlk. 1971.

32. NŐI ARCKÉP
?
Sárközy Zoltánné (Bp.) tul.
I.:
R.:
K.:Emlk. 1971.

33. NŐI ARCKÉP
o. v. 45,5 × 37,5 cm J. n. Rest. 1971, 1980.
Ábrahám Antalné (Tiszaderzs) tul.-ból KJM, letét
I.:
R.:
K.: Emlk. 1971, MJEmlksz.

34. NŐI ARCKÉP
o. v. 4 × 30 cm J. n. Rest. 1971, 1980.
Ábrahám Antalné (Tiszaderzs) tul.-ból KJM, letét
I.:
R.:
K.: Emlk. 1971, MJEmlksz.

35. ÖNARCKÉP
o. v. 78 × 63 cm J. n. Rest. 1971, 1980.
Muraközy Tamás (Bp.) tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
R.:
K.: Emlk. 1971, MJEmlksz.

36. ÖNARCKÉP
o. v. 50,2 × 40 cm J. n. MNG tul. ltsz.: 4866.
I.: JÓLESZ 1966, TELEPY 1971/1, SZÓLLÁTH 1977.
R.: HEGEDŰS 1969, TELEPY 1971/1.
K.: Emlk 1914, 1971, MJEmlksz., KGal.

37. PRÓFÉTA
o. pl. 43 × 36,5 cm J. n. Rest. 1971, 1980.
Muraközy Tamás tul.-ból KJM, letét
I.:
R.:
K.: Emlk. 1971, MJEmlksz.

38. RAVATALKÉP (GYENES MIHÁLY) 1868.
p. cer. 120 × 200 mm J. n.
Muraközy Tamás (Bp.) tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
R.: HEGEDŰS 1969.
K.: Emlk 1914 (?), 1971, MJEmlksz.

39. ROMANTIKUS TÁJKÉP
o. v. 34 × 48,5 cm Rest. 1971.
dr. Sándor Jánosné (Lakitelek) tul.
I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
R.: TELEPY 1971/1.
K.: Emlk. 1971.

40. TANULMÁNYFEJ A GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJÁHOZ (A KAPITÁNY)
o. p. 53 × 42,5 cm J. n. Rest. 1980.
Muraközy Tamás (Bp.) tul.-ból KJM, letét
I.: DOMBY 1914, „f" 1914, LYKA 1948, JÓLESZ 1966, TELEPY 1971/1, 2, RÓZSA 1971, HELTAY 1973, SÜMEGI 1976, SZÓLLÁTH 1977.
R.: HEGEDŰS 1969, TELEPY 1971/1.
K.: Emlk. 1914, 1971, MJEmlksz., KGal.

41. TANULMÁNYFEJ A GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJÁHOZ
o.farost, 45 × 32,5 cm J. n. Rest. 1980.
dr. Mányai Györgyné (Bp.) tul-ból KJM, letét
I.: DOMBY 1914, „f" 1914, JÓLESZ 1966, TELEPY 1971/1,2, RÓZSA 1971, HELTAY 1973, SÜMEGI 1976, SZÓLLÁTH 1977.
R.: HEGEDŰS 1969, TELEPY 1971/1.
K.: Emlk 1914, 1971, MJEmlksz.

42. TANULMÁNYFEJ A GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJÁHOZ
o. v. papíron, 60 × 48 cm J.n.
Sárközy Zoltánné (Bp.) tul.-ból Mohácsi Lajosné tul.
I.:
R.:
K.: Emlk. 1971.

43. TANULMÁNYFEJ A KRISZTUS PILÁTUS ELŐTT CÍMŰ KÉPHEZ
o. v. 27 × 20,5 cm J. n. Rest. 1971.
dr. Újváry Kálmán (Lakitelek) tul.
I.:
R.:
K. Emlk. 1971.

44. TANYA TÉLEN
o. v. 14,5 × 20 cm J. n. Rest. 1971.
dr. Újváry Kálmán (Lakitelek) tul.
I.:
R.:
K.: Emlk 1971

45. TÁJKÉP, (RAJZTANULMÁNY 1842-BŐL)
o. v. 12,5 × 17,5 cm J. n. Rest. 1971.
dr. Sándor Jánosné (Lakitelek) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 63.
R.:
K.: Emlk. 1971.

46. TÁJKÉP
o. v. 26 × 34 cm J. n. Rest. 1971,1980. Muraközy Tamás (Bp.) tul.-ból KJM, letét
I.:
R.:
K.: Emlk. 1971, MJEmlksz.

47. TÁJKÉP HOLDVILÁGNÁL
o. v. 44 × 61 cm J. n. Rest. 1980.
Muraközy Tamás (Bp.) tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
R.:
K.: Emlk. 1971, 1980.

48. CARL RAHL (Tévesen: TÁNCSICS MIHÁLY EMLÉKEZET UTÁN)
o. v. 48 × 39 cm J. n. Rest. 1971, 1980.
Muraközy Tamás (Bp.) tul-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, TELEPY 1971/1, SZÓLLÁTH 1977.
R.: HEGEDŰS 1969.
K.: Emlk. 1971, MJEmlksz.

49. TENGERSZEMŰ HÖLGY
o. v. 62,5 × 50 cm J. n. Rest. 1971.
Sárközy Zoltánné tul.-ból Mohácsi Lajosné (Bp.) tul.
I.: JÓLESZ 1966, TELEPY 1971/1, 2, SZÓLLÁTH 1977.
R.: HEGEDŰS 1969, TELEPY 1971/1,2.
K.: Emlk. 1971.

50. TOMÓ RÓZA ARCKÉPE, 1854.
o. v. 95 × 72 cm J. a vásznon hátul középen: „1854 Septemb. hóban" Rest. 1971, 1980.
Pánczél Róbert (Bp.) tul.-ból KJM, letét
I.: JÓLESZ 1966, SZÓLLÁTH 1977.
R.:
K.: Emlk. 1914 (?), 1971, MJEmlksz., KGal

51. VÁZLAT A GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJÁHOZ
o. p. 36 × 45,5 cm J. n. Rest. 1980.
Muraközy János (Bp.) tul.-ból KJM, letét
I.: DOMBY 1914, „f" 1914, JÓLESZ 1966, TELEPY 1971/1, 2, HELTAY 1971, RÓZSA 1971, HELTAY 1973, SÜMEGI 1976, SZÓLLÁTH 1977.
R.: HEGEDŰS 1969, TELEPY 1971/1.
K.: Emlk. 1914, 1971, MJEmlksz., KGal.

52. „1848" vagy „MENEKÜLÉS 1848-BAN" vagy „A GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJA"
o. v. 143 × 215 cm J. j. l.: „1848" A képkeret közepén alul fém(réz?) tábla szövege: „MURAKÖZY JÁNOS GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJA"
Mr. Alexis Bertrand (Franciaország) tul.
I.: DOMBY 1914, „f" 1914, VÁMOS 1936, LYKA 1948, JÓLESZ 1966, TELEPY 1971/1, 2, HELTAY 1971, RÓZSA 1971, SÜMEGI 1976, SZÓLLÁTH 1977, SÜMEGI 1984.
R.: SÜMEGI 1984.
K.: Emlk. 1914.

53. SZÉNAGYŰJTÉS KÖZBEN
o. v. 29 × 40 cm J. n.
dr. Sándor Jánosné (Lakitelek) tul.
I.:
R.:
K.: Emlk. 1971.

54. SZIKLÁS TÁJKÉP (TÁJKÉP VÍZESÉSSEL)
o. v. 19 × 21,5 cm J. n. Rest. 1980.
Ábrahám Antalné (Tiszaderzs) tul.-ból, KJM, letét
I.:
R.:
K.:

55. ÖNARCKÉP
o. v. 52 × 43 cm J. n. Rest. 1980.
Ábrahám Antalné (Tiszaderzs) tul.-ból KJM, letét
I.:
R.:
K.:

56. ÖNARCKÉP
o. v. 26,5 × 21 cm J. n.
dr. Sándor Jánosné (Lakitelek) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. MURAKÖZY JÁNOS meglévő műveinek ideiglenes jegyzéke, 62. (A továbbiakban: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978.)
R.:
K.:

57. KATONA JÓZSEF
o.(?) v.(?) vagy cer.(?) tus(?) p.(?) mérte?
Csak említésből ismert: Jókai Mór: Katona József Bánk bánja — Szemlélődés. In.: Katona József: Bánk bán. A Pesti Napló kiad. Bp. 1899. XI. lábjegyzet. Jókai szerint: „ . . . azon arcképe Katona Józsefnek, melyet életírásai munkája címképéül közölni szoktak, az én kecskeméti diákkoromban készült, egy kedves iskolatársam Muraközy János rajzónja révén, ki festői pályára vágyott, nagy művészi tehetsége volt hozzá: aztán ő is szenátor lett szülővárosában és nem pingált többet." Jókai idézett megjegyzését alapul véve Lyka már ezt írja „ . . . a rajz, amelyet a még jogász Muraközy Katona Józsefről készített, a legjobb a Bánk bán költőjének minden arcmása közt". (Lyka Károly: Magyar művészet 1800—1850. A táblabíró-világ művészete. II. kiad. Bp. é. n.) — A lehetséges képpel vagy rajzzal kapcsolatban részletesen lásd: Sümegi György: Katona József múlt századi arcképei. In.: Cumania VI. Kecskemét, 1979. 119—136.

58. ÖNARCKÉP
o. v. kb. 25 × 25 cm J. n.
Sárközy Aurél (Toronto, Kanada) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978.
R.:
K.: Emlk. 1914 (?)

59. HOFER ANDRÁS KÉPE
sz. tus, p. 21 × 15 cm J. n.
Muraközy Tamás (Bp.) örökösei tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 29.: „Másolat korabeli nyomatról".
R.:
K.:

60. FÉRFI TANULMÁNYFEJ I.
o. v. 40 × 30 cm J. n.
Böckl Jánosné sz. Muraközy Gizella (Székesfehérvár) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 36.
R.:
K.:

61. FÉRFI TANULMÁNYFEJ II.
o. v. 40 × 30 cm J. n.
Böckl. Jánosné (Székesfehérvár) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 37.
R.:
K.:

62. FÉRFI TANULMÁNYFEJ III.
o. v. 25 × 20 cm J. n.
Böckl Jánosné (Székesfehérvár) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 38.
R.:
K.:

63. ERDŐRÉSZLET, VIHAR ELŐTT
o. v. 30 × 25 cm J. n.
Böckl Jánosné (Székesfehérvár) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 39.
R.:
K.:

64. MADONNA A GYERMEK JÉZUSSAL
???
Barabásné, Muraközy Zsuzsa (Bp.) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 41.
R.:
K.:

65. MURAKÖZY IMRE FIATALKORI ARCKÉPE 1847-BŐL
o. v. 29,5 × 22 cm J. n.
Muraközy Istvánné (Bp.) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 45.
R.:
K.:

66. GYENES MIHÁLY ARCKÉPE
o. v. 59 × 44 cm J. n.
R.:
K.:

67. GYENES MIHÁLYNÉ ARCKÉPE
o. v. 59 × 44 cm J. n.
Muraközy János (Tiszakécske) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 47.
R.:
K.:

68. NŐI ARCKÉP
o. v. 38 × 32 cm J. n.
Muraközy András (Lakitelek) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 48.
R.:
K.:

69. KÖNYÖKLŐ ASSZONY
o. v. 59,5 × 48,5 cm J. n.
Muraközy András (Lakitelek) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 49.
R.:
K.:

70. FÉRFI TANULMÁNYFEJ
o. p.11 × 10,5 cm J. n.
Muraközy András (Lakitelek) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 50
R.:
K.:

71. ERDŐRÉSZLET
o. v. 17 × 12 cm J. n.
dr. Újvári Kálmán (Lakitelek) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 54.
R.:
K.:

72. ANGYALFEJ-TANULMÁNYOK
o. v. 35 × 45 cm J. n. dr. Újváry Kálmán (Lakitelek) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 55
R.:
K.:

73. VIRÁGAMFORA ANGYALOKKAL, 1842 (?)
p. cer. 14 × 18 cm J. n.
dr. Újvári Kálmán (Lakitelek) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 56.
R.:
K.:

74. FÉRFI AKTTANULMÁNY I.
o. v. 27 × 60 cm J. n.
dr. Újváry Kálmán (Lakitelek) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 57.
R.:
K.:

75. FÉRFI AKTTANULMÁNY II.
o. v. 47 × 70 cm J. n.
dr. Újváry Kálmán (Lakitelek) tul.
I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978. 58.
R.:
K.:

MURAKÖZY JÁNOS ÁLLÍTÓLAG MEGLÉVŐ, FÖLKUTATLAN MŰVEI

(Kis, stiláris változtatásokkal átvéve JÓLESZ—MURAKÖZY 1978-ból, ahol az alábbi fölsorolandó művek 1—18. sorszámig szerepelnek)

76. GYÖMÖLCSÖS CSENDÉLET
Muraközy István szerint a „Szépművészeti Múzeumban van, megőrzésre, Eördögh Gyula tulajdona" — Sem a SZM-ban, sem az MNG-ben nem találtam meg; a közlés valószínűleg pontatlan.

77. HONVÉD ELŐÖRS HÓVIHARBAN
Muraközy András szerint: kb. 50 × 70 cm, o. piros mentés huszárokat ábrázol, hófúvásos tájban, fák között. dr. Muraközy József szerint a kép 1945-ig Muraközy Dezső birtokában volt Szikrában. Az ő házába 1945 telén beköltöző Patkós család azonban eltulajdonította a képet. Patkósék jelenleg Lakiteleken laknak. — A jelzett képet nem találtam meg.

78. LOVASKÉP (Három alakkal)
dr. Újváry Kálmán szerint 1945-ig Muraközy Dezső birtokában volt, ma ismeretlen helyen élő örököseinél lehet.

79. TÁJKÉP
dr. Ujváry Kálmán szerint: 1945-ig Muraközy Dezső birtokában, azóta ismeretlen helyen.

80—81. Két olajfestmény
dr. Ujváry Kálmán szerint: Csikay Imre ref. lelkész (Mátételke) tulajdonában volt.

82. CERUZAVÁZLAT
dr. Ujváry Kálmán szerint: Bulin Gyula (Kerekegyháza) tul-ban van. — Nem sikerült megtalálnom.

83. GYERMEK KALITKÁVAL
p. cer. 15 × 21 cm J. n.
Bulin Gyula (Kerekegyháza) tul. (?)

84. KÉZTANULMÁNY
Muraközy András szerint: Domby Lajos tanár az 1914-es Muraközy emlékkiállítás rendezéséért kapta. Olajfestmény volt, kb. 25 × 35 cm — Domby családjában nem maradt meg.

85. FÉSÜLKÖDŐ NŐ
Muraközy Gusztávné, Muraközy András és mások szerint: Muraközy Árpád (Ráckeve) birtokában volt.

86. TANULMÁNYFEJ
Muraközy Gusztávné, Muraközy András és mások szerint Muraközy Árpád (Ráckeve) birtokában volt.

87. TÉLI TÁJ
Muraközy Gusztávné, Muraközy András és mások szerint is Muraközy Árpád (Ráckeve) birtokában volt.

88., 89., 90., 91., 92. Muraközy Gusztáv Domby Lajosnak 1913-ban küldött jegyzékében szereplő képek.

MURAKÖZY JÁNOS ELPUSZTULT KÉPEI

(A fölsorolás azonos JÓLESZ-MURAKÖZY 1978. e címszó alatti tételeivel.)
93. NŐ GITÁRRAL
o. v. 120 × 100 cm.
1944-ben dr. Ujváry Kálmán házában megsemmisült.

94. ÖNARCKÉP
Életnagyságban ábrázolta önmagát a művész, díszmagyarban, díszkarddal a kezében, meggypiros köntösben, derekán díszes, ékköves övvel és csattal. Valószínűleg Muraközy utolsó éveiben készülhetett, nagysága kb. 180-190 × 100 cm lehetett.
1944-ben a beszállásolt katonák pusztították el Muraközy Gusztávné (Tass) lakásán.

95. FÉRFI TANULMÁNYFEJ
Sorsa uaz, mint a 94. képnek.

96. FÉRFI ARCKÉP SZÜRKÉVEL, FEKETÉVEL
o. v. 38 × 47 cm
Sorsa uaz, mint a 94. és 95. képnek.

97. FIATAL FÉRFI ARCKÉPE
o.v. 33 × 39 cm.
Sorsa uaz, mint a 94., 95., és 96. képnek.

MURAKÖZY JÁNOST ÁBRÁZOLÓ FESTMÉNYEK

1. Jókai Mór: Muraközy János arcképe
o. v. 10 × 12 cm — Valószínűleg Muraközy János makói utódainál. I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978.

2. Than Mór: Muraközy János portréja, Fekete piktor címmel
   ???
   Zamanga Henrikné tul. (Bp.)????
   I.: JÓLESZ—MURAKÖZY 1978.

3. Fakolcsi: Muraközy János arcképe
   Csak említésből ismert. DOMBY 1914. „Róla (azaz MJ-ról) festett arcképet, szemüvegest Fakolcsi".

4. Grimm Rezső: Muraközy János
   Csak említésből ismert. Grimm Rezsőről írva jegyzi meg Lyka: "Szomorú élete folyása volt Grimm Rezsőnek. A 60-as évek végén Kecskeméten volt rajztanár s egyebek között megfestette ott Muraközy János képmását (1867)". Lyka Károly: Közönség és művészet a századvégen 1867—1896. Bp. 1941. 117. — A képet Grimm Kecskeméten fönnmaradt portréi között nem sikerült megtalálnom.

5. Jókai Mór: Muraközy János. Lásd.: Művek jegyzéke 30.

6. Than Mór—Lotz Károly—Markó András: Muraközy János lásd.: Művek jegyzéke 18.

7. Lotz Károly: Muraközy János arcmása.
   Csak említésből ismert, lásd.: Lyka 1948.

8. Jakobey Károly: Muraközy János.
   Ugyancsak említésből ismert: Lyka 1948.

A jegyzékben előforduló rövidítések:

p.	= papír
o.	= olaj
cer.	= ceruza
V.	= vászon
fl.	= falemez
f.kas.	= farost lemezre kasírozott vászon
J.	= jelezve
n.	= nincs
j.	= jobbra
b.	= balra
k.	= középen

h. = hátul, a vászon hátoldalán
ltsz.: = leltári szám
tul. = tulajdona
Rest. = restaurálva
MNG = Magyar Nemzeti Galéria
KJM, letét = letét a Kecskeméti Katona József Múzeumban
I. = irodalom
R. = reprodukálva
K. = kiállítva
Emlk. = Muraközy János Emlékkiállítása. Kecskemét, 1914. és Kecskemét —Bp. 1971.
MJEmlksz. = Muraközy János Emlékszoba, Kecskemét, 1973—1979.
KGal. = 1983 novemberétől kiállítva a Kecskeméti Galéria (Cifrapalota) állandó tárlatán

(Az egyes képekre vonatkozó irodalmi utalások csak az IRODALOM jegyzék segítségével oldhatók föl.)

IRODALOM

D.(ÉVÉNYI) I.(ván)
1972 Muraközy emlékkiállítás. Vigília, január 62.
DOMBY Lajos
1914 Muraközy János emlékkiállítása. Kecskeméti Lapok, június 4.
„f"
1914 Muraközy képkiállítás, Kecskeméti Újság, június 4.
HEGEDŰS Géza
1967 Kulcsra zárt szobában. Corvina Kiadó Bp.
HELTAI Nándor
1971 Gerillakapitány, festőművész, városi tanácsnok. Petőfi Népe, május 9.
1973 Muraközy-emlékszoba. Petőfi Népe, május 6.
JÓLESZ Márta
1966 Muraközy János. (Kézirat) 50 p. Katona József Múzeum, Kecskemét, Művészettörténeti Adattár
JÓLESZ Márta—MURAKÖZY Tamás
1978 Muraközy János élete és művei. Katona József Múzeum, Művészettörténeti Adattár. (Az 1966-os Jólesz kéziratot Muraközy friss adatokkal egészítette ki.)
KNKN
1890 Muraközy János tanácsnok. In: Kecskeméti Nagy Képes Naptár. Szerk.: Ötvös Nagy Imre. Kecskemét. 99—101.

LYKA Károly
1941 Közönség és művészet a századvégen 1867—1896. Bp. 117.
1942 Magyar művészet 1850—1867. Nemzeti romantika. Bp.
1948 Adatok a művészettörténelemhez. Muraközy János, Magyar Művészet, 250—252.
RÓZSA Gyula
1971 Muraközy, Népszabadság, november 18.
SÜMEGI György
1976 A romantika idején. Forrás, 9. 95.
1977 Muraközy János emlékszobája. Élet és Tudomány, VI. 17. 761.
1984 Muraközy János emlékezete. Petőfi Népe, március 15.
SZ. F.
1934/a. A képzőművészeti kiállítás remekművei. Kecskeméti Lapok, július 22.
1934/b. Nézzük meg a képzőművészeti kiállítást. Kecskeméti Lapok, július 26.
SZÓLLÁTH Katalin
1977 Muraközy János élete és munkássága. Szakdolgozat. 84 p. Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, Szeged. — Katona József Múzeum, Művészettörténeti Adattár
TELEPY Katalin
1971/a. Muraközy János Emlékkiállítása (Katalógus). Bp.—Kecskemét. 24 p., 13 r.
1971/b. Muraközy János emlékkiállítása Kecskeméten. Művészet, 8. 31.
VAYERNÉ Zibolen Ágnes
1962 Jókai képzőművészeti munkássága. In: Petőfi Irodalmi Múzeum Évkönyve. 61—83.
VÁMOS Kálmán
1936 Egy regényhős élete. In: Kecskeméti Közlöny Naptára. Kecskemét, 153—163.

JÁNOS MURAKÖZY (1824—1892)

Er ist in eine adelige Familie geboren, besuchte seine Schulen und später auch die Rechtsakademie in seiner Geburtsstadt, Kecskemét. Als Rechtsakademiker studierte er zusammen mit Mór Jókai, dem späteren bekannten romantischen Schriftsteller, der in Muraközy die Interesse für Zeichen und Malerei erweckte. Seit dem Februar 1847 besuchte er die Erste Ungarische Malerakademie von Jakab Marastoni in Pest. Nach dem Tode seines Vaters (Mai 1874) zog er aber nach Hause und beschäftigte sich mit Wirtschaft.

Im Freiheitskampf kämpfte er als Freiwilliger; später wurde er Führer eines Freikorps. Zur Zeit der Willkürherrschaft mußte er sich verborgen halten; er fand zuerst in Kecskemét,

dann im Pester Atelier von Marastoni Asyl. Im Herbst 1849 reiste er nach Tardona (Kom. Borsod), wo er ein Bild von Jókai mit Kossuth—Hut malte, dann wanderte er inkognito als „Schwarzer Maler" oder János Fekete (fekete = schwarz) in Transdanubien. Dann reiste er nach Wien, wo er bei Carl Rahl studierte. Der Wirkung des Wiener Meisters ist zuzuschreiben, daß Muraközy die Nuancierung mit einem tiefen Rot, das Malen der schweren Draperien und des Faltenwurfes sowie die Darstellung der Schatten-Licht-Gegensätze erlernte. In Wien schuf er Selbtbildnisse, und hier malten annehmlich drei Maler (András Markó, Károly Lotz und Mór Than) ein Bild von ihm, wo er mit einem Pferd dargestellt ist.

Das Ergebnis seiner künstlerischen Tätigkeit ist ein malerisches Lebenswerk mit über 100 Bildern, zwar er in seinem Leben nur paar Jahre der Malerei opfern konnte. Er unterrichtete jahrelang an der Reformierten Rechtsakademie, er war Kassierer und dann im letzten anderthalb Jahrzehnt seines Lebens war er als Wirtschaftsrat der Stadt Kecskemét tätig.

Sein malerisches Lebenswerk bilden Porträts, ein paar Zeichnungen und Stilleben, Landschaftsbilder und Skizzen zu seinem größten Werk, welches z.Z. in einer ausländischen Privatsammlung aufbewahrt wird. *„Der Abschied des Guerillakapitäns"* ist eine persönliche Aussage. Der Abschied des ehemaligen Guerillakapitäns, Muraközy stellt die schmerzliche Erinnerung an den niedergeschlagenen Freiheitskampf dar. Dieses Bild sollte in die Reihe der schönsten und wichtigsten Schaffungen unserer geschichtlichen Malerei aufgenommen werden.

Der malerische Lebenslauf von Muraközy gehört zu den wichtigsten Werten der Kunst und Kunstgeschichte der Stadt Kecskemét im 19. Jahrhundert. Sein Hauptwerk, „Der Abschied des Guerillakapitäns" ist ein romantischer, malerischer Bericht aus dem mittleren Jahrzehnt des vorigen Jahrhunderts, als auch Muraközy mit Schwert dem Land diente. Und als er nichts anderes tun konnte, erinnerte er sich mit dem Pinsel in der Hand an den Freiheitskampf im Jahre 1848, den er authentisch und mit überzeugender Kraft darstellen konnte.

KECSKEMÉTI
GALÉRIA
H.6000.KECSKEMÉT,RÁKÓCZI U.1.

A KECSKEMÉTI GALÉRIA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA
1985. JÚNIUS 28-ÁN 15 ÓRÁRA
MURAKÖZY JÁNOS
1824–1892
FESTŐMŰVÉSZ HAGYATÉKÁBÓL
RENDEZETT KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÁSÁRA
MEGNYITJA: FEHÉR SÁNDOR
A HAZAFIAS NÉPFRONT
VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK ELNÖKE
KÖZREMŰKÖDIK: A KECSKEMÉTI
VONÓSNÉGYES
A KIÁLLÍTÁS 1985. OKTÓBER 13-IG
TEKINTHETŐ MEG

F.k.: dr. Bánszky Pál — Petőfi Ny.

KECSKEMÉT
85 06 25

Aradi Mária
igazgató
Budapest
Pf.: 27.

1250

Dr. Bunik Edit
címére

Katona József Emlékház, 1998 • Fotó: Kiss Béla

Tisztelettel meghívjuk a Katona József Emlékházba
1998. március 20-án (pénteken) 14 órára
a

Muraközy János - emlékkiállítás

megnyitására

A kiállítást megnyitja:
Katona László
Kecskemét Megyei Jogú Város polgármestere

Közreműködik: ***Bunyik Tamás****, a Németh László Gimnázium tanulója*

A rendezvény támogatója:
Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata

MINDEN ÉRDEKLŐDŐT SZERETETTEL VÁRUNK.
Katona J. Emlékház, Kecskemét, Katona J. u. 5. T.: 328–420

Muraközy János: Tomó Róza arcképe

ZENEI FESZTIVÁL A VIGADÓBAN

A Pesti Vigadóban rendezték meg az úgynevezett Idriart zenei fesztivált. A háromnapos program, melynek szervezője a genfi székhelyű, a nemzetközi kulturális kapcsolatok fejlesztéséért dolgozó Idriart intézet, egyik érdekes eseményeként mutatkozott be a berlini Eurythmia színház együttese. A jól fölkészült művészek egyetlen kifejező eszköze: a mozgás.

SZABADTÉRI SZOBORKIÁLLÍTÁS

Salgótarjánban a Tanácsköztársaság téren szabadtéri szoborkiállítás nyílt. A bemutatón 17 művész 28 alkotása látható. Képünkön Marosits István műve: Madonna.

CSERÉPFALVI IMRE KITÜNTETÉSE

Az Elnöki Tanács Cserépfalvi Imre könyvkiadónak 85. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetést adományozta. A kitüntetést a Parlamentben Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke adta át.

MURAKÖZY JÁNOS KÉPEI

A múlt század nagy tehetségű és regényes életű magyar festőjének képeiből – hagyatékából – rendezett kiállítást a Kecskeméti Galéria. A tárlat október 13-ig látogatható.

HANSÁGI TERMÉSZETVÉDŐK

Kilencedik alkalommal rendezték meg a Hanságban a természetvédelmi kutatótábort. A hetven fiatal elsősorban a madárátvonulást figyeli, de tanulmányozzák azt is, milyen a gazdálkodás hatása az élővilágra.

TŰZZOMÁNC ÚJ TECHNOLÓGIÁVAL

Új technológiával készül tűzzománc kerámiákból nyílt kiállítás Budapesten a Fimcoop stúdióban. A tárlaton három művész, Kesztyűs Ferenc – képünkön Aggódás a jövő nemzedékért című műve – Würtz Ádám és Zengő-Sztankovits Mihály alkotásai láthatók.

MEGEMLÉKEZÉS ÚJSZERŰEN

A miskolci Herman Ottó Gimnázium tanulói névadójukra emlékeztek születése 150. évfordulóján. Korabeli öltözetekben jelenetet mutattak be az 1900. évi párizsi világkiállításról, ahol Herman Ottó néprajzi gyűjteményét is bemutatták.

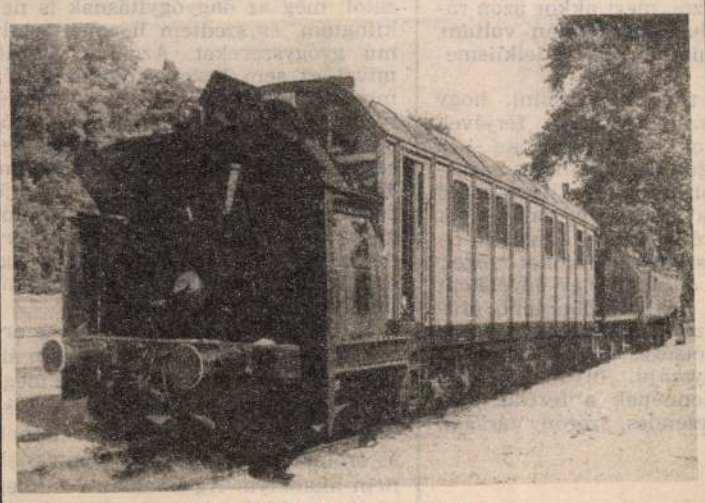

VASÚTI MÚZEUM

Vasúti múzeumot avattak Pakson az 1896-ban épített régi vasútállomás felhasználásával. A kétszintes állomásépület mellett a szabadtéri bemutatón egyebek között vasútépítő gépeket, munkaeszközöket, sínmintákat és régi mozdonyokat láthatnak a látogatók.

MTI FOTÓ CSER ISTVÁN, GOTTVALD KÁROLY, KÁLMÁNDY FERENC, KULCSÁR JÓZSEF ÉS MATUSZ KÁROLY FELVÉTELEI

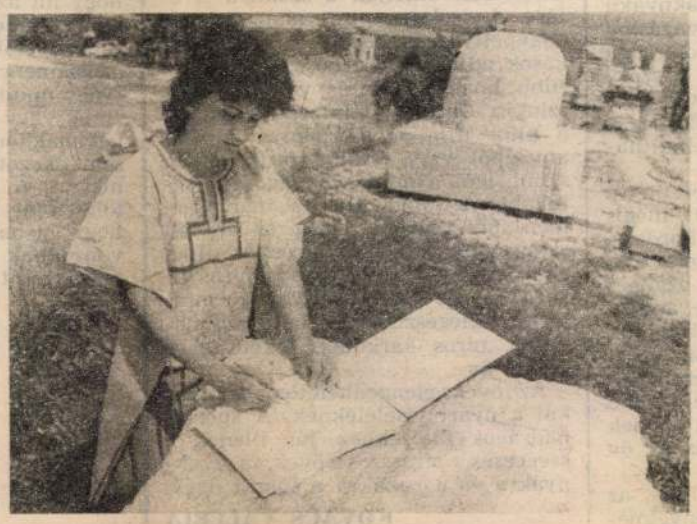

A VILLÁNYI ALKOTÓTELEP

Ismét benépesült a villányi alkotótelep. Az idén angol, román, holland, nyugatnémet, szovjet és természetesen magyar művészek dolgoznak a Szársomlyó hegy kőbányájában. Képünkön Serban Delie Brindusescu román művész Tűz című szobrának vázlatait rajzolja.

PIHENŐNAPON

A divat T és V betűi

Már régebben divatos volt, de most ismét sokan viselik a derékig érő blúzocskát, amit nem kell összegombolni, hanem csak csomóra kötni a végeit. Természetesen ezeknek a blúzoknak az eleje ék alakban szabva és vállnál vagy rakottak, vagy húzottak, hogy a mellbőség meglegyen. A nőies vonalakat hangsúlyozza a mélyen kivágott, elöl gombos, derékig érő, teljesen karcsúsított, puffos ujjú blúz, amihez nagyon bő, fodorral díszített szoknya társul. A sárga és zöld, rózsaszín és világoskék, piros és fehér színkombinációk nem csak divatosak, de nagyon vidámak is. Ennél már csak az a szoknya kelt vidámabb hatást, amely egyszerre hosszú is és rövid is. Ez abból adódik, hogy spirál vonalban tekeredik az alja hosszúsága. Képzeljenek el egy széles övpántba fogott, elöl egymáson átmenő (mint a lapszoknya) bő szoknyát, aminek a felül levő, jobbról balra áthajló része térd felettig ér, majd ez fokozatosan jobbra hasebb, mint korábban. Ez abból adódik, hogy a nadrágok is és a blúzok is nagyon bővek, természetes tehát, ha ez a két rész nem külön-külön van, hanem egybeszabott, a bőséget akkor is meg kell hagyni. A nadrág hossza bokáig ér, zsebeket lehet varrni a legkülönbözőbb helyekre, akár oldalt a nadrágszáron, akár a megszokott helyen a csípőnél vagy mindkét helyen. A felsőrészre lehet zsebet varrni díszítésül, derekára pedig öv kerül.

A kicsit hűvösebb időre, vagy az esti sétákra gondolva nem feledkeztek meg a tervezők a kabátkákról sem. Az elegánsabb ruhákhoz általában a kerek nyakkivágású, gallér nélküli, nagy gombos, enyhén sonkaujjú, csípőig érő kis kabátot terveztek fehér pikéből. Jól kihasználható, mert illik hozzá a hosszú színes selyemsál, a gyöngysor, és a kitűző is. Úgy gondolták, hogy a megkötős blúz szabásmintáját a béleletlen kabátkáknál is lehet alkalmazni. Nagyon praktikusan oldották meg, mert vékony nagy virágmintás flokon-szerű anyagból készítették és kevéssel csípő alattig ér, keskeny sálgallérja van, az ujja felhúzva, vagy felgyűrve viselhető. A vállaknál húzottak, így meglehetősen bővek is, ebből következik, hogy ha az aljából be-

SZENTGYÖRGYI MARINA RAJZA

ladva egyre hosszabb, míg a maximális hosszúságot a bal lábnál az oldalvarrásban éri el, ahol már a vádli közepéig ér. Ez a hosszúság marad aztán egészen az eleje-közepéig. Így a jobb láb csak térdig, a bal meg lábszárközépig takart. Ezt nem veheti fel mindenki, de szerencsére a divat olyan széles határok közt mozog, hogy mindig mindenki kiválaszthatja a neki tetszőt. Nagyon sok hölgynek előnyös az a nyári együttes, amely bő, hátul gombos szoknyából áll és egy kívül hordós T blúzból. A blúz különlegessége az, hogy az eleje is és a hátulja is V alakban kivágott, viszont egy 5 centi széles pántot varrtak körbe a nyakhoz közel, mintha csónaknyakú lenne a blúz. A V alakú kivágásból így egy csúcsára állított háromszögű lyuk lesz elöl is és hátul is. A szoknyán hatalmas rátett zsebek díszlenek, a blúz ujjai pedig eredetileg a könyök alattig érnek, de felhajthatóak a könyök fölé.

Azoknak, akik nem szeretik a mély kivágásokat, viszont mégis szellős ruhát szeretnének hordani, azoknak ajánlhatjuk a vékony pamutalapanyagú T szabású egyenes ruhát, aminek a felső része aszimmetrikusan gombolódik, a karöltők mélyek. A könyékig érő ujjak érdekessége, hogy a válltól kezdődően a fele neccből, a másik fele a ruha anyagából készült. A rátett zsebek is neccből vannak. Övvel is és öv nélkül is nagyon csinos.

A fiatalok kedvenc viselete az overál, ami most sokkal kényelmefelé hajtunk 10—15 centis darabot, a kabát hossza már csak derékig érő lesz, csücskeit pedig jól meg lehet kötni. Mindjárt kétféleképpen is lehet hordani ugyanazt a felsőrészt.

Mint ahogyan az ősszel és télen jól fel lehetett használni a különböző maradék fonalakat, mert a divat ezt nemcsak megengedte, hanem megkövetelte, most a maradék anyagok is éppen így felhasználhatók. Az anyagok és minták harmóniáját azonban nem szabad szem elől téveszteni. Ilyen ruha közül nekem az tetszett a legjobban, aminek a blúza Carmen stílusú. Ujjai fehér csipkéből, eleje és hátulja vékony selyem jerseyből (szintén fehér) a mély kivágást szegélyező pántot piros jerseyből szabták. Ez a piros pánt elöl csomóra kötődik. A blúz aljába gumit fűztek, hogy az buggyosan omoljon a szoknya tetejére. A szoknya piros alapon fehér nagypettyes és körben 5 centis rakások adják meg a bőségét. Egyszerűbb kombinációk is vannak, ezek szintén Carmen mintára készültek, a blúz ujja és a szoknya mintás anyagból van, a blúz pedig olyan színű, ami a mintás anyagon a leginkább dominál. De ha már Carmen, hát legyenek meg az eredeti színek, vagyis a blúz piros, az ujjak és a szoknya fekete alapon piros virágokkal és fehér pettyekkel mintázott. Kiegészítői a fekete szalmakalap, piros karkötők, fekete-fehér széles öv.

Az övek elengedhetetlen tartozékai a nyári viseleteknek. A sportos nadrágos öltözékhez jól illenek a szegecses, strasszos övek, a szoknyákra és a ruhákra a fonott övek.

KOVÁCS VALÉRIA

ORVOSI ÜZENETEK

„Labirintus". „... Leszázalékolt takarítónő vagyok, két gyermekem van és négy unokám. Férjemmel a legideálisabb házasságban éltünk, tavaly nyárig. Nekem ő volt az első férfi az életemben, és a mai napig sem gondolok megcsalásra. A gyerekeinket tisztességre, becsületes életmódra tanítottuk, és a mai napig sem csalódtunk bennük. — A lépcsőházunkban lakik egy házaspár. Iszákosak, de a feleség úgy ejti át a férjét, hogy az felháborító. A férje lakatos, jól keres, és szereti a feleségét, annak ellenére, hogy szinte naponta csúnya szavakkal illetik egymást. Az én férjem munkájában még sohasem találtak hibát (bár ezt nehéz elhinni, ugye?). Az említett szomszédasszony ügyesen sajnáltatta magát, hogy ők még sohasem voltak nyaralni. Én beszéltem rá a férjem, hogy vigyük el őket a Balatonra, hiszen faházban leszünk, és egyik szobában ellakhatnak. Örömet akartam szerezni nekik. El is mentünk együtt, de én nem szeretek sétálni, férjem viszont nagyon szeret sétálni, így tavaly nyáron naponta kétszer is elmentek hármasban. Férjem egyáltalán nem iszik semmiféle szeszes italt, én sem. De a házaspárral minden alkalommal ittasan tértek vissza. A feleség túlságosan szexis öltözékben járt, bár 38 éves. Férjemmel elkezdett kacérkodni, és fennhangon dicsekedett, hogy ők a férjével egy éjszaka háromszor-négyszer is közösülnek. Mindennap. Én a gyógyszerek miatt nem igénylem, és a férjem fárasztó munkája miatt csak egy hónapban ha egyszer megtörténik. Hazajövetelünk után a szomszédasszony szinte mindennap talált valami kifogást, hogy bejöhessen hozzánk. Mindig olyan öltözékben, amit a férfiak általában szeretnek, és többször hangsúlyozta, hogy ő többet is kibír, mint amit a férjtől kap. Hónapokig nem vettem tudomást, legalábbis látszólag, a kacérságáról. De rádöbbentem, hogy a férjem nem kezdeményez velem semmit, mondván, hogy fáradt. Bár nagyon nyugodtan, egymást megbecsülve éltünk tovább is. Már eltelt majdnem egy év, mikor szóltam, hogy én is nő vagyok, és hiányolom az együttlétet. De ő mindig kibúvót talált, és állandóan azt mondja, hogy majd egyszer. Tessék szíves nekem olyan tanácsot adni, hogy magamat ne kelljen megalázni, viszont haragot sem akarok, mert én még sohasem vesztem össze senkivel, és úgy érzem, nem is tudnék összeveszni, mert akkor azon rágódnék, hátha igazságtalan voltam, és akkor amiatt őrölne a lelkiismeretem!..."

Csak azt tudom javasolni, hogy őszintén beszéljék meg a férjével, hogy mi az oka — ha van oka — a nemi elhidegülésnek. Minden házasságban előfordulhat egy ilyen múló „absztinencia", főleg, ha valamelyik (vagy mindkét) házasfél kimerítő fizikai vagy szellemi munkát végez, ugyanakkor a nemi élet egyébként sem okozott nekik különösebb örömet... A szomszédasszony szerepe több mint kétséges. Szó sincs arról, hogy a nagyszájú, hivalkodó nők vonzóbbak lennének a férfiak számára, mint csendes, szerény társaik.

„Nelly és én". „... Szerény tájékozódásom alapján, a kétneműség (hermafroditizmus) ritkán előforduló rendellenesség. Annyi tény, hogy egy csinos, igen formás nővel megismerkedtem mintegy másfél évvel ezelőtt. A hölgy 25 évesnek mondta magát. Arról sem hallgatott, hogy négyszer vált el. Két volt férjéről azt mondta, hogy alkoholista, a harmadik impotens volt, a negyedik narkózott. Amikor a hölgyet megismertem, a katonai szolgálatomat akkorra letöltöttem. Bevallom, nagyon sajnáltam ezt a többszörösen elvált asszonyt, akinek így kijutott. Csakhamar közelebbi kapcsolatba kerültünk. A teljességhez tartozik, hogy a barátnője — másfél évvel ezelőtt — annyi idős volt, mint én, 22 éves. Azzal lakott egy udvari, albérleti lakrészben. A hátsó szomszédjuk egy öreg házaspár, régi ismerőseim. Erről viszont én hallgattam. Ugyanis feltűnt, hogy azokon a napokon, amikor a barátnőt is otthon találom, az fél órán belül elmegy. De azt is megmondja mindig, hogy másfél vagy két óra múlva jön vissza. Olyankor az én hölgyem minden esetben rengeteget tudott beszélni, elterelve a lényegről a figyelmemet. Többször is előfordult, hogy a kapuban találkoztam a hazatérő barátnővel, vagy a túloldalon sétált tovább úgy, hogy ne vegyem észre. Nagyon kíváncsi lettem a hölgyem és barátnője különös viselkedésének az okára. (Tehát nem voyeur magatartásról van szó esetemben!) A hátsó szomszédból meglestem őket, több alkalommal is, az idős házaspár tudtával..."

A homoszexualitás és a hermafroditizmus két különböző dolog. A valós kétneműség igen ritka; a valós homoszexualitás gyakori. A barátnője ez utóbbiakhoz tartozik...

K. István, România. „... Problémám röviden a következő; fejletlen maradtam a nemi fejlődést illetőleg. Már 16 éves koromban, amikor tulajdonképpen a fiúk többsége a nemi érés befejezéséhez közeledik, és amikor még egy jégkorongcsapat tagja voltam, észrevettem és észrevetették a csapattársak is (fürdőzéskor, átöltözéskor), hogy kisméretű a péniszem. Ez a helyzet tulajdonképpen most sem változott, és most a katonatársak is észrevették azt, amit én már régóta tudtam. Orvoshoz fordultam, aki egy méhpropoliszból készült gyógyszert adott. Végül, már elkeseredésemben, vállalva a kockázatot, még az öngyógyításnak is nekifogtam, és szedtem hormontartalmú gyógyszereket. Azonban végül, mivel ez sem hozott eredményt, és mivel ismerem az ezzel járó veszélyeket, elhatároztam, hogy megpróbálok Magyarországon segítséget keresni. Tehát röviden ez a történetem, és arra kérném Önt, hogy közölje rovatukban egy budapesti szexológus címét, akihez bizalommal fordulhatnék, aki engem mint anyagi eszközökben nem dúslakodó egyént meg szeretne gyógyítani!"

1. Címeket — se levélírókét, se orvosokét, se szexológusokét — nem áll módomban közölni. 2. A pénisz megnövesztésére nincs mód. 3. A kisméretű hímtag sem a nemi életnek és örömszerzésnek, sem a nemzésnek nem akadálya. Aggodalomra s főleg kisebbrendűségi érzésekre semmi ok, mert ez utóbbiak aztán valóban problémákat okozhatnak a páros élet megkezdésekor.

Továbbra is várom jeligés leveleiket.

Dr. B. P.

Új Tükör, XXII. évf. 31. sz. 1985

MURAKÖZY János festő

MURAKÖZY János festő

SÜMEGI György: Simonyi Antal képíró.=
Herman Ottó Muzeum Évkönyve, XXVII. 1989
46-47.p.

[illegible] Man [illegible] Bi- [illegible] manche [illegible] in ihren [illegible] und befördert [illegible] Landöko- [illegible] viele Versuche [illegible] welches in der [illegible] einem aus- [illegible] kann. Die [illegible] Riemische des [illegible] Das [illegible] die Be- [illegible] alles nach [illegible] ein [illegible] nach [illegible] Vor- [illegible] worden. [illegible]

liegt eine ordentliche Austernbank, wo alle Austernschalen versteinert sind. Von da erheben sich Schichten, die eine Stunde weit auf den Nacken des Escherháts fortlaufen und voll von Strombis, Kannenmuscheln, Bulkerditen, Pateln und Murices sind. Unter den Einwohnern befinden sich auch einige deutsche Handwerksleute, dann Juden, Zigeuner. In den herrschaftl. Höfen zeigen sich mehrere Pfauen. ⊙ ♃ ☉ ♏

Acscha, ein ungr. Dorf im Schümeger Kom. 2 M. von Koppan Nw. Gehört dem Bischof zu Vesprém.

Acscha, ein mit deutschen Einwohnern besetztes Dorf an der Landstrasse im Stuhlweis. Kom. 2 M. von Velenze No. wird von verschiedenen Edelleuten bewohnt. Die Pauliner zu Stuhlweisenburg

Murakőzy János

~~Gyrinan Rezső~~

mint keoszemeri rajztanár 1867-ben festette Murakőzy János festő arcképét.

Lyka Károly: Adatok a művészettörénelemhez. Murakőzy János. Magyar Művészet 1948. 250. l.

los másolat hiteléül:

[signature]

iniszteri iroda s.tiszt.

Budapest, 1999. évi január...hó. 8-

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri osztálytanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

Murakőzy János
festő
1924–
lásd okv.

Lyka Károly: Adatok a) művészettörténelemhez. Murakőzy János. Magyar Művészet. 1948. 250, 252. l.

Hálózási évet nem ismeri!

Jókai: A tengerszemű hölgy c. regényének egyik alakja –
1914-ben emlékkiállítása volt Kecskeméten

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

1040/1913 szám

Érk.: 913 év dec. hó 13. n.

Murakőzy János, festő 2) Folytatás.

A művész főleg arcképeket és csendéleteket, valamint romantikus fantázia-kompozíciókat festett. Legnagyobb festői vállalkozása az volt, hogy tanulmányokat készített a saját szabadságharcos múltját megidéző képéhez: „A guerilla kapitány bincsújához" (említve). Az eddig elveszettnek hitt nagy mű nemrég került elő egy francia magángyűjteményből.

Zimegi György: Bácskisken művészettörténete, 9. rész. A romantika idején.
Forrás, 1996. 11. 95. old

Murakőzy János festő 1)

Kevéssé ismert tény, hogy az itteni romantika festő-egyénisége, Murakőzy János is tanított 1859-ben ugyanis őt bízták meg a Református Gimnázium Rajztanszékének megszervezésével és az oktatás megindításával. A kecskeméti születésű művészt Jókai Mór ismertette meg a rajzolással és festéssel. Együtt tanulmányozták a pl. a szintén kecskeméti születésű „Simonyi úr rajzolatait."

Sümegi György: Bács-Kiskun művészettörténete 9. rész. A romantika idején.

Forrás, 1976. 11. 95. old.

MURAKÖZY JÁNOS, festő. 1824-1892

Muraközy János a Kecskeméti Jogakadémiát végezte, barátságban volt Jókaival, aki irásaiban meg is örökitette. viszonzásúl Muraközy a Tengerszemü hölgyet festette meg. A szabadságharc után külföldre menekült. A festészetben Bécsben, Münchenben képezte magát. It barátkozott össze Than Mórral, Lotz Károllya, Markó Andrással. 9.old

Molnár Azrél: Az Alföld szazadai. 3.old

Muzsak, Muzeumi Magazin, 1972. 1.sz. Bp.

Murakövy János

Kiállítása nyílt a Magyar Nemzeti Galériában.

Műremek-kiállítások.

Magyar Hírlap, 1941. nov. 6.

Muraközy János

Művészet 1941. aug. 3.

Muraközy János: A tengerszemű hölgy
La femme aux yeux couleur-de-mer
Дама с глазами русалки

Quichotte – Дон Кихот

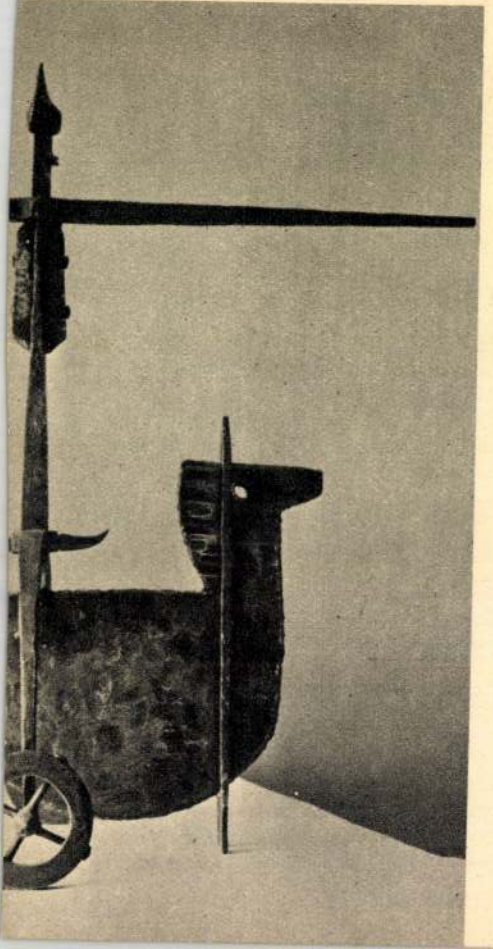

Murakőzy János festő.

Nyíregyházán, a Jósa András Múzeumban rendezték meg emlékkiállítását.

Szocialista Művészetért, 1941. okt. (?)

Murakőzy János

a Magyar Nemzeti Galériában rendezik meg kiállítását.

Magyar Hírlap, 1971. nov. 13.

Murakőzy János.

Cenza változat Raffael: Madonna della Sedia c. műve után, p. cer. 13 x 13 cm

Csendélet ol. v. 30 x 40 cm

Murakőzy János emlékkiállítása Kecskemét - Bp. 1971.

Murakőzy János

Dinnyés csendélet ol. v. 53 × 46 cm

Egy marostoni modell ol. v. 52 × 42 cm

Murakőzy János emlékkiállítása
Kecskemét - Bp. 1971.

Munkácsy János

Ifj. Munkácsy arc ol. pl.
50 × 35.5 cm

Férfi arckép ol. v. 26.5 × 21 cm

Munkácsy János emlékkiáll.
Kecskemét – Bp. 1971.

Munkácsy János

Férfi arckép ol. v. 26.5 × 21 cm.

Feszülködés után ol. v. 61 × 47 cm

Munkácsy János emlékkiáll.
Mezőkövesd - Bp. 1971.

Murakőzy János

Fésülködő nő ol. v. 112 x 85 cm

Gyenes Milialy ol. pl. 40 x 32.5 cm

Murakőzy János emlékkiállítása

Kecskemét - Bp. 1971.

Murakőzy János

Ugyenes Miliály ol. v. 59 x 44 cm

Ugyenes Miliályné arcképe ol. pl.
39.5 x 33 cm

Murakőzy János emlékkiállítása

Kecskemét - B.p. 1971.

Murakőzy János

Ugyenes Miliálynné arcképe ol. v. 59 x 44 cm

Ugyenes Sára ol. v. 50.5 x 40.5 cm

Murakőzy János emlékkiállítása
Kecskemét - Bp 1971.

Munkácsy János

Hajótörés ol. pl. v. 19.5 × 25.5 cm
Három festő képe Munkácsy
Jánosról ol. v. 64 × 79.5 cm

Munkácsy János emlékkiállítása
Kecskemét – Bp. 1971.

Murakövy János

Hajók a tengeren I. ol. pl. v.
22 × 34 cm

Hajók a tengeren II. ol. pl. v.
22 × 34 cm

Murakövy János emlékkiállítása
Keszkemét - Bp 1971.

Murakőzy János festőművész

emlékkiállítása október 30-án

nyílik meg a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1971 október 27.

4. old.

1

Munkácsy János festőművész

emlékkiállítása nyílt a

Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1971 november 11

H. old.

2

Kuraközy János

Tokai Mór barátja, Zerkeveti

jurátus társa volt

Magyar Nmezet 1971 november 11

4.old.

3

Muraközy János

Marastoni Jakab iskolájában
is működött

Magyar Nmezet 1971 november 11
4.old.

4

Muraközy János

„Egy Marastoni modell" c. Zoroposiciója

Marastoni „Görögnő" c. Zépit ismétli

– emlitve

Magyar Nmezet 1971 november 11

4.old.

Muraközy János

5

A szabadságharc után Fehete János
néven festőnövendékként élte illegalitásá-
nak éveit Rahl egyik legtehetségesebb
tanítványaként Bécsben az Akadémián

Magyar Nemzet 1971 november 11
4.old.

Murakózy János

6

„Fésültödő nő"

„17 gerilla kapitány búcsúja" c.

lépei emlétve

Magyar Nemzet 1971 november 11

4. old.

Munkácsy János, festő

Tárlat vezetés ben emlékkiállításán
nov. 21-én. (Nemzeti Galéria.)

—. Hír

g.

Népszabadság, Bp. 1971. nov. 19.

Muraközy János, festő

1

A Nemzeti Galéria rendezte meg emlékkiállítását.

1824-ben született Kecskeméten. Jókai val együtt tanult jogot s'együtt sajzolgattak-festegettek. Növendéke volt Marastoni Első Magyar Festészeti Akadémiájának is. Ztán, 1847-től valójában gazdálkodó volt Kecskeméten

Rózsa Gyula: Muraközy [illegible] 7.

Néns-abadság, Bp. 1971. nov. 18.

Muraközy János, festő

2

Résztvett a szabadságharcban, menekülnie kell Drezdában, Münchenben s Bécsben élt; ott fekete János álnéven megkezdi a magyar művészek, az emigráns művészek hosszú sorát.

Megemlített művei: Jókai Tarodán (olajpasztell), A gerillakapitány búcsúja stb. – különös festő volt: 1855-től haláláig (1892) csak titokban festegetett otthon, kecskeméten.

Rózsa Gyula: Muraközy

7.

Népszabadság. Bn. 1971. nov. 18.

Murakózy János, [?]

A Nemzeti Galériában látható tárlata.

— : A mai kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp. 1971. okt. 31.

Murakőzy János, festő

A nyíregyházi múzeumban nyílt meg Murakőzy János XIX. n.-i festő-művén emlékkiállítása.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. szept. 12.

Munkácsi János

neve említve, műve szerepel a Bács-Kiskun megyei muzeumok kiállitásán a Nemzeti Galériában.

Magyar Nemzet 1972 március 16. 4.old.

Munakóy János

Jókai Tardonán ol. pl.
52 x 38 cm

Kékruhás nő ol. v. 63 x 50 cm.

Munakóy János emlékkiállítása
Kecskemét – Bp. 1971.

Munakőzy János

Husziták p. szépia 26 × 34.5 cm

ifj. Munakőzy Imre arcképe ol. pl.
29.5 × 22 cm

Munakőzy János emlékkiállítása
Kecskemét – Bp. 1971.

Munakózy János

Kéztanulmány ol. pl. 30 x 39 cm

Kislány kosárral ol. v. 23.5 x 17.5 cm

Munakózy János emlékkiállítása

Kecskemét - Bp. 1971.

Munkácsy János

Kislány virággal ol. v. 23.5 × 17.5 cm

Kossuth szakállas férfi fej
ol. v. pl. 13.8 × 10 cm

Munkácsy János emlékkiállítása
Kecskemét – Bp. 1971.

Murakőzy János

Hőrgalléros férfi ol. v. pl. 33 × 29 cm

Hutya tanulmány a Gerdla kapitány bricsújához ol. pl. 47.5 × 61 cm.

Murakőzy János emlékkiállítása

Kecskemét – Bp. 1971.

Muraközy János

Menekülő tüzt ol. v. pl.
20 x 15.5 cm

Muraközy János arcképe Fókától
ol. v. pl. 12.5 x 15.5 cm

Muraközy János emlékkiállítása
Kecskemét - Bp.

Muraközy János

Női arckép ol. v. 59.5 × 48.5 cm

Női arckép

Muraközy János emlékkiállítása
Kecskemét – Bp. 1971.

Murakóry János

Romantikus tájkép ol. v. 34 x 48.5 cm

Tamulmányfej a Gerilla kapitány bucsujához, ol. pl. 54 x 43 cm

Murakóry János emlékkiállítása Kecskemét – Bp 1971.

Munkácsy János

Próféta ol. pl. 43 × 37 cm

Ravatalkép p. cer. 12 × 20 cm

Munkácsy János emlékkiállítása
Kecskemét – IV. 1971.

Munkácsy János

Önarckép. ol. v. 78 × 63 cm

Önarckép ol. v. 50.2 × 40 cm

Munkácsy János emlékkiállítása
Kecskemét – Bp 1971.

Munkácsy János

Női arckép ol. v. 45.5 × 37.5 cm

Női arckép ol. v. 40 × 30 cm

Munkácsy János emlékkiállítása
Kecskemét - Bp. 1971.

Murakőzy János

Tájkép holdfénnél d. v. 44×61 cm

Táncsics Mihály d. v. pl. 48×39 cm

Murakőzy János emlékkiállítása

Kecskemét – Bp 1971.

Munkácsy János

Fájkép o. v. / 12.5 × 17.5 cm

Fájkép

Munkácsy János emlékkiállítása
Kecskemét – Pp. 1971.

Murakövy János

Tanulmányfej a Krisztus Pilátus előtt c. képhez ol. v. pl. 27 × 20,5 cm

Tanya télen ol. v. 14,5 × 20 cm

Murakövy János emlékkiállítása
Kecskemét – Bp 1971.

Murakőzy János

Tanulmányfej a Gerilla kapitány
bicsujához ol. farost 45 x 32.5 cm
Tanulmányfej a Gerilla kapitány
bicsujához

Murakőzy János emlékkiállítása
Kecskemét - Pp 1971.

Munkácsy János

Vázlat a Gerilla kapitány bicsújához ol. pl. 36×46 cm

Munkácsy János emlékkiállítása, Kecskemét – Bp. 1971.

Murakózy János

Tengerszemű hotg. ol. v. 62.5 × 50 cm

Tomó Róza arckép ol. v. 95 × 72 cm

Murakózy János emlékkiállítása
Kecskemét - Bp. 1971.

Muraközy János

A tengerszemü hölgy.

Ország-Világ 1971/49 21 old.

1.

Murakőzy János

Regényes életű festőművész, Murakőzy János – Munkácsy, Paál László, Lotz Károly kortársa – hátrahagyott alkotásait láthatjuk a Nemzeti Galéria dísztermében. Murakőzy Marastoninál Pesten, Bécsben Rahl mesteriskolájában tanult. Portréi kitűnő jellemábrázolási képességről tesznek tanúságot.

(b.e.) Egy negyvennyolcas gerillakapitány képei

Országs-Világ 1971/49 21 old.

Murakőzy János 2

Szinei valósággal impresszionisztikus jelle-
gűek. Az a mintegy félszáz festmény, mely az
innokák kegyeletes gondoskodása révén elé-
brünk került, bizonyságot adhat arról, hogy
Murakőzy János, mint a negyvennyolcas sza-
badsághar gerillacsapatot vezénylő tisztje
majd az osztrák elnyomók üldözöttje, nem-
csak mint szabadsághős, harci tetteivel, de
művészetének erejével, szépségével is láttatóan
villantja fel bennünk egy dicső történelmi
korszak emlékezetét.

(b. e.) Egy negyvennyolcas gerillakapitány képei ...

Ország - Világ 1971/49 21 old.

Murakózy János 1

a XIX. század második felében működött Murakózy János (1824-1892) festőművész emlékkiállítását rendezte meg múlt év novemberében a Nemzeti Galéria Murakózy-Jokai kecskeméti diáktársa, Marostani Jakab és Karl Rahl tanítványa, Lotz Károly és Than Mór barátja - színes és sokoldalú egyeniség

D. I.: Képzőművészet

Vigilia 1972/1 62old

Murakózy János 2

volt, akinek mozgalmas élete (jurátus, kiváló vívó, lovas, táncos, 48-as gerillakapitány, brydósó, politikai fogoly, városi szenátor, nagytudású agrárszakember, titokban dolgozó festő,...) a regényírók érdeklődését is felkeltette (Jókai: „A tengerszemű hölgy. Hegedüs Géza: „Kulcsra zárt szobában" D.Y.: Képzőművészet.

Vigilia 1972/1 62 old.

Murakőzy János 3

A változatos pályát megfutott müvészről sok kétes hitelü történet is fennmaradt, a különben oly alapos Lyka Károly Murakőzy tanulmányának (Magyar Müvészet 1948 évf. 6. szám.) egyikmásik adata is ellenkezik a történeti valósággal. Így például Lyka ezt írja Jókai és Murakőzy barátságot tartottak D. I.: Képzőmüvészet.

Vigilia 1972/1 62 old.

Mirakózy János 4

„Katona Jozseffel..." Lyka azonban nyilvánvalóan téved: Katona 1830-ban halt meg - ekkor Jókai öt, Mirakózy hat éves volt nem tartozhattak tehát Katona baráti köréhez... Mirakózy hajótörést, vihar-tördelte fákat ábrázoló munkái a romantikus piktúra átlagos ~~szin~~ szinvonalú termékei, D. J. Képzőművészet.

Vigilia 1972/1 62 old.

Murakőzy János 5

van viszont képei között néhány kiemelkedően szép darab (pl. Gyenes Sára portréja) amelyek kitűnnek frisseségükkel, póztalanságukkal, vérbeli festőre valló kvalitásaikkal.

D. I. Képzőművészet.

Vigilia 1972/1 62 old.

Muraközy János, festő

Kecskeméti származású XIX. sz.-i festő. Hagyatékát hozzátartozói nülőrárosának adományozták.

— Hír 8.

Népszabadság, Bp 1973. máj. 6.

Murakőzy János festi

emlékszobát rendeztek be

és nyitottak meg május 5-én

Kecskeméten a művész hagyatékából

Magyar Nemzet 1973 május 6

10. old.

Múrakőzy János
festőművész alkotásaiból nyílt tegnap kiállítás Kecskeméten, a város tavaszi tárlatsorozatának keretében.

Magyar Hírlap 1971/128 13 old.

Muraközy János
XIX. századbeli festőművész emlékkiállítását
a nyíregyházi Jósa András Múzeumban
legnap nyitották meg Dr. Gelepy Natalia,
a Magyar Nemzeti Galéria tudományos
főmunkatársa.

Magyar Hirlap 1971/254 13old

Muraközy János, festő

Kecskeméti származású.

Örökösei szülőházosának ajándékozták hagyatékát.

— : Muraközy öszböndíjat ad Kecskemét 8.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. jan. 20.

Murahózy János

Kecskeméten Murahózy János
művei szerepelnek állandó ki-
állitáson.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek.....
Müvészet,1975.junius - 7 oldal.

MURAKÖZY JÁNOS, festő

A kecskeméti múzeum meglévő képzőművészeti anyagának gerincéhez tartozott Muraközy Jánosnak Kovács Máriát ábrázoló festménye/amit 1902-ben ajándékoztak a múzeumnak,ma a Katona József Múzeumban van/. 280.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemse Marcell a műgyűjtő Adalékok a magyar műgyűjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei,Kecskemét, 1975

Mednyánszky [ ], [grafikus]

L.: Rohn

Sümegi György: „Nem szép, de igen nyájas ..." 78–79

Forrás, Kecskemét, 1980. ápr. XII/4

Munkácsy János, [ ]

L.: Zichy M.

É. T.: Képzőművészet és iparművészet 379.

Élet és Tudomány, Bp. 1980 máj. 2. XXXV/12

M.D.K

Murakóri János
festő

Olaj mellképet készített
Jókai Mórról.

M.i.: Jókai Emlékek Kiállítása
Élet és Irodalom, 1963. jan 5 - 11 lap

M.D.K.

Munkácsi János

festő

1849-ben festette le Jókai

Mórt.

Vayerné Zelenka Ágnes: A festő Jókai Mór

Művészet, 1969. február - 10 lap.

Murakőzy János

Kecskemét első festője volt - neve emlékre

Magyar Nemzet 1971 március 6
4. old.

Murádszky János festő

emlékkiállítását rendezték

nyitották meg a Kecskeméti Katona

József Múzeumban

-Napló-

Magyar Nemzet 1971 május 9

17. old.

Murakózy János
festő

A kiállított képek felét teszik ki az 1914-es tallaton szereplő anyagnak. Onóta sok mű hallódott el. A képek őrzése és összegyűjtését a művész Murakózy Tamás unokája végezte.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállítása.....

Művészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Murakőzy János
festő

A „Kislány kosárral" című képén esvényesül a romantika. „Vikaros táján" olinamikus előadás módról, realis szemléletéről tesz tanúságot.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása.....
Müvészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Muraközy János
festő

Rabb népséges modellje több Muraközy
képen is megjelenik, a „Fésülkodő nő"
a „Fésülködés után", „Női arckép"
ábrázolásában szerepel.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása.....
Művészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Muraközy János
festő

Történelmi jelenetekkel is kísérletezett. A guerillakapitány bricsája vázlatban maradt, de a tanulmányok igazolják, hogy e feladatra a legnagyobb komolysággal készült.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállítása.....
Művészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Murakózy János
festő -

Murakózy jogi diplomát szerzett, de a
kor szokása szerint festésben is jártas volt.
Pesten Murastoni Jakab festőiskoliájában
folytatta festő tevékenységét.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása. .....
Müvészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Murakózy János
festő

Murakózy János a szabadságharc idején kialakuló művész garda egyik érdekes egyénisége. Mint régi, kecskeméti földbirtokos család fia, együtt tanult jóhaival.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállítása. .....
Művészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Murakőzy János
festő

1984-ben a Szépművészeti Múzeum megbízásából megvásárolták Murakőzy Ő varchépét. Ma a Magyar Nemzeti Galeria tulajdona.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása. .....
Müvészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Muraközy János
festő.

Fr. 1914 júniusi Kecskeméti Ujság
megemlékezik arról, hogy Lyka
Károly és Meller Simon dísmeröleg
Nyilatkoznak Muraközy Jánosról!

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása. .....
Művészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Muraközy János festő

1914 júniusában a Kecskeméti Ujság adta hírül, hogy Muraközy János művéből kiállítás nyílott a ref. kollegium termében.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása. .....
Művészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Murakózy János
festő

„A kuvaszemű hölgy"
(repro)

Telepy Katalin: Murakózy János emlékkiállítása . . .
Művészet, 1971. augusztus – 31 lap.

Murakózy János
festő-

Kecskemét város kulturális irányítói lépéseket tettek a család tulajdonában lévő és felajánlott műveknek alapítvány formájában való megvásárlására.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállítása.....
Művészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Muraközy János
festő

Lyka Károly értékes gondolatokat közölt
Muraközy Jánosról a Magyar Művészet
1948 novemberi számában

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállítása.....
Művészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Murakózy János
- festő

Amikor megkirdettik az amnesztiát, a művész Bécsből haratér. Szülővárosában, Kecskeméten hivatali állást vállal, nemsokára a város egyik vezető tisztviselője lesz és eridőtől felhagy a festéssel.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása.....

Müvészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Muraközy János
festő

A kecskeméti Katona József Múzeum most rendezett kiállításon néhány családi arckép, Marastoni Györgyné-je után készült másolat adott számot korai korszakáról.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása....
Müvészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Murakózy János
festő-

A juratusévek után is Pesten marad, édesapja halála után visszatér a bistokukra. Aronban nemsokára ismét Marastoninál van Pesten.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása....

Müvészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Murakőzy János
festő

Marastoni festőiskolájában Murakőzy
szorgalmasan másol, tanulmányfge-
het fest, portréábrázolásokban mestere
tanítását hasznosítja.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása....
Müvészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Murakőzy János
festő

Murakőzy Jánost ábrázoló kovaskép,
melyet ajándékként festett a szá-
mára Than, kotr és Marko ennek
a kovnak az emléke.

Telepy Katalin: Murakőzy János emlékkiállítása....
Művészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Murakózy János festő

Bécsben Karl Rahl iskolájába tanul. Itt együtt dolgozik Thorn Józseffel, Lotz Károllyal, Markó Andrással, Jakobey Károllyal.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása....
Művészet, 1971.augusztus 31.oldal

Muraközy János
festő

Az elnyomatás idején menekülnie
kell Bécsben talál menedéket, de
előbb Jókaival barátoknál kijdósek,
így kerülnek Telepy György szinész sokonái-
hoz Tardonára.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása....
Müvészet, 1971.augusztus 31.oldal

Murakőzy János
festő-

A szabadságharc idején mint guerilla-kapitány Cibakkárán, Isaszegen, Vácott, Szolnokon kiérd, Majd amikor a szabad csapatot a honvédségbe beolvasztják, honvéd kapitány lesz.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása....

Müvészet, 1971.augusztus 31.oldal

Murakózy János
festő

Murakózy 1823-ban született. A szabad-
ságharc idején a fegyvert vagadó if-
jak harafiak mellé állt. Előbb mint
guerillakapitány hurd 400 főnyi szabad-
csapat élén.

Telepy Katalin: Murakózy János emlékkiállítása....
Művészet, 1971.augusztus - 31.oldal

MNG

Muraközy János (festőművész?)

Jókai diáktársa volt Kecskeméten. Később Pesten és Bécsben tanult festést.

Orosz László: Jókai Kecskeméten.

Tiszatáj, Szeged, 1954. június.
VIII. évf. 2. sz. 116. l.

MDK

Murakózy János festőművész

Jogásznak készült, festő lett, a szabadság-
harében egy guerillaosapat élén vitt végbe
hősteteket, a szabadsághare bukása után
bujdosott, festésből tartotta el magát. Egy
ideig volt mestere, Marastoni rejtegette,
majd Jókai ajánlásával Bécsbe ment
rejtőzni s festést tanulni.

Orosz László: Jókai Kecskeméten.
Tiszatáj, Szeged, 1954. június. VIII. elf.
Z. sz. 118. l.

MDK

Murakőzy János festőművész

Mikor néhány évi bécsi tartózkodás után vazajön, elfogják. Kiszabadulása után Kecskeméten kezd gazdálkodni, s mint a város gazdasági tanácsnoka fejezi be életét. (A cikkíró Jókai regényalakjai egyik mintájának tartja.)

Orosz László: Jókai Kecskeméten. Tiszatáj, Szeged, 1954. június. VIII. évf. 2. sz. 118. l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

Muraközy János

ESTI HÍRLAP

Budapest

1969 JUL 14

☐ HEGEDÜS GÉZA regényt ír Muraközy János elfeledett magyar romantikus festőről, akinek posztumusz kiállítását 1914-ben állították ki Kecskeméten. Egy önarcképét őrzik a Nemzeti Galériában. A könyvet a Corvina adja ki.

Murakőzy János

festő

lásd

Ignándy Mihály-

Magyar szellemi élet

98. l.

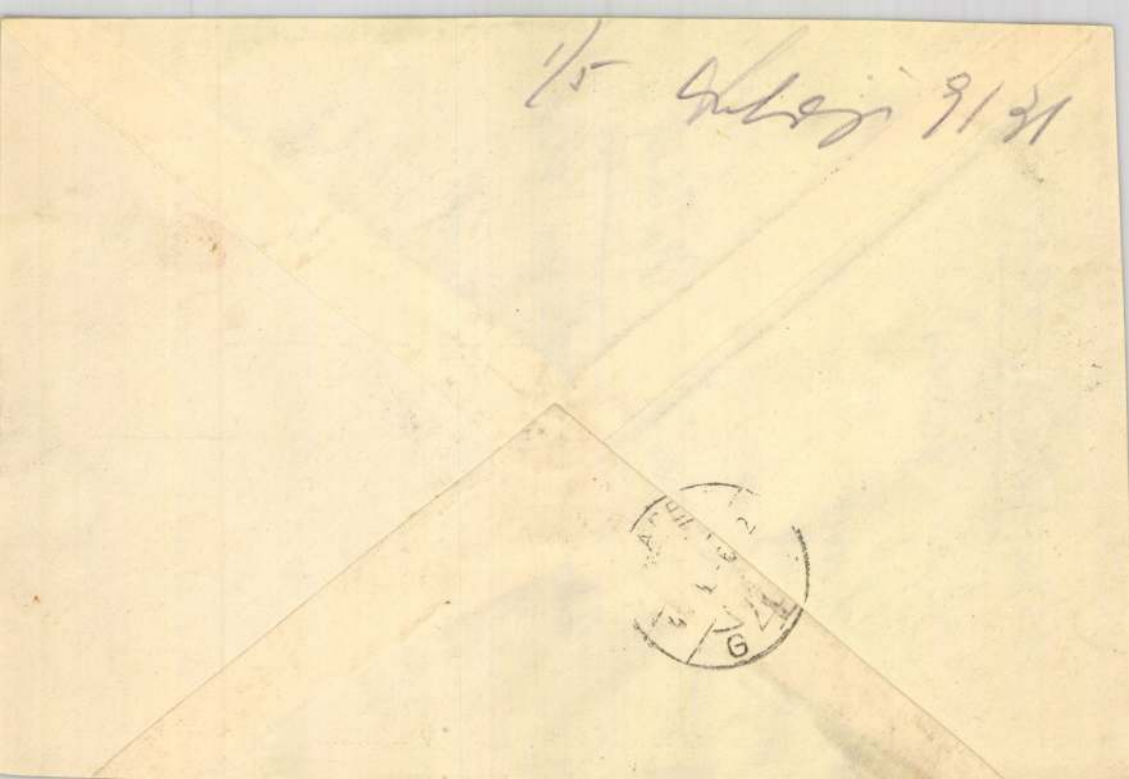

Murakőzy János
festő (?)

l.

Lykakőzös
117. l.

1.— 385. ll., 20 képes tábla

Budapest
Athenaeum
1901.

Murakőzy János festő
Pesten.

A pesti műegylet 1855. évi
decz. - jan. kiállításán: Arcz-
kép, olajf.

Murakőzy János

Pestő

Kecskeméten született

Kubinyi-Nahot

Magyarország és Erdély Képek-
ben. Pest. 1853. I. 122. l.

Mevaközy János Pesten

1855. dec. – 1856. jan. kiáll. Müeglet.
Archép. olajf.

Grenwood Ill. 89

Murakőzy Jánó

Önarczeje a

Szépm. Múzeumban

Fraknói Vilmos V. 311.

Murakőzy János

Művészeti lexikon 525. l.

szül. 1824. Kecskemét

1010. Velencei

A XVIII. szár adb

Leány kép

523

Mellig, balra ford
zott, hajat fehér sz
fűér; függői h
tarna. Kivágott
képernek diszt. A

Vászon

A Nemz. Muzeumból (Orma

Murakőzy János

Önarckepe

Tört. Kepes.

N° 57

Hollandi iskola

4280. ~~Jan van Goyen?~~ A XVII. sza

~~Sz. Leydenben 1596 január 13~~

Korcsma előtt

~~Hollandi postaállomás.~~

84 Állomás ~~emeletes épüle~~, a melynek helye

az előtérbeli széles ut elej

zött ~~vagy~~ levő emeletes ~~a posta emeletes épülete~~,

dett kocsi áll ~~bennök ülő~~ utasokka

hozzá tartozó gémes kúttal. A lova

itatja, a szekereken innen nyujtoz

előtt ~~elhelyezett padokhál~~ két ülő

rafordultan álló. Az épületek és a

A háttérben község bontakozik ki t

, padon ülő

harmadik kal.

24 : 41·4

Fa, méretei ~~24.1: 41.5~~ cm. _

~~Gróf Pálffy János hagyománya~~

Jegyzet. Száma a törzsleltár

~~Jegyzet. A leltár szerint:~~

~~Jan van Goyen: Holländis~~

~~Goldleisten, gekauft zu Pari~~

~~brt. (II. Salon No. 11)~~

35 (5)

MURAKÖZY *János*, festő, * Kecskemét 1824. Bécsben tanult s szülővárosában festette arcképeit (pl. Katona József), lovasképeit s bár ezek nem csekély tehetségről tanuskodnak, mégis később abbahagyta a festést s mint jogvégzett ember, hivatalt vállalt szülővárosában. Önarcképe a M. Tört. Képcsarnokban.

Murakózy

l.

Lykanemzromantika
112, 169. l

Murakőzy

l.

LykaMagyműI800-50

317. l.

P ein Architect entworfen.

Az árpási rom. kath. plebániahivataltól

60/1935 n.

A „Műemlékek"

Tekintetes Országos Bizottsa

Budapest.

IX. Rákos utca 7.

Ignacz " " l.

ÁRPÁSI RÓM. KATH. PLEBÁNIA PECSÉTJE

Murakőzy János

festő

mit. Kecskemet 1894.

1.

Revár XX. 677. 1.

Muraközy János /kecskeméti/ F.M.19.2.

rövid ideig Rahlnál. Szabadságharc bukása után 6 évig bujdosott Fekete János név alatt. Ügyvédi irodában is dolg. abbahagyta a festést, bár Lotz K. szerint tehetséges. /Ly.N.r. 112.o./

MDK

Murakösy János, festő

Elfelejtett festő. Posztumusz műveit 1914-ben állították ki Kecskeméten. Egy Önarcképét a Nemzeti Galéria őrzi. — Hegedűs Géza regényt ír róla.

— : □ Hegedűs Géza 2

ESTI HIRLAP. Bp. 1969 jul. 14.

KECSKEMÉTI
GALÉRIA
H.6000.KECSKEMÉT,RÁKÓCZI U.1.

A KECSKEMÉTI GALÉRIA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA
1985. JÚNIUS 28-ÁN 15 ÓRÁRA
MURAKÖZY JÁNOS
1824—1892
FESTŐMŰVÉSZ HAGYATÉKÁBÓL
RENDEZETT KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÁSÁRA
MEGNYITJA: FEHÉR SÁNDOR
A HAZAFIAS NÉPFRONT
VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK ELNÖKE
KÖZREMŰKÖDIK: A KECSKEMÉTI
VONÓSNÉGYES
A KIÁLLÍTÁS 1985. OKTÓBER 13-IG
TEKINTHETŐ MEG

F.k.: dr. Bánszky Pál — Petőfi Ny.

Dr. Kobó Júlia
MTA. Művtört. Kut. Csop.
Budapest
Pf: 27

1250

Muraközi László
Üvegtorony, grafika
Merengő, "

Magyar egyetemi és főisk. hallg. ors. szövetségének kiáll. 1923. 8-9 l.

Murakőzy János

Bánszky Pál: Képtár Kecskeméter

Művészet, 1983. november

Murakózy János

Kis Kecskeméti Kýstár-történet

Forrás 1983/9

Muraközy János

NAPLÓ

Muraközy János harminc képéből nyílt emlékkiállítás pénteken a Kecskeméti Galériában. Az időszaki tárlat október 13-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1985. VI. 29.

Murakőzy János, festőművész (1824–1892).

Simon Magdolna művészettörténész a XIX–XX. sz.-i magyar képzőművészetet bemutató állandó kiállítás rendezője. A múlt század elejétől az 1960-as évek végéig átfogja a magyar képzőművészet legjellegzetesebb irányzatait. — Az 1800-as évek derekáról a magyar piktura egyik titokzatos alakjának, a kecskeméti születésű Murakőzy Jánosnak néhány képe látható – közöttük egy Jókairól készült portré, akihez barátí szálak fűzték. (említve). — Míg élt, nagyon kevesen tudták róla, hogy festészettel foglalkozik. Halála után derült ki, hogy milyen csodálatos dolgokat alkotott.

Heltai Nándor-Koloh Elek: A rendezők véleménye.
V.M.: Képtár a Cifrapalotában.
Petőfi Népe, 1983. okt. 9.

Munkácsy János, festőművész (1824-1892).

Út a galériáig.

1971: a Munkácsy-emlékkiállítás megnyitása (említve).

V. M.: Képtár a várpalotában.
Petőfi Népe, 1983. okt. 9.

Munkácsy János festőművész (1824–1892).

A kecskeméti Ciffra-palotában, a kecskeméti Galéria első emeletén helyezkedik el a díszterem, ahol az időszaki kiállításokat rendezik. A második emeleten a XIX. sz. derekától mutatja be a magyar festészet különböző irányzatait. Így pld. Munkácsy Jánosnak, aki a század derekán élt és dolgozott.

Kapcsoljuk a szolnoki stúdiót.

1984. márc. 22. Pztófi 13.00 (Sz. Lné).

Andrakóczy Irén

1920/21 – 1923/24

Ferképzőmfoiskèvk
115. l.

Murakőzy Irén

szül. Budapesten 1902 ápr.
26 ág. ev. 6 felsőbb leányisk.
1920/21. I–II. elsőéves mű-
vésznő. Deák Ebner Lajos

Hódmezővásárhelyi múzeum és Könyvtár

III. 173.

Muraközy György MDK

hajósmolnár

Szabó Péter céhmester, Muraközy György, Méhes János és Tököly György mesterek panaszára a győri püskök helytartója 1724 aug. 26-án elrendelte, hogy a szigeti hidon lévő molnárrévben a molnárok szabadon ki -s be.akhassák gabonájukat.

Czigány Béla: Adatok a Győr meg yei hajósmolnárok életéhez.
ARRABONA 4. Győr. 1962. 97-116. l.
103.l.

MDK

Muraközy László

Alku, vf.

N. Szal. Téli Tárl. 192o. dec.
14.l.

Ifj Murakőzy László

festőművész

Tavaszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. „Füst" c. akvarellje.

Pesti Hirlap
1929. VI.16.

Murakeözy László
körmendi
karikaturái
Gépek csatája
9 tollrajz
repr.

Magyarság Képes
mell. 1932 márc.
13.

U. 3745

302

34. március 14-én.)

neztelen fiatal nő ~~ten~~ szembe nézve, térden
- van ábrázolva. Kiépült elválasztott és
ja a vizbe ér s szeme ~~kak~~ sárgáskék. ~~Felemelt~~
~~felemelve tart~~ a mögötte emelkedő sziklá-
lő galyába kapaszkodik s baljának uppait
lyeszti. Mellette balra vizi-liliom virágzik.
: „Jules Le Febvre."

éretei 151:92·5 cm.
~~85. X. 14. Ára 5000 frs.~~
46.
2.

13

Mucsáczy László

festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1929.IX.8.

MDK

Muraközy László, festművésznek

gyógyszerész volt az édesapja.

Magyar Gyógyszerészek a szépmüvészetekben.
Nemzeti Ujság. 1943 dec. 16.

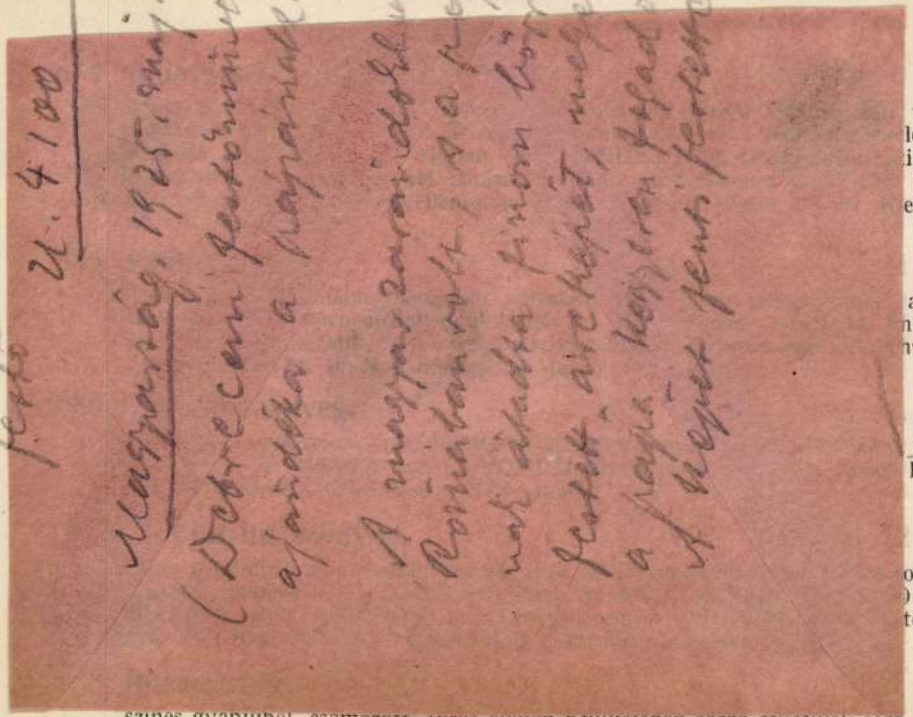

virágtő,
lek sora,
ilisierter
Reihen,
einasien,

alkotott
n Mittel-
nwarzem

Közép-
Rauten,

ozették,
) cm. —
ten, im

színes gyapjúból csomózott [illegible] sárga csillagok sora, a bolt

871. **Vállkendő,**

fekete gépcsipke, gazdag virágmustrával. — UMHÄNGTUCH, schwarze Maschinspitze mit reichem Blumenmuster.

872. **Pluviale,**

ezüstbrokát, sárga alapon nagy virágos mustra. XVIII. sz. — PLUVIALE, Silberbrokat mit von grossen Blumen gebildeten Muster. XVIII. Jahrh.

873. **Madonna della Sedia,**

petit point-himzésű kép felirattal: VOM INSTITUT DES KOE IOSEPHS II. Egykoru brokátkeretben. XVIII. sz.v. Kilényi-aukció 688. sz. — MADONNA DELLA SEDIA, Petit-Point-Stickerei mit Inschrift: VOM INSTITUT DES KOE IOSEPHS II. In gleichzeitigem Brokatrahmen. Ende XVIII. Jahrh.

874. **Abrosz,**

selyemdamaszt, borvörös alapon fehér, virágindás keret, tükrében virágindák közt talapzatos diszedény. XIX. sz. e. f. — TISCHTUCH, Seidendamast, weinroter Fond Bordüre mit Blumenranken in Weiss, im Mittelfeld eine Sockelwase. Erste H. XIX. J

875. **Szegély,**

sárgás alapon géphimzéssel. — STREIFEN mit Maschinstickerei auf gelblichem Fond.

876. **Pluviale,**

ezüstbrokát, kék alapon csúcsíves mezőkben vázából kinövő virágcsokor. — PLUVIALE, Silberbrokat, in Spitzbogenfeldern Blumenvasen.

MDK

Muraközi László

Városliget, of.

Inferiores, szin.rajz

Szt.Iris, akv.

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept. 14 l.

Murány vára

Gömör m.

Zsigmondi 1875.

1) 1 db ~~alap~~ hetyszinnaja 12 mm 10 m egyleirás. –

3.

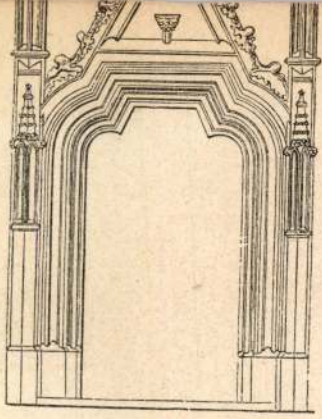

14.

Muraányi márvány

l.

Csákos József:

A muraányi nagybirtok márványa.

Forum. (magyar vér)

1937. 67-68. l.

Murányvár romjai

Dörre Tivadar rajza

Repr.

Szilágyi: Magy. remekek
kötet. VI. 597 l.

2829 szám.

melléklettel.

Műemlékek Országos Bizo

Hivatalból
Dij [illegible]lányozva.

Hivatalból.

Közszolgálati ügy.

Murányvár

Könyöki

592, 593. l

594, 595

Murány vára VIII. 42.

Mur es KA ÉT

Murány vára

Murány vára

Pengő

232 **Droppa József.** Murány várának története. Sajtó alá rendezték Bahéry J. és Dollák R. Pohorella, 1905. vász. n. 8°. – 2 képmelléklettel és számos képpel és kottával a szövegben. 15.–

Ranschburg Kat

1944.

Murányvár romjai

Keleti Gusztáv rajza
után
repr.
Nagy Magyarország
II. r. 165. l.

IRODALOM

JEGYZET

Murány vára

(Muráň)

Gömör vm.

képekkel és alap-
rajzokkal

Janota II

187 - 204. l.

Szécsy Mária,
a murányi Vénusz
archépével

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKO

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Muz. és Kit. Ét.

Fayence gyár, murányi VIII. 45

— pongyeloki (Cserepes) VIII. 45.

Murányi fayence gyár

Murányi faience-gyár

l.

Wartha 140-l.

Rákosszentmihályi népkvt. III. 240.

Murány vára
(Gömör om)

l.

Hadtört, Kizl
1914. 212 l.
213 l.

dombot. Nem, az emberek ma nem titkolnak semmit. [illegible]
ják a romlottságukat, gyalázatukat, a feleség nyiltan parcellázza föl magát, ha a férj keresetéből nem futja a tulméretezett életmódra, a leány garnikban szerzi meg a selyemharisnyát és mókusnak nevezi, aki fölháborodik erkölcstelenségén. A vénaszszony versenyre kerekedik a leányával és ha sok a pénze, férjül szerzi meg a vőjelöltjét. Pénzt adni a férfinak nem szégyen többé, fölvirágzott a gigolók kora.

Tagadhatatlan, hogy a mai ember őszinte.

És tagadhatatlan tény, hogy Kóbor Tamás hatalmas regényeiben semmit nem ostorozott olyan lendülettel, mint a képmutatást.

A diákok tulságos jól tanulták meg a leckét. Kóbor Tamás csak őszinteséget kivánt tőlük, a hazudozást akarta kiirtani és lett, hogy az emberek csakugyan kevesebbet hazudnak, de romlottabbak azután igazán nehezebben lehetnek.

Kóbor Tamás nekifesziti vállát a recsegő-ropogó alkotmány-

Murány vár

Gömör Kishont vm

l.

Hadtört. Közl.

1914. 611-l.

Kocsonyázott fogoly.
Őzremek töltve.
Hortobágyi sertésgerinc.
Nyárson sült kacsa.
Pulyka középkori módra.
Királyjérce.
Tátrai sziklapisztráng.
Tokaji gyümölcsszörp.
Apró sütemény.
Finom cukorkák.
Vegyes gyümölcs.
Trónörökös kosár.

A koronázási ebéden ebből a gazdag menüből senkisem evett egyetlen falatot sem. Az ételhordás után felállt IV. Károly király, kezébe vette a borosserleget és harsány hangon kiáltotta:

— Éljen a haza!

Murány vára

Jedlicska Tál:

Gróf Széchy Anna Mariának Murány vára gondozásáról nándori Bene János kapitány részére adott utasításai.

Hadtört. Közl. 1911.

479 – 482. l.

Murányvára

Droppa József

Murányvárának

története

Pohorella, 1905.

Thomka Gyula beszterczebányai gyűjtő
liagyatéka VII. 231

Murány vára.

Gyöngyösi István:

Mársal Társolkodó
Murányi Venus.
Kassa 1664.

Cimlapja repr.
Acsády Széchy

Magyarádi légoltalmi felvét

150 felvétel 150 drb. 18x24-es
150 drb. 18x24-es kép
Kiszállási költség

Számlabélyeg

azaz Háromezerkettőszáztizen

Ezen számlában feltüntetett ár
számu rendelet értelmében A.R.
értendő.

MAGYAR FILM
FÉNYKÉP

A másolat hiteléül:

Budapest, 1943. dec. 22.

A 4.

Fizetendő: számla vételekor.

Vi.

Murány vára

lásd

z

Acsády Széchy

kifizetett

ulík stb.

1 = ö

7 ö

1

Murakőzy László, ifj.

körmendi előnévvel

szül. 1892. máj. 1. Debrecenben-
ben. A középiskola elvégzése után
a budapesti műegyetemen elémte
az építészeti szakon, majda gépész-
mérnöki szakon ~~tatt~~ tanult, de
félbehagyva azt, a képzőművészeti
főiskolán Bosznay István és Glatz
Oszkár osztályába iratkozott be
Végbizonyítványt kapott a mű-
vészeti szakon. A fővárostól 500 k
ösztöndíjat kapott. A Nemzeti Szalon
tagja volt, egyedül festészetből
élt szülői támogatás mellett. Fan-
tasztikus tárgyú grafikái mellett
több. H. G. Wels művének il-
lusztrációi, jobb munkái közé tar-
toznak. 1925. ben Olaszországban
volt tanulmány úton s ez alka-
lommal átadott a pápának
ez bőrdíszműves levéltárcát,
melyet a pápa elfogadott. Ipar-
művészettel is foglalkozott, úgy
látszik Jaschik Álmos tanítványa
is.

181. kép. *Krisztus az Llajfák hegyén. Üvegfestmény, 1500 körül.*

KRISZTUS SIRATÁSA (182. kép)
Csak sárga színnel. Magyar munka 1500 kör
Félkörös felső záródással, 30×23 cm.
A Kassa melletti Margitfalváról. Vétetett 1935-b
Lepold—Lippay 54. l.

KÁLVÁRIA (183. kép)
Alul kékpólyás címer, felül 1523-as évszám.
Magyar (?) munka 1523-ból (Rongált.)
30×21 cm.

KRISZTUS A KERESZTEN
Alul évszám: 1537. Magyar(?) munka 1537-b
Tondó, átm. 22 cm.

LOMBDÍSZ, ornamentális és annak utánz
Magyar munka 1500 körül.
14·5×22 cm.
A Kassa melletti Margitfalváról. Vétetett 193
ben.

2

1934–1938 ig, mintán idegönzeömlása, a budai Kent János korhárban ápolták s ott halt meg 1938 ján. 1. Rendkívül nagy nyomorban élt, s az idegönzeömlást is az éléttel való kürdelem okozta. A Wels illusztrációkon már érzik, hogy egy elbomult elméjű művész munkái. A művészi hagyatéka még főleg grafikai munkákból áll özvegyének tulajdonában van, lakik VII. Szemlőhegy utca 18. Murakőzyné csejtei Joachim Ferenc festő leánya. Az özvegy közlése

1944. máj. 25.

ÜVEGF

KRISZTUS AZ OLAJFÁK HEGYÉN
Német munka 1500 körül.
21 × 16 cm.
Vétetett a budapesti műkereskedelemb
ban.

Munkácsy László

1921/22 – 1926/27

Ferképzőintézeti könyvtár

lovaskéne), őrség (Louvre). A családnak még több kevésbbé jelentékeny festő tagja volt, köztük P. *Etienne*, ki 1717 óta Rómában élt és főleg Savoyai Eugen hercegnek, továbbá Arenberg hercegnek sokat dolgozott Ausztriában és Németalföldön. — Irodalom: *E. Parrocel:* Monographie des P. (Marseille, 1861).

PÁRTAKORONÁZÁS, a felsőmagyarországi renaissance jellemző díszítő motívuma. Lényege, hogy az épület

Murakőzy László

1920. dec.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Alku, vízf. 600.—

1921. szept. n. o.

Városliget, olyf. 3000.—

Inferiores, szines rajz 2000.—

Szt. Iris, aquarell 2000.—

Voit Frigges V. 105.

Murakőzy László

M. 4100.

Szentháromsági közs. olvasó – és dalkör

VI. 227.

Murakőzy László

A régi debreceni osztrák posta c. olaj-festmennyét 150 S-ért a Déri Múzeum részére megvette a Debreceni Múzeumbarátok Köre

Jel Déri. 1932. 65. l.

Mezakőzy László
festő

A debreceni ostrák
posta c. olajfestményét
55 × 68 cm a Debreceni
Múzeumbarátok Köre meg-
vette a Déri Múzeumnak.

Jel. Déri 1932. 25. l.

3.

4.

Murakőzy László ifj

festő

Ért. 1928

Muraközy László

Budapest, 1929 IX. 17

Kedves Barátom!

Muraközy László művészt melegen ajánlom, legyen olyan szivos és lehetőleg támogast öt.

Üdvözöl Satyferenc

DÖRNER MÁRTON
NY. BANKIGAZGATÓ
GAZDASÁGA ÉS MŰMALMA
ALSÓHERNÁD, PEST M.
—
TELEFON: ÖRKÉNY 6
Postatak. csekkszám: 41.071
Folyószámla: Magyar-Olasz Bank belv. fiókjánál

Nagyságos

Dr. Szent

Mélyen tisztelt K

Apám megbizásából a
laszolva:

Tisztelettel kérlek
ni sziveskedjél, majd itthon el
sunkkal. Ez az asztalos most k
ga me lett elvégezheti kényeln
akácfából természetben kidolgc

Egyben tisztelettel
ismert 56 literes hordóban, már

Az idén nem volt sz
idő zavarta a máskülömben igaz

Kérlek k. Feleségec
jelenteni és Téged igaz tiszte

Murakőzy László ifj

MAPFE 1928, okt. Erdélt.
Üvegtorony, vizf. (?)

550.

Diebrich Ch. W. E.

Út a szikla körül. (Der Weg durch den Felsen.) Rh.

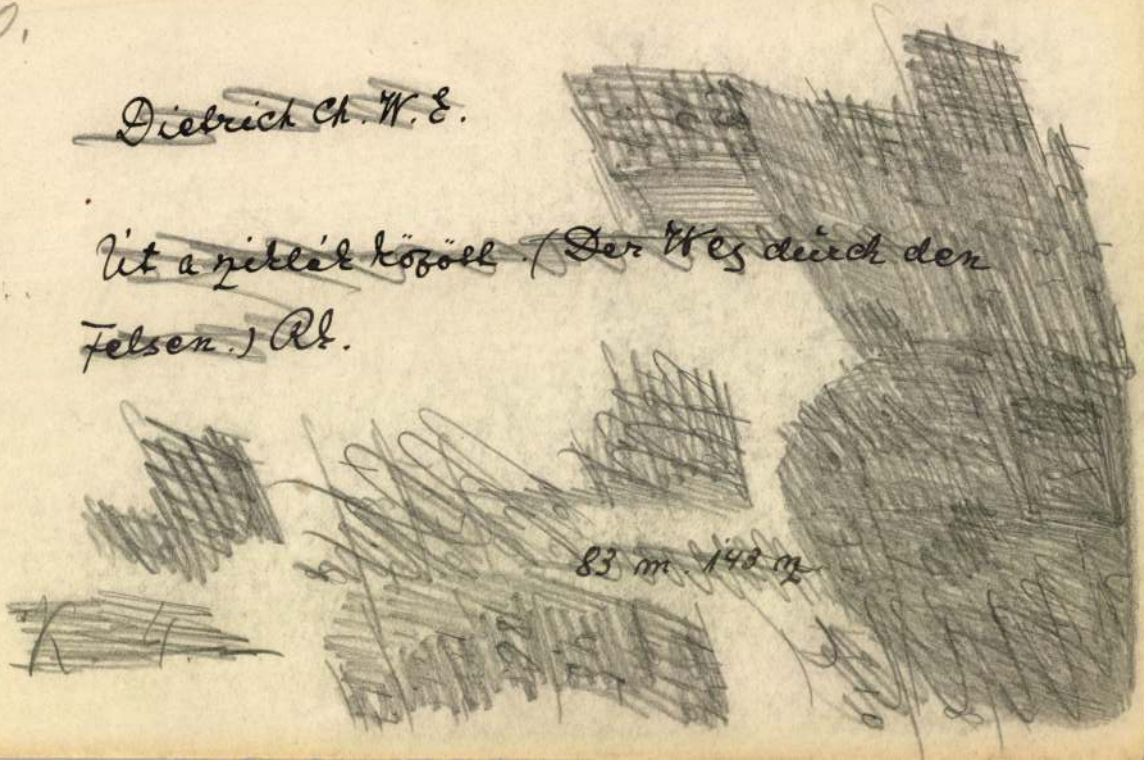

Muralt

az esztergomi bazi-
lika freskói
fentitől.

Körösy László dr.:
Esztergom. Esztergom
1887. 179. l.

Murando

vár építő

1702. Magyszeben

laird

Korrespondenzblatt

1883. 138 l

1893.
Berlin
G. Grote

terelnök, mikor kalváriája végére jutott, utazni indúlt. A véletlen úgy akarta, hogy a párisi képviselőházban ép egy zajos ülésen volt jelen, mikor egy képviselő pofon ütött egy másikat. Néhány nap múlva egy párisi szalonban kérdezik Badenitől, mit szól a parlamenthez.

— Csodálom az önök törvényhozóinak higgadtságát, — feleli.

— Hogyan? Higgadtság? Hiszen pofozkodtak nyílt ülésben.

— Az igaz, de másnap nyoma se volt az egésznek, a legcsendesebb ülésnek voltam tanúja. Én alattam négy hónapig pofozkodtak az osztrák képviselőházban.

Ez a megfigyelés nem hiába *szakértőtől* származik, igen értékes. Az én tapasztalatom jó egy pár évről immár, azt bizonyítja, hogy hiba volna a franczia parlamentet féktelen, nehezen kormányozható testületnek tekinteni azért, mert néha olyan jelenetet látunk benne, melyet mi legbotrányosabbnak tartunk, t. i. verekedest. Ne mérjük ezt egészen a mi mértékünkkel; a franczia, mint általában a latin népek, heves természetű, vére hirtelen felforr és akkor üt. Politikai gyűléseiken csaknem mindennapos dolog az összeverekedés; egy naczionalista gyűlésre bocsáss be néhány szocziálistát vagy megfordítva és csaknem teljesen biztos lehetsz benne, hogy a napirend egy olyan számmal bővül, a melynek a nyomát némelyek egy pár napig viselik. Az efféle csete-patének, a milyen gyakori, ép olyan kevés fontosságot tulajdonitanak. Azt tartják, hogy mindenki megkapta a magáét és ezzel vége. Így a parlamentben is tényleg megtörténik, a mit Badeni tapasztalt, hogy egy botrányos pofozkodó ülésre a lenyugodtabb ülés következik. Azt lehet mondani, hogy a franczia parlamentben vannak viharos ülések, de nincsenek viharos ülésszakok. (A senatusban még viharos ülésekről is igen ritkán szólhatni.)

Jó példa erre épen a jelen története. Körülbelől másfél év óta folyik már a kormány harcza a szerzetek ellen; a törvény végrehajtása mindenütt ellenállásra talált, a mi Bretagneban csaknem forradalomig fokozódott s a képviselőháznak is sok viharos ülést szerzett. Azonban a mely pillanatban megszakította a parlament a vitát és más tárgyra tért át, nyugalmát is rögtön visszanyerte.

Hanem ennek talán olyan oka is lehet, a mire Badeni nem akart gondolni. A franczia parlamentben bármilyen szenvedélylyel állanak is egymással szemben a pártok, mindig francziák küzdenek francziák ellen, nem pedig németek, csehek, lengyelek, olaszok vivnak élet-halál harczot.

Szigetvári Iván.

VADDISZNÓK ETETÉSE A FELSŐBALOGI VADASKERTBEN.

KÉPEK GÖMÖR VÁRMEGYÉBŐL.

A gömöriek szeretik szülő vármegyéjüket «kis Magyarország»-nak nevezni, mert kicsiben megvannak benne mindazok a szépségek, melyek hazánk egyes vidékein elszórva találhatók. Történeti múltja kicsiben a magyar nemzet történetét tükrözi, nagy emberek, hires családok egész sora indúlt belőle történeti szereplésre, a természet megáldotta szép termő völgyekkel, hegyekkel, regényes erdőkkel, völgyeit dús vetéssel, hegyeit érczczel, erdeit vaddal, folyóit hallal. Népe mindig a magyar ügyet védte, a tiszta magyar ép úgy, mint a német és tót, a szegény jobbágy ép úgy, mint a büszke földesúr. Nem egy történeti emlékezetességű helye van, városaiban élénken pezsdül az ipari, kereskedelmi élet, nagy uradalmait a különféle iparágak mívelése, a helyes erdőgazdálkodás teszik virágzóvá, a vadászoknak pedig a nem es vad ritka bősége s a vadászati eszközök és fölszerelések gazdagsága kinál élvezetet.

Gömör vármegye népe javarészben magyarokból és a honfoglalás idejében már itt lakott tótokból áll. Németek a vármegyének csak egy pontján, *Dobsinán* laknak nagyobb tömegben. Ezek a dobsinai németek eredetre, szokásokra, ethnographiai jellegre azonosak a szepesi németekkel s ugyanolyan jó magyar érzelműek is. Munkás, józan életű nép; hajdan, míg a bányaés kohóipar virágzott, a dobsinaiak legnagyobb része ez iparágakkal foglalkozott, most azonban a vasipar pangása miatt a város két kohója megszűntette működését s így a bányászok száma is nagyon leapadt. Földmívelésre pedig a hegyes, köves talaj kevéssé alkalmas s így nem csoda, ha a lakosság mindegyre szegényedik s nagy számmal vándorol ki Amerikába. Az otthon maradtak a szegénységgel küzködve élnek fából épített, zsindelyes házaikban, földmívelésből, állattenyésztésből, méhészetből, mint fűrészgyári s más egyéb ipari munkások.

A történelmi nevezetességű gömöri helyek között legemlékezetesebb *Murány* vára. Már a XIII. században is mint vár szerepel, némelyek szerint a Bebek, mások szerint az Ilsvay-család építette. Mátyás király előtt a rablócsehek kerítették hatalmukba, a mohácsi vész után Basó Mátyás rablófészke volt. A XVII. század elején jutott a Széchyek kezére. Katonai szempontból soha sem volt valami nagy fontossága, mert kívül esett a nagy hadjáratok útjain, de örök időkre emlékezetessé tette a magyar lovagkornak benne lejátszódott regényes szép története, melynek főalakjai Széchy Mária és Wesselényi Ferencz; s melyet Gyöngyösi István után legnagyobb költőink énekeltek meg. A ma már romban heverő vár Fülöp kóburgi herczeg uradalmaihoz tartozik; a herczegi családnak Murány községben szép, emeletes kastélya is van. Egyik képünk a vár mai állapotát tünteti fel a Kóburg herczegek által emelt emlékoszloppal, egy másik képünk pedig abban az állapotában mutatja be, a milyen a XVII. században, a «Murányi Vénus» idejében volt.

Vadászat tekintetében alig van hazánkban vidék, mely nagyobb gazdagságot és változatosságot nyújtana, mint Gömörmegye. Ez részben a természet kedvezésének köszönhető, de a vármegye egyes főurainak, nagybirtokosainak is, a kik nagy buzgalommal és költséggel gondoztatják a meglevő vadállományt és több új vadfajtát is honosítottak meg erdőikben, vadaskertjeikben. *Kóburg* herczeg és az *Andrássy* grófi család tagjai állnak itt az első sorban. Az előbbinek vadászterülete mintegy 112 ezer hold s több nagy vadaskertje is van, így pl. Felsőbalogon, a hol igen nagy számmal van a mindenfele nagy vad, különösen szarvas és a csürheszámra látható vaddisznó. Érdekes, hogy a szarvas, melyben most nagy a bőség, nem ősvadja Gömörmegye területének; Ágoston kóburgi herczeg, Fülöp herczeg atyja telepítette meg mintegy negyven évvel ezelőtt, a midőn a zavadkai határban szarvaskertet létesített, melyet, — midőn a szarvasok elszaporodtak benne — szétbontatott s a szarvasokat szabadon bocsátotta. Különösen délkelet és délnyugat felé terjedtek el a szarvasok. Vaddisznó sok van az egész vármegyében, különösen a rozsnyói, nagyrőczei és rimaszombati járásokban. Kártevései miatt folyton pusztítják, évenkint átlag 250 kerül terítékre. Dámvad, sörényes juh, mufflon, őz, siket-fajd, nyir-fajd is szép számmal van a vármegyében, de nem ritka a medve sem, sőt néha hiúz is kerül a puskacső elé.

A «Magyarország vármegyéi és városai» legújabb kötetéből.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA BETLÉRI ÁLLATKERTJE.

KÉPEK GÖMÖR VÁRMEGYÉBŐL.

EGYVELEG

X. Pius pápáról irják, hogy csak szobájában szokott szivarozni. Bibornok koraban a finom amerikai szivarokat nagyon szerette, de azért az utczán

vagy más nyilvános helyen soha sem dohányzott. A zongorán, valamint orgonán művészileg játszik, szép bariton hangjával pedig mindenütt feltűnést keltene.

⋆ **Drága szobadiszítés.** New-York egyik legnagyobb bankárja, Amory, nem régen egyik ottani házát eladta, melynek szobafalai több mint 24 millió korona értékű részvényekkel vannak borítva. Amory e részvényeket annak idején készpénzen vette meg, de a társulat, mely azokat kibocsájtotta, nehány hét mulva megbukván, a részvények teljesen értéktelenekké váltak.

⋆ **Az egész világ gyémántbányáiban** mintegy 28 ezer ember dolgozik. A mult században csak az indiai bányákban 60 ezeren dolgoztak. Mostanában a gépek felhasználásával egy ember husz embernek dolgát végzi. A világon levő valamennyi gyémánt értékét legalább 4800 millió koronára lehet tenni.

⋆ **Khinai lakodalom.** A khinai lakodalomban senki sem beszélget, senki sem mulat, de annál többet sírnak, mi a külföldi ember előtt úgy tünik fel, mintha temetésen volna. A szokásos ajándékok átvétele után a menyasszonyt vörös brokátba, vagy selyembe öltöztetik, szempilláit feketére festik és fejére vörös fátyolt borítnak. Ezután egy asztalra ételeket tálalnak fel. Az asztalhoz a menyasszonyt öt barátnője vezeti. Mindannyian helyet foglalnak, de az ételekhez nem nyúlnak. A mély csendet az örömanya sirása szakítja félbe, ugyanezt teszik a nyoszolyó leányok s végre a menyasszony is jajgatni kezd. A most távozó nyoszolyó-leányok helyett az örömanya ül a menyasszony mellé. E közben négy vőfély kiséretében a vőlegény is megérkezik. A vőfélyek a menyasszonyt a székkel együtt a szobában körülhordozzák és végre egy mellékhelyiségbe viszik annak jeléül, hogy most otthonába jutott. A menyasszony az egész idő alatt sírni és jajgatni szokott, példáját pedig a vendégek, valamint az egész rokonság követi.

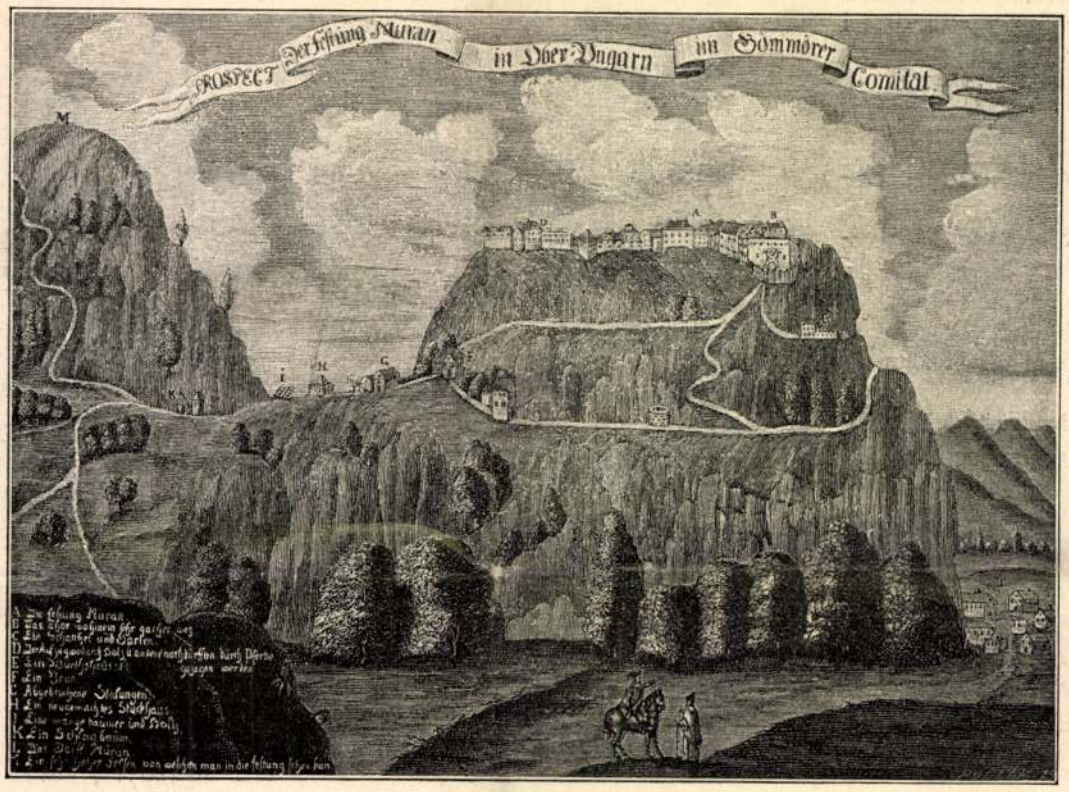

MURÁNY VÁRA A XVII. SZÁZADBAN.

⋆ **A legnagyobb new-yorki házasságközvetítő intézet** hetenként 20—25 párt ad össze és fennállásának ideje óta már mintegy 200 ezer házasulandó ügyében járt közbe. Az intézet két nagy épületben van elhelyezve, melyben díszesen berendezett fogadási termek, s egy nagy fényképező műterem áll a felek rendelkezésére.

⋆ **Rockefeller Jánosnak,** a világ egyik leggazdagabb emberének sült húst, kenyeret vagy kalácsot nem szabad enni. Eledele apróra vagdalt nyers húsból, tojásból és főzelékből áll. A bort, sört, kávét és teát csak hiréből ismeri. Leánya lakodalmán arra kérte orvosait, engednék meg, hogy egy pohár pezsgőt ihasson, utána pedig egy szivart elfüstölhessen. Ezt azonban az orvosok nem engedték meg s a sok száz millió dollárral rendelkező nábobnak le kellett mondania ez élvezetről.

⋆ **A tatárok** a foghagymát, vöröshagymát és a petrezselymet illatszernek tekintik. A tatár nő testét, arczát és kezeit rendesen friss vöröshagymával dörzsölgeti.

⋆ **A mexikói falusi iskolában** a tanulók szivarozhatnak, ha dolgozataikat a tanító megelégedésére elvégezték. Magától értetődik, hogy a jó példával rendesen a tanító jár elől, kinek szájából a szivar soha ki nem marad. Spanyolországban is így van néhol. A vendéglőkben pedig a pinczérek czigarettáznak még akkor is, mikor az ételt fölszolgálják a vendégeknek.

⋆ **Új női foglalkozás.** Amszterdamban a térparancsnokság megengedte, hogy nőket matrózokul alkalmazzanak, de azzal a megszorítással, hogy nő hajó vagy csónak parancsnoka nem lehet.

⋆ **A világ legolcsóbb postája** ez idő szerint a japáni, hol egy levelet az ország egyik végétől a másikig egy fillérért szállítanak. Ez olcsó vitelbér mellett is a mikádó postája óriási bevételt mutat fel.

⋆ **Hegedűkészítő falu.** Mittenwald bajorországi falu 1800 lakosa közül mintegy 800-an hegedűkészítéssel foglalkoznak. Évenkint átlag 50 ezer darab hegedű kerül Mittenwaldból a világ különféle részeibe.

⋆ **A legnagyobb hadihajó.** A most tengerre bocsájtott «Erneste Renan» nevű franczia pánczélos, jelenleg a legnagyobb e nembeli hajó. Gépei 38 ezer lóerejűek, a hajó óránként 23 csomót halad és tizenkét 16 centiméteres kaliberű, valamint két 12 centiméteres kaliberű ágyúval van ellátva.

⋆ **Az orosz vasutakon** átlag egy millió utas közül harmincz életét veszti vagy sulyosan megsebesül.

⋆ **A londoni egylovas bérkocsikban** évenkint átlag hatszázezer korona értékű különféle tárgyat hagynak el. S ezen elveszett holmik kétharmadáért rendszerint senki sem szokott jelentkezni.

⋆ **A nemrég rendezett «fodrász-verseny»-en** New-Yorkban egy *Baja* nevű magyar borbély lett a győztes, a ki két percz alatt egy urat megberetvált, haját lenyírta, fejét megmosta és a legutolsó divat szerint meg is fésülte.

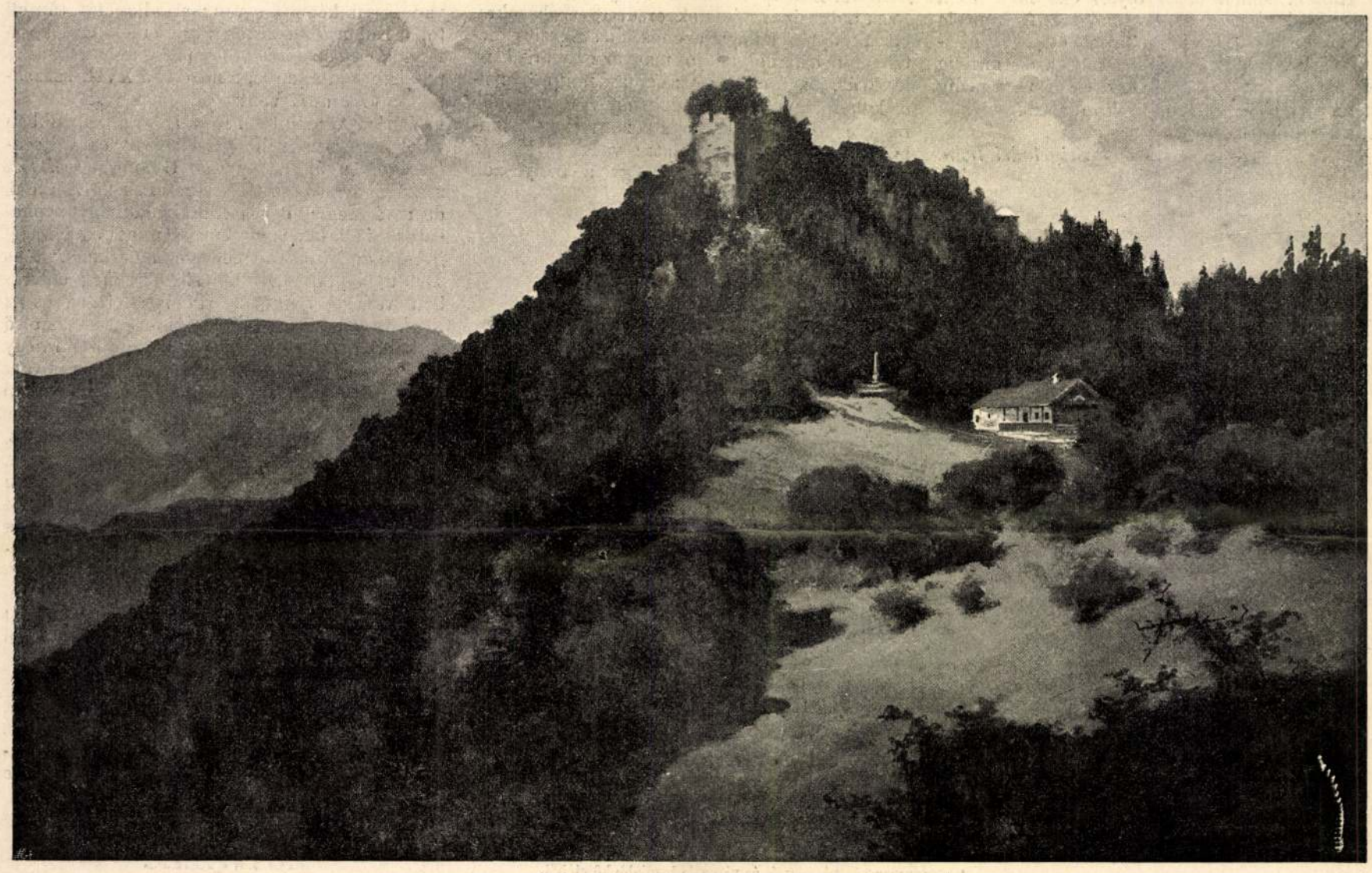

A MURÁNYI VÁR. — Neogrády Antal festménye.

A „Magyarország vármegyéi és városai" legújabb kötetéből.

KÉPEK GÖMÖR VÁRMEGYÉBŐL.

Vas. Ujs. 1866.

A szobában csend volt; az éji mécs egyenlő barátságos fényt vetett az anya mosolygó s a gyermek merevült arczára. Az ablakredönyökön át a szürkület halvány világa reszketett be, de a madarak még nem ébredtek föl. Oh ne is ébredjetek, vagy ébredjetek később, mint máskor!

Csitt, csitt, hallgassunk, ne ébreszszük fel a szegény anyát!

A sörényes juhok a drezdai állatkertben.

Tagadhatatlan, hogy a napjainkban mindinkább szaporodó állatkertek nagy szolgálatot tesznek a természet élő lényeinek megismertetésére, a mennyiben bennök, élő példányok után tanuljuk ismerni a természet oly szülötteit is, melyek eddig a természetrajzi művekben vagy épen nem, vagy csak hiányosan voltak ismertetve.

Ezek közé tartozik a mellékelt képünkön közölt *sörényes juh* (Ammotragus Tragelaphus) is, melyet nem egy természetrajzi munkában a *bezoár*-kecskével tévesztettek össze s többnyire hibás képet közöltek róla, a mennyiben szarvai és sörénye, melyek ez állatot legjobban jellemzik, egészen más alakuaknak vannak rajzolva.

A sörényes juh most már Európa majd minden nevezetesebb állatkertében látható, mert szerencsére azon állatok közé tartozik, melyek éghajlatunkat könnyen megszokják s fogságukban is tenyésznek. Hazája Afrika legészakibb része, melynek bérczmagaslatain szabadon tenyész s igy a mi éghajlatunk iránt is nem nagyon érzékeny, sőt valódi gyönyörrel mossa szügyét és nyakát a jéghideg vizben, mint azt képünk egyik alakja mutatja. Nyáron pedig a hideg vizben fürösztés valódi szükség számukra. Hosszu sörénye nyaka alsó részéről egészen első lábaig vékony vonalban s függélyesen nyulik alá, s föltünő, hogy szálai alul oly egyformák, mintha ollóval lennének egyenesre nyirva. Első lábait térden fölül kezdődő hasonló sörény takarja, mint azt a képünkön álló helyzetben ábrázolt kos alakja mutatja.

Ez állatok, ha üldöztetve futásnak erednek, vagy ugrás közben, különösen meglepő jelenetet mutatnak; néha egészen megfordulnak a levegőben, még pedig a legnagyobb könnyüséggel. A sörényes kosnak már alakja is erőt és elhatározottságot mutat, s hogy nem tűri, ha utjában akadályok állanak, azt még fogságában is kimutatja. A drezdai állatkertben történt, hogy kisérlet gyanánt, mig a juh istállójában zárva volt, aklában egy erős karót vertek a földbe. A karó oly vastag volt, mint egy ember czombja s körülbelül másfél rőfnyi mélyen beverve. Midőn az állatot kibocsátották, csakhamar észrevette s lehajtott fővel neki ugrott. A karó mindjárt az első ütésre megmozdult, s hogy ketté nem tört, csak annak tulajdonitható, hogy a homokos talaj engedett. A sörényes kos még egy párszor neki ugrott, s midőn mindenfelől megingatta, mint győztes, elégedetten hagyta félbe munkáját.

A sörényes juh szine olyanforma, mint az őzé télen; a lábak belső részén, szájánál és farka hegyén fehérbe megy át. Sörénye valamivel világosabb szinü, mint nyaka és teste. Nagysága a közönséges juhénál jóval nagyobb. Minthogy Ázsia és Északamerika vad juhai még sokára lesznek az európai állatkertekben meghonosithatók: valószinüleg még jó ideig a sörényes juh marad az állatkertekben fajának leghatalmasabb képviselője.

Murányvár romjai.

(Gömörmegyében.)

E nevezetes sziklavár történetét s átalános látképét lapunk korábbi évfolyamaiban (V. U. 1855 és 1857) már ismertetvén, ezuttal csak *Keleti* Gusztáv művészbarátunk mellékelt szép rajzához adunk nehány magyarázó szót.

Jeles tájfestészünk a hely szinén, természet után felvett vázlat után készité lapunk számára ezen érdekes képet, mely az egykor hatalmas murányi vár mai romjainak egy részét eredeti, művészi felfogással állitja szemünk elé.

Murány vára a legmerészebb alkotásu várak közé tartozott hazánkban. Egy sürü bikkfákkal benőtt, magánálló hegy tetejéből kopár sziklák meredeznek ki s ezek csucsára van lerakva az egykori hires sasfészek, a Wesselényi Ferencz és Széchy Mária kalandjáról nevezetes sziklavár. A romok alján terül el Murányalja barátságos, tótmagyar kis mezőváros.

Murányvár romjainak egy része. — (*Keleti Gusztáv* eredeti rajza.)

A vár régibb történetéből csak annyit jegyzünk meg, hogy az különösen a hazai forrongások idejében nagy szerepet játszott s majd a császári vezérek, majd a nemzeti párt hiveinek kezében volt. 1620-ban Bethlen Gábor Széchy Györgynek adományozta. Az utóbbinak halála után hőslelkü özvegye, Homonnai Drugeth Mária volt a vár birtokosa, kit a várral együtt, titkos utakon, Wesselényi Ferencz a császár számára hóditott meg (1651. jul. 29.). Ez esemény, a „Murányi Vénus" története hazai történetiróink és költőink által sokszorosan lőn leirva és megénekelve. — Később a nemzeti párt főbb tagjai gyakran tartának itt összejöveteleket, tanácskozásokat, s a császári tisztek hosszu ostrom után, Széchy Mária bátor ellentállása daczára, bevevén a várat, itt találták az összeesküdtek levéltárát. Ekkor (1671) császári tisztviselők kormányozták Murány várát, 1683-ban ismét Tökölyi Imre foglalta el, de csak rövid ideig birhatta. 1702-ben leégett, de ujra fölépült, s 1706-ban, Rákóczy Ferencz hadjárata idejében, Bercsényi Miklós tábornok birtokába jutott. Ez időben a *magyar korona* is sokáig itt őriztetett. 1720-ban III. Károly gróf Kohárynak adományozta Murányt s a hozzá tartozó uradalmat, kitől leányágon mostani birtokosára, Koburg herczegre jutott.

A vár, mely oly sok vihart sértetlenül kiállott, az idők hatalmának nem tudott ellenállani s évről évre pusztulva, már régen lakhatlanná lett. A várba helyenkint sziklába vágott lépcsők vezetnek s a rommaradványok között még legjobb karban van a várkapu, melyet mellékelt képünk ábrázol. Nem messze tőle van az őrtorony, melyből hajdan az őr hangoztatta jeladó kürtjét. A vár udvara meglepőleg téres, ugy hogy benne nehány ezred katona kényelmesen megférhet. Emlitenek még egy sziklába vágott négyszögü kutat, mely egykor igen mély volt, de most már egészen megtelt kővel. Akadni beroskadt pinczetorkok nyomaira; a délkeleti oldalon van azon bástya, honnan az árulókat s bünösöket a széditő mélységbe szokták volt lökni. Itt mutogatják azon ablakot is, melyen a monda szerint Wesselényi Ferencz járt titkos találkozóra a vár asszonyához. Végre itt állnak az egykori tágas laktanyák, tárak, templom és paloták két-háromemeletes puszta falai, szomoru elhagyottságban; s elmerengve kérdi itt minden látogató:

„Hol van az egykori fény? hol van az egykori zaj?"

A tengerészeti ismeretek ujabb haladási mozzanatai.

Azon roppant ismeretkörben, melyet a tengerész föladata betölteni, a mult század vége felé támadt szabadabb nézetek érvényre jutása mind több-több figyelmet, részvétet s tetterőt költött e nemes pálya iránt, mely többé nem szokatlanságánál vagy rendkivüliségénél, hanem saját közegei s tényezői ernyedetlen munkásságánál, magasra tűzött czéljaik megértésénél s számos nagy tehetségü férfiainak észbeli magasultságánál fogva serkent bennünket bámulatra és tiszteletre.

Nehéz lenne, röviden egy keretbe foglalnom a különféle tudományágaknak a tengerészetre nézve kisebb-nagyobb terjedelemben érdekes körvonalait s kimutatni azon finom megkülönböztetéseket, azt az éles összevetést, a természet titkainak megfigyelését, mintegy ellentétét az előzményekből vont elmés következtetéseket, az elméleti számitásoknak a gyakorlatba átvitele körüli leleményességet stb., melyekkel a tengerészség saját légkörét mintegy megnépesitette, eljárásait igazolni tudja s magát büszkén s nem minden jogosultság nélkül, az elemek urának érzi. Csak azon nehány mozzanatról akarok szólani, melyek az ujabb időkig tett buvárlatok megállapitása után, az e téreni legközelebbi haladást jelzik.

A tenger vizének vegyelemzésénél a különböző savanynyal elegyült keserőleget (magnesia), kénsavanyos meszet, különböző hamanyt (Kalium) és sókat, sőt érczeket is, mint: ólom, veresréz, ezüst, szóval, 25 különböző létrészt vettek föl eddig s 1864-ben Forchhammer Kopenhágából uj vegyelemzést küldött a londoni királyi tudományos társulathoz, melyben a bóranyt (Bor) és timanyt (Aluminium) mint előtte eddig a tenger vizében észre nem vett uj két elemet mutatja be.

Duchemin Emil mult évi előterjesztésében kétségtelenné látszik tenni, miről hosszu időn át különbözőn vélekedtek, hogy t. i. a tenger világolása (Phosphorescenz, Leuchten) sem a villanyosságnak, sem egyébnek nem tulajdonitható, hanem csupán azon kis állatkáknak, melyek szabad szemmel egyes apró halikráknak látszanak; de nagyitókon át teljesen ép, a tenger vizében

szabadon nyüzsgő, életszerves testeknek bizonyulnak. Állitása igazolására Párisban, egy palaczk tengervizzel, a mint azt fölrázta, megmutatta, a mint az állatkák szípjaikat (Rüssel) mint valamely zsákmány után mohón kinyujtották s tőlük a viz ragyogva égni látszott, azaz a sokféle nézet tárgyaul szolgált phosphorescence-t ez uton előállitotta és megmagyarázta. Ez allatkák gyakran eltünnek, majd rövid időre ismét előjőnek; gyors el- és föltünésük okai azonban még ismeretlenek maradtak.

A tenger mélységét illetőleg vannak ugyan korábbi, nagy figyelemmel s pontossággal vitt mérések; mégis legbizonyosbaknak látszanak s részben ép ezen mérések igazolják az előbbieket is, melyek ujabb időben a tengeralatti távirói huzalok alkalmazása végett tétettek. Ezek eredménye a *Cosmos* ($^{12}/_{4}$. 1865.) szerint a következő: a Keletitenger mélysége a német és svéd partok között 120 ang. láb; az Adriaié Velencze és Trieszt között 130 láb; az Angol- és Francziaország közötti csatorna legnagyobb mélysége 300 l.; Island délnyugati részén már 2000 láb mélységet is találni. A gibraltári szoros legkeskenyebb részén csak körülbelől 1000 láb, tovább keletre azonban már 3000 láb mély a viz. A spanyol partokon 6000 láb. Nantuckettől délnek 250 tengeri mérföldre 7800 láb mélységen sem találtak feneket. A legnagyobb mélységeket a déli tengeren találni. Nyugatra a Jóremény fokától 16,000 s szintén nyugatra Sz. Helenától 27,000 lábat értek. Dr. Young az Atlanti Oczeán középmélységét vagyis mélysége átlagát 15,000 s a Csendestengerét 18,000 lábra teszi. — Ez utóbbi számoknál érdekes Russell számitásai eredményére emlékeznünk, mely az Atlanti Oczeán mélysége középletét szintén 15,000 s a Csendestengerét 20,000 lábra tette, mely számitásának alapjául a hullámok sebességének a viz mélységével növekedési viszonyait vette s mint látjuk, az egyiknél ugyanazon s a másiknál is megközelitőleges eredményhez jutott már előbb e pusztán elméleti következtetéssel, mint más a fáradságos és megszámlálhatlan sok gyakorlati mérés által — később.

Fitz-Roy tengerész-tábornagy 1861-ben azon eszmével lépett föl, hogy a levegő hőmérsékének és nyomásának gyors vagy rendetlen változásából a viharok közeledtére következtethetni s ajánlotta, hogy állittatnának föl e végre különböző helyeken hő- és légsulymérők s az ezeken észrevett változások táviratoztassanak különböző irányból egy központra, hol aztán ezekből kellő következtetéseket vonhatnának. Első pillanatban bizonyára sokak előtt ha nem is vakmerőnek, de gyanus eredményünek tünhetett föl e követelés; az eszme azonban életrevaló volt és csakhamar nyert is életet. A párisi császári észlelde, kevéssel az eszme nyilvánitása után, szövetkezett Európa légtüneti vizsgálói legnagyobb részével, kiknek időnkinti rendes távirati jelentéseit Leverrier naponkint nagy gonddal állitja össze s szerkeszti az u. n. *Situation générale*-t (átalános helyzetet) s a *Probabilité*-t, melyeket aztán az illető jelentést tevő állomásokkal táviratilag közöl. Amabban tudatja az eredményezett légnyomást, hőmérséket, a szél irányát s erejét, a felhőzést s a tenger állását; emebben kimondja azon következtetést, melyet a jövő nap időjárására nézve valószinünek tart. 1863 óta különböző *légtüneti térképeket* is ad ki, melyek némely észleletek eredményét megtestesitve tárják fel. *Leverrier* jövendölései. vagy talán jobban mondva állitásai az érkező időről, közölve a kikötők parancsnokaival, a világitó-tornyokról vagy egyéb magas pontokról bizonyos jelzők által tudatva lesznek az egész tengerész-világgal. Számos ily jelző van már a franczia, angol, az északamerikai Egyesült-Államok, a holland, spanyol, portugal, olasz partokon s Oroszország is nagy készületeket tesz, hogy a pétervári észlelde is csatlakozzék e nagy eszméhez s vizsgálódásait különösen a Feketetenger romboló viharai ellenében érvényesithesse, hol a szulinai torkolat, miután veszélyes zátonyait innen-onnan egészen megsemmitik, jókor adott értesitéssel sok hajónak adhat jó menedéket.

Legujabban némi mozgást venni észre Trieszt-ben is, hogy ezen vészjelzők az osztrák partokon is figyelmet ébresztettek. S a mit *Fitz-Roy* csak imént penditett meg, *Müller Ferdinánd*, sz.-pétervári csillagvizsgáló-helyettes mindjárt 1864-ben tovább fejtett, s mint látszik, biztosabb alapra készül helyezni. Ő ugyanis nem elégszik meg azzal, hogy azt mondjuk, hogy olykor a levegő változása szokatlan vagy rendhagyó s ilyenkor vihart várhatunk; — hanem ki akarja mutatni azon erőket s viszonyokat, melyek a viharokat természet szerint szülik s erre nézve *Dove* elméletéből indul ki. Dove, ugyanis ezt mondja: a légváltozást az egyenlitői s sarki légáramlás folyton váltakozása idézi elő; a ki tehát az összes levegőváltozást vagy az idő járását előre tudni akarja, mindenek előtt szükséges, hogy a két különböző áram viszonylatait ismerje. És ebből von aztán Müller oly következtetéseket, melyek nyomán, maga igazolásául az 1863. decz. 1.—4-iki vihar megjelenését, az előlegesen tett észleletekből, előre megmondhatónak mutatta fel.

Hogy kicsiben is mutathassunk föl nagyot, meg kell emlitenem *West C.* találmányát, melyet ő a mult évben Blackwallban, később Portsmouthban „Valiant" vértes-csatárhajón (Panzerfregatte) mutatott be. Czélja, hogy a hajóban támadt tüzet, vagy a lyukadt hajóba tóduló vizet annak idejében jelezze, mig még a nagyobb bajnak elejét lehet venni. Az egész készület egyszerü s a czélnak megfelelő. Áll egy villanyütegből, melyből a hajó különböző részeibe, osztályaiba két-két huzal megy, s az egyik vége higanymedencze, s a másiké a hajó feneke fölé alkalmaztatik, olyformán, hogy a mint az illető osztályban a hőmérsék 50 fokra hágott, a higany terjeszkedése, illetőleg emelkedése által a medenczében levő huzal a higany fölött álló huzalt érinti s a hajó parancsnoka szobájában levő mutatónál a villany hatására megszólalt csengetyü figyelmeztet a bajra s maga a mutató (indicator) az osztályt is jelzi, melyen a hőség emelkedik s illetőleg a tüz támadt. Hasonlón van a hajóba tóduló vizzel, melynek észleleti pontjánál a hajó fenekéből felálló csőben, a mint a viz s a csőben levő dugaszfa is emelkedik, bizonyos magasságon érintkeznek a dugaszszal emelkedett huzal, a fölülről oda függött huzallal: erre a parancsnok ébresztője megszólal s a mutató a baj hollétét jelzi. Csekélységnek látszik e készület; de gondoljuk meg, mily jótétemény ez egy oly siket és néma tömkelegben, minő a hajó belseje, hol gyakran már érezni a veszélyt, és alig van, a ki csak gyanitja is, hogy sajátkép hol és hannan van tehát? Nagy bajok könnyen lesznek igy elháritathók s ez, a mit csekélységnek mondanánk, bátrabbakká teszi a félénkeket is s bizalmasokká a rettegőket, kik utósó kényszerben rémülve bizták magukat egy hosszabb utra induló hajóra. — „Valiant" már is el van látva egy ily készülékkel. S nem lehet elhallgatnom azon elmés találmányt sem, mely a mult évben Londonban mutattatott be, mely ködben s sötétben a zátonyok, sziklák vagy egyéb akadályok kikerülésére magától figyelmezteti a hajóst. Ugy van készitve, hogy a hullám s minden mozgás az egész jelzőt, a mint az vizszint libeg, akkint érinti, hogy az időnkint, belső szerkezete által erős füttyöt hallat, melynek alkalmazása Dunánkon is lehetséges s jó is volna.

Ha a hajóépités körüli majdnem naponkinti haladást közelebbről s részleteiben akarnók figyelemmel kisérni, — nehéz volna választanunk: a mindinkább fejlődő takarékosságot, vagy a czélszerüséget vagy a hajók nagyságát vagy azok sebességét méltányoljuk-e inkább? Legmeglepőbb valószinüleg a hajók nagy gyorsasága, melyet a viz ellenállását legmérséklőbb formák s a gőzerők legelőnyösb használata által elértek. P. o. többé nem föltünő, hogy valamely gőzös a tengeren 15 teng. mérföldet fusson meg óránkint, mig ez csak egy évtizeddel előbb igen kielégitőnek tartatott; — de „Jona" a Clyde vizén óránkint 20 mérföldet is megfutott s „Ulster" és „Munster" angol póstahajók próbautjok alkalmával 21 mfdet is tettek, — nemkülönben „Leinster" Connaught" s ez utóbbi négy hajó első hathavi szolgálata alatt óránkint átlagosan 18 mfd haladást mutatott fel; „Daniel Brew" pedig New-Yorktól Hudsonig, e 125 tengeri mérföld távolságra, mely körülbelül 31 geogr. mérföldet tesz, 5 óra s 5 percz alatt futott s igy a mi vaspályáink sebességét jóval meghaladta.

S ha végre azon vizsgálódások eredményeire gondolunk, melyeket a természettudományi, természetrajzi s légtüneti ismeretek körében gyüjt és mintegy szerves egésszé alkotni folyton fárad a tengerész tisztikar: lehetlen a szorgalom s tudatos haladás nyomain nem gyönyörködnünk. Midőn azt hittük volna, hogy a gőzerő nemcsak pótolni, de nélkülözhetőkké is fogja talán tenni a vitorláshajókat: *Maury* térképre teszi az időszaki és rendes szelek irányait s a vitorlások nem lesve többé a szél szeszélyeit, — egyenesen haladnak a mester által mutatott utakra és parancsolnak a szélnek: „menj velem vagy vigy magaddal!"

Kenessey Albert.

Keleti élet.

(Vámbéry Armin egyetemi előadásai után.)

II.

Mohammed azt rendelte, hogy érette, családjáért és az uralkodóért minden pénteken tartsanak tanitást a *dsámi*-ban. A dsámi ezen oknál fogva nagyobb jelentőségü hely a mecsetnél, mert ez utóbbiban csak a közönséges isteni tiszteletek tarthatók, *khütbék*, azaz Mohammedért szóló imák nem. Ezen khütbék a valódi arabs ékesszólás virágainak méltán nevezhetők s különösen kitünnek a bagdadi és damaszkusziak, maga az előadás is, mit a *kjatibok* végeznek, emeli a khütbe szépségét.

Keleten szervezett papság nincs, mert ott mindenki pappá lehet, ha a Koránt kellően olvasni birja; az igaz, hogy legtöbben közülök más keresetet is folytatnak a paposkodás mellett, de e tisztjök nem is oly nehéz, hogy egy könnyen el ne végezhetnék. Az ima idejekor a minareten álló *imám* elmondja az imára hivó éneket, mit a mecset belsejében egy másik imám ismétel. Ha gyülekezet van s isteni tisztelet készül, az imám a gyülekezet élire áll, mire ezek sorakoznak s várják az imám jeladásait. Ez egyszerre hátrafordulván, kezeit fejére teszi s a Korán első *szure*-jét elkezdi mondani, az első „*Allah ekber*"-nél (Allah nagy!) meghajol, a harmadiknál földre borul s vele az egész gyülekezet. A kétszeri leborulást *rikkának* nevezik s a reggeli imánál hét, a délinél három, a délutáninál öt rikkát tesznek, sőt ramazanünnepén még többet, mert maga az esteli ima negyven rikkával jár.

Nem minden rikkát kell szükségkép tenni, hanem csak azokat, melyeket a *kelam ullah* rendel; a miket a *szunnet* (Mahommed parancsa) vagy a *farz* (Korán-magyarázók szava) ajánl, azokat bátran elhagyhatni, igy p. o. a déli imánál három rikka, kelam-ullah, hat szunnet, kilencz farz.

A körülmetéltetés is szunnet, s találtatnak Kurdisztanban számosan olyanok, kik bár öreg emberek, de nincsenek körülmetélve, a nélkül, hogy ezért hitetlenek lennének. A *miszvak*, azaz: szagos fából készitett fogtisztitó szerszám is szunnet s ezt a buzgó muzulmanok turbánjuk mellé tüzve viselik.

Mindezek azonban külön czikkben bővebben adhatók elő, most még, mivel vallási dolgokról van szó, lássuk a török olvasót.

A török olvasónak *(tesz bi)* 99 szeme van, melyek mindegyike az Istennek egy-egy tulajdonságát jelenti, p. o. az első *Allah*, a második *kadyr* (tehető) a harmadik *akyll*, a ki mindent tud; ugyanezen 99 szem Mohammed tulajdonságait is jelenti, de alsóbb fokban. Igy az itteni *akyll* Mohammednél csak *berázet*, előrelátó. A persa olvasón még Alinak, sőt Duldul nevü lovának tulajdonságai is fölemlittetnek. Közli *Kun Gyula.*

Történelem-statistikai kérdés.

Zay-Ugrócz 1866. márcz. 5-én. Tudva van, hogy a valaha oly hires *Gara* család férfiágának *Gara László, Lőrincz* fiában, magva szakadott. Ezen Lőrincznek első nejétől *Ostfy Zsófiától*, az érintett *Lászlón* kivül, még három leánya volt, kiknek utódai elhaltak. Második nejével *Pákosi Paxi Luczával* csak egy leányt nemzett t. i. *Borbálát* utóbb *Chemeri báró Zay Ferencz* nejét, kitől egyenes vonalban származnak a mostani Csömöri gróf Zayak. A *Gara család* férfiága magvaszakadása következtében *I. Ferdinánd király 1541. évi január 28-án* kelt uj adományos-levél által, emlitett *Gara Lőrincz* fenmaradt három leányát: *Katát, Annát* és *Borbálát*, már akkor *Zay Ferenczné*t, és ezeknek törvényes utódait, Magyarország és a társországokban fekvő *Gara-féle* összes birtokkal megajándékozta. *Gara Kata* és *Anna* vonala később kihalván, a *Garák* összes birtoka az illető levéltárral együtt *Gara Borbálára* és igy a *Zayakra* szállott. A birtok, a török pusztitások és a mostoha idők mindenféle viszontagságai alatt idegen kézre került, de a levéltár a *Zayak* kezében maradt és általuk maig hiven őriztetik. Ezen levéltárban eredetiben találtatik a *Walko* megyében fekvő „*Gara*" nevü villa fölötti első adományos levél 1269-dik évről, valamint az uj adományos levél 1541-dik évről is, mely utolsóban ugy mint az elsőbben villa — castrum „*Gara*" *Walkó* megyében fekvőnek mondatik. Ezeket előrebocsátván, csaknem megfoghatlan, hogy noha ezen utolsó okmány kibocsáttatása óta csak 324 év mult,

Vas. Ujs. 1857.

ásáskor Szabolcs faluban a régi földvár közelében találtatott. Illy edényeket Bodrogközön a Szerdahely s Szomotor közti homokon találhatni leginkább, s az itt közlöttek némellyikét Szerdahelyen b. Vécsey Pálnál rajzoltam le. Fedeles, mint látjuk, csak egy van közöttök, fölirat pedig a megyénkben kiásottak között tudtomra egyen sem találtatott. Kézhez nem mindegyik jut, ha találója paraszt, kivált tótparaszt, boszuságában hogy kincset nem talál bennök, rendesen összetöri kapájával; e sorsra jutott többi közt a nehány év előtt Bánóczon talált nagy agyag hamvveder is, mellyben a hamvra, karikába tört egyenes kard volt téve, e kardnak csak mintegy két arasznyi része jutott hozzám.

A végül ide rajzolt s hazánkban több helyt talált rúgószerü rézkarika iránt, mellyből egy példánynyal magam is birok, szabadjon kérdést tennem hazánkfiaihoz, meg van-e már valaki által fejtve mi koré, nemzeté volt legyen az, s mi végre használtatott? tudtomra még mindekkoráig sincs tudva; a Kubinyi Ferencz által pár év előtt kiadott kötetek (czimét elfeledém) programmján több régiségek között e rézkarika rajza is állván, előre örültem remélt megfejtésén, a vállalat folytatása megszüntével azonban, ez is elmaradt. — *Szemere Miklós.*

Murány vára.

Annak neve, ki Gömörmegyében e sasfészket, e nyaktörő sziklára épité, nem tudatik; legvalószinübb, hogy az Ilosvaiak épiték ezt is, kik Jolsva mezőváros határában két várat birtak. A 15-ik században Giskra vezérnek szolgált biztos lakhelyül, mellyből öt Mátyás király alatt Zápolya István üzte ki. A 16-ik században mind a várt, mind az uradalmat a Tornallyaiak birták, később Bacsó Mátyás kezébe jutott, ki is innét csapatával az egész felvidékre kiterjeszté rabló kirándulásait — egész a sziléziai és lengyel határokig. De az 1548-i országgyülés hon ellenének nyilvánitván öt Salm Miklós hadvezér küldetett ki ellene, ki hosszu ostrom után is csak árulással vehette be Murány várát. Bacsó megmenekült ugyan, de bujdosása közt elfogatván, lenyakaztatott. Ezután császári tisztek kapitányi czim alatt igazgaták a várat és uradalmait, később Rothal német gróf vette meg, kit 1605-ik évben ellene támadt hajdui és jobbágyai annyira szorongattak e várban, hogy élete megmentését csak Kolonics Fridrik császári hadvezérnek köszönheté. 1620-ban Bethlen Gábor a várt és uradalmat Széchy Györgynek adta, kinek halála után özvegyét, a höslelkü bájos homonnai Drugeth Máriát, uralta Murány, ki is azt az ostromló Wesselényinek szivével s kezével együtt birtokába adta. A Wesselényi-féle összeesküvés következtében Károly lotharingi herczeg szállta meg; de a hirtelen meghalt Wesselényi neje, Széchy vagy Drugeth Mária, hősileg védelmezte azt és csak egyezség utján adta fel. Ezután ismét császári tisztviselők kormányozták Murányt s urodalmait; 1683-ban Tököli Imre foglalta el, de rövid idö mulva ismét a kormány kezébe került; 1702-ben a vár leégett, de csakhamar fölépült s 1706-ban II. Rákóczy alatt Bercsényi Miklós birtokába jutott. Ez időben a magyar korona is sokáig itt tartatott; 1720-ban III. Károly király Koháry Istvánnak engedményezte, melly azonban folyvást katonai felügyelet alatt állott. Ezután a vár falai lassankint romladozásnak engedtettek át, ugy hogy ma teljesen lakhatlanok. Jelenleg a Szász-Coburg-gothai herczegek birják, kik azt Kohárytól leányágon öröklötték. — Mind ezek bövebben olvashatók a Vasárnapi Ujság 1855-ik évi 23-ik számában „Kirándulás Murányba“ czim alatt.

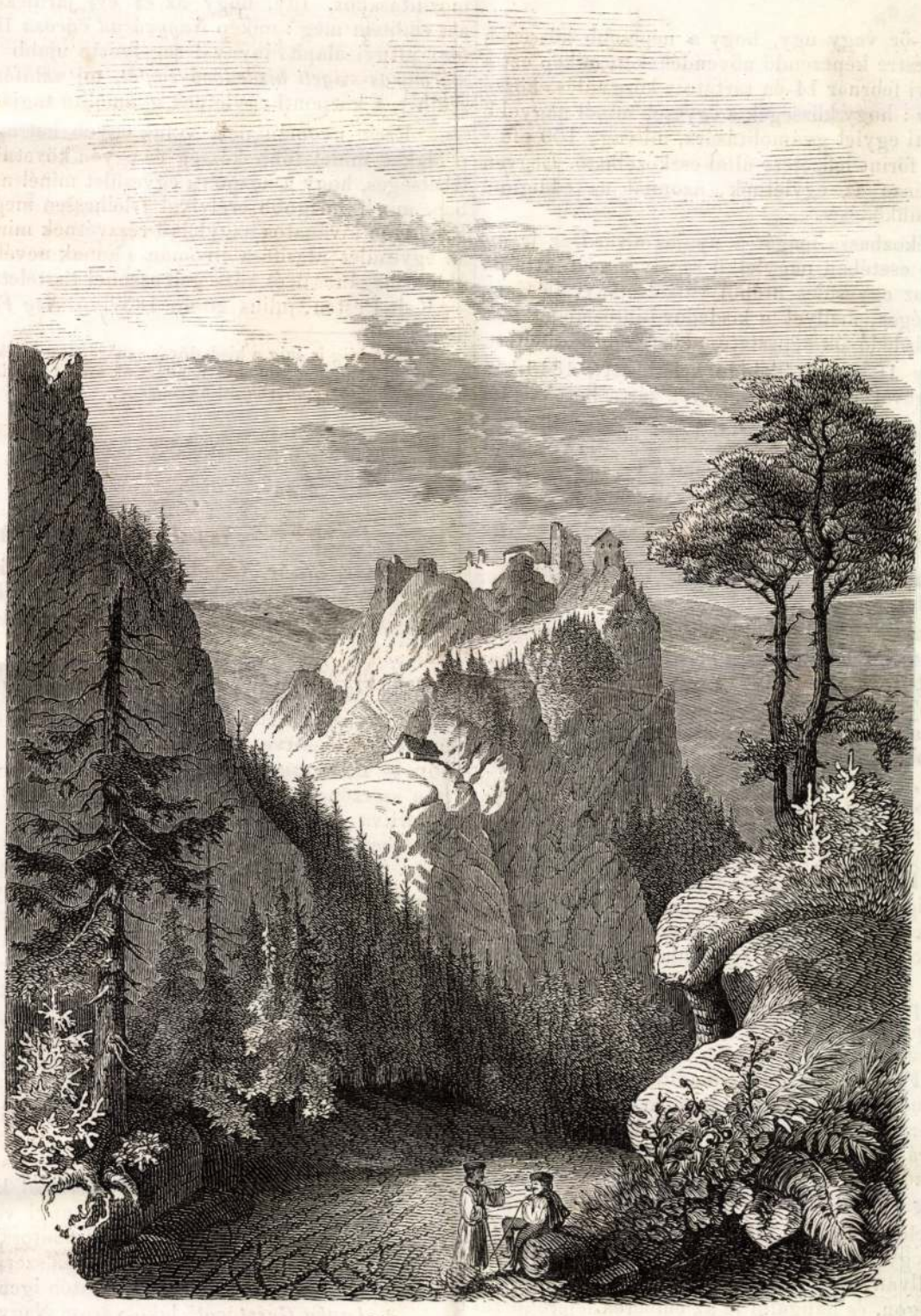

Murány vára.

Ujabb lendületek a kisdedóvás körül.

Éve mult, hogy e czim alatt közlöttem némelly adatokat a V. U. junius 15-diki számában, mellyekhez folytatólag ismét nehányat csatolni szándékozom.

A tények elősorolását ott kezdem, hol taval végeztem t. i. *a győri* óvodánál, mellynek ujabb megnyithatására *Magvasy* Mihály engedelmet nyervén, a jelen évben engem arról értesitett, hogy az intézet él, és örvendetesen gyarapodik. — Csak pár hónappal ezelőtt jutott tudomásomra: hogy *Rimaszombaton* több év óta létezik óvoda, *Droppa Károly*, a pesti k. ó. képezde hajdani növendékének vezetése mellett. A *nagyváradi* óvodához az ottani községtanács meghivása nyomán, taval őszszel a mármarosszigeti óvó, *Sztankovics János* alkalmaztatott, kinek helyébe *M.-Szigetre* képezdénk egyik növendéke *Hemela János* választatott meg, az ottani egyesület által. Legujabban pedig, arról nyertem értesitést: hogy *Nagyváradon* második óvoda is alakult, külön társulat felügyelése alatt. — *Szegeden* a már régebben fenálló intézet mellett hasonlag egy második óvoda keletkezett, mellyhez a pesti képezde egykori növendéke, *Petry János* hivatott meg óvóul, még mult évi september havában. — *Buda-Ujlakon* az előbbi óvó elemi tanitóságra lépvén át, *Dézsy József* — képezdei hallgató — lőn kisdedóvónak alkalmazva. — Eddig a tények. Lássuk most az ujabb mozgalmakat. — Még taval mutatkozott remény, hogy *Novák ur* kezdeményezése nyomán *Halason* óvoda fog létesülni; azonban, nincs tudomásom arról, mennyire érlelte meg ez eszmét az azóta lefolyt idő. — *Váczon* — hol az egykori óvodát eltemette a némelly tekintetben menthetlen közöny — *Weisz* tanitó szándékozik egy külön óvodai osztályt is nyitni. Adja Isten minél előbb sikerüljön; — *Aradon* — a mint értesültem — *Nagy József* egykori óvó ujabban szándékozik meginditni az intézetet, mi ha sikerül, Arad két óvodával birand t. i. ezzel, s a már fenálló izraelita-intézettel. — Mindezen szép kilátások legszebbike az: hogy *Makó* városa óvodát alapit s ennek számára külön házat is szándékozik épittetni, mellynek terve itt Pesten készül. — Elmondván a lehető legrövidebben — (talán kelletinél szárazabban is) — a hazai kisdedóvást érdeklő kedvezőbb tényeket és jeleket, legyen szabad ezuttal a t. közönség figyelmét különösebben a k. ó. képzőintézet felé is irányoznom.

Murány vára

A taval és most emlitett, valamint számos más óvodák is, illető tanitóikat, óvóikat a pesti képezde növendékeinek sorából nyerték. E körülmény eléggé tanusitja: hogy a k. ó. képezde folyvást becsületesen iparkodott megfelelni föladatának, melly is abban áll: hogy a hazában létező s keletkező óvodák számára kisdedóvókat képezzen. Azonban, nem tagadhatni, hogy ujabb időben az intézeti növendékek száma nem igen nagy, miután az egyesület körülményei nem engedik, hogy nagyobb számu segélydijakat osztogasson. Megtörténhetnék ennek folytán, ha a kisdedóvási nevelést hazaszerte valami nem remélt átalános pártfogás véletlenül felkarolná, hogy nem szolgálhatnánk elégséges képzett kisdedóvóval. S viszont megeshetik: hogy valamelly községben csak azért nem talál kellő viszhangra az óvoda-alapitás gondolata, mivel a képzett óvók csekély száma mellett ugy sem remélnek azonnal tanitót kaphatni. Ez azonban ne riaszszon el senkit a k. ó. intézetek alapitásától, mert van egy igen egyszerü és biztos mód, melylyel e hiánynak elejét vehetni, s ez: a *k. ó. képezdét* olly helyzetbe tenni, hogy minél több növendéket képezhessen.

Ez kétképen történhetik: 1-ör vagy ugy, hogy a népesebb községek saját költségükön küldjenek fel Pestre képezendő növendékeket, mikép ezt a központi kisdedóvó-egylet folyó evi február 14-én tartatott közgyülése közzé tennem meghagyta; vagy 2-or ugy: hogy községek s egyesek minél nagyobb számmal gyülekezzenek a központi egylet gyámolitására, mi vagy 100 pftos alapitványok, vagy évenkénti hat forint lefizetése által eszközölhető. Legyen csak elégséges rendelkezhető pénze az egyletnek, azonnal az eddiginél nagyobb mértékben folytatandja müködését.

Hogy azonban némileg tájékozhassa magát a nyájas olvasó az iránt, hogy netán a felébredő részvéte esetében nagylelkü segélyét nem juttatná méltatlannak; előadom röviden (az egyesület utóbbi választmányi ülésének utasitása szerint) azon tevékenységet, mellyet a kisdedóvó-intézeteket Magyarországban terjesztő egylet kisdedóvók képeztetése körül eddig kifejtett.

A kisdedóvó-képezde, melly 1837-ben Tolnán keletkezett, 1843-ban pedig Pestre áttétetett, 1856. végével létének 20-.k évét zárta be. Az első tiz év alatt volt az intézetnek 124, a második évtized alatt 75, összesen 199 beirott növendéke, kikhez ez idén ismét négy járult, miszerint eddig 203 növendéket részesitett, majd hosszabb, majd rövidebb ideig tartó képezésben. Kisdedóvói állomást nyertek a 20 év alatt *hatvanan*, tanitói s nevelői alkalmazást az első évtizedben *harminczan*, a második évtizedben *huszan*; e szerint a 199 beirott növendék közül 1856. végeig *110 egyén* nyert szakszerü alkalmazást. E 20 év folyama alatt intézeti segélydijas növendékeinek összesen 5590 pftnyi segélypénzeket osztogatott az egylet, melly összegnek értéke tetemesen növekszik, ha meggondoljuk, hogy sok szegény sorsn ifju csak is e gyámolitás által lőn képessé, magát e pályára szentelhetni.

Igy levén a dolog, minden öndicsérgetést mellőzvén, kiki könnyen átlátandja, hogy a központi egyletnek üdvös hatása, csekély segéd forrásaihoz mérve, elég tetemesnek mondható.

S vannak is egyes nagylelküek, kik e működést, de még inkább a jószándokot kellőleg méltányolván, folyvást járulnak az egylet czéljainak előmozditásához. Igy, hogy az ez évi járulékokat ezuttal mellőzzem, csak azt emlitem meg: mikép *Nagyvárad városa* 100, *báró Sina Simon ur* ő mga. 500 pftnyi alapitványnyal segélyezte ujabb időben az egyletet, hasonlag a *marmaros-szigeti kisdedóvó-egylet*, mi szintén nem csekély erkölcsi hatást szülhet, a központi egyletnek gyámolitó tagjául avatta fel magát.

Ezek nyomán nem volna egyéb hátra, mint az: hogy az emlitett jó példákat minél több község és egyén követni siessen, csak igy leendhetvén lehetséges, hogy a központi egyesület minél nagyobb mérvben és terjedelemben, minél buzgóbb erélylyel felelhessen meg szép és nemes feladatának. — Ezen igen kivánatos nagylelkü részvétnek minél hamarábbi nyilvánitására — az egyesület utasitása nyomán s annak nevében — a közhaza Istentől megáldott magánosait és községeit ezennel tiszteletteljesen fölkérni bátorkodom.*) — Kelt Pesten, julius 20-án 1857. — *Ney Ferencz*, k. ó. képezdei igazgató.

*) Addig is, mig a kisdedóvás szükségét s jótékonyságát kimeritőbben fejtegethetné lapunk — a mi legközelebbi feladataink közé tartozik — ajánljuk Ney Ferencz ur felszólitását az illetők emberbaráti figyelmébe. Szerk.

TÁRHÁZ.

Kakas Márton a szinházban.

A notredamei toronyőr, dráma öt felvonásban előjátékkal, Hugo Victor böréből szabta Birchpfeiffer Sarolta.

Ugyan mit lehet már egy *bakterről* irni öt felvonásban? hiszen nekünk is van Kecskeméten strázsánk a toronyban, még sem irnak róla darabot; az igaz, hogy ezt nem is hivják *toronyőrnek*, mert mikor egyszer egy neológ diák felszólalt hozzá éjszaka: „hány óra *őr?*“ a dühbehozott becsületes ember visszakiáltott rá: „*ökör* a nagy apád!“ hanem hát ez a notredámei bakter nem ollyan bakter ám, mint a többi, mert ez pupos is, sánta is; a félszemére nem lát, s azonkivül ollyan süket, hogy a súgón kivül semmit sem hall; sőt egyszer egy provincialis szinpadon megtörtént, hogy a súgót sem hallotta, s összeveszett vele, hogy mért nem súg neki túbuson keresztül, nem tudja, hogy ő süket? Ezt a fertelmes csodát ugy hivják, hogy Quásimódó. Azonban Quásivéró nem volt mindig illyen utálatos; — csecsemő korában ő egy szép kis leányka volt, de a gonosztevő czigányok kicserélték, s ezt a kis undok Quómodót hagyták a helyében. Azok bizonyosan nem a mi czigányaink voltak; ezek ott hagyták volna mind a kettőt, s inkább egy oldal szalonnát vittek volna el helyette. Hanem azután a szalonnából nem is lett volna Esmerálda, nem szerethetett volna bele a szép Phoebus; (nem az a napisten, a ki reggel felkel, este lefekszik, hanem egy párizsi gavallér, a ki este kel fel, reggel fekszik le) meg a csunya Claude Frollo, sőt még maga a furcsa Quási is; nem szurták volna meg miatta Frollo Phoebust; nem ostromolta volna a kedveért a notredamei tornyot az egész csudatanya koldus népe, nem hányt volna gerendákat Quási az ostromlók fejére, nem itélték volna tűzhalálra a szép czigányleányt; nem ismert volna rá az a kegyes asszonyság ott a kalitzkában, mint elvesztett sajátjára, — ha tudniillik egy oldal szalonnát loptak volna el leány helyett. Ime ez a különbség a classicismus és a romantica között.

Mikor én ezt a darabot legelőször láttam, kicsi fiu voltam, ugy örültem neki, ugy elálmélkodtam rajta; egy hétig nem szerettem volna más lenni, mint Quásimódó, ollyan süket, ollyan vaksi, ollyan pupos, mint az; ott lovagolni a százhatvan mázsás harangon, és hajigálni le az emberek fejére lóczákat és gerendákat s Claude Frollók nyakát tördelni: ezen való visszaemlékezésben, hozzá gondolva, hogy mai nap is vannak még kis fiuk a szinházban, nem akarom elrontani azoknak a gusztusát; nem kritizálok; elismerem, hogy mindenki remekül játszott, a ki csak szerepéhez hozzá férhetett; Quásimódó ollyan csunya volt, hogy gyönyörüség volt ránézni; Esmerálda ollyan szépen tánczolt, mint egy igazi czigányleány, s Claude Frollora, még most is haragszom, ugy elhitette velem, hogy ő millyen gonosz ember. Csak találkoznám vele valami szük utczában! De az a szinjátszó nép ugy el tudja magát változtatni idekinn az emberek között, hogy nem lehet arra az igazi képére ráismerni, a mit a szinpadon mutat.

Már most Isten áldja meg szerkesztő urat; jövőre majd többet beszélek. Azt mondják, hogy azért nincs eső, mert a kakasok nem szólnak; tehát inkább szóljunk. Hallom ugyan, hogy a Hölgyfutárban is szól valami ifjabb Kakas Márton; hiába nagy a familiánk, csak ez a különbség köztünk, hogy egyikünk másikunk jobb sülve, mint nyersen; de a mivel ám nem akarok derogálni senkinek. *Nemes Kakas Márton de eodem.*

Irodalom és müvészet.

△ Gr. *Lázár Kálmán* — mint annak idejében megirtuk — tiz darab arany pályadijat tüzött ki egy beszélyre, melly a Kolozsvári Közlöny tárczájában fog közöltetni. A négy beküldött pályázó közül *Halmágyi Sándor* „Saphira“ czimü beszélye lőn a nyertes.

\+ Megjelent *Magyarország családai* czimerekkel és leszármazási táblákkal, irta *Nagy Iván*, kiadja *Friebeisz István*. III. füzet. Ára 40 pkr. E füzet folytatólagosan a Bánfy-családtól egész a Batthyány-ig terjed, s 11 czimerképpel van ékesitve.

— *Losonczy László* költeményeinek II-ik kötetét adta sajtó alá. E kötet a szerzőnek 1853 óta elszórva megjelent müveit, több régivel s ujabbal szaporitva foglalandja magában. Losonczy költeményei sokszor érdemlett tetszésben részesültek s nem egy dala zeneszerzőink figyelmét is magára vonta. Sőt van egy régibb népdala, melly születése után olly gyorsan elterjedt, hogy mint gazdátlan „népdal“ az Erdélyi János által kiadott 300 magyar dal közé is került. — A munka igen diszes kiállitásban jövő *augusztusi vásárra* fog megjelenni. Az előfizetést ezen határidőig 1 pftjával elfogadja a szerző (Nagy-Kőrösön), a bolti ár 1 ft. 30 kr. lesz.

\+ *Förster Lajos* kis röpiratot bocsátott közre német nyelven, mellyben tervet közöl, melly szerint Pestet vizvezetés segélyével a mostaninál jobb, dunavizzel s aránylag kevés költséggel el lehetne látni. E tervet illetőleg már szóltunk bővebben lapjaink hasábjain, azért ezuttal csak azon ohajtásunkat fejezzük ki, vajha az minélelőbb életbe léphetne, és hogy hasonló füzetek magyar nyelven is bocsáttatnának közre, mi a czélzott hatást sokszorosan emelni fogná. A füzet mellé egy lap is van mellékelve, mellyre a szerző az illető háztulajdonosokat, azon vizmennyiség feljegyzésére kéri, melly házuk ellátására kivántatik. Az igy beérkező kimutatásokból akarja szerző kiszámitni, hogy Pestnek egyelőre mennyi vizre van szüksége — hogy igy a tervet és költségvetést majdan annál pontosabban kiegészithesse.

△ Frank Ignácz, a Lujza csárdás szerzője, legujabban egy csárdást irt „*Beőthy László emlékére*,“ melly szintén igen sikerült.

\+ *Lauka Gusztávot*, lakó-városa Nagy-Várad, irodalmi működésének elismeréseül egy becses billikommal tisztelte meg. A billikomra e szavak metszvék: „Lauka Gusztávnak Nagy-Várad városa, 1857.“ Ehhez még toldalékul azon hir is járul, hogy a nevezett iró összes humoreszkjeit sajtó alá bocsátotta.

\+ *Carrion* énekes, elvégezve a nemzeti szinháznál vendégszereplését Szt. Pétervárra megy, hova öt hónapra *hatvan ezer* frankért van szerződtetve.

Egyházi és iskolai hirek.

— A mult s jelen hét az iskolai s növeldei *közvizsgálatok* ideje Budapesten. Az ifjuságra nézve a tanév bevégzésének s a szülők, rokonok viszonlátásának boldogitó időszaka, a tanitókra nézve a lelket frisitő pihenés és szórakozás napjai állanak be. A fővárosi növeldék, mint más években, ugy most is dicséretesen versenyeztek egy évi fáradozásaik eredményeinek feltüntetésében, s a vidékről nagy számmal megjelent szülék, midőn gyermekeiket ismét átveszik, önmaguk fogják most már megszámlálni a szellemi kamatokat, mi-

Vas. Ujs. 1866.

val őrködött épületeim közül. Ezektől *Dalárt*, szabadon tartva, megőrizni nem látszott kivihetőnek; ezeknélfogva a pacsirtát kalitkába tettem és magasra függesztettem; utóbb szivélyes bucsuszókat váltván egymással, R . . ra utaztam.

Tiz nap mulva levelet kapok hazulról, következő tartalommal:

„Kedves apám! *Dalár* nincs többé; legjobb akaratomnak esett áldozatul! Édes apám elutazta után, a pacsirta sötét estélig vergődött és a kalitból akart kitörni; — más és harmadnap csendesen megült ugyan, de semmit sem evett és már felborzadtak tollai. — Ez a rabságot fájlalja: gondolám, azért a házi szabadságot, melyhez szokva volt, megadtam neki. Oh mint örült és repkedett örömében, evett, ivott s egész nap dalolt, vigkedvében.

„Mult szerdán reggel, a szobák szellőztetése alkalmával, a fiakandur meghunyászkodva osont el mellettem, végig a tornáczon; baljóslattal sietek a szobába s ijedve tapasztalom, hogy a szegény pacsirta vérben fagyva, üldögél a kályhatetőn; röptében kaphatott hozzá a vérszomjas macska, és karmával mély sebet vágott rajta.

„Mit tegyek? *Árnikás* vizzel borongattam, utóbb *liliomolajjal* kenegettem szegényt; nem használt; a beteg hidegülni kezdett. Kitettem tehát a verőfényes napra, az ablak és redőny közé, magam a varróasztalhoz ülvén.

„Néhány rövid pillanat mulva *Dalárnak* hűlt helyét látom. Megdöbbentem s könybe lábbadtak szemeim. A ki csak felállhatott, keresni indultunk, de hiába volt minden kutatás. A madár eltünt; végkép elveszett!

„Ma délután N.—n-ről, a városból megyei esküttt, V. ur szolgálója azon izenettel lépett be, hogy a pacsirta, délben, mikor ebédnél ültek, véresen és kimerülten ablakjukba szállt; kéretik a szobakulcsot, hogy beereszthessék.

„Ezen félig örvendetes hirre bekocsizok a városba, de már akkor a madár élni megszünt, s hullája kitömésével foglalkozott egy olasz képáruló. Ne nehezteljen, kedves atyám stb.“

Eddig a levél. Hátra van még annak elemezése: ha vajjon egy mezei pacsirta okossága körvonalozható-e? — Érzelmét fokozni: ki volna képes? Tájiránya, ösztönczélja kipuhatolható-e? Hálája s hivsége és szeretete nem tesz-e ki az összes állatok jobb indulatjain? A jót a jobbtól megkülönböztetni tudta-e? Nem óhajtotta-e élte végperczeiben, a legkinosabb állapot között, elhagyni amazt, hogy ujra feltalálja ezt?

Tudnivaló végre: hogy U. V. megyei esküttt ur velem egy födél alatt lakik a városban, s innét falusi jószágom egy kis mérföldnyire fekszik.

Kijátsz Ottó.

Észrevételek a murányi várról.

(A Vas. Ujság f. évi 10-ik számában közlött kis ismertetésre.)

Az idézett rövid czikkben többek közt ez áll: „Az utóbbinak (t. i. Széchy Györgynek) halála után, hőslelkü özvegye, homonnai Drugeth Mária volt a (murányi) vár birtokosa, kit a várral együtt, titkos utakon, Wesselényi Ferencz, a császár számára hóditott meg. 1651. jul. 29. Ez esemény, a murányi Venus története“ sat.

Legyen szabad megjegyezni, hogy itt egy kis tévedés van, olyforma, mint mikor valaki a szép anyának bókol, még szebb leánya helyett. Mert a murányi Vénus, nem homonnai Drugeth Mária, hanem leánya, rimaszécsi Széchy Mária volt; előbb Bethlen István — a fejedelmi Gábor kis öcscse — aztán rozsályi Kun István neje; elsőtől a halál, másiktól a törvény választotta el; kit aztán — várával és szivével együtt — Wesselényi, nem annyira a császár, mint maga számára hóditott meg; mit eléggé bizonyit a Széchy Mária nővéreinek, Wesselényi ellen, az 1647-dik évi országgyülés előtt tett panasza (l. Hist. dipl. de statu relig. evang. p. 76).

Igaz, hogy Széchy György halála (1625 szept. 1.) után neje homonnai Drugeth Mária kormányozta mind Balog, mind Murány várát (Gyöngyösi szerint „két tiz esztendeig“); de ő meghalt 1643-ban; a megyei jegyzőkönyv szerint, Gömör tiszti kara meghivást kapott temetésére. Szalárdy szerint ugyan 1634-ben halt volna meg, de alkalmasint fel van cserélve az utolsó két számjegy.

Nagyobb az, hogy az esemény, mit a 17-dik században Gyöngyösy István, a 19-dikben Arany János, oly szépen megénekelének (s melyért a *gyöngy*-poéta a hős nőtől egy falut Gömörben s e faluért Koháry István gróftól, ki maga is költő, de a mellett nagy ur és hős vala, 1200 ftot kapott; az *arany* költő: kitől? mennyit? nem tudom). — Kazytól eltérőleg, 1651-ben történtnek tétetik ki, 1644 helyett.

Igaz, hogy Bartholomaeides „Notitia Cottus Gömör“ czimű tartalomdus és sok buvárlatot tanusitó munkájában (a honnan — ugy látszik — az idézett számban közlött történeti adatok is vétettek) felhozza, mikép találtak volna valamikor, a murányi várban, egy — már földön hevert — márványtáblát, következő felirattal: „Ad Dei, ejusque immaculatae Matris honorem, ad excelsam Patriae hujus denfensam, qua Comes Franciscus Wesseleni de Hadad fortalitium hocce a fide regia deficiens, in obedientiam redegit. Anno 1651 die 29 Julii.“ De egy az, hogy — mint maga mondja Bartholomaeides — ő azt, több ott előadott fölirásokkal együtt, barátai szivességéből, hibás másolatokról vette, más az, hogy a pont, mely a *redegit* és *Anno* szavakat elszigeteli, oly következtetésre is jogosit, hogy itt az 1651 jul. 29. nem a történelmi esemény, hanem a későbbi emlék-fölirat datuma volt; tekintve továbbá az 1651-ben történteket, mik Zrinyi Miklós és Forgács Ádámnak, törökfékező hadjárataira utalnak: nincs ok, miért ez esemény ideje, haugyan valóságos történeti tény, nem pedig költői teremtmény, ne 1644-re tétessék, melyben Pucheim kir. vezérrel, Wesselényi Ferencz is, mint füleki várkapitány, közreműködött Kemény János ellen Felső-Magyarországon. Csak igy van alapja a Széchyek panaszának az 1647-dik évi országgyülésen a Wesselényi murányi és balogi birtoklása ellen, ha t. i. azelőtt, nem pedig azután történt; mert mint felső magyarországi hadparancsnok — mi ugyan szintén 1647-ben lett — talán nem gyakorolhatott oly kizáró birtoklást, mint a férj, neje nővérei ellen.

Alább ismét ez áll az idézett czikkben: „Ez időben (t. i. II. Rákóczy Ferencz hadjárata alatt) a magyar korona is sokáig itt őriztetett.“

Ismét igaz, hogy Bartholomaeides azt is mondja — Bél Mátyás után (Not. Hung. novae P. II p. 71) — mikép a magyar korona és jelvényei, valamint a királyi könyvek is, 1706-ban a murányi várban őriztettek: ámde II. Rákóczy Ferencz (Emlékiratának — magyar kiadásu — 135-ik lapján) maga ezt mondja, szintén 1706 ról: „A korona Bécsbe vitetett még a háboru kezdetekor.“

Már most: kinek van igazsága? Bélnek-e? vagy Rákóczynak? — Ez azon kétely, mit én megoldani nem tudok.

A nagyszombati béketerv (1706) 7-dik pontja ez: „A korona Murányban őriztessék“; mire a válasz ez vala: „Annak törvényes helye Pozsony.“

Mind ezekből a tanulság az, hogy vajmi sok kétely és hiány van még, csak egy vár, annyival inkább egy megye történelmében! és hogy ideje volna már egyszer napfényre hozni a magán levéltárakban némán veszteglő okiratokat. Én, a rusticatio mellett, ajánlkozom egy napszámosul. a Gömör történelmére vonatkozó s velem közlendő adatok gyüjtésére, felkérvén e lapok tisztelt szerkesztőségét ezen kérésem nyilvánitására. — Gyüléstelen világban élvén, nincs más ut ily közérdekü felhivások közlésére.

Kelt Mihályfalván Gömör v.-m.-ben, az 1866-dik évi márczius harmadik vasárnapján.

Bodon Ábrahám.

Felhivás.

Az Aradon 1866. év augusztus 12-én tartandó országos dalárünnepély tárgyában.

Az 1865. év aug. 21-én Pesten tartott országos dalárközgyülésen elhatároztatván, hogy az 1866. évi országos dalárünnepély Aradon tartassék meg, az aradi dalegylet 1865. deczember 8-án tartott közgyülésén ezen határozatot — mint óhajával megegyezőt, — örömmel fogadta, s maga részéről is határozatilag kimondta, hogy az orsz. dalárünnepélyt 1866. augusztus havában megtartani s rendezni akarja, és ezen czélra kebeléből a rendezői nagybizottmányt is azonnal megalkotta.

Ezen rendező bizottmány, a nagyméltóságu magyar kir. helytartótanács és Arad városa helyhatósági engedélyeinek kinyerése, ugy a vaspályák és gőzhajók utazási árainak leszállitása, valamint a vendégek elszállásolása tekintetében a szükséges előleges intézkedéseket már megtette, egyszersmind az aradi zenedével egyesülvén, elhatározta, hogy a zenede $^1/_8$-ad százados fönállásának emlékünnepe a dalárünnepélylyel közösen tartassék meg. és az ünnepélyek sorába fölvette a dalegylet uj zászlajának fölszentelését is, szóval: a bizottmány mindent megtett és erejéhez, tehetségéhez képest meg is teend, hogy egyrészről az ünnepély külső fényét s érdekét emelje, más részről pedig a művészi igények s tekinteteknek is elégtétessék.

Az *ünnepély* megtartásának *határideje f. é. augusztus 12-ke* s következő napjaira tüzetett ki, ugyanekkor fogván az orsz. dalárközgyülés is összeülni, melyben a pesti közgyülésből kiküldött bizottságnak a magyarországi daláregyesület szervezésére vonatkozó javaslata, s az elkészült egyesületi alapszabályok fognak tárgyaltatni, s egyszersmind az orsz. daláregyesület megalakittatni.

Az alólirott bizottmány, midőn megbizásában eljárva, erről az összes t. cz. hazai művészeket, dal- és zeneegyleteket értesiteni, egyuttal különösen a magyar korona országaiban létező összes dalegyleteket az ezen országos ünnepélyben való részvétre s a dalárelőadásban való közreműködésre egész bizalommal, tisztelettel fölkérni kedves kötelességének ismerné: teszi ezt azon biztató reményben, hogy ebbeli meghivását mentől számosabb működő tagja által fogja viszonozni.

Tisztelettel kéretnek a t. cz. meghivott művész urak, zene- s dalegyletek, megjelenésük felől alólirt bizottmányt f. é. april hó 15-éig következő czim alatt „*Jankó József, dalegyleti titkárnak Aradon, koszoru-utcza 1-sö sz. a.*“ értesiteni sziveskedjenek. — Aradon 1866. február 27-én. *Az aradi dalegylet*, egyszersmind az ünnepélyt rendező bizottmány nevében *Atzél Péter* elnök. *Jankó József* titoknok.

Egyveleg.

= *(Ismét egy tengerentuli távirdai huzal.)* Azon tervről, hogy még a jövő nyáron Amerikába egy uj huzalt inditsanak meg, nem mondottak le. Egy „Anglo-American-Telegraph Company“ czim alatt keletkezett uj részvénytársulat veszi ezt kezébe, feltéve, hogy sikerül az általa tervezett 600,000 font sterlingnyi részvénytőkét tiz fontos részvényekkel megszerezni. A régi huzalnak elszakadt vége kétségkivül könnyen fel lesz található, és annak a „Great Eastern“ hajón lévő másik fele oly állapotban van, mint az elszállitás napján. A régi tenger alatti huzal átengedéséért a régi társulatnak az első 125,000 font sterlingnyi jövedelemre igénye van. Azontul egyformán osztoznak a jövedelemben.

(K—i.) — *(Az Olaszországban utazottaknak)* kellemes emléket nyujt azon harangozási modor, melyet az olasz campanilékben követnek, de még ennél is jóval kedvesebb az, melyet az egy év előtt elhalt Ricart Henrik a rheimsi sz. Rémi imaház tornyában divatba hozott. Ricart 17 éves korában lett harangozó, és tehetség és szorgalommal csakhamar művészetté emelte foglalkozását. Eleinte letört alju vizes-üvegekkel kezdte, melyekben vasszegek képezték a harangütőt, aztán igazi harangokra vitte át tanulmányait, s nem sok idő mulva minden ünnepély, lakodalom vagy temetés alkalmára volt külön dallama. Tekintélyes párisi egyházak tettek neki ajánlatokat, de nem volt rábirható, hogy rheimsi kedvencz öreg harangját odahagyja.

(K—i.) — *(Az angol gyáripar.)* 1860-ban következő számok fejezték ki az angolországi pamutgyáripar nagyságát: 2650 gyárban 440,000 ember dolgozott 115 millió forint évdij mellett. A munkások egy tizedrésze gyermek és 65 századrésze nő volt. A gépek 300,000 lóerővel dolgoztak. 30 és fél millió orsó évenkint ezer millió font pamutot emésztett föl. A befektetett tőke 650 millió, az összes jövedelem pedig 760 millió forintra rugott. — Az északamerikai háboru teljesen kivette ez óriási mérvü ipart a kerékvágásból. 1862 végén 271,000 munkás volt kereset nélkül. A nemzeti jótékonyság azonban a szükséghez mért segélylyel sietett a szerencsétlenség elé. A mansionhouse-i segélyegylet választmányánál 5 millió, a manchesteri segélyegyletnél 4 és fél millió folyt be, a lancashirei földbirtokosok 1,300,000 forintot irtak alá. E tetemes segélyezések elejét vették a legroszabbnak, s azóta maga az ipar is kedvezőbb körülmények közé jutott, de igen valószinü, hogy Lancashire grófság soha nem jutand többé a pamutgyáripar azon fokára, melyen öt év előtt állott.

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

— *(A „Jogtudományi Közlöny“)* első évnegyedi folyama fekszik előttünk, ismert jogi irónk Ökröss Bálint által ügyesen szerkesztve, érdekes és tanuságos tartalommal. Miután az országgyülés munkásságát a törvényhozásra is kiterjeszti, s Deák Ferencz inditványához képest a törvényjavaslatok kidolgozására bizottmányok vannak alakulóban: fölösleges ugyan, de még is kötelességünk oly szaklapra hivni fel az illetők s a nagy közönség figyelmét, mely épen a törvényhozással szakavatottan és tüzetesen foglalkozik. Nagy nyereség mind a lapra, mind olvasóira nézve, hogy a dolgozatok legnagyobb részben ismert jogi irók tollából folynak. A *Jogtudományi Közlöny* minden hetfőn, nagy 8-rét iven jelenik meg Heckenast G. kiadó-hivatalában. Előfizetési ára egész évre 8 ft, félévre 4 ft., negyedévre 2 ft.

— *(„Kecskemét város története.“)* E napokban hagyta el a sajtót „Kecskemét város története. Oklevéltárral *IV-ik kötet.* Irta *Hornyik János.* A m. tud. akademia által is megkoszoruzott nagybecsü történelmi mű ezen ujabb kötete egy igen érdekes korszakot, a *kuruczvilágot* (1703—1711) tárgyazza. Ezen kötet korábbi megjelenését sajtóviszonyaink gátolák s ámbár már régen készen volt, kibocsáttatási engedélyt csak a mult hónapban nyert. A három évvel ezelőtt megjelent 3-ik kötet ugyanis az akkori sajtóhatóság által utólag támadtatott meg (miután már megjelent); a vizsgálat folytán a szerző személye s hivatala ugyan a hivatalos üldöztetés sulya alól fel lőn mentve, de oda lett utasitva, hogy a következő kötetek kibocsátás előtt mindenkor a nm. m. kir. helytartótanácshoz fölterjesztessenek. A jelen kötet előszavában is ezt irja: „II. Rákóczy Ferencz fejedelemnek rendelkezésem alatt levő még mintegy 20 darab igen érdekes, de nagyon mérges nyilt levelét épen azért nem adtam, nehogy azokért — mai viszonyok közt — valaki vétkeltessen.“ Ezek is jellemző adatok mai sajtóviszonyainkra.

** *(„Az erdélyi muzeum évkönyvei“-ből)* a harmadik kötet második füzete is megjelent. Szerkesztette *Brassai* Sámuel. Tartalmát a következő közlemények képezik: Emlékbeszéd Benkő Károly felett *Szabó* Károlytól. Római nyomok Erdély éjszak nyugati részén *Finaly* Henriktől. Az ó-ilosvai római álló tábor és müemlékei *Torma* Károlytól. Kétes távoztyu gr. *Lázár* Kálmántól. A somlyó ujlaki román stylü egyházról P. *Szathmáry* Károlytól. Állattani közlések *Hermann* Ottotól. Érmészeti közlemények *Finaly* Henriktől. II. Rákóczi György Lengyelországban *Schmidt* Vilmostól. Orobus canescens L. fil és egyéb *Brassai* Sámueltől. Adatok Erdély pók-faunájához Hermann Ottotól, és végre az 1864—1865. évi tudományos ülések jegyzőkönyve. Ára isjutányos, mert az egész III-ik kötett csak 1 ft 40 kr.

= *(Figyelemreméltó uj dalkönyv.)* Az egri nyomdában épen most egy munka jelent meg ily czimmel: „*Egri dalnok*“. Válogatott komoly és víg dalok gyüjteménye a honi tanuló ifjuság használatára; vegyes, férfi- és gyermekkarra átirták és kiadták *Zsasskovszky* Ferencz és Endre, egri képezdei s gymnáziumi zene- és énektanárok. 1-ső füzet 50 dal tartalommal. — E mű szerzői ismerve azon hiányt, melyet a műének tanitása körül hazai tanodáink alkalmas kézikönyv nem léte miatt éreznek, a fenn emlitett czim alatt oly füzetek sorozatát inditották meg, melyben 1-ször a magyar zene legszebb régi s ujabb *népdalai,* valamint alkalmi dalok is kardalositva helyet foglalnak; 2-or a műizlés nagyobb nemesitése végett a legkedveltebb *operák* s *oratoriumok* egyes kiváló töredékei, nemkülönben más nemzetek kiválóbb népdalai is fölvétettek e gyüjteménybe. Az itt felvett dalok — a tanodákban leginkább feltalálható erő- s hangterjedelemhez mérve — háromféle módon átirva jelennek meg. A csinosan kiállitott 1-ső füzet ára csak 30 kr.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

➶ *(A középdunai magyar gőzhajótársaság hajói)* javában épülnek a fiumeiek által Újpesten felállitott fiókgyárban, mi a részvényesekre nézve a mint halljuk, oly jó hatással van, hogy igen számosan illetőségeiket hónapokkal előbb befizetik. De kell is, hogy a részvényesek pontosak legyenek, mert a hajóépitési szerződésben szigoruan megszabott terminusokat az igazgatóság is csak igy tarthatja meg. A *harmadik részlet* fizetésének határnapja, a most folyó márczius hó 31-dike.

Közintézetek, egyletek.

** *(A magyar tudományos akademia)* a mult vasárnap tartotta elnökválasztását, mely alkalommal első jelölt lett b. *Eötvös* József 16 szavazattal. B. *Vay* Miklós 10 és gr. *Mikó* Imre 6 szavazatot nyertek. A választás eredménye most legf. helyre van terjesztve megerősités végett. — A következő napon, márcz. 19-ikén az akademia összes ülést tartott, melyben a Teleki-féle pályázat eredménye lőn köztudomásra hozva. A 15 pályázott tragédia közül, mint aránylag legjobb, „*A nagyság átka*“ czimű nyerte el a 100 aranyat. Szerzője a fölbontott jeligés levél szerint *Zichy Antal.* — Ezenkivül még háromban találtak dicséretreméltó helyeket a birálók, u. m. a „Szerencsés Imre“ „Kanut gróf“ és „Fattyu Borics“ czimű tragédiákban.

= *(Takarékpénztáraink.)* A *székes-fehérvári* takarékpénztár beküldött mérlege szerint, 1865-ben 16,944 ft. 40 kr. tiszta jövedelmet eredményezett, mig összes pénzforgalma 2,061,488 ft. 11 kr. volt. — A *békésmegyei* takarékpénztár mérlege szerint 1865-ben a tiszta jövedelem 1732 ft. 65 kr., az összes pénzforgalom pedig 390,589 ft. 47 kr. volt. — Az *érsekujvári* takarékpénztár 1865-diki forgalma 729,110 ft. 47 krra rugott, a tiszta jövedelem pedig 3858 ft. 5 kr. volt.

— *(Az erdélyi kölcsönös jég- és tüzkármentő társaság február 26-dikán tartotta közgyülését.)* Ez alkalommal a rendkivüli égések miatt előidézett, még eddig *ki nem fizethetett károk* fedezési módjára nézve a közgyülés egyértelmüleg elhatározta, hogy a társaság saját társult tagjainak kárát gyorsan kitisztáztatni s hiány nélkül megfizetni szabály- és törvényszerü s egyszersmind erkölcsi kötelességének tartja. Mi végre a kölcsönösség természetében és rendszerében, mint szintén az alapszabályokban alapuló dijpótlék-kötelezettség elvénél fogva megrendelte: hogy a társulatnak 1865-re kötelezve volt minden tagja, azon kötelezettségénél fogva, miszerint rendkivüli esetekben a szokott dijon fölül, annak hatszoros értékeig közrejárulni köteles, ezuttal igénybe véve a meglevő tartalékot is, az érintett hatszoros dijnak csakis $^1/_9$-ed részét az igazgatóság által a szabályok értelmében kijelölendő idő alatt a társulat pénztárába fizesse be, s abból az igazgatóság a kárvallottakat követeléseik megállapitott mértéke szerint elégitse ki. Ezt a társulat tagjai, melynek összes száma a 25,000 számot, a biztositott érték pedig a 13 milliót meghaladja, annál inkább elhordozhatja, mivel a társaság 22 évi fennállása óta a tűzszakban soha dijpótlék-kirovást nem tett; ellenben osztalékot hétszer adott, s azok közül egyszer, 1854-ben, 63% juttatott, a mi a mostani kirovásnál csak 7%-tel kevesebb. A társulat egy részének még akkor az volt nézete, hogy abból tartalék alakittassék, nagyobb szerencsétlenségek esetére. De a többség a kiosztást látta előnyösebbnek, azon elvnél fogva, miszerint ugy a nyeremény, mint a bekövetkezhető balesetek idejében a magát kiütendő hiány a társulat tagjait illeti.

Közlekedés.

➶ *(Pest és Kőbánya)*, valamint Pest és Palota közt husvéti vasárnaptól fogva az egész nyáron át külön vonatok fognak közlekedni minden vasárnap és ünnepnapon.

➶ *(Intézkedések a pesti omnibuszokra vonatkozólag.)* A városi kapitányság ujabb intézkedése folytán, minden omnibuszon a számnak, vitelbérnek, az elhelyezhető személyek mennyiségének ki kell tüzetniök, nehogy a közlekedő közönség a kocsisok önkényének legyen kitéve. Éjjel pedig lámpákat kell alkalmazni a társasjárművekre.

➶ *(Postaszerződés Ausztria és Oroszország között.)* A bécsi hivatalos lap közli az Ausztria és Oroszország között 1866. febr. 9. (január 28.) kötött póstai szerződést, melyet Ő Felsége 1866. febr. 23-dikán hitelesitett Budán. E szerint a levelek dija az orosz és ausztriai postaterületen következőleg állapittatott meg: Az orosz postakerület és Ausztria szomszéd tartományai között, nevezetesen Galiczia, Bukovina és Slézia nyugati részében egy egyszerü bérmentett levélért 10 ujkrajczár, egy egyszerü bérmentetlen levélért pedig 15 ujkrajczár a dij. Az orosz posta és Ausztria többi részei, valamint a német postaegylet mindazon országai között, melyek az osztrák birodalmon keresztül küldik levelezéseiket Oroszországba, a dij egy egyszerü bérmentett levélért 20 ujkrajczár, egy bérmentetlen egyszerü levélért pedig 30 ujkrajczár.

Mi ujság?

** *(A budai várban)* császárné Ő Felsége lakosztályán némi változtatást tettek, ugyanis az előszobát egyenes összeköttetésbe hozták a várpalota kertjével, ugy hogy egy leendő legmagasb itt időzés esetén a Felség háboritlanul tehetné a várkertben sétáit. Az udvari tiszt, ki e változtatás megtevésével meg volt bizva, feladatát végezve már el is utazott.

** *(A képviselők kaszinója,)* a „F. L.“ szerint helyet akar változtatni. Télen át még csak elég volt a Privorszki által diszesen berendezett egy nagy terem, de nyáron át aligha ki lehetne benne állani a hőséget. Ezért alkudozásban is vannak már egy alkalmasabb helyiségre, az „Angol királynő“ első emeletén. E kaszinó előljárói oly jól gazdálkodtak, hogy a pénztárban 500 ft. fölösleg marad. Ezt külföldön szükségben élő honfitársaink segélyezésére küldik el azon emberbaráti szempontból, hogy az idegen elemek közt szűkölködők nehezebben juthatnak segélyhez, mint azok, kik a hazában nélkülöznek.

** *(A nemzeti muzeum termei ismét megnyiltak.)* Minden hétfőn és csütörtökön a régiségiek tára, kedden és szombaton a természetiek tára tekinthető meg reggel 9-től 1-ig. A képtár, a falak nedvessége miatt egy ideig még zárva marad. Mint helyes uj intézkedés megemlitendő, hogy ezután azok iránti tekintetből, kik hétköznapokon nem érnek reá a muzeum látogatására, minden vasárnap — a norma-napokat kivéve — d. e. 10-től 1-ig más s más tár lesz nyitva.

** *(A nemzeti szinház telke.)* A pestvárosi tanács márczius 20-iki teljes ülésében a nemz. szinházi bizottmány egyik ülésének jegyzőkönyvi kivonata került tárgyalásra, mely szerint a bizottmány az „Európa“ vendéglő előtti 600 □ ölnyi telekért, mely 1836-ban a nemz. szinház épitésére határoztatott, követeli ennek kamatait az akkori becsár szerint számitva s kárpótlásul a telekért a régi német szinház telkét. Minthogy a hatóság a nemz. szinháznak már felajánlott az alsó dunarakparton hasonló nagyságu telket, elhatároztatott, hogy megkérik a helyt. tanácsot, jelölne ki a dunaparton egy telket a nemz. szinház számára, hogy a város a többi telek elárvereztetésében ne legyen akadályozva.

= *(Pusztitó szélvész)* dühöngött e hó 21-kén fővárosunk felett, mely sok épületen ott hagyta rombolásának nyomait. A vihar egy kis délelőtti jégeső után, mintegy 10 óra tájban kezdődött s 1 óra után érte el tetőpontját, a midőn a házak tetejéről rendre söpörte a cserepeket, a reáltanoda-utczában egy magas tűzfalat ledöntött, ugy hogy annak tégladarabjai egész az utcza tulsó oldalára hullottak; de legnagyobb kárt okozott a szélvész a nemzeti szinháznak, melynek bádog-fedélzetét föltépve, a szinház melléképületére dobta. Benn a szinházban épen a szinházi képezde növendékeinek vizsgája folyt, a kik Vörösmarty „Csongor és Tünde“-jében szorgalmuk és tehetségök egyaránt kitünő bizonyitékát mutatták be. — midőn a tetőn a mennydörgésszerü robaj elvonta a szinpadtól a figyelmet s e darab végeztével Egressy Gábor jelenté, hogy a próbát a történt szerencsétlenség miatt folytatni nem lehet. A szinház fedélzetének e megrongáltatása miatt az előadások sorát is, bizonytalan ideig, föl kellett függeszteni, mi által a szinház kétszeres kárt szenvedett. E romboló vihar alkalmával szerencse gyanánt jegyezhetjük föl, hogy emberek sehol sem sérültek meg.

** *(Földrengés.)* *B.-Csabáról* irják, hogy ott f. hó 16-án este háromnegyed 10 óra körül ismét földrengést éreztek, nagy moraj s egymásután következő lökések kiséretében. Pár hónap óta ez a negyedik eset, melyet ott észleltek.

** *(Előkészületek a balaton-füredi fürdői idényre.)* Füred jelenleg nagy változásoknak siet elébe, minthogy a Sz.-Benedek rend nem rég választott két köztiszteletü apátja, t. i. a szentmártoni főapát *Kruesz* Crysostom és a tihanyi apát *Simon* Zsigmond urak pártolásukba vették. Uj kényelmes hideg fürdők készülnek, a sétatér a Balaton partján terjedelmesen nagyobbittatik s igy árnyékról gondoskodva lesz, a vendéglőbe uj bérlőt szerződtetnek, szóval mindent elkövetnek, hogy Füred nemcsak kényelmes, de jutányos is lehessen. Kényelmes közlekedésre, minthogy ezentul éjjeli vonat is megy Budáról Kanizsa felé, rendes gőzhajó-járattal egybekötve, különös figyelem lesz. — A fürdő-idény május 20-án nyittatik meg.

GYÖNGYÖSI ISTVÁN.
Egykorú kép után.

Az Szegény Gyöngyösi István.

GYÖNGYÖSI ISTVÁN ALÁÍRÁSA.

«A Magyar Nemzet Története»-nek az Athenaeum kiadásában most megjelent kötetéből.

SZÉCSI MÁRIA, WESSELÉNYI FERENCZ NÁDOR NEJE.
(Egykorú festmény az Esterházyak fraknói várkastélyában.)

Gyere, már a kis harang is
Könyörög estére,
Gyere, már a vadgalamb is
Haza száll fészkére.

Kukucskálj ki valamelyik
Leveles bokorból!
Meg se kukkan, meg se mukkan,
Egy levél se mozdúl.

Nini! mennyi tarka virág!
Erre kellett menni:
Az ő piczi lába nyomán
Fakadt valamennyi.

Gyujtsd meg csak a lámpásodat,
Szentjánosbogárka!
Vezess az én tündéremnek
Ölelő karjába.

Szállj egyenest a hajába
Ragyogó csillagnak . . .
Aha, megvagy, te kis pajkos,
Mindjárt meg is foglak!

Jer csak haza, zöld erdőnek
Aranymókuskája!
Jer csak haza, majd bezárlak
Aranykalitkába!

Úgy-e megint sirtál?

Ugy-e megint sirtál? Könny ül a pilládon.
Sűrű barázdáját arczodon is látom.

Könnyedet ne sird el, én zokogó lelkem!
Mivel siratsz meg, ha ravatalon fekszem?

Siromra ha nem jut szemed harmatából:
Tán virág se fakad a szivem porából.

Rózsás kert.

Jaj de fehér a két orczád,
Mint a hó virága . . .
Gyere, kedves, egy-egy rózsát
Hadd csókolok rája!

No még egyet . . . ráadásúl
Egy-egy levelecskét . . .
Rácsókolnám a világnak
Minden rózsás kertjét.

Az én kedvesemnek . . .

Az én kedvesemnek
Hajnali harmat a
Mosdója, fürdője,
Fehér rózsalevél,
Piros rózsalevél
A törülközője.

El is szállhatna a
Tündérek kertjében
Nyíló rózsafára:
Minden aranymadár,
Minden ezüstmadár
Neki muzsikálna.

Gyönyörű virágom,
Tündérek kertjébe
Mégis minek szállnál?
Jer csak a szivemre!
Szebben muzsikál az
Az aranymadárnál,
Az ezüstmadárnál.

Pósa Lajos.

GYÖNGYÖSI ISTVÁN ÉS SZÉCSI MÁRIA.

Murányvár szépséges asszonyának, Szécsi Máriának hűséges, dédelgetett komornyikja s Wesselényivel szőtt szerelmi regényének első édesszavú hegedőse: jó Gyöngyösi István, az Úr 1668-ik esztendejének egyik borongós téli reggelén nagy szomorúságra ébredett. A murányvári nyugodalmas fészket, hol bájos úrasszonya kegyeinek meleg fényén gondtalanúl sütkérezve lágyan ömlő alexandrinusokat pöngetett ki szép zöngésű kobzán, el kellett hagynia, hogy megint vitézi fringiát kössön oldalára. Megint, mondom, mert hiszen már volt része a kemény hadi élet viszontagságaiban. Gyöngyösi István ugyanis korának, sőt még a következő két évszázadnak is nemcsak legnépszerűbb epikus költője, hanem annak a forrongó, viharos időnek egyik legtipikusabb, legérdekesebb alakja.

A változatos életű lantos első ifjúságát mindez ideig homály fátyola takarja. Születésének helye és ideje kétséges. Mindössze annyi bizonyos, hogy a felvidéken s 1620 körül látott napvilágot. Gondos nevelést kapott és tudományos kiképeztetésben részesült. A latin klasszikusokba, kivált az édesszavú Ovidiusba mélyedt el s e mellett, úgy látszik, jogi tanulmányokat is végzett. Valószinű, hogy korán árvaságra jutott s ekkor önerejére szorúlva, vándorbot után nyúlt. Első állomása Rozsnyón vala, hol az 1653. január 4-iki tisztújításon Gömörmegye táblabirájává választották. De ez a pusztán

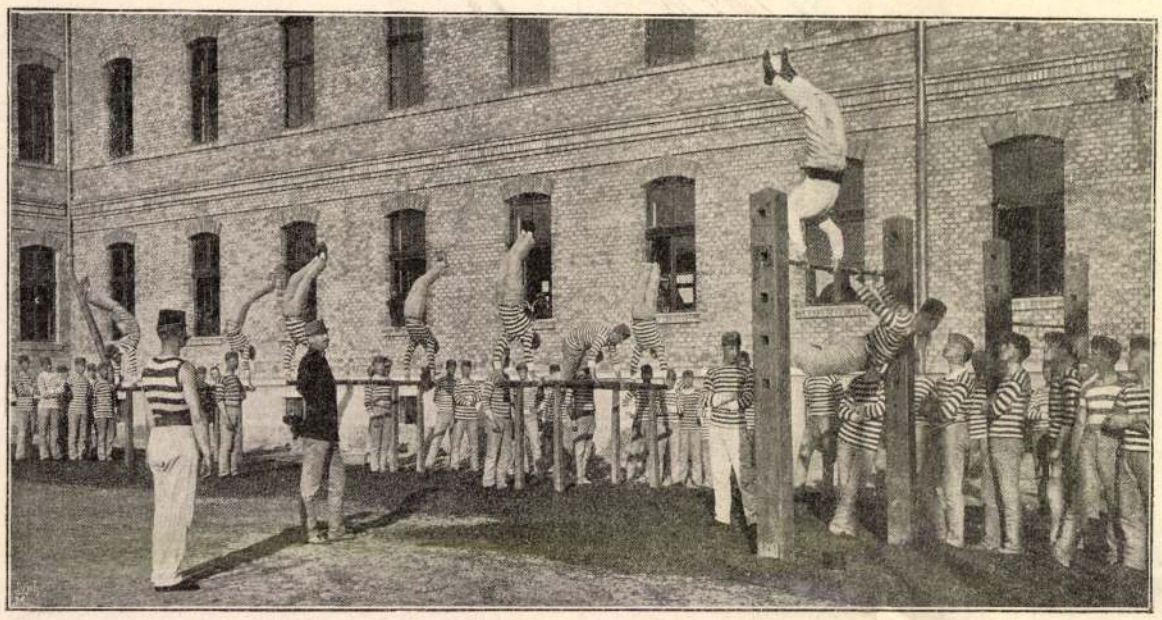

TORNÁZÓ-TÉR.

tiszteletbeli állás nem volt tetszésére való, s 1658-ban már a füleki helyőrségnél vállalt seregbirói tisztet Koháry István gróf főkapitánysága alatt. Szabad idejében itt már versirással foglalkozott s kedvencz Ovidiusát fordítgatta. A művelt lelkű költő-seregbiró híre eljutott Wesselényi udvarába, s a murányi várúr 1659-ben komornyikjává fogadta Gyöngyösit. Az 1664-ben megjelent «Murányi Vénus» az amúgy is kedvelt komornyikot egészen a családhoz forrasztotta. Wesselényiék beavatták őt legbensőbb családi titkaikba, sőt abba az összeesküvésbe is, melynek szálai a murányi várban szövődtek s Lengyelországba nyúltak át. A hű és megbizható udvari ember több izben megfordúlt Lengyelországban az összeesküvés ügyében s egyéb családi dolgok intézése végett Woienszky krakói kanonoknál, meg a Lubomirszky herczegeknél. Wesselényinek 1667. márczius 7-én bekövetkezett halála után az özvegy úrnő egyedüli bizalmasa maradt.

A daliás termetű, eleven vérű troubadour, bárhogy tisztelte légyen is úrasszonyát, a murányi vár puha kényelmében bizonyára nem tartózkodott valami szerzetesi szigorúsággal holmi apróbb szerelmi kalandoktól. Könnyű volt így őt nagy számú irigyeinek a már kezdődő hervadásában is felette hiú és féltékeny özvegy előtt bevádolniok. Szécsi Mária végre is elhatározta, hogy, bármily nehezen nélkülözze is, legalább egy időre eltávolítja Gyöngyösit a murányi udvarból. Érdekes azonban, hogy ezt az elhatározását nem szemtől-szemben mondta meg a költőnek, csak mikor 1668 őszén ügyei rendezése végett Pozsonyba útazott, onnan tudatta véle levélben. Egyszersmind balogi tisztartójának a következő utasítást küldötte:

«Balogi tiszttartónknak, Bickny Istvánnak adassék.

Isten megáldjon! Im, Gyöngyössi István, a ki komornyik volt, bemegyen balogi kapitányságra. Azért melly házban ennek előtte a kapitányok laktanak, azon házat tisztittasd ki, lakjon abban. Mivel penig conferáltuk Babuluska nevű falucskát, azt is mindgyárt bocsásd per manus. És jóllehet, most arrúl semmi írást nem adtunk, mindazonáltal Isten haza vivén, neked is tudtodra adjuk: mi formán bocsáttuk kezéhez. Ezek után Isten veled. Datum Posony 28 X-bris 1668. Asszonyod *G. Anna Mária Szécsi.*»*

A büntetés tehát száműzetés volt a balogi kapitányságba. De imhol az asszonyi ügyes politika! Míg egyik kezével sebet szúr, a másikkal rózsát szór. A számkivetett költőnek útravalóúl egy falut ád; bár Gyöngyösi szivesen lemondott volna Babuluskáról — Murányért. De mit volt mást tennie, ha csak úrnőjét még jobban magára nem akarta haragítani. Szedte nagy búsan sátorfáját s elköltözködött a balogi kapitányok házába. És ha még legalább ezután nyugvása lett volna. Dehogy volt! Az ármány kigyói folyvást sziszegtek ellene, s az «átkozott hirharangok» Balogról is egyre átcsilingeltek Murányba. A szegény száműzött hiába iparkodott «maga töredelmes megalázásával» és «másoknak mellette való törekedésével» úrnője szivét megengesztelni. Végre is a véletlennek, vagyis inkább ellenségeinek köszönhette szomorú sorsa fordulását.

Úgy történt, hogy egyike amaz «átkos hírharangok»-nak, bizonyos «Dósáné Asszonyom», Szécsi Máriának levelet írt, a melyben olyan váddal illette a balogi kapitányt, a mi a már szinte betegesen érzékeny asszonyt, úgy látszik, minden eddigieknél jobban bántotta. Meg talán szükségét is érezte már Gyöngyösi hű szivének és ügyes kezének egyre növekedő anyagi zavarában s az összeesküvés következtében mindjobban fölé tornyosuló veszedelemben. Elküldte hát Gyöngyösinek az árulkodó írást és felszólította, hogy tisztázza magát a vád alól.

Ekkor írta Gyöngyösi a következő klasszikusan szép levelet, mely — bár nincs rim-foglalatja — költemény s melynek a «Murányi Vénus», «Kemény János», «Charicl:a» és társaik mellett van a méltó helye:

«Nekem holtig való kegyelmes Asszonyom. Az Nagyságod méltóságos levelét Dósáné asszonyom includált levelével alázatossan vettem. Csudálatos az világhi dolgoknak eventusa. Gyakorta az mellyek vigasztalásra czéloznak, azok szomorítást hoznak; az kik szomorítani igyekeznek, azokkal vigasztaltatik az megkeseredet lélek. Vádolás volt czéllya Dósáné Asszonyomnak, s azzal kedvetlenséget okozhatott volna inkább, mint eörömett; de nékem olly kedves dolgot vitt végben, az mellyet más eszközök által sok fáratsággal sem tuttam volna végben vitetni. Az lymbusbéli szent Attyák az oó Testamentomban, az Purgatoriumbéli lelkek az ujban nem óhajtják jobban szabadulásokatt, mint én azt, hogy az Nagyságod néhai kegyelmességéből szomorú számkivetett voltomban, bár csak egy lineából álló parancsolattyával vigasztaltatnám valaha: de miólta azon Nagyságod kegyelmességének nem reméllett metamorphosisával neheztellésében jutottam Nagyságodnak, azólta sem magamnak töredelmes megalázása, sem másoknak mellettem való törekedése nem engesztelhetett annyit ellenem megkeményedett szivén, az mennyit Dósáné asszonyom panasza, nem reméllett szerencsémre, cselekettetett Nagyságoddal, eő adván arra okot, hogy nékem is, el felejtett szegény Remete szolgájának méltóztatot levele által itt való szolgálatomban parancsolni, az mellyel menyire ujultam annak előtte kétségben fetrengő reménségemben meg nem irhatom. Noha ennek is más talám az mysteriuma, hogy sem mint az én edgyügyűségem érti, mind azon által ha ugy nincsen is, de elhitettem én magammal ezen Nagyságod parancsolattyábul, hogy ellenem megkeményedet szivén logitani (igy!) kezdett, vagy az üdő, vagy sokokban méltatlanul vádoltatásomnak kinyilatkozása. Kérem alázatosan Ngdat, ha úgy nem volna is, az mint elgondolom, ne bánnya, hadd hizelkedgyem magamnak véle.

Kegyelmes Asszonyom, bizvást ünnepet irhatna az Lőcsei kalendarium holtom után az én nevemre, és a Szűzeknek serege Litánia gyaláni áhétatossan énekelhetné az processiókban: *Sancte Gyöngyösi, ora pro nobis* — ha oly teredelmes lehetnék Istenem ellen cselekedett bűneimrűl, az melly megkeseredett vagyok azon, hogy illy nagy kedvetlenségében jutottam Nagyságodnak. Vayha néhaj kegyelmességének bár csak némelly részecskéjében juthatnék

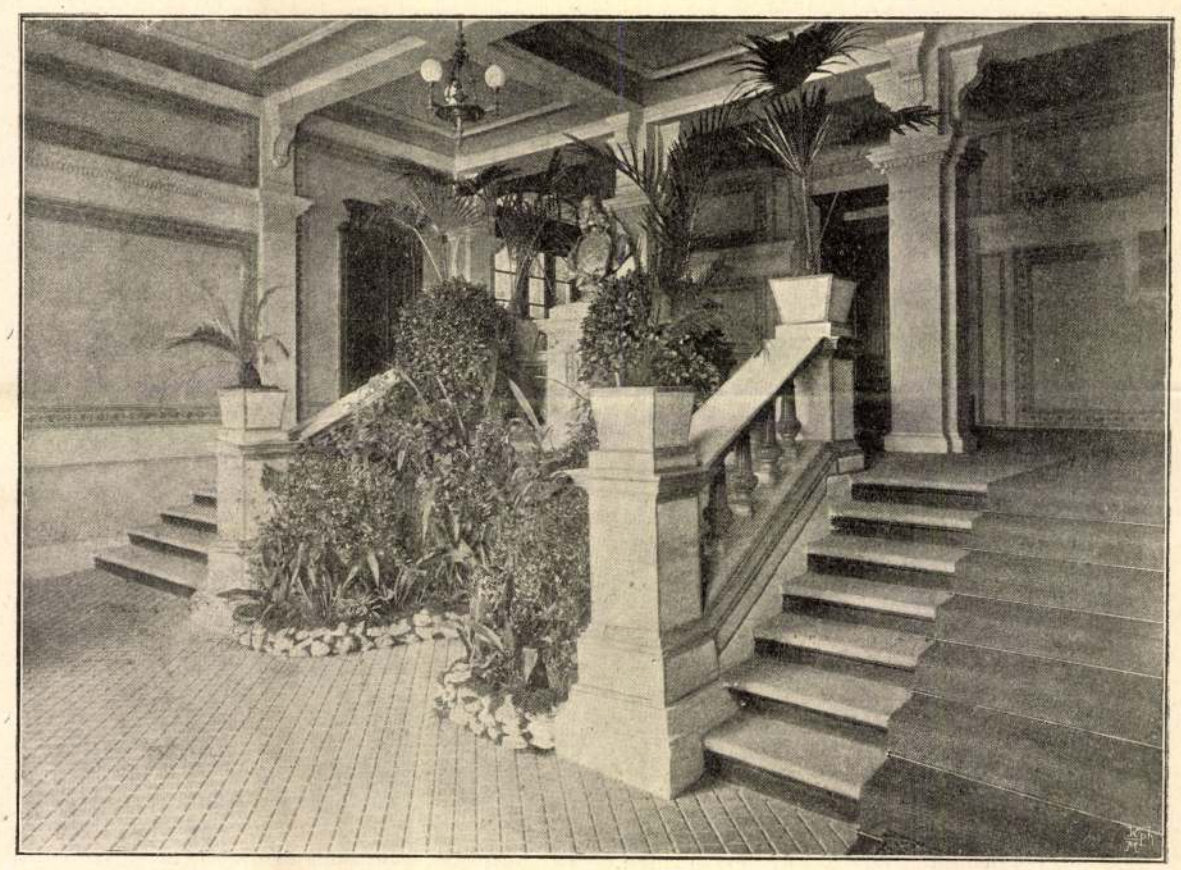

AZ ELŐCSARNOK.

AZ ÚJ BUDAPESTI HADAPRÓD-ISKOLA. — Erdélyi fényképei után.

* Az Országos Levéltárban levő eredeti kéziratból először közölte *Pauler* Gyula a «Századok» 1870-iki évfolyamában.

meégh valaha, kész volnék akar melly poenitentiás szenvedésre: noha nem vétettem soha annyit, az melynek érdeménél már is többet nem szenvettem.

Keservessen jutnak eszemben azok, az melylyekkel engemet eleitől fogvást az Udvar érdemetlenül rongált. Bokros szerencsétlenségim nem elégedének meg azzal, hogy az elmult esztendőkbéli sok rövidséges szenvedésim után, (az mikor kakas nélkül is kotlanak vala az jérczék) végre bizony merő gyermeki mendemondákból származott s ok nélkül okozott gyonos (így!) gondolkodásokra, s azokból valamelly subtilizáló elmének helytelenül inferált consequentiáira nézve az én Kegyelmes Asszonyom eö Nga kegyelmességébül proscribáltattam: hanem az mikor már az Udvarnak habjaibúl kikelvén, azoknak hányatási után valami kevés megpihenést (noha csak inter spem et metum [remény és félelem közt]) mostani Remeteségemben reméllenék, akkor sem enged az udvari tündérségh nyugovást, hanem mint hogy ki fogyott volt immár talán más mesterségébül, az szolgálomrúl vészen okot ok nélkül s azt nem tudom micsoda deli Diánának, Szép Helénának, s kaczér Vénusnak hirdetvén, olayt tölt a tűzre, s ujabb neheztellést támaszt ellenem.

Átkozott hir harangok! Vagyon-e még valami hátra, az melylyel az én kegyelmes Asszonyom eő Nga elméjét ellenem zavarjátok? Az ki az szolgálómon erre okot talált, talál az a napnak makula nélkül való tiszta fényében is homált. Ilyen igazságból állottak mind azok is, az kikkel eleitül fogvást vádoltatott az én ártatlanságom. Ha ollyan volna azon szolgáló, az minemünek Ngod előtt hirdetik, mint hogy én már éppen szerzetes zabolya alá fogtam életemet, kereszt vetés nélkül csak reá sem mernék nézni, félvén az tentatiótul, de mint hogy szintén olly edgyügyü, mint magam, borzonkozás nélkül reméllettem szolgálattyát. Vagyon ugyan (megvallom) egy kis speciálitás rajta, mert szintén ollyan félsoldérú, mint Hamula uram néhaj Diligoja (!) de azzal nem csinál az én álhatatos szivemben borzonkozást. Az jószág conscriptióján itten levő Ngod szolgái oculálhatták s valóságos relatiót tehetnek Ngdnak felőlle. Ell szökése felől ne gondoskodgyék Dósáné Asszonyom, az Ngod parancsolattya szerént lészen olly vigyázás réá, hogy nem távozik messze az vártul, noha másképpen sem szökevény.

Sok az én keresztem, kegyelmes Asszonyom! De az melly Isten ezeket titkos itéleti szerént reám ereszti, bizony azon Isten üdővel elveszi vállaimrúl, s ha fényes napot nem is, nekem is viraszt valami homályos hajnalt valamikor. Azonban engesztellye az Szent lélek az Ngod ellenem megkeményedett szivét, mostani neheztellését fordítsa kegyelemre s ösmertesse meg ezt Ngoddal, hogy az eő szegény legénysége bizony tekélletes szolgája Ngodnak.

In Arce Balog, 4. May 1669. Az szegény *Gyöngyössi István*».*

Mint egy epekedő, búsongó bájos virágének, úgy cseng át hozzánk ez a levél két század év távolából. Csoda-e, ha a poesis iránt fogékony s művelt lelkü Szécsi Mária szivét is megengesztelte s «ha fényes napot nem is, valamely homályos fényü hajnalt» virrasztott a költőre. Egy évi távollét után már ismét ott van Murányban urasszonya mellett s a legjobb tehetsége szerint iparkodik annak immár mindenfelől szorongatott ügyeit szolgálni. A Wesselényi-féle összeesküvés szálainak nyomozására kiküldött Károly lotharingiai herczeg őt is gyanúba fogta s mint a szövetség részesét a füleki várba záratta. Gyöngyösi ártatlansága tudatában tizenegy fogolytársával Szelepcsényi érsek útján kegyelemért folyamodott Lipót császárhoz s jótállás mellett szabadságot is kapott. Ezt megint arra használta fel, hogy Bécsbe sietett fogságban sínylődő úrnője után, ha valamit lendíthetne sorsán. Ott is maradt mindaddig, mig 1676 októberében a szegény beteg és végképen megtörött Szécsi Máriát Csáky László gróf jótállása mellett Kőszegre internálták. Ekkor könyes búcsút vévén hajdani szép «Vénus»-a romjaitól, édes-bús emlékeivel Krasznahorka-Várallja csöndjébe vonúlt.

Lampérth Géza.

* Eredetije a költő kiválóan gondos és szép kézirásában az Országos Levéltárban.

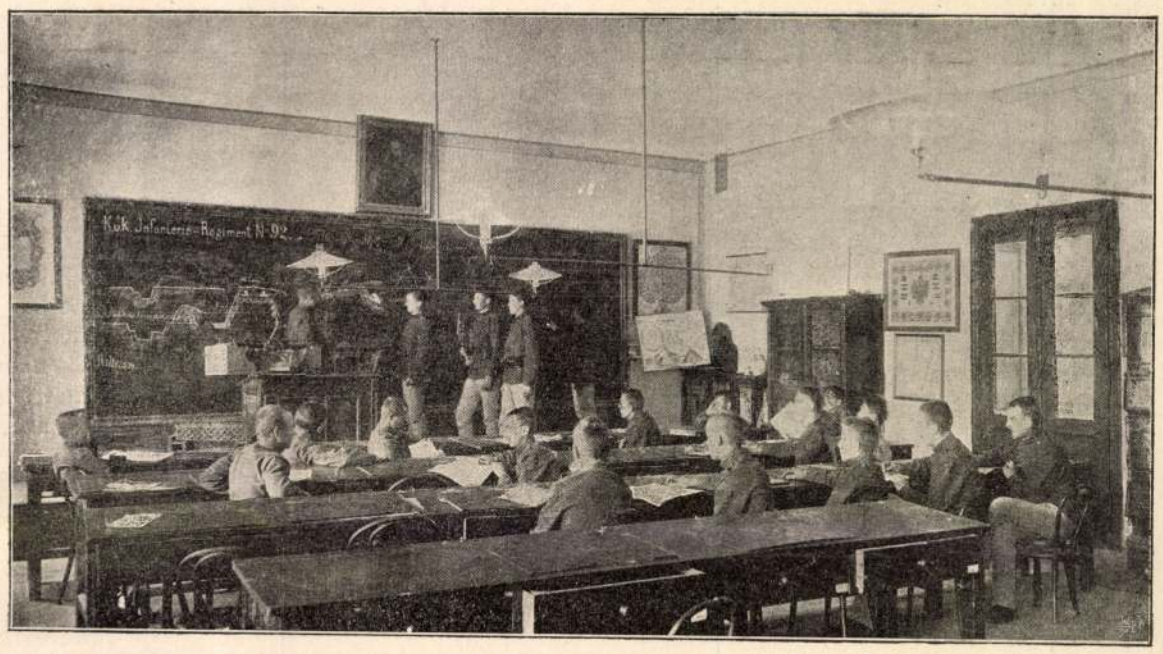

TANTEREM.

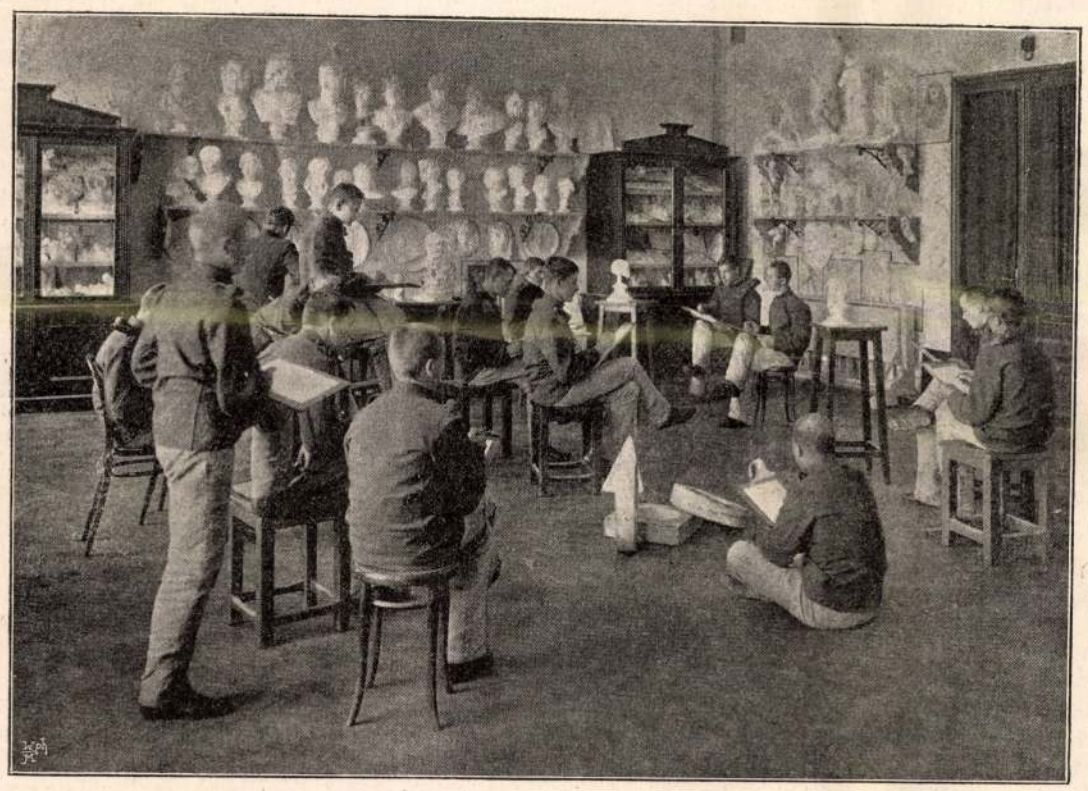

RAJZTEREM.

AZ ÚJ BUDAPESTI HADAPRÓD-ISKOLA. — Erdélyi fényképei után.

AZ ÚJ BUDAPESTI HADAPRÓD-ISKOLA.

A budapesti régi közös hadseregbeli hadapród-iskola helyébe, — mely hosszú évek során a most már teljesen lerombolt Ujépület egyik oldalszárnyában volt — a Lipót-mező-dülőben, szemben a «Szép Ilona» kirándulóhelylyel, egy nagy és díszes épület emelkedett: a *hadapród-iskola*, melyet 1897 január havában már rendeltetésének át is adtak.

Ezen hatalmas épületcsoport helyén nem rég még szőlőskertek voltak, a telek egy részét pedig a műszaki katonák gyakorlóteréből vették el, s most körülbelől oly nagy, mint a régi «Ujépület»-nek most már pusztán álló hatalmas telke.

Ezen nagy térség közepén állanak az iskola pavillon-rendszerű épületei, melyek egyik oldalán a magas kőfallal övezett kert, másfelől pedig a gyakorló és játszóhelyek terülnek el.

A főépületben laknak a hadapródok; ennek pinczehelyiségeiben vannak a konyhák, éléskamrák és a gőzfürdők egy része. Ezek felett rendezték be a vivó- és téli tornacsarnokokat, melyeknek falai az újabb hadjáratokban az ellenségtől elvett fegyverekkel vannak fölékesítve. E helyiségek szomszédságában vannak a növendékek közös étkező-helyiségei. Az első és második emeleten a tantermek és a közös hálószobák vannak. A többi, különálló épületek egyikében van a kórház, mely berendezés és czélszerüség tekintetében valóban párját ritkitja. Egy másik épület a felszolgáló legénység számára van berendezve; külön épületet foglal el a nagy gőzmosó, valamint a lóistálló is.

Közvetlen a tágas gyakorlótér mellett van az intézet nyári uszodája, mely egy 700 □-öl területü vizgyüjtő-medenczéből kapja vizét. Ezen vizgyüjtő és uszoda télen korcsolyapálya gyanánt szolgálnak.

Van az intézetnek külön csinos kápolnája is, melyben négyszáz személy fér el.

Az iskola négyszáz hallgató részére van felszerelve s összesen 800,000 forintba került. Az épitkezéshez 1895-ben fogtak Lähne és Strengel épitészek, a kik minden tekintetben kifogástalan munkát végeztek.

Az osztrák-magyar hadsereg jelenleg 12 gyalogsági (Budapest, Bécs, Prága, Lobzsov, Gyula-Fehérvár, Trieszt, Nagy-Szeben, Karthaus és Liebenau, Pozsony, Innsbruck és Temesvár városokban); egy lovassági (Morva-Fehértemplom), egy tüzérségi (Bécs) és egy utász hadapród-iskolában (Bécs) képezi ki leendő hadapródjait.

A hadapród-iskolákból kikerült növendékek nemcsak azonnal alkalmazhatók lesznek mint csapattisztek, hanem oly tudományos kiképzésben is részesülnek, mely azután a magasabb katonai tanulmányoknak is alapul szolgálhat.

A hadapróddá való kiképzés négy évig tart ezen intézetben, hol a tettleges és nyugalmazott katonatisztek, katonai tisztviselők s altisztek fiai 12 forintot, a tartalékos tisztek, valamint udvari és állami tisztviselők fiai 60 forintot, mások pedig 120 forintot fizetnek évente. A hadapródiskola első évfolyamába való fölvételhez a testi és erkölcsi kellékeken kivül szükséges, hogy az illető legalább 14 éves, de 17-nél idősebb ne legyen, és ha gyalogsági hadapródiskolába akar belépni, megkivántatik, hogy valamely középiskola 4-ik osztályát, ha pedig tüzérségi vagy az utász-hadapródiskolába kivánkozik, akkor valamely középiskola 5-ik osztályát legalább elégséges eredménynyel elvégezte legyen. A növendékek, ha a 4-ik évfolyamot elvégezték, mint hadapródok lépnek a tényleges szolgálatba; azok, kik «kitűnő» vagy «jó» eredménynyel végezték a 4-ik évfolyamot, a tüzérségnél és az utászoknál mindig, a gyalogságnál azonban csakis, ha az állomány viszonyai megengedik, rögtön tiszthelyettesekké neveztetnek ki.

A hadapród-iskolák tanári karát e czélra különösen minősített katonatisztekből állítják össze, az iskola parancsnoka pedig rendesen egy magasabb rangú törzstiszt szokott lenni. A hadapród-iskolák, valamint a katonai akadémiák a cs. kir. közös hadügyminisztérium 6-ik ügyosztályának vezetése alatt állanak.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉKFÁI.

Szép eszmét pendített meg Darányi Ignácz földmívelésügyi miniszterünk, midőn ez évi november hó 19-én meleg hangú körlevelet intézett a hatóságokhoz, egyesületekhez, földbirtokosokhoz s azok útján az egész ország lakosságához, hogy boldogúlt Erzsébet királynénk emlékezetére mennél hosszabb életű fákat ültessenek az ország minden részében. November 19-ikét, Erzsébet napját választotta a miniszter e szép fölhívás kibocsátása napjául, azt a napot, a melyet eddig örömünneppé szoktunk szentelni, hogy szeretett s minket szerető királynénk életeért, boldogságáért könyörögjünk, a mely azonban mostantól kezdve gyásznap lesz ránk nézve mindenkor. A miniszter körleveléből mi is közöljük a következő részletet:

«Mily szép és nemes elhatározás lenne, — mondja a fölhivás, — a mai emlékezetes napon, mily igaz kifejezője lenne az országos gyásznak, ha hegyen és völgyön, a városok népáradata s a csöndes falvak egyszerű lakói közt szomorúfűz, terebélyes hárs, viharral daczoló tölgy és örökzöld fenyő hirdetné az Ő emlékezetét! Bár igaz, hogy az a tekintet, melynek mosolya egykoron egy nemzet jövőjének hajnalpirja volt, szobrász vésője által megörökítve nézend le reánk s kalaplevéve állunk meg majd egy emlékszobor előtt, melynek parányait szinte csodás lelkesedéssel hordta össze szegény és gazdag hálája és hűsége: a kegyeletnek ezeknél az emlékeknél még sem szabad megpihennie! Mert a kinek bölcsője ott ringott egy erdőkoszorúzta tó bűbájos partjain; a kinek kedélye annyiszor vidúlt föl erdeink zúgó fái közt és a kinek sebzett lelke oly édes enyhűlést talált távol vidékek mitoszi ege alatt magasba nyúló százados erdők mélyén; a ki a természet szépségeinek oly csodálója volt: annak emlékét fák millióinak kell hirdetnie, annak tiszteletére, mint az ó-kor mesés világában, szentelt berkeknek kell támadniok, hova áhitattal közeledjék az utas; hol a fáradt vándor a nap heve ellen enyhhelyet találjon s nemes érzelmekre gerjedjen a lélek! Az emlékfáknak, facsoportoknak s kedvező körűlmények között egész kis ligeteknek ültetésére alkalmas helyet nem lesz nehéz találni sehol; de ne maradjon jeltelen az országnak egyetlen tája se, melyet a megdicsőűlt királyné valaha meglátogatott. Az ültetett fák, csoportok, vagy ligetek *Erzsébet királyné emlékfái* nevet viseljenek és legyenek ily föliratú táblákkal meg is jelölve, hogy azokat mindenki gondozásban részesítse, bántalmazástól megkimélje» . . .

AZ ÖRÖK BÉKE ÁRA.

Kétségtelen, hogy rendkívül nagy haszna volna az emberiségnek abból, ha az orosz czárnak az örök békére vonatkozó javaslata megvalósulna; de kétségtelen másrészt, hogy ha hirtelen megvalósúlhatna, (a miről különben alig lehet szó), rendkívül nagy változásokat idézne elő.

Igy például csak Európában jelenleg mintegy 4 millió katona van békeállapotban is, háborúban legalább 12 millió. Ha ezt az óriási tömeget, melynek hivatása a háború s a melynek minden perczben készen kell lenni erre, rögtön elbocsátanák, rendkívül megszaporodnék a munka nélküliek száma. Különösen éreznék ezt nálunk, a németeknél és francziáknál, de még az oroszoknál is, mint a hol különösen nagy a katonák száma.

Nagy gondot okozna ezen kívül a sok fegyver értékesítése. Egy részét talán át lehetne más czélokra is alakítani, de már az átalakítás is nagy költségbe kerűlne; azonban némely tárgyakat, különösen a rendkívüli költséggel előállított hadihajókat, melyek száma 2500-nál több, kereskedelmi hajókul sem lehetne használni s anyagértékük sem térülne meg eladás esetén. A katonai ruházatot még legkönnyebb volna értékesíteni, továbbá a kaszárnyákat is, bár itt is sokat vesztenének el.

Rendkívül nagy volna továbbá a veszteség azokban az iparágakban, melyek a katonasággal állanak összeköttetésben. Maguk a fegyvergyárak és hadi kikötők munkásai százezrekre mennek s ezek átözönlése más iparágakra, a munkabért nagyon lenyomná; de másrészt nem csekély költségébe kerülne az államnak, hogy végkielégítést adjon nekik és segélyt addig, míg más helyen kapnak kenyeret. Még nagyobb lenne a baj más iparágaknál. A kőszénbányák, vashámorok s érczgyárak vesztesége igen nagy volna, ha katonaság nem lenne többé s nem lehetetlen, hogy ezt a csapást az egész ipar megérezné s nagy válság állana be.

Volna még e rögtöni lefegyverkezésnek — bármily különösnek látszik — erkölcsi ára is. A katonai szolgálat ugyanis jelenleg igen sok fiatal emberre nézve valóságos nevelő-intézet, s igy társadalmi szempontból nagy fontosságú különösen oly országokban, hol a társadalom még nem fejlődött ki s önállósága nincs. Ezt az erkölcsi tényezőt hirtelenében nagyon nehéz volna pótolni, különösen a fentebb említett következményeket tekintve.

Azonban mindezek a károk és veszélyek csaknem elenyésző csekélységek ahhoz képest, hogy milliókat lehet ismét jövedelmező munkára használni fel, hogy az államháztartások helyzete egy csapásra gyökeresen megváltozik s hogy a szabadság s az egyesek önérzete emelkedni fog. Az örök béke ára nagy, de áldásai sokkal nagyobbak.

KUTYÁK HADISZOLGÁLATBAN.

Majd minden állam hadseregénél történtek már kisérletek abban az irányban, hogy leghivebb és felette tanulékony háziállatunkat, a kutyát hadi szolgálatra alkalmazzák. És ezek a kisérletek legtöbbször kielégítő, sőt néha valóban meglepő eredményeket mutattak fel.

A kutya tájékozódó és szagló képességei, gyorsasága, ébersége, engedelmessége és az emberénél jóval kisebb teste, minek következtében nehezebben vehető észre az ellenség által, — mind olyan jó tulajdonságok, melyeket kiképzés (dressura) által igen jól lehet értékesiteni. A ki valaha kutyával bánt, jól tudja, mennyire ragaszkodó és tanulékony állat ez és a kiképzése, bár némi türelmet kiván, de nem mondható nehéznek. Hogy a kutyának melyik faj. legalkalmasabb tanulásra, az körülbelől mindegy. Mindegyik fajnál — és ez érdekes — igen különböző az egyes állatok tehetsége, s ezt már kölyök korában tapasztalni lehet. Mégis általában mondható, hogy a pudlik, vizslák és a juhászkutyák tán a legtanulékonyabbak.

Lássuk azonban, hogyan történik a katonai czélokra való különleges kiképzésük?

Első sorban is jól megválasztják az oktatót, a kinek csendes, nyugodt vérmérséklettel kell birni és szeretnie kell az állatokat. Mikor ezeknek a követelményeknek megfelelő, ügyes altisztet, vagy közembert találtak minden betanitandó kutyához, rendszerint egy tiszt felügyelete alatt kezdetét veszi az idomitás.

Megjegyzendő, hogy fél éves kora előtt nem czélszerű a kutyát oktatás alá fogni, mert megtörténhetik, hogy a tanitvány kifejletlen képességei miatt még nem érti meg, hogy mit kiván tőle a mestere. Előbb fel kell ezeket a képességeket ébreszteni benne lassan, fokozatos követelmények által. Mindenek előtt szükséges, hogy megértse a kutya, mit kivánnak tőle és csak ha már ezt felfogta, akkor szabad vele végrehajtatni a parancsot. Ha egy gyakorlatot végre tud már hajtani, ezt mind addig kell vele ismételtetni, mig teljesen meg nem tanulja. Különben a szegény állat összezavarná a régit az újan tanultakkal, a min pedig igen bajosan lehetne segiteni.

A büntetéseknél is óvatosan kell eljárni. Jó oktatásnál alig is kell büntetni; de ha szükség van rá, gondolja meg az oktató, érti-e az állat a parancsot! Lassú felfogást soha, csak az engedetlenséget szabad és kell büntetni.

Az idomitás a zsinóron való vezetéssel kezdődik. Eleinte a fiatal állat ugrándozik, megáll, vonakodik, de ha beszélnek hozzá, simogatják, lassan észre fog térni és engedelmeskedik. Ha nekifekszik a zsinórnak és húzatja magát, egy könnyű kis ostorral gyengén szabad biztatni.

Ha már a zsinóron való vezetést teljesen megszokta, akkor veszi kezdetét a legnehezebb és legfárasztóbb munka: rá kell szoktatni az állatot, hogy vezetőjén kivűl semmi egyébre ne ügyeljen, a mikor zsinóron van. E czélból már egész kölyök korától kezdve a laktanyát csak zsinóron vezetve szabad elhagynia.

A hadi szolgálatra való különleges kiképzés az «apportirozással» (nincs rá jó magyar szavunk) veszi kezdetét. Ha már ebben ügyes és vezetője által észrevétlenül elejtett tárgyakat is visszahoz, akkor arra kell megtanítani, hogy egy segéd által előre vitt tárgyat visszahozzon a tanítójához és viszont elvigye a segédhez. Ezt a gyakorlatot később nehezebbé teszik az által, hogy vagy a tanító, vagy a segéd elrejtőzik és a kutyának fel kell őket keresnie. Ekkor kezdetét veszi a jelentési táskával való gyakorlat.

Miután a kis bőrtáskát a kutyának megmutatják, ráerősítik a nyakán lévő szijra és egy darab papirt dugnak belé úgy, hogy a kutya azt észrevegye.

Azután a régi mód szerint küldözik a segéd és az oktató egymáshoz, eleintén valami tárgygyal, a mi később elmaradhat, ha az eb észrevette, hogy a táska a fődolog.

Mikor már ebben teljesen ügyes, ugyanezt a gyakorlatot falvakban is végrehajtják és éjjeli sötétségben is. Ha aztán egyszer ezt a gyakorlatot jól megtanulta és kedvvel csinálja, akkor végre fogja hajtani, ha más fűzi is zsinórra, nem az oktatója; az egész hadi czélra való kiképzésnek pedig ez a végső czélja.

Hanem bizony sok-sok türelem, gond, fáradság kell ahhoz, hogy idáig eljusson az ember.

Rendszerint minden kiképzés alatt beáll az az időpont, a mikor a kutyának unalmassá válik a tanulás és ekkor az oktató részéről igen nagy ügyesség, hogy úgy mondjuk, különös tapintatosság szükséges, a míg ezt a nehézséget is legyőzi.

Természetesen nagyon sulyos tárgyakat hosszú darabon nem birna el a kutya, de egy töltényekkel teli bőrtáskát rá lehet csatolni. És milyen megnyugvás az harcz közben, mikor a katonák majdnem összes töltényeiket kilőtték és egyszerre csak megjelenik köztök a hű eb, a nyakán levő táskában egy jó csomó tölténydobozt hozva. Ha ez kiürült, a kutya visszafut a hátul lévő tartalékhoz, ott a töltény kocsikból ujra telerakják a táskáját és igy hordja előre szakadatlanul a várva várt lőszert.

Hát az előörsön álló őrszem mennyi hasznát veheti a kiképzett éber állatnak! Sötét éjjel, szeles időben hiába mereszti a szemét szegény katona, alig lát egy lépésnyire maga elé. Egyszerre halk csaholás kelti föl figyelmét.

Idegen ember közeleg az előörs felé. Nesztelenül kapja az őr czélba fegyverét és nyugodtan várja, hogy az ellenség jön-e feléje.

Az éberség a kutyával vele születik, csak az a baj, hogy a morgás gyorsan átmegy nála ugatásba.

Eleintén ezt tűrni kell, sőt ha magától nem lenne figyelmessé idegen személy közeledésére, figyelmeztetni kell rá.

Ha már eléggé éber az eb, csak akkor szabad az ugatását czirogató megnyugtatással, esetleg gyönge ostorütéssel halkítani, a mig hozzászokik, hogy csak morognia szabad.

Muraányi vár régiségei

Vas. Lip. 1881.
607 l.

XII/3 Hegyi 14/6

Murányvára

Takfelvárak

57. l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

1866. Vas. Ujs.

val őrködött épületeim körül. Ezektől *Dalárt*, szabadon tartva, megőrizni nem látszott kivihetőnek; ezeknélfogva a pacsirtát kalitkába tettem és magasra függesztettem; utóbb szivélyes bucsuszókat váltván egymással, R . . ra utaztam.

Tiz nap mulva levelet kapok hazulról, következő tartalommal:

„Kedves apám! *Dalár* nincs többé; legjobb akaratomnak esett áldozatul! Édes apám elutazta után, a pacsirta sötét estélig vergődött és a kalitból akart kitörni; — más és harmadnap csendesen megült ugyan, de semmit sem evett és már felborzadtak tollai. — Ez a rabságot fájlalja: gondolám, azért a házi szabadságot, melyhez szokva volt, megadtam neki. Oh mint örült és repkedett örömében, evett, ivott s egész nap dalolt, vigkedvében.

„Mult szerdán reggel, a szobák szellőztetése alkalmával, a fiakandur meghunyászkodva osont el mellettem, végig a tornáczon; baljóslattal sietek a szobába s ijedve tapasztalom, hogy a szegény pacsirta vérben fagyva, üldögél a kályhatetőn; röptében kaphatott hozzá a vérszomjas macska, és karmával mély sebet vágott rajta.

„Mit tegyek? *Árnikás* vizzel borongattam, utóbb *liliomolajjal* kenegettem szegényt; nem használt; a beteg hidegülni kezdett. Kitettem tehát a verőfényes napra, az ablak és redőny közé, magam a varróasztalhoz ülvén.

„Néhány rövid pillanat mulva *Dalárnak* hűlt helyét látom. Megdöbbentem s könybe lábbadtak szemeim. A ki csak felállhatott, keresni indultunk, de hiába volt minden kutatás. A madár eltünt; végkép elveszett!

„Ma délután N.—n-ről, a városból megyei esküttt, V. ur szolgálója azon izenettel lépett be, hogy a pacsirta, délben, mikor ebédnél ültek, véresen és kimerülten ablakjukba szállt; kéretik a szobakulcsot, hogy beereszthessék.

„Ezen félig örvendetes hirre bekocsizok a városba, de már akkor a madár élni megszünt, s hullája kitömésével foglalkozott egy olasz képáruló. Ne nehezteljen, kedves atyám stb.“

Eddig a levél. Hátra van még annak elemezése: ha vajjon egy mezei pacsirta okossága körvonalozható-e? — Érzelmét fokozni: ki volna képes? Tájiránya, ösztönczélja kipuhatolható-e? Hálája s hivsége és szeretete nem tesz-e ki az összes állatok jobb indulatjain? A jót a jobbtól megkülönböztetni tudta-e? Nem óhajtotta-e élte végperczeiben, a legkinosabb állapot között, elhagyni amazt, hogy ujra feltalálja ezt?

Tudnivaló végre: hogy U. V. megyei esküttt ur velem egy födél alatt lakik a városban, s innét falusi jószágom egy kis mérföldnyire fekszik.

Kijátsz Ottó.

Észrevételek a murányi várról.

(A Vas. Ujság f. évi 10-ik számában közlött kis ismertetésre.)

Az idézett rövid czikkben többek közt ez áll: „Az utóbbinak (t. i. Széchy Györgynek) halála után, hőslelkü özvegye, homonnai Drugeth Mária volt a (murányi) vár birtokosa, kit a várral együtt, titkos utakon, Wesselényi Ferencz, a császár számára hóditott meg. 1651. jul. 29. Ez esemény, a murányi Venus története“ sat.

Legyen szabad megjegyezni, hogy itt egy kis tévedés van, olyforma, mint mikor valaki a szép anyának bókol, még szebb leánya helyett. Mert a murányi Vénus, nem homonnai Drugeth Mária, hanem leánya, rimaszécsi Széchy Mária volt; előbb Bethlen István — a fejedelmi Gábor kis öcscse — aztán rozsályi Kun István neje; elsőtől a halál, másiktól a törvény választotta el; kit aztán — várával és szivével együtt — Wesselényi, nem annyira a császár, mint maga számára hóditott meg; mit eléggé bizonyit a Széchy Mária nővéreinek, Wesselényi ellen, az 1647-dik évi országgyülés előtt tett panasza (l. Hist. dipl. de statu relig. evang. p. 76).

Igaz, hogy Széchy György halála (1625 szept. 1.) után neje homonnai Drugeth Mária kormányozta mind Balog, mind Murány várát (Gyöngyösi szerint „két tiz esztendeig“); de ő meghalt 1643-ban; a megyei jegyzőkönyv szerint, Gömör tiszti kara meghivást kapott temetésére. Szalárdy szerint ugyan 1634-ben halt volna meg, de alkalmasint fel van cserélve az utolsó két számjegy.

Nagyobb az, hogy az esemény, mit a 17-dik században Gyöngyösy István, a 19-dikben Arany János, oly szépen megénekelének (s melyért a *gyöngy*-poéta a hős nőtől egy falut Gömörben s e faluért Koháry István gróftól, ki maga is költő, de a mellett nagy ur és hős vala, 1200 ftot kapott; az *arany* költő: kitől? mennyit? nem tudom). — Kazytól eltérőleg, 1651-ben történtnek tétetik ki, 1644 helyett.

Igaz, hogy Bartholomaeides „Notitia Cottus Gömör“ czimü tartalomdus és sok buvárlatot tanusitó munkájában (a honnan — ugy látszik — az idézett számban közlött történeti adatok is vétettek) felhozza, mikép találtak volna valamikor, a murányi várban, egy — már földön hevert — márványtáblát, következő felirattal: „Ad Dei, ejusque immaculatae Matris honorem, ad excelsam Patriae hujus denfensam, qua Comes Franciscus Wesseleni de Hadad fortalitium hocce a fide regia deficiens, in obedientiam redegit. Anno 1651 die 29 Julii.“ De egy az, hogy — mint maga mondja Bartholomaeides — ő azt, több ott előadott fölirásokkal együtt, barátai szivességéből, hibás másolatokról vette, más az, hogy a pont, mely a *redegit* és *Anno* szavakat elszigeteli, oly következtetésre is jogosit, hogy itt az 1651 jul. 29. nem a történelmi esemény, hanem a későbbi emlék-fölirat datuma volt; tekintve továbbá az 1651-ben történteket, mik Zrinyi Miklós és Forgács Ádámnak, törökfékező hadjárataira utalnak: nincs ok, miért ez esemény ideje, haugyan valóságos történeti tény, nem pedig költői teremtmény, ne 1644-re tétessék, melyben Pucheim kir. vezérrel, Wesselényi Ferencz is, mint füleki várkapitány, közreműködött Kemény János ellen Felső-Magyarországon. Csak igy van alapja a Széchyek panaszának az 1647-dik évi országgyülésen a Wesselényi murányi és balogi birtoklása ellen, ha t. i. azelőtt, nem pedig azután történt; mert mint felső magyarországi hadparancsnok — mi ugyan szintén 1647-ben lett — talán nem gyakorolhatott oly kizáró birtoklást, mint a férj, neje nővérei ellen.

Alább ismét ez áll az idézett czikkben: „Ez időben (t. i. II. Rákóczy Ferencz hadjárata alatt) a magyar korona is sokáig itt őriztetett.“

Ismét igaz, hogy Bartholomaeides azt is mondja — Bél Mátyás után (Not. Hung. novae P. II p. 71) — mikép a magyar korona és jelvényei, valamint a királyi könyvek is, 1706-ban a murányi várban őriztettek: ámde II. Rákóczy Ferencz (Emlékiratának — magyar kiadásu — 135-ik lapján) maga ezt mondja, szintén 1706-ról: „A korona Bécsbe vitetett még a háboru kezdetekor.“

Már most: kinek van igazsága? Bélnek-e? vagy Rákóczynak? — Ez azon kétely, mit én megoldani nem tudok.

A nagyszombati béketerv (1706) 7-dik pontja ez: „A korona Murányban őriztessék“; mire a válasz ez vala: „Annak törvényes helye Pozsony.“

Mind ezekből a tanulság az, hogy vajmi sok kétely és hiány van még, csak egy vár, annyival inkább egy megye történelmében! és hogy ideje volna már egyszer napfényre hozni a magán levéltárakban némán veszteglő okiratokat. Én, a rusticatio mellett, ajánlkozom egy napszámosul a Gömör történelmére vonatkozó s velem közlendő adatok gyüjtésére, felkérvén e lapok tisztelt szerkesztőségét ezen kérésem nyilvánitására. — Gyüléstelen világban élvén, nincs más ut ily közérdekü felhivások közlésére.

Kelt Mihályfalván Gömör v.-m.-ben, az 1866-dik évi márczius harmadik vasárnapján.

Bodon Ábrahám.

Felhivás.

Az Aradon 1866. év augusztus 12-én tartandó országos dalárünnepély tárgyában.

Az 1865. év aug. 21-én Pesten tartott országos dalárközgyülésen elhatároztatván, hogy az 1866. évi országos dalárünnepély Aradon tartassék meg, az aradi dalegylet 1865. deczember 8-án tartott közgyülésén ezen határozatot — mint óhajával megegyezőt, — örömmel fogadta, s maga részéről is határozatilag kimondta, hogy az orsz. dalárünnepélyt 1866. augusztus havában megtartani s rendezni akarja, és ezen czélra kebeléből a rendezői nagybizottmányt is azonnal megalkotta.

Ezen rendező bizottmány, a nagyméltóságu magyar kir. helytartótanács és Arad városa helyhatósági engedélyeinek kinyerése, ugy a vaspályák és gőzhajók utazási árainak leszállitása, valamint a vendégek elszállásolása tekintetében a szükséges előleges intézkedéseket már megtette, egyszersmind az aradi zenedével egyesülvén, elhatározta, hogy a zenede $^1/_3$-ad százados fönállásának emlékünnepe a dalárünnepélylyel közösen tartassék meg, és az ünnepélyek sorába fölvette a dalegylet uj zászlajának fölszentelését is, szóval: a bizottmány mindent megtett és erejéhez, tehetségéhez képest meg is teend, hogy egyrészről az ünnepély külső fényét s érdekét emelje, más részről pedig a művészi igények s tekinteteknek is elégtétessék.

Az *ünnepély* megtartásának *határideje f. é. augusztus 12-ke* s következő napjaira tüzetett ki, ugyanekkor fogván az orsz. dalárközgyülés is összeülni, melyben a pesti közgyülésből kiküldött bizottságnak a magyarországi daláregyesület szervezésére vonatkozó javaslata, s az elkészült egyesületi alapszabályok fognak tárgyaltatni, s egyszersmind az orsz. daláregyesület megalakittatni.

Az alólirott bizottmány, midőn megbizásában eljárva, erről az összes t. cz. hazai művészeket, dal- és zeneegyleteket értesiteni, egyuttal különösen a magyar korona országaiban létező összes dalegyleteket az ezen országos ünnepélyben való részvétre s a dalárelőadásban való közreműködésre egész bizalommal, tisztelettel fölkérni kedves kötelességének ismerné: teszi ezt azon biztató reményben, hogy ebbeli meghivását mentől számosabb működő tagja által fogja viszonozni.

Tisztelettel kéretnek a t. cz. meghivott művész urak, zene- s dalegyletek, megjelenésük felől alólirt bizottmányt f. é. april hó 15-éig következő czim alatt „*Jankó József, dalegyleti titkárnak Aradon, koszoru-utcza 1-sö sz. a.*“ értesiteni sziveskedjenek. — Aradon 1866. február 27-én. *Az aradi dalegylet*, egyszersmind az ünnepélyt rendező bizottmány nevében *Atzél Péter* elnök. *Jankó József* titoknok.

Egyveleg.

= *(Ismét egy tengerentuli távirdai huzal.)* Azon tervről, hogy még a jövő nyáron Amerikába egy uj huzalt inditsanak meg, nem mondottak le. Egy „Anglo-American-Telegraph Company“ czim alatt keletkezett uj részvénytársulat veszi ezt kezébe, feltéve, hogy sikerül az általa tervezett 600,000 font sterlingnyi részvénytőkét tiz fontos részvényekkel megszerezni. A régi huzalnak elszakadt vége kétségkivül könnyen fel lesz található, és annak a „Great Eastern“ hajón lévő másik fele oly állapotban van, mint az elszállitás napján. A régi tenger alatti huzal átengedéséért a régi társulatnak az első 125,000 font sterlingnyi jövedelemre igénye van. Azontul egyformán osztoznak a jövedelemben.

(K—i.) — *(Az Olaszországban utazottaknak)* kellemes emléket nyujt azon harangozási modor, melyet az olasz campanilékben követnek, de még ennél is jóval kedvesebb az, melyet az egy év előtt elhalt Ricart Henrik a rheimsi sz. Rémi imaház tornyában divatba hozott. Ricart 17 éves korában lett harangozó, és tehetség és szorgalommal csakhamar művészetté emelte foglalkozását. Eleinte letört alju vizes-üvegekkel kezdte, melyekben vasszegek képezték a harangütőt, aztán igazi harangokra vitte át tanulmányait, s nem sok idő mulva minden ünnepély, lakodalom vagy temetés alkalmára volt külön dallama. Tekintélyes párisi egyházak tettek neki ajánlatokat, de nem volt rábirható, hogy rheimsi kedvencz öreg harangját odahagyja.

(K—i.) — *(Az angol gyáripar.)* 1860-ban következő számok fejezték ki az angolországi pamutgyáripar nagyságát: 2650 gyárban 440,000 ember dolgozott 115 millió forint évdij mellett. A munkások egy tizedrésze gyermek és 65 századrésze nő volt. A gépek 300,000 lóerővel dolgoztak. 30 és fél millió orsó évenkint ezer millió font pamutot emésztett föl. A befektetett tőke 650 millió, az összes jövedelem pedig 760 millió forintra rugott. — Az északamerikai háboru teljesen kivette ez óriási mérvü ipart a kerékvágásból. 1862 végén 271,000 munkás volt kereset nélkül. A nemzeti jótékonyság azonban a szükséghez mért segélylyel sietett a szerencsétlenség elé. A mansionhouse-i segélyegylet választmányánál 5 millió, a manchesteri segélyegyletnél 4 és fél millió folyt be, a lancashirei földbirtokosok 1,300,000 forintot irtak alá. E tetemes segélyezések elejét vették a legroszabbnak, s azóta maga az ipar is kedvezőbb körülmények közé jutott, de igen valószinü, hogy Lancashire grófság soha nem jutand többé a pamutgyáripar azon fokára, melyen öt év előtt állott.

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

— *(A „Jogtudományi Közlöny“)* első évnegyedi folyama fekszik előttünk, ismert jogi irónk Ökröss Bálint által ügyesen szerkesztve, érdekes és tanuságos tartalommal. Miután az országgyülés munkásságát a törvényhozásra is kiterjeszti, s Deák Ferencz inditványához képest a törvényjavaslatok kidolgozására bizottmányok vannak alakulóban: fölösleges ugyan, de még is kötelességünk oly szaklapra hivni fel az illetők s a nagy közönség figyelmét, mely épen a törvényhozással szakavatottan és tüzetesen foglalkozik. Nagy nyereség mind a lapra, mind olvasóira nézve, hogy a dolgozatok legnagyobb részben ismert jogi irók tollából folynak. A *Jogtudományi Közlöny* minden hetfőn, nagy 8-rét iven jelenik meg Heckenast G. kiadó-hivatalában. Előfizetési ára egész évre 8 ft, félévre 4 ft., negyedévre 2 ft.

— *(„Kecskemét város története.“)* E napokban hagyta el a sajtót „Kecskemét város története. Oklevéltárral *IV-ik kötet.* Irta *Hornyik János.* A m. tud. akademia által is megkoszoruzott nagybecsü történelmi mű ezen ujabb kötete egy igen érdekes korszakot, a *kuruczvilágot* (1703—1711) tárgyazza. Ezen kötet korábbi megjelenését sajtóviszonyaink gátolák s ámbár már régen készen volt, kibocsáttatási engedélyt csak a mult hónapban nyert. A három évvel ezelőtt megjelent 3-ik kötet ugyanis az akkori sajtóhatóság által utólag támadtatott meg (miután már megjelent); a vizsgálat folytán a szerző személye s hivatala ugyan a hivatalos üldöztetés sulya alól fel lőn mentve, de oda lett utasitva, hogy a következő kötetek kibocsátás előtt mindenkor a nm. m. kir. helytartótanácshoz fölterjesztessenek. A jelen kötet előszavában is ezt irja: „II. Rákóczy Ferencz fejedelemnek rendelkezésem alatt levő még mintegy 20 darab igen érdekes, de nagyon mérges nyilt levelét épen azért nem adtam, nehogy azokért — mai viszonyok közt — valaki vétkeltessen.“ Ezek is jellemző adatok mai sajtóviszonyainkra.

** *(„Az erdélyi muzeum évkönyvei“-ből)* a harmadik kötet második füzete is megjelent. Szerkesztette *Brassai* Sámuel. Tartalmát a következő közlemények képezik: Emlékbeszéd Benkő Károly felett *Szabó* Károlytól. Római nyomok Erdély éjszak nyugati részén *Finaly* Henriktől. Az ó-ilosvai római álló tábor és müemlékei *Torma* Károlytól. Kétes távoztyu gr. *Lázár* Kálmántól. A somlyó ujlaki román stylü egyházról P. *Szathmáry* Károlytól. Állattani közlések *Hermann* Ottotól. Érmészeti közlemények *Finaly* Henriktől. II. Rákóczi György Lengyelországban *Schmidt* Vilmostól. Orobus canescens L. fil és egyéb *Brassai* Sámueltől. Adatok Erdély pók-faunájához Hermann Ottotól, és végre az 1864—1865. évi tudományos ülések jegyzőkönyve. Ára isjutányos, mert az egész III-ik kötett csak 1 ft 40 kr.

= *(Figyelemreméltó uj dalkönyv.)* Az egri nyomdában épen most egy munka jelent meg ily czimmel: „*Egri dalnok*“. Válogatott komoly és víg dalok gyüjteménye a honi tanuló ifjuság használatára; vegyes, férfi- és gyermekkarra átirták és kiadták *Zsasskovszky* Ferencz és Endre, egri képezdei s gymnáziumi zene- és énektanárok. 1-ső füzet 50 dal tartalommal. — E mű szerzői ismerve azon hiányt, melyet a műének tanitása körül hazai tanodáink alkalmas kézikönyv nem léte miatt éreznek, a fenn emlitett czim alatt oly füzetek sorozatát inditották meg, melyben 1-ször a magyar zene legszebb régi s ujabb *népdalai*, valamint alkalmi dalok is kardalositva helyet foglalnak; 2-or a műizlés nagyobb nemesitése végett a legkedveltebb *operák* s *oratoriumok* egyes kiváló töredékei, nemkülönben más nemzetek kiválóbb népdalai is fölvétettek e gyüjteménybe. Az itt felvett dalok — a tanodákban leginkább feltalálható erő- s hangterjedelemhez mérve — háromféle módon átirva jelennek meg. A csinosan kiállitott 1-ső füzet ára csak 30 kr.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

➶ *(A középdunai magyar gőzhajótársaság hajói)* javában épülnek a fiumeiek által Újpesten felállitott fiókgyárban, mi a részvényesekre nézve a mint halljuk, oly jó hatással van, hogy igen számosan illetőségeiket hónapokkal előbb befizetik. De kell is, hogy a részvényesek pontosak legyenek, mert a hajóépitési szerződésben szigoruan megszabott terminusokat az igazgatóság is csak igy tarthatja meg. A *harmadik részlet* fizetésének határnapja, a most folyó márczius hó 31-dike.

Közintézetek, egyletek.

** *(A magyar tudományos akademia)* a mult vasárnap tartotta elnökválasztását, mely alkalommal első jelölt lett b. *Eötvös* József 16 szavazattal. B. *Vay* Miklós 10 és gr. *Mikó* Imre 6 szavazatot nyerték. A választás eredménye most legf. helyre van terjesztve megerősités végett. — A következő napon, márcz. 19-ikén az akademia összes ülést tartott, melyben a Teleki-féle pályázat eredménye lőn köztudomásra hozva. A 15 pályázott tragédia közül, mint aránylag legjobb, „*A nagyság átka*“ czimű nyerte el a 100 aranyat. Szerzője a fölbontott jeligés levél szerint *Zichy Antal.* — Ezenkivül még háromban találtak dicséretreméltó helyeket a birálók, u. m. a „Szerencsés Imre“ „Kanut gróf“ és „Fattyu Borics“ czimű tragédiákban.

= *(Takarékpénztáraink.)* A *székes-fehérvári* takarékpénztár beküldött mérlege szerint, 1865-ben 16,944 ft. 40 kr. tiszta jövedelmet eredményezett, mig összes pénzforgalma 2,061,488 ft. 11 kr. volt. — A *békésmegyei* takarékpénztár mérlege szerint 1865-ben a tiszta jövedelem 1732 ft. 65 kr., az összes pénzforgalom pedig 390,589 ft. 47 kr. volt. — Az *érsekujvári* takarékpénztár 1865-diki forgalma 729,110 ft. 47 krra rugott, a tiszta jövedelem pedig 3858 ft. 5 kr. volt.

— *(Az erdélyi kölcsönös jég- és tüzkármentő társaság február 26-dikán tartotta közgyülését.)* Ez alkalommal a rendkivüli égések miatt előidézett, még eddig *ki nem fizethetett károk* fedezési módjára nézve a közgyülés egyértelmüleg elhatározta, hogy a társaság saját társult tagjainak kárát gyorsan kitisztáztatni s hiány nélkül megfizetni szabály- és törvényszerü s egyszersmind erkölcsi kötelességének tartja. Mi végre a kölcsönösség természetében és rendszerében, mint szintén az alapszabályokban alapuló dijpótlék-kötelezettség elvénél fogva megrendelte: hogy a társulatnak 1865-re kötelezve volt minden tagja, azon kötelezettségénél fogva, miszerint rendkivüli esetekben a szokott dijon fölül, annak hatszoros értékeig közrejárulni köteles, ezuttal igénybe véve a meglevő tartalékot is, az érintett hatszoros dijnak csakis $^1/_9$-ed részét az igazgatóság által a szabályok értelmében kijelölendő idő alatt a társulat pénztárába fizesse be, s abból az igazgatóság a kárvallottakat követeléseik megállapitott mértéke szerint elégitse ki. Ezt a társulat tagjai, melynek összes száma a 25,000 számot, a biztositott érték pedig a 13 milliót meghaladja, annál inkább elhordozhatja, mivel a társaság 22 évi fennállása óta a tűzszakban soha dijpótlék-kirovást nem tett; ellenben osztalékot hétszer adott, s azok közül egyszer, 1854-ben, 63% juttatott, a mi a mostani kirovásnál csak 7%-tel kevesebb. A társulat egy részének még akkor az volt nézete, hogy abból tartalék alakittassék, nagyobb szerencsétlenségek esetére. De a többség a kiosztást látta előnyösebbnek, azon elvnél fogva, miszerint ugy a nyeremény, mint a bekövetkezhető balesetek idejében a magát kiütendő hiány a társulat tagjait illeti.

Közlekedés.

➶ *(Pest és Kőbánya)*, valamint Pest és Palota közt husvéti vasárnaptól fogva az egész nyáron át külön vonatok fognak közlekedni minden vasárnap és ünnepnapon.

➶ *(Intézkedések a pesti omnibuszokra vonatkozólag.)* A városi kapitányság ujabb intézkedése folytán, minden omnibuszon a számnak, vitelbérnek, az elhelyezhető személyek mennyiségének ki kell tüzetniök, nehogy a közlekedő közönség a kocsisok önkényének legyen kitéve. Éjjel pedig lámpákat kell alkalmazni a társasjárművekre.

➶ *(Postaszerződés Ausztria és Oroszország között.)* A bécsi hivatalos lap közli az Ausztria és Oroszország között 1866. febr. 9. (január 28.) kötött póstai szerződést, melyet Ő Felsége 1866. febr. 23-dikán hitelesitett Budán. E szerint a levelek dija az orosz és ausztriai postaterületen következőleg állapittatott meg: Az orosz postakerület és Ausztria szomszéd tartományai között, nevezetesen Galiczia, Bukovina és Slézia nyugati részében egy egyszerü bérmentett levélért 10 ujkrajczár, egy egyszerü bérmentetlen levélért pedig 15 ujkrajczár a dij. Az orosz posta és Ausztria többi részei, valamint a német postaegylet mindazon országai között, melyek az osztrák birodalmon keresztül küldik levelezéseiket Oroszországba, a dij egy egyszerü bérmentett levélért 20 ujkrajczár, egy bérmentetlen egyszerü levélért pedig 30 ujkrajczár.

Mi ujság?

** *(A budai várban)* császárné Ő Felsége lakosztályán némi változtatást tettek, ugyanis az előszobát egyenes összeköttetésbe hozták a várpalota kertjével, ugy hogy egy leendő legmagasb itt időzés esetén a Felség háboritlanul tehetné a várkertben sétáit. Az udvari tiszt, ki e változtatás megtevésével meg volt bizva, feladatát végezve már el is utazott.

** *(A képviselők kaszinója,)* a „F. L.“ szerint helyet akar változtatni. Télen át még csak elég volt a Privorszki által diszesen berendezett egy nagy terem, de nyáron át aligha ki lehetne benne állani a hőséget. Ezért alkudozásban is vannak már egy alkalmasabb helyiségre, az „Angol királynő“ első emeletén. E kaszinó előljárói oly jól gazdálkodtak, hogy a pénztárban 500 ft. fölösleg marad. Ezt külföldön szükségben élő honfitársaink segélyezésére küldik el azon emberbaráti szempontból, hogy az idegen elemek közt szűkölködők nehezebben juthatnak segélyhez, mint azok, kik a hazában nélkülöznek.

** *(A nemzeti muzeum termei ismét megnyiltak.)* Minden hétfőn és csütörtökön a régiségiek tára, kedden és szombaton a természetiek tára tekinthető meg reggel 9-től 1-ig. A képtár, a falak nedvessége miatt egy ideig még zárva marad. Mint helyes uj intézkedés megemlitendő, hogy ezután azok iránti tekintetből, kik hétköznapokon nem érnek reá a muzeum látogatására, minden vasárnap — a norma-napokat kivéve — d. e. 10-től 1-ig más s más tár lesz nyitva.

** *(A nemzeti szinház telke.)* A pestvárosi tanács márczius 20-iki teljes ülésében a nemz. szinházi bizottmány egyik ülésének jegyzőkönyvi kivonata került tárgyalásra, mely szerint a bizottmány az „Európa“ vendéglő előtti 600 □ ölnyi telekért, mely 1836-ban a nemz. szinház épitésére határoztatott, követeli ennek kamatait az akkori becsár szerint számitva s kárpótlásul a telekért a régi német szinház telkét. Minthogy a hatóság a nemz. szinháznak már felajánlott az alsó dunarakparton hasonló nagyságu telket, elhatároztatott, hogy megkérik a helyt. tanácsot, jelölne ki a dunaparton egy telket a nemz. szinház számára, hogy a város a többi telek elárvereztetésében ne legyen akadályozva.

= *(Pusztitó szélvész)* dühöngött e hó 21-kén fővárosunk felett, mely sok épületen ott hagyta rombolásának nyomait. A vihar egy kis délelőtti jégeső után, mintegy 10 óra tájban kezdődött s 1 óra után érte el tetőpontját, a midőn a házak tetejéről rendre söpörte a cserepeket, a reáltanoda-utczában egy magas tűzfalat ledöntött, ugy hogy annak tégladarabjai egész az utcza tulsó oldalára hullottak; de legnagyobb kárt okozott a szélvész a nemzeti szinháznak, melynek bádog-fedélzetét föltépve, a szinház melléképületére dobta. Benn a szinházban épen a szinházi képezde növendékeinek vizsgája folyt, a kik Vörösmarty „Csongor és Tünde“-jében szorgalmuk és tehetségök egyaránt kitünő bizonyitékát mutatták be, — midőn a tetőn a mennydörgésszerü robaj elvonta a szinpadtól a figyelmet s e darab végeztével Egressy Gábor jelenté, hogy a próbát a történt szerencsétlenség miatt folytatni nem lehet. A szinház fedélzetének e megrongáltatása miatt az előadások sorát is, bizonytalan ideig, föl kellett függeszteni, mi által a szinház kétszeres kárt szenvedett. E romboló vihar alkalmával szerencse gyanánt jegyezhetjük föl, hogy emberek sehol sem sérültek meg.

** *(Földrengés.) B.-Csabáról* irják, hogy ott f. hó 16-án este háromnegyed 10 óra körül ismét földrengést éreztek, nagy moraj s egymásután következő lökések kiséretében. Pár hónap óta ez a negyedik eset, melyet ott észleltek.

** *(Elökészületek a balaton-füredi fürdői idényre.)* Füred jelenleg nagy változásoknak siet elébe, minthogy a Sz.-Benedek rend nem rég választott két köztiszteletü apátja, t. i. a szentmártoni főapát *Kruesz* Crysostom és a tihanyi apát *Simon* Zsigmond urak pártolásukba vették. Uj kényelmes hideg fürdők készülnek, a sétatér a Balaton partján terjedelmesen nagyobbittatik s igy árnyékról gondoskodva lesz, a vendéglőbe uj bérlőt szerződtetnek, szóval mindent elkövetnek, hogy Füred nemcsak kényelmes, de jutányos is lehessen. Kényelmes közlekedésre, minthogy ezentul éjjeli vonat is megy Budáról Kanizsa felé, rendes gőzhajó-járattal egybekötve, különös figyelem lesz. — A fürdő-idény május 20-án nyittatik meg.

Murány vará

Vas. ujs

1857. 293. l.

keppel

GOS BIZOTTSÁGÁTÓL
LATKERTI-ÚT 1. SZ.

ola Tekintetes Rektori

ak

Budapest.

Murány

Vas. Ujs. 1865

590. l.

602

603-l.

Murány vára

irod

Szita István = Egy magyar vár felszerelése. Búvár. 1937. 533-536 l. 5 kép.

Murány vára

Gömör vm. megszállt

Dienes Adorján

Regélő romok

Rozsnyó 1940.

323. l.

Murány vára

Droppa József

Murány váramak
története. Bpest
1905.

uzeum Nagytekintetü

k

Murány vára

Vajó Pál rapa

Repr

Ons VI. 177. l.

bizottság jelentése.

rjesztések.

lőkészitése.

erjesztések.

itványok.

Dr. lovag YBL ERVIN
ügyv. alelnök.

Murányvár

Jurkovich Emil:
A Murány várában
talált koporsók sorsa
Századok. 1900. 176. l.

Murányvára

Illésy János: Murány váraban talált koporsók. Századok. 1899. 930. l.

mre engedélyezett 1941 évi

felhasználási tervezete.

<u>unkálatok</u>

yreállitásával kapcsolatos 2

..... 20.000 P.—

ának eredeti állapotába

seréppel való ujrafedésére.. 8.000 "

meglazult szentélyfalai

Murány Vára

Acsády Ignác: A Széchyek Murányban. Szabadok 1885. 21, 116, 212, 306 l.

IKAI ÉS GENEALOGIAI
RSASÁG
NEMZETI MUZEUM

Országos Bizottsága

Budapest.

,Hőgyes Endre-u. lo.

Droppa, Jozef: Dějiny Hradu Muraň. Poslovečil Jozef Bahéry.

8°, K, 160 L, Budapest, 1905.

Muraňy vára

Droppa József: Murány várának története
Sajtó alá rendezték Bahéry
József és Dollák Rezső.

8°, K, 156 L, Budapest, 1905.

Murány vára

Muranyvar

Keleti Gusztáv
vajda utáni
repr.

Vas. Lyc

1866. 113. l.

BUDAP
938 APR 23 24
LFH

Miriary Pal

Az Iparmüvészeti Iskolán Hornisch László tanára volt.

Kovács Amelio Hornisch László
Müvészet, 1975. juli – 6 old al.

Murány Róbert

Bevilaqua-Borsody Béla: "Régi magyar világjárók" c. könyvéhez a cimlapot tervezte és az illusztrációt.
Hollós Korvin Lajos: "A nevelő védelmében" c. cikkében hivatkozik a müvészre.

Irodalmi Ujság. Bp. 1954. május 8.
V. évf. lo. sz. 8. lap.

Murány vára

Droppa József

Murány várának
története. Sajtó
alá rendezte Ba-
héry József és
Dollák Rezső.

Bp. 1905.

156 l.

Gent (558)

Ugyanez tótul
is megjelent.

iister 1913.julius 16-én 102538.sz.a.
tárhoz int.rendeletének mása:

emplom/u.n.fekete-templom/ helyre-
ltségeire II-ik részletül a mult
eiratban foglalt rendelkezés alap-
k befejezhetésére Nyolcezer/:8000/
om az állampénztárt, hogy ezen ösz-
Bizottsága elnökének, hivatalos ügyug-
ettsége mellett, fizesse ki és tár-
jában kiadáskép számolja el.
teléül:

Murányi Imre festőművész

Kiállítása a csornai művelődési központban

Népszabadság, 1986. IX. 11

MURÁNYI IMRE

MURÁNYI IMRE

1943-ban született Budapesten. Művészeti tanulmányokat a budapesti Nyomdász Rajzstúdióban, majd a Dési Huber Szakiskolában végzett. Xantus Gyula és Németh András korrigálta munkáit. Volt dekoratőr és operaházi díszítő. Mosonmagyaróváron, illetve Halásziban él.

Művészetbarátok 2003. kiállítás a Pataky Galériában

2003. OKT. 20 – NOV. 15.

MURÁNYI ISTVÁN tipográfus

kiállitásáról, lányával M.Zsuzsával közösen

SzékelyAndrás: Murányi -tipográsiák.Pécsi Galéria

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.25.sz.3.o.

SZERZŐDÉS

kavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

gyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri
zről

elye:

. . . . . .

t az alábbi feltételekkel:

dő feladat részletesen:

MURÁNYI ISTVÁN

KÖTÉST ÉS VÉDŐBORÍTÓT KÉSZITEH GERGELY ÁGNES: AZTÉK PILLANAT C. KÖNYVÉHEZ.

ORSZÁG-VILÁG – 1970. OKT. 21.

Murányi István
Grafikus

Györe Imre Orfeo szerelmének tipográfiá-
ját, burkoló és hőtéstervét készítette – Vas
István, Nem számít c. művéhez a
burkoló és hőtéstervet készítette.

P. Bresty auszky Ilona: Könyvművésztelink negyedszarad,
Műviszet, 1970. augusztus – 15 lap

Murányi István
Grafikus

Gyik-Devecseri: Ithaka című
albumainak tipográfusa.

P. Brestyánszky Ilona: Könyvművesztetünk.
Művészet, 1970. augusztus – 15 lap

Murányi István

Készítette kassák lajos: Üljük körül az asztalt c. műre barkoló és kötésterét: Díjazott könyv / „kép ungyor könyv 68" /

Magyar Grafika 1968 nell.

Murányi István

Lénítette J. Zambó: Optimum ....

... c. könyve barkoló és kötésfervét.

Díjazott /a kép magyar könyv 68"/

Magyar grafika 1968 nek.

Murányi István

hénítette Gink-Deveneri: Ithaka
c. műre burkoló és kötésterét.
Díjazott Inkép magyar könyv 69'/

Magyar grafika 1969 mell.

Marányi István

Lemítette Györe Tamre: Orfeo nerel-
me c. könyve borkoló és kötéstervét.
Díjanott (u kép magyar könyv 68 a)

Magyar grafika 1969 mell.

Morányi István

Kénitette az Olvsó Könyvtár sorozat kötéstervét

Díjazott (a kép magyar könyv 68")

Magyar grafika 1968 mell.

Murányi István

Lemítette Gink-Keresztury: Európai pillanatok c. műve burkoló és kötéstervét.

Díjazott (a kép: magyar könyv 68a)

Magyar Grafika 1968 mell.

Murányi István

Ménítette Vas István: Nem számít c. könyve barkoló és kötéstervét Díszérethen rémesült /a kép magyar könyv 69a/

Magyar Grafika 1969 nell.

Murányi István

Készítette Benedek Marcell: Hajnaltól alkonyatig c. műve barkoló és kötéstervét.

Barkoló Repr.

Díjazott / Szép magyar könyv 66 / Magyar grafika 1967.

Murányi István

Győre Imre: „Halálázó" c. műre
barkoló és kötéstervét kémítette

Illés Lajos: „Tizenhét portré" barko-
ló és kötéstervét kémítette

Mo-Kor Grafika 1967. III. n.

Murányi István

Garai Gábor: „Szabadkehető" c.
műre barkoló és kötéstervét bémítette

Magyar Grafika 1967 III n.

mdk

Murányi István tipografus
(magvető)

lipcsei vizsgamunkái: egytengelyes vedőborító és művészeti könyv oldalpárjának anaxiális kompozíciója, Védőborító: meander szalagdisszel, Vedőborító és belső eimlap: (Gentleten vom Herrn Kenner) Kartonborító (modern langvetelű) Verseskönyv tipografiáiczkoz ökkel készült védőborítója.

Magyar Grafika, 1962, 4. sz. 265-66-67-270 lapon ábrák.

Murányi István

Bóka László: Ön nagló ..
könyvének tipográfiáját, kötését és
borítóját tervezte /rapró/

A négy magyar könyv pályázaton
díjat kapott

N.N: A négy magyar könyv 1965

Magyar Grafika 1966 III. mell.

MDK.

Murányi István
iparművész, grafikus

Kötésterve és burkolata Szabó Lőrinc
A tustonhatodik év e. könyvéhez.
(Magvető könyvkiadó)
÷ Az 1957. évi könyvművészeti versenyen
résztvett

Magyar Grafika 1957 1-só évf 9-10 sz 28 l.

Mikóny István

Korunk világméretű kérdései
c. könyv borítója (vegyes)

A nép magyar könyv, 1963

Mnónyi István

A francia kommunisták a filózofiáról. Kötésterve.

Cenlítve.

A szép magyar könyv.
1963 22. l.

Munányi István

Smij Olesa: „A három kövér". Tipográfia.

Cmlítve.

Arszép magyar könyv.
1963 19. l

Murányi István:

Illés Béla: Kenyér c. könyv tipográfiája.

Tipografizált oldal reprodukciója.

A szép magyar könyv. 1961.

Murányi István:

Illés Béla. Kenyes c. Kőnyv

hipogyalnája.

Tipografiált illés reprodukciója.

A rép mennyiv. Kőnyv 1961.

Murányi István, grafikus

MDK

Az Olvó könyvtár borítólapját terveste meg. (Pályázatot nyert vele.)

Borítólap → Repr.

-: Új formában jelenik meg az Olvó könyvtár 10.

Népszabadság, Bp, 1967 máj. 14.

Murányi István

Füsi József: Búcsúzom, Garibaldi
c. könyv védőborítója.

reprodukció.

A szép magyar könyv. 1961.

Museum Israel

MDK.

Murányi István

Könyvillusztrálásáról

A Szép Magyar Könyv 1966

MDK

Mrázy. István

Korunk ciláquéreti kérdesei
ci sorozat barítóját tervezte
Bijarott

A szép magyar könyv, 1963 34 old

Murányi István

Olasa: A három kövér c. könyv tipográfált oldala (vegyes)

A nép magyar könyv 1963

Merányi István

A Francia kommunitáz a filozófiásól és könyv kötése (szepró)

A szép magyar könyv, 1963

Mikónyi István

Fürst József: Bürokrom

Garibaldi c. könyv borchóját,

kötését és tipográfiáját

tervezte

Diszérettel kapott

A szép magyar könyv, 1961, 19 old.

Murányi István

Illés Béla: Kenyér c. könyv tipográfiáját tervezte

I. díjat kapott

A szép magyar könyv, 1961, 18 old.

Murányi István, grafikus MDK

A Karinthy-kötet védőborkolatát tervezte. Szellemesen.

Kolozs Pál: Karinthy Frigyes: Napló, életem 222-223. lap

A KÖNYV, Bp. 1964. június IV/6

Murányi István, tipográfus MDH

Jurij Olesa

könyvének tipográfiáját tervezte.

A könyv belső címlapja: Repr

Kornis Pál: Az év legszebb könyvei 236-237.

A KÖNYV, Bp. 1964. július IV/7.

Murányi István, grafikus

A Korunk világnézeti kérdései c. sorozat címlapját tervezte.

A címlap: Repr.

Esti Béla: Korunk Világnézeti Kérdései 239-240

A KÖNYV, Bp. 1964. július

IV/7

Murányi István

2 Tipográfiáját, kötéstervét és védőburkolóját díjazták.

Hevesi S. és Vázsonyi E. könyvének tipográfiáját díszéretben részesítették

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és díszéretben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz. 19. l. 15. l. 17. l

Kurdy István

2 Tipográfiáját, hőtéstesnek és rédő kurdo-
lógát díjazták.
Hevesi S. [illegible] tipográfiáját díszérettel
részesítettek.

A kompliandok 1966. évi díjazott és díszérett-
ben részesített kiadványainak elhelyezése
Magyar Grafika 1965 5 m.
19. l.
15. l.
17. l.

Murányi István

Győre Orfeo szerelmének (Zrínyi) tipográfusa.
A könyv a stuttgarti ICTA pályázaton (1969. szept.) oklevelet kapott.

Magyar Grafika, 1969. 6. sz. 15. l.

MDK

Murányi-Kovács Endre

Murányi-Kovács E.: A Berény Róbert emlékkiállításon. Népszabadság 1963.okt.27. 8.l.

MDK

Murányi-Kovács Endre

Murányi-Kovács E.: Csendes ünnep a Nemzeti Galériában. Népszabadság 1962. jan. 17. 9.l.

Murányi Kovács Imre, szobrász

MDK

A Csokonai Klub elnöke.

~~mu~~ (gesztelyi): Eszpresszó a Műveltséghez
„Irodalmi Kávéház" Rákospalotán
2. l

ESTI HIRLAP Bn. 1960 - okt. 28.

Murányi Lajos
Öregasszony, terrakotta

Nemzeti Szalon első bajai,kiállitása, 1906. 6 l.

20.000 forintért. Igen jó vét
egész vételárat. Sassetta, Gio
Niccolò da Foligno, Lorenzo d
zano, Carlo Crivelli, Gianpie
gyarapodott ilymódon a képtár
ba-Odescalchi, a Bécsben elár
teményből s - Bubics Zsigmond
jutottak festmények.

Simor rajzokat és m
veszi id.Markó Károlynak két
schofskytól, Schnorr v.Carosf
zen-Mayertől stb. szerzett mé
nem fektetett sulyt. Hardy Gás
káin kivül alig vásárolt jele
gészeti tárgyakra is kiterjed
tekszenek a képtár jelentőség
s jórészt a hires kölni egyhá
vett liturgikus tárgyait lehe
két bizonyitja, hogy gyüjtemén

Murányi Lajos

l.

Evang. kempl.

211. l.

Murányi Mária

textil

1917–21.

Érmiek 1930. 86. l.

3026

19 Marohn Ferdinand:

Szerelmi vallom

Az ház ko
jú fájá alatt, j
dorja a fonala
s jobb kezével
beszélni látszik,
A fekete hajú asz
rövid szürke kabátjának
fehér kendőt tett,
és mellényt, fehér
bajusza s szakálla
rózsát tűzött. A
a kosáron, piros ke
sárt látunk. A e
kejével s a kak
fedelén, két fehér g
dinand Maroh

Vászon, r
~~Erny M~~
M. Kép
Nyba 1
VII:

VII: 292.

Murányi Mihály épitész M.D .K.

ÁÉTV

Megbizást kapott a Patyolat kelenföldi uj nagyüzeme épületének tervezésére.

Társtervező: Fábián Árpád és Frádl Péter

Repr.:makett

Gárdonyi Jenő:"Mosodakombinátot"épit Kelenföldön a Patyolat

Magyar Nemzet 1963. junius 27. 5.l.

Megbízást kapott a Patyolat Kelenföldi uj nagy-
üzeme épületének tervezésére.

Társtervező:

Repr.:makett

Gárdonyi Jenő:"Mosodakombinátot"épit Kelenföl-
dön a Patyolat

Magyar Nemzet 1963. junius 27. 5.1.

Murányi Mónika

iparművész

kiállítása az Ernst Múzeumban

lásd Attalai Zitáról

(P. Szücs J.: Egyenek kalácsot?)

Népszabadság, 1990. júl. 10

MDK

Murányi-Kovács Endre

M.K.E.: Márffy Ödön emlékezete. Népszabadság 1963. dec. 1. 7.1.

MDK

Murányi-Kovács Endre

Murányi-Kovács E.:Országos képzőművészeti kiáll. Szegeden. Népszabadság 1964. aug. 15. 8.1.

Murányi Kovács Enike

Említve

Major Máté: Külföldi magyar mű-
vészet kiállítása

Nagyvilág, Bp. 1970. nov. 1715-1720. l.

Murányi Kálmán

vül. Bpesten 1878 Rk.

1898/99 I–II. I. é. rajzbjel

1899/900 I–II. 2. é " "

Tess. nummariae V. 258.

Abrányi Kálmán

1898/99 - 1901/2

Ferk. pzomfoiskévk

115. l.

Murányi Kovács Endre

Világ. 1949 márc. 1.

MURANYI-KOVÁCS ENDRE" írót, a kultuszminisztérium külföldi kulturális főosztályának vezetőjét a szegedi egyetemre a XIX. század francia irodalmának előadójává hívták meg.

A vallás- és közoktatási

40.680-1915. szám.

III.

Tekintetes K U G L E R A L A J O S

Sopron városa levéltárosának

Hivatalból.

Közszolgálati ügyben portómentes.

Szállitja Szénásy Béla, Budapest.

MURÁNYI ISTVÁN

Murányi István és Murányi Zsuzsa

könyvterveinek kiállítása Miskolcon

Miskolcon, a József Attila Könyvtár kiállítótermében látható *Murányi* István és *Murányi* Zsuzsa könyvtervező művészek kiállítása. E kiállítóterem évek óta arra törekszik, hogy a könyvek műhelyeit, a könyvtervező művészek munkásságát ismertesse meg a könyvek és a képzőművészetek barátaival. Korábban is főként olyan képzőművészeti kiállításokat rendeztek itt, amelyek valami módon kapcsolódtak a könyvhöz. Tehát könyvillusztrációkat is készítő alkotók munkái jutottak elsősorban a paravánokra, majd fokozatosan előtérbe került maga a könyvkészítés művészete. Általában *a műhelymunka bemutatása* volt a kiállítások célja és legfőbb erénye. Most *Fejér* Ernő rendezésében Murányi István és Murányi Zsuzsa — apja és lánya — munkásságát ismerteti meg a bemutató.

Murányi István a Corvina Kiadó műszaki-művészeti vezetője volt, korábbi munkásságát a többi között Tótfalusi Kiss Miklós-díjjal honorálták; lánya a Magyar Helikon Könyvkiadónál dolgozik. Ez a kiállítás bizonyos mértékig eltér a József Attila Könyvtárban korábban megszokott, a műhelymunkát érzékeltető tárlatoktól. Itt a műhelymunkából kevesebb érződik, elsősorban könyvborítók, kész nyomatok jelzik a két könyvtervező munkásságát, aminek főleg az az oka Murányi István esetében, hogy — bár a kiállítás mintegy negyedszázados munkásságot kíván tükrözni — a korábbi időszakokból a művész nem gyűjtötte össze vázlatait, terveit, egyéb műhelymunka-dokumentumait. Murányi Zsuzsánál egy évtizedet ölel fel a kiállítási anyag. Mindkettőjük munkásságát *az erőteljes betűhasználat* jellemzi, viszonylag kevés képhasználattal. Murányi István legutóbbi éveiben, a Corvinánál valamiféle megújulás jelentkezik, legalábbis munkái azt tükrözik, s ez minden bizonnyal annak tudható be, hogy a Corvina kiadásában megjelenő más jellegű művek, albumok a más kiadókétól eltérő tipográfiát, másfajta tervezést kívántak.

A kiállítás előterében Murányi Zsuzsa néhány könyvborítója és borítóterve látható, bent a teremben pedig külön sorakoznak a két tervező alkotásai. Murányi István munkáinak sorát *Kass* János grafikusművész — Madách Imre *Mózesének* ihletésére készített — tizenöt rézkarcát tartalmazó albuma vezeti be, de megtalálható itt a teljes Mózes, az egyik legelső *Körkép* borítója, az *Olcsó Könyvtár* sorozat borítói vagy például a régi mozi hangulatát megéreztető borító *Mándy* Iván *Régi idők mozija* című könyvén. Látható itt a többi között, a Corvina egyik albumának képes oldalpárja és annak tervezői tükre. Hasonló módszerrel mutatja be a kiállítás Murányi Zsuzsa munkásságát: fedéltervek és nyomatok, kötéstervek, szignettek tervei, néhány jól ismert könyv borítója, valamint a *Gross* Arnold-grafikák részleteinek felhasználásával készült diplomamunkája ad képet a tervezőművész munkásságáról.

Láthatók a kiállításon meg nem valósult variációk, s egészében — egy évtizedes, illetve két és fél évtizedes távon — igen plasztikusan érzékelteti e bemutató a két tervező értékes munkásságát.

Benedek Miklós

Magyar Nemzet 1982. XI. 18.

szobában.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság vizsgálati osztályán megállapították, hogy Rasim 1981 óta tizennégy alkalommal járt Magyarországon, Dragan pedig másfél év alatt hatszor. Rasim a rendőrségen elmondta, hogy azért látogatott ide olyan gyakran, mert egy magyar lánynak udvarol, akit feleségül szándékozik venni. Megélhetését itt, legalábbis azt állítja, szerencsejátékon nyert pénz-

világ megy (Nyilvános főpróba, du. 3) — **Állami Bábszínház a Népköztársaság útján:** J... s napok (du. 3) — **a Jókai téren:** A kacsalaki rejtély (de. 10) — **Magyar Néphadsereg Művelődési Háza:** Jövőre veled ugyanitt (7) — **Korona Pódium:** „A banánhéjról — dióhéjban" Psota Irén előadása (7) — **Zeneakadémia:** A Budapesti Filharmóniai Társaság zenekarának hangversenye (BBTZ-bérlet 2., fél 8) — **Pesti Vigadó:** A Collegium Musicum hangversenye (Régi hangszerek — népi hangszerek 4., fél 8).

Rövid tartalom és szereplőlista a Pesti Műsorban.

ELES, HŰVÖS IDŐ

ki. Ebben az áramlási rendszerben dél felől enyhe, észak felől hideg levegő áramlik ezekre a területekre. A kétfajta levegő keveredése sok felé okoz esőt, záport, főként az Alpok és a Kárpátok vidékén havas esőt, havazást. A következő időszakban az előbb említett keveredési zóna ke-

let, északkelet felé helyeződik át, valószínűleg már kevesebb csapadékra kell számítani.

Hazánkban szerdán túlnyomóan borult, párás idő volt. Sokfelé esett az eső, főként nyugaton és északon szórványosan havas eső, hó keletkezett. A délutáni órákban a Kékestetőn 5 cm vastag hóréteget mértek. Az északnyugati, északi szél több helyen megerősödött, a Dunántúlon helyenként viharossá fokozódott. A hőmérséklet a délutáni órákban 3, 6 fok között alakult.

A várható időjárás csütörtök estig:

(Az előrejelzés szerdán, 18 órakor készült.)

Felhőátvonulások lesznek, szórványos záporokkal, főként a magasabb helyeken hózáporral. Az északi szél többfelé erős, helyenként viharos lesz. A hőmérséklet csúcsértéke csütörtökön 1, 6 fok között valószínű.

A Duna vízállása Budapestnél, 146 cm.

er 18., 06 órára
i időjárási helyzet

Eső
Havazás
Zápor
Zivatar
Köd
rosz középpontja
középpontja

Európai időjárási körkép
1982. november 18.

Budapest	változó	5
Ankara	felhős	15
Athén	zápor	18
Belgrád	felhős	7
Berlin	szeles	5
Bécs	szeles	5
Bukarest	felhős	8
Helsinki	borult	3
Kiev	felhős	6
Koppenhága	szeles	5
Leningrád	felhős	4
Lisszabon	napos	16
London	eső	7
Madrid	napos	14
Milánó	felhős	9
Minszk	felhős	4
Moszkva	felhős	5
München	felhős	4
Oslo	felhős	5
Párizs	felhős	7
Prága	felhős	5
Róma	zápor	16
Stockholm	felhős	5
Szófia	felhős	6
Varsó	felhős	4

Morányi Istvánné

Említve

Sárból gyárt milliók

Magyar Ifjúság 1970. jún. 19.

Murányi Istvánt, könyvtúvén

L: Murányi Zsuzsa

Székely András: Egy a teamből 27

Új Tükör, B p. 1986. jún 29. XXIII/26

M.D.K.

Murányi János

Molnár László: "A jelmezről" c. tanulmányának részletében irja:"Kelemen László társulatánál a mult század elején egy Murányi János nevü szinész volt az első magyar kosztümtervező, akiről megvagyon irva, hogy " a Walpurgis-éjszakája" c. nagy spektaculumhoz originális costumokat componált"-idézi a cikk.

Szinház és Élet, Bp. 1906. febr. 4. IV. évf. 6. sz. 86-87. lap

Murányi Imre

sziráki (Nográd vm)
kőmüves
tervezte (?) és épitette
a sziráki uj rk.
templomot.

irod
Biertempl
X. l.

Ellenőrizni!

MDK

Murányi J.

Szőnyegeket állított ki a tallini kiáll.-on.

Cikk: Népművészeti, háziipari és ...

Magy. Iparművészet, 1936. 29-30.lap

MDK

Murányi J. ipm.

Népmüv. háziip. és ipm. kiáll. Rigában. M. Iparmüvészet 1936. 1.sz. 4.l.

Murawjo Josef

ind

A Egypto 1912

3-4 zz

198 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Murányi Kálmán
rajztanár
Szekszárd

C.

Rajzoktatás
1942. III. cf. 7. sz
boritek

Magyar munka, 1750 körül.
zott ezüst.
Lepold Katalógus 72. sz.

TRYPTICHON,
középképe a Pantokrator, balra szentek, jobbra
Mária halála.
Fa, tempera, egyenkint 7×6 cm.
Orosz munka, 1750 körül.

TRYPTICHON,
középen a Pantokrator, szárnyain szentek.
Fa, tempera, egyenkint 8·5×8·5 cm.
Orosz munka, 1750 körül.

EREKLYETARTÓ,
a Szent Kereszt darabkájával.
Réz. Barokkos keretben. Mag. 11 cm.
Osztrák munka, 1750 körül.

EREKLYETARTÓ,
a Szent Kereszt darabjával, aranyozott ezüst. Talpa
keresztalakú. Rokokó stílű.
Osztrák munka, 1750 körül.

EREKLYETARTÓ,
a Szent Kereszt darabkájával.
Aranyozott ezüst.
Mag. 34 cm.
Magyar munka, 1750 körül.

Muraányi (vár) Kastély

Tomasik Samuel:

Denkwürdigkeiten
des Muraányer Schlosses
~~mit~~ Bezug auf die
Vaterländische Ge-
schichte. Bp. 1882

~~Lyt.~~ 1896 r.

Murányi Kemény-

cserép

E. G. II. 155 l

Mučány Gömör m.

Murány vára

Varju: Magyar várak

Murány

NYIRI KATALIN

Budapest, Joliot Curie tér 6-7.
H-1126

1964-ben született Miskolcon.
1990-ben fejezte be tanulmányait a Magyar Iparművészeti Főiskolán, Mesterképző Intézet /Öltözék Stúdió/.

Csoportos kiállitások:
1988 Diplomamunkák kiállítása, Tölgyfa Galéria, Budapest
1989 Fiatal textilesek bemutatkozó kiállítása, Ferencvárosi Pincegaléria, Budapest
1990 Diplomamunkák kiállítása, Tölgyfa Galéria, Budapest
Tavaszi Fesztivál - kiállítás és divatbemutató - Árkádia udvar Budapest /V.,Károlyi Mihály u.5.sz./
Offline Vienna, Avantgarde Mode Messe, Wiener Hofburg, Bécs

Fotó: Hübner Teodóra

Murányi Mónika

Esztergom, Rákóczi tér 2/a
H-2500

1961-ben született Esztergomban.
1990-ben fejezte be tanulmányait a Magyar Iparművészeti Főiskolán, Mesterképző Intézet /Öltözék Stúdió/.

Csoportos kiállítások:

1988 Diplomamunkák kiállítása, Tölgyfa Galéria, Budapest
1989 Fiatal textilesek bemutatkozó kiállítása, Ferencvárosi Pincegaléria, Budapest
1990 Diplomamunkák kiállítása, Tölgyfa Galéria, Budapest
Tavaszi Fesztivál kiállítás és divatbemutató – Árkádia udvar, Budapest /V., Károlyi Mihály u.5.sz./
Offline Vienna, Avantgarde Mode Messe, Wiener Hofburg, Bécs

Fotó: Hübner Teodóra

Divat és Látvány 1990 Junius 15 – Julius 8

MŰTEREM
olaj, vászon — 60 × 70

CSENDÉLET
olaj, karton — 49 × 35

PORTRÉ I (GYULA)
olaj, karton — 66 × 49

PORTRÉ II (EMESE)
olaj, vászon — 70 × 60

PORTRÉ III (ELVIRA)
olaj, vászon — 70 × 60

ÖNARCKÉP
olaj, vászon — 60 × 70

A KOCKA I
olaj, vászon — 100 × 150

A KOCKA II
olaj, vászon — 70 × 55

A KOCKA III
olaj, vászon — 60 × 70

ASZTAL KÖRÜL I
olaj, vászon — 100 × 150

ASZTAL KÖRÜL II
olaj, vászon — 60 × 70

VÁZLAT I
papír, guás — 17 × 26

VÁZLAT II
papír, guás — 19 × 27

VÁZLAT III
papír, guás — 25 × 34

159*.

KORUNK GALÉRIA

1981. JÚNIUS

I.P.C./M. C.-N., 1981-6533, 500 ex.

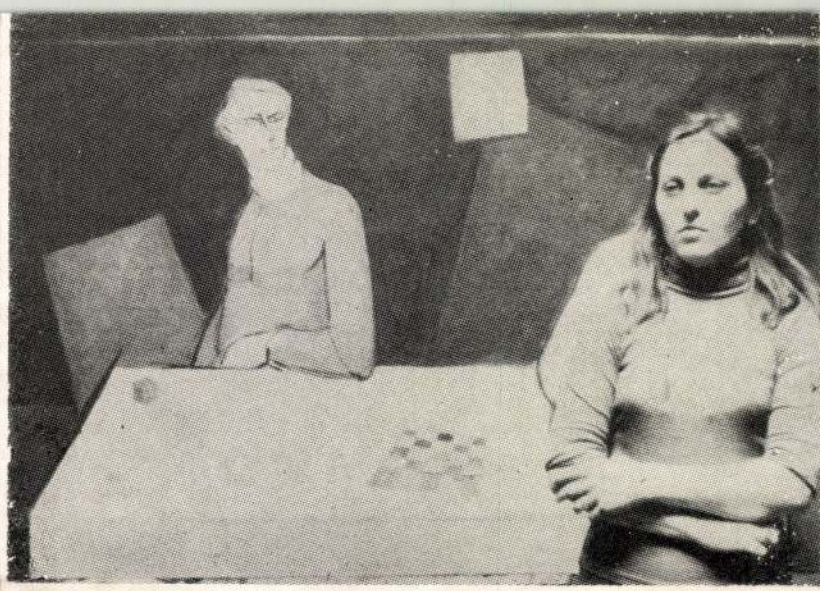

SOROK
MURÁNYI-MÁTZA ÉVA KÉPEIHEZ

A véges dolgok világában élünk — és a végtelenre törekszünk. Porszemnyi magunk a mindenséget szeretné átfogni, s bár tudjuk, hogy lehetetlen, mi mégis a lehetetlent akarjuk. Így élünk örökös feszültségben a mindennapok szürkesége és a valódit messze túlszárnyaló vágyak szépsége közt ingázva. Tesszük ezt érezvén, hogy az élet a legkockázatosabb „vállalkozás". Aki képes arra, hogy létünk mélyére pillantson, beleborzong a felismerésbe: a halál árnyékában élünk. Mindezáltal farkasszemet nézünk az elmúlással. Minden teremtő gesztusunk az életre, a fennmaradásra irányul. Ezért létünk egyszerre heroikus és tragikus.

MURÁNYI MÁTZA ÉVA

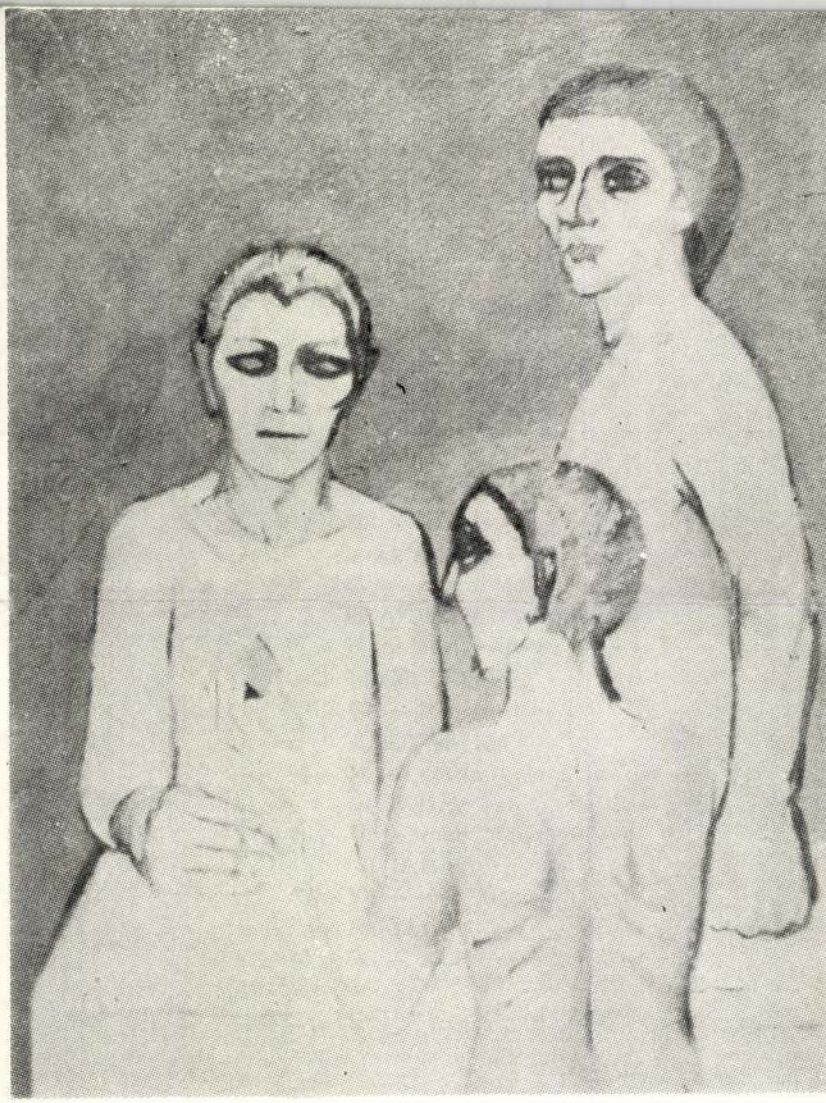

A megélt élet: bizonyosság, a megélendő: talány. Minden bizonnyal a legnagyobb talány. Próbáljuk fellebbenteni róla a titkok leplét, s akinek ez valamennyire is sikerül, szerencsésnek tarthatja magát.

De milyen érdektelen és egyhangú lenne az életünk, ha képességeink akadályok nélkül, simán érvényesülnének. Szerencsére nem így van, életünk tele van ismeretlenekkel. Minden lépésünk, választásunk, döntésünk egy-egy újabb ismeretlen megfejtésére irányul. Többnyire egymagunkban, némelykor másokkal együtt vagy mások ellen formáljuk sorsunkat. Dobunk és lépünk. A kockavetés — a jövő előreláthatatlansága — szorongást szül bennünk. Fokozza ezt az érzést az a körülmény is, hogy a sorskockával mások is dobnak, nekünk pedig lépnünk kell. Vállalnunk kell a kihívást, mert másképp nem tehetünk. A sorskocka mai önmagunk és jövőnk közé ékelődve kényszerítően jelen van, és nincs mód rá, hogy megszabaduljunk tőle. Egyetlen értelmes alternatíva ezt tudomásul venni és azon igyekezni, hogy elkerüljük a hibás lépéseket . . .

Minden műalkotás jelrendszer. Murányi-Mátza Éva képeinek jelrendszerében a kényszerűen ismétlődő kocka-motívum olyan jel, melynek az alkotói szándék szerint komoly **jelentése van.** A kolozsvári főiskolát most végzett ifjú művész sugallni, közölni akar vele valamit. Bízzuk hát magunkat ezekre a metafizikai nyugtalanságot árasztó képekre! Képzeljük el, hogy mi is magunkban hordozzuk azt a bizonyos sorskockát! Bármilyen legyen is azonban a vállalkozás végkifejlete, egy valamire mindig ügyelni kell: arra, hogy ez a „játék" emberi maradjon.

ANISZI KÁLMÁN

Murányi Nelly MDK

Csokor, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Murányi Ödön

A "Sorompó Országos Iparvédő Liga" ünnepélye alkalmából rendezték meg az "Amatőr" fényképkiállitást a Margit-szigeti főhercegi kastély termeiben. A kiállitást összeállitotta az Amatőr szerkesztője dr. Kohlman és Kadisch Károly, a Magyar Fotoipar Rt. igazgatója. A müvészi felvételeket a kritika igen nagy elismeréssel méltatta. Külön kiemeli Feledi Dezső, Malosik Márton, Faix, Murányi Ödön és Gyürk Ilona müvészi felvételeit.

Murányi Ödön "Tél" c. képének finom kidolgozását dicséri a kritika.

ÉLET, Bp. 1909. május 30. I. évf. 22. sz. 719-720. lap.

Murányi Pál
szobrász
80 éves
(hú gyvérüség)
+ 1952. X. 10
Kispesti Ujtemető

Halotti főkönyv
798

M. D. K.

MURÁNYI Sándor építész

~~Lásd~~:

Nagy Béla Zoltán – Félix – Murányi

(Közösen – Közép tervházi pályázatán)

Cserba Dezső: A lágymányosi lakó-
lelep

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 5. sz. 131 l.

Murányi Sándor építész M.D.K.

UVATERV

Keszthely, parti öltöző épület. 1962. repr.

Magyar Építőművészet 1963/5 36.1.

Murányi Sándor építész M.~.K.

UVATERV

Keszthely, ~zigetstrand. 1961. repr.

Magyar Építőművészet 1963/5 35.1.

MDK

Murányi Nelly, festö

Vsokor. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

Murányi Nelly, festö

Öszi táj. Olf.
Mezei csokor. "

Nemzeti szalon. -Tavaszi tárlat. 1932. junius. Kat.

Murányi Nelli

Művészet 1917. 4.

MD K

Murányi Nelly, festö

Ablak.

Nemzeti Szalon.-Téli tárlat. 1932. dec. kat.

Murányi Sándor építész

az Ybl díj II. fokozatát

kapta

Magyar Nemzet 1971 április 2

5. old.

Murányi Sándor

Az Uvaterv épitészmérnöke, Miskolczy László iparmüvésszel megosztva kapták az Ybl Miklós dij II. fokozatát az 1971. évi müvészeti dijasok között.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 3.
XV. évf. 14. sz. 2. lap

MDK

Murányi Sándor, [építész]

Ü. f. a Népstadion – állomás (metró)
megtervezéséért.

–. Kiosztották az idei építőművészeti
Ybl-díjakat

8.

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 2.

Muranyi Sándor

építész

Az Ybl Miklós dij második fokozatát megosztva nyerte az Muranyi Sándor és Miskolczy László építőművész

---:---

Müvészet, 1971.május - 43.oldal

Murányi Sándor

a budapesti Metró Népstadion-állomásának tervezője.

dr. Ábrahám Kálmán: A budapesti Metró építészete. - Magyar Építőművészet, 1970.5.sz. 28-35. l.

Murányi Sándor, [építész :]

A Batthyány téri mélyállomás egyik tervezője.

Tervrajz: Repr

Enyedi László: Változások Budán a föld alatt és a föld felett 53-57.

Élet és Tudomány, Bp. 1971. jan. 8. XXVI/2.

Murányi Sándor

Az idei építőművészeti Ybl Miklós-díj második fokozatát kapta megosztva Miskolczy László-val, – a bpesti metró építészeti kialakításáért és a Népstadion állomás megtervezéséért.

Népszabadság, 1971. ápr. 2.

Murányi Sándor

az 1941 évi Ybl Miklós-díj második fokozatát kapta megosztva Miskolczy László-val a metróval kapcsolatos építészeti munkájáért.

Magyar Hírlap, 1941. ápr. 2.

Murányi Sándor mérnök

A Batthyány-téri metró-állomást tervezte, melyről elismeréssel ir Major Máté: "Metró-es esztétika" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. jan. 2o.
XVII. évf. 3. sz. 3. lap.

Murányi Sándor

1971-ben az Ybl Miklós-díj II. fokozatával tüntették ki. Képét közli

Magyar Építőművészet, 1971.4.sz.9.1.

Murányi Sándor, építész

A Kálvin téri egyszintes aluljáró
egyik tervezője. Az
aluljáró távlati képe: Repr

Empedy László: A Kálvin tér jövője
1038-1045.

Élet és Tudomány, Bp. 1973. jún. 1.

XXVIII
22.

Munkácsi Sándor

Nagy Zsolttal a Balthyány téri metróállomás tervezője.

Bauer Ferenc: A Metró esztétikája; Ipari Művészet, 1973/5. sz. 24. l.

[Murányi Sándor és Nagy Zsolt]

A Batthyány téri metró- és Hév-állomás

Ipari Műcsoport, 1973/5. sz. 22-24. l.

Murányi Tünde (gyermekrajz-kiállítás)

„Páva" c. lapjával lett a plakát-pályázat nyertese.

[repr.]

(jenkei): Gyermekeink élményvilága.

Dalaparók Lapja, 1974. máj. 22.

Murányi Zoltán
kovácsmunkás

MDK

alkotásai /kiállitva az I. ker. Hazafias Népfront klubjában/ bizonyitják az 1. kerületi Képzőművész Kör működésének eredményességét.

Müterem 1958 I.évf. 7. sz. 46ø. o.

MDK

Murányiné

textiltervező

részt vett az első magyar iparművészeti kiállításon.

Tedor: Az első magyar iparművészeti kiállítás.
Nők Lapja, Bp. 1952. augusztus 14. [8.l.]

Murányi Lszusa

A művész a „Fiatal könyv-
tervezők" kiállításán részt vett.

Miklós Pál: Fiatal könyvtervezők kiállítása.
Tükör, 1977. augusztus 14 - 3 lap.

MURÁNYI ZSUZSA tipográfus

kiállitásáról apjáva, M.Istvánnal közösen

Székely András: Murányi -tipográfiák .Pécsi Galéria

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf. 25.sz.3.o.

SZERZŐDÉS

kavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

yrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri
zről

elye:

. . . . . .

: az alábbi feltételekkel:

dő feladat részletesen:

Murányi Zsuzsa, [ ] ?

L. Gross Arnold.

7.

P. Szűts J.: Fiatal könyvtervezők

Népszabadság, Bp. 1977. aug. 24.

Murányi Zsuzsa, tipográfus

L. Gincás László

– : Hír 8.

Népszabadság, Bp 1981. máj. 8.

Muranyi Nelly

Kertrészlet, olaj.

Nemzeti Szalon
1917. máj.
tav. tárl.

KARAPIATH JENŐ
Budapest székesfőváros főpolgármestere

SZENDY KÁROLY
Budapest székesfőváros polgármestere

GEREVEICH TIBOR
egyetemi ny. r. tanár, a Műemlékek Országos Bizottságának elnöke

NÉMETHY KÁROLY
Budapest székesfőváros tanácsnoka

BUCKÓ EMIL
a Kazinczy Társaság elnöke

Murányi Nelly

106	Őszi táj	olajt.	200.—
107	Mezei csokor	olajf.	180.—

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jun

...nkainak. És ommnyiben ezeken kívül
...g külföldi termékek bemutatásra kerülnek a
...áron azok (into)inkább csak figyelmeztetés
...egével bírnak mindnyájunk szómára,
...y ime ezek az ~~elettek~~ szükseglettek még ben foragnak
...ket a cikkeket még erős de ezeket Magyar-
...ág még nem állítja elő. Annak ellenére
...rdünk azonban ha azt hisszük, hogy
Budapest Nemzetközi Vásár csak a
...agyar iparosságot érdekli. A Budapesti
...mzetközi Vásár kell, hogy érdekelje az
...ész magyar társadalmat a fogyasztó

Murányi Nelly

1920. jan. feb.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Őrzi vergés, olyf. 2000.–

1920. szept. n. o.

Rózsák, olyf.

Vaskori telep, cservenka-dülöi (Versecz)

V. 192

Murányi Nelly

Minsarnót
1917 tav. Gratt 145

Zólyomi juhászok VI.14.

Murányi Nelli

1915. ápr.-máj. kiáll. N. Kalon
Almavirágzás, olaj. 350.–
1915. dec. kiáll. u. o.
Kertrészlet, olaj. 500.–
Májusban, olaj. 900.–

1919. ősz. kiáll. u. o.
Balatoni táj rész, olaj. 350.–
Tanulmány, olaj. 350.–

Königgrätz h. n. V. 150.

Murányi Nelly

1920. ápr.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Orgonák, olaff. 1000.–
Cinerária, olaff. 1000.–

Olasz műemléki lelstár V. 202.

Murányi

M. 2. *Nelly*, festő Budapesten. 1915-től táj- és csendéletképeket állít ki a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban.

E. G. II. 155 l

Sz. Haarlemben 1600-ban. Elteme

Tájkép hintóval.

Erdős vidéket ábrázol, r
látszanak, középterében templon
nyal, előterében pedig, a hol
tott ajtó köti le figyelmünket, a h
fogatú fedett kocsi van, a melyr
két gyalogmenő férfi törekszik
ról a domb oldalán egy férfi-
dett a földre; középütt a kanyar
ki; jobbról pedig egy földmíves
mellett. Öltözete a szürke paripá
előtt haladóknak: kalap
széles karimával, testhez
álló vagy derékon meg-
kötött kabát, szűk nad-
rág, csizma vagy czipő.
Az égbolt felhőzött. Jel-
zése alól balra:

Fa, méretei 47:63·7 cm.
értéke 15000 K. — Néhai gróf Pá
november 14-én (1429–908). — A
hagyására vonatkozó adatokat lás
Bejelentetett 1913 márczius 16-án

Kifüggesztésére vonatkozó a
1913:98. *Salamon van Ruijsdael*

Jegyzet. Az e festményre vona

a) a törzsleltárban (1920-
Ruijsdael: Landschaft. Ölgemälde, i
rahmen (II. Salon);

b) a leltári kivonatban (208
Ruijsdael: Landschaft mit einer K
fernung. Ölgemälde, im schwarzen
kauft zu Wien bei öffentlicher Ve
61 breit (II. Salon);

c) a hagyományi jegyzékben (
Ruijsdael: Tájék templommal;

d) az átvételi okmányban (21
Rujsdael: Tájék templommal. Fa,

Hagy. 1912
Pálffy

MURÁNYI M. ÉVA

A szatmári Müvészeti Galériában nov. 5.-től látható Murányi M. Éva festményeinek kiállitása. /rövid hir/

Utunk, XXXVII.évf.47.sz. 1982 nov.19. 8.old.

MDK

. Murányi Nelly, festöm.

Balatoni tájkép. Of.

Tanulmány. "

Nemz. Szal. 1919. okt. kiáll. Kat. 10.1.

M.D.K.

Murányi Nelly

"Lucy Gand a táncosnő Balatonfüreden" cimmel készitett portrét a müvész.
Repr.

Szinház és Divat. Bp. 1919. jan. 12. IV. évf. 2. sz. 39. lap

MDK

Murányi Nelly

Rózsák, of.

N.Szal. őszi tárl. 192o. szept. 2o.1.

Murányi Nelly
Orgonák, olaj
Cinerária, "

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N.Szal.
1920. ápr. 7 l.

Murányi Nelly

Akáczvirág vázában, olaj
Testvérek, olaj

AME I.kiáll. N.Szal. 1931. jun. 9 1.

MDK

Murányi Nelly
Akác

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 13 l.

MDK.

Murányi Nelly

Akác

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138. kiáll.
1933. márc. 13 l.

Szemlér Mihály

Murásszentmárton

rk. gótikus templom

(Zala vm)

falképmásolat

Gerecse falképei

541. l.

II. 13

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

~~*Collisban vagy*~~ *Postán.* *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejtv. Ujság	Sztár			
köznap	vasárnap								
2-	2-	5-	5.-	2.-	2.-	3-			

Kelt Sárd. 1942. II. 10. én

SZIRTESI GYÖRGY
dubán-szuda
aláírás.
SÁSD. (Baranya megye.)

Murarius Péter

brassai harang-
öntő

l.

Batthyaneum

I. 102. 1

Szabadságharcos ruhák V. 182

Murarius Petrus.

Glockengiesser

1666. Petrus Murarius Coronensis. Galt, egyik harang

Lord

Roth Kunstgew. 9, 231

Lásd

Mülgl

A brassói gimnazium régi régtarabon egy igen szép mozsara a következő felirattal:

ME FVDIT PET(RVS) MVRA-R(IVS) 1675.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

MURA SZOMBAT

A Szt Miklós plébánia templom freskóid egy gömöri festő kéziratte

GOTIK IN SLOVENIEN, kiáll. kat.
(rendezte: Narodna galerija, Ljubljana)
126. kat. sz. Janez Balažic munkája

Zoltán Kemény was born in 1941. Another victim of the anti-bourgeois bias, he was not allowed to enter high school. He became an apprentice printer, then specialised for ten years as a film and plate operative. A friend of his who escaped from Hungary in 1956 sent him books by Emil Ruder and Herbert Spencer and copies of *Graphis* magazine. Kemény taught himself about typography and started to explore letterforms with an enthusiasm he describes as 'madness'.

The technical director at the printing office noticed that Kemény could draw so he was moved into the first Hungarian design office to be set up within a printing works. He feels that this gave him an advantage over the high school design students who were equally deprived of *practical* printing experience. Ironically, he was later invited to teach 'hands-on' printing at the Academy. Today, Kemény is mainly involved in designing Hungarian editions of West German magazines.

Book publishing now generally eludes him. He describes the snakes-and-ladders that have to be negotiated in many publishing houses in order to achieve a decent book. He says that both authors and designers have little power; the offices are eighty per cent management staffed. Management decides where print is to be placed and agrees compromises in type, paper, format and processing. This is all part and parcel of most book production in Hungary: management determines standards of quality. The resulting cosy relationship between manager and printer excludes designers as an irrelevance.

Zsuzsa Murányi came straight to Helikon from middle school. She was sent by the Union of Culture to spend three years at Leipzig learning book design in Albert Kapré's School. She returned to Budapest in 1971. Like most other staff designers, she also practises freelance. However, she claims that she could not work without the support of Helikon. Here she can deal directly with printers: 'No one comes between us and there is always time and money for proofs. A bad book is always more of a liability than good one.' The criticism and approval of the design team is important to her.

As we enter the 1990's, there are three kinds of book designer in Hungary. The first category includes the talented and well educated who came through the war. They won through heroically either whilst bucking the system, or by going along with it and holding on to some kind of lesser integrity. Among these are Hungary's best book designers.

What they had to fight against is typified by a 65 year old gentleman, who told me he graduated with a first class degree in Law in the 1940's. Guilty of 'bourgeois intellectualism', he was directed to four years of internal exile working on the land 'digging fields and planting in the wrong seasons'. He then spent three years as a railway clerk, then for 27 years he was a clerk for a printing machinery importer. 'Life hasn't been so bad,' he said, 'I enjoy reading Latin, English and German. I have earned a little money for even less work, I play a little tennis and a lot of chess, go to the opera, and the State looks after all my worries. There are more difficult times coming. I am glad I am out of it.'

The second category includes the clever and talented designers, who embarked on their design careers after the war. Up until recently, they knew little of life outside Hungary. Now, with their enthusiasm and energies drained, they feel bitter about 'the forty wasted years.' With some exaggeration, the designer András Nagy said, 'I know [illegible] happened in history, and until [illegible] Austria was the same as us. Look at [illegible] difference now!'

The third category includes those in their twenties and thirties with all the benefits of a solid training in the Academy and in Leipzig. Craft traditions have been handed down to them intact by the old guard who have fought for high standards in book design.

These young designers may now have the freedom to use this as a springboard for the development of new ideas. I also think the Western world can learn from them. Eastern Europe may yet come to the rescue of those in the West who have sacrificed their standards on the altars of marketing and hype.

Since the collapse of the Iron Curtain, there has been a growth of new, small publishers in Hungary —both idealists and opportunists. Unfortunately, there has yet to be a parallel democratisation of design talent and printing resources. The established State publishing houses can generate the convertible currency needed to import higher quality papers from the West and to take control of the best State printing. In the seventeenth century Tötfalusi Kis, in describing Hungarian printing, said '...it's as though a frog has hopped on paper.' Some of the *new* publishers are achieving this effect again.

Pages from Picasso, *a drama.*

Cover blind blocked and gold blocked on green 'suede' material
Name day book Eva *1989.*

MURÁNYI Zsuzsa

Typographic, 40. (1990)

Muratzombat
vár és templom.

Vasm

Könyöki 1884.

~~r. k. templom~~ várkápolna

1) 1 alapraje ~~[illegible]~~ 5 cm = 10 m - részletekkel, hosszmetszet
2 ajto, hentsig fölke, fáll és zárkovik

2) várkastély helyszínrajza 1885. 15 mm = 10 m

Gózon.

1) muratzombati templom 2 vázlatéskúrás.

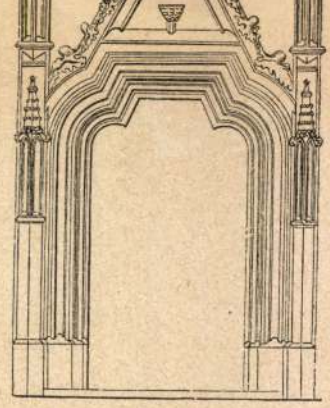

14.

Muraszombati templom

falképe

Lepold Antal:

Szent István király

ikonografiája.

Serbst Istvánemlékk. III.

127. l

CORV

RASSEGNA ITALO

Direzione e amministrazione:

ATI

T.

MÜEMLÉK

H

Muraszombati rk.

gótikus templom
(Vas vm)

falképnyomok

Gerecze falképek
538-h.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban vagy Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejtv. Ujság	Sztár			
köznap	vasárnap								
2	2	1	2						

Kelt Bocsárlapujtó 1942 11/8

Kohn László

aláírás.

Muráti Frigyes

festi

U. 278

eletrop.

MÜRÁTI *Frigyes*, festő, * Barca-Rozsnyó 1856. A katonai pályán működött. Leginkább tiszai tájképeket és a szegedi népéletből vett jeleneteket festett pleinairben. 1911. a la-rochellei nemzetk. kiállításon aranyérmet nyert.

K. G. II. 455. l

№ 98

4279. Salomon Ruijsdael:
Sz. Haarlemben 1600-ban. Elteme

Tajkép ~~templommal~~ hintóval.

~~Egy~~ Erdős ~~sík~~ vidék (hátter et ábrázol
templom ~~bontakozik~~ van négyszöglet
csolya ~~van~~ és egy feltámasztott a
kanyarodó uton, négyes fogatú fede
egy lovas és két gyalogmenő férfi
Balról a domb oldalán ~~két munkás~~
~~az utasokat kiséri figyelemmel~~, k
vehető ki; ~~mig~~ jobbról (egy földmi
lett. Öltözete a szürke paripán ül
dóknak: kalap széles karimával, t
kabát, szük nadrág, csizma vagy c
~~1661.~~

H egy férfi- és egy női munkás

Fa, méretei 47.5:63.~~8~~ 7 cm. __
Gróf Pálffy János hagyomány

Az égbolt felhőzött.

Cliché

BR i Sdael 1661.

törzslelt

~~szerint:~~
Landschaft
fernung, in schwarzen Rahmen
öffentlicher Versteigerung 1

68 (8)

Murarius Péter

Marangoits

Brassó

lásd

Batthyaneum

I. 102

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök

8. sorsz. Műhelyi minta

Muravius Péter

harangonto

öntötte a Szász ugrai

Ág. ev. templom Gyűk

harangját

Me fudit Petrus Mu-

rarius coronensis 1666.

felírattal

Müller Fr. Ver. Arch

N. F. IV. 1859. 235 l

Gerecze P. A nüven-

lékek 527. l

Murarius Péter

kőjövő

Ugrai ág. ev. tpl.

haranglya 1666.

Jul

Czecze lelet VI. 18.

Eltünt szegedi alezredes.

Muráti Frigyest Párisban fogták.

(*Saját tudósitónktól.*) Bizonyára igen sokan ismerik Szegeden *Muráti* Frigyes nyugalmazott honvéd alezredest és családját. Muráti nagyon érdekes, rendkivül talentumos ember; korán nyugdijaztatta magát, hogy minden idejét könyvei és mütárgyai társaságában tölthesse. *Tizenhat nyelvet beszél* s főleg a festőmüvészetben talál örömet, maga is tehetséges, ügyes piktor, kitünő ismerője a külföldi muzeumoknak, képtáraknak. A még erős férfikorban levő alezredes a legutóbbi években, nyugalomba vonulása óta ideálisan szép, nyugodt és előkelő életet élt családjával: feleségével és három kis gyermekével. És most *eltünt az egész Muráti család;* az alezredes, feleségével és gyermekeivel együtt Franciaországban, minden valószinüség szerint Párisban rekedt a háborus bonyodalmak miatt.

Murátiék julius második felében utaztak el Szegedről. Minden nyáron külföldön szoktak tenni nagyobb körutat, de ezuttal direkt Párisba igyekeztek. Augusztus 8 án akarták ugyanis megtartani Párisban az eszperantisták kongresszusát s *Muráti*, mint a magyar eszperantisták egyik kiváló képviselője, ezen a kongresszuson akart résztvenni. Ezenkivül azért is mentek Párisba, hogy meglátogassák keresztkomájukat, *Fontenay* vikomt-ot, a volt budapesti főkonzult, a szegedi francia-kör diszelnökét.

Julius 23 án érkeztek *Belfort*-ba, honnan *Muráti* többek között ezt irta egy ismerősének: „... Belfortban most különösen sok katona van. *Mintha háborura készülne Franciaország.*“ Ezt julius 23-án irta, holott akkor még Szerbiával szemben sem voltunk hadiállapotban.

Második és utolsó levelüket julius 27-én irták Murátiék Szegedre Párisból. Ebben igy ir az alezredes felesége: „Itt a boulevardokon publikálják nagy plakátokon, hogy odahaza háboru kezdődik. Ilyenformán lehet, hogy már a napokban hazamegyünk. *Itt nagy tüntetések vannak az osztrákok ellen, de a magyarokat még nem vették észre. Ha nem sietünk, minket is észrevesznek s akkor talán baj lesz.*“

Azóta senki sem kapott Murátiéktól értesitést sorsuk felől. Hozzátartozóik még a Franciaországgal szemben való hadiállapot előtt leveleket, táviratokat küldöttek nekik, sürgetve az alezredes hazatérését, mert itthon arról volt szó, hogy Murátit is berendelik tényleges szolgálatra. Azonban semakkor, sem azóta nem jött semmi válasz.

Most a Muráti-család rokonai Román és Madridon keresztül küldenek leveleket Párisba, Fontenay vicomte-hoz, érdeklődve az eltüntek után. Természetesen igen valószinü, hogy Muráti alezredest, mint magyar katonatisztet, ott fogták Franciaországban s el sem engedik, amig vége nem lesz a háborunak. Feleségét és gyermekeit azonban valószinüleg hazaengedik.

Főraktáramban állandóan száz darab között válogathat. Cégemre ügyelni kérem, hogy megtévesztésre irányuló hirdetések félre ne vezessenek!

Sehol olcsóbban!

Eredeti fegyvergyári kerékpárok, Singer és karikahajós varrógépek, Pathé tü nélküli beszélőgépek, árfölemelés nélkül, részletre. Használt kerékpár és varrógép jótállás mellett.

Szántó Sándor főraktárában

Szeged, Kiss Dávid-féle palota, Kiss-utca.

Szeged város jövő évi költségvetése.

(*Saját tudósitónktól.*) *Skultéty* Sándor városi főszámvevő ma terjesztette be a tanácshoz az 1915. évi közköltségelőirányzatot, amelyet gondos, körültekintő módon állitott egybe.

Eszerint a községi alap költségvetési előirányzatának 1915. évi mérlege a következő:

Kiadás . . .	6,556.480 korona
Bevétel . . .	5,525.624 korona
Hiány .	1,030.856 korona

Ezen hiány az előző évi 2,061.712 korona 31 fillér egyenes állami adó után számitandó 50 százalékos városi pótadóból fedezendő.

A költségvetési előirányzat mérlegének ismertetése után jelenti a főszámvevő, hogy *költségvetésünk a háztartásunk rendes szükségletének fejlődésére igényelt költségeit a rendes fődözet fejlődésével egyensulyozni képes.*

A költségvetési adatoknak egybehasonlitása azt mutatja, hogy a szükségletek azonkivül, hogy nagyobb arányokban emelkednek s azok mindinkább az állandóság jellegét öltik magukra, addig a fődözésükre hivatott bevételek elég jelentékeny része változó természetü, sőt a bevételi rész egyes rovatainál visszaesés mutatkozik és ezt a kedvezőtlen alakulást mindinkább fokozza a mai sulyos helyzet. *Amennyiben pedig a viszonyok tartósan kedvezőtlen alakulása az előző évek eredményei alapján megszabott s előirányzatba vett bevételeknél még visszaesést mutatnának, ugy a költségvetés kiadási részének bizonyos tételei végrehajtás tekintetében mindaddig függőben tartandók, amig azok fődözetét az év folyamán elért bevételi eredmény nem biztositja.*

A *bevételek* (az elmult évhez hasonlitva) a viszai hidvámnál 25,000, az állami fogyasztási adónál 66,000, a kövezetvámnál 8000, a vizfogyasztási dijaknál 6000, kamatoknál és osztalékoknál 81,000

vetett cikkek adományozása nem kivánatos. Ilyen cikkek beküldését megelőzőleg célszerü az illető hadsegélyező hivatalhoz kérdést intézni. A segélynyujtás legalkalmasabb eszköze a készpénz.

Levelek, kérdések és pénzadományok mindkét hivatal számára, valamint a budapesti hivatalnak szánt egyéb adományok a fentebb közölt cimek alatt küldendők. A bécsi hivatalnak szánt tárgyi adományok cimzése a következő: A cs. és kir. hadügyminisztérium hadsegélyző hivatalának (An das k. u. k. Kriegsministerium Kriegsfürsorgeamt) Wien, I., Stubenring.

Mindkét hivatal a monárkia összes nyelvein levelez.

A király ünneplése

—

Istentisztelet a zsinagógában. Löw Immánuel dr. beszéde.

(*Saját tudósitónktól.*) Lélekemelően szép, igazán hazafias karakterü, ünnepélyes istentisztelet volt tegnap, kedden délután a szegedi zsinagógában, a király születésének nyolcvannegyedik évfordulója alkalmából. A nagy templomot zsufolásig megtöltő, ünnepi hangulattal gyülekezett közönség soraiban vallásfelekezeti különbség nélkül vettek részt Szeged társadalmának vezető egyéniségei, hogy meghallgassák *Löw* Immánuel dr. főrabbi ünnepi beszédét a királyról, e zordon és daliás időben.

Pontban hat órakor kezdődött az ünnepélyes istentisztelet, orgonaszóval és szertartásos énekléssel, majd karénekkel folytatódott. Ezután a szószéken elmondotta Löw Immánuel főrabbi nagyszerü, a lelkeket magasan szárnyaló homíliáját, amit egész terjedelmében itt közlünk:

Uram, a te erősségedben örül a király: mintha királyunk életfolyásának rajzát akarná vázolni, ugy hangzik a 21-ik zsoltár zsolozsmás igéje, amellyel a király születésének napját ünnepeljük ez esti óra ájtatában.

Uram, a te erősségedben örül a király és a te segitségednek, mely nagyon örvendez. Szivének kivánságát megadtad néki és ajkainak kérését nem tagadtad meg tőle.

Szivének kivánsága: kibéküles a nemzettel. Két igaz ember találkozott: a koronázatlan uralkodó és a meg nem választott követ. És a két igaz ember megértette egymást. Megértette a király Deákot, aki a vesztes fejedelemtől nem kért többet, mint a hatalma teljében tárgyaló egyeduralkodótól.

A két igaz ember megértette egymást és „a király és a nemzet őszinte szövetkezése vivta ki az eredményt.“ (Deák VI. 142.) Maga a király mondotta az 1868 as országgyülést berekesztő történelmi jelentőségü trónbeszédben. Kiemelte, hogy „a multból öröklött előitéletek, a szokás hatalma, az események által élesztett féltékenység és az érdekek szinleges ellentéte növelik a helyzet bonyodalmát.“ Hangsulyozta, hogy „azon forrás, amelyből a mult bajai eredtek, be van temetve s fölébe a magyar hüség, hazaszeretet és mérséklet állandó emléke emelkedett, amelyre a történelem máris egész sorát jegyzé fel a nagy és üdvös sikereknek.“ (Deák Beszédei VI. 142.)

És folytatja király-zsoltár: *Mert elővetted őt a te javaidnak áldásaival, tettél fejére szinarany koronát.*

Pazarfényü ünnepen — 47 esztendeje már! — koronázta meg a nemzet a királyt, aki helyreállitá a közügyek törvényes állapotát.

Ne feledjük, hogy ennek a pazarfényü ünnepnek első föltétele az volt, hogy a király önmagát legyőzze: házának hagyománya, nevelésének iránya, ifjukori benyomásai mind más irányba tereltek, abba az irányba, amely a kiegyenlités előtti kort jellemzé: „a jogot nem ismerte el a hatalom; az igazságot elnyomta az önkény; az egyezkedés utját elvágta a bizalmatlanság“. (Löw Lipót Beszédei 238.)

És mindevvel szemben a király bölcsesége uj utat talált. Irányát kijelölte már 1865 végén. „Hinni szeretjük, hogy fejedelmével egyetértve, az ősöktől öröklött áldozatkészséggel és önmegtagadással járuland a nemzet nagy föladatai megoldásához, annál is inkább, miután azon helyzetben van, hogy midőn erőt és sulyt kölcsönöz, saját erejét és sulyát növeli, midőn emel, önmagát emeli, midőn az egésznek fönmaradását biztositja, saját épségét tartja fönn. És ha sikerül egy viszontagságos időszak után birodalmunkat a nehézségek legaggasztóbb fordulatain az ország támogatásával szerencsésen vezetni keresztül, áldani fogjuk azon percet, mely abbeli elhatározásunkat szülte, hogy felkölt sük ujból és megszilárditsuk a fejedelem és ország közötti bizodalmat.“ (Deák III. 506.)

És folytatódik az ige: *Életet kért tőled, adtál neki napoknak hosszuságát mind örökké*“, — két emberöltőn tul tart immár áldott uralkodása!

Csodás aggkor, csodás tartamu és csodás fordulatokban gazdag uralkodás!

Emlékezzünk az olasz, a porosz háboruk néphangulatára!

A vereség akkor reményünk volt, mint ma a leigázott harmincféle nép reménye a cár veresége, mig ma a győzelem létkérdésünk. Ez az érzés a csodás lelkesedés kutfeje!

A király az alkotmány helyreállitását a következő szavakkal kisérte:

„Méltányló kegyelettel ismerjük el ama hazafiui készséget, amellyel őseik a veszély perceiben mindig

A „Próféta“ ma este a kis Csikaló közkedvelt cigányzenekara hangversenyez.

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Muraközy János, festő – születés 1824-1892.

PETŐFI NÉPE

1984 MAR 15

1021

A SZABADSÁGHARCOT IDÉZI MEG

Muraközy János emlékezete

Százhatvan éve született Kecskemét legjelentősebb romantikus festője, Muraközy János. 1984-ben még egy fontos dátum említhető vele kapcsolatban: 1914-ben, tehát éppen hetven esztendeje volt az első — egyúttal legteljesebb — kiállítása is. A Kecskeméti Galériában látható néhány jellemző munkája számos tárlatlátogatóban fölvethette a kérdést: ki volt ez a magyar művészettörténetből nem — vagy alig — ismerhető, megismerhető festő, akinek emlékét ilyenkor, március idusán különös tisztelettel idézzük meg? . . .

● Gerillakapitány búcsúja.

Muraközy 1847 februárjától Marastoni Jakab Első Magyar Festészeti Akadémiájának hallgatója Pesten, majd apja halála (1847. május) után hazamegy, gazdálkodni kezd és gyidejűleg — most már végleg festőnek, művésznek szánva magát — dolgozik.

A szabadságharcot karddal szolgálta, ezért Világos után neki is bujdosnia kellett. Először Kecskeméten, majd Marastoni pesti műtermében húzódott meg, de 1849 őszén megfordult Tardonán (Jókait ott festette meg Kossuth-kalapban), a Dunántúlon pedig Fekete János álnéven vándorfestőként kóborolt. A bizonytalan itthoni rejtőzködésből az osztrák tűzfészekbe, Bécsbe megy, ahol szintén álnéven (Fekete piktor, Fekete János) kezd festést és rajzolást tanulni Carl Rahlnál. Rahl hatásának, tanításának tulajdonithatjuk Muraközy művein a mély vörössel való árnyalás elsajátítását, a súlyos, leomló drapériák és a hullámzó ruharedők alkalmazását, a fény —árnyék ellentétek határozott körvonalat adó használatát és az érzelemteli kifejezésre való törekvést. Bécsben készült róla a feltehetően három festő (Markó András, Lotz Károly, Than Mór) kezétől való lovaskép és egy-két önarcképe is. Muraközy évekig bujdoshatott. Az azonban bizonyos, hogy miután megválasztották (1878-ban) Kecskemét város gazdasági tanácsnokának (haláláig, 1892. szeptember 2-ig töltötte be hivatását) egyre kevesebb ideje maradhatott festésre, amit valószínűleg lassan-lassan teljesen abba is hagyott. Elnyomta, visszaszorította magában a művészt.

Művészi munkásságának eredménye: kb. száz művet számláló festészeti életmű. Legnagyobb számúak az arcképek, férfi és főleg női képmások, leggyakrabban a biedermeier portréfestés modorában előadva. A hátterek a bécsi és müncheni festőakadémiák gyakorlata szerint vörösekkel és zöldekkel készültek. A festékfelrakás igen vékony, takarékos, egy-két arcmáson a ruha részletei, főleg a csipkék megfestése rusztikusabb. Az aprólékos festésmód, s az elsajátított szemlélet miatt aprólékosan részletezettek, naturálisak a művek. Az elnagyoltabb festés a kicsi vázlatoknak frisseséget kölcsönöz, máskor pedig a részletezéstől való mentesség, az összefogottság a realizmus felé nyitja meg Muraközy festészetét. A kor átlagos portréfestészetéhez sorolódó arcképei mellett néhány romantikus tájképe (közöttük is különlegesen a tengert talán nem is látott Muraközy viharos tengerképei) és csendélete említhető.

A Muraközy-kutatásnak fontos területe az arcképek hitelesítése, az ábrázolt személyek lehető legpontosabb azonositása. Például az egyik, eddig „Táncsics Mihály emlékezet után" címűnek tartott képről sikerült bizonyítanom (Rahl egy korabeli önarckép-grafikája segítségével), hogy az ábrázolt nem Táncsics, hanem Muraközy bécsi mestere, Carl Rahl.

Most az előzőeknél is személyesebbre kell fordítanom a szót, ugyanis Muraközy munkásságáról az állandó kiállítása előkészítése—megrendezése óta gyűjtöttem minden adatot. Munkám során, évekkel ezelőtt kaptam egy színes fényképet, amely egy franciaországi magángyűjteményben levő nagyméretű Muraközy-képről készült. A képkereten — fényképről is könnyen olvasható — táblácska: MURAKÖZY JÁNOS GERILLAKAPITÁNY BÚCSÚJA. A kép jobb alsó sarkában: 1848 — ecsettel, szinte a festő neve, szignója helyett fölfestve. A kép mérete: 143x215 centiméter. Ez a nagy mű, a legjelentősebb Muraközy-alkotás — örvendtem meg a fotónak és annak a ténynek, hogy megvan, még ha külföldi tulajdonban is. Az 1914-ben elveszett nagyméretű festményről évtizedekig nem lehetett tudni, hogy elpusztult-e vagy csupán kallódik valahol. Kisméretű kompozició-terve és a nagyobb festményhez több vázlat maradt meg, s került a gyűjteménybe együvé. A Gerillakapitány búcsúja az elvesztett, levert szabadságharc fájó és kitörölhetetlen, eleven emlékét idézi meg, ahogy történelmi festészetünk több jelentős kortárs alkotója is. Muraközy a legszuggesztivebb és legőszintébb vallomását fogalmazza meg a szabadságharcról úgy, hogy az egész mű önarckép abban az értelemben, hogy a megrögzitett jelenetet a saját sorsával és szabadságharcos példájával hitelesiti a festő. A mű történelmi festészetünk s nemzeti romantikánk eddig nem ismert és nem méltányolt darabja. (Most reprodukálják először.)

Muraközy Janus-arcú pályájának nem kevésbé jelentékeny területe mindaz, amit tisztviselőként, főleg gazdasági tanácsnokként dolgozott.

Muraközy János festői életműve fontos értéke Kecskemét XIX. századi művészetének, művészettörténetének. Ha csak egyetlen műve, a Gerillakapitány búcsúja maradt volna fönn — akkor is az lenne: festői híradás a múlt század középső évtizedeiből, abból az időből, amikor karddal szolgálta a hazát, amikor pedig mást nem tehetett, hát festőként, ecsettel a kezében emlékezett, de akkor is 1848-ra. Hitelesen, átélt élmények alapján, meggyőző erővel tudta megidézni. Muraközyről megemlékezni azt is jelenti mindig, hogy 1848-ra gondolunk.

Sümegi György

APRÓHIRDET

Ingatlan

ELADNÁM, vagy elcserélném lajosmizsei, 3 szobás családi házam kecskeméti hasonlóra, vagy 2 és fél, illetve 1 plusz 2 félszobás, lakótelepi lakásra. Leveleket „Magas OTP-átvállalás" jeligére a kiadóba kérek. 23 486

LAJOSMIZSÉN két család részére is megosztható nagyságú családi ház, garázs, pince, melléképület azonnal beköltözhetően eladó. Lajosmizse, Bajza u. 14. sz. alatt. Érdeklődni: szombat, vasárnap a helyszínen.

ÖREGCSERTŐ Kossuth Lajos u. 51. szám alatti családi ház, melléképületekkel, 300 négyszögöl telekkel azonnal beköltözhetően eladó. Érdeklődni: Tóth Ferenc, Kalocsa, Honvéd u. 7. szám alatt. 23 504

ELADÓ 300 négyszögöl jól termő szőlő, őszibarackfákkal, csőkúttal a falu szélén, két részletben is. Jakabszállás, IV. ker. 56. Hegedűsék. 23 502

ELADÓ családi ház, jószágtartásra alkalmas melléképületekkel. Kecskemét, Zöldfa u. 30. 23476

MINDEN igényt és kényelmet kielégítő családi ház, háromszoba, hallos, összkomfortos, plusz 2 manzárdszobás, kiegészítő helyiségekkel, külön feljárattal, nagy melléképülettel — ami szintén 1 szoba, konyha, kamra, plusz garázs helyiségekből áll, minden központi fűtéssel ellátva, 3 család részére is megfelelő, igényesnek sürgősen eladó, készpénzért. Azonnal beköltözhető. Kiskunfélegyháza, Balassa u. 35. 550

SÜRGŐSEN eladó 3000 négyszögöl jó állapotú ezerjó szőlő, Izsák és Soltszentimre község határán. Érdeklődni lehet Kisizsák 165. szám alatt. 23379

CSALÁDI ház eladó, fizetési kedvezménnyel is. Érdeklődni helyszínen egész nap, Kecskemét, Felszabadulás út 18. 882

ELADÓ Izsák, Kossuth u. 140. számú kertes nagy családi ház. Két család részére is alkalmas. Érdeklődni: a helyszínen. 887

ELADÓ ház 816 négyszögöl kertészkedésre, jószágtartásra alkalmas területtel. Hobbinak is átírható. Kecskemét, Máriahegy 281. Dudás Tibor, Bogovicsfalun keresztül. Érdeklődni: du. és hétvégén. 907

ELADÓ Dunavecse belterületén 363 négyszögöl telek, lakóházzal. **Érdeklődni lehet:** Dunavecse, Bercsényi u. 2. délután 17 órától. 38

SÜRGŐSEN tanyát vásárolnék Kecskemét közelében 10 km-es körzeten belül. Árajánlatos leveleket: „Március 378506" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 1014

800 NÉGYSZÖGÖL területtel tanya eladó. Méntelek 143. szám alatt. Villany közvetlen mellette. Érdeklődni: szombat, vasárnap Hetényegyháza, Arany J. u. 10. 1015

KERESEK Kecskeméten félkész családi házat vagy összközműves építési telket vagy kizárólag belvárosban 3—4 szobás összkomfortos lakást. Ajánlatokat: Rigó József, 1077 Budapest, VII., Rózsa Ferenc u. 21. címre kérek. 1019

ELADÓ 900 négyszögöl szőlő, gyümölcsös, szántó és háztáji traktor. Érdeklődni: Horváth János, Helvécia, Matkó II. ker. 220. 23586

ELADÓ ház Alsószéktóban 800 négyszögöl területtel. Érdeklődni: Kecskemét, Szeleifalu, Fészek u. 12. Délután. 23582

NYARALÓ, komfortos eladó kalocsai Dunaparton. Érdeklődni: telefonon Kalocsa

HÁZ eladó. 2 szoba, konyha, fürdőszoba, mellékhelyiségek, pince, istálló, 2200 négyzetméter kert, ebből 500 négyzetméter szőlő, gyümölcsfák, utcafrontra telek is, leválasztható, két utcára építhető. Molnár Sándor Madaras, Szabadkai u. 10. 226

TANYA eladó Kecskemét, Talfája 130. Megközelíthető az E5-ös főúton Törekvés Tsz bejáratán keresztül. Érdeklődni a helyszínen 16 órától, szombat, vasárnap egész nap. 23530

BÁCSALMÁSON 3 szoba komfortos, teljesen alászuterénezett központi fűtéssel ellátott családi ház eladó. Készpénz plusz hitelátvállalással beköltözhetően a Dózsa Gy. u. 20. sz. Érdeklődni Bácsalmás, Kossuth u. 117. 231

ELADÓ bajai Livodában levő 364 négyszögöl hobbikert. Érdeklődni: Bajaszentistván, Bonton u. 19. 235

KÖZPONTI fűtéses, 4 szobás, összkomfortos családi ház, bevezetett szűcsműhellyel, melléképülettel, ipari árammal, borospincével, 1000 négyzetméteren haláleset miatt sürgősen eladó. Kiskőrös, Március 15. u. 12. Érdeklődni minden szombat és vasárnap egész nap. 462

ELADÓ egy hold szőlő, kis házzal. Villany, víz van. Érdeklődni: Juhász Sándor, Kecskemét, Szarkás 88. szám. Miklóstelepi köves út folytatása. 23 409

BALATON mellett Szentgyörgy-hegyen kb. 500 négyszögöl panorámás telekrész olcsón eladó. Érdeklődni Kiskunhalas, Zrínyi u. 47. 483

125 NÉGYZETMÉTER alapterületű háromszobás központi fűtéses kertes villa eladó. Szoba, konyhás lakható melléképülettel. 2 családnak is megfelelő. Megtekinthető: szombat, vasárnap egész nap. Kecskemét, Korsó u. 4. (Hegedűs-köz.) 947

TANYA eladó 800 négyszögöl területtel városhoz 4 km-re. Rajta található birkahodály, sertésólak, magtárak, istállók. Villany (220—380 V) víz van. Érdeklődni: Kecskemét, Koppány u. 1. (Vacsi közről nyílik.) 966

Lakás

ELADÓ városközponti (Kecskemét, Petőfi S. utca) 50 négyzetméteres, kétszobás, összkomfortos, távfűtéses, parkettás, felújított, V. emeleti, kétliftes lépcsőházú lakás, készpénz plusz kis összegű OTP-hitelátvállalással Érdeklődni: 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség, 3. szoba. 23 398

HÁROMSZOBÁS, összkomfortos, gázfűtéses, társasházi lakás garázzsal, központi helyen eladó. Érdeklődni mindennap 17—19 óra között a 22-577-es kecskeméti telefonszámon. 23847

ELADÓ Kecskeméten társasházban 2,5 szobás kertes lakás garázzsal, melléképülettel. Központi kisebb lakást beszámítok. Érdeklődni: Béke fasor 64. fszt. 945

ELCSERÉLNÉM Kecskemét széchenyivárosi 2 szoba összkomfortos negyedik emeleti tanácsi lakásomat városszéli kertes tanácsira. Leveleket: „Vagy családi házra 378402" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 879

BUDAPESTI cserével lakásmegoldást keresek Kecskeméten. Érdeklődni: Kecskemét, Zalka Máté u. 13. II. 8. 23 483

SZÉCHENYIVÁROSI, kétszobás lakás készpénz plusz OTP-hitelátvállalással eladó. Kecskemét, Aradi vértanúk tere 6. VII. 41.

Ú[illegible] könnyű pótkocsival eladó. Kecel, Nyírjes u. 14. 499

ÚJ műszakival 6 éves Trabant Combi, első kézből eladó. Kecskemét, Irinyi u. 52. V. 13. egész nap. 23 482

ELADÓ új ponyvás ZSUK tehergépkocsi. Cegléd, Kossuth F. u. 12. 967

ZSIGULI Combi eladó. Szegedi Istvánné 6045 Ladánybene, Zrínyi u. 3. 23 299

AXIÁL permetező, háromhengeres szivattyúval eladó. Bús Sándor, Orgovány, III. ker. 234. szám. 23 411

1200-AS Lada eladó. Érdeklődni lehet: 16 órától, szombat, vasárnap egész nap, Lakitelek, Kossuth u. 27. Szarkáné. 1000

ÚJ állapotban levő Trabant Lim. eladó. Érdeklődni lehet: Forradalom u. 16. I/18. este 6 után. 1016

ELADÓ 4 db Wartburg-ajtó. Kecskemét, Közép u. 23. 1023

ELADÓ 3 éves Wartburg Tourist tízezer km-rel és olajégőfej tartállyal együtt. Kecskemét, Polonyi Gyula u. 2. Farkas-villa mellett. 1024

ELADÓ 4 hengeres RS-traktor felszerelve szivattyúval, tartály önszóróval, RK—02-es rotációs kapa, 2 hengeres RS-motor. Sipiczki, Kiskőrös, Ságvári u. 48. 23584

OLDALKOCSIS MZ olcsón eladó. Orgovány, Táncsics M. u. 11. 23581

VOLKSWAGEN 1300-ast vennék újszerű állapotban, elfogadható áron. Kecskemét, Daróczi köz 5. 1035

BMW Izetta kétszemélyes kiskocsi, motorjogosítványra jogosult és MB 1000-es Skoda alkatrészek eladók. Imrehegy, Szarkás 136. (Borpincénél.) 508

403-AS Moszkvics új motorral teljesen felújítva, lejárt műszakival eladó. Soltvadkert, Dr. Grätzer u. 29. sz. 509

ELADÓ jó állapotban levő Trabant Combi 1986. szeptemberig érvényes műszakival, irányár: 68 ezer forint. Szabadszállás, Aranyegyháza 93. Vojtkó-tanya. 962

PH-S fehér Skoda 105-ös sürgősen eladó. Kecskemét, Botond u. 2. B. fszt. 2. Mezei Sándorné. Érdeklődni: délelőtt. 971

ELADÓ 1 tonnás Mia diesel, generálozott motorral, áron alul, sürgősen. Érdeklődni szombaton, vasárnap lehet. Császártöltés, Marx K. u. 43. sz. alatt. 230

ÚJ lengyel lakókocsi eladó. Leveleket: „Nyár" jeligére kérem a bajai Magyar Hirdetőbe. 217

Egyéb adásvétel

BONTÁSANYAG eladó, szállítással is. Kecskemét, Tompa Mihály u. 11. 23 566

BONTÁSANYAG: tégla, faanyag eladó. Baja, Árpád u. 16—18. **Piac** mellett. 23 567

ELŐNEVELT 2—3 hetes húshibrid és sárga háztáji tojóhibrid kapható tavalyi áron. Kecskemét, Kerkápoly utca 12. Kertészeti Főiskolánál. 854

10 HÓNAPOS sodrott csődör csikó eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Daróczi köz 3. I 3. Lucza. 976

SODROTT kanca ló eladó. Szabadszállás, Petőfi S. u. 27.

6 MÉHCSALÁD NB 15 keretes új kaptárban eladó. Dézsi Gyuláné, Tass, Kisrét dűlő 2. 37

25 DB fiatal vemhes-fias anyabirka, valamint 1 db vágó kos és egy kazal széna eladó. Kopasz Sándor Uszód, Szabadság u. 72. 238

[illegible] cel, Homokszőlő u. 23. Kiss. 497

VERMONA orgona, erősítő, hangfalak eladók. Kecskemét, Vacsihegy 88/a. 1025

ELADÓ fűrészporos kályha, 120 literes szőlőprés. Zentai, Jánoshalma, Szegfű u. 12. 23585

BAJÁN forgalmas helyen pavilon kedvezményes áron eladó, vagy bérelhető. Szabadság u. 27. 233

220/220 W búvárszivattyú eladó. Minikalort vennék. Baja, Kölcsey u. 112. fsz. 2. 237

Vegyes

VONÓHOROG-szerelés bejelentés nélkül azonnal. Keleti típusú kocsikra 1500 Ft/db. Soltvadkert, Honvéd u. 2. Telefon: 136. 912

GÉPÍRÁST vállalok. Leveleket: „Németül is 378408" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 885

NAGY gyakorlattal elhelyezkednék másodmagammal juhásznak termelőszövetkezetbe, vagy szakszövetkezetbe megegyezés szerint. Duna—Tisza köze előnyben. Lakás szükséges. Kerekes József, Tiszaug, Bokros 6. 922

ÉRETTSÉGIZETT fiatalasszony bedolgozást vállalna Kecskeméten. Leveleket „Bármilyen munka érdekel" jeligére a kiadóba kérek. 23 484

A BAJAI Városgazdálkodási Vállalat a Baján, Epreskert utcában lévő kertészetét 1984. április 1-től kezdődően szerződéses formában kívánja üzemeltetni. A versenytárgyalás napja 1984. március 23. 10 óra. A versenytárgyalás helye: Baja, Kolozsvár u. 1. Részletes felvilágosítást a vállalat jogtanácsosa: dr. Lantos István ad. 987

FÜLCIMPALYUKASZTÁS fájdalommentesen, divatos fülbevalókkal. Fülbevalók, belövés nélkül is kaphatók. Lili-kozmetika, Kecskemét, Széchenyi tér 5. Telefon: 24-439. Hétfőtől péntekig 8—19, szombaton 8—12 óráig. 22662

IDŐS házaspár gondozót keres. Dudás József, Kecskemét, Szolnokihegy 170. 23526

8 HÓNAPOS kisfiú mellé gondozónőt keresek. Albrecht István, 6000 Kecskemét, Sallai u. 7. 1026

850-ES csúcsesztergagéppel bárminemű esztergályosmunkát vállalok. Egész napos elfoglaltsággal, bedolgozás is érdekel. Leveleket: „Rövid határidő 378523" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 1028

2 SZOBA, konyha, fürdőszoba, étkező lakás május 1-től szeptember 30-ig Balatonföldváron vállalatnak nyaralás céljára kiadó, több évre is. Szipola Imre Keszthely, Római u. 7. 219

KIADÓ hobbikertnek, házkörüli szőlő-gyümölcsöskert, megegyezés szerint. Érdeklődni: 3—6 óráig. Kecskemét, Kerkápoly u. 23. (Tüdőkórháznál.) 23432

GÉPÍRÁST vállalok. Ajánlatot: „Írógép 23503" jeligére a kiadóba kérek. 23503

BALATONFÜREDEN társas üdülőben egyszobás lakrész vállalatnak kiadó. Egész évben üzemeltethető. Vasúthoz, vízhez közel van, ajánlatot: „Szép kilátás 23445" jeligére a kiadóba kérek. 23445

26 NÉGYZETMÉTERES, száraz, gázzal fűthető helyiség főútvonal mellett raktározásra kiadó. Érdeklődni: 22-368-as kecskeméti telefonon. 959

CSALÁD elhelyezkedne juhászatban, tsz-nél, bárhol. Leveleket „Lakás szüksé-

Muráti Frigyes

cvgd

Szegedi Napló 1911 okt. 15.

(Muráti Franciaországban.)

U. 146

A tiszapartó s a szegedi népéletből vett jeleneteket ábrázoló képeinel vett részt a la-rochellei nemzetközi kiállitáson s ott arany érmet nyert.

Szegedi Napló 1910. 295. számában részletes életrajza is megjelent.

500.000 P

Jutalom:

300.000 P

FŐNYEREMÉNYEK:

200.000 P

100.000 P

50.000 P

40.000 P

30.000 pengő

25.000 pengő

és sok nyeremény à

20.000, 15.000, 10.000, 5.000, 4.000, 3.000 pengő stb.

A készpénznyeremények összege egy sorsjáték alatt, mely 5 osztályból áll,

7 millió 722.000

pengő.

a 200.000 pengős, sorsjegyekre szeren

A XXXI. m. kir. osztálys

500

Egyetlen mód arra, hogy kis összegg

A mellékelt sz nek számait tartalmaz a kiválasztott szerencse

fo

***megrendelje,* hogy az**

Nyeremén

Hiv

Egész sorsje ár. P 24.-

Abban a remé hogy a nagy nyeremé

Minden második

Nagy nyerés

1933. 12867. LÉGRÁDY TESTVÉREK, BUDAPEST

Ujra egy szegedi, akit a külföld fedezett föl.

— Muráti Frigyes. —

(Saját tudósitónktól.) *Hollós* József doktor esete megismétlődött. Csak néhány hete, hogy *Hollós* drt orvos-tudományi müveért a párisi akadémia kitüntette, már is egy másik *szegedi* embernek jelentős külföldi sikeréről számolhatunk be. Ez a másik szegedi ember: *Muráti* Frigyes, festőművész, nyugalmazott alezredes, a szegedi Francia Körnek csendes visszavonultságban élő nagytudásu, európaszerte ismert elnöke.

Mikor Hollós doktor sikeréről beszámoltunk, akkor a szegediek siettek az elismerés pálmáját feléje nyujtani, akkor „őszintén gratuláltak“ neki a sikerhez. Addig azonban nem akarták észrevenni. Előbb a francia tudományos akadémiának kellett észrevenni és kitüntetni, csak azután ismerték el Szegeden. Szinte különös, hogy a hozzánk mérhetetlen magasságban csillogó francia tudományos akadémia és francia nép közelebb áll a *szegedi* tudósokhoz és művészekhez, mint Szeged közönsége.

(Muráti Frigyes, a festő.)

Átnéztük a szegedi festőművészek névsorát. Összesen sincsenek sokan, de azért vannak néhányan. A *Muráti* Frigyes neve azonban nincsen benne. Kérdezősködtünk utána többektől. Ismerik sokan, mint a szegedi uritársadalom visszavonult, rokonszenves tagját, de mint festőt, mint művészt nem ismerik. Muráti Frigyes neve nem szerepel a szegedi művészek között. A kulturpalotában, a képzőművészeti egyesület tárlatán egyszer se szerepelt.

Annál meglepőbb az a „legmagasabb kitüntetés“, amelyben a *franciák* részesitették *Muráti* Frigyest, a festőt. Tehát ismét a *franciák*. Ha magyar, különösen szegedi tehetség fölfedezéséről és elismeréséről van szó, akkor mindig a franciák a fölfedezők. Gyakran angolok, németek, de semmi esetre se magyarok. Nálunk nem divat tehetségeket fölfedezni, ellenkezőleg: nálunk elnyomni szeretik őket, megakadályozni a művészi kibontakozásukat, lehetetlenné tenni az érvényesülésüket. Ez a magyar divat, a magyar őserény.

Muráti Frigyes több festményt küldött a *La Rochelle*-i kiállitásra. A kiállitásnak kiváló, európai hirü művészekből alakult zsürije ezeket a festményeket *„a kiállitás legszebb művészi alkotásainak“* ismerte el és a legmagasabb kitüntetéssel jutalmazta.

Most kapta meg Muráti Frigyes a két következő diplomát:

VILLE DE LA ROCHELLE.
EXPOSITION INTERNATIONALE
Juillet-Octobre 1911.

Diplome de Hors-Concours, membre du Jury décerné á Monsieur *Muráti Frigyes* artiste Peintre á Szeged. (Hongrie.)
Le President du Jury. *Le Vice President* du Jury. *Le directeur. Le Maire.*

Magyarul:

La Rochelle város nemzetközi kiállitása. 1911. julius—október.

Oklevél. Muráti Frigyes festőművész urnak, Szegeden, akinek a zsüri versenyen kivül szavazta meg az oklevelet.

A másik a nagy arany érmmel való kitüntetést dokumentáló diploma szövege a következő:

VILLE DE LA ROCHELLE.
EXPOSITION INTERNATIONALE
Juillet-Octobre 1911.

Le Jury des Recompenses a décerné a Monsieur *Muráti Frigyes*, á Szeged, (Hongrie) un Diplome de *medaille d' Or et Croix de Merite*-pour ses *Magnifiques Peintures.*
Le President du Jury. *Le Vice President* du Jury. *Le Directeur. Le Maire.*

Magyarul:

La Rochelle város nemzetközi kiállitása. 1911. julius—október.

A zsüri elismeréséül megszavazta Muráti Frigyes urnak, Szegeden, az arany érmet, festőművészi munkájának dokumentálására.

A francia lapok a legmelegebb elismerés hangján irnak *Muráti* Frigyes művészetéről. A Bordeaux-ban megjelenő *La France* legelőször emliti Murátit, akiről a következőkben nyilatkozik:

— „La Tableaux de M. *Muráti* Frigyes peintre hongrois qui se trouveront a l'exposition feront l'adiniration de tous les visiteurs ajoute le „Journal de l'Exposition“.

Magyarul:

Muráti Frigyes ur magyar festménysorozata ugy a közönség, mint a kiállitási ujság itélete szerint az első.

(Látogatás a művésznél.)

E rendkivüli elismerések hirül vétele után munkatársunk ma fölkereste *Muráti* Frigyest szegedi Maros-utcai lakásán, hogy megtudja tőle élete és művészetének körülményeit s főleg azt a kirivó mellőzést, amelyet művészete kapcsán Szeged vele szemben tanusit.

Erőteljes, délceg ember a művész. Lekötelező szivességgel fogadott. Mellette két kis pöttöm legényke, 3—4 évesek, akik barátságos — „Bon jour Monsieur“ köszöntéssel fogadnak.

A kölcsönös udvariassági kérdések és feleletek után áttérek látogatásom céljára s megkérdem: Mi az oka Mester, hogy Szegeden ugy társadalmi, de főleg művészi szempontokból oly inkluziv módon él? Miért nem állitotta ki a Kulturpalota tárlatán még egyetlen müvét se Szegeden?

— Emlékszem a *Szőry* József dr esetére, aki négy év előtt Berlinbe küldötte föl néhány festményét a tárlatra. A berlini lapok mind a legnagyobb magasztalással irtak róla s különösen a *Berliner Tageblatt* valóságos dicshimnuszt zengett róla. Idehaza Szegeden észre sem akarták venni. Lekicsinyelték s még, amikor már Berlinben a német sajtó elismerte, még azután sem akarták elismerni, vagy méltányolni. *Szőry* dr végre is fölhagyott a festéssel s most csak a maga passziójára dilettánskodik, egyébként kénytelen ügyvédi gyakorlatot folytatni, — hogy megéljen. Én tanultam a *Szőry* dr esetéből és rosszul esett volna, ha a szegedi kritika „elbánna“ velem és a művészetemmel. Féltem a szegedi kritikától és közönségtől. Ezért nem vagyok Szegednek festőművész. Mert hát — valljuk be őszintén, — a nemzeti főváros nem érett még meg arra, hogy a művészet is helyet találjon benne.

Közben megnézegetem a festményeket. *Tiszaparti részlet.* Ez is az. Ez is. Nini, ez itt a tápéi kapu.

---

virágot tapos. És hamar olyanná lesz, mint a taposott tartó, — virágtalan, sivár.

Veron: Az életet nem lehet illuziókban végig élni.

Dr Schönherrné: És az embernek sokszor be kell tartani a szemét. Nem kell olyan nagyon finom lelkünek lenni, amilyen ön.

Ajnóti: Hogyan, hát beletörődjem abba, hogy az élet evés-ivásért és kiszabott ölelésekért van? Hol van akkor az *emberi* az életünkben?

Veron: Az illuziók csalittal benőtt árkok. A gödrőt nem látja az ember; — minduntalan belép és egyensulyt veszit... Jobb a tarolt, meztelen földön biztosan járni és küzdeni az élet javaiért.

Ajnóti: Az élet java épen az illuziók! Vagy az evés, ivás, nemzés és öltözésben kimerülnek az élet javai? A ló is küzd az abrakáért és a jobbfajta a nemzés gyönyöréből is részt kap. És (Veron felé fordulva.) ha önnek igazat adok, akkor nincs különbség a különféle küzdők céljai között. (Felmelegedve.) Akkor nincsenek lelki szükségletek csak testiek.

Veron: Az illuzió mindig csalódást hoz. Kiábrándit és elkeseriti az életet.

Ajnóti: Nem szabad azt egynemü káprázatnak nézni. Lehet az reális földbe ültetett virág is. És az ilyenre szükség van. Igaz, hogy legtöbben beérik a testük táplálásával; — azok haladjanak csak a maguk utján... A világot, a közszellemet nem a tápláló emberek irányitják. Talán a gondolkozók, az érzők; — az erős értelmüek, nem pedig a kemény testüek.

Veron (Fészkelődik. Leplezni igyekszik idegességét.)

Ajnóti: Én, — ez a magam álláspontja — ha módom lesz, — külön költözöm családomtól. Messze, más utcába. Elviszek magammal mindent, ami a feleségemre emlékeztet. És neki nem kell teljesebb emlékeztető két kis gyermekünknél. Azonban én is élek. És ő azt érezni fogja, mig igy nem is gondol rá, hogy engem is érez, ha kis fiamat megcsókolja. És lelkességgel, nagyobb gonddal fogja a kicsinyeket nevelni és olvas és müvelődik. És ezekkel közelebb és közelebb jutunk egymáshoz lelkben.

Veron: Megbánja a test, ha a lélekhez jut minden kedvezés.

Ajnóti: Gyakran találkozunk majd és én udvarolni fogok neki. És ujra megszeretem és ujra meghóditom. És találkánk lesz. Ő minden szépről fog nekem beszélni. A kicsi apró házügyek saját belügyei maradnak. És mi végig tisztelni és szeretni fogjuk egymást.

Dr Schönherrné: A feleségét ezalatt más fogja megszeretni. Aki közelebb lakik hozzá és többet foglalkozi k vele. Az asszonyok odaadó hálával honorálják azokat, akik nekik több időt szentelnek.

Ajnóti: E tekintetben nincs aggódásom. Én félreállnék az utból, mielőtt az megeshetne. Szememben teljesen értéktelen az a szerelem, amelyet őrizni kell. Nem erőszakolnám... De hiszen mondtam, hogy az együttlakás intézménye soha nem lehet olv erős kapocs, mint az ápolt, gondozott szerelem. Ebben része van a léleknek. És aki a lelkével is szeret, azt nem kell félteni.

Dr Schönherrné (Lelkesen.): Nem adhatok igazat, de meg kell vallani, hogy amit mond, az fogva tart. Muszáj vele foglalkoznom. (Óráját nézi, félig zavartan.) De most már igazán készülnöm kell.

Ajnóti: Nagyságos asszony még nem mehet.

Dr. Schönherrné (Kiváncsian.): Miért?

Ajnóti: Hiszen el sem mondta, hogy minek köszönhettük a kedves szerencsét?

Dr Schönherrné (Zavartan.): Látni akartam önöket. Nem elég ok az?

Ajnóti (Kétkedve nevet.): Lehetséges?

Dr Schönherrné: Tudja, hogy magától félek? Még soha nem érezem, hogy valaki igy kiolvassa belőlem, amit gondolok.

Ajnóti: Csak ne nézzen gondolatolvasónak! Nincs abba semmi boszorkányság. Ma nagyon demokrata világban élünk. (Lopva Veron felé pillant.) Ma senki sem keresi fel embertársát, ha nincs szüksége embertársára. (Meghajolva.) Nagyságos asszonyom, rendelkezésére állok.

Dr Schönherrné: (Pajkosan jóizüt nevet. Elköszön kedvesen mindenkitől. Ajnótival el.)

Ujra a Tisza. Tiszai hajók, kirakodás a hajókból, vizimalom. — Ahogy nézegetem a képeket, arra a tapasztalatra jutok, hogy nini: minden szegedi müvész között ez itten a legszegedibb festő. Majd minden festménye szegedi tárgyu, tehetséggel, tudással és igaz müvészi meglátással festve. És ezekkel a szegedi képekkel aratta ezt az osztatlan sikert La Rochelleben.

(A Tisza-táj piktora.)

A müvész megmutogatja a vázlat gyüjteményét. Tömérdek akvarel. Szintén a *„Tisza"* kultusza. Nekem mind között az akvarel képei tetszenek legjobban. Van egy párisi képe: Részlet a Bois de Boulogneból, mely gyönyörü, meleg tónusával szinte megkapja az embert. Mind *plein-air*, mind modern, ujszerü felfogás.

Megnézzük a dijakat, melyekkel a francia zsüri kitüntette. Csodás müvü *nagy aranyérem* az egyik, sulyra nézve is egy kis vagyon. Egy patinizált ezüst plakette, arany babérággal övezve és egy zománcozott arany kereszt. Mindegyiket igazolja a megfelelő diploma.

A csodálatos müvészi képességet és alkotó erőt látva, különösen érdekel Murátí élete folyása, akiről tudom, hogy *nyugalmazott alezredes* s igy ifjukorában aligha végezhetett rendszeres müvészi tanulmányokat. Muráti ur röviden a következőkben vázolja eddigi életét:

— Születtem 1856-ban Barca-Rozsnyon. A katonai pályára készültem s igy a kadetiskolába léptem. 1876-ban neveztek ki hadnagygyá. 1899-ig voltam a közös hadsereg kötelékében, miközben *tanára* voltam a bécsujhelyi kadetiskolának. A francia nyelvet tanitottam. Többek között két *Bourbon-sarjat* is tanitottam és pedig szintén a francia nyelvre. Ezek egyike nem más, mint *Vendome* herceg, a nemrég elhunyt *Lipót* belga király veje, az allenconi gróf fia. Vendome herceg édesanyja a mi boldog emlékezetü Erzsébet királynénk szomoru sorsra jutott nővére, aki a párisi jótékonysági bazár égésekor járt szerencsétlenül.

A másik Bourbon-sarj tanitványom *Pedro*, braziliai herceg, *Count Deus* őrgróf fia, a volt braziliai császár unokája. Még ma is kedves emlékeim közt őrzöm e két Bourbon herceg iskolai dolgozatait.

1899-ig voltam a közös hadsereg tisztje. Ekkor őrnagyi rangban áthelyeztek a honvédséghez, majd mint alezredes 1905-ben nyugdijba léptem.

— Mi volt a közvetlen oka, hogy megvált a hadseregtől ereje teljében, java férfi korában?

— Az a vágy sarkalt, hogy teljesen a müvészetnek szenteljem magam. A katonai pályán annyira el voltam foglalva, hogy nem igen volt érkezésem a festészet kultiválására.

— Ne tessék ám ezt betü szerint venni, — szólt közbe az ezredes egy szintén jelen volt barátja, akinek kedves indiszkréciójából megtudom, hogy a főok az volt, amiért megvált katonáéktól, hogy darabont-korszak lévén, a sorozásokhoz rendelték ki. Muráti ezredes pedig, mint igaz magyar hazafi azt mondotta, hogy törvénytelen alapon nem szállit ujoncot az osztráknak. Ez volt az igazi ok.

Nos és csak azóta fest, amióta nyugalomba vonult? Különös lenne, hogy valaki 50 éves korában kezdjen ilyen magasztos hivatást és hozzá ily bámulatos eredménynyel.

— Oh, nem egészen igy van. Már kadetiskolai növendék koromban, minden szabad időmet azzal töltöttem, hogy festegettem, rajzoltam. Később is, mint katonatiszt, minden szabadidőmet Párisban, Rómában vagy a müvészet más empóriumában töltöttem, ahol szorgalmasan festegettem és tanultam.

(A tudós és nyelvész.)

Az ezredes nemes szerénységéből és szükszavu előadásából nem igen ismerném meg bámulatos egyéni kiválóságait, ha segitségemre nem lenne a barátja, akinek nevét nem akarjuk elárulni. Az ő barátságos leleplezéseiből tudom meg, hogy Muráti ezredes nemcsak mint müvész, de mint *tudós is kiváló* s bizonyos, hogy képzettebb, európaibb müveltségü ember aligha él ma Szegeden. *Muráti ezredes beszél minden müvelt európai nyelvet.* Kiváló orientálista s tökéletesen beszél törökül. Szorgalmas müvelője a görög nyelvnek s állandó levelezésben áll a Miklós herceg védnöksége alatt levő athéni Zenekonzervatóriummal, amelynek ő: *Muráti* disztagja. Talán az egyedüli magyar, aki a klasszikus hangszereken (gitár, mandolin) tökéletesen játszik. Több *zenei szerzeménye* van.

Mint vivónak, kitünő neve van sportkörökben. A vivásról irott könyve egyik legkiválóbb müve a magyar sport-irodalomnak. Három év előtt *Armentani* szegedi és *Mayone* aradi vivómesterekkel turnét rendeztek Olaszországban s nyilvános akadémiát tartottak Páviában, Varese és Portodanciában. Az olasz sajtó egyhangu dicsérettel emlékezett meg akkor a magyar vivómesterekről és — különös véletlenből akkor halt meg Garibaldi kedvenc magyar katonája: Türr tábornok, — az egész magyar nemzetről.

Muráti ezredes sokoldalusága, univerzális tudása ezzel nincs egészen kimeritve. A gyorsirászatban valóságos „phenomen". A franciaországi „Institut-Stenographique" évi jelentése közli e nagyhirü intézmény tagjainak névsorát. A sok ezer tagot számláló egyesületnek összesen csak tizenkét *disztagja* van. Magyar ezek közt csak egy van: *Muráti Frigyes, Szeged.* Murátit, mint gyorsirót igy ismerik Párisban. Igaz, hogy állandó levelezője a „Journal Stenographique" és a „L'Eclair" cimü gyorsirászati szaklapoknak.

Egy valami, különösen föltünt *Muráti* ezredes dokumentumaiban. A festményei mindenikén még ha külföldre szánta is őket, csak igy jelzi a nevét: *Muráti Frigyes.* Tehát nem „Friedrich Muráti", nem német és nem francia, hanem magyar. Érmei, oklevelei, minden irott dokumentuma: *Muráti* Frigyest emlitenek s a francia lapok is *Muráti Frigyest* irnak és dicsárnek.

Ez a jelentéktelennek látszó, de nagyon figyelemreméltó körülmény ékesebben szól Muráti hazafias érzése mellett, mint egy róla irott foliáns. Nem is folytatjuk tovább ezt a róla szóló riportot s csak annyit jegyzünk meg végezetül, hogy Muráti ezredes csak hat év előtt, nyugdijaztatása után telepedett meg *Szegeden,* hogy szinmagyar, Tisza-parti városban éljen s ugyanakkor 52 éves korában nősült s ma három szép gyermek apja. Végül ő az a szegedi ember, akit minden más szegedi *notabilitásnál* jobban ismernek és becsülnek a külföldön és akit a legkevésbé ismernek itt Szegeden.

SZINHÁZ, MŰVÉSZET

Szinházi müsor.

Szerda d. u.: Ifjusági előadás: *Falu rossza.* — Este: *Erdeilak,* vigjáték. Bemutató és *Daudin György,* vigjáték. (Páratlan ³/₃.)

Csütörtök: *Leányvásár,* operett. (Bemutató. Páros ¹/₃.)

Péntek: *Leányvásár* operett. (Páratlan ²/₃.)

Szombat: *Leányvásár,* operett. Páros ³/₃.)

Vasárnap délután: *Árendás zsidó,* népszinmü. — Este: *Leányvásár,* operett. (Bérletszünet.)

—

Beszélgetés Bánffy Miklós gróffal.

(Saját tudósitónktól.) Az Operaház nagy freskókkal diszitett disztermébe, amelyben az ember okvetlenül az utolsó intendánsnak, *Keglevich* István grófnak imponáló alakjára gondol s amelyet eddig *Mészáros* igazgató foglalt le magának, *Bánffy* Miklós gróf, az ujonnan kinevezett kormánybiztos költözött be. Künn a titkár szobájában és az előtermekben tolonganak a látogatók: konstatálni lehet, hogy az ujonnan kreált magas méltóság nem lesz szinekura. Abból a fesztelen kedvességből, amelylyel Bánffy gróf látogatóit fogadja, abból a hévből és alaposságból, amelylyel munkatervéről beszél, látni lehet, hogy vele uj szellem, energikus és munkás ember költözött az Operába.

— Azt kivánja, hogy terveimről beszéljek? — mondotta a kormánybiztos fővárosi tudósitónknak. — Most még nincsenek terveim, amint tudja s amint azt a lapok megirták, a kultuszminiszter azzal bizott meg, hogy a két szubvecionált szinháznak viszonyait tanulmányozzam és azután tapasztalataim alapján mutassam be terveimet a viszonyok gyökeres javitására vonatkozólag.

— Ez a megbizás a Nemzeti Szinházra is vonatkozik?

— *Elsősorban természetesen az Operaházzal kell foglalkoznom,* ahol a reformok a legsürgősebbek. Mindamellett a Nemzeti Szinháznál is akad számomra dolog. Ez azonban inkább a szinház *pénzügyeire* vonatkozik. A Vig Opera megváltásánál elvállalt kötelezettséget és az uj Nemzeti Szinház felépitésének költségeit értem ez alatt.

— Milyen módon akar befolyni gróf ur a legközelebbi jövőben az Operaház vezetésére?

— A legközelebbi jövőben semmiképen sem, ami természetes is, miután először meg kell ismerkednem a szinház belső viszonyaival. Ez a szezon máskülönben is annyira előrehaladt és igy nem hiszem, hogy a legközelebbi hónapokban valamibe avatkoznám.

— Gróf ur mindenesetre gyökeres reformokra és változásokra gondol?

E felől sem nyilatkozhatom ma még, miután természetesen még nem határoztam végleg. Sok mindenre gondoltam már, de a legközelebbi jövőben nem szabad tőlem semmit sem várni. Máról-holnapra még egy magánszinházat sem lehet reformálni, annál kevésbé egy államit, amelynek adminisztrációja nehézkesebb.

— Gróf ur ismeri a zenekedvelő közönség nagyrészének hangulatát, melylyel az Operával szemben viseltetik?

— Természetesen ismerem és azt hiszem, hogyha a rossz vélemény befolyásolná a publikumot, ez a látogatottság rovására menne és megnehezitené a reform keresztülvitelét.

Ezután a beszélgetés külföldi szinházakra és darabokra terelődött. Bucsuzáskor az az impresszióm, hogy Bánffy Miklós gróf azok közé az emberek közé tartozik, akik inkább megvalósitják a reformot, mint előre kikürtölik.

—

*** Fővárosi szinházak és a mozik.** A budapesti magánszinházak igazgatói: *Faludi* Gábor, a Vigszinház igazgatója, *Beőthy* László, a Király- és a Magyar Szinház igazgatója, *Márkus* Miksa, a népopera részvénytársaság elnöke és *Feld* Zsigmond, a Budapesti Szinház igazgatója, tegnap délelőtt felkeresték Boda Dezső főkapitányt és kétirányu kérelemmel járultak elébe. Arra kérték, hogy valamely törvényes eszköz utján hasson oda, hogy egyrészt a mozgó-fényképszinházak ne játszhassanak szinészek közreműködésével szindarabokat, ugynevezett kinema-sketcheket, amire nincs engedélyük, másrészt pedig a szinházakra és a mozikra vonatkozó hatósági szabályrendeleteket módositsa olyképen a főkapitány, hogy tüzrendészeti és egyéb szempontokból azok a mozik, amelyek szindarabokat is játszanak, olyan elbánásban részesüljenek, mint a szinházak, vagy megforditva: a szinházak számára is csak olyan mértékben legyenek kötelezők a szabályrendeletek, mint a mozik számára. A főkapitány azt felelte a nála megjelent szinházigazgatóknak, hogy neki egyelőre nincs módjában elhatározó intézkedést tenni.

Muráti Frigyes

U. 146.

Sz.	A kiíz. ideje			Közelebbi megjelöl
	év	hó	nap	
				Áthoz

Muráti Frigyes

U. 1564

190

M.D.K.

Petrus Murator de Laco de Como

Valószinüleg azonos az 1553-ban emlitett Petrus de Kom-mal.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. I.közl.180.o.

Az Egri Múz.Evkönyve.I.Eger,1963

Murányi Adorján Zoltánné

Deés Mária

festő

Siremlékavatás. Murányi Adorján Zoltánné Deés Mária Gizella festőművésznő siremlékének felavatása vasárnap fél 4 órakor lesz az óbudai uj keresztény temetőben. XX. diszparcella, 80. sírhely.

Pesti Hirlap 1939.

okt. 28.

1. *Suppé:* [illegible]
2. *Kozma-Ivánka:* A karthagói harangok. Melodráma. Előadja *Hangay Gyula,* zongorán kiséri *Goldmann Andor.*
3. *Lányi:* Kuruc dalok. Előadja az énekkar.
4. *Strauss:* Cigánybáró. Előadja a zenekar.
5. Üdvözlő szavak. Mondja *dr. Orel Géza,* c. k. főig.

Szünet.

6. *Erkel:* Bánkbán. Előadja a zenekar.
7. *Endrődy-Kulifay:* Visszavárlak. Melodráma. Előadja *Czifra Zoltán,* zongorán kíséri *Szikossy Nándor.*
8. *Hubay:* Csárdajelenet. Hegedün előadja *Strasser István,* zongorán kíséri *Szikossy Nándor.*
9. *Mozart:* Török induló. Előadja a zenekar.

A műsor ára egy pengő.

Pallas nyomda, Budapest.

Muraszombat

fortalitium Du-
nantiel
1555.

Takrajzok

II. 57. l

A m. kir. vall. és közokt. m
alatt a budapesti IX. ker. m
rendeletének másolata:

1921/22. évi költségvetés, A

A Műemlékek Ország
vegyes házi kiadások megtéri
engedélyezvén, utasitom az á
az emlitett bizottság elnoki
ellátásával megbizott Kertés
nyugtájára elszámolás kötele

Muratore Architetto

... ma esprimo il nostro bisogno e vorrei se non quello, uno simile. Qui havemo mille scudi l'anno da fabbricare e per non haver uno fedele, se ne va gran parte in niente... Padre mio, di nuovo replico, ho chiesto due; un Rettorico et un muratore architetto, et ho detto sì poco per non noiar la provintia, ma se ne mandasse più de maestri, sarebbe meglio, perche quei che qui sono, s'occuparebbono utilmente con i prossimi" (Fontes II. 1913. 64-65.)

Balogh Iolán: Késő renaissance Zófaragó mihályt II. Zólomány
A Zolozsvári mihályt - Ars Hungarica 368. old.
1974/2

1

Muratore Architetto

1584 febr. 27. Ferrante Capeci Zvári rektor levele P. Claudio Aquaviva jezsuita generálishoz: „Secondo priego V. Paternitá, mi mandi a tutti modi un mezzo architetto, qual sia ancora un intiero muratore, quale qui è il nostro Josefo. Tale mi parve un mastro Gioan Pietro che fabbricava al collegio, non domando già quello, se è caro al collegio;

Balogh Jolán: Késő renaissance Zsigmondmühelyek II. Zsigmondmühelyek A Zolorsvári mühelyek – Ars Hungarica 1974/2 367-68. old.

TESTEDZÉS

A 25 év előtti első magyar-amerikai kecseszkecsken birkózómérkőzés szenvedő hőse és az első magyar rugby játékos Kankovszky Artur volt

Két kis történet két nagy sportcsatáról

Van a szigetország fiainak egy kevéssé emlegetett, de annál tartalmasabb közmondása: *a modor és a spleen teszi az embert.* A jó modor és a bogarasság, a furcsa szokás, a meglepő tulajdonság, a virtuskodás.

A napilapok hasábjai naponkint beszámolnak a magyar ember egyik feltűnő tulajdonságáról: a virtuskodásról, amely más nemzetnél egyáltalában nem, vagy egészen csekély mértékben található meg. A mai sporttársadalom fiatalabb tagjai nagyon keveset, vagy semmit se tudnak a békeévek híres sportembereinek splenjeiről, virtuskodásáról. Félfüllel hallanak valamit az idősebbektől, de a fantasztikusnak beillő történetet nem hiszik el. Számtalan ilyen természetű történet kering a sportberkekben nagynevű sportemberekről. Számos ilyen történet fűződik *Kankovszky* Artur, a Magyar Ökölvívó Szövetség ügyvezető alelnökének nevéhez, aki számos fogadás hőse volt.

Kankovszky Artur különben a közelmultban magas olasz kitüntetésben részesült: megkapta az olasz koronarend lovagkeresztjét, amellyel a cavalliere, a lovagi cím jár.

A *Hétfő* munkatársa fölkereste *Kankovszky* Artur, a háború előtti évek egyik legnevesebb sportemberét. Az ökölvívók legfőbb irányítójának furcsa szokása volt:

10 sportágban gyakorolta magát.

és egyike volt a legismertebb magyar birkózóknak.

— 1912-ben történt, hogy beálltam Amerikában katonának az amerikai hadseregbe, — kezdte nyilatkozatát a népszerű sportszakember. Az ezredünk Dél-Dakota állam Robinson nevű helységében állomásozott, egy erődben. Az erődöt valaha az indiánok ellen építették, 1912-ben azonban már békés állapotok uralkodtak ezen a vidéken. Az ezrednek mesés fölszerelésű tornaterme volt, ahol mindenki hódolhatott sportszenvedélyének.

A legnépszerűbb sportág természetesen a birkózás volt.

Én is beálltam bajtársaim közé és miután itthon elég szép sikereket értem el a görög-római birkózásban, könnyen legyőztem ellenfeleimet. Győzelmem híre az erőd falain is túljutott. A közeli 1500 lakosú város birkózóbajnoka ugyanis fölkeresett és kihívott egy mérkőzésre. A megállapodás megkötöttük, ennek értelmében a mérkőzést a következő hét szombatjára tűztük ki. Ellenfelemnek sikerült a helybeli mozit megszerezni és így zsufolt nézőtér előtt került sor a viadalra. Ellenfelem nálam jóval alacsonyabb volt, de félelmetes és szokatlan erejéről már én is sokat hallottam. Ennek ellenére mégis kiállottam ellene. Ponyva ugyan nem volt leterítve a földre, ellenben kifeszített kötelek gondoskodtak a közönség távoltartásáról. A mérkőzés nagyon hamar véget ért.

Ellenfelem a kezdéskor nekem ugrott és a szemembe vágott,

majd gáncsot alkalmazott és így a földre kerültem. Egy szempillantás alatt ugyan, de csukott szemmel tájékozódni tudtam és alaposan megragadtam a ravasz fickót.

Hol én voltam felül, hol ő

és így vergődtünk összefonódott kígyók módjára, egészen addig, míg egyszer csak karjával *átkulcsolta a fejemet és kemény szorítással befogta az orromat és a számat.* Lélegzeni nem tudtam és hosszas kínlódás után *kénytelen voltam feladni a mérkőzést.* Ellenfelem a kecseszkecsken szabályai — ha van ilyen — szerint dolgozott. Erről a birkózásról nekem egészen eddig halvány fogalmam se volt, nem csoda hát, ha már a kezdéskor elvesztettem a mérkőzést. Tízperces szünet után került sor a második menetre.

Amerikában ugyanis az a szokás, hogy abszolút győztes csak az lehet, aki három fordulóból álló mérkőzéssorozat alatt két alkalommal győz.

Alig ocsudtam fel az első fordulóban szerzett bódulatból, máris mennem kellett. Ellenfelem most is remekelt. Kezével támadott és

nyomban kicsavarta mindkét karomat a helyéből.

Ugyanennél az ezrednél mutatkoztam be, mint rugbyjátékos. Egy alkalommal a szomszéd század kihívott bennünket egy futballmérkőzésre. Tőlem is megkérdezték, tudok-e játszani. Itthon is futballoztam és elég jó játékosnak tartottak, tehát igennel feleltem. Miután nagytestű voltam, beállítottak középfedezetnek. A pályán derült ki, hogy valami nem „stimmel." Ugyanis

az amerikaiak a rugbyt nevezik futballnak

és nekem erről a játékról se volt halvány fogalmam. Ennek ellenére belementem a dologba. Ennél a játéknál: felálláskor a csatárok összedugják a fejüket és a centercsatár adott jelre, a lába között a mögötte álló centerhalfnak dobja a labdát, akinek már futni kell a labdával az ellenfél kapuja felé. Én is megindultam, néhány lépés után azonban az ellenfél egyik játékosa elgáncsolt, én elvágódtam, mire 8—10 ember — kicsi a rakás elvét vallva, — ránk dőlt. Én legalul, a pokoli teher alatt, a labdát szorongatva, a legnagyobb fájdalmat éreztem.

A húsz láb és negyven kar egymásbafonódva egymást tépte és rugta.

A helyzetem kétségbeejtő volt, míg végre megszólalt az egyik játékos társam: — *down!* Lent van a labda a földön! A bejelentés nyomán megszólalt a mérkőzést vezető bíró sípja és szét parancsolta a fölöttem viaskodó, rúgkapálózó társaságot. Ezt az utóbbit már mástól hallottam, mert

időközben elvesztettem az eszméletemet

és úgy kellett felmosni.

A rugbymeccset szép nézni de végigjátszani már komolyabb teljesítmény...

RAJCZY IMRE dr.-t választotta a Nemzetközi Diáksszövetség elnökévő

A turistaharc reflektorfényben

A turistatársadalom körében nagy port felvert Zsitvay Tibor és Nagy Emil-félét ajánlkozás egész sereg homályban megbujt kérdést hozott a felszínre. Ezek közül a legfontosabb a turistaankét kérdése.

Megírtuk, hogy a turisták álma, az erdőtörvény végrehajtási utasítása mindig csak álom maradt, mert Zsitvay Tibor az ügyet elsüllyesztette.

A turistaszövetség tanácsában egymást követték a sürgető felszólalások, de eredménytelenül, mert minden megakadt a „védnök" személyénél. Végül is olyan határozatot hozott a szövetség, hogy nagyszabású ankétet rendez és a nagyközönség előtt igyekszik feltárni az ügy részleteit. Az ankétből sem lett semmi, mert a „nagyhatalmak" megint csak közbeléptek és újra elodázták az ügyet.

Egyideig úgy látszott, hogy a nagy politikai csőd hasznot hozott a turistatársadalomnak, mikor előállott Zsitvay Tibor és Nagy Emil és közös erővel bejelentették, hogy a végrehajtási utasítás ügyét most már rövidesen elintézik. Kiderült azonban, hogy a szónoki bombasztok csak üres szólamok, a nagy kiállás csak kortesfogás és politikai trükk, mert a két régi potentát most már nagyon is messze van attól, hogy ilyen nagy horderejű kérdést el tudjon intézni.

De ezenfelül más is kiderült: világossá lett a turistatársadalom előtt, hogy a jelentős tömeget a két veterán politikus csak ugródeszkának akarja felhasználni. Míg a zsidó erdőbirtokosokkal kellett volna szembeállni, addig Zsitvayék semmi egyebet sem tettek, mint visszatartották a türelmüket vesztett keresztény tömegeket. A turistatársadalomnak el kellett türnie, hogy a zsidó Dréher—Haggenmacher-uradalom szétszedje és a kerítés elé dobja a bölcsőhegyi, keserves fillérekből megépített kilátótornyot, hogy a zsidó erdőbirtokosok elvakított erdőőrei málövöldözzenek a turistákra, kutyákal kergessék őket, elzárják a turisták elől a régi utakat, megrongálják az útjelzéseket, elkeritsék az évszázadok óta szabad területeket és egyéb módon vegyék el minden egyes turista kedvét a termé szetjárástól és újra a kocsmákba és szobákba kényszerítsék a szabadbavágyó tömegeket. Mindezek ellen Zsitvayék soha nem tettek semmit.

A csőd utáni próbálkozás már késő: a turistatársadalom nem felejt és semmiesetre sem Zsitvayékkal akarja megvívni a harcát a zsidó erdőbirtokosokkal szemben, hanem új, meg nem alkuvó bátor harcosokkal.

Bé-E-A-Cé

BEAC, BEAC, BEAC!

— A Hétfő munkatársától. —

Az atlétikában évek hosszú sora óta tartó pangás van. Sokan azzal magyarázzák ezt a körülményt, hogy az intelligencia, de különösen a főiskolás diákság nem érdeklődik kellő mértékben az atlétika iránt.

A *Hétfő* munkatársa felkereste *Huszlicska* András dr.-t, a neves törvényszéki orvost, többszörös főiskolai futóbajnokot, a BEAC atlétikai szakosztályának volt vezetőjét, a főiskolai sport egyik legalaposabb ismerőjét és tőle kértünk felvilágosítást az elhangzott „vádakra".

— Az utóbbi évek során a legnagyobb sikert az amerikai atléták érték el a legklasszikusabb versenyágban, az atlétikában — kezdte nyilatkozatát a népszerű törvényszéki orvos. Számtalan világrekord, olimpiai bajnokság boldog birtokosai az amerikai atléták, akik kizárólag főiskolás diákok. Csak nagyritkán akad köztük egy-egy „civilvilágrekorder". Ők most azt a szerepet töltik be az atlétikában,

amelyet a BEAC elfoglalt a Cambridge és Oxford mellett a világháború előtt.

A BEAC a háború előtt a két patinás angol sportklub mellett a legnevesebb sportegyesület volt a kontinensen. *Ambrózy, Morár, Rácz* Vilmos, *Mattyasovszky, Forgács-Faczinek, Mezei-Wiesner,* v. *Thomka* Áron, *Kovács* György és *Sebők* neve fogalom volt szerte Európában.

— Az elhangzott vádak részben igazak.

A háború előtt a BEAC-ba egy gazdag ország egész fiatalsága özönlött,

ma pedig egy megtiport és kifosztott csonkaország egyetemi fiatalsága megoszlik a 10 főiskolás sportegyesület között. A gazdasági viszonyok is nagyrészben hozzájárulnak a diákok elriasztásához. Drága a tandíj, a lakás, a megélhetés. De a csábítás is nagy divat manapság az atlétikában.

Ha egy tehetségesebb atlétánk van, egy másik klub állást kínál neki és itthagy bennünket.

Sok munka és fáradozás vesz így kárba.

— A BEAC az elmult esztendőben 40. jubileumot ült. Atlétagárdánk hallatlan erőfeszítéssel és csodálatosan szép lendülettel felküzdötte magát a MAC, a BBTE és BSzKRT, tehát a négy legeredményesebb sportegyesület közé és

az előkelő negyedik helyet foglaltuk el mögöttük.

Ha azonban megnézzük, hogy kik alkotják maroknyi atlétagárdánkat, megdöbbentő felfedezésre jutunk.

Nagy átlagban 15 versenyzőnk dolgozta végig a szezónt,

ezek közül is tíz szénior: *Obitz* dr., *Puskás* dr., *Bácsalmási* dr., *Hertelendy* dr., *Szikla* dr. *Gesztesi* dr., *Szánthó* dr., *Szász* dr. stb.

— A főiskolás jellegű, tehát még főiskolát nem végzett versenyzőinket egy kézen megszámolhatom: *Csányi* Sándor, *Hetényi* és *Görög,* akik valamennyien a legelső klasszisba tartoznak.

— A Pázmány Péter tudományegyetemnek 3200 főiskolás hallgatója van és ebből a nagy tömegből

mindössze háromezreléket tesz ki a versenyzők száma.

Annak ellenére, hogy minden sportolási lehetőség adva van a versenyzők részére, a BEAC ma is a régi, békebeli álláspontot vallja: *csak sportolási lehetőséget nyujt versenyzőinek, de ezt elsőrendűen.*

Az ország legszebb stadionja a BEAC-é,

remek salakpálya övezi körül a pályát, trőner, masszőr, higiénia, mind megtalálható nálunk, azonkívül a legbarátibb szellem uralkodik. És ennek ellenére...

— *Miképpen látja doktor úr a jövőt?*

— Meghatva és hálával gondolok arra, hogy a közelmult szép küzdelmeihez a szakosztály legöregebb aktív tagját, engem választottak ki. Rendíthetetlenül bizom abban, hogy

ha a BEAC atlétagárdája a megkezdett úton halad, ismét a legelső vonalban lesznk.

És az „E" betűnek ez az előretörése egyben az egyetemes magyar atlétika magasbalendülését is jelenteni fogja. Egy azonban elengedhetetlen:

az egyetemi ifjúság jöjjön ki hozzánk a BEAC-stadionba és sportoljon.

Komolyan, úgy, amint annakidején mi sportoltunk...

Azt hisszük, nem tévedünk: velünk együtt az egész magyar sporttársadalom őszintén óhajtja, hogy az atlétikai versenyek alkalmával minél többször felharsanjon a lelkes egyetemi ifjúság szimpatikus diadalkiáltása:

Bé — E — A — Cé,
BEAC, BEAC, BEAC!

Forduljon a Hétfő
színházjegyirodájához
VIII. József-körút 5.

Színház – film

KIK LESZNEK az új Belvárosi Színház tagjai?

Egy héttel ezelőtt elsőnek jelentette a „Hétfő", hogy a Belvárosi Színház volt igazgatója, *Hermán* Richárd visszavonul a szinigazgatástól és a színházat szeretné átadni a Színészkamara bekapcsolódásával új érdekeltségnek. A kis színház *válsága aránylag rövid ideig tartott*, a Színészkamara *Patkós* Györgyöt küldte ki az ügyek kivizsgálására, aki *Mihályffy* Béla és *Boray* Lajos társaságában napok alatt elvégezte a rábízott munkát.

Csütörtökre már sikerült is egy három tagból álló tőkecsoportot összehozni, hét végére az új Kft már a szó betűszerinti értelmében is átvette a színházat a régi bérlőtől. Az előadások most már az új rezsim vezetése mellett folynak. Az igazgató *Patkós* György, a vezetőség másik két tagja pedig *Mihályffy* Béla főrendező és *Boray* Lajos gazdasági főnök.

Ezen a héten befejeződnek a szerződtetési tárgyalások is.

Ez alkalommal is a Hétfőnek áll módjában elsőnek közölni, hogy kik lesznek az új Belvárosi Színház tagjai és kiket bocsát el, illetve nem szerződtet az új igazgatóság. Továbbra is tagok maradnak az előbb említett vezetőségi tagokon kívül Mezey Mária, Szende Mária, Németh Romola, Raffay Blanka, Kiszely Ilona, Benkő Bálint, Szilassy László, Tahy Mária, Pálóczy László, Gonda György és Sármássy Miklós. Nem szerződtetik a régi tagok közül Nagy Györgyöt, Simon Zsuzsit, Soltész Annit, Baróti Józsefet, Heltai Kornélt és Gál Dezsőt. A belső adminisztráció egy része helyén marad, néhány tisztviselő azonban megválik állásától.

A színház egyelőre tovább játssza a műsoron lévő „Örökké" című operettet tíz-tizenkét napig. Kedden kezdődnek meg a prózák *Kodolányi* János „Földindulás" című drámájából, amelynek főszerepeit

valószínűleg két előkelő vendégszínész, Dayka Margit és Páger Antal játsszák.

A szereposztási ügyben két napon belül lesz végleges döntés. További programja a színháznak egyelőre még nincs. A Kodolányi-darabot alighanem *Babay* József „Postaszekrény" című színdarabja követi, majd előadásra kerül *Vándor* Kálmán „Trieszti gyors" című vígjátéka és esetleg *Nyirő* József új drámája. Az új rezsim első bemutató előadása, a Kodolányi-premier február 10—12-ike körül lesz.

Kabos Gyula ma reggel Amerikába utazott és többé nem jön vissza

Beszámolt a „Hétfő" az elmult hetekben, hogy a magyar színházi és filmemberek egy része, — akiket nem vettek fel a kamarába — külföld felé gravitálnak. Már eddig is elhagyta az ország területét néhány filmproducer, rendező és színész, akik az új vonalra átállított magyar színházi és filméletben semmi biztatót nem látnak a maguk számára, tehát megfelelő külföldi elhelyezkedést kerestek.

Ez a szelekció már teljes mértékben megindult. A legújabb utazási hír: Kabos Gyula, akit a producerek egy része évek óta „nélkülözhetetlennek" hitt, vasárnap reggel elutazott Budapestről Amerika felé és saját kijelentése szerint nem is szándékozik visszajönni többé. Kabos egy néhány régebbi filmjét vitte magával s ezek alapján remél majd Amerikában szerződést kapni.

Medgyaszay Vilma gyermekdalokat énekel gramofonlemezre

Medgyaszay Vilmával legközelebb érdekes gramofonlemez-felvételeket készítenek. Az egykor verhetetlenül legnépszerűbb dizőz gyermekdalokat énekel mikrofonba,

Mezey Mária lesz „Axel" főszereplője

emiatt a péntekre hirdetett előméretes, új darabjával zátonyra futott, a tervezett főszereplő miatt. A kamara nem engedélyezte a primadonnaszerepre szerződtetett *Erdélyi* Erzsébet fellépését, s emiatt a péntekre hirdetett előadást nem tudták megtartani. Rövid tárgyalás után a színház igazgatósága megállapodott *Mezey* Máriával a főszerepre vonatkozóan. *Mezey* hétfőtől kezdve már próbál is az együttessel. Miután *Mezey* egyelőre a Belvárosi Színházban színrekerült „Örökké" női főszerepét játssza, ezért az „Axel a mennyországban" premiérjét akkor tartják, amikor az „Örökké" lekerül a műsorról.

Délamerikai turnéra utazik nyolc görllel egy pesti könyvkiadóvállalat vezetője

A kivándorlási láz, amely néhány hét óta erőteljes mértékben ritkítja a nem-árja színházi emberek sorait, már átcsapott a könyvkiadó vállalatok területére is. Az egyik ismert kiadó, akinek színházi kapcsolatai közismertek, délamerikai turnéra készül. Ő maga ugyan nem lép fel, miután soha életében nem értett semmit a színészmesterséghez, hanem, mint impresszárió, próbál szerencsét. Nyolc táncosnőt szerződtetett, ezekkel vág neki az amerikai kontinensnek. A táncostrupp pár héten belül már útnak is indul, ha a szükséges vízumokat megszerezték.

TOROKÖR
hurut ellen

Írók-színészek

MIÉRT OLY RITKÁN látjuk színpadon Molière nevét, miért olyan alkalmai vendég csak a francia vígjáték ma is verhetetlen és utólérhetetlen mestere? A szombati nemzeti színházi felújítás közönsége — már csak a remek előadás jóvoltából is — szinte ujból felfedezte a maga számára Molièret, ez a szellem, ez a vibráló, sziporkázó elme nem öregedett meg, Molière svádája ma is erőteljes, a fintorai mosolyt fakasztanak a mai ember arcán s a fülünk pontosan rezonál a legkisebb hangsúlyra is. Táray és Major Tamás — a két rendező — pedig a francia lélek tökéletes átérzésével nyujtották át a két produkciót a nézőtérnek.

A VIGSZINHÁZBAN szombaton Hunyady-premier volt. A „Havasi napsütés"-t a szerző színjátéknak nevezi, mi inkább életképnek látjuk. Esemény nincs. Egy magaslati szanatórium üvegablakai mögött pereg az öt kép, orvosok, ráérő gazdag emberek és betegek között. Pár -kiszakitott fotográfia az egész, montázsszerűen, de kétségtelenül izléssel egymás mellé illesztve, ami történik, az olyan halk és a részletrajzok mögött szerénykedő, mintha az iró szánt-szándékkal kerülne minden felbukkanó konfliktust.

HUNYADY darabjait eddig az erőteljes a ciók jellemezték. Ez most egészen más, internacionális melegházi mese a „Havasi napsütés", ujságírói tollal skiccelt néhány igen éles megfigyeléssel és nem túladagolt érzelmes lírával. Kellemes, tetszetős, bár nem gyujt bennünk indulatokat. Jó film lesz belőle. Legalább ugyanolyan jó, mint a vigszinházi előadás, amelynek mestere Hegedüs Tibor meglepően tökéletes rendezői munkát végzett.

*

KISS FERENC a „MIZANTROP" címszerepében egész mást nyújt, mint a figura legutolsó alakítója, boldogult Ódry Árpád. Ez a Mizantrop az ész-lény helyett inkább az indulatok változataiban nagy s amikor a belső forróság csap fel a szövegből, akkor a legtökéletesebb. Mátray Erzsi Celine-je a hódító nő gazdag fegyvertárának minden ékes harci eszközét felvonultatja, a klasszikus szöveg pedig szinte muzsikál az ajkain. Nagyon értékes állomás klasszikus szerepeinek sorozatában. Lánczy Margit groteszk fintorai remekül hatottak s igazi moliérei figura a Várkonyié, Major Tamásé és Ághy Erzsié. A „Póruljárt negédesek"-ben Makláry ragyogó kedvvel mókázza végig az egyfelvonásost, valósággal ő a darab. Kedvesen illeg a két csicsergő falusi kislány, Rápolthy Anna és Olthy Magda, jó alakítás az Ónody Ákosé és egyre inkább fejlődik Rajczy Lajos.

A VIGSZINHÁZI ELŐADÁS három női szereplője holtversenyben fut. Makay Margit szinte eszkétikus halkságával teremti élővé a vénlányság fele haladó orvosnőt, Muráti Lili perzselő és vihancoló frissesség, még apró komiszkodásaival is rokonszenvet tud kelteni, Tolnay Klári pedig az olykor a giccs felé integető figurából teremt sokáig emlékezetünkben maradó remek alakitást. Ajtay Andor rohamtempóban tör a legelső színészi vonalba, ahol most tart, ott már alig van versenytársa. Vértes Lajos szerepe hálátlan, — az alakitás annál jobb. Kömives Sándor egyetlen nagyjelenetével is hosszú nyiltszini tapsot arat, Rádai néhány groteszk jelenete mulatságos és tökéletes „fogyókúrásnő" Ladomerszky Margit. Mind a két színházban indokolt a siker.

Ujhely József.

Perlavina indul egy filmproducer könyve ellen

Nemrégiben jelent meg egy külföldre távozni készülő magyar filmproducer könyve a filmről. A szerző a könyvnek „Mesegép a valóságban" címet adta, de úgy látszik, *sokan kétségbevonják, hogy a közölt adatok és állitások a valóságnak megfelelnek.* Legalább is erre mutat, hogy, értesülésünk szerint, *sorozatos perek indulnak meg a könyv szerzője ellen*, sőt azzal hivatalos helyen is foglalkozni fognak, részben a Filmipari Alapról, részben a filmcenzuráról közölt állitásai miatt.

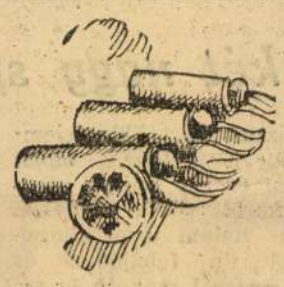

Egy nagy magyar iró, akiről a könyv azt állitja, hogy *filmszüzséjét csak azzal a feltétellel engedte át* a gyártó cégnek, illetőleg a már készülő filmnek forgatását csak azzal a feltétellel engedte meg, ha *családjának több tagját a filmnél szerepeltetik*, illetőleg foglalkoztatják, ügyvédje útján pert indított a szerző ellen. Ugyanigy per indított ellene az az *Angliában élő híres filmiró is*, akiről a szerző könyvében azt állította, hogy tőle előleget vett fel egy forgatókönyv megirására és azután annak visszafizetése nélkül, anélkül, hogy dolgozott volna, elutazott. Ehhez a perhez csatlakozott *az ugyancsak Angliában élő Gyergyai-házaspár*, akik a könyv egyes kitételei miatt sértve érzik magukat.

Smolka János, a könyv szerzője, ezeken kívül még egy külföldi pernek néz elébe. Noe *Hugo*, aki jelenleg francia filmeket gyárt, az *Egy éjszaka Velencében* című, Budapesten gyártott filmjével kapcsolatos állitásaiért akarja bíróság elé állitani.

Filmszakkörökben egyébként is *sok az apprehenzió a könyv miatt* és igy nagy érdeklődéssel néznek fenti perek bírósági tárgyalásai elé.

Meghalt Muráti Lili édesapja, Muráti Frigyes ezredes

Súlyos gyász érte a magyar színházi világ egyik előkelő és népszerű tagját, Muráti Lilit. Pénteken délelőtt nyolcvanhárméves korában meghalt Szegeden az édesapja, Muráti Frigyes nyugalmazott honvédezredes. A szomorú hirt a színésznővel csak vasárnap reggel közölték. Szombaton este ugyanis premiérje volt, Hunyady Sándor „Havasi napsütés" című darabjának főszerepét játszotta s a hozzátartozók nem akarták, hogy a tragikus esemény miatt felboruljon a színház játékrendje. Igy szombat este helyett csak vasárnap reggel közölték a Szegedről érkezett hirt a színésznővel.

Az elhúnyt Muráti ezredes nyolcvanháromesztendős volt. A háború kitörése Franciaországban érte, de haza tudott jönni és reaktiválatta magát. A háború befejezése után szerelt le. Fiatalkorában elsőrangú vivó volt, s híres lovas, egyidőben tanár volt a bécsújhelyi katonai akadémián. A háború végeztével hellenista tudományokkal foglalkozott s a görög akadémia tagjai sorába is választotta. Meleg barátság fűzte Kondilisz tábornokhoz. Nyolcvanéves koráig semmi baja sem volt, csak az utóbbi években kezdett el betegeskedni s most szivgyengeség ölte meg.

Három gyermeke gyászolja: Muráti Árpád, Muráti György budapesti ügyvéd és Muráti Lili, a színésznő. A temetés hétfőn délután lesz Szegeden. Muráti Lili különben, hogy a másodizben színrekerülő „Havasi napsütés" előadását meg tudják tartani, nagy önuralommal fellépett vasárnap este,

Leégett Hollywoodban Joan Crawford villája

Topanga Canyonban, ahol a hollywoodi sztárok villái vannak, hatalmas tüzvész dühöngött, amely egész sereg sztárnak a villáját elpusztította, köztük Joan Crawford villáját is. Veszélyben forgott a kis Shirley *Temple* háza is. Az egyik hollywoodi moziujság, amely közli a tüzvész lefolyását, rögtön felhasználja a Joan *Crawfordot* ért csapást egy kis publicityre. Olvassuk, hogy legközelebb az „Ice Follies 1939" (Jég Follies 1939) főszerepében fogjuk látni a vásznon. Maga is korcsolyázni fog s emiatt két hónap óta minden nap nyolc óriáig gyakorol.

Farsangról
a legszebb emlék egy kedvezményes áron készült
ANGELO
fénykép
Váci-utca 24. T.,180-721

Bukás után — a moziban találkozunk

Grace *Moore* újra megjelenik a filmen — és énekel. Az egykor dicsőített énekesnő, egy pár szenzációs bukás után, visszavonult a színpadtól és a filmezéstől s többé nem hallatott magáról. Most híre

jön, hogy Párisban befejeződött Abel *Gance* rendezésében Gustave *Charpentier* operájának, a *Louise*-nak filmváltozata. Ebben a filmben énekli Grace *Moore* Louise szerepét, állitólag éppen olyan brilliánsan és éppen olyan szép hanggal (?) mint a multban. Partnere Georges *Thill*, a párisi Opera tenoristája.

Josefo Muratore

1584. febr. 27. Kvár. P. Fernante Capeci
Kvári rektor levele P. Claudio Aquaviva generalishoz:
„Secondo prego V. Paternità, mi mandi a tutti modi
un mastro architetto, qual stia ancora un'intiero
muratore, quale qui è il nostro Josefo" (Fontes

Balogh Jolán: Késő renaissance kőfaragómühelyek II. közl.
A kolozsvári mühelyek Ars Hungarica 1974/2
363. old.

MURAY MIKLÓS

Fotó 33.évf.6 sz.1986

A test harmóniája

Az ismeretlen Muray

Muray Miklós (1893—1965) neve úgyszólván ismeretlen Magyarországon. Kertészről, Capáról többnyire ismétlődő banalitások hangzanak el. Imitt-amott szóba kerül Brassai is, divat Kepesről fecsegni, de Murayról egy szót sem hallani.

Szegeden született. Tizenkét éves korában vésnöknek szegődött, s e mesterség később, 1913-ban igencsak hasznára válik. Ebben az évben vándorolt ki Amerikába és New Yorkban telepedett le. Egy nyomdába került, ahol nyomóelemek vésése volt a feladata. Ez a munka nyitotta rá a szemét a fotográfiára és ösztönözte arra, hogy maga is fényképezni kezdjen. Az évtized végén ún. szabadúszóként önállósította magát. Felvételeire nemsokára felfigyeltek a kor népszerű képeslapjainak szerkesztői: a *Harper's Bazaar*, a *Vanity Fair*, a *Ladies Home Journal* közölte fotóit. Rakétagyorsasággal válik Amerika-szerte ismertté. Hamarosan a legkeresettebb reklámfotográfus, s a harmincas évek közepétől — a *Kodacolor* megjelenése után — a színes fényképezés úttörője és némely bálványozott férfiak és nők színes portréinak nem kevésbé ünnepelt alkotója. Muray a szívéhez legközelebb állónak mindhalálig *tánc- és mozgástanulmányait* tartotta. A kiváló, még az olimpián is részt vevő, volt gerelyhajító fantáziáját sokat és intenzíven foglalkoztatta az emberi test felépítése, sarkallta a test mint szobor-forma minél hívebb, plasztikus ábrázolásának igénye. Heather *Alberts*, aki a rochesteri *George Eastman Házban* rendezett műveiből kiállítást, találóan jegyzi meg róla: „Murayt mindig az alak és környezete között létező vagy létesülő bensőséges viszony kifejezése érdekli leginkább". „Ugyanekkor ez tanúskodik főként arról, milyen jól ismerte a koreografált mozgás lényegét és természetét, mennyire szerette meglelni és érzékeltetni az emberi alakban kifejeződő plasztikus formát." A komponált mozgás legfejlettebb foka a tánc. „*A tánc* — vallotta Muray — *csodás szoborrá nemesíti a testet. A szobrászat mindig érdekelt. Szüntelen annak lehetőségét kerestem, miként fejezzem ki az emberi alak harmóniája láttán érzett ámulatomat.*"

Rose Rolando és Chester Hale, 1922

A Muray család 1970-es, bőkezű adománya, amelyből a kiállítás anyaga származik, lehetővé tette, hogy most a nézők is osztozzanak a művész ámulatában. Néhány kép kiváltképp tanúsította Muray rendkívüli formaérzékét. A húszas években népszerű, két, egymással összeférhetetlen stílus szülöttei e felvételek. Muray mindkettőnek tökéletes mestere. A szórt fényben, lágy lencsével készülő fotók, finoman elmosódó kontúrjaikkal, az alakot környezetében feloldó fényviszonyaival merő ellentétei az embert miliőjéből kiemelni szándékozó, erős megvilágításnak, az éles rajzolatnak, amely nem hagy homályban semmit, sőt kegyetlenül „lemeztelenít".

Nem szóltunk még arról, mennyire hangsúlyozza a fotográfus a mozdulatot, mennyi minden sűrűsödik össze egy-egy gesztusban. Muray mindent kivon a környezetből (a képtérből), a testre, az öltözékre mint ez utóbbi járulékos, de fontos elemére koncentrálja a figyelmet.

A kiállítás számunkra legfontosabb tanulsága, hogy érdemes felfedezni Murayt, illő őt a legnagyobbak közt számon tartani — így néha említeni is...

Szilágyi Gábor

S Z É L B E N (eredetiben kék)

H A J N A L (eredetiben barna)

Vera Fokina, 1922

Ruth Page, 1922

Mihail Mordkin, 1924

Paul Robeson, 1924

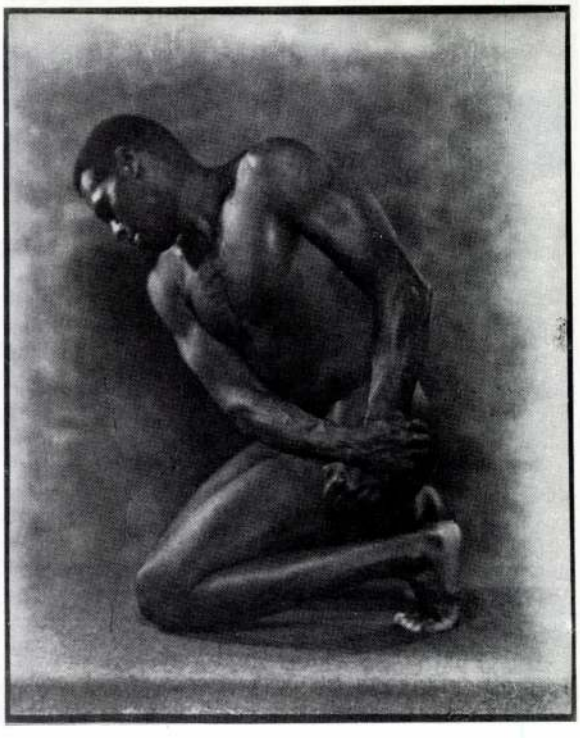

Ezerarcú Pécs

Sopianae — ma egy cigarettamárkát jelöl ez a név, de több mint kétezer esztendővel ezelőtt így nevezték a római Pannonia Valeria tartomány székvárosát. A mai Pécs ez, az első magyar, egyben az egyik legrégibb európai egyetemi város; az 1367-ben Nagy Lajos alapította egyetem romjait most tárják fel a híres négytornyú székesegyház mellett, míg a dóm előtti téren párját ritkító értékű festett, őskeresztény sírkápolnákat találtak a föld színe alatt. A várost védően körülölelő Mecsek mészkőbarlangjaiban az emberi élet hatezer

CSONKA KÁROLY: BELVÁROSI UDVAR

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748; 340-726

Murányi Tünde festő-művésza

DOLGOZÓK LAPJA

1984 SEP. 12

1021

A szemek bűvöletében

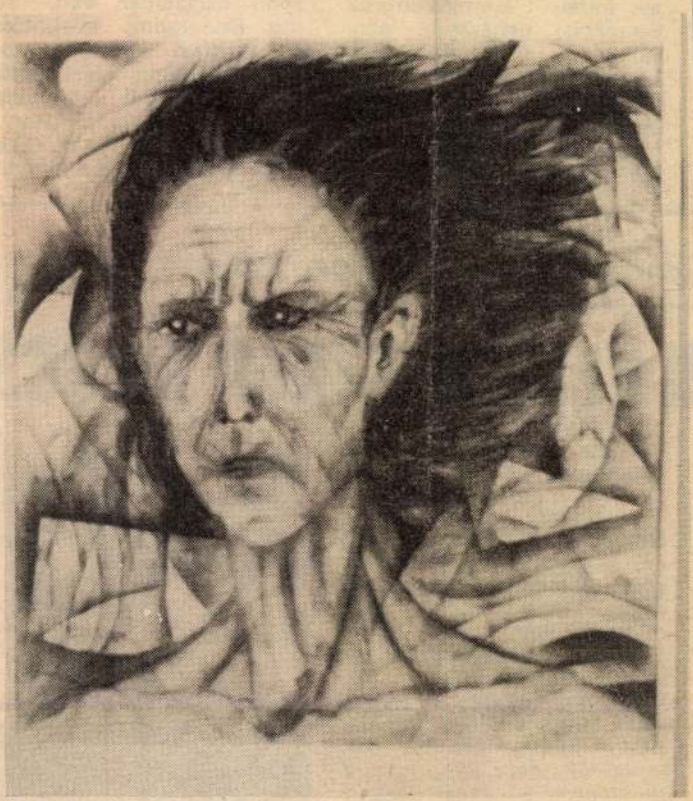

Murányi Tünde Rege a tűzről és a játszintról című képe, (Nagy László képe, Nagy László verse alapján)

Murányi Tündét Tatabányáról már évek óta ismerem, tavasszal mégis meglepődtem, amikor a megyei művelődési központ kiállítótermében először találkoztam díjnyertes rajzaival. Képeinek szín- és harmóniavilága kiemelkedett a többi közül.

— *Beszélnél arról, hogyan fedeztek fel?*

— Kisgyerek korom csodálatos volt. Dúskáltam a szépben és jóban. Először sárga ceruzával rajzoltam, fehér papírra úgy, hogy becsuktam a szemem, és gyermeki fantáziám vezette kezemet. Jóformán senki sem látta első madaraimat, fáimat, de én igen. Kisiskolás voltam, mikor megszerettem a színeket. Úgy emlékszem, ekkor nyertem az első versenyt. Fel sem fogtam igazán, mit jelent díjazottnak lenni. Betöltöttem kilencedik évemet, mikor egy kisfiút és kislányt ábrázoló képemet Indiában, 14 karátos aranyéremmel ismerték el, melyre rávésték nevemet. Egy indiai mesekönyvbe is bekerült, melyből Pesten vehettem át a tiszteletpéldányt a zsüri elnökétől. Másik alkalommal, Krisna istennőt ábrázoló ezüsttálat nyertem ugyancsak Indiában. Japánban harmadik lettem egy akvarellel. Az 1977. évi megyei gyermekrajz-kiállítás plakátját én terveztem. Népi ihletésű rajz: boldogságmadár ül az ágon. Talán még emlékeznek rá néhányan.

— Először Szlávikné Győrffy Klára tanárnőtől tanultam az alapokat. Később Bánfi József festőművész vette át irányításomat. Tizennégy évesen óriási csalódás ért. Rádöbbentem arra, hogy képeimnek már nincs az a vonzása, mint korábban. Gyermekrajz-kategóriába tartozó munkáim nem kellettek már senkinek. Nem is voltak azok. Szomorúan vettem tudomásul, de ez volt az igazság. Több, mint egy évig nem volt ecset a kezemben. Mikor újra éreztem az önkifejezés szükségességét, akkor nyúltam hozzá újra. Krajcsirovits Henrik, grafikusművész segített abban, hogy ami érzés, gondolat lakozik bennem, azt eredményesen tudjam kifejezni a térhatású formák segítségével.

— *Mennyit rajzolsz, vagy festesz naponta?*

— Nem sokat. Lassan születnek meg elképzeléseim, és néha két hónapig is eltart, míg a vázlatokból kép lesz. Tudom, rengeteget számít a rendszeres gyakorlás, de eddig nem voltam különösebben szorgalmas.

— *Képeidet nézegetve, szembetűnő azok változatossága.*

— Igyekszem elkerülni az ismétlődést, bár van amit többször is megfestek, de mindig másként. Témáimat rendszertelenül választom. Volt időszakom, amikor csak szenvedő, kínokban gyötrődő embereket keltettem életre, holott én egy cseppet sem voltam elkeseredett. Látomásaimban a szemek visszatérő motívumok. Gyakran úgy érzem, hogy a tárgyak is engem néznek. Az emberek befonnak tekintetükkel. Én megfigyelem szemük színét, pupillájuk alakját, szemöldökük ívét, és később felhasználom azokat.

— *Ebből az következik, hogy jó emberismerő vagy?*

— Nem mondanám. Magamat sem ismerem. Szeretnék minél több emberrel találkozni, azok jó tulajdonságait átvenni. Engem igazán nem ismer senki. Barátaim nincsenek. A korombéli lányok többségét nem szeretem. Nem vagyunk egy hullámhosszon. Bizonyára én vagyok más, mint ők. Lehet, hogy különcnek tartanak, pedig nem akarok az lenni.

— *Akkor milyen vagy, valójában?*

— Csendesnek, visszahúzódónak tűnök, de alapjában véve határozott vagyok és roppant kemény tudok lenni. Úgy érzem most alakulok. Remélem, jó irányba.

Palásti Péter

távvezetéklakozat, de [illegible] szolgáltatás megindítását az axiál kompenzátorok beszerzési nehézsége akadályozza. A G 4—8 jelű, termokonténer kazánházról üzemelő, már meglévő épületek ez évi távhőellátásba történő bekapcsolását viszont a keringetési [illegible] zelség mia zőbb helyz dig Eszter a szállítási határolja. meg az e kazánját, hőközpont idén nem

Škoda Tudorok a garázsban

A BENZIN SZAGA MEGCSAPOTT

— Ez bizonyára nem tetszik önnek?

— Eleinte nem lelkesedtem, Például Béla három órát késett az eljegyzésünkről, mi másért, mint a kocsiért. De a versenyizgalmaknak nem tudtam ellenállni. Beletanultam a navigátor feladatkörébe. Órával, számológéppel felszerelve ülök a vezető mellett. Sokat olvasok az autók történetéről, mert ilyen teszt is van a versenyeken. Együtt izgulunk, hogy hibátlanul végigmenjünk a pályán, eleget tegyünk az ügyességi feladatoknak, és minél több pontot szerezzünk.

— Az Adler a szenvedély kulcsa. Az első kocsit újabbak követték.

— Az 1970-es években indult hazánkban a veterán autós mozgalom. '77-ben lettem tagja. Mind jobban összekovácsolódott a társaság, élvezzük az együtt töltött időt. Külföldi autósok is tagjai e körnek. Gyakran jövünk-megyünk egymáshoz. Már ezért is megéri a sok áldozattal járó munkát.

Beszélgetésünkben eddig csak a „kedvencről", az Adlerről esett szó, holott a ház alatti garázsban, no meg elszórva Környén, a megyében és a fővárosban még van néhány Marczis Béla tulajdonát képező autó.

— Általában az 1935-ös évjáratú Fiat Topolinómmal járok versenyekre. Legbüszkébbek erre a díjra vagyunk — mutatnak egy serleget. Osztrák—magyar versenyen, abszolút második hely, 1981-ben. Van három DKW-m is, ezeket még a háború előtt tervezték

Férj és feleség a két kedvenc autóval.

állásban vámtiszt), a feleség pedig Moszkviccsal.

— Miért esett a választásuk a modern kocsik közül a Moszkvicsra?

— Nehéz autó, vontatás szempontjából jó, a Fiat Topolinót eljuttatja a versenyek helyszínére.

— Nem olcsó hobbi a veterán autók vásárlása és karbantartása. Talán jó befektetésnek véli, azért választotta a gyűjtésüket?

— Ezeken az autókon, higgye el, nyerni nem lehet. Nincs gyerekünk, nincs balatoni villánk. Ebbe fektetjük keresetünket. Szeretnénk, ha ezek a ritka autók Magyarországon maradnának.

— Gyerek voltam, — folytatja Marczis Béla — amikor megcsapott a benzinszag, s azóta nem tudok e szenvedélyemtől szabadulni. Ma vásároltam egy Steyer-Daimler-Puch [illegible]

az öreg kocsi és a veter között óriási a különbs Ezt legjobban a veterán já műklubok tagjai tudj Marczisék a Rozmaring T ilyen jellegű klubján tagjai. Igaz, anyagi segíts get nem igen kapnak, de klubnak köszönhetik, ho a Fiat Topolinóval szerepe nek a Kémeri című, ham rosan bemutatásra kerü háború alatt játszó kémfilmben.

Végigjárjuk a ház ala garázst és megnézzük kicsit távolabb lévő másik ban sorakozó matuzsálem ket. Szeretettel simítják a port szeretett autóikr

— Négy autó teljesen re taurálva van, a másik négben kevés az „élet". E egész élet rövid lenne hogy azt mondhassam, ren ben vannak.

Falumbeli, Gyime József

Murányi Zsuzsa, tipográfus

Egy a teamből

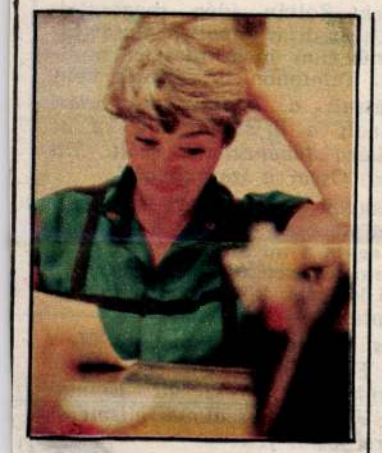

A Helikon már születésekor is külön utakon járt. Azért alakult, hogy munkát kapjon néhány kultúrához értő, de épp állás nélkül lévő ember. Kiadták Tarzan kalandjait, és a bevételből finanszírozták az ó-indiai meséket. Neveztetett könyvművészeti műhelynek és az Európa Kiadó egyik osztályának. Néhány éve ismét önálló cég, a nagyvállalatokkal összehasonlítva alig pár emberrel. „Klein, aber fein", mondják erre nyugatnémetül.

Hát igen. Példa erre az idei könyvművészeti verseny, amelyen a kiadó összesen tizenhárom díjat kapott könyveiért. Munkatársainak egyike az Év Tipográfusa lett.

Murányi Zsuzsa ezüstösen ősz haja csupán szakmai ártalom; valójában tagja lehetne a Fiatal Művészek Stúdiójának. Két tipográfus nevelte: Murányi István, a Corvina könyvművésze és műszaki vezetője és Szántó Tibor, aki lassan negyedszázada irányítja a Helikon tervezőit.

— Az a legfontosabb, hogy a cégnél kialakult egy kis csapat. Hárman tervezünk: Kovács Imre, aki nagyon régen dolgozik már a Helikonnál, Nagy András, aki az Iparművészeti Főiskola könyvművészeti szakán végzett és én, aki Lipcsében tanultam.

— És Szántó Tibor a kapitány. Ő adja végül áldását a tervekre?

— Igen, de nem valamiféle diktatórikus formában. Nagyon jó, nyugodt, munkára alkalmas légkör van most a kiadóban. A döntések baráti viták eredményeként születnek meg.

— A Helikon három éve tette le addigi melléknevét, hogy önállóságát kifejezze. Mit jelentett a változás?

— Eleinte ijesztő felelősséget. Az önállósulásnak, az Európához fűző köldökzsinór eltépésének az volt az ára, hogy vállalnunk kellett a támogatás nélküli fennmaradást, épp most, amikor az eladatlan könyvtenger kiáradt. Én el is szaladtam a feladat elől egy kevésbé viharos intézményhez, de szerencsére hamar visszahívtak.

— Panaszkodni is tessék kicsit...

— Panaszkodni? Hát például — nincs kicsi szög! Ebben a munkában az a rossz, hogy olyan országban végezzük, ahol a jól ellátott boltok a Bécsi úton találhatók, de a vége felé. Ott van például a Jordánszky-kódex hasonmás kiadása. Megtervezzük a hozzá illő kötést. A kötéstábla fémdíszeihez azonban szükséges egyfajta szögecske. Bonyolult anyagbeszerzői munka során derül ki, hogy az egész országban nem lehet ilyen kis szöget találni. Importáljuk Bécsből. Hasonló bajaink vannak a bársonyokkal is. Még szerencse, hogy a bécsi Globus nem egyszer olcsóbban vállal feladatokat, mint a hazai nyomdák...

— Ezt viszont nem lehet igazán kihasználni, hiszen a valutakeret korlátozott...

— A könyvművészeti zsűrik gyakran megrónak minket, hogy bátortalanul kísérletezünk. Kísérleteznénk mi boldogan, de ehhez megfelelő anyagok volnának szükségesek, és ez nemigen jön ösz-sze. Nincs fejlett háttéripar sem, kihalnak a kézműves szakmák, nincs például kitől fémveretet rendelni. Így azután legalább annyit törjük a fejünket az ilyen apróságok megszerzésén, mint tördelési problémákon, amelyekre eredetileg oktatják a tipográfusokat.

— Nem irigylik a tipográfusok a helikonosságot?

— Biztosan nem. Sok képzett tipográfus van már, akár budapesti, akár lipcsei diplomával, de igen kevesen törik magukat azért, hogy valamelyik kiadónál dolgozzanak. A kiadó nem éppen szigorú hivatal, de mégiscsak munkahely, meghatározott munkaidővel, megszabott fizetéssel. A „szabadúszás" kellemesebb életformát ígér, és általában jövedelmezőbb is. Meg tekintélyesebb is az önálló tipográfus; alkotó művésznek tekintik, egyenrangúnak a szerzővel, grafikussal, a kiadók saját tipográfusa meg viszonylag kis csavarkának számít a gépezetben. Gyakran be kell ugrani a kevésbé méltóságteljes műszaki szerkesztői vagy épp az említett anyagbeszerzői munkába is. Aki szereti a szakmát, annak itt is akad sikerélmény, de ezt mások nem veszik észre. Ezért azután a fiatalabb generáció tagjai közül minket nem akar senki sem „megfúrni".

— Ezzel szemben áll az erkölcsi dicsőség: idén két Murányi Zsuzsa-tervet is díjazott a könyvművészeti zsűri.

— Ovidiustól a *Hősnők leveleit* és Freud *Álomfejtését*.

— Beszéljünk az új, most készülő munkákról is!

— Például a híres *Magyar családélet és háztartás* forrásértékű, illusztrált köteteit készítjük elő, Radvánszky báró klasszikus művelődéstörténeti munkáját. Készül a Thuróczy-krónika hasonmáskiadása; a finom papír „eselékére" nyomtattunk egy piciny hóráskönyvet. A névnapkönyv-sorozat az előttünk álló nagyobb feladat: kecsesen nyújtott, francia formájú, kb. 200 oldalas könyvecskék lesznek ezek a gyakoribb nevekről. Máriával kezdjük. Ladó János, a nyelvész és Dömötör Tekla, a folklorista munkáján nyugszik a sorozat, de az egyes kötetek szerzői a saját elgondolásuk szerint válogathatják össze az irodalmi és képi illusztrációkat, feltárva egy-egy név művelődéstörténeti hátterét.

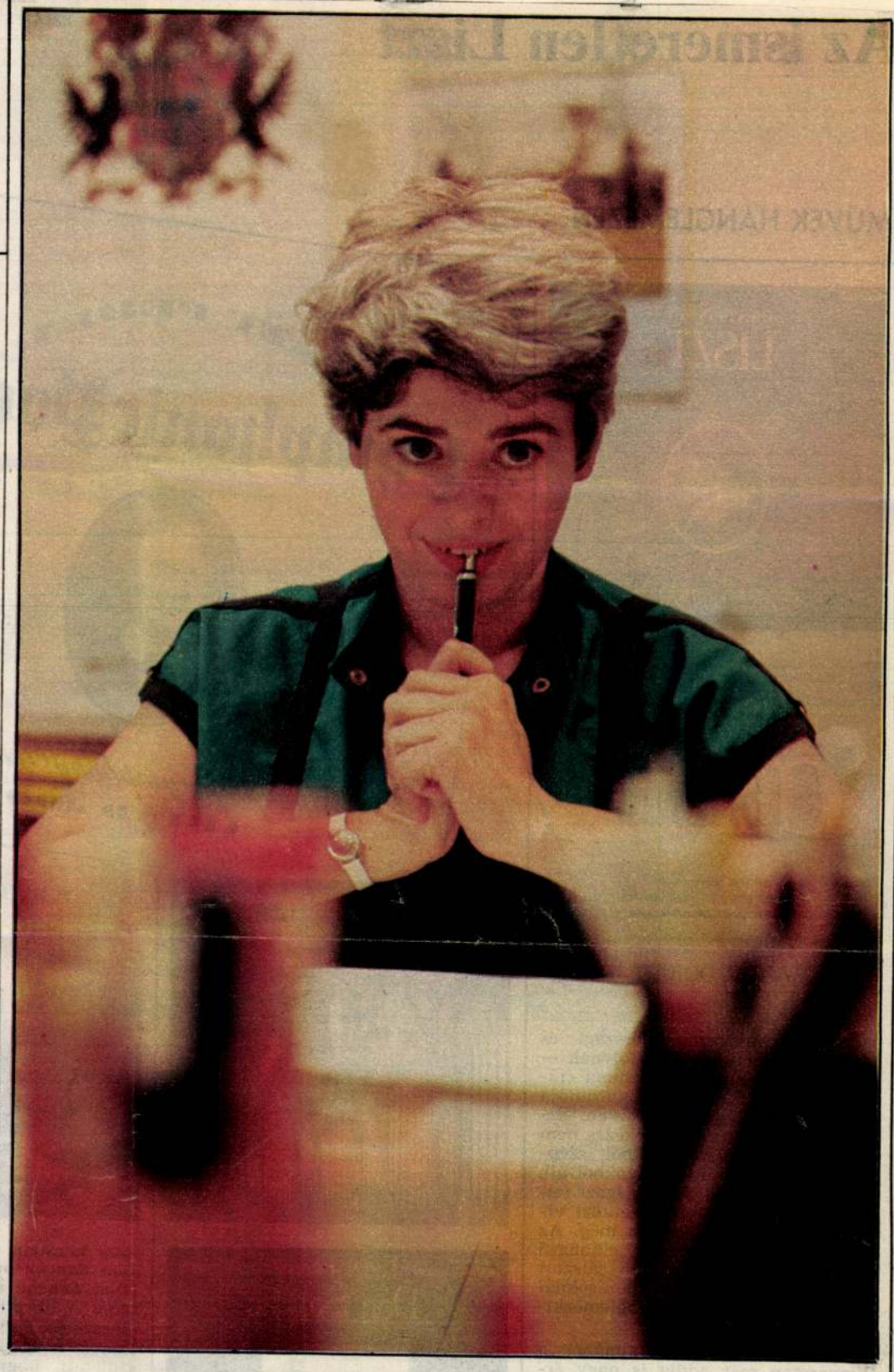

Murányi Zsuzsa

RÉVÉSZ TAMÁS FELVÉTELEI

Kitűnő ötletnek tűnik ez a sorozat. Csak azt sajnálom, hogy a Zsuzsa-kötet csupa csinos Zsuzsannákkal lesz tele, akiket meglesnek a vének; míg az András-kötet szerzője bizonyára fel fogja fedezni a buta rendőr klaszszikus vicclapfiguráját...

SZÉKELY ANDRÁS

27

XX III/26

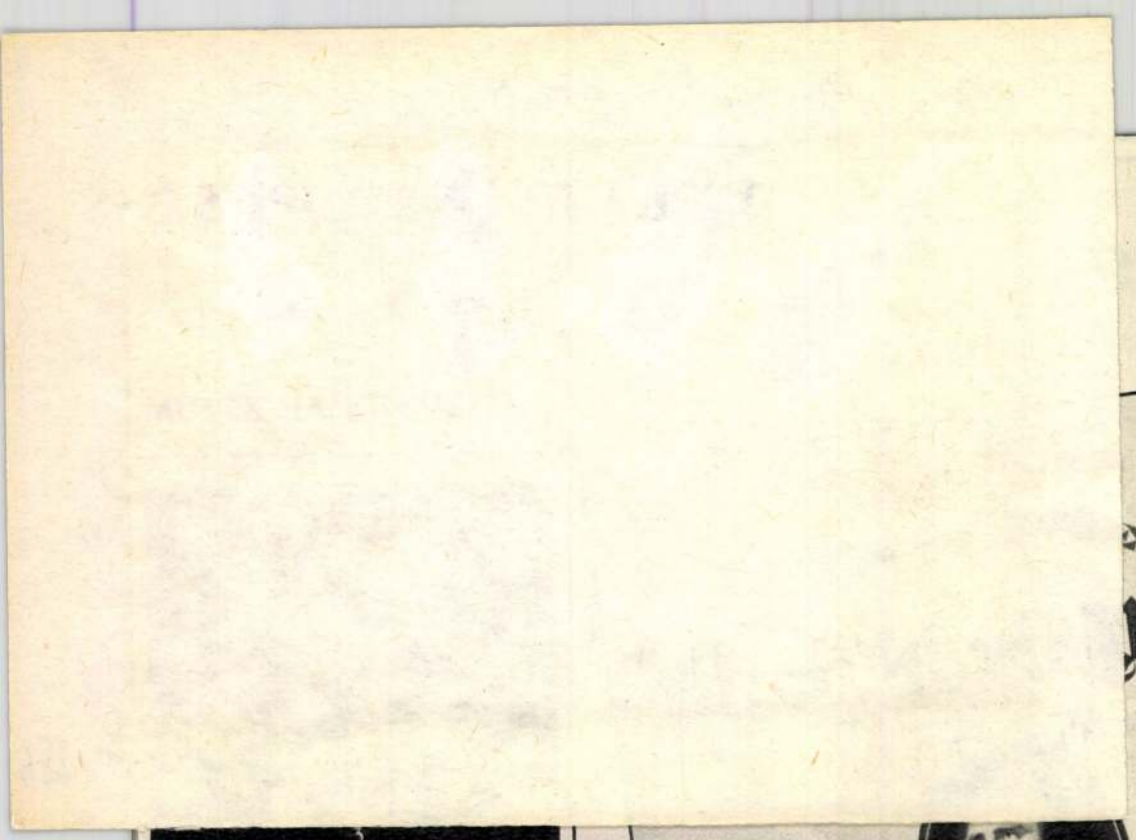

A Liszt-emlékezések ország- és világszerte javában folynak — a halálozás centenáriuma (július 31.) és a születés 175. évfordulója (október 22.) még előttünk van. Ezúttal elmondható: az emlékezés nem formális, nem díszelgésekből, szépnek maszkírozott üres szavakból áll. A középpont: Liszt zenéje. Igazi felfedezéséből hazai és nemzetközi viszonylatban sok hátra van még. Az egyszer vagy néhányszor elhangzó koncerteknél, a sorozatban játszott különböző színpadi feldolgozásoknál is fontosabb ebben a hanglemezkiadás szerepe.

A Liszt-évforduló alkalmából a Hungaroton már eddig is nagy érdeklődést váltott ki a *Szent Erzsébet legenda* (karmester: Joó Árpád, címszerep: Marton Éva), a *Schubert-dalok — zongoraátiratok* (Gáti István, Jandó Jenő), az *Orgonaművek* első válogatása (Lehotka Gábor), a *Magyar rapszódiák* (Cziffra György — itthon terjesztett Pathé-Marconi felvétel) kiadásával.

A Liszt-év hátralévő részében további kivételes művek, mondhatni „újdonságok" várnak kiadásra. Doráti Antal vezényletével, legjobb együtteseinkkel és szólistáinkkal jelenik meg a *Krisztus oratórium*, Kórody András dirigálásával, *Zenekari dalok*, Strausz Kálmánéval, a *Missa Coralis*, Zámbó Istvánéval a *Kórusművek* nyolcadik albuma. Joó Árpád vezényli a Rádiózenekart azon a lemezen, amely a *Szimfonikus költeményeket* tartalmazza. *Zongoraművekből* négy újabb lemez lát napvilágot, Lantos István, Jandó Jenő, Dráfi Kálmán és Székely István előadásában, *Az ismeretlen Liszt* összefoglaló címmel, Hegedűs Endre megszólaltatásában *Tannhäuser-átiratok* és a *Rienzi parafrázis*. A *Válogatott orgonaművek* második lemezén Elekes Zsuzsa játszik.

Utolsónak említem a legközelebb forgalomba kerülő újdonságot, amelyet kuriozitása emel ki. Júliusban megjelenik hanglemezen Liszt 14 éves korában írt egyetlen operája: *Don Sanche on le château d'amour (Don Sanche vagy a szerelem kastélya* — librettóját Claris de Florian elbeszélése nyomán Théaulon és Rancé írta). Az opera-zsenge úgy született, hogy Liszt apja a mindenáron feltűnésbe hajszolt csodagyerekkel okvetlenül meg akarta ismételni Mozart 57 év előtti csodáját (tizenkét évesen komponálta 1768-ban a *Bastien és Bastienne*-t). A gyermek Liszt operájának nyitányát már 1825. június 26-án bemutatták Manchesterben, majd ugyanez év október 17-én a teljes művet Párizsban. Összesen háromszor játszották. Mindmáig itt őrzik az elveszett eredeti partitúra másolatát. A lemezen az Operaház zenekarát Pál Tamás vezényli, a főszerepeket Gerard Garino, Hamari Júlia, Gáti István, Farkas Katalin és Komlósi Ildikó énekli. A több másikkal együtt kazettán is elkészülő Liszt-zsengének ez lesz az első felvétele.

Mindez együtt csakugyan értékes hozzájárulás Liszt Ferenc zeneszerzői életműve kevésbé elterjedt részének megismertetéséhez.

R. A.

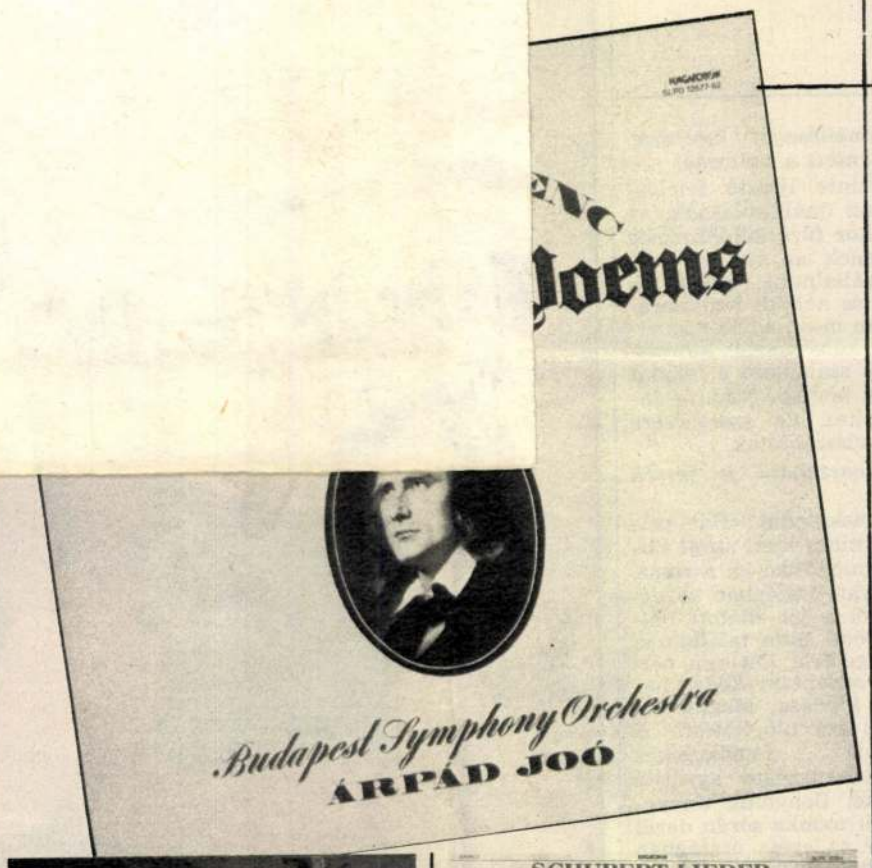

Szükségesek az álmok is

OSCAR-DÍJAS MASZKMESTER

Elek Zoltán idén megosztott Oscar-díjat kapott a *Maszk* című film maszkmesteri munkájáért. Telefonon beszéltünk vele.

— Láttuk a képsorokat, óriási show volt a díjátadás, de ez az egymilliárd tévénézőnek szólt. Mit jelent az Oscar a szakmának?

— Nagyon sokat, mert sminkért Oscar-díjat csak 4 vagy 5 éve adnak. Vagyis a mi szakmánkon belül majdnem teljesen új. Szerencsére én az első kevesek között vagyok, akik megkapták.

— És mit jelent ez önnek? Mert hiszen Elek Zoltán már mutogatta oroszlánkörmeit, részesült Emmy-díjban, és most a szakmai elismerés csúcsára jutott fel.

— A szakmán belül — legalábbis itt Hollywoodban — megtanulták a nevemet: ki vagyok, mit csinálok, és amit csinálok, azt hogyan csinálom.

— Mennyi pénz jár az Oscar-díjjal?

— Semmi, de az erkölcsi és tárgyalási erő, hogy úgy mondjam, fokozódik. Mi többnyire itt úgy dolgozunk, hogy nem vagyunk státuszban egy stúdiónál sem. Amikor meghívnak egy filmhez, minden alkalommal szerződést csinálunk. Ebben már az anyagiak is előjönnek, aminél az Oscar jó ütőkártya. De csak bizonyos filmeknél. Minden attól függ, hogy én mennyire akarom csinálni a filmet, attól is függ, hogy ők mennyire akarják, hogy én csináljam, hogy mit kell csinálni benne, kik a szereplők stb. Vannak persze olyan filmek, amiket az ember megcsinálna majdnem ingyen is; igaz, ezt a producernek sosem szabad megmondani.

— Mennyire fontos a maszkmester szerepe a filmkészítésben? Mennyire önálló alkotó?

— A *Maszk* esetében a film nem lett volna film, ha nincs smink.

— Miért volt ez olyan különleges?

— A sztori igaz történeten alapult. A főhős körülbelül 5—6 évvel ezelőtt halt meg, méghozzá olyan betegségben — latinul meg sem próbálom kimondani —, amelynél megnövekszik a szervezet kalciumlerakódása és ez majdnem teljes egészében a koponyába kerül. A koponya elkezd nőni, és ettől iszonyú torz arcuk, fejük lesz ezeknek az embereknek. Ez a gyerek egyébként majdnemhogy zseni volt. Az ő életéről, illetve az utolsó évéről csináltak filmet. Az egész filmben nincs talán egy perc sem, ahol a fiú ne volna látható.

— Ezek szerint önnek folyamatosan ábrázolnia kellett ezt a deformálódási folyamatot?

— Ezt a sminket kellett elkészítenem. Sok előkészületet igényelt. Mintegy másfél hónapot dolgoztunk, amíg összehoztuk, és utána a forgatáson minden nap három-három és félórás munkába telt. Az igazi beteg gyerek két szemgolyója öt-hat centire van egymástól, ezt normális ember fején megcsinálni szinte képtelenség. Hát éppen ez volt a mi dol-

K. Muraközy László.

* **K. Muraközy László képkiállítása.** A fiatal festőgeneráció egyik tehetséges tagja, akit a *Szalon* tárlatairól jól ismerünk, munkáiból képkiállítást rendezett A Hajdúságból került a fővárosba és itt, a nagy házak és ipartelepek tömegében, fejlődött művészete arra az érdekes dekorativ és néha meseszerű grafikai kompoziciókká, amit csak az angol, ritkábban a francia illusztrátoroknál és díszlettervezőknél látunk Néhol egészen szokatlan, groteszk stilszerűséggel komponál *(Szentivánéji álom, Inferno)*, néhol világos színeivel és költői megoldásával finom *(Ingovány, Ex libris)*, de többnyire kifejező, rajznak és színeknek hódoló realista *(Kufárok, utca sárjában)*. Néhol túl részletkereső, a félénkségig pedáns és ez nagyon kirívó *Szitakötő-gyűlya)*. (—k—.)

Magyarság, 1928. jan. 13.

1.

Muraközi Szabó Gyula

Muraközi Szabó Gyula okleveles műkertész, a gróf *Merán*-uradalom ny. főkertésze, a debreceni gazdasági tanintézet volt kertészeti előadója, 77 éves korában *Kő-*[illegible] meghalt.

Pesti Hirlap

1939. febr. 7.

Muraközi János

— **Muraközy János,** a kecskeméti piktúra úttörőjének munkáiból nyílt kiállítás a Kecskeméti Galériában (Kecskemét, Rákóczi ú. 1). A tárlatot október 31-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Népszava 1985. VIII. 1.

Muraközy János, festő

Sümegi György: Muraközy János

Élet és Tudomány, Bp. 1977. jú[illegible] 1.

-24.

Muraközy János emlékszobája

Kecskeméten, nagy drámaírónk, *Katona József* szülőháza jobb oldali szárnyában található egy érdekes kiállítás. *Muraközy János*, akinek emlékét őrzi, régi kecskeméti nemesi családban született 1824-ben. Szülővárosában a jogakadémiát együtt hallgatta *Jókai Mór*ral, aki a rajzolásra és festésre irányította a figyelmét. Majd Muraközy Pesten folytatva jogi tanulmányait, ott igyekezett továbbfejleszteni festői tudását. Az olasz származású *Marastoni Jakab* Első Magyar Festészeti Akadémiájának lett a hallgatója. 1848-ban ő is a forradalmár ifjúság soraiba lépett. A szabadságharc idején négyszáz fős szabadcsapatot szervezett szülővárosában, s Cibakházán, Isaszegen, Szolnokon és Vácott harcolt. A szabadságharc bukása után Tardonán (Borsod m.) húzódott meg Jókaival, s ekkor festette *Jókai Tardonán* című olajképét *(lásd képünket)*. Azután Muraközy Tardonáról Münchenbe, majd Bécsbe került, s folytatta művészeti tanulmányait. 1853-ban, az amnesztia hírére jött csak haza. Szülővárosában telepedett le, de nem hagyott fel a festészettel sem. Élete végéig, 1892-ig hű maradt az ecsethez, s művészként is a történelem kérdéseire kereste a választ.

Sümegi György
muzeológus
(Kiss Béla felvétele)

lépéses (Roubal, [illegible]
és *Géczi* Dénes négylépésese. Voltaképpen ők okozták, hogy ebben az évben a megszokott 150—200 pályázónál kevesebben, csak 62-en érkeztek be a célba.

A feladványok *általában tetszettek*, idézünk olvasóink leveleiből. Vélemények az 1. (Siklósi) feladványról: „Szimmetrikus állásban harmonikus lépéspárok" *(Lapp András)*; „A három testőr helyett a három huszár biztosítja a sikert" *(Szalontai Árpád)*. A 2. (Szöghy) feladványról: „Rendkívül szellemes feladvány. Nagyon élveztem" *(Némethy Attila)*; „Szellemes kulcslépés! Elegáns vezéráldozat!" *(dr. Zimmer Károly)*. Az 5. (Fleck) feladványról: „Bár szokatlan a sakkadásos kezdés, mégis nagyon érdekes" *(Erdélyi György)*; „Tűzijáték zajlik le az e5 ponton!" *(dr. Hajdú Ferenc)*. A 6. (Roubal) feladványról: „Szép lépéskényszeres alkotás" *(dr. Sipos Ferenc)*; „A futó önfeláldozása nagyon tetszett" *(Szalontai Árpád)*. A 7. (Molnár) feladványról: „Kevés ilyen rafinált feladvánnyal találkoztam. Megfejtve már egyszerűnek látszik, de megtalálni a kulcs

Muraközy János

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

1971 MÁJ 8.

Ma délben nyílik

A Muraközy-kiállítás

A Magyar Nemzeti Galéria és a Kecskeméti Katona József Múzeum emlékkiállítást rendez Muraközy János festőművész képeiből. A kiállítás megnyitóját ma, szombaton délben 12 órakor tartják a múzeumban. Megnyitót mond Bodor Jenő, a megyei tanács művelődésügyi osztályának vezetője, utána dr. Telepy Katalin, a Nemzeti Galéria tudományos főmunkatársa ismerteti a kiállított műveket.

gyakorlattal [illegible]
autószerelőket felveszünk. Jelentkezés Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat tmk üzeme, Kecskemét, Ceglédi út 38. (Volt villanymalom). 2326

VÍZVEZETÉKSZERELŐT, gépkocsiszerelőt, lakatost, könyvgépkezelőt, kőművest és segédmunkást felveszünk. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés: Kecskemét, Városi Tanács Építési Költségvetési Üzeme, Kecskemét, Reiszmann Sándor utca 20. 2435

KECSKEMÉTI Barnevál felvételre keres férfi és női segédmunkásokat. Jelentkezés: Kecskemét, Ceglédi út 7—11. 2368

A KECSKEMÉTI Ingatlankezelő

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

1971 MÁJ — 9

Murakózy János

Gerillakapitány, festőművész, városi tanácsos

1021

Rendkívül nagy érdeklődés mellett, Gyóni Lajosnak, a megyei pártbizottság titkárának, a megye és Kecskemét több politikai, kulturális vezetőjének jelenlétében nyitotta meg tegnap délben, Kecskeméten Bodor Jenő, a megyei tanács osztályvezetője, a dr. Telepy Katalin művészettörténész által rendezett emlékkiállítást.

„Kecskemét múltja a képzőművészetben" címmel rendezett kiállítást a Katona József Múzeum három esztendeje. A tárlaton 40 művész 68 alkotást, — olajképet, grafikát, akvarellt — és két szobrot — mutattak be. Valamennyi a kecskeméti művésztelepen készült, mint ezt az ízléses, a városi tanács támogatásával a jubileumi év kiadványaként megjelentetett katalógusból is kiderül. A tartalmas bevezető tanulmány szerint 1909 előtt a város nem volt olyan helyzetben, hogy művészeknek otthont nyújtson. „Ebből következően — írta a kiállítás rendezője — beszámolónk a telep megnyitásának körülményeivel indul és a képzőművészeti múlt tekintetében csakis ezeknek a művészeknek a működésére támaszkodhat."

Három elfelejtett művész

Vagyis a kecskeméti képzőművészetet a századforduló utáni évekből eredezteti a szerző. Egyetlen nevet, kiállítást sem említ a művésztelep megalakítását megelőző időkből.

A túlságosan leegyszerűsítő, summás megállapítással nem értettünk egyet. Ma sem! Az ünnepi hangulatra, a kiállítás és a katalógus érdemeire voltunk tekintettel, amikor elhallgattuk ellenvéleményünket.

Most éppen a Katona József Múzeum teremt alkalmat érveink elmondására. Nagy örömünkre megrendezi Muraközy János kiállítását. A „fekete festő", ahogyan körszakálla és a bújdosás idején választott álneve apropóján barátai nevezték, Kecskeméten született 1825-ben és itt töltötte élete nagy részét, itt kezdte festői tanulmányait, itt alkotta értékes műveinek tekintélyes részét.

Ezért hiányoltuk festményeit, rajzait ama három esztendővel ezelőtti kiállításról, munkásságának méltatását a tanulmányból. S ha már itt tartunk: beszélgethetünk-e a megyeszékhely képzőművészeti múltjáról — többek között — Szabó Antal és Pataki Imre nevének említése nélkül? Mindkettő jeles külföldi akadémiákon tanult. Egyébként Szabó Antal volt az első hivatásos festőművész Kecskeméten, aki kizárólag eladott képeinek jövedelméből élt.

Muraközy: a regényhős

Muraközy János különös alakja régóta foglalkoztatja az írókat, történészeket. Jókai Mór, akivel együtt koptatta a jogakadémia padjait, kecskeméti emlékeiben Muraközy központi helyet foglal el. A szabadságharc után is együtt bújdostak Tardonán. Muraközyt, a félelmetes gerillakapitányt életre-halálra keresték. A jó barát vonásait, tetteit Jókai egyik regényében is megörökítette.

Két esztendeje a közkedvelt Hegedűs Géza képzeletét ragadta meg a rejtélyes kecskeméti festőművész hányatott sorsa, kettős élete, aki — mint a róla mintázott regény címe is elárulja — tisztes hivatalnok korában „Kulcsra zárt szobában" hódolt a régi szenvedélynek.

Halálakor, 1893-ban nyitotta fel a család Muraközy dolgozószobáját. Az özvegy a hajdani baráthoz, a nemzet első írójához küldött levelében marcangoló fájdalommal és leplezetlen szégyenkezéssel tudatja férje titkát:

„Ott, a legnagyobb meglepetésünkre számlálhatatlan festett képet találtam... Én magam mindig irtóztam a képektől. Megszoktam az otthon és a templom meszelt falait... Miféle ember volt ő?... Milyen világban élt, amit eltagadott előlem? Hogyan lehetett példásan lelkiismeretes főtisztviselője Kecskemét városának, példás családfő, miközben lelkében egyetlen pillanatig sem szűnt meg az a másik világ, a festett képek hiú és léha világa?"

Ilyen légkörben, szellemi atmoszférában fogyasztotta el kenyere javát, bújt magánya csalitjába a XIX. század egyik legnagyobb magyar tehetsége. A hímek, a maradiság őt is elhallgattatta, akárcsak Katona Józsefet.

Jól látja Hegedűs Géza: „Én ezt az életet a maga szélsőséges egyediségében nagyon is jellemzőnek éreztem a múlt század második felének Magyarországára, ahol 48 élő és szeretett emléke szakadatlanul jelen volt 67 sohase lelkesítő, de józanul vállalt valóságában, ez pedig az egész társadalomra kisebb vagy nagyobb mértékben rákényszerített valamilyen tudathasadást."

Többféle ellentét feszül a regény lapjain: a romantikus alkatú ember vergődése a rideg civisvárosban, a művészi pályára vágyó férfi küszködése a terhes hivatalokban, az elhibázott házasság és a társadalmi látszat fenntartásának a kötelessége, a külföldet járt gondolkodó elme és a honi kisszerűségek...

Hegedűs regénye olvasmányos, fordulatos, megkísérli helyenként az összefüggések érzékeltetését, mégis némi kedvetlenséget érzünk: Elmarad a téma adta lehetőségtől. Eszembe sincs néhány életrajzi adat pontatlanságát kifogásolni, hiszen maga a szerző bevallotta, hogy „a regény vázlatát a tények mögé és köré képzelt gondolatokkal, cselekménymozzanatokkal töltötte ki." Azt azért feltétlenül meg kell említenem, hogy Muraközy nem „kultúrtanácsnok" volt — ilyen státust csak a XX. század elején szerveztek Kecskeméten — hanem gazdasági tanácsnok, aki e minőségben is nagyszerű dolgokat művelt. Többek közt elsősorban az ő buzgolkodásának köszönhető a szikrai szőlőtelep megalakítása.

Jókai Mór: Muraközy János arcképe

Jókai Mór: Muraközy János.

Jól ért Hegedűs Géza a cselekmény bonyolításához, érdekes, kifejező szituációk kialakításához. Mi okozza mégis hiányérzetünket? Kevés színnel jellemzi hőseit, és ezért hat erőltetettnek némely reagálásuk. A gyors sodrás érdekében olykor eltekint a kor- és környezetviszonyok bonyolultságának jelzésétől. Legkevésbé a kecskeméti környezet ábrázolása sikerült, mondjuk meg: sematikus. A közönyt itt nem valamiféle nemesi dölyf puffasztotta. A lakosság a mezei gazdaságon függött testével, lelkével, minden egyebet feleslegesnek érzett, gyanúsnak vélt.

Régen várt kiállítás

Fogyatékosságai ellenére is ajánlom a „Kulcsra zárt szobában" című regényt. Nyilván sokan keresik majd a könyvtárban, a múzeum gyűjteményes Muraközy kiállításának látogatói közül, mint ahogyan valószínű: a könyv is növeli a tárlat iránti érdeklődést.

K. Rahl és Marastoni mesterek tanítványának festményei, rajzai — köztük Táncsics Mihály, Jókai, „A tengerszemű hölgy" portréját — utoljára 1934 júliusában, az akkori Iparos Otthonban tekinthették meg a kecskemétiek. (Először a XX. század első évtizedében mutatták be Muraközy alkotásait.)

Reméljük, hogy a jövőben gyakrabban gyönyörködhetünk romantikus ihletettségű piktúrájában és nem kell harminc esztendőnként újra és újra feldedezni az elfelejtett „festőt".

Heltai Nándor

devizaválság megoldása ügyében a bonni kormány elhalasztotta az egyoldalú döntést, hogy megvárja a közös piaci országok gazdasági és pénzügyminisztereinek szombati brüsszeli értekezletét.

Ami a másik Németországot illeti, az NDK-ban nagy lendülettel folynak a VIII. pártkongresszus előkészületei. Az NSZEP Központi Bizottsága ezzel kapcsolatos 16. ülésén Walter Ulbricht, a KB első titkára — idős korára való tekintettel — felmentését kérte. A KB helyt adott a kérésnek és Walter Ulbrichtot a párt elnökévé választották. Az NSZEP KB első titkára Erich Honecker lett. A Központi Bizottság jóváhagyta a VIII. kongresszus programját. Közzétették az NDK új ötéves tervének irányelveit is, amely legfontosabb céljának a lakosság anyagi és kulturális életszínvonalának további emelését tűzte ki célul.

A jelek szerint kimozdult valami a holtpontról Nyugat-Berlinben. A pénteki 19. nagyköveti megbeszélés három óra hosszat tartott. Abraszimov, szovjet nagykövet távozóban kijelentette, hogy a tárgyaláson „lépést tettek előre". Bár a három nyugati hatalom és a szovjet álláspont között még mindig lényeges különbségek vannak, a mostani tárgyaláson — politikai megfigyelők szerint — azokat a pontokat keresték a két javaslatban, amelyek a legtöbb kilátást nyújtják az érdemleges tárgyalásokra.

A magyar külpolitika nemzetközi eseményei közül a szudáni külügyminiszter budapesti látogatása és Ajtai Miklós miniszterelnök-helyettes angliai tárgyalásai emelkednek ki. A londoni látogatásról kiadott közös közlemény a két ország gazdasági és tudományos-műszaki együttműködése fejlesztésének lehetőségeit hangsúlyozza. Angol részről ígéretet tettek, hogy megszüntetnek minden olyan korlátozást, amely nehezíti a két ország kereskedelmét. Jelentős lehetőségek mutatkoznak az ipari együttműködés fejlesztésére, valamint a tudományos és műszaki tapasztalatok állandó és rendszeres cseréjére. Miniszterelnök-helyettesünk látogatása minden bizonnyal jelentős lépés hazánk nemzetközi kapcsolatainak fejlesztése területén.

TÍMÁR MÁTYÁS

A múlt héten franciaországi látogatáson Párizsban járt Tímár Mátyás miniszterelnök-helyettes. A látogatásról hétfőn érkezett haza. Képünkön Bondor József építésügyi miniszter üdvözli Tímár Mátyást, a Ferihegyi repülőtéren.

A SZUDÁNI KÜLÜGYMINISZTER HAZÁNKBAN

A hét közepén hazánkba érkezett Farouk Abu Eisa, a Szudáni Demokratikus Köztársaság külügyminisztere, hogy tárgyalásokat folytasson Péter Jánossal a két ország kapcsolatáról. Képünkön a szudáni külügyminiszter megkoszorúzza a Magyar Hősök Emlékművét.

ROGERS KAIRÓBAN

Rogers amerikai külügyminiszter közel-keleti látogatása során az EAK fővárosában tárgyalt. Képünkön: Riad (balról) és Rogers Kairóban.

SCHUMANN MOSZKVÁBAN

A szovjet kormány vendégeként három napig hivatalos látogatáson Moszkvában tárgyalt Maurice Schumann francia külügyminiszter. A képen: Schumann (jobbról) Gromiko szovjet külügyminiszterrel (középen) beszélget. Bal szélen: Roger Seydour, Franciaország párizsi nagykövete.

(Telefoto — AP—MTI—KS)

VÁLSÁG

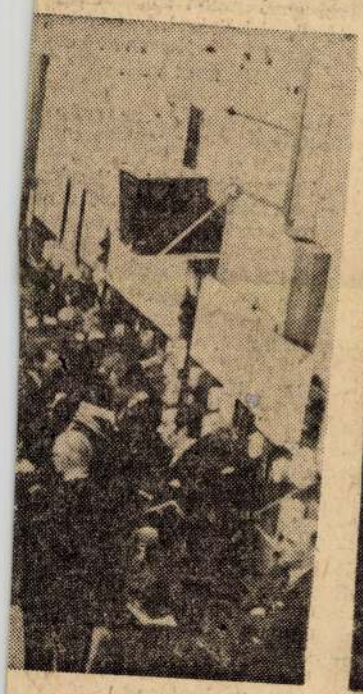

g a nyugat-európai gazda-eladási láz tört ki, amely et kormány tett intézke-b országban leállították a londoni tőzsdén készült, yalják a dollárral kapcso-ényeket.

Muzakóry János festő

A kecskeméti múzeumban
emlék kiállítása nyílt

Kiállítási kalendárium

Szocialista Művészetért 1971 VI.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
NÓGRÁD
1965 AUG 29.

Spanyol remekművek kiállítása a budapesti Szépművészeti Múzeumban

A nyugati sajtó hozzászoktatta olvasóit, hogy szenzációs képopások vagy képcsonkítások hírével és részletes leírásaival terelje időnként a figyelmet a múzeumok kincseire. Holott az ilyenfajta „bűnügyi" esetek rosszízű híryerésénél valódibb szenzációk is vannak a múzeumok életében. Ilyennek kell ítélnünk a Szépművészeti Múzeumban most megnyílt spanyol kiállítást.

Jogosan állíthatjuk: világhírű a Szépművészeti Múzeum spanyol képgyüjteménye. A spanyolországi múzeumokat kivéve sehol a világon nem találhatnak az érdeklődők hozzá hasonló gazdagságút. Mintegy 70 festménnyel büszkélkedhetünk, közöttük a legjelentősebb a 7 Greco-, az 5 Goya-, a 4 Murillo-, a 3 Zurbaran-kép, Valasquez ifjúkori remekműve, az „Étkező parasztok" és Ribera megdöbbentő erejű hatalmas kompozíciója. Többek között itt látható ötrészes képe annak az 1500 körül Kasztíliában élt művésznek, akit a nemzetközi szakirodalom „Budapest mestere"-nek neveztek el, mert másutt még nem találtak keze alól kikerült festményre.

A Budapesten őrzött festményeken kívül, most a nagy kiállításra Leningrádból is érkezett 1-1 Velasquez, Puga, Tobar és Pereda festmény, Drezdából 2, Bécsből pedig 1 festmény. Ezekkel a külföldi kiegészítésekkel a kiállítás valóban szenzációt jelent: átfogó képet nyujt a spanyol festészet alakulásáról, a XV. századbeli Pedro Sancheztől kezdve Goyáig, akit méltán tekintünk a XIX. századi modern realista festészet egyik nemzetközi hatású nagymesterének.

A művészi hatás szempontjából további szenzáció Ribera két hatalmas festményének szuggesztivitása. (A kiállítás rendezője fel is fedezte ezt, s a nagy márványterem két központi falrészén, egymással szemben helyezte el őket. (Különösen megragadó a Drezdai Képtár által kölcsönzött Szent Ágnest a börtönben ábrázoló festmény monumentális egyszerűséggel összefort szépsége. Jean Cocteau, a francia költő, s a művészetek nagy ismerője (ő maga is rajzolt, festett) nevezte szellemesen „gyilkosnak" azokat a festményeket amelyek a képtárban „meggyilkolják" a szomszédokat, annyira lenyűgözőek. Megjegyzését most értjük meg igazán Ribera drámai hatású, s mégis játékosan naív drezdai vászna előtt, hiszen mellette szinte elhalványodnak a világhírű mesterek: Greco, Valasquez, Goya régóta megcsodált alkotásai.

Természetesen mégis megtartják ezek valamennyi értéküket. S a kiállítás szerencsés összeállítása folytán ezek közelebb is kerülnek hozzánk. Hiszen például Velasqueznek, az Ermitázsból Budapestre küldött „Ifjú fejét", amely első ábrázolása annak a parasztifjúnak, aki a mi „Étkező parasztjainknak" egyik alakja, úgy helyezték el, hogy egyszerre látható a mi tulajdonunkban lévő híres realista kompozícióval. Tematikai szempontból pedig rendkívül érdekes ott látni egyazon teremben Goyának magyar tulajdonban lévő híres „Köszörűs-"ével a XVII. századbeli Antonio Puga —ugyancsak az Ermitázsból kölcsönzött — „Köszörűs-ét.

A spanyol mesterek festményeinek nagy kiállítását október 15-ig tekinthetik meg a látogatók.

Murányi-Kovács Endre — Ribera: Szent Ágnes a börtönben.

Radics István: Szlovák falu

ből rögtön házasság is lesz, s ez a kötött vagy kötetlenebb párosélet hasznos is, elejét veszi a csellengésnek, serkent a tanulásra. Aztán ha befejeződik a tanulás, különböző helyekre kerülnek, vége az illuzióknak. Pedig ez más, az ő esetük más és Zsuzsa nem jól teszi, ha ilyen könnyen fogja föl a dolgot.

A szőkeség mosolyog s most félreérthetetlenül őrá, elszívott cigarettája csikkjét neki célozva pöcköli le. Hát persze, nem véletlen, hiszen a tömegből senki nem figyel olyan állhatatosan a magasba, csak ő. A fénybe nyújtózkodó nőn most megnyílik a pongyola.

ETTŐL A PILLANATTÓL

megcsapja a váratlan kaland gondolata. Ha visszaintene. A csokorral bizonytalan mozdulatot tesz, de ez elég, a polus másik végén e töredék impulzus szikrát fog, a szőke hajú hátranyul, virágot emel ki a vázából, feléje mutat vele. Mintha kérdené, adja-e, s hogy ő megáll a sétában, már zepül is a szegfű a porzó út-

Fekete István:

NYÁRVÉG

Már régen nézem az ablakba karikázott külső világot; nézem de csak futkározó gondolataimat látom, hiszen éjszaka van, homályos, holdvilágos éjszaka.

Gondolataim meg-megakadnak, elröppennek egy pillanatra, aztán vissza se jönnek.

— Mi zúg?

Cséplő nem lehet, mert annak meleg búgását ezer más búgás között is megismerem, de hát akkor mi? Valamikor csak ágyúszóra vagy cigánymuzsikára keltem volna fel ilyen készségesen, de most — hiszen nincs más dolgom — szépen felkelek, hogy megnézzem, mi zúg.

Szél!

Tiszta, csillagos ég, az ég alján ijesztően fénylik a hold, a hogy még nem mennek. De azért illett volna.

Vagy nem kellett volna észrevennem, hogy libabarátaim egy szép reggelen csúnyán megkopasztva jelentek meg, hogy uzsonnakenyeremet elkunyerálják? Még pelyhes korukban magamhoz szoktattam őket, azóta, ha leülök a folyóparton, egyszer csak ott vannak és azt mondják:

— Lilili — lálálá... — ami annyit jelent libanyelven, hogy:

— Enni szeretnénk.

És most milyen csúnyák! Az asszonyi önkény már előre levette róluk a párnába valót, még a hangjuk is más, és félóráig tanácskoztak a víz előtt, hogy belemenjenek-e, vagy ne, mert meztelen bőrüknek hideg a víz.

— Tiszteltetem a gazdáto-
...ndom, mert nem is-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1968 SEP 4

Murasóry János

1021

BARANGOLÁSOK KECSKEMÉTEN

A Jókai-ház lakói

A telekkönyvben sohasem volt nevére írva, de szelleme birtokba vette, hiszen több mint két évet töltött falai között és saját, többször is megismételt vallomása szerint, itt lett íróvá. Hisz az utca is övé, amelyen egy viharos októberi éjszakán 1842-ben nagybátyja kíséretében beszekerezett a városba.

Budai nagy utcának hívták akkoriban ezt a kövezetlen girbe-görbe utat. De nem ám Budai Nagy Antalról, mint ahogy egyes hirtelen örvendő felfedezők vélik, hanem mert ez az utca vitt Budára, de előbb magába ölelte a Budai kútnál hozzácsatlakozó Budai kis utcát, amely ma minden jelzőt elhagyva egyszerűen Budai utca. A Budai nagy utcából meg, Jókai bejövetele után mintegy félszázad múlva Jókai utca lett. A nagy mesélő még életében megérte, hogy utcája legyen diákkora városában. Miért ne mondhatnánk hát, hogy annak az egyik háza, ma 8-ik számú emeletesített épület áll a helyén, Jókai-ház.

A gyenge tüdejű Jókai jogászi tanulmányai mellett tüdejét akarta edzeni az éles kecskeméti levegőn, amelyről régebbi tudós klimatológusok azt tartották, hogy igen egészséges, mert a síkságon a szabadon végigszáguldó szelek kavarta homok minden szennyeződéstől megtisztítja. Akármint is volt, tény, hogy Jókai valóban megerősödve hagyta el tanulmányai végével Kecskemétet.

Egészségének javításához inkább környezete járulhatott hozzá és nem a szelek kavarta homok. A mai ház helyén akkor egy földszintes ház állott. Telkéről nemcsak a Budai utca felől, hanem az akkor még új Kis Sétatérről is volt bejárat. Alig hét évvel ezelőtt csapolták le a tér helyén volt Dellő-tó vizét és 1836-ban ültette be gyorsan növő fákkal a területet Jókai házigazdája, Gyenes Mihály városi mérnök, aki több ízben a város bírói tisztét is betöltötte. Később híres íróvá vált diák lakója többször is megemlékezett róla írásaiban. Még rigmus is van az egyik megemlékezésben.

Ki nem látott még görbében egyenest.
Nézze meg a kecskeméti bírót, Gyenest!

Jókai megállapította, hogy törékeny testű házigazdája szobrot érdemelne szülővárosától, mert hivatali működése alatt hétmillió gyümölcsfát ültetett el Kecskemét határában. Ha mind megélt volna máig, micsoda őserdő lenne az egy tagban!

A házigazdán kívül is laktak nevezetes emberek a Jókai-házban. Elsőnek mindjárt Gyenes Pál, a házigazda korán árvaságra jutott gyámfia. Talán éppen az ő révén erősödött meg Jókai, mert Gyenes Pál rászoktatta a minden reggeli tornára. Éppen ott, ahol most az emléktábla áll, volt a régi háznak az a szobája, amelyben a két jogászfiú lakott. Gyenes Pali, ahogy felébredt, vassúlyozók helyett nagy köveket kezdett emelgetni. Jókai röstellt elmaradni szobatársa mögött. Megpróbálkozott ő is a súlyozással. Eleinte nehezen ment a dolog, de aztán egyre jobban bírta. Tanulni meg az igazán jó levegőjű Sétatérre járt a két fiú. A lombosodó fák alatt lépegetve tömték magukba a ref. főiskola tudós professzorainak jegyzeteiből és könyveiből a magas tudományt.

Gyenes Pál, a szobatárs, gyámatyja példáját követve mérnöki pályára lépett. Persze ehhez nem volt elég a kecskeméti jogvégzettség. A pesti egyetemen tanult tovább. Ott szerezte mérnöki képesítését. Egyik tanára Jedlik Ányos volt, a híres-nevezetes fizikus, a dinamó feltalálója. A mérnöki diplomát megszerezve Gyenes Pált itthon városi mérnöknek választották.

A Jókai-ház házasodás révén Muraközy János birtokába került. Érdekes véletlen, hogy Muraközynek is volt diákkori kapcsolata Jókaival. Ugyanabban az időben látogatta ő is a kecskeméti református főiskolát, amikor Jókai. Nagyszerű vívó volt. Így ő lett a jogászifjak vívókörének vezetője és oktatója. Az 1848/49-es szabadságharcban gerilla vezér volt, akkor is jóhasznát vette vívótudományának. De diákkorában volt szelídebb foglalkozása is. Amilyen ügyesen forgatta a kardot, talán még ügyesebben forgatta az ecsetet. Festegetett, mégpedig Jókaival együtt, akinek művészi ambíciói abban az időben a festészet felé nyiladoztak. A kecskeméti szép asszonyok, szép lányok voltak a modelljeik. Hony soit qui maly pense! Csak illendő arcképi módon történt a lefestés. Ezt Jókai később kecskeméti látogatásai során mindig felemlegette. Muraközy Jánoshoz szállt mindig, ha a Hírös Városban akadt dolga.

Jókainál többre vitte Muraközy János a festészetben. Marastoninak volt egyik legtehetségesebb tanítványa. A szabadságharc után, mint festőművész bújdosott külföldön. Elmerészkedett Bécsbe, majd onnan Münchenbe ment. Mindkét helyen neves művészek voltak a mesterei és barátai. Az idők enyhültével a szabadságharc utáni bujdosásból visszatérve, mégis letette az ecsetet. A városnak lett gazdasági tanácsnoka.

A harci hőstettek teréről és a művészi sikerek ragyogásából prózai térre lépett Muraközy János 1892. szeptember 2-án halt meg Kecskeméten. Az egykori lapok csak városi főtisztviselőként parentálták el. Vitézi tetteiről és művészetéről még említést tenni se tartották érdemesnek. Jóval halála után, 1914-ben 90 darabból álló képgyűjteményét mutatták be. 1934-ben Révész Imre festőművész rendezett egy kiállítást, azon is látható volt egy Muraközy-kép. 1941-ben leszármazottai még őrizték egy képét, amely őt magát ábrázolta lóháton, gerilla századosi ruhában. Van műve a Nemzeti Galéria gyűjteményében is.

Jókai a két Gyenes és Muraközy... Úgy véljük, van miért kalapot emelnünk a Jókai utca 8. sz. ház emléktáblája előtt!

Joós Ferenc

7000 autóbusz

ás a járműprogramra

Az ágazat termelése 1966-tól 1978-ig a tervek szerint megháromszorozódik. Ugyanezen idő alatt a szocialista országokba irányuló közúti járműkivitel 7,5-szeresére, a nem szocialista piacokon pedig 6,5-szeresére növekszik.

Vajon reálisak-e, megalapozottak-e ezek a merész tervek? Az érdekelt termelő és külkereskedelmi vállalatok, az illetékes kormányszervek különböző szintű tárgyalásokon, piackutató munkával számbavették az értékesítési lehetőségeket, elemezték a műszaki fejlesztés szóbajöhető irányait, a hazai gyártási adottságokat. A járműfejlesztési program szilárd alapjának a hazai szükségletek és a baráti országok — mindenekelőtt a Szovjetunió — hosszútávú igényeinek kielégítését tekintjük. A konkrét igényeket 1970. végéig ismerjük.

A harmadik ötéves terv utolsó esztendejében,

1970-ben hazánkban összesen 7000 autóbusz készül, szemben az 1966. évi 2933 egységgel.

(Az idén 4200 autóbuszt gyárt az Ikarusz.) A 7000 autóbuszból 1970-ben a Szovjetunió 4000, az NDK 1000 autóbuszt vásárol a tervek szerint. Ezzel a termeléssel az Ikarusz Európa legnagyobb autóbuszgyártó cégévé válik. A sorozatnagyság, a hazai és a baráti igények alapján a negyedik ötéves tervben tovább növekszik.

Az autóbuszgyártás folyamatos, szalagszerű szerelő, festő technológiája minden szempontból korszerűnek mondható. Ma még sok azonban a kézi munka az autóbuszgyártó folyamatban, ezt a sorozatnagyság növekedésével fokozatosan szükséges kiiktatni. A technológiai fegyelem is fejlesztésre, szilárdításra szorul. Az új autóbusztípusok egyébként a konstrukciós megoldásokat (korszerű szervo-kormányt, légrugózást stb. építenek a járműbe), a külső formát, a belső kényelmet tekintve megfelelnek a mai magas követelményeknek. Nem véletlen, hogy a legigényesebb európai autóbuszgyártó svéd, nyugatnémet cégek is kooperációs tárgyalásokat kezdeményeztek az Ikarusszal.

A közúti járműfejlesztési program legnagyobb beruházása: Diesel-motorgyár létesül Győrött.

A nagy teljesítményű Diesel-motorok gyártási jogát és a korszerű termelőberendezéseket nagymúltú nyugati gépkocsigyártó cégektől vásárolták. Az új győri Diesel-motorgyár átadására 1969 első fél évében kerül sor, de már az idén 550 darab, 200 lóerős, hathengeres Rába—MAN Diesel-motor készül, főként vásárolt, külföldi alkatrészekből. Jövőre 3000, 1970-ben 7000, a távlati tervek szerint pedig 12—15 ezer Diesel-motort gyártanak MAN-licenc alapján. A korszerű motorok főleg hazai gyártású tehergépkocsikba és autóbuszokba kerülnek.

Ugyancsak a Győri Magyar Vagon- és Gépgyár a hazai közúti járművek másik fődarabjának, a hátsó hidaknak is a szakosított gyártója, szállítója. Ezek a hátsó hidak egyébként nemcsak a hazai autóbuszokba, tehergépkocsikba kerülnek, hanem baráti országok is vásárolják nemzetközi kooperáció keretében. Így például a nagy sorozatban gyártott, 10 tonnás hátsó hidak a hazai igényeken kívül szovjet és lengyel rendelésre is készülnek. Az idén 5000 darabot, jövőre 7500-at, 1970-ben pedig már 13 ezer hátsó hidat exportálunk a Szovjetunióba. Ugyanebből a 10 tonnás hátsó hídból Lengyelország 2500 darabot vásárol jövőre.

A Szovjetunió viszont a nemzetközi szakosítás és kooperáció keretében mellsőtengelyt, szervo-kormányszivattyút, lengéscsillapítót és egyéb más alkatrészt szállít a magyar autóbuszokhoz és tehergépkocsikhoz.

Jelenleg a nemzetközi kooperáció további bővítésének tervei és elképzelései formálódnak.

A Győri Magyar Vagon- és Gépgyár a Rába—MAN Diesel-motorokon, a hátsó hidakon kívül a közúti járművek egy újabb fődarabjának, a tehergépkocsi-fülkének a gyártását kívánja megszervezni nagy sorozatban, nyugati licenc alapján. Ezenkívül még 10—20 tonna hasznos teherbírású, speciális tehergépkocsik, camionok gyártására is készülnek a győri gyárban.

K. J.

Talajjavító munkák Szovjetunióban

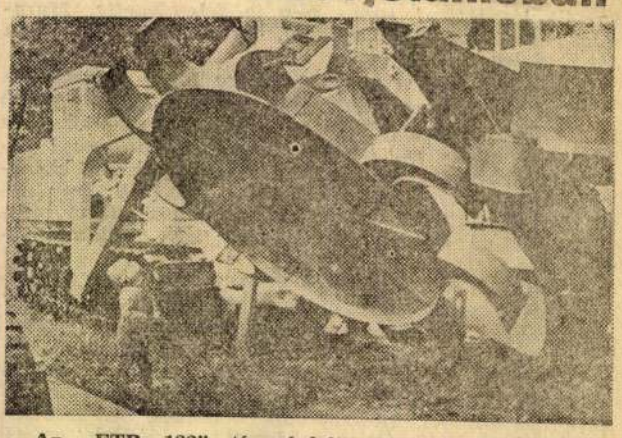

Az „ETR—122" típusú két forgórészes exkavátor feladata öntözőcsatornák ásása agyagos és laza homokos talajon. A gép ellenőrzését és irányítását fénysugárral, vagy ellenőrző léccel valósítják meg, amely a csatorna oldalainak megadott szögétől mindössze 3 cm-ig terjedő töréssel dolgozik.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 349-726
Muraközy János festőművész (1824-1892)
DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1984 JAN 4
1021

úli Napló 1984. január 4., szerda

Országos intézmény vidéken

A XX. századi magyar képzőművészet új otthona Kecskeméten

A tengerszemű hölgy — Muraközy János festménye a Kecskeméti Galériában

Ismét gyarapodtunk. Nemrégen avatta fel Somogyi József Kossuth-díjas szobrászművész, a Képzőművészeti Főiskola rektora a Kecskeméti Galériát, mely a város nevezetes, Márkus Géza tervezte, szecessziós Cifrapalotában kapott helyet. Rendkívül gazdag anyagot láthatunk, hibátlan rendezésben. Különös a maga nemében az is, hogy az új múzeumi intézmény egyrészt jelentős keresztmetszetet ad századunk magyar képzőművészetének értékeiből, mely mindenképpen kiegészíti a Nemzeti Galéria anyagát, nem utánmondása annak, nem raktári anyag feltámasztása, hanem kiegészítése a ritkábban látott, vagy most felfedezésre váró mesterműveknek. Az elmúlt időszak muzeológiai munkája vezetett eredményre Kecskeméten. Szigorúan és jól válogattak, így van mit kiállítani az állandó gyűjtemény igényével. Igazán pompás ciklust láthatunk Mednyánszky, Nagy István, Nemes Lampérth, Czigány Dezső, Tornyai János, Koszta József műveiből, és igazi alkotásokat, nem melléktermékeket Egry életművéből.

Az már külön karaktert igazol, hogy az általános századidézet mellett külön ciklus mutatja be a kecskeméti zománctelep legújabb évtizedének hazai és nemzetközi tőrekvéseit olyan központozással, melyet Kátai Mihály „Ágasegyházi Madonna"-ja jelöl. Természetesen ez a rész a város patronáló jellegét igazolja, azt, hogy a tűzzománc műfajának nemzetközi műhelye lett. Idők során ebből is időtálló kiállítási anyag kerekedhet.

Pincében — Tóth Menyhért festménye a Kecskeméti Galériában

Örvendetes tényező, hogy megfelelő teret szentelnek annak a Muraközy Jánosnak, aki 1824-ben Kecskeméten született, 1892-ig élt és alkotott, korának egyik jeles portréfestője volt, 48-as szellemű mentalitással festette meg „A gerilla kapitány búcsú"-ját. Tisztelte Jókai Mórt, pompás képet festett róla tardonai tartózkodása alkalmából. Ugyancsak az ő műve Jókai regényhősének, A tengerszemű hölgy-nek a festői életrekeltése.

Országos fontosságú tett, hogy a Kecskeméti Galéria nagyszámú Farkas István képpel jelez egy eddig kevéssé méltatott, de európai fontosságú életművet. Ő mindenképpen Csontváry örökösének számít, rendkívül kulturált a témaválasztása, összetetten érlelt és így végleges képeinek fogalmazása. Iskolázott és mély, növekvő érték, amelyet Kecskeméten tudhatunk meg, ezen az állandó tárlaton.

Nagy esemény Tóth Menyhért életművének külön kollekciója. Ezzel a galéria nemcsak egy vonulatot mutat be a magyar képzőművészet történetéből, hanem rendkívül fontos életművet, mely Miskétől a XXI. századig és azon túl is terjed. Szintén Bács-Kiskun szülötte, műveit ismerik hazánk határain kívül is, de aki klasszicizálódó festői érték minden állomását vizsgálni akarja, az ezt az analízist csak a kecskeméti Cifrapalotában tudja elvégezni.

Márkus Géza, aki egyébként Zsolnay-kerámiák díszítőelemeivel harminc nap alatt tervezte meg az egy esztendő alatt befejezett és felépített épületet, dísztermet is szerkesztett. Ezt is felújították és a továbbiakban időszakos kiállításokat fogad. Elsőként a száz évvel ezelőtt született Koós Károly sokrétű munkásságának bemutatását.

A vendégkönyv tanúsága szerint az alig egy hónapja megnyílt művelődési intézményt birtokba vette szellemi értelemben az ország lakossága, ezt igazolják a Pápáról, Nyírpazonyról, Szegedről, Pécsről, Ceglédről, Tatabányáról, Nagykanizsáról, Kisvárdáról, Hajdúböszörményről érkezők bejegyzései, elismerő sorai. Valóban nem túlzás az általános megállapítás: Kecskemét ez új nagyszabású gyűjteményével kultúránk egyik új központja lett.

Losonci Miklós

Távíratfelvétel és kézbesítés hét végén a községekben

Segélykérő telefonokon

A szabad szombat bevezetése óta speciális módja van vidéken a hétvégi táviratfelvételnek és kézbesítésnek. A pénteki záróra után a községek területén elhelyezett segélykérő telefonokon lehet táviratot feladni. Ilyenkor a folyamatos szolgálatot tartó telefonközponthoz vannak „berepülőzve" a segélyhívó telefonkészülékek, ahol a feladó nevének címének bemondása alapján díjtávirat kivételével minden táviratot kötelesek felvenni és eljuttatni a címzett körzet telefonközpontjába. A kézbesítésre a legközelebbi újságkihordáskor — tehát szombat vagy vasárnap reggel — kerül sor, mert az újságkihordó, mielőtt útnak indul, hétvégén mindenkor felhívja az ügyelő telefonközpontot, hogy felvegye az esetleges táviratok szövegét.

Baranya megyében 11 postaautó indul útnak reggelenként, hogy szabályos menetrendjüknek megfelelően érjenek oda nap mint nap a 129 támponthoz, ahol összesen mintegy 5500 levélszekrény van gondjaikra bízva.

A menetrend betartása igen fontos, hiszen nemcsak a küldeményeket továbbítják, hanem a megadott időben mozgó postahivatalok módjára szolgálják ki ügyfeleiket. Bélyeget, borítékot, újságokat, totó-lottót, egyéb értékcikkeket, nyomtatványokat árulnak, s csomagot, táviratot vesznek fel. Bár a csomagot és pénzküldeményt így — a postaládában hagyott értesítő alapján — csak egy napos késéssel kapják meg az „útmenti postafiókok" tulajdonosai, többnyire mégis jól járnak ezzel a szolgáltatással. Ha nap mint nap el is kell gyalogolniuk a lakásukhoz néhány száz méterre eső „támpontig", az újságokért (Baranyában néhány kivételtől eltekintve 4—500 méternél nem nagyobb ez a távolság), csomag-, táviratfeladás, pénzbefizetés, és egyéb postai ügyeik elintézéséért nem kell a legközelebbi — olykor igen távol eső — postához beutazniuk.

Az érintettek nem voltak elragadtatva kezdetben a postai szolgáltatás e kényszer szülte, szokatlan változatán. Mára azonban megszokták. Sok helyütt a menetrendszerű postakocsi ugyanis az egyetlen, amely rendszeres összeköttetést biztosít a tanyasi lakosság és

Az ésszerű területhasznosítás példá

Az állatok jól érzik magukat a szabadban a Szigetvári Állami Ga telepén.

Bevált a ridegtartás Elemérpusztán

Kishárságytól keletre, Elemérpuszta közelében traktor vontatta víztartály araszol a Szigetvári Állami Gazdaság dzsipével szemben, amellyel a pusztára tartunk. A dolog magyarázata nem épp szívderítő: a puszta kútjában már annyira megcsappant a víz, hogy képtelenek vele az itt telelő mintegy hatszáz tehenet ellátni. Íme, a krónikus vízhiány már nemcsak a mezőgazdaság növénytermesztő „felét", hanem az állattenyésztést is fenyegeti.

A ridegtartásra fogott beccék — ismertebbeh és pontosabban: 464 húshasznosítású tehén és 139 üsző — szerencsére erről mit se tudnak. Egykedvűen, de nyugodtan, szemmel láthatóan igen jó erőben, egészségben túrik az itt, a dombtetőn már igencsak harapós délnyugati szelet, répaszeletet rágcsálnak, szénát hersegetnek — egyszóval, teszik a dolgukat. Gazdájuk, *Györgyei Mátyás* kishárságyi kerületvezető elmondja róluk azt is, hogy igen jól bírták a december eleji kemény hideget is, és a tavaly téli, több napos havazás sem ártott nekik. Tartásukban telente csupán egy hónap szokott kritikus lenni: a párás, esős idő, a túl sok nedvesség. Ilyenkor alaposabban, sok szalmával kell nekik a — természetesen szintén szabadban, a legkisebb tető nélküli — pihenőhelyeket előkészíteni.

Az Állattenyésztési Kutató Intézet *dr. Horn Artur* vezette csoportjával közösen szervezett vállalkozás lényegét *Szeghy* lés annyira kockázatos, veszteséges lenne, hogy nem fizetődne ki semmilyen ésszerű befektetés. Ezért a gazdaság sokkal jobb földű, déli területein a kis legelőket összevonva, szántóföldi művelést kezdtünk, s helyette itt alakítottunk ki ridegtartásos, hústermelő tehenészetet. Ez mintegy melléktermékeként a másik, tejhasznosítású Hungarofriez-programnak, tudniillik az ottani, gyengébben termelő egyedeket Hereford-spermával termékenyítjük meg, majd itt, Elemérpusztán Limousine-fajta bikákkal párosítjuk a korábbi keresztezésből felnövő állatokat. E kétlépcsős folyamat eredménye a ridegtartást remekül biró fajta.

Mindez természetesen, az adott körülmények között, szintén megkívánja a szükséges ráforditásokat és az állattartás szakszerűségét. Az előbbi, mindenekelőtt a jó legelőgazdálkodást: a gyep tisztítását, felújítását, a műtrágyázást és meszezést jelenti, az utóbbi pedig azt, hogy az állatnak itt is meg kell adni azt, ami jó „közérzetét", kényelmét biztosítja. A legelőterület télen—nyáron ellátja takarmánnyal az állatokat, épületfenntartásra — mivel ilyenek nincsenek — nem kell költeni; a gondozást mindösszesen hatan végzik. Igaz, hogy a telep önmagában, a kiadások és bevételek szigorú számbavételével csak a borjúnkénti állami támogatásokat és a tehénlétszám bővülése után járó forgóalap-támogatást is beszámítva lesz nyereséges, de

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

MAGYAR NEMZET

1963 SZEP 24.

zásra nyolc évet kell várni.

— ÖSSZEÜTKÖZÖTT hétfőn reggel a VII., Majakovszkij utca és Izabella utca kereszteződésében a Fővárosi Köztisztasági Hivatal egyik kukakocsija a Fővárosi Kéménysepro Vállalat teherautójával. A kuka ezután felszaladt a járdára és elgázolta Tóth Ferenc 36 éves üzemvezetőt, valamint Murányi Lajos István 70 éves szobrászt. A két gyalogos, továbbá a teherautó vezetője, Nyirő Vince 43 éves sofőr és két utasa — Sovány Nándorné 33 éves könyvelő és Kovács Gyula 47 éves üzemvezető súlyosan megsérült. A baleset miatt a trolibuszforgalom csaknem egyórán át szünetelt. A baleset ügyében vizsgálat folyik.

ron. A világcégek sorában ... *gyarok is szerepeltek.* Két vállalatunk kapott ilyen érmet, az egyiket a *HUNGEXPO* részéről *Barnaházi* Róbert vette át, mint a magyar külkereskedelem képviselője; a másikat pedig a *Technoimpex Gépipa-*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

Muraköry János

1971 OKT 2

— **Muraközy János** emlékkiállítását október 30-án, szombaton délben nyitja meg a Magyar Nemzeti Galériában Reile Géza, Kecskemét város tanácsának vb-elnöke.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZABAD FÖLD
Budapest

Murakőry János

1971 DEC 5

1021

1971. DECEMBER 5.

A tengerszemű hölgy

A gerillakapitány titka

Emlékkiállítás nyílt a Magyar Nemzeti Galériában Muraközy János műveiből. Ki ez a festő, akinek nevét olyan kevesen ismerik? A múlt század egyik legromantikusabb alakja, a magyar szabadságharc legendás gerillakapitánya. Kecskeméten született 1824-ben, középiskolai elvégzése után jogot tanult Jókai Mórral együtt, majd Vácra és Pestre került jurátusnak.

Szép ember volt, erős, ügyes, harcias, nemes szándékú, értett a kardforgatáshoz, lovaglóshoz, de nagyszerűen kezelte a ceruzát is, megrajzolta kortársait, ismerőseit, így Jókai Mórt is többször.

A két barát útja szétvált, Muraközy egyre inkább a festészet felé fordult és talán már abban az időben híres festő válik belőle, ha a márciusi események nem szólnak bele sorsába. Amikor felkelt a nép a gyűlölt Habsburgok ellen, Muraközy nyomban karddal cserélte fel az ecsetet. Szabadcsapatot szervezett Kecskeméten, és még 25 éves se volt, már elindult 400 főnyi seregével a haza védelmére. Cibakházán, Vácott, Isaszegen és Szolnokon harcolt, Görgey többször kitüntette és szabadcsapatát a honvédségbe olvasztotta be, Muraközyt pedig honvédkapitánnyá nevezte ki.

A szabadságharc bukása után bújdosni kényszerült, mert halálra ítélték. A sors ismét összehozta Jókaival. Laborfalvy Róza, Jókai felesége Tardonán bújtatta férjét, ide került, egy házba vele, a Telepyekhez, Muraközy is. Mit is tehetett unalmában Tardonán? Festegetett. Ránk maradt a Jókairól itt festett nagyszerű képe. Hogy rejtse magát, Jókai nagy szakállat növesztett és tiroli ruhába öltözött.

Szerepel a Nemzeti Galériában Muraközynek egy képe, amely szintén sokat árulkodik a múltról. Ez a kép a tengerszemű hölgyet ábrázolja, Jókai egyik regényének hősnőjét. A tengerszemű hölgyet érzelmi szálak fűzték Muraközyhez, s hogy később egyik festményén se látjuk viszont, az arra enged következtetni, hogy kitörölte még az emlékét is az életéből. A tengerszemű hölgy ugyanis nem várta meg a bújdosó gerilla-kapitányt, máshoz ment közben férjhez.

Tardonán nem volt maradása a legendás hírű szabadságharcosnak, szedte a sátorfáját, összecsomagolta ecsetjeit és elindult Münchenbe. Innen Bécsbe került, de álnéven élt, Fekete Jánosként. Egyik legismertebb bécsi festő, Carl Rahl iskolájában tanult, megismerkedett Jakobey Károllyal, Than Mórral, Lotz Károllyal, Markó Andrással. Három jó barátja, Than, Lotz és Markó közös képet festett róla, mint gerillavezérről, az arcképet Than festette, a lovat Lotz, a tájat Markó. Ezt a képet is kiállították a Galériában.

Festegetett, tanult, járta a világot, de hazahúzta a szíve Magyarországra, Kecskemétre. Barátainak sikerült amnesztiát kieszközölniük a számára, Kecskeméten hivatal várta és egy meleg otthon, Gyenes Mihály házában. Itt lakott, amikor Jókaival jogot tanult. Rövidesen feleségül vette Gyenes Mihály leányát, s mint tősgyökeres kecskemétit azzal tisztelték meg a város lakói, hogy tanácsnoknak választották. Házat vásárolt, birtokot vett, a szikrai határrészben a gyümölcs- és szőlőtelepítés is a nevéhez fűződik.

Kecskeméti polgár lett belőle, minden ház kapuja tárva állt előtte, szerették, becsülték. De a festészet abban az időben nem számított megbízható foglalkozásnak. A festőre, színészre ferde szemmel néztek.

Elhatározta: titokban berendez magának egy kis műtermet. Nagy házának egyik szobáját szemelte ki erre a célra. Az ablakán rács volt és spaletta, ajtaján erős zár. Szabad idejében ide vonult megpihenni. Festegetett, most már hivatásszerűen dolgozott, mindennap egy-két órát. A házbeliek azt hitték, hogy alszik. A szobába senkit se engedett be, így titokban maradt szenvedélye.

Csak halála után, 1892-ben nyílt ki a kulcsra zárt szoba ajtaja és fedte fel titkát. Műveiből először 1914-ben rendeztek emlékkiállítást. Ez a mostani bemutatása képeinek azért érdemel különleges figyelmet, mert a hagyaték Kecskemét birtokába kerül, és a Katona Múzeum egyik különszobájában nyer majd elhelyezést. Kecskemét városa Muraközy János képzőművészeti ösztöndíj alapításával állít emléket a neves festőnek és jeles közéleti embernek.

(i. s.)

A DIÉ...

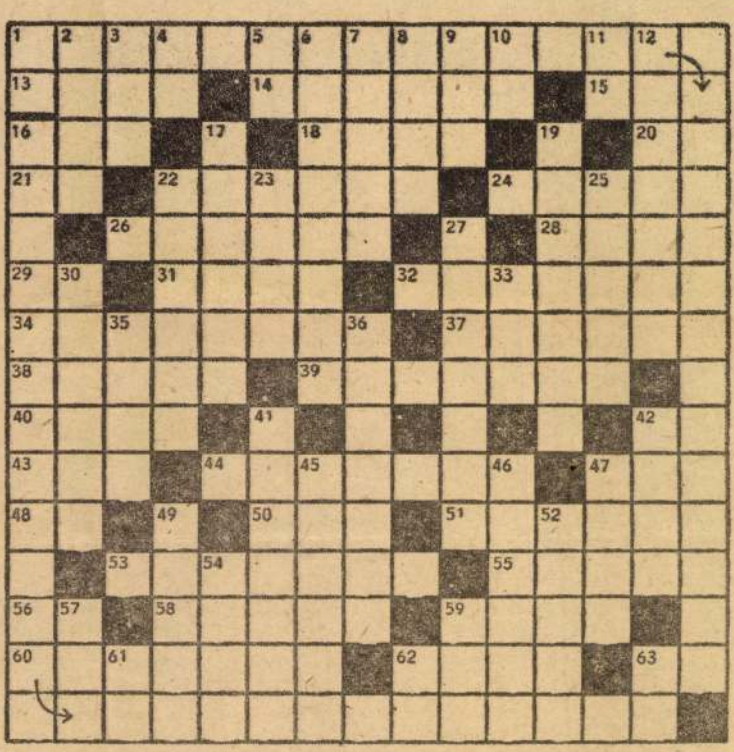

VIZSZINTES:

1. **A diéta lényege, röviden és tömören. (Lásd még a függ. 16. sort is.)**
13. Nagyüzem.
14. Lehuppan.
15. Apaállat.
16. Régi orosz súlymérték.
18. Körülfog.
20. Idegen ban-ben.
21. Igekötő.
22. Ráspolyoz.
24. A MÉH átveszi.
26. Cukrászsütemény.
28. Márkás bor.
29. S. R.
31. Rendszerint számokkal fejezik ki.
32. Méreggel traktál.
34. Pestiek kedvelt kirándulóhelye.
37. A Vasas válogatott labdarúgója.
38. Helyhatározó.
39. Görögországhoz tartozó sziget; e térségben verték tönkre i. e. 480-ban a perzsa hajóhadat.
40. Kártyalap.
42. Kötőszó.
43. Bizony — rövidebben.
44. Sajtótermék.
47. Cipő anyaga.
48. B. S.
50. Község a dorogi járásban.
51. Nyugat-Pakisztán fővárosa.
53. Következmény.
55. Nem lehetetlen.
56. Szolmizációs hang.
58. Osztályzat.
59. Tejipari melléktermék.
60. Mikoron?
62. Űrmérték.
63. Nevelő.

FÜGGŐLEGES:

1. Az ezüst vegyjele.
2. Rágcsáló.
3. A hajlékonyság jelképe.
4. Y. R.
5. Személyes névmás.
6. Rövid bemutató a következő filmműsorból.
7. Lustálkodik.
8. Szamár — németül.
9. Kétjegyű szám.
10. Sajátkezűleg.
11. A. K.
12. Kedvelt tévé-krimisorozat hőse.
17. Mozgásba hoz.
19. Színpadi műfaj.
22. Velence négyszáz hídja közül a legismertebb.
23. Nem mindig illat.
25. Dalkedvelő.
27. Adósságot behajt.
30. Felfordult, összevissza (állapot).
32. Szarvas.
35. Kereszttel emelt skálahang.
36. Nevelő munka.
41. Erő, tekintély a forrása.
42. Ostoba, balga.
45. Császári parancs (a Habsburg-abszolutizmus idején).
46. Szálloda a budapesti Rákóczi úton.
47. Játékoskedvű, pajzán.
49. Francia város, hajdan a burgund hercegség székhelye.
52. Melegít.
54. Méhcsalád semmittevői.
57. Vonatkozó névmás.
59. Szeszesital.
61. K. T.
62. Lásd vízsz. 42. sort.
63. Ugyanaz mint vízszintesen.

Beküldendő — lehetőleg levelezőlapon — a vízszintes: 1., a függőleges: 21.

Beküldési határidő: december 15.

A nyertesek névsorát a Szabad Föld 1972. január 9-i számában közöljük.

A Szabad Föld 1971. november 7-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: A horogra ne túrós tésztát tegyél, amit te szeretsz, hanem gilisztát, amit a hal szeret.

Könyvjutalomban részesültek: **Ambrus Zoltán**, Mohács. **Balaton Béla**, Budapest. **Bartha Imréné**, Tiszavid. **Bere Lenke**, Nyíradony. **Dürgő Erzsébet**, Cibakháza. **Hanti Antal**, Bagola. **Heckenberger János**, Rém. **Himmer Béla**, Gyopáros-Fürdő. **Hóka Sándor**, Somogyszob. **Horváth János**, Velence. **Kricsán Pálné**, Kérsemjén. **Musa László**, Hódmezővásárhely. **Nagy József**, Cserépváralja. **Nagy Mátyás**, Győr. **Nyakó Ilona**, Bucsa. **Pél Mária**, Kalocsa. **Pongó Gyula**, Rém. **Rezi Sarolta**, Óhid. **Rupanovics Margit**, Tata. **Varga Ernőné**, Berhida.

A könyveket postán küldjük el.

Szakemberek nemzetközi találkozóhelye: a

Lipcsei Vásár

Német Demokratikus Köztársaság

1972. március 12-e és 21-e között

A haladás érdekében minden területen optimális megoldások szükségesek. A hosszútávú tervezés, a szakosodás és a kooperáció biztosítja a hatékonyságot.

Lipcse ezen a nemzetközi vásáron és a hozzá kapcsolódó érdekes előadásokon széles körű ajánlatot nyújt a résztvevőknek a szocialista országok növekvő ipari integrációjára vonatkozóan. Az Ön számára is kiváló lehetőségek nyílnak műszaki-tudományos tapasztalatcsere folytatására.

Vásárigazolványok és információk egyéni és csoportos lipcsei utazásokhoz bármelyik IBUSZ utazási irodában.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

Murakőzy

1971 OKT 29

Muraközy-kiállítás a fővárosban

„A kulcsra zárt szobában" dolgozó festőművész, a hajdani gerillakapitány, Kecskemét város egykori gazdasági tanácsnoka szombaton a fővárosi közönségnek is bemutatkozik. A Magyar Nemzeti Galéria állítja ki fennmaradt műveit.

A nagy érdeklődéssel várt tárlatot holnap délben 12 órakor Reile Géza, Kecskemét Város Tanácsának elnöke nyitja meg.

Törvény

II

A törvénynek az a fejezete, amelyik a szövetkezetek gazdálkodásáról szól, egyebek között a következőket tartalmazza: „Szövetkezet minden olyan gazdasági tevékenységet folytathat, amelyet törvény, vagy törvényerejű rendelet, vagy kormányrendelet (határozat) nem tilt vagy tart fenn az állami gazdálkodó szer-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JAN 20

Esti Hírlap

nap, Ágnes napja. A Nap kel 7.23, nyugszik 16.28 órakor. A Hold kel 19.59, nyugszik 8.27 órakor.

1021

Muraközy ösztöndíjat ad Kecskemét

Értékes műkinccsel gazdagodott Kecskemét. A XIX. század kiváló festőművészének, a kecskeméti származású Muraközy Jánosnak az örökösei a közelmúltban a szülővárosnak ajándékozták a művész hagyatékát. A városi tanács végrehajtó bizottsága elhatározta, hogy a hagyatékot rövidesen közkinccsé teszi és Muraközy-emlékszobában helyezi el. A tanács ugyanakkor ösztöndíjat is ad egy képzőművészeti főiskolai hallgatónak tanulmányai befejezéséig. Erre olyan másod-, negyedéves főiskolás pályázhat, aki már diákévei alatt bekapcsolódik a festőművész szülővárosának kulturális életébe és a diploma megszerzése után is ott folytatja alkotó munkáját. (MTI)

gással. Már hónapok óta dolgoznak rajta és tervük december 1-ig szól. Nem kezdők az ilyen rendezvények lebonyolításában: *a 64 ezer lakosú kerület tavalyi sportparádéján* — különböző fokozatokban — mintegy *15 ezren vettek részt.* Most új formát is találtak, a pedagógusok tornáját, amelyben mintegy 150 tanító, tanár, férfi és női asztaliteniszben, sakkozásban és labdarúgásban vetélkedik, szórakozik.

A TAVASZI SASHALMI tömegversenyek színhelye az Ikarus gyár sporttelepe lesz: *21 sportágban* szerveznek találkozókat, tornákat, bemutatókat. Várhatóan 1800 sportoló indul. A szervezést szeptember óta 210 társadalmi aktíva végzi. A fő mozgató *Kancsura György,* a TS elnöke és *Vida József,* a Korvin szakközépiskola igazgatója. A tornaünnepélyen 800 fő vonul majd fel és 8 gyakorlatuk a testnevelés szépsé-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYARORSZÁG

Veress Ilona
1967 OKT 11

„Paraszt festők a Nyírségben" címmel Muraközi Ágota nyíregyházi múzeológus tart előadást Tiszalökön október 18-án, 18 órakor.

Budapes
Tel

Murai Stefánia

Vas. ujs. 1896. 123. l
(A. Műsarnokból.)

Végül egy fiatal magyar művésznő *Murai* Stefánia szobormüvét is bemutatjuk, egy fiatal lány mellszobrát, mely egy hivatással kezdett pálya első biztató eredményei közül való.

VASÁRNAPI UJSÁG.

Murai Stefánia: *Női képmás.*

KÖNYV

VIII., NEMZETI MUZEUM.

Mintha mi sem történt volna.

Este, hogyha hazatéved,
Bevetődik a konyhába, —
Tudja, hogy a gazdasszonya
Sós kenyérre oda várja:
Lesodorja és nyugodtan
Ballag be az istállóba,
És csak majszol, csak kérődzik,
Mintha mi sem történt volna.

Becsülettel megadózik
Alkonyatkor meg hajnalba:
A tejet föl sohse szivja, —
A fejőket tele adja.
Aztán szépen ki-kisétál
Egymagában a tarlóra; —
Csak kérődzik unalmában,
Mintha mi sem történt volna.

Azt se tudja mennyit ér meg
Tarka-barka pirók szőre . . .
Hej! de sok-sok száz forintot

Murai Jenő

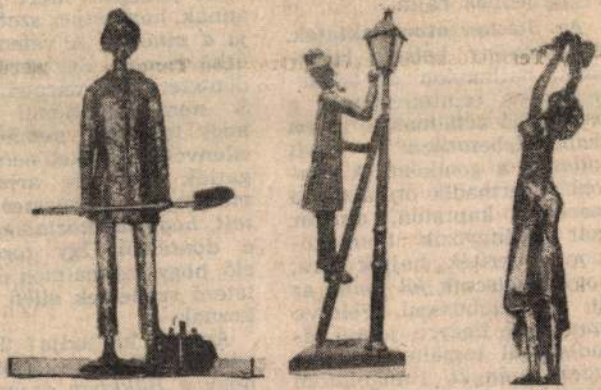

Murai Jenő festő- és szobrászművész kiállitása nyílik február 1-én, délelőtt 10 órakor a Hazafias Népfront XV. kerületi Bizottságának épületében. (Képünkön három szoborkompozíció.)

Népszava
1985. 1.29.

Murakőzy Istvan

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

1971 MÁJ 9

Murakőzy János festőművész emlékkiállítását szombat délben nyitották meg a kecskeméti Katona József Múzeumban. A kiállított műveket dr. Telepy Katalin, a Nemzeti Galéria tudományos főmunkatársa ismertette.

1021

Murai Jenő, nobrón

MURAI JENŐ KIÁLLÍTÁSA

A szobrászművész rákospalotai otthonában nyílt kiállításon hegesztőpisztollyal készült figurális fémszobrokat tekinthettek meg az érdeklődők.

- Murai T

Új Tükör, Bp., 1986. jul. 27

43

XXIII/30

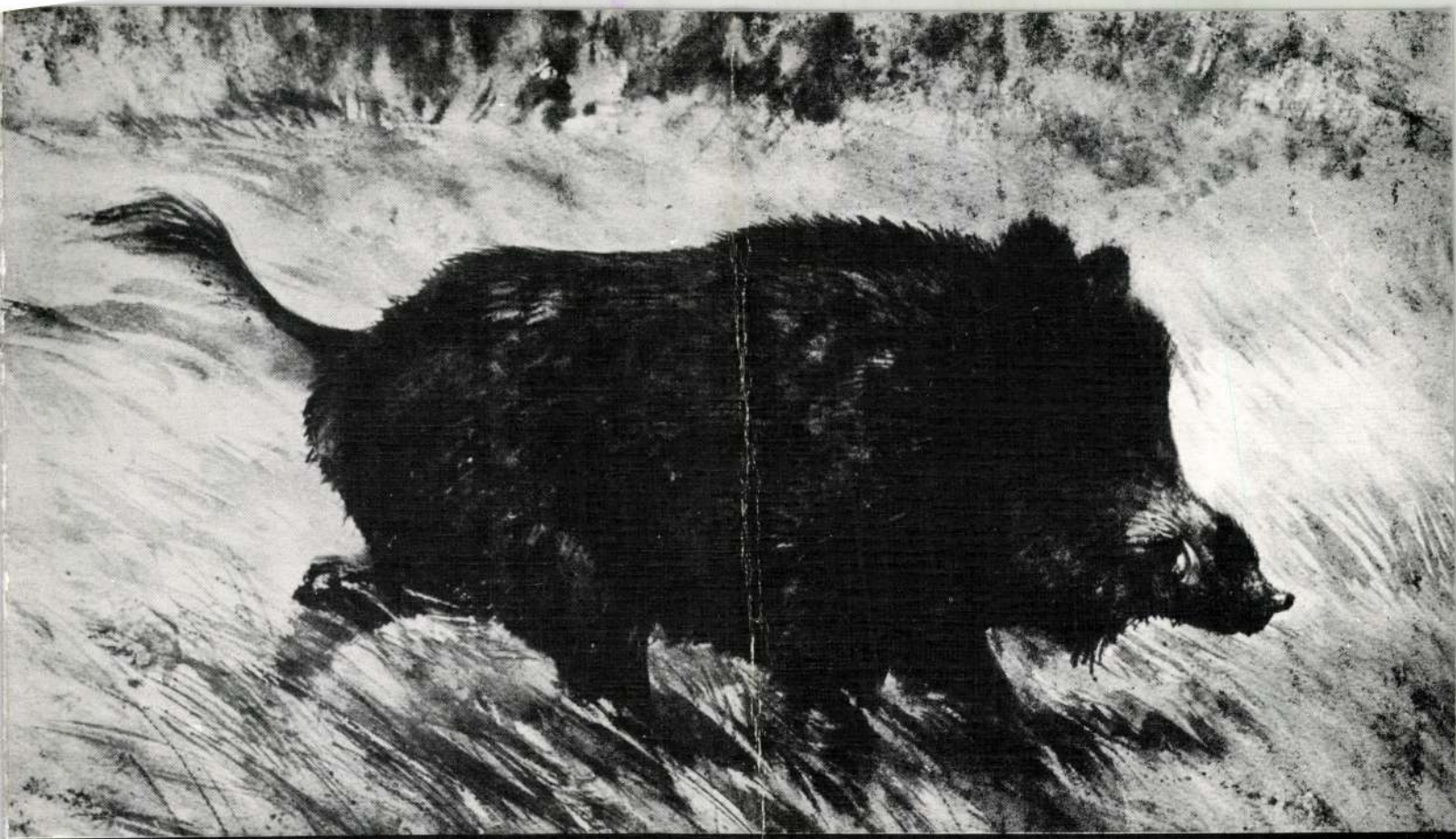

MURAY RÓBERT festményei, grafikái

MURAY RÓBERT – grafikusművész és állatfestő – Rákospalotán született 1931-ben és Káposztásmegyeren nevelkedett. Jelenleg lakása és műterme a fővárosban van. Gyermekkorától vonzódott a természethez, megfigyeléseit lerajzolta. Zoológusnak készült, de a Képzőművészeti Főiskolát végezte el 1954-ben. Diplomamunkája főleg madárvonatkozású volt és hasonló témával szerepelt abban az évben a Műcsarnokban a IV. Magyar Képzőművészeti Kiállításon. Azóta számos hazai és külföldi kiállításon vett részt, eddig 40-nél több természetvédelmi, vadászati témájú egyéni kiállítása volt. Tagja a Művészeti Alapnak, a Magyar és Nemzetközi Képzőművészeti Szövetségnek. Alapító tagja és propagandatitkára a Magyar Madártani Egyesületnek. 1976-óta az Országos Környezet- és természetvédelmi Hivatal esztétikai tanácsadója. Rendszeresen dolgozik az ÁLLATVILÁG, a BÚVÁR és a NIMRÓD című folyóiratoknak. Két helyen van állandó kiállítása: a „Muray kabinet", a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeumban, és a természetvédelmi kiadványokat bemutató „Mini tárlat", a Fővárosi Állatkert Madárteleltetőjében. Eredeti munkáit a Magyar Nemzeti Galéria, a Munkácsy Mihály Múzeum, a Jantyik Mátyás Múzeum, a Philip Morris Art Gallery (Richmond, USA), a müncheni Állami Vadászati Múzeumban és a Dr. Arthur Lindgens Múzeumban (Schönsee, NSZK), a Pieter Breughel Gallery (Amsterdam) és több bel- és külföldi magángyűjtő őrzi. Sokszorosításban megjelent munkái alapján „Vadászható madaraink" c. oktatófüzet, „Védett állatok", „Magyarország halai", plakátsorozatok, vagy a Móra Kiadó Búvár-zsebkönyvek alkotójaként sokunknak „régi ismerőse".

DÍJAK:

1967-ben „Az év legjobb plakátja" díj, 1967., 1970. és 1973-ban Nívódíj, 1968-ban a „Liszt–Bartók" plakátpályázaton II. díj, 1968-ban a szófiai VIT kiállításon oklevél, 1970-ben C. I. C. kitüntető jelvény, 1979-ben „Chernel Plakett" és „Kiváló Munkáért" miniszteri kitüntetés, 1980-ban a „Mezőgazdaság a képzőművészetben" c. kiállításon a MAVOSZ különdíja, 1982-ben „Az év legjobb plakátja" díj, 1983-ban „A környezet védelméért" kitüntetés.

Témám a természet.
Nagyon szeretem a természetet.
Azt hiszem, hogy ez a szerelem
a gyermekkori élményekből táplálkozik
– hiszen most városlakó vagyok.
A vadászat alkalom arra,
hogy ez a kapcsolat időről időre megújuljon.
Nem is annyira vadász,
mint inkább gyűjtő vagyok.
Gyűjtök valóban a múzeumnak,
de elsősorban magamnak:
élményt, hangulatot, ismereteket.
Miért festek?
Mert mindazt, amit „Gyűjtöttem"
szeretném megosztani másokkal,
meg azért is, mert a munkám
– kínlódásaival együtt – öröm.
Hiszek abban,
hogy fontos beszélnem a természet
szépségeiről,
de arról a veszélyről is,
ami napjainkban mindannyiunkat fenyeget.

Muray Róbert

F. k.: Köteles István – 84-1604 GENERALART Dorogi Ny

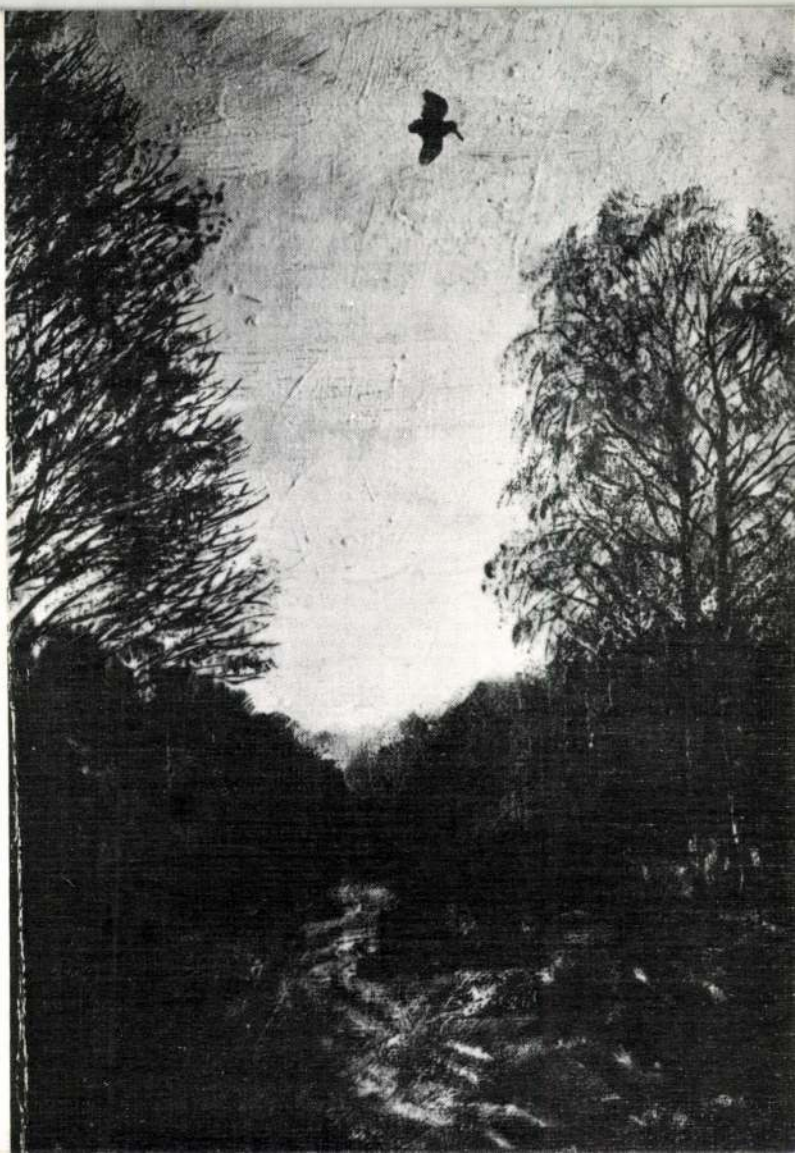

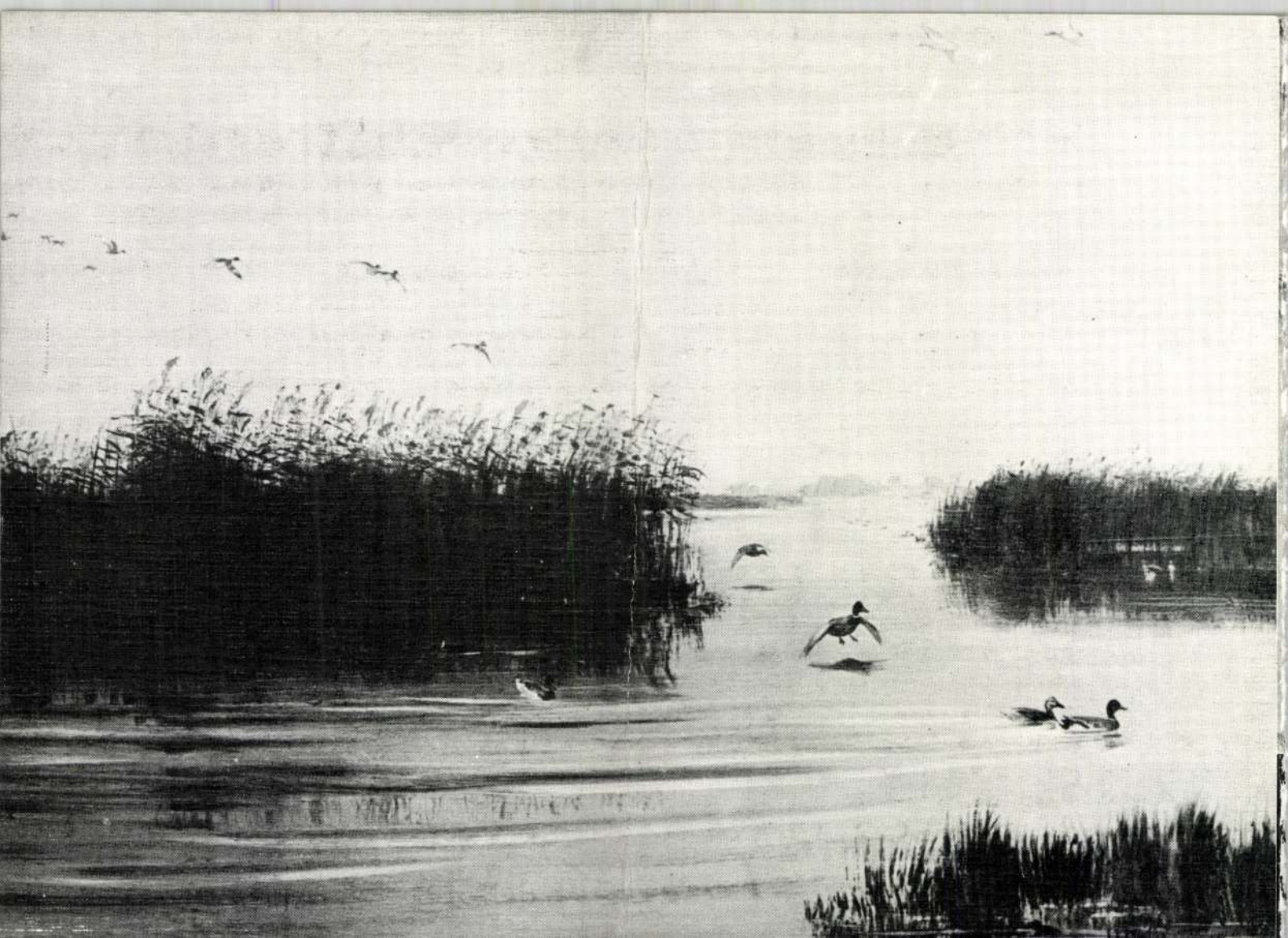

Murray Róbert grafikus
(Rákospalota, 1931-

A Képzőművészeti Főiskolán végzett, illusztrációval foglalkozik - 1970-től főleg állatábrázolással; 1976 óta az Országos Természet- és Környezetvédelmi Hivatal esztétikai tanácsadója.
1976-ban „Az év legjobb plakátja" díját, a gyöngyösi VIT kiállításon oklevelet, 1970-ben C.I.C díjat, a Liszt-Bartók plakátpályázaton II. díjat nyert.

címe: 1132 Bp. Visegrádi u. 23.

Békéscsabai Alkalmazott grafikai Biennale
Plakát kiállítás '78 - Munkácsy Mihály Múzeum
1978. IV. 2 - V. 28.

- katalógus a könyvtárban -

Muray Robert
graphics

Murray Róbert

A születésének alkalmából a Margitszigeti Nagyszállóban rendezett kiállítást. Olajképekkel és akvarellekkel szerepelt.

nyp.: Vadak és madarak.
Új Tükör, 1974. december 4. - 21 lap.

Murai Robert

Meghívó

OMKDK

A TIT Budapesti Szervezet Biológiai és Mezőgazdasági
és Élelmezésügyi Szakosztálya
az Országos Természetvédelmi Hivatal
és a Magyar Vadászok Országos Szövetsége
rendezésében

VADÁSZHATÓ MADARAINK

címmel kiállítást rendezünk

MURAY RÓBERT

grafikáiból

A kiállítás helye:

KOSSUTH KLUB

(Budapest, VIII. Múzeum u. 7.)

Nyitvatartás: május 21 – június 3.

A kiállítást megnyitja:

1974. május 21-én, Kedden 18 órakor

Dr. KOLLER MIHÁLY

a MAVOSZ főtitkára

A megnyitó után előadás

Dr. STERBETZ ISTVÁN

A Madártani Egyesület főtitkára

A TERMÉSZET SZÉPSÉGE FOTÓS SZEMMEL

címmel tart előadást.

(színes díavetítés)

Belépődíj: 8,– Ft.

Múray Róbert

Budapesti reklámgrafikus, aki Barabás Lászlóval és Lakatos Gy. Lászlóval együtt megbízást kapott Győr alapításának 700. évfordulójára kiadandó plakátok, embléma és zárébélyeg terveinek elhészítésére.

Magyar Hírlap, 1970. III. 23. 8. l.

Muray Róbert, grafikus

● KIÁLLÍTÁSOK. Muray Róbert grafikusművész alkotásaiból ma délután nyílik bemutató Kaposvárott, a Kilián György Művelődési Központban. — Koncz Zsuzsa fotóművész képei szintén mától láthatók, Szekszárdon.

– o Kiállítások

8

Esti Hírlap Bp. 1981 jan. 7

Robert Murray.

„Több vért" (versek).

L'eco della stampa, Milano, 24. okt.

1972. febr.

Murray Róbert
grafikus

„Természetvédelem" ez a címe és egyben a meghatározója is Murray Róbert harmadik állításának, a Helikon galeriában.

----:Kiállítási naptár.

Művészet,1975.február - 49.oldal

Murray Róbert
grafikus

Murray Róbertnek tavaly a Kossuth Klubban volt tárlata és a mostani Helikon Galériabeli tárlata a művész eddig ismeretlen munkásságának területéről adnak be.

---: Kiállítási naptár
Művészet, 1975. február - 49. oldal

Mersay Róbert
grafikus

Mersay kiállításán bemutat néhány lapot, amelyen a civilizáció pusztítása ellen tiltakozik és a természetvédelem jelentőségét mutatja be.

---: Kiállitási naptár

Müvészet,1975.február - 49.oldal

Muray Róbert
grafikus

Muray Róbert elsősorban alkalmazott grafikai tevékenységéről ismert. Most a művész gouache kompozíciókkal is akvarell biológiai illusztrációkkal jelentkezett.

---: Kiállitási naptár

Müvészet,1975.február - 49.oldal

Murray Robert
grafikus

A Helikon galériában volt
a művésznek tárlata.

— : Kiállítási naptár
Művészet, 1975. márc. — 49 oldal.

Muray Róbert grafikus

Kiállítása volt Győrött.

D. I.: Napló, képzőművészet.

Vigilia, Budapest, 1971. okt. (?)

Murray Róbert

A recenzens kiemeli fotónak kombinált rajzötleteit (Reklám 1 70 kiállítás, Ernst Múzeum).

F.L.: Láttuk-hallottuk; Magyar Hírlap, 1970. III. 3. 9. l.

Murray Róbert:

Egyszerű eszközökkel ért el átütő hatást a költénet napjára tervezett plakátjával. Ezvel vett rént a Reklám '71 kiállításon

F.L: Megnyílt a Reklám '71 kiállítás

Magyar Hírlap 1971/70. 6. old

Murray Róbert:

Grafikusművésznők kiállítása Párizsban

vasárnap nyílt meg.

Magyar Hírlap 1971/67. szám 6. old

Murray Robert

grafikus munkái kerülnek kiállításra a várossá válásának 700 éves jubileumát ünneplő Győrben.

D. Gy. Képzőművészet

Vigilia 1971/10 716 old.

Muray Rábert.

A most Debrecenbe köttöző VI. Országos Plakátkiállításon szerepel plakátterve az atomveszélyről. (ecultive)

Harangozó Márta: Történelmi pillanatok művészete.

Napló (Vesuprénu), 1972. máj. 6.

Murai Róbert

MURAI RÓBERT FESTŐMŰVÉSZ tárlata pénteken megnyílt a szécsényi Kubinyi Ferenc múzeumban. Az olaj- és pasztellképeken kívül az alkotó kiállított tizenöt plakátot, sok grafikát, érmét, jelvényt, könyvborítót is. Murai ugyanis nemcsak táj- és állatfestőként ismert; a természet- és környezetvédelemnek is szenvedélyes harcosa, aki az ügy érdekében felhasználja az alkalmazott művészetek gazdag fegyvertárát.

Magyar Hirlap 1980/3/29/9

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

MURAY RÓBERT

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1987. OKTÓBER 8-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
GYURICZA LÁSZLÓ
VESZPRÉM MEGYEI
PÁRTBIZOTTSÁG ELSŐ TITKÁRA

DÉSI HUBER TEREM
VESZPRÉM
KOSSUTH LAJOS U. 8.
1987. OKTÓBER 8–21.

MURAY RÓBERT festő

V.A.S./Végh Alpár Sándor/: Tücsökhangu festmények.
= Kurir, II.évf.218.sz. 1991. aug.10. 12.p.

Murray Róbert

grafikusmüvész

Névjegykártyái, oktatófüzetecskéi a Bélés-csabai II. Alkalmazott Grafikai Biennálén

P. Szűcs Julianna
ajne

Mürének
Bp 1980 nov.

Muray Róbert, grafikus MDG

Az osztrák sajtó megdicsérte plakátjait.

h. F.: A magyar plakátkiállítás sikere Bécsben

Népszabadság, Bp. 1959. nov. 21. 8. l

Murray Róbert grafikus

Illustráció Jelés B.: Katonabenéd c. novellához (rezgő)

Népszava 1955 okt. 30. 83 évf. 256 n. 6 l.

MDK

Murai Róbert, I.é.hallg.

Tanulmány

Ifjuságí Képzőm. és Iparm.kiáll. N.Szal. 1950.jun.

MDK

Muray Róbert

Németh L: IV. M. Képzőmüv. Kiáll. Szab. Nép,
1954, jan. 19.

MURAI Róbert

Péter J.: A kiállításrendezés művészete

Művelt Nép 1955 ut ért. 38 n. nept. 18. 3 l.

M D K

Muray Róbert

Cseh M. : Fiatal grafikusok a kiállitáson. SzM.1955. 99 l.

Károlyi-palotában rendezett képzőművészeti kiáll.
1927 febr. 1.

MDK

Murai Róbert

Fogány G.G: Az ifjúsági képzőműv. és iparműv. kiáll. Szn. 1950. jún. 17. 4 l.

M.D.K.

Murai Róbert
grafikus

Részt vett a tárlaton.

Bauer Jenő: Rekviem 68
Művészet, 1969. július - 43 lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Murai Róbert grafikus

kiállítása.

L. A.: Augusztusi képzőművészek

7.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 6.

Murai Róbert

A cikk kiemeli B. 3100-as típusú rádiókészüléket ajánló plakátját.

Reklámgrafika. – Ipari Művészet, 1968. 3. sz., 57. l.

MDK

Murai Róbert, grafikus

„Kikapcsolódás, ha bekapcsolja
— Camping táskarádió" —
feliratú plakátja grafikai nempontból
érdekes.

Sz. A.: Ipari formatervezés és reklámgrafika
Kiállítás a Műcsarnokban 7.

épszabadság, Bp. 1969. jan. 8.

Murai Róbert

A MÉH-et és a Műszaki Könyvnapokat propagáló grafikákat állított ki.

Szentes Lajos: VI. Országos Plakátkiállítás; Ipari Művészet, 1972. 3. sz. 19. l.

Murray Róbert, grafikus

Természetvédelmi grafikáiból nyílt meg tárlata a Kelikon Galériában.

— : □ Murray Róbert 2.

EST i. HIRLAP, Bp. 1975. márc. 1.

Murray Róbert

Részt vett a kiállításon

Jubileumi Plakátkiállítás
Bp. Építőm. Múz. 1975.

Muray Róbert

"természetvédelmi grafikáit" hirdeti a plakát
és a meghivó a Helikon Galériában.

Magyar Hirlap 1975 65/6
Bojár Iván:Kiállitáson

Muray Róbert

A kulturális eseményeket ismertető rovat az alábbi kiállitásokról számol be:
Muray Róbert grafikusmüvész tárlata a Helikon Galériában nyilik meg február 27.-én.
Szekeres Erzsébet szőnyegkiállitását a Csepeli Csepeli Autógyár Müvelődési Központjában rendezték. Megtekinthető február 28.-ig.
Székely György fotómüvész munkáit a Ferencvárosi Pincetárlat mutatja be február 27.-ig.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 22.
XIX. évf. 8. sz. 8. lap.

Muray Róbert

Két hosszucsőrü, repülő madarat ábrázoló metszetét bemutatja a lap.

Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 22.
XVIII. évf. 25. sz. 11. lap.

Levelezőlap

Murray Róbert:
Neotroparia

1963

Leporello

Murray Róbert: Bátor és lakástintitári tanácsadó

1963. M. H. Hoch

Gomagolás

Murray Róbert:
technoplasztika

1963.

Cimke

Morvay Endre:
„Stecn Hip Brand"
(Tex Bil, Hung. Tex)

1960

Sajtógrafika

Murray Róbert:
Turista cikkek

1963.

Sajtógrafika

Murray Róbert: Sacsom
c. filmner

1963

Jajtógrafika

Mukay Róbert:
Kordbáksony

1963.

Sajtografika

Murray Róbert:
Sbun

1963

Prospektus

Murray Róbert:
Iban Guide

1963. M. H. Hoch.

Plakát

Murray Róbert:
Harfi Kreppo zokni,
(1824)

1963. M. H. Hrch

Plakát

Murray Róbert:
~~[illegible]~~
[illegible]
1963. M. H. Hoch.

Plakát

Murray Róbert:
Az alkohol..
(50 x 70)

1963. M. H. Hoch.

Plakát

Murray Róbert:
„Örejek", 50x70

1963. M. H. Arch.

Plakát

Murray Róbert:
Kordbársony,
59 x 84

1963. M. H. Hrch.

Plakát

Murray Robert:
Akanymetszés,
tinu, 18x24

1963. M. H. Arch.

Murany Robert grafikus

November 7 i plakátja kapta
az 1965 év legjobb plakátja díjat.

Nejmara 1966 V. 28 2 old.

Muray Róbert MDK

Illusztráció Ifjuságí ~~xxxxxxxxx~~ ,1954. monotipia

Vadállatok, mesekönyv illusztráció 1954. aqu.

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

Muray Róbert MDK

Illusztráció a Vadállatok c. mesekönyvhöz, akv.

Ifjuságí illusztrációk, monotipia

Mücsarnok 1954.V. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Muray Róbert, Bp.

Mosdó, of.

6. Miskolci orsz. képzőm. kiáll. Herman O. Muz.
1930.

MDK

Muray Róbert, 1931--

Védekezzünk a napraforgó-szádor ...ellen
Benneweiss Cirkusz

1889-1960. M..plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

Murray Róbert

Gyilkosok c. plakátja (emb.)

szerepel az alábbi tárlaton

(fekete): 25 év politikai plakátjai
a KKI kiállító termében

Magyar Nemzet 1970 IV. 14

1969 OKT 18

1021

Muray Róbert

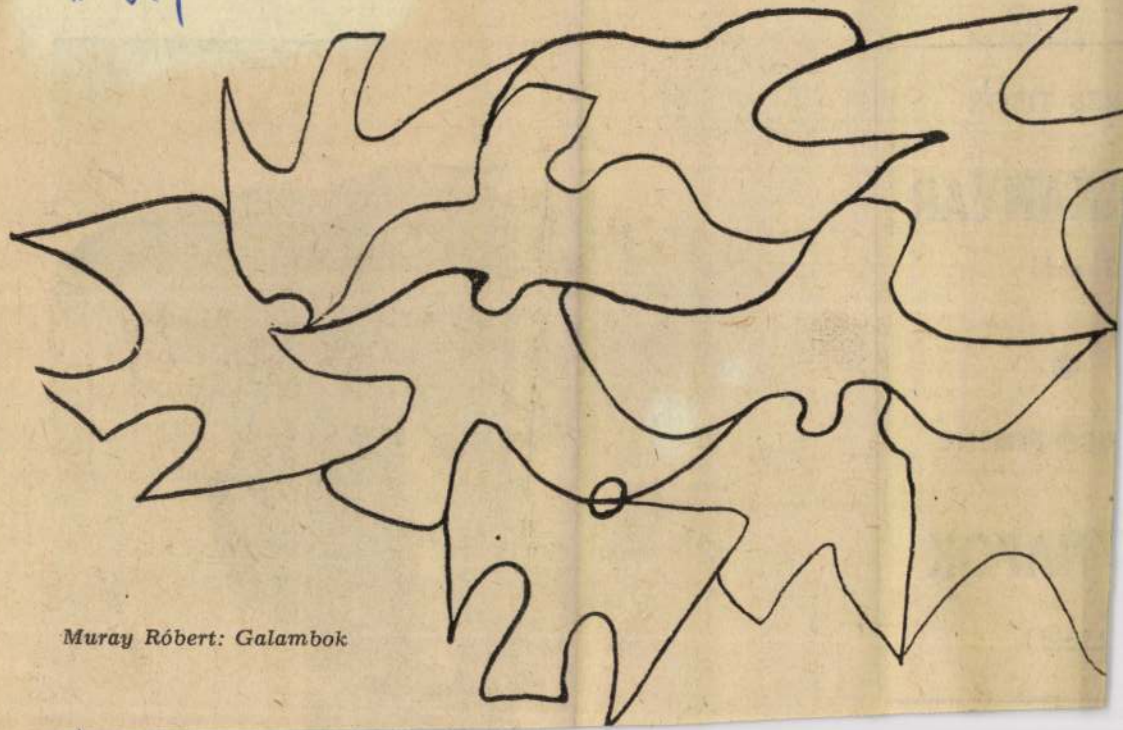

Muray Róbert: Galambok

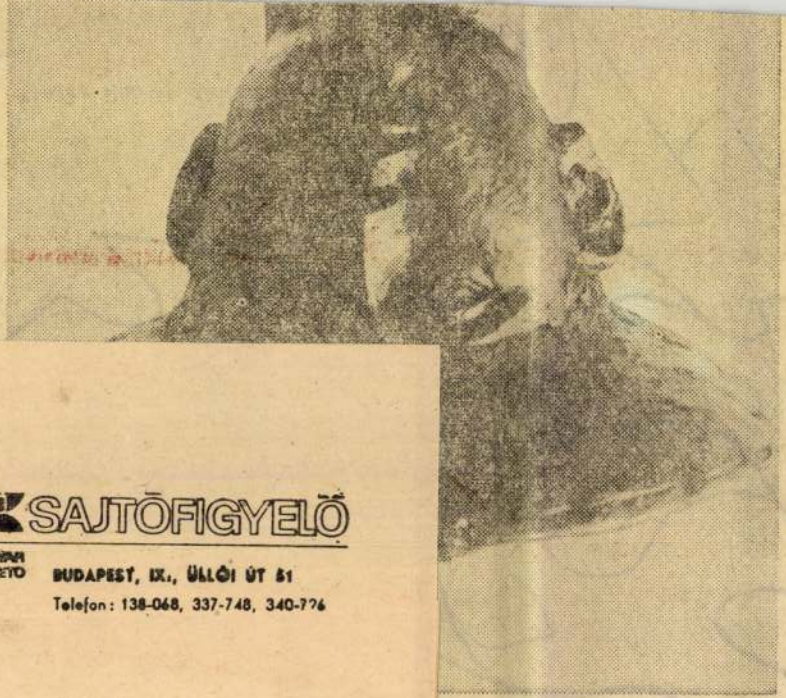

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

M.D.K.

Muray Róbert

"Galambok" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. okt. 18.
XIII. évf. 2. lap 42. sz.

M.D.K.

Muray Róbert

Játékszerü lovakat ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. nov. 22
XIII. évf. 47. sz. 2. lap

MUSSON J. TEODOR (TIVADAR)

1940-ben Hučko J. szobrával volt közös kiállítása Trnava - Nagyszombatban.

1942 ben Bratislava - Pozsonyban volt közös kiállítása a szlovákiai német festőkkel.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 49-50.

Murray Róbert
grafikus

H.D.K.

"Hiroshima" c. plakátja

"

Szamosi Ferenc: IV. Magyar Plakátkiállítás a Művarmokban
Művészet, 1962 március — 44 l.

Muray Róbert M.D.K.

Illusztráció Török Sándor: A közhelyek dicsérete c. irásához, repr.

Magyar Nemzet 1965. január 17. 12. l.

.

.

Muray Róbert

Óvoda.

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1960. 6. sz. - 87. l.

Munay Róbert

Mezőhövesdi utca.

Akvarell, reprodukció.

Valósági, 1960. 6. sz. 90. l.

Murray Róbert, grafikus MDG

November 7. c. plakátja az év (1965) legjobb politikai plakátja címet kapta.

–: Kiosztották az 1965 legjobb plakátja díjait 9.

NÉPSZABADSÁG, m. 1966. máj. 28.

MDK

Muray Róbert

Gyárudvar, gouache

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz. 196o. nov.

Murray Robert

Cyatodyas, Bonaire

Muray Róbert M.D.K.

Illusztráció Bihari Klára: A gépész felesége c. irásához, repr.

Magyar Nemzet 1964. december 13. 11.1.

Fénykép

Magyar Foto: KJ 5411/27 Hegedűsné

Murai Róbert: Croszlám

Akvarell

1955. IV. 11.

Neg. van

Murai Róbert grafikus M.D.K.

Mezőgazdasági Kiállitás 1962. .Vadászati pavilon grafikái.

Belső épitész:Verebes Sándor

repr.

Magyar Epitőművészet 1963/2. 46.1.

MDK

Muray Róbert

szerepelt az "Ember és a munka" c. szekszárdi kiállításon.

"Pályán" tempera

Monostori Miklós: Vallomások a munkáról.

Tolna Megyei Népujság. 1963. jan. 27.

Muray Róbert MDK

szerepelt a "Mai festészetünk" c. kiállitáson, amely ápr. 3-án nyilt meg.

G.E. Képzőművészeti kiállitás a szolnoki helyőrségi klubban.
Szolnak Megyei Néplap! 1962. 1963. ápr. 4.

Muray Róbert M.D.K.

Részt vett a kiállitáson

"Vadászat"

/fl/ Idegenforgalmi plakáttervek kiállitása

Magyar Nemzet 1964. május 1. 13.l.

MDK

Muray Róbert /1931- /

"Védekezzünk a napraforgó-szádor kártétele ellen" 1958.

"Benneweis Cirkusz" 1959.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960. 34.l.

MDK

Muray Róbert /1931-/

Védekezzünk a napraforgó-szádor kártétele ellen. 1958., 69xx47.5 MH

Benneweis Cirkusz.1959., 82.5x57 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiallitas.1960. Műcsarnok.Kat. 34.1.

MDK

Muray Róbert
festm.:
Csendélet tempera 25x30

Hetedik Miskolci Országos Képzőművészeti Kiáll.
Herman Ottó Múzeum.1962.Nov.Kat.

MDK

Muray Róbert

Illusztráció "Ifjuságí"	1954	monotipia Népmüv.Min.tul.
Vadállatok, mesekönyv illusztráció	1954	aquarell 3 db. Müv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 19.1.

Muray Róbert MDK

Szerpelt a IV. Magyar Plakátmüvészeti Kiállitás anyagából rendezett győri /Lenin uti mücsarnok/ kiállitáson.

"Hirosima után csak béke lehet"

Rácz E[R]nő: Érdemes megnézni.

KISALFÖLD. 1962. jul. 29.

Muray Róbert M.D.K.

Részvétel a kiállitáson

Képzőművészeti kiállitás a Lágymányosról

Magyar Nemzet 1961. november 19. 6.1.

Murray Róbert, grafikus

M Dk

Antifasiszta plakáttal szerepel a IV. Magy. Plakátkiállításon a Műcsarnokban.

Péter Imre: Mai plakátművészetünk a mérlegen 7. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. jan. 7.

MDK

Murray Robert, Darvas Á, Ernyei S.
Lukáts K. Izsák M. Lovád E.

Közösen illusztrálták
Csáki Imre: Számtan c.k.
(Tankönyvk.)

Az 1957 évi könyvművészéti versenyen
Magyar Grafika 1957. 1-sö évf. 9-10sz 39l

MDK

Muray Róbert

Magyar plakát 66. 5.magyar plakát kiáll. Műcs. 1966. dec.

Muray Róbert MDK

Fiatal müvész az Ernst muzeum kiállitásán bemutatja munkáit.

/monotypiák/

Esti Hirlap 14 sz. 1960 jan. 17. 2 old.

/Cs.M. cikke/

MDK

Müray Róbert, festö-graf.

Illusztráció a "Vadállatok" c. mesekönyvhöz. Akvarell.

Ifjusági illusztrációk. Monotipia.

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll.1954.dec.-1955.jan.Kat.22.l.

MDK

Muray Róbert

Felmelegitett hidegháboru

Kezünkben a jövő

II. Plakátkiáll. 1956. N.Szal.

18. 1.

Muray Róbert MDK

A Diákszövetség Képzőművészeti Kiállitása.
Március Tizenötödike 1948. jun. 5.

Muray Róbert, graf. MDK

1944.márc.19. Szén.

Madara/k. Monotypus.

Mücs. -IV.M.Képsön.Kiéll. 1954.jan.-febr. Kat. 16.1.

MDK

Murai Róbert, festö

Épül az uj hid. Vizf.

Hajógyár. "

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat.12.1.

Murai Róbert festő, főiskolás.

Szab. Nép. 1950. 138. sz. jun. 17. 4. l.

MDK

Muray Róbert

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

4. m. pleuré Mréli. Mlos. Ipca.

Muray Róbert

Plakátja:

Medimpex. Bp.1962. 58x42.cm.

Ábrázolás: Fent injekciós fiola, oldalt gyógyszertabletták.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /Összeállitotta: Munkácsi Piroska / 135.1.
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965.

Murray Róbert

Pearóttervekkel

szerepel az alábbi tárlaton

h. gy.: Az angyalföldi kezdőműv.
ünnepi kiáll.

Magyar Nemzet 1969 IV. 4

Murray Róbert

„Rétisas"
„Gulipan"
„Dunántúli táj"

} repro

Ang.: Vadak és madarak.
Zig Tükör, 1977. december 4 – 21 lap

Murmann József

l.

Forum

1934. 325. l.
326. l.

Deutsche Bauten

als Dokumente deutscher Geschichte

Mermann József

l.

Forum

1934. 309. l.

BUDAPE
11 XIII-7
Te 62

Mühlmann József

Kollektív kiáll.

Pozsony 1931. jún.

l.

Forum 1931. 183. l.

Murman Józef

Powrozy – Wien

l.

Forum 1931. 309. l.
316. l. 320. l. 321. l.
388. l.

Murman Józef

Laid der.

Forum 1931. 341 l.

Murmann József

Nobrász

Nő i akt c. Nobra-
repr.

Forum (Pozsony)

1931. 72. l.

Leányfő, bronz. repr.

u. o. 80. l.

laid

u. o. 78. l.

BUDAPEST
1939 NOV. 29 15
LKd

Murmann József
testő Pozsony
Apostol c. rajza
repr. -

Forum (Pozsony)
1931 - 27. l.

lárd
u. o. 30. l.

Thieme Becker
XXV. 288. l.
(Lyka)

Mürmann

Kobrin

l.

Benyov Bratisl.

80. l.

Murmann József Árpád

Rajz (aktok szabadban)
repr.

Ma 1917, II. évf. 10 sz.

Festmény c. kepe
repr.

u.o.

Szobrok c. szobrimi-
-ercei (Anya gyermekével és leányakt)
repr.

u.o.

ÖÖ

MŰVI

MŰVÉSZE

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest,

Összeh

Mussmann József

festő és rajzoló

szül. 1889. Pozsony

életrajzát lásd

Csákó 13. l

vagy Forum 1934–35.

szabályozásáról szóló rendelet-

getnek tájvédelmi körzetté /Nem-
tvánitása.

emről rádióelőadások tartása.

bizottsági tag választása.

1941. évi május hó 23.-án.

Dr. Cholnoky Jenő s.k.
egyetemi tanár,
elnök.

Murmann József

Mosónők c. olajf.

és Ölelkezés c. nobra rep

Csákós 3. l.

Murmann József

szobrász

szul. 1889. Pozsony

8 műve Eiállítva az alábbi muzeumban.

Kat Bratislavy

299. l.

Sbierky 41. l

MURMANN *József Árpád*, festő és szobrász, * Pozsony 1889 márc. 5. Asztalos, majd bútorrajzoló volt. 1906. elvesztette jobbkezét s azután balkézzel mintázni kezdett. 1908—12. a bécsi képzőm. akadémián tanult, majd a háború kitöréséig Párizsban működött. Jelenleg Bécsben él. Eleinte a gótika hatása alatt dolgozott, utóbb expresszionista lett. 1910 óta Budapesten, Pozsonyban, Párizsban, Münchenben és Bécsben állította ki szobormüveit. Pieta c. bronzszobra a Szépmüvészeti Múzeumban.

K. G. II 15 61

Pálffy János hagyom.
Pozsony 79.

...adból.

~~-án. Haagaban 1656 április 30-án.~~

épület, II: 57.

és a melynek közeléten

...en, jobbról a két földszintes ház kö-
... a mely előtt két kettős fogatú fe-
...l balról ~~pedig a~~ korcsma látható a
...k közül a hátrább állókat a kocsis
...kodik kutya ~~[illegible]~~ és a kiszáradt fűzfa
... férfi~~vel társuk~~ beszélget ~~[illegible]~~ jobb-
...lombos fák felett négy madár röpül.
...emplommal. Az égbolt felhőzött.

- Becsértéke 2500 K.
~~1907. november 14-én (1429-908).~~

...ban -- és annak kivonatában IX:11.

78

...che Poststation in schwarzen Rahmen mit
...s von Ch. Sedelmayer 1889. -- 23 hoch 40.

pag 40

2.5

Murmann József

festő és nobrán

4, oldalas cikk,
képekkel

lásd okv

Forum (Pozsony)

1931. 81 — 84. l.

Murmann József Árpád/1889-1944/

A Kassák által felfedezett félnaiv festő és szob
rász reprodukciói nem tul jelentős müvészre valla
nak, akit inkább formai bizonytalanságai vezetnek
egészen egyszerü megoldásokhoz.

Szabó Julián: magyar aktivizmus története
Akadémiai Kiadó 1971 44 old.

Murmann József Árpád

festő, szobrán.

1889 – 1944. Kassák feoleste fel.

Szabó Júlia: A-magyar aktivizmus Tör-
ténete 43.
Akad. Kiad. 1971.

Murmann József

Reprodukálva: Rajz – Ma (II. 10)

Szabó Júlia: A magyar aktivizmus tört.
Akad. Kiad. 1971. 78.

Murmann József Árpád

nem vállalt részt az európai

festészetben, az 50. oldalon neve említve

Passuth K.: Magyar művészek az európai avantgarde-ban
1974 Bp. Corvina

Murmann József Árpád

a „Ma" c. laphoz Tapcsolódás
mint Tépsőművész-creve emlitve

Kritika 1971 március
49. old.

MDK

Murmann Árpád

"Küzdelemre készen"c.szobormű repr.

KMT.1913.tav.kiáll.

Murmann József

Szerepel a Pozsonyi
Képzőműnemeszeti Egyesület
jubiláris kiállításán.

M. 934. XI. 15.

MDK

Murmann József festő

Egri V: Szlovenszkói magy. képzőművészek kiáll.
Nyugat, 1936, jan. 85-87 l.

Mermann Árpád

1910. évi kiáll. Pozsonyi Képző-
művészeti Egyesület.
Tanulmány, részlet, akt.
Arckép, plakett, rézkarc
Az én anyám, plakett, részlet
Tanulmány. plakett, részlet.
Arckép, plakett, rézkarc
A gondolkodó, rézkarc
Arckép plakett, rézkarc
Tanulmány, részlet.
Egy robot fejre, rézkarc
Az erő, plakett, részlet
Dachaui parasztnő, részlet.

Ruisdael, Salamon W. 168.

Murmann J. A. Nobrân

Árverési Csarnok aukció kat-

38 sz. 1927 máj

39–41. nem ne-
vepel

Bakonyféti belet ~~VIII-198~~

4357

Dux Zsigmond, f. 1826–.
Dürer Albert, id., ö. 1427–1502.
Dürer Albert, f. fm. tm. 1471–1528.
Dürer András, ö.
Dürer Antal, ö. XII–XV.
Dürer Lajos, f.
Dürer Miklós, ö.
Dvoracsek József é.
Dvoracsek Lajos, é.
Dvorzack Adolf, tm.
Dyonisius l. Deines.
Dytzmann István, ö. 1529

(209).

E.

Murmann József

l.

Forum

1935. 299. l.

Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

691. Lüders Sándor gróf.

látható és

Mellig szembe néz. Nyakra
lét pedig két rendcsillagja és négy hadi
szeme, szemöldöke, barkója és kis bajusza
meg zsinóros kabátjának álló galléra és

Vászon, méretei 63: 47 cm.
Az 1848/9-iki szabadsághar
Átvétetett az 1896: IV. 8-

904: V. 4.

Murmann József

l.

Forum meinet rész

1937. 93. l.

Murmann Józef

l.

Forum

1935. 178. l.

Europa

Lapterjesztő és könyvkiad

Budapest V

Rothermere-u. 12.

MURMAN Árpád szobrán

Bor Pál: Emlékezések... Bp. 2003. 17.

(Adatának Pár József

. in ArS Hungarica XV. évf.

.) az ~~épitetek~~ ~~az 18~~

70. es évekre datálja, a

on nevezető dátum 1865.

10.21

Murai Róbert festő- és grafikusművész

1984. VI. 1. Kossuth 4.25

Jó reggelt!

- Gazdasági szemléletü világunkban nem meglepő, hogy még teljesen önzetlen célokat is jól szolgálhat az üzleti megközelités. Környezetvédelmi börze lesz Vácott. Madarak, ritkaságok és a témával kapcsolatos mindenféle nyomtatványok kerülnek a pultokra. A részletekről hallgassák meg Varga Pál riportját!

- Vaskos meghivót nyomtatott ki a ma kezdődő és június 9.-ig tartó természet-és környezetvédelmi napokra a váci Madách Imre Müvelődési Központ. Most arra kérem a rendezvénysorozat főszervezőjét, Székely Istvánt, hogy anélkül hogy konkurenciát csinálnánk a szombati és a vasárnapi váci búcsúnak, állitson össze egy rivöd, hangos meghivót a környezetvédelmi napokról is!

- Rendezvénysorozatunkat egy virágkiállitás és vásárral nyitjuk meg. A müvelődési központ zeneudvarában madár-és természetvédelmi börzét tartunk. A természetben sajnos egyre ritkábban megtalálható madaráinkat szeretnénk bemutatni. Ezeknek a védésére, óvására. A természet-és környezetvédelem nagyon sok minden beletartozik és beletartozhat. Igy jön például ide a zene is, meg a városrendezés is egyebek között. A városrendezési terv a nagyközönség elé kerül itt a müvelődési központban az egész rendezvénysorozat alatt, aminek nyilvános vitájára itt a müvelődési központban minden érdeklődőt szeretettel várunk.

- A képzőmüvészet is szót kér a természetvédelemnél.

- Természetesen, hiszen aki ismeri Murai Róbert festményeit és Pécsi Tamás fotóit, az már eleve részt fog venni a rendezvényünkön, hiszen rendezvényünk egész ideje alatt két müvészünk kiállitása megtekinthető emeleti galériánkban.

Murmann József

l.

Forum

1934. 302. l.
306. l.

Europa Könyv

tergeszto

Budapest

V. Rothermere 1

Murmann József Árpád, festő és szobrász; szül. 1889 március 5-én Pozsonyban.

Murray Robert reklámgrafikus

A győri műsarnokban kiáhitása nyílt

Kiáhitási kalendárium

Szocialista Művészetért 1971 VI.

Murray Róbert grafikus

Kiállítása nyílt Győrött

N.N: A vasárnap kulturális
kónikája

Magyar Hírlap 1971 III. 8

Murray Róbert grafikus
18 lapból álló szines grafikai
sorozatot témitett a magyarországi vadállományról

/

N. N.: Hetvenöt mihió lépeslap,
500 ezer naptár

Hajdu - Bihari Napló 1971 I. 22

MDK

Murray Róbert, grafikus

A magyarországi vadállomány legérdekesebb állatfajtáit bemutató 18 színes grafikájából készül sorozat.

—: Képeslap aluminiumfólián

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jan. 22.

Murray Róbert

neve említve

„25 év politikai plakátjai a KKI kiállításán"

Magyar Nemzet 1970 április 14

4. old.

Murray Róbert

Grafikus, szerepelt a Design '68 kiállításon.

Berkó G. Gyula: Design '68; Ipari Művészet, 1969. 1. 48. l.

Murray Robert grafikus

18 szines grafikát készített a magyarországi vadállományról a vadászati világkiállításra

N.N: Művészi lapok, könyvek

Petőfi Népe 1971 I.23

Muray Róbert M.D.K.

Illusztráció Barabás Tibor: Amszterdami ítélet c. irásához repr

Magyar Nemzet 1965. április 11. 12.1.

Muray Róbert MDK

Védekezzünk a napraforgó-szádor kártétele ellen, 1958

Benneweis Cirkusz, 1959

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Muray Róbert MDK

Mosdó, temp.

Házak, temp.

Mücsarnok 1960.VIII.Magy. Képzőm. Kiáll.

Murray Róbert aláírásával

plakátja szerepel a Berlin 71

c. kiállításon az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1971 március 14

12. old.

Muray Róbert

Költészet napja c. lapjával szerepelt.

Tölgyesi János: Reklám '71; Ipari Művészet, 1971. 3. sz. 34. l.

Muray Róbert

Győr 700 évfordulóját képzőművészete kiállítás is megünnepelte, melyen reklámgrafikái szerepeltek.

J. Szabó László: Győri kiállítások.

Életünk, 1971/3, 270. old.

MDK.

Muray Róbert

Plakáttervek

Magyar "emzet 1967 jan.25.

MDK

Muray Róbert

az alábbi katalógus çimlapját tervezte

Téli Tárlat 1964. Székesfehérvár

nterstützt: dieser leitet
szekler) aus den Worten
bei verschiedenen türki-
te Pferde bezeichnet werden
en, Sippen, Personen ge-

s Weisskohls im Leben des
poszta jelentösége a nép
404-431. 33Abb. Mit deu-
g.

Murray Róbert, grafikus

Elgen április 4 c. plakátja.

Reg.

–: Plakátművészeti Kiállítás a Műcsarnokban 10.

NÉPSZABADSÁG 1966. dec. 11.

MDK

Muray Róbert

Csendélet, temp.

7. miskolci o.képzőm. kiáll. 1962. nov.

Herman O. Muz.

Muray Róbert

M.D.K.

Az 1965. év legjobb plakátja versenyen
dijazva,
November 7. c. plakát

1965 legjobb plakátja
Magyar Nemzet 1966. május 28. 4.l.

M.J.K.

Murray Robert

Muray Róbert M.D.K.

Müve a kiállitáson

Oelmacher Anna: Magyar Pla kát 66. Kiállitás a Mücsarnokban
Magyar Nemzet 1966. dec. 17. 4.1.

Muray Róbert, festő
grafikus

A TERMÉSZET SZÉPSÉGEIT ÖRÖKÍTIK MEG Muray Róbert festő- és grafikusművész szerdán Székesfehérvárott kiállított művei. A patinás Vörösmarty cukrászda kávészalonjában rendezett tárlat része annak a sorozatnak, amelynek keretében minden hónapban egy-egy festőművészt, grafikust vagy fotóst mutatnak be.

– Hír

S.

Népszabadság, Bp. 1978. máj. 11.

Muray Róbert

A TERMÉSZET SZÉPSÉGEIT, az erdők életét és lakóit örökítik meg Muray Róbert festő- és grafikusművész szerdán Székesfehérvárott, a patinás Vörösmarty cukrászda kávészalonjában kiállított alkotásai.

Magyar Hirlap 1978-1o9-8

Murray Robert

grafikája

Magyar Hirlap 1971/120 1 old.

Murray Róbert

"No"

plakát, 70 x 100 cm

Angyalfoldi képző- és iparművészek
kiáll Műcsarnok 1974

Muray Róbert

A Magyar Nemzeti Galériában rendezett,-"Történelmi sorsfordulók a falragaszokon és plakátokon"-cimü kiállitásról ir Vadas József: "Történelem - plakátnézetből" cimmel. A tárlaton szereplők közül felsorol néhány művészt, s külön kiemelve Biró Mihályt az élen. Mindegyikük művészetét a kiállitáson bemutatott müveikkel együtt részletesen ismerteti:
Csáki-Maronyák József, Güncsi Tibor, Konecsni György, Muray Róbert, Pór Bertalan, Schmal Károly, Uitz Béla, Végh Gusztáv.
Vadas József cikkét lásd: Biró Mihály nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1976. dec. 4. XX. évf. 49. sz. 12. lap.

Muray Róbert

a Buvár Ízelkönyvek friss köteteiből:

„Díszmadarak" c. Varga Béla szövegével, Muray Róbert rajzaival.

(említve)

-i-s: A gyerekek könyvespolcára.

Pedagógusok Lapja, 1976. okt. 8.

Muray Robert

„No" plakát, 70 x 100 cm

1917, plakát, 70 x 100 cm

Angyalföldi kipző- és iparmű-
viszek, kiáll. Műcsarnok 1974

Murray Robert

Méh, plakát, 70 x 100 cm

Angyalföldi kipző- és iparmú-
viszek, kiáll. Műcsarnok 1974

Murmann J. Árpád

nobrász, szut. 1889 márc 5. Pozsony, war ursprünglich Tischler, dann Kunstmöbelzeichner, verlor 1906 beim Abspringen von einem Stadtbahnzuge die rechte Hand und versuchte nun mit der Linken zu modellieren. Er absolvierte 1908–12. die Wiener Akademie für bildende Künste und lebt seither in Paris, wo ihn die herrlichen Werke der Gotik inspirierten, seine bisherige akadem. Art aufzugeben und stilvolle edle Werke – wie: Der Schmerz, Der Blinde, Weiblicher Torso – und Bildnisplakette, zu gestalten. In letzterer Zeit versuchte M. es auch mit dem Pinsel und hatte auch mit seinen Aquarellen und Federzeichnungen Erfolg.
Több ~~szobormuve~~ felemlitve –

Krück II. 287. l.

Váczi csata (1597-iki) Répe III. 120.

Mürmann J. Árpád

Mücsarnok
1917. tav. kiáll. 271

Murmann József
Hobrait
1917-18. téli kiáll. 399

Zrió h. n. III. 14.

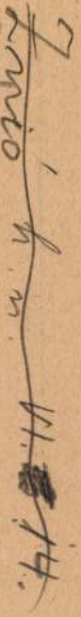

7
Misericordia

Protestáns
Szaniszló
Görög-orosz
24 Szaba vt.
Izraelita
4

Hétfő
8
Mihály főa. megj.

Protestáns
Arzén
Görög-orosz
25 Márk ev.
Izraelita
5 Seni böjt

Kedd
9
Naz. Gergely

Protestáns
N. Gergely
Görög-orosz
26 Vazul
Izraelita
6

Szerda
10
József oltalma

Első negyed 10-én 9 óra 47 p. d. e.

Protestáns
Antonin
Görög-orosz
27 Simon
Izraelita
7

Murmann J. Árpád

Műcsarnok Sfobrász Párus

1913. tav. kiáll. 278, 297, 298, 983

1913-14. szeli kiáll. 281, 282

Kappanos Mihály dr. VI. 311.

Murmann Árpád

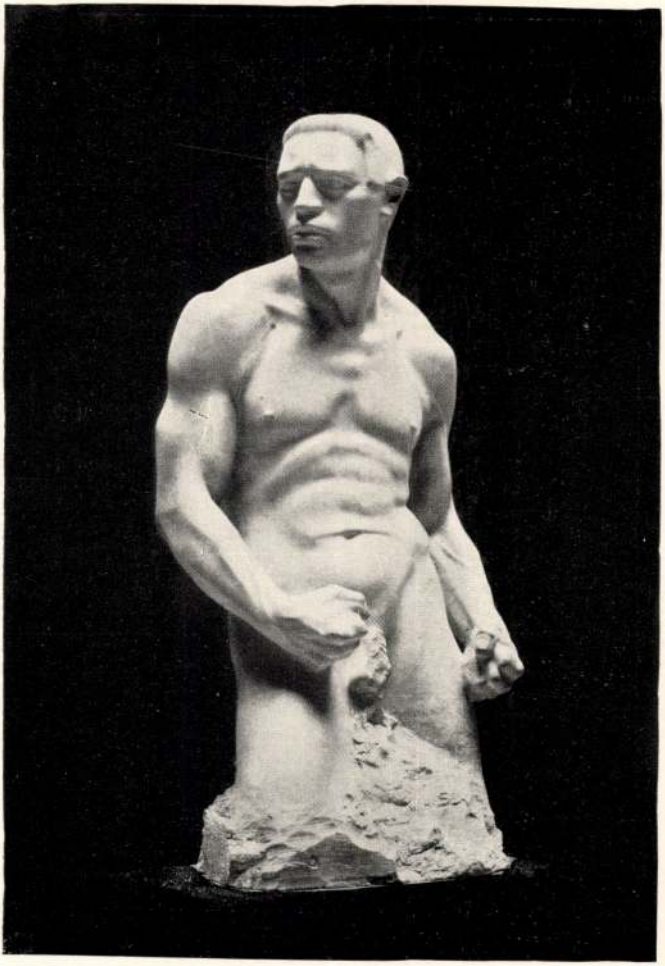

309 Murmann Árpád: Küzdelemre készen.

Köpröm. Társ, 1913
Kav. Eiäll. Eat

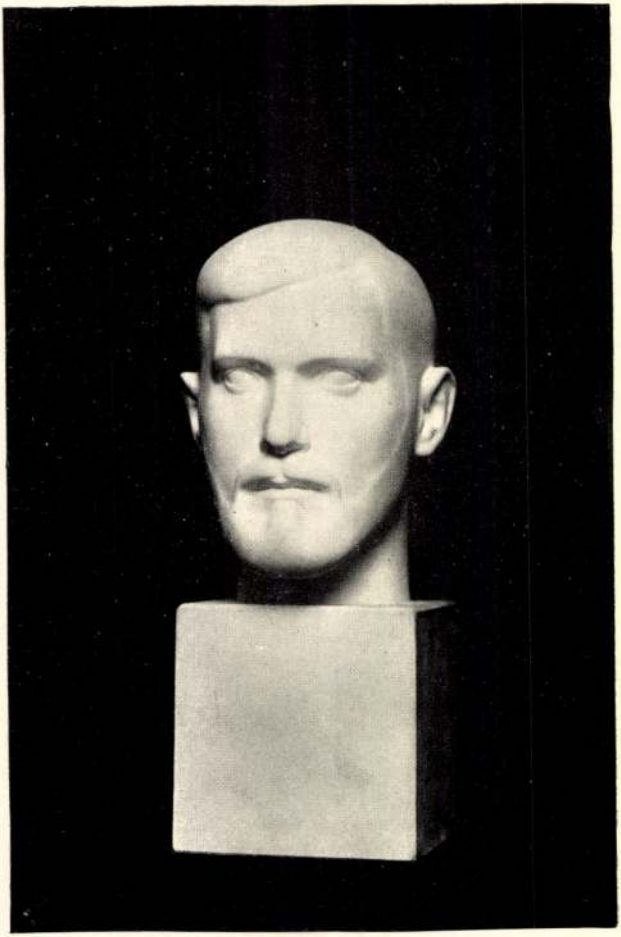

337 Reményi József: Arckép.

Murmann József Árpád: Epedés cz-
gipszrobrocskája.

IX. 88.

Murmann József

Magyar Műveszet
1928, 317, 320

Murman József

sobra a

Honvédelmi minisztérium I. 115.

ORSZ. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
BUDAPEST, VI. ARÉNA-ÚT 41.

1906 · VII · 20.

A árvavármegyei Csaplovics könyvtárnak Alsókubin: 1905 évi jelentése, az 1905 évi államsegély felhasználásáról szóló jelentése, s 1906 évi költségelőirányzata előzetesen jóváhagyólag tudomásul szolgál. A kimutatások visszaszármaztatnak azzal, hogy mint a jövőben a fontosabb beadványok - az alispán által aláírassanak.

(455/906)

Mermann Árpád

U. 1322

Samson,

M. P. U.

MURMAN József szobrász
szül. 1889. —

1243. Pietà (1914) Hsz.: 5412.

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./b. r
Bu. 1954. 80. l.

Murmann József MDK

Fáradság, gipsz

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

Murmann J. Árpád

MDK

A csók, gipsz

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállítás

Museum J. Arpad

A cock, Gipes

Murmann J. Árpád MDK

Portrait I–II. bronzplakett

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Murmann J. Árpád, szobrászm.

Küzdelemre készen. Gipszszobormü.

ücs. ~~[illegible]~~
KMT. - 1913. Tavaszi kiáll. Kat. 58.1.

MDK

Murmann J.Árpád, szobrászr.

297. Portrait. Bronzplakett.

298. Portrait. Bronzplakett.

KMT.- 1913.Tavaszi kiáll. 57.l.

Murmann Árpád

festő, nolván

l –

Ma. 1917. 7. n

115. l –

Szerény budgettemben természetesen számitásba vettem azt az összeget is melyet a győri székesegyház vezetéseért és a balázsfalvi kápolna tervezéseért a Műemlékek Orsz. Bizottságától vártam.

Teljes tisztelettel arra kérném tehát Nagyméltóságodat kegyeskedjék ez összegeket (7000 + 800 kr) részemre előlegképpen kintalványozni.

Maradtam Nagyméltóságodnak
kész szolgája
Csányi Károly

MDK

Murmann József, Pozsony

Magyar Művészet 1928. 317.l.

MDK

Murmann József

Halászok, c. életképét állitotta ki.

Művészet, 1917. 6.l.

MUK

Mutmann József

MAGYAR MŰVÉSZET
1928. 317, 320

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, épitési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Murmann J. Árpád MDK

Küzdelemre készen, gipsz

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Murmann József Árpád MDK

Halászok, tempera

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Murmann József Árpád

a MA c. folyóirat első szakaszában mint képzőművész (kaph. kapcsolódott a laphoz.

Beke László: Képzőművészet a MA tíz évfolyamában.

Kritika, Budapest, 1971. 3 (?)

Murman József Árpád
festő

A művész magángyűjteményben,
vagy bárhol fellelhető műve iránti
a MTA Művészettörténeti Kutató-
csoportját.

-----: Közlemény.

Művészet, 1973.szeptember - 16 47.oldal

Murmann József, szobrászm. MDK

A Szépm.Muzeum

A Műcsarnok még mindég hadikórház. ~~Az~~ előcsarnok három termében van a kiállitás. A szobrok legtöbbje a Szépm.Muzeum belépjében van kiállitva.

M.J. aktokkal szerepel.

Szépm.üv.Muz.

~~Műcsarnok~~ - Téli kiállitás.1917-18.
Művészet. 1917. 49.1.

M. D. K.

Josef Murmann, szobrász

pozsonyi származású. Mint ott működő művészt, eg pozsonyi család otthonában levő különböző szobrai-val kapcsolatban említi

Grailich Elsa: Pressburger Interieurs. Bratislava-Pressburg. 1930. 46. old

Murmann Árpád MDK

Küzdlemre készen, repr.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MUSPEK, Adam Rönüwa

1755 Porsoy

An 1998. 243.

vH ltsz. 97975

s falámpás darabja, 15-16. század

84.
tsz. 2149
lvH ltsz. 97798

az oltáraszatalon, 15-16. század

ltsz. 5731.
lvH ltsz. 97738

lvH ltsz. 97661

lvH ltsz. 97662

Musper

a különböző kiadások összevetése során
a kompozíciókban észlelhető eltéréseket,
a rajz és fametszés kvalitásbeli különb-
ségeit vizsgálta

Biblia Pauperorum Bp. 1966. XVII-o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Husper

szerint a Schreiber-féle 8. kiadás
1430-40 között keszülhetett

Biblia Pauperorum Bp. 1966. XVII. o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Muss Antal

nobrair

1822. Pest.

Vojd 110. l

~~Bécs IX. 176.~~

Müssbikher János ágyuöntőmester, 17o2. Buda

Kálmán János közlése

ugyancsak groteszk férfifej, nő, angyal, majom
medve stb. díszítéssel.

A miniátor általában a világoszöld, sárga
rózsaszín, vörös és kék színeket kedveli, amelyek
élénkek, frissek.

A kódex lapjait a kötésnél levágták, ezálta
a lapszéldíszítések erősen megsérültek. A díszesebb
lapokon a hangjegyek és a szöveg soronként
váltakozva arany, kék, vörös színűek, sőt a 220b
lapon zöld és lila hangjegyek is vannak.

Az eredeti lapszámozással ellátott B XII., XIII.
XIV., XVII., XVIII., XIX. levél, s még négy
számozatlan levél a kódex legelejére van kötve, —
a B XI., XV., XVI. levél hiányzik.

1a lap: (B XII): Keretezetlen fekete iniciálé
(kb. 68×70 mm) híg festékkel pergamenre festett
piros, kék, zöld árnyékolású levéldíszítéssel.
Hasonló iniciálék, férfifej, tekercset tartó próféta
bagoly, majom, imádkozó angyal, nő, pásztor
sárkány, lovas stb. díszítésekkel a következő
lapokon: *1b (2); 2b (2); 3a; 4a; 4b; 5a (3);*
6a; 6b; 8a; 11a (aranybetű); *11b (2); 12b; 13a*
(ördög); *13b (2,* próféta); *14a (2); 14b (2);*
15a; 16a (2); 16b; 17b; 18a (2); 19a; 19b;
20a; 20b; 21a; 21b (2, majom); *22a; 22b;*
23a; 23b; 24b; 25a (2); 25b (2); 26b; 27a;
27b; 28a; 28b (2); 29a (bagoly); *29b; 30b (2);*
31a; 32a; 32b (2); 33b; 34a; 34b; 35a; 35b;
36b (vörösbetű); *37a (2); 38a; 38b; 39a;*
40a; 40b (2); 41a (2); 42b (2); 43a; 43b;
44b; 45b; 46a; 46b; 47a; 48a; 48b; 49a (2);
50a; 50b; 51a (2); 51b (3); 52a (2); 52b (2);
53a (3); 54a; 54b; 55b (2); 56b; 57a; 57b;
59a; 59b; 60b (2); 61b (2); 62a; 63a; 63b;
64a (2); 65a; 65b; 66a (2); 67a; 68a; 68b; 69b

MUSSEL, Johann, pozsonyi kőművességéd

J. M, Maurergesell, 50 éves felesége meghalt.
(1834, 55 fl)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

MUSSELY, Carl építész

(1810-30)

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. OMvH, 1993 170.

Kovács Júlia 1593
Kovács László 771
Kovács László 2373
Cs.Kovács László 2374
Kovács Margit 1749
Kovács Margit (1902) 2375
Kovács Miklós 1811
Kovács Péter 82, 1627, 1770, 1777, 1798, 2183
Kovács Péter Balázs 2376
Kovács Sándor Iván 535
Kovács Tamás 2377
Kovács Tibor 107
Kovács Valéria 1405
Kovalovszky Júlia 800, 872
Kovalovszky Márta 1363, 1499, 1561, 1645, 2288, 2384, 2460, 2672
Kovalovszky Miklós 1561
L.Kovásznai Viktória 2099
Kováts Albert 2378
Kováts Imre 2379
Kováts István 1531
Kozák Attila 2380
Kozák Csaba 1403
Kozák Károly 497, 567, 873, 874
M.Kozár Mária 407
Kozma Béla 1020
Kozma György 2381
Kozma Lajos 1504
Kozma Szilárd 2383
Kő Pál 2213, 2382
Kőbányai János 141
Kőháti Zsolt 2658
Kőhegyi Mihály 16, 794, 805, 845 925,1044, 1284, 1467, 2136
Kühl, Walter 2232

MUSSON Z. TEODOR - TIVADAR

Halála utáni gyűjteményes kiállítása 1946-ban volt Trenčín-Trencsénben és

1956-ban Košice-Kassán.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 50.

MUSSON TEODOR

Az első Csehszlovák Köztársaság idején alatt Zemplénben első fertő.

Ladislav Saučin: Výtvarná výchova na výchovnom Slovensku 1918–1938. Košice 1964. 22.

Murmann József

Pozsonyban születek 1889-ben. Lobrásznak indul. Bécsben Müllnernél tanul az akadémián. Egy zobrával megnyeri a Baron Königswarter-díjat. 1913-ban Párisba megy, hol a háború kitörésével internálják. Nemsokára kicserélik és 1916-ban Berlinben dolgozik Cassirernél. Műveiből a bpesti Szépművészeti Múzeum, a bécsi, pozsonyi és amerikai útja alkalmából a newyorki múzeumok is vásároltak. Bécsben él.

Brogyányi Kálmán: Festőművészet Szlovenszkón. Kassa, 1931. 109. l. 64. l.

Impresszionista.

SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULA
I., KRISZTINA-KÖRÚT 125. SZ. BUDAPESTI SZERVEZETE TELEFON: AUTOMATA

----------szám.

Országos Műemlékbizottság Ld. Igazgatóságá

Budapest.

VI. Állatkerti út 1./193-70

Murmann József

színész Bécsben.

szül. Pozsonyban 1889. márc. 5.

Több színre a pozsonyi

városi színházban.

Toman 468. l

MURMANN JÓZSEF: A BÁRKA. 1927. Farelief
New-York

Magyar Művészet 1928. évf.

RIEGELE ALAJOS: A MÓCZIK-SÍREMLÉK
Szt. András temető Pozsonyban

Murmann Árpád József

festő és nőbrúm

Reval XX. 677. 1.

Szabó Persue tanár Miskolc Temesvári
Hodobay telep.

BUDAPEST
935-JUL-8 N8
Cs.F.u.h.

Murmann Árpád J.

MDK

A filozófus, szobor

A számüzött, szobor

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Murmann Lipót szobrász
Férfi akt

Helikon III. kiállitása. 1922. ápr. 2o 1.

MDK

Murmann Lipót

Férfi akt, szobormü

Helikon 3. kiáll. 1922. ápr. 20 **1.**

Murmann Lipót

Nobrair

Helikon

1922. apr. (akt) Kiáll.

Fejfi akt.

Tóth József:

Vállon alól, balra fo
választott rövid haja, s szem
s arcza s bajusza leberet
fekete nyakkendője kettős
kabátja s bal vállára ve

Olajfestés vászonra, n
Festette: Latkóczy L
Ožvegy Tóth Józsefné
M. Kép. 352.
1896. III. 3. az ezredéve
1896. XII. 28 – 29. érkezett v

Az 1890: VI. 16-dikn 26300 sz.
(118/90) alapján 1890: VII. 29-én a 33
tárca (144/90).

Murvó Péter

Szül. Almáson (Bács m.)
1856 aug. 1.-
6 főreál, 2 műegyetem.
1876/7. I. rajztanárnövendék a bpesti mintarajztanodában.

Murú Péter

1876/77 I.

Ferkápzomfoiskávk

115. l.

Murr Baltizar

1555. ÖTVÖS

IROD.

Te

Mürr, Mur, Cristan

Könnives

1454 - 1455.

l.

Hoffmann Porsony 34. l.

Hoffmann Südost

MDI

Murony Sándor építész

G.J: Legkorszerübb tüdőgyógyint....Budakeszin...
Magyar Nemzet, 1962. aug. 13. 5.l.

nostická ("Po veľkých štátnych prevratoch, sociálnych presunoch, keď nastáva i prelom ducha, v ovzduší nadšenia rúcajú sa sochy a nové sa stavajú. Národy akoby hmotne 'aere et lapide' chcú dať výraz svojmu duchovnému vzplanutiu, zvečniť ho navždy v solídnej hmote, alebo prejaviť v takej forme vďaku tým, ktorí sa o to pričinili".)[3] Pri troške alúzie možno už z tohto prvého textu o slovenskom sochárstve vyčítať problémy, s ktorými sa v budúcnosti bude potýkať jeho historiografia: problém medzníka (resp. bodu začiatku), problém diela (a jeho hodnoty), problém funkcie (spoločenského účelu). Neskôr, súbežne ako sa vo výtvarnom umení na konci tridsiatych rokov objavuje mladá generácia umelcov a kritikov - vynára sa problém osobnostnej a generačnej stratifikácie vývoja.

Vladimír Wagner o štyri roky po J. Cincíkovi v Profile slovenského výtvarného umenia už pokladá slovenské sochárstvo za "oprávnenú tézu nášho umenia", ktoré však je "ešte stále na ceste hľadania primeranej základne, ktorou by sa pripojilo k celkovému vývoju slovenského rasového výrazu",[4] duch národa v ňom ešte nenašiel svoje pravé naplnenie. Vo Vývine výtvarného umenia na Slovensku z roku 1948 sa jeho dištancia prehlbuje a pohľad späť nadobúda na skepse. V slovenskom sochárstve stále niet (napriek nádeji mladých) "kontinuity vývinu", "niet ani výrazovej jednotnosti" a ani chcené priblíženie sa "ľudovým prvkom výrazovým sa neuskutočnilo".[5] V. Wagner aj na sochársku disciplínu nazeral z uhla pohľadu svojej umeleckohistorickej koncepcie - aj v nej hľadal etnický výraz teritoriálnej špecifičnosti slovenského umenia.[6]

Nový pohľad - predovšetkým na súčasný materiál sochárstva vnáša v rámci svojich prác historik umenia a kritik mladej generácie *Jaroslav Honza (Dubnický)*. Jeho pohľad na súčasné umelecké dielo je v mnohom určovaný jeho historiografickou pozíciou výskumu umenia. Ako prívrženec štrukturalizmu prekonáva doterajší impresionistický a deskriptívny pohľad na súčasné umelecké dielo - pokúša sa čítať jeho "štruktúru" ako jednotu formových a obsahových zložiek, ktorá má svoj význam, svoju umeleckú autonómiu (podlieha imanentným vývinovým zákonitostiam druhu), ale aj zakotvenie v sociologicko-funkcionálnom kontexte.[7] Jeho sľubné rozbehy však nenašli svoje naplnenie a ostali torzom, ktoré jeho nasledovníci - v rámci uvedených intencií - plne nerozvinuli.

V päťdesiatych rokoch sa pohľad na dejiny sochárstva modifikuje v súlade s oficiálnou dobovou ideologickou a estetickou normou. Do popredia sa z dejín (čiže z minulosti, ktorá ostala za hranicou roku 1948) vysúvajú tie diela, ktoré najviac zodpovedajú predstavám o pokrokovej národnej minulosti, "triednosti", "ľudovosti", "stranníckosti" a zrozumiteľnosti. Z medzivojnového sochárstva sú to prirodzene diela založené na rozvíjaní realistickej tradície sochárskeho prejavu.[8]

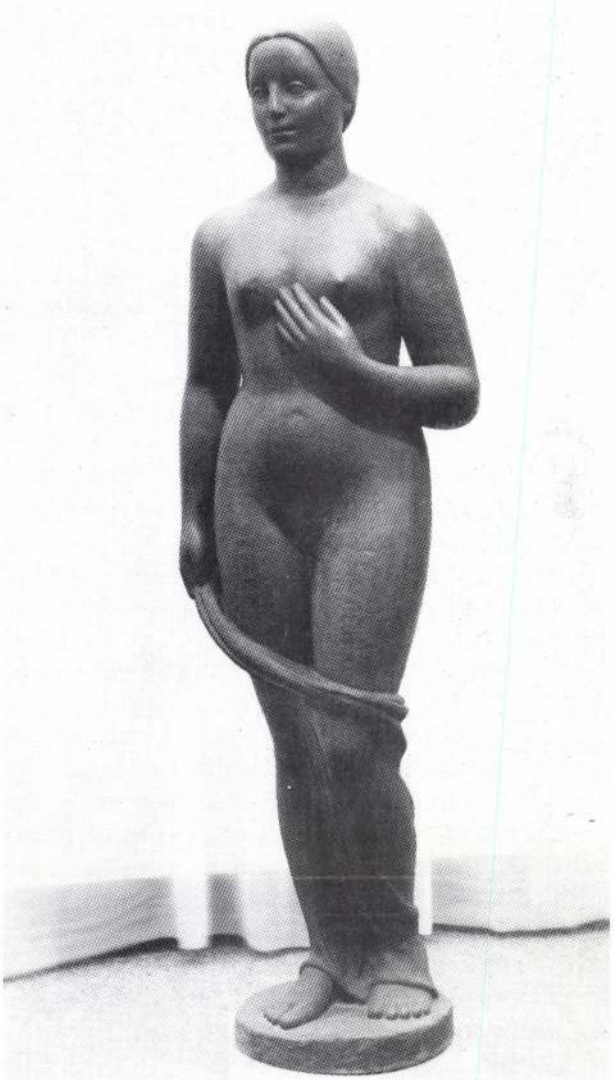

Jozef Arpád Murmann: Ženský akt, bronz, 1920. SNG Bratislava. Foto Ľ. Mišurová

Kľúčovú úlohu v interpretácii slovenského novodobého sochárstva zohrala práca Mariána Várossa Slovenské výtvarné umenie 1918 - 1945.[9] Svojím spôsobom ovplyvnila a určila v základných interpretačných východiskách ďalšie, predovšetkým monografické práce. Várossova prvá syntéza (ako výsledok výskumu prebiehajúceho v päťdesiatych rokoch, čo zanechalo na práci "postdogmatické" stopy a biele miesta, detské choroby prvého rozsiahlejšieho heuristického zhromažďovania

materiálu) sa pokúsila prvýkrát z odstupu a na veľkej ploche formulovať odpovede na to "aké" bolo, "kto" a "čo" tvorilo slovenské výtvarné umenie uvedeného obdobia. Váross sleduje "tvorbu jednotlivcov podľa ich generačného a názorového rozvrstvenia" (1. Umelci z konca XIX. a začiatku XX. storočia, 2. Generácia 20. rokov, 3. Výtvarníci 30. rokov, 4. Pokolenie 2. svetovej vojny), ktoré dopĺňa o otázky organizácie výtvarného života a vývinu druhov. Jeho metodologická tendencia kladie "podstatný dôraz na sociologické determinanty utvárania špecifickej podoby diela, pričom sa neguje imanencia vývinu umenia a pôsobenia redundantných stereotypov tradície".[10] Petrifikuje v historiografii východiskovú schému generačného, názorového a tématického rozvrstvenia vo vertikálnom, chronologickom radení. V mene postihnutia "všetkého" sa vývoj rozpadáva na jednotlivosti, v dôsledku parciálnosti poznania doby a "ideologizácie" súdov autorovi unikajú zásadné súvislosti, problémy a kontexty skúmaného predmetu.

Várossom naznačený model chronologickej stratifikácie témy rozvíja *Karol Vaculík a Ľudmila Peterajová. K. Vaculík* z umeleckej praxe[11] prenáša do teoretickej a umeleckohistorickej reflexie pojem "generácie". Svoju identitu získava prechodom zo sféry popisnej do sféry pojmovej zásluhou výstavy Generácia 1909 - Svedomie doby, ktorá sa na prelome rokov 1964-65 konala v Slovenskej národnej galérii. Pojem znamenal "niečo čo si nemožno žiaľ ľubovoľne zvoliť, do čoho nemožno dobrovoľne či nedobrovoľne vstúpiť, čo je proste dané a nemenné".[12] Spojil fakt biologickej príslušnosti s príslušnosťou tvorivou, "časovú simultánnosť nástupu" s "vyhranene programovou základňou". V stopách Várossovho, ešte popisujúceho generačného modelu delí K. Vaculík vývoj výtvarného umenia v 20. storočí na Slovensku do troch vĺn: 1. Zakladateľskú, 2. Generáciu 1909, 3. Generáciu 1919 (Generáciu 2. svetovej vojny). Pojmy zvádzali jednoduchosťou, jasnosťou, mohli byť tehličkami na budovanie prehľadných a priehľadných dejín. Zavádzali unifikáciou, nivelizáciou a schematizáciou - pod jeden generačný klobúk (a spoločensko-pokrokový a umelecký prínos) sa často dostávali javy odlišné a protichodné. Podriaďovali "aprioristickej kauzalite a triviálnej vplyvológii často protichodné ideovo-výtvarné projekty človeka a sveta s jedinou ambíciou - dokázať odôvodnenosť metodológie dejepisu umenia ako dejepisu premien formatívnej transpozície spoločensky preferovanej témy".[13] Stali sa všeobecne používanými v ďalších biografiách bez toho, aby sa overovala ich konkrétna významová hodnota.[14]

V interpretácii slovenského sochárstva došlo tak k paradoxne neparadoxnému javu. Generačné pojmy, ktoré boli geneticky "maliarocentrické" sa jednosmerne, bez overenia - začali prenášať aj do sochárstva. Problém nastal, keď sa tieto pojmy začali aplikovať a zaľudňovať bez toho, aby sa výraznejšie zohľadnil odlišný vývinový "štart" a teda aj východisková situácia, odlišná sociálna rola, dobové možnosti i celkom iné napĺňanie inovačného procesu (modernity) slovenským sochárstvom. V monografiách a biografiách slovenských sochárov dochádza k ich mechanickému, automatickému zaradeniu do generačných škatuliek - osobnosť sochára sa adaptovala na vopred stanovenú generačnú charakteristiku. Takto sa napr. z "poprevratových" Pospíšila, Ihriského, Motošku, Majerského, rovnako ako z "predprevratového" Koniarka a "medzigeneračného" Štefunku stávajú "zakladatelia" slovenského "moderného" a "národného" sochárstva (resp. "moderní realisti").[15] Rovnako sa pod klobúk "svedomia doby" dostali sochári, ktorí mali so skutočným jadrom umeleckej generácie, ktorej sa tento epiteton ornans týkal, iba približne spoločný čas narodenia, štúdia a práce.

Súbežne s pojmom Generácia 1909 sa v umeleckej historiografii 20. storočia objavil aj konkurenčný a metodologicky progresívnejší pojem - Avantgarda 38 (generovaný dodatočne Mikulášom Bakošom), ktorý tematizoval predovšetkým východiskovú základňu avantgardného hnutia "modernej vedy a moderného umeleckého výrazu", konfrontujúc "nadrealisticko-štrukturalistické jadro generácie".[16]

Postupujúca heuristika a monografické spracovanie slovenského sochárstva[17] umožnili *Karolovi Kahounovi* pokúsiť sa po Várossovi o druhý súhrnný pohľad na dejiny disciplíny. Jeho "vlastivedný" nadhľad - v porovnaní s Várossom striedmejší a stručnejší - sa usiluje postihnúť širšie spoločensko-historické súvislosti disciplíny. Hoci nemal priestor na korekciu Várossovho "sociografického" modelu a šiel v stopách jeho komplementarizmu, ku "generačným" pojmom sa stavia skeptickejšie a nahradzuje ich chronologickým radením. Dôraz na "národný sochársky program" a sledovanie "vzniku vedome slovenského sochárstva" ho vedú k záveru, že v uvedenom období sa "nemohlo slovenské sochárske umenie do roku 1945 konštituovať ako jedinečná národná disciplína výtvarného prejavu".[18] Kahounove intencie sa odvíjali od východiskového kritéria "kontinuity vedomia jednoty umeleckého procesu v kontexte jeho tradície a poslania v tvorbe celonárodných kultúrnych hodnôt",[19] ktoré viac odrážalo do-

Joly
Bluz-, ruhakirakata
A holnap divatja.
Erzsébet-körút 22.

Dayka Margit a Vigszinházhoz szerződött

Mint ismeretes, a Vigszínház idei első ujdonságaként Móra Ferenc „Négy apának egy lánya" című regényének színpadi változatát mutatja be szeptember első hetében. A színműnek, amely felé irodalmi körök nagy érdeklődéssel fordulnak, egyik női főszerepére a színház szombaton délelőtt Dayka Margitot, a kiváló drámai művésznőt szerződtette, aki legutóbb az Oblomovban lépett fel, jelentős személyi siker jegyében, a Vigszínház színpadán. A darab másik női főszerepét Tolnay Klári alakitja, a férfifőszereplő pedig Ajtay Andor lesz.

FŰZŐK, MELLTARTÓK,
gyógyhaskötők,
terhességi fűzők a készitőnél
KÖSZEGI R. fűzőspeciálista
most Rákóczi-út 19, félemelet

Kodály Zoltán zenei nyelvujitásunkról

A *Magyar Dal* augusztusi száma teljes részletességgel ismerteti *Kodály* Zoltánnak a Dalosszövetség közgyülésén elhangzott nagyfontosságú felszólalását, amelyben zenei nyelvujításunk fokozott ütemü végrehajtását sürgette. A rendkivül érdekes beszéden kivül a folyóirat közli *Fülei-Szántó* Endre dr. *„Énekkarok a nemzet életében"* rádióelőadását, *Lózsy* János, a lap új szerkesztője *„Tovább a megkezdett úton!"* című cikkével mutatkozik be, *Bartók* János pedig a magyar népzene hanglemezfelvételeiről irt értékes tanulmányt. A továbbiakban a lap beszámol a kétnapos dalos ünnepről, valamint részletesen foglalkozik a dalosközgyüléssel.

BLÜTHNER
STEINWAY
KÉPVISELET
EHALL Andrássy-út 15.

Egy éjszaka valcere

(Forum)

Akik szeretik a romantikát, kiélvezhetik magukat a Forum most bemutatott olasz filmjében, amely „Egy éjszaka valcere" címen a mult század közepének szabadságmozgalmait állitja hátterül egy romantikus szerelmi történetnek. Egy derék, dolgos falusi fiatalember menyasszonya véletlenül megismerkedik a környéken lakó fiatal gróffal, akinek szintén megtetszik a bájos leány. Alkalmat ad neki arra, hogy részt vegyen egy főúri bálon, ahol egész éjjel együtt táncolnak. Amikor azonban a gróf megtudja, hogy a leány már menyasszony és vőlegénye egyik gyermekkori pajtása, rábeszéli a leányt a házasságra. A büszkeségében sértett lány, aki a gróf iránt igaz szerelmet érzett, igent mond. A meseszövés ott kap váratlan fordulatot, amikor húsz év mulva a házaspár életében újra felmerül ez a probléma: a házaspár egyetlen leánya éjnek idején kiszökik a falusi ház kapuján, hogy elérje szerelmesét és boldogságát. Lányuk boldogságában aztán a szülők is egymásra találnak. A szebbnél-szebb felvételekben gazdag, bőkezü kiállitású olasz film főszerepeit a szép Assia Noris, a robusztus Leonardo Cortese és Gino Cervi játszották.

Az ablakon dobjuk ki a pénzt hirdetésre —
ügyis mindenki tudja, hogy
Akusztika
vezet!
Rádió, gramofon, lemez, Longavox
Rákóczi-út 49. TELEFON: 144-939.

* **Bartók-ujdonság bemutatója Budapesten.** Az elkövetkezendő hangversenyévad egyik legérdekesebb eseményének igérkezik *Bartók* Béla itthon még ismeretlen hegedüversenyének előadása. Az ujdonság az ősz folyamán a székesfővárosi zenekar hangversenyén kerül bemutatásra, a versenymü magánszólamát, a tervek szerint, Szervánszky Péter játssza.

* **Uj háborús dal.** Barnász István iró „Honvédeink üzennek" címmel hangulatos katonadalt irt, amelynek zenéjét Csapó Lajos szerezte. Az uj háborús nótát a rádióénekesek is müsorukba iktatták s a legközelebbi kivánsághangversenyen is előadják.

Szinház, Film, Müvészet

Történelmi kiállitás a Műcsarnokban és a Szépművészeti Muzeumban

Szombaton délelőtt az egyesületközi együttmüködés meghivta a sajtó képviselőit a Műcsarnokba és a Szépművészeti Múzeumba, ahol *„Magyar haza, magyar kard"* címmel nagyszabású kiállitást rendeznek. A fogadáson megjelent többek között *Antal* István nemzetvédelmi propaganda miniszter, a honvédelmi minisztérium képviseletében vitéz *Faraghó* Gábor vezérőrnagy, a honvédvezérkar részéről *Kádár* Gyula alezredes, s a Hadtörténelmi Múzeumot pedig vitéz primor szotyori *Nagy* Áron ezredes képviselte. Az egyesületközi együttmüködés intézőbizottságának tagjai közül *Donáth* György országgyülési képviselő és *Bende* István dr. főtitkár, valamint *Padányi Gulyás* Jenő, *János* Áron és *Szabó* Gyula országgyülési képviselők voltak jelen.

A Műcsarnokban még ácsok, szerelők, kőfaragók és egyéb munkások dolgoznak, akik *Medgyessy* Ferenc és *Fáy* Aladár művészeti szakértők irányitásával rendezik a kiállitás hatalmas anyagát az augusztus 14-iki megnyitásra. Az első teremben a 48-as lobogókkal diszitett oszlopsor mögött a falfelületeket nagy képek diszitik, melyek a magyar katonai dicsőség egy-egy nevezetes mozzanatát ábrázolják. A honfoglalástól kezdve a tatárjáráson, a kuruc- és a 48-as háborún keresztül a mostani háborúig *a krónikák stilusában ábrázolják ezek a képek a magyar fegyverek erejét.* A festményeket *Bajó* Gyula dr. és *Kovács* József tervei alapján *Takács* István és *Tallós* Móric készitették. Egy másik teremben *a magyar katona hősiességének jelképes ábrázolását látjuk, azt a megszakitás nélküli örökös küzdelmet, amely a honfoglalástól kezdve napjainkig tart.* Ezt a körbefutó domborművet egy fiatal szobrászművészünk, *Musty* Viktor készitette. A harmadik terem *Magyarországot mint Európa védőbástyáját* mutatja be, farkasfalvi *Maugs* László szobrászművész ábrázolásában. Ebben a teremben foglalnak helyet a Hadimúzeumban fekvő eredeti rajzok és modellek alapján készüit ejtőernyőt, torpedót, aknavetőt, kézigránátot, légcsavart, gázálarcot, gépfegyvert, lángszórót és tankot ábrázoló képek, amelyek a magyar feltalálók leleményességét örökitik meg. A következő teremben *nagy magyar hadvezérek szobrait helyezték el.* Ezeket a szobrokat is *Musty* Viktor készitette.

Az ötödik terem *haditengerészetünk dicsőséges multját, az otrantoi ütközet emlékeit mutatja be.* Itt láthatjuk a nevezetes tengeri csatában résztvevő hajók modelljeit s azt *az adománylevelet, amellyel Horthy Miklós akkori sorhajókapitány a Mária Terézia-rendet kapta.* Egyik vitrinben Horthy Miklós levelét fedezzük fel, amelyet elesett matrózának hozzátartozójához irt az otrantoi ütközet után.

„Megnyugvással szolgálhat — *irja Horthy Miklós sorhajókapitány többek között* —, hogy szegény fiú egy pillanatig sem szenvedett. Mindnyájunk kedvence és büszkesége volt, veretlen futballegénységünk vezérjátékosa, kis amatőr zenekarunk primása és alkalmazkodó, vig természetével a „Novara" öröme volt. Sirjáról, sirkövéről gondoskodni fogok" ...

A további termekben a fegyverek fejlődéstörténelme, a keleti fronton zsákmányolt anyagok, továbbá a magyar hadiipar fejlettségét igazoló modern fegyverek kerülnek kiállitásra.

A *Szépművészeti Múzeum* diszcsarnokában a magyar *Szent Korona művészi pontos másolatát helyezik majd el* s a falak körüli szekrényekben a *magyar alkotmány- és jogtörténelem legfontosabb okmányainak eredeti példányait láthatjuk.*

Egy hatalmas térkép ötletesen tünteti fel Magyarországnak azokat a területeit, amelyek ezer esztendő folyamán a magyar királyok uralma alá tartoztak.

A kiállitást az egyesületközi együttmüködés rendezi az emlitett szakemberek és művészek közreműködésével, a kiállitási anyag egy részét a Nemzeti Múzeum, a Hadimúzeum, Pest vármegye és a vezérkari főnökség bocsátotta rendelkezésre.

Donáth György országgyülési képviselő, az egyesületközi együttmüködés elnöke vezette végig a meghivottakat a kiállitási termeken s ugyancsak ő kalauzolta *Dövényi Nagy* Lajost is, akinek vezetésével a rádió helyszini közvetitést adott.

— Amit hozunk, — mondotta nekünk Donáth György, — ujszerü Magyarországon a kiállitásnak ezt a fajtáját még nem próbálták ki. Úgy éreztük, hogy legidőszerűbb, ha azt vetitjük a magyar tömegek elé, amire ma *magyar állami létünk elsősorban támaszkodik* s aminek *mindenekfelett való szilárdságán múlik élethalál harcunkban a megmaradásunk és megerősödésünk.* Gondolkodásra akarjuk kényszeriteni az embereket, amikor megmutatjuk nekik, hogy *az állam létét egy évezred óta az örök magyar katona kardja biztositotta.* Azt szeretnénk elérni ezzel a kiállitással, hogy azt a meggyőződést váltsa ki a közönségből, ami bennünket ennek megrendezésére indított.

— Azt igazolja ez a kiállitás, hogy nem vagyunk jött-ment nemzete az európai közösségnek, hanem ellenkezőleg, egyik legrégibb, legszilárdabb és legfontosabb államalakulata. Ez a kiállitás mindenkit meggyőz arról, hogy ebben a nemzetben olyan katonai erények gyökereznek, amelyek kétségen felül biztositják az újabb ezer esztendőre is a magyar állam biztonságát, hatalmát és tekintélyét.

A német kulturális tevékenység mérlege

Salzburg, augusztus 8.

Gutterer államtitkár, a népnevelés- és propagandaügyi minisztérium képviselője „Német kulturális alkotás a háborúban" cimen kedden délután előadást tartott Salzburgban, a birodalmi körzet politikai vezetőségének ülésén. A szónok többek között kifejtette, hogy *a szinélet terén a német dramatikusok alkotó tevékenysége a háború ellenére sem csökkent.* Még az opera és az operettek terén is sikerült tartani a szinvonalat.

Már az elmult év folyamán is rendeztek ünnepi játékokat Salzburgban és Bayreuthban *a német haderő tagjai és a hadiüzemekben dolgozó munkások számára.* Ezenkivül *Mozart*-heteket rendeztek Bécsben, Weimarban a német ifjúság tartotta ünnepi játékait és az ünnepi játékok rendezéséből kivette részét a lipcsei régi szinház is. Ezután felsorolta azokat a szinházakat, amelyek a birodalom határmenti vidékein és részben a megszállit területeken az elmult év folyamán megnyithatták kapuikat, mint például Strassburgban, Mülhausenben, Kolmarban, Luxenburgban és Lilleben stb. Ezzel egyidejüleg olymértékben növekedett a közönség érdeklődése a szinházak iránt, hogy *ez idő szerint lehetetlen kielégiteni a belépőjegy igényléseket.*

A *film* is állandóan fejlődik, mind kvantitativ, mind pedig kvalitativ tekintetben. A filmszinházak száma 1938 óta 5446-ról 7043-ra emelkedett. 1939-ben 623.722.000 ember látogatta a mozgóképszinházakat.

A *rádió*, amely 1939 február 1-én összesen 4.427.500 rádióhallgatót számlált, *ma csaknem 16 millió előfizetőt mutat ki.* A háborús események és hatalmas területek megszállása következtében a német rádióhálózat hatalmas mértékben kiterjedt, *német rádióadók működnek Athéntől kezdve Norvégia legészakibb sarkáig,* a Krimtől egészen Spanyolország határáig.

Zenei téren a lehetőség határáig megtelt hangversenytermek szolgáltatnak bizonyságot arról, hogy *a német belső élet után vágyódik.* Számos népi zenekar gondoskodott a kórházak és a sebesült katonák szórakoztatásáról.

1941-ben *csaknem 100 millió könyvvel és folyóirattal több* került ki a piacra, mint 1940-ben.

* **A szigetszinpad** pénteki előadása a kedvezőtlen időjárás miatt elmaradt. A megváltott jegyek augusztus 12-én, szerdán érvényesek.

Jó RÁDIÓ... szép RÁDIÓ... hangos RÁDIÓ...
MOGYORÓSSY
BPEST VIII. RÁKÓCZI-U. 71. RÁDIÓ!

ZONGORÁT vásárol?
Keresse fel a
MUSICA
ZONGORATERMEIT
Budapest, VII., Erzsébet-körút 43.
(Royal Apolló bejáratánál)
Gyári új és keveset használt zongorákban és pianinókban válogathat.
Kényelmes fizetési feltételek. 10 éves jótállás.

Török szinuskola német professzor vezetésével

Isztanbul, augusztus 8.

Az ankarai zeneművészeti főiskolán drámai és lirai művészeti intézet formájában *szinliskolát létesitenek,* amelyet *Ebert* német professzor fog vezetni. A szinliskolát az állam tartja fenn, hallgatóit internátusokban, államköltségen helyezik el. A drámaművészeti kiképzés három, az operai pedig öt évig tart. A szinliskolán *a német nyelvet kötelező nyelvként tanitják.*

Serrano bucsuestje kedden

este 8-kor Nemzeti **Sportpalotában** (Aréna-út 3.) közkedvelt szólistával, **új müsorral.** Budapesti filmjének befejezése után, németországi és svédországi turnéja előtt. Jegyek Harmoniánál, jegyirodákban és Sportpalotában.

Héttőn döntenek a Velencébe kerülő magyar filmekről

A nemzeti filmbizottság tagjaiból a filmszakemberekből és kritikukosokból alakult bizottság pénteken este a Hunnia házi vetitőjében megtekintette az „őrségváltás" című új magyar filmet. A vetités után a bizottság tagjai abban állapodtak meg, hogy még két filmet néznek végig, *Nyirő* József „Ember a havasokon" és *Zsigray* Julianna „Halálos csók" című filmjeit, amelyek jelenleg még laboratóriumban vannak. A két filmet hétfőn forgatják le a bizottság előtt, amely ezután véglegesen dönt arról, hogy melyik három magyar játékfilm kerül a velencei nemzetközi filmversenyre.

ARIZONA
szórakozóhely
Arizona asszony vezetése alatt
Nyitva délután 4 órától 1 óráig. — Hangulatos zene
Pezsgők, borok, likőrök, bárfalatok. Kitünő kávé. Hideg vacsorák

Damaszkuszi oroszlán

(Corso)

Az olaszok már többizben bebizonyitották, hogy a regényes történelmi filmek műfajában szinte amerikaian nagyszabású teljesitményekre képesek. A „Damaszkuszi oroszlán" még ezek közül is talán a legsikerültebb. A történelmi kalandorfilm a fénykorát élő Velence pompájába és a török birodalom szines keleti környezetébe viszi a nézőt. A ragyogó kiállitású, hatalmas tömegjeleneteket mozgató játék a maga szélsőséges, valószerű szineivel, vérbő romantikájával valóban a középkor hangulatát kelti életre. A eselekmény Mulay el Kadernek, a damaszkuszi oroszlánnak fordulatos sorsát bonyolitja. Idegfeszitően öldöklő ütközetek, érzelmes szerelmi idillek és félelmes tengeri csatajelenetek kergetik egymást olyan gazdag változatosságban, ami elejétől végéig feszült érdeklődést kelt. A címszereplő remek alakját Carlo Nichi kelti életre, szereplőtársai az izgatóan érdekes, gyönyörű Doris Duranti, Dina Sassoli, Carla Candiani, valamint Adriano Rinaldi, egytől-egyig kitünőek. Az ujdonság az ilyenfajta filmek kedvelőinek ritka remek szórakozást nyujt.

H. Szombathy Ilona:

Ködországban

Ilyen címmel jelent meg H. Szombathy Ilona második verseskötete. Mint amikor egy falusi templomban váratlanul mesterhegedű hangját halljuk meg, úgy figyelünk fel erre a költeménykötetre. A költő egy-egy gesztusa, ritmusa, fordulata sokszor Adyra emlékeztet és mégis a lényege, a lelke teljesen egyéni, új, tiszta és ápolt. Jólesik hallani ezt az igaz hangot, amiből hit, élet és nagyrahivatottság orgonál. Büszke, hitét és önmagátvallató líra minden sora.

... Fejemre csapnak a rokonok, —
ha megszólalok új nyelven.
A bölcsek tanácsa még nem hozott
paragrafust rám
... vajjon hova tartozom?

Ha minden ág, minden bokor megy szét
Mégis jel leszek, merre lábom lép
Bár irányt nekem senki sem mutat
Én választottam utat

... Én nem félek a koporsótól,
Nagy úr, te belefársz — én nem!

Ez a lendület, szókimondó büszkeség a lelkiember bátor önérzete.

De nemcsak a maga hite és sorsa foglalkoztatja. Együtt szenvedő lelke a legmerészebb témákon gyúl ki, a világmegváltás gondolata feszíti, hogy megrázza a sziklánál keményebb emberi szíveket, *„hiszen én nem tudok valahol őrt nem állni"*. A „Vonatütközőn" verscsoportjában egész lényével beleéli magát az emberiség szenvedésébe.

... Mentsük meg a lelket — kiált a viharban —, mert világmegváltónak állt be a sorba, ha a világmegváltásnak sártenger, földiláng is az utja. Krisztussal jajgat és sikolt, hogy az ember sorsában valaki valahol váltót tévesztett, hogy a lélek szavát fegyverrel mérik *„a vetés megérik nélküled ... Ne engedd, Isten fia vagy!"*

A költő egyéniségének és a hívő lélek erejének kitörései a „Nebántsatok" ciklus legegyénibb versei ... *„Engem nem lehet össze sem törni, hiszen a szárnyam él."*

S mily egyszerű, pózmentes, őszinte és a művészre nézve örök sorok ezek:

Kedves, kicsi, csacska csillagok,
Hogy féltik a fényüket tőlem
Mégsem tudják: kicsinyek és nagyok
Elférünk az Isten kezében.

Mégsem tudják, hogy csak emberek
Embersorsok sírnak fény alatt
Kik röffel mérik a fényeket
Isten kezéből kihullanak.

Szombathy Ilona versei szellemüknél, lendületüknél fogva is többek, minthogy a kritikusuk röffel mérjék sorait. Ha előfordul is elvétve a sorok között egy-egy kis zökkenő, ez csak oly elsikló szövéshiba, ami az ember kézmunkájának jegye a legnemesebb szőnyegen, üvegen, vagy kerámián. Gép nem követ el ilyen hibát, csak művész, amint Botticelli is elkövetett rajzhibát. Szombathy Ilona véresen mélyreszántó emberi költeményei fénylenek.

A kötet verseit Hamza Tibor kongeniális grafikája hangulatosan kiséri.

R. Szörédi Ilona

— **Római emlékek a Székelyföldön.** *Mint Sepsiszentgyörgyről jelentik, Kovászna mellett, a Várhegyen nemrégiben római építkezési maradványokat tártak fel. A föld mélyéből római érmék, szobortöredékek és különböző használati tárgyak kerültek napvilágra. Most mozgalom indult meg aziránt, hogy a szakemberek a Tusnádfürdő közelében levő Bálványos-vár helyén is végezzenek ásatásokat. Azt hiszik, hogy a vár maradványai a székelységnek jelentős történelmi emlékeit rejtik magukban.*

Uj Officina-könyvek

Valló István: Győri képeskönyv. A szerző érdekesen és hozzáértéssel foglalta egybe a város történelmét, kultúrájának, művészetének jelentőségét. Keresztülvezeti az olvasót a zeg-zugos utcákon, a patinás polgári házak s a műemlékek között, amelyek a város multjáról, szellemeiről, polgárainak törekvéseiről és küzdelmeiről regélnek. A kötetet igen szép és bőséges képanyag teszi teljessé.

Terencsényi-Waldapfel Imre: Pest-Budai Múzsa. A könyv írója a magyar klasszikus és modern költészetnek azokat a remekeit gyüjtötte össze, amelyek a Duna két partjának, Pestnek, udának és a Margitszigetnek poéziséről dalolnak.

R. L. John: Uj utak Dantehoz. A sok bonyolult és erőszakos Dante-magyarázat után végre korszerüen rövid, érthetőségével és egyszerüségével jeleskedő tanulmányt kaptunk ebben a könyvben az olaszok nagy klasszikus irójáról. Az értékes müvet L. Jánossy Paula fordította.

Az „Officina-könyvtár" sorozatában „Macchiavelli és Nagy Frigyes a fejedelemről" címmel igen értékes könyvecske jelent meg. Macchiavelli „Il principe" és Nagy Frigyes „Antimacchiavelli" cimü müveiből szerencsés kézzel válogatta össze a legjobb fejezeteket Juhász Vilmos, aki egyúttal bevezető tanulmányt is irt Macchiavelli és Frigyes ismert müveiről.

Kisszakasz

Millimétersor ára hétköznap és ünnepnap 40, vasárnap 45 fill. Legkisebb hirdetés (10 mm) 4 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

NAPOSCSIBÉT a megrendeléstől 3 napon belül szállíthatok. Fajkacsa és növendék liba szintén kapható. Kérjen ingyen árlapot. **Szabó Károly**, Pest, VIII., Luther-u. 4. Tel.: 319—615.

Magánnyomozó

Szabó Ödön legolcsóbb
MAGÁNNYOMOZÓ
Rákóczi-út 47. Telefon: 130-571.

Magánnyomozó
Dr. Békési Tibor gy. rendőrkapitány
Erzsébet-körút 17. Tel.: 222-802.

Házasság

MODERN MALOMMAL, 80.000 pengő földbirtokkal, árvaleány férjhezmenne. Tárgyal: Teréz-körút 25. I. 16. — Telefon: 312-686.

HETVENEZER pengőnyi értékkel (készpénz, ház, földek) középkorú úrinőt férjhezadnék aktiv vagy nyugdíjas úriemberhez. Méltóságos Asszony, Főpostafiók 304. Válaszboriték.

Levelezés

Cs. J.
Miskolc—Budapest, VII. 26-iki utitárs irjon! Délibáb.

SZIGET
Már itt sem kell sétálnom. Kis B.-t köszönöm. Küldemény megérkezett? Kért dolgot hétfőn küldöm. Gondolatban gyógyitgatom. Sok forró csókkal.

Oktatás

ZSOLDOS-féle összevont tankönyvek, algebra magántanulók részére kaphatók. Dohány-utca 84. Telefon 223-406

IRODAI GYORSIRÓVÁ, gépiróvá különórás, egyéni tanitásban olcsón, gyorsan kiképezi **DÉNES József** v. Keresk. Akad. tan., a „Stenografia" v. igazg. Rákóczi-út 14. Telefon: 223-846.

Magánvizsgáért, érettségiért és polgári iskolai vizsgáért forduljon nyugalmazott igazgatóhoz. Teréz-körút 15. II. 4. 9—1-ig és 3—8-ig. Telefon: 114-147.

Házitanárt keresek vidékre, magántanuló harmadikos gimnazista fiamhoz. vitéz Walla Ferenc ezredes, földbirtokos. Zirc, Tündérmajor.

Vétel, eladás

Briliánst, aranyat, ékszert, ezüstöt legmagasabb árban **veszek**
SINGER Egyetem-utca **11**
Kérem a pontos címre ügyelni!

BRILIANST ékszert, fogaranyat magas áron **VESZEK** **Nagy Imre** ékszerész, VIII., Baross-utca Mária Terézia-tér sarok **69**

Füszer- és csemegeüzlet

60 éves alapitás, őskeresztény, jól bevezetett, nagy vevőkörrel, igen jó elsőrangú kül- és belföldi összeköttetésekkel, bőséges felszerelésével, áruraktárral vagy anélkül, más vállalkozás miatt

eladó
vagy bérbe kiadó

A megyei székhely, százezernél több lakosú város, központjában. „Kereszténynek 8524" jeligére **BLOCKNER J. hirdetőbe**, Városház-utca 10.

Gramofonok, lemezek

dús választékban. Régi vagy tört lemezt veszünk.

Központi Gépraktár Rákóczi-út 80 az udvarban

Vendéglői berendezések

székek, asztalok minden mennyiségben.

Rosenfeld Népszinház-u. **31**

Gyermekkocsik

nagy választékban **Bachrach Aladár**. Dohány-utca 68.

Uj mézes kanna

180 darab
50 kg-os, nikkelezett lemezből
ELADÓ.
„Mézeskanna" jeligére **BALOGH hirdetőbe**, Szent István-körút 9.

Ruházkodás

Megbizható szücs
VITÉZ **KÉRY GYULA**
IX., RADAY-UTCA 14.
Bundák Szőrmék

Alig használt **perzsabunda** silbunda, kék- és ezüströka olcsón eladó. Átszabás eredeti modellek után szezonelőtti árban. **BISCHINGER szücs**, Kálvin-tér 2. I. 4. Telefon: 180-514.

PERZSABUNDÁK
szépek, olcsón Szemere szücsnél, Erzsébet-körút 26.
MÁSODIK EMELETEN.

Perzsabunda
gyönyörü ezüst-kék róka, pelerin nagyon olcsón. **Kes. Vörösmarty-utca 61. II. 1.**

Bundát olcsón vehet **PLETENIK szücsnél** Erzsébet-körút 29, első emelet.

VESZEK a legmagasabb árban használt ruhát, fehérnemüt, cipőt, zálogban lévő minden tárgyat, hagyatékot, egész háztartást. **Nutovits, Népszinház-u. 26. Tel. 340—967**, vidékre is megyek.

Sztricskó szücs
fazonjai tökéletesek.
Perzsák. Bundák. Rókák
Erzsébet-körút 50.
Royal-szállóval szemben.

HASZNÁLT ZÁLOG férfi-, egyenruhákért, TÁRGYÉRT legtöbbet fizet RUHAÜZLET, Népszinház-u. 20. Telefon: 342-957.

Használt ruhákért
csodálatos árakat fizet **Fischbein**, Dob-u. 25. Telefonáljon: 228-380.

Használt férfi-, női- és egyenruhákért egész háztartásért **SZENZÁCIÓS ÁRAT** fizetek. Szövetcsere. — **GERSTL.** István-út 28. T 426-547.

Lakás

Zsigmond király-ut 96
számú bérházban azonnalra
2 szobás hallos és 2 szobás
legmodernebb lakások
(központi fütéssel és melegvízszolgáltatással)
kiadók.
Felvilágositás a helyszinen és az épitési irodában. (Tel.: 128—619 d. e. 9—1-ig, d. u. 5—7-ig.

Kolozsvári 4 szobás modern, központi fekvésü villalakásomat elcserélném budapesti 3—4 szobás lakással. Cim a kiadóban.

Lakásügyét
(bérlet, csere, kiadás) szakértelemmel intézi el **Dr. Bárdosné irodája**, Nádor-utca 21. Telefon: 116-614.

ELCSERÉLNÉM
belvárosi, Fejér György-utcai régibérü garszonlakásomat budai 2 szobás, összkomfortos lakásért. Érdeklödni lehet telefonon: 35-17-63.

Keresek 3 szobás
komfortos
lakást
alacsony bérünél költséget térítek vagy bútort átveszek. Választ **„Beszkárttal elérhető 8534"** jeligére **Blocknerhez**, Városház-u. 10

Ciánozás

PAX tökéletesen ciánoz Telefon: **118-822**
Vilmos császár-út 17.

Hasló 222-223 mérnök ciánoz

MATEINE CIÁNOZÓ KIRÁLY-U. 16 T. 22-76-32

Nemes SÁNDOR **MARKOS** hadirokkant MÉRNÖK ciánoz
Budapest, Vas-utca 14. T.: 124-379

BALLON-
KABÁTOK
Molnár Gyula
VII, Károly-körut 3 c
T: 427-575. Saroküzlet.

Öröklakás

III., Szépvölgyi-út 1/b és V., Kresz Géza-utca 37. alatt
három társasházunk
épül elsőrendő kivitelben.
25 éves adómentességü
öröklakások
közp. fütés és melegvízzel, rendkivül kedvező feltételekkel kizárólag a szervező és épitő
NÉMETH ÉS MÉRŐ
okl. mérnök, épitőmesterek bej. cégnél köthetők le.
XI., Horthy Miklós-út 42. Telefon: 469-301.

Budai Rivierán
XI., Nagyszőllős-utcában, 29-ik társasvillánkban, szeptemberi beköltözéssel még néhány 1—3 szobás
öröklakás
lekötbető. Tisztviselő Társasházak Épitő irodája, XI., Horthy Miklós-út 36, I. 4. Hétfőtől.

Pasaréti-ut legelején
Júlia-u. 11. sz. alatt
primaépitkezésü kertes villapalotában 1 szoba, hallos, ablakos, hálófülkés, cselédszobás és 2 szoba, hallos, összkomfortos
öröklakás
központi fütés és melegvízzel
ELADÓ.
Bővebbet Júlia-u. 4, tervezőirodában. Vasárnap is egész nap. Telefon: 352-495.

HARGITA, még eladó, néh. beköltözhető 1-2 sz. luxus öröklakása, gyönyörü. Agnes-út 30. Telefon: 115-497.

BUDAI, HORTHY-HIDNAL
2 szoba hallos
beköltözhető **öröklakás**
még 23 évig adómentes, alkalmi áron, 10.000 pengő amortizációs XI., Horthy Miklós-út 36, I. 4. Hétfőtől.

E héten kerülnek tető alá
Pasaréti-út 12
szám alatti pompás fekvésü
1-2 szoba hallos luxus öröklakások
Bővebbet a helyszinen.

Helyiség

Saroküzlethelyiség
Szt Imre-város főútvonalán azonnalra bérbeadó. Horthy Miklós-út 43, I. 9. Telefon: 469-301.

Telek

Még ma kérjen utalványt
a Pest melletti gyönyörü ősfás, erdei strandfürdős erdő parcellázásának megtekintésére.
Telkek részletre
Ismertetőt, felvilágositást és utalványt dijtalanul adnak a parcellázási irodák:
Veres Pálné-u. 30. T: 182-169.
Attila-utca 85. Tel.: 160-565.
Erzsébet-körút 1. II. em. 3. Telefon: 425-448.
Ujpalotai-út 10. Tel: 291-022.
Ráday-utca 16. Tel.: 186-178.

Villatelek
az Orbánhegy alján. Fodor-utcában, belterületen, 289 négyszögöl 45.000 P-ért eladó. Tel.: 4—6-ig 121—455.

Villatelkek
Buda legszebb helyén: 300 □-ölesek, közművekkel
eladók.
Pestkörnyéki Takarék, Erzsébet-körút 27, Telefon: 422-151.

Könyvkötők, zacskókészitők, textilkészitők figyelem!
Ra-Pó
ragasztó (kleister) pótló 1 kg-os dobozokban nagyban P 2.56. Gyártja és forgalomba hozza: **ifj. Déry** vegyészeti vállalat és nagykereskedés, Budapest, V., Légrády Károly-utca 25. Telefon: 499-208, 299-311.

Különféle

Irógépet kölcsön kaphat
KOVÁCS ALADÁR irógépcégnél, Budapest, VII. Nagyatádi Szabó-u. 46 (v. Kertész-u.). T: 428-141

Nagyobb bácskai község határában 17 hold elsőrendü
SZANTÓFÖLD TANYÁVAL
szabadkézből eladó. Bővebbet **Szendrey Lajos kereskedőnél, Mohol.**

Óvadékkal rendelkező
őskeresztényt, lehetőleg nyugdijast, pénztárnoki állásra vállalat keres. Ajánlatot **„Pénztárnok 150"** jeligére a kiadóba.

Szoba

Pasaréten
bútorozott szoba fürdőszobával, fütéssel szept. 1-re úriembernek kiadó. II., Volkmann-utca 10.

Tanitónőnek vagy tanárnőnek különbejáratú utcai (bútorozott) szoba, előszoba, esetleg konyhahasználattal kiadó. Megtekinthető d. u. 4—8-ig. Kispest, Üllői-út 90. Háztulajdonos.

Birtok

Eladó birtok
Mezőkeresztes határában 80 magyarholdas birtok úrilakkal és gazd. épületekkel eladó. Eladási megbizott: **Pyber Dénes dr. ügyvéd, Komárom, Jókai-utca 10. sz.**

Butor

Butort részletre is
legjobb kivitelben **Kovács** asztalosnál, Nagymező-u. 43. vásároljon.

BÚTOR! Lakberendezések, hálószobák, kárpitosáruk. Régi bútorait újért is becserélem. Fizetési kedvezmények. **KOVÁCS FERENC**, VII., Izabella-utca 13.

BUTOR
egyéves részletre kamatmentesen EICHLERNÉL, Nagymező-utca **25**

Bútor teljes lakberendezések **BODON** asztalosmesternél, VII., Péterfy Sándor-utca **24**

HOSSZU RÉSZLETRE JÓ BÚTORT VEGYEN BERTALANNÉ keresztény bútorszalon: Rákóczi-út 82., 1. em. 3. Vidékre árajánlatot küldünk.

Ékszer

„SZIGETI" EZÜST
12 szem. evőkészlet kazettában 92 drb . . . . . 1.766.— P
SZIGETI NÁNDOR ÉS FIA, II., Olasz-fasor 35.

Üdülés

Balatonbogláron
AZ ÁLLAMI TANITÓK ÜDÜLŐHÁZÁBAN
a napi pensio 7.15 és 7.70 pengő.

Megvételre keresek
egyes könyveket és sorozatokat.
Irányárak:

6 Cholnoky: Föld és élete	40 P
12 Csathó, félbőr	24 P
40 Halhatatlan könyvek	80 P
4 Hóman—K.: Egyet. tört.	65 P
4 Katolikus lexikon	40 P
60 Klasszikus Regénytár	120 P
12 Csathó, félbőr	24 P
5 Malonyai: Magyar művészet	120 P
15 Móricz Zsigmond művei (piros)	35 P
23 Tóth Tihamér. Összes	45 P
2 Zenei lexikon	30 P
1 Cholnoky-atlasz (III. kiadás)	18 P
1 Barát—Éber: Művészettörténete	10 P

Minden más **sorozatot és egyes könyveket a legmagasabb napi áron** vásárolok.
Nagy vásárlásaim révén módomban van egyes alkalmi könyveket, sorozatokat olcsó áron felkinálni. Kérjen ajánlatot.
Rozsnyai Róbertné „MÚZEUM" könyvkereskedése IV., Múzeum-krt 5. T.: 189-381.

Szőnyeg

Perzsaszőnyeget veszek legmagasabb napi áron: **Gerrera szőnyegüzlet**, Eskü-tér **1.** Tel.: **18-32-15**

VESZÜNK csekély haszonnal, adunk **perzsa és smyrna** szőnyegeket. **„Antikart"**, IV., Pilvax-köz. Városház-utcai sarokház. Telefon: 18-44-11.

Keresünk megvételre
használt, 40—50 méter, 80—120 cm szélcs
vörös velur futószőnyeget
esetleg kisebb darabokban. Ajánlatokat **„Kávéház"** jeligére **Balogh-hirdetőbe, Szent István-körút 9.**

Hirdessen a KISSZAKASZ-ban

MUSSON TEODOR

Rövid életrajzát közli; valamint bemutatja találkozását a művészettel, és művészetek elemzi.

Ladislav Šaučin: Výtvarná výchova na východnom Slovensku 1918–1938. Košice 1964. 2 s.

Mussov Tivadar

Vásárok II., olaj 1922 tájáról

Vásárok I., olaj 1922 tájáról.

Reprodukció

Ladislav Saučin. Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 715.

Mustár Zsuzsa iparművész

Haraszti László festőművésszel együtt rendezett kiállitást Nagykanizsán, az Egry József Teremben. A megnyitás napja: november 14. A kulturális eseményeket összefoglaló rovat ismertetése.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 9.
XVIII. évf. 45. sz. 8. lap.

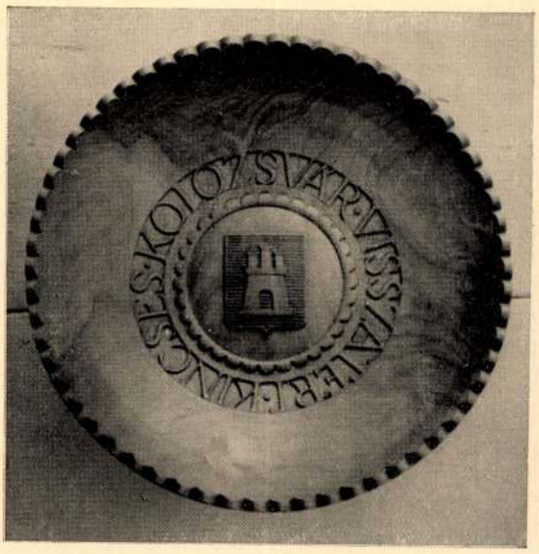

Bal:

MOLNÁR ÁGOSTON II. ÉVES DÍSZÍTŐ-SZOBRÁSZ.

Jobb:

PÉDERY DÓRA II. ÉVES DÍSZÍTŐ-SZOBRÁSZ.

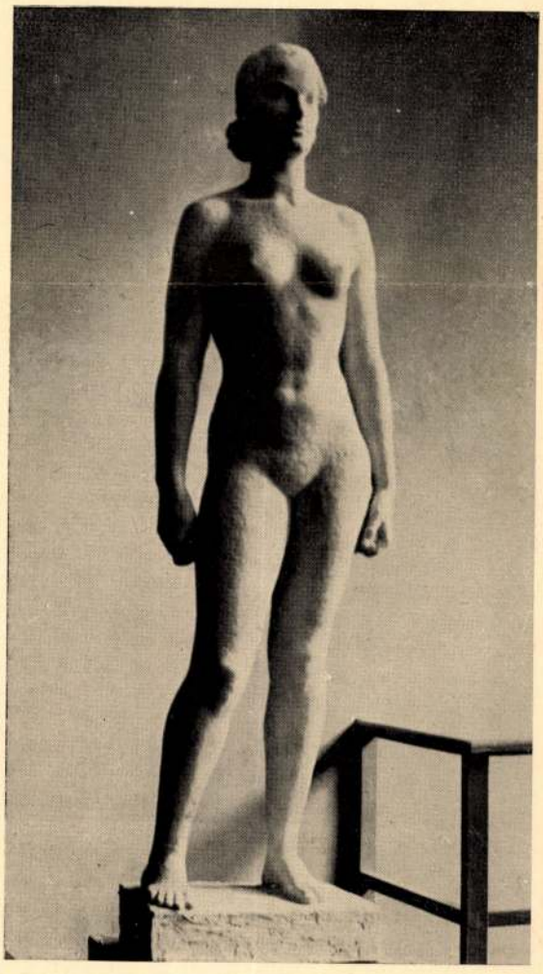

Bal:

MUSTI VIKTOR V. ÉVES DÍSZÍTŐ-SZOBRÁSZ.

Jobb:

MOLNÁR ÁGOSTON II. ÉVES DÍSZÍTŐ-SZOBRÁSZ.

DÍSZÍTŐ SZOBRÁSZ-SZAKOSZTÁLY. PROF. OHMANN BÉLA.

FACHKLASSE FÜR DEKORATIVE PLASTIK. CLASSE SPÉCIALE DE SCULPTURE.

Iparmuvészeti Isk. Évk

1880–1941, Bp. 1942

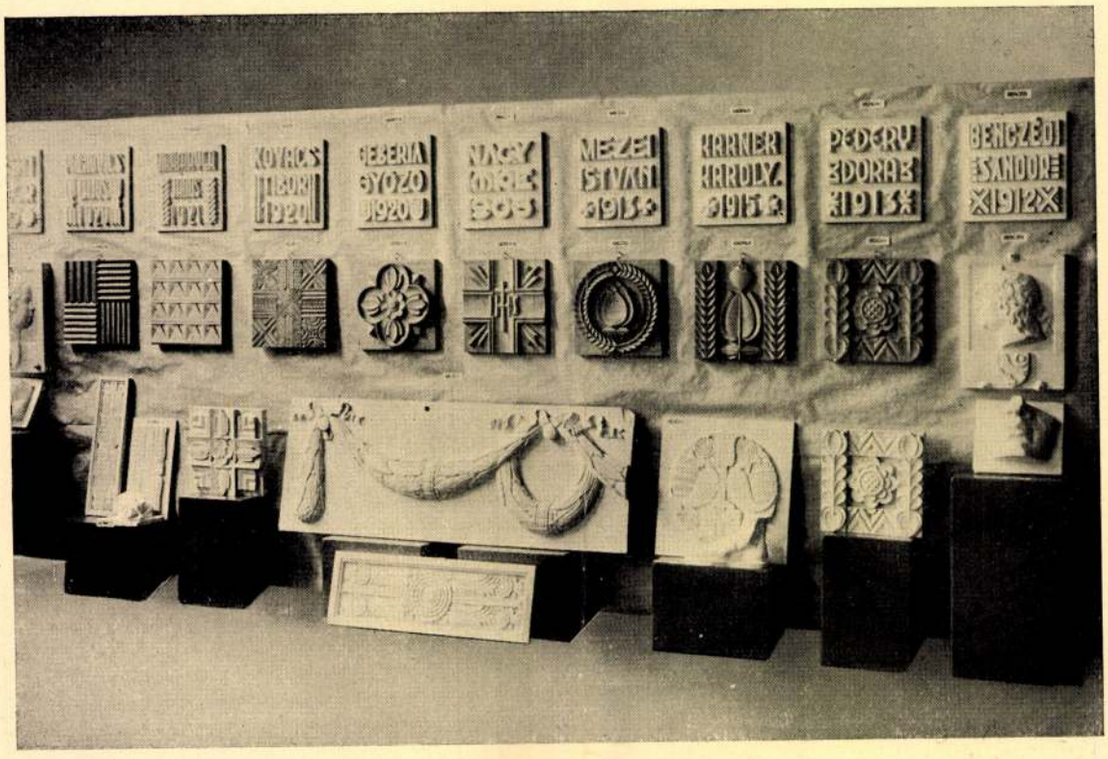

I. ÉVES DÍSZÍTŐ SZOBRÁSZ-NÖVENDÉKEK GIPSZ- ÉS FAFARAGÁSAI.

PÉDERY DÓRA II. ÉVES DÍSZÍTŐ-SZOBRÁSZ.

DÍSZÍTŐ SZOBRÁSZ-SZAKOSZTÁLY. PROF. OHMANN BÉLA.

FACHKLASSE FÜR DEKORATIVE PLASTIK. CLASSE SPÉCIALE DE SCULPTURE.

Musthy Viktor

Pesti Napló 1937 okt. 26.

— **Péter András, a gimnáziumalapító gazda szobrot kapott Szeghalmon.** Vsárnap délelőtt Szeghalmon leleplezték *Péter* András szobrát, aki élete folyamán szorgalmasan gyüjtött földvagyonának jelentékeny részét, *több mint ezer holdat*, egy Szeghalomban felállítandó főgimnázium céljaira hagyta. Az avatóünnepségen megjelent *Makláry* Károly tiszántúli református püspök is. Az ünnepi beszédet *Tildy* Zoltán mondotta. Méltatta Péter András jelentőségét, hangsúlyozta, hogy Péter, mint parasztember, tudatos volt abban, hogy *népének, fajtájának minél erősebben fel kell fegyverkeznie jövendő küzdelmekre*, meg kell kísérelni a magyar értelmiség és a parasztság közti szakadék áthidalását. Reményét fejezte ki *Tildy*, hogy *a Péter András paraszt-gimnáziumából kikerülő generációk meg fogják teremteni a belső összefogást a középosztály és a parasztság között, amire az országnak igen nagy szüksége volna.* Tildy beszéde befejezésében panaszolta a püspöknek, hogy a parasztgimnázium hiába kopogtat bárhol segélyért, csak a református egyháztól kap annyi támogatást, amennyit az egyház szűkös lehetőségei között adni tud. A szép szobrot *Musthy* Viktor szobrászművész készítette.

Annonce

La maison Segár et
que les nouveautés de printemps
Grand choix en étoffes anglaise
Prière de regarder les

Annonce

Une villa moderne d
avec une terrasse ouverte et deu
de 300 m² est à vendre, à 5 mi
la station de tram et d'autobu
Écrire ou téléphoner

A TÜKÖR naplója

CSIKY GERGELY születésének századik évfordulója telik be most december 8-án. Csiky neve élénken él még ma is a magyar közönség emlékezetében. Sokan vannak még, akik annakidején gyönyörködtek drámai tehetségének eredményeiben. Egy-egy darabja néhanapján ma is megjelenik a színpadon. Egyike volt leghasznosabb íróinknak, erős szeme annak a láncnak, amely Kisfaludy Károlytól egészen máig a magyar drámaírás fejlődését jelenti.

Közvetlenül Szigligeti Ede örökségét vette át és évtizedeken keresztül ő tartotta fönn a magyar dráma fejlődésének folytonosságát. Romantikus verses darabokkal, drámákkal és vígjátékokkal kezdte, de aztán egy párisi útja kapcsán áttért az akkor divatos francia realisztikus polgári dráma stílusára és ebben a nemben aratta legnagyobb sikereit. A társadalom jelenségeit és jellemző alakjait reális módon, a valósághoz híven vitte színpadra és ezzel friss ütemet és mozgalmasságot adott a színház életének, amelynek évtizedeken át legértékesebb táplálója volt. Nagyon jól értett ahhoz, hogyan kell a színészeknek hatásos, a jó játékra alkalmas szerepeket adni és megvolt az a szerencséje, hogy az ő idejében a Nemzeti Színháznak voltak az ilyen szerepekre kiválóan alkalmas színészei. A régi Nemzeti Színház falai sokszor megrengtek azoktól a tapsoktól, amelyeket Csiky egy-egy darabja váltott ki a közönségből. Legkedvesebb színésznője, akinek a legjobb szerepeket írta, Prielle Kornélia volt, az ő alakításai a «Proletárokban», a «Nagymamában» és más darabokban ma is emlékezetesek még. Csiky eredeti drámai művein kívül ókori klasszikus drámák fordításával is jelentősen hozzájárult a Nemzeti Színház klasszikus műsorának ellátásához. Kora legjobb íróinak társaságában élt: Gyulai Pál, Beöthy Zsolt, Péterfy Jenő írtak darabjairól elismerő kritikákat és évtizedekig ő volt színházi életünkben a legnagyobb tekintély, a nagy sikerek embere. Munkásságát nem a zsenialitás szélsőségei jellemzik, hanem inkább a szolid, tisztaságos és jóízlésű szellemiség, erős színpadi érzék és realisztikus látásmód. Nem tartozik irodalmunk első vonalának nagyságai közé, de mint az irodalomnak és a színpadi művészetnek becsületes és tehetséges szolgája, ma is megérdemli, hogy kegyelettel gondoljunk vissza rokonszenves alakjára.

A GYŐRFFY-KOLLÉGIUM ifjúsága november 16-án tartotta műsoros estjét, amelyen a népi tagokon kívül a nagyközönség és a sajtó képviselői is nagyszámmal jelentek meg. Az előadást Veres Péter vezette be; azt fejtegette, hogy szükség van a paraszt származású főiskolai hallgatók külön kollégiumára, majd az esttel kapcsolatban utalt arra, hogy a nép művészi megnyilvánulása, amilyen elsősorban a tánc és zene, nem színészi mutatvány, nem szerepjátszás, hanem kollektív életmegnyilvánulás s épp ezért azt a művelt nagyközönség elé vinni csak azok tudják, akik a népből jöttek s népi kapcsolatukat

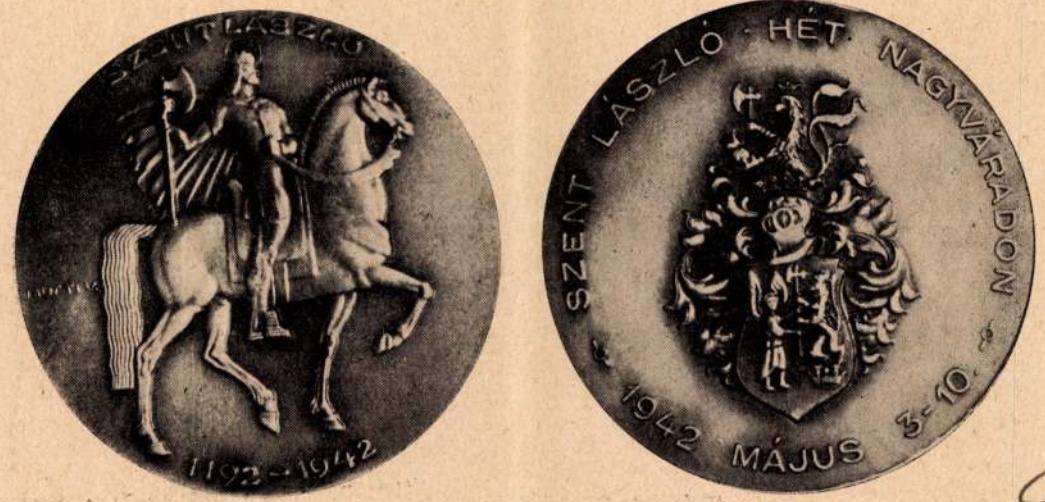

Az 1942-i Szent László-hét nagyváradi emlékvérete (Musti Viktor és Boczán Károly műve).
Major Vilma (Nagyvárad) fényképe

Cod.

Tükör 1942. 500. l.

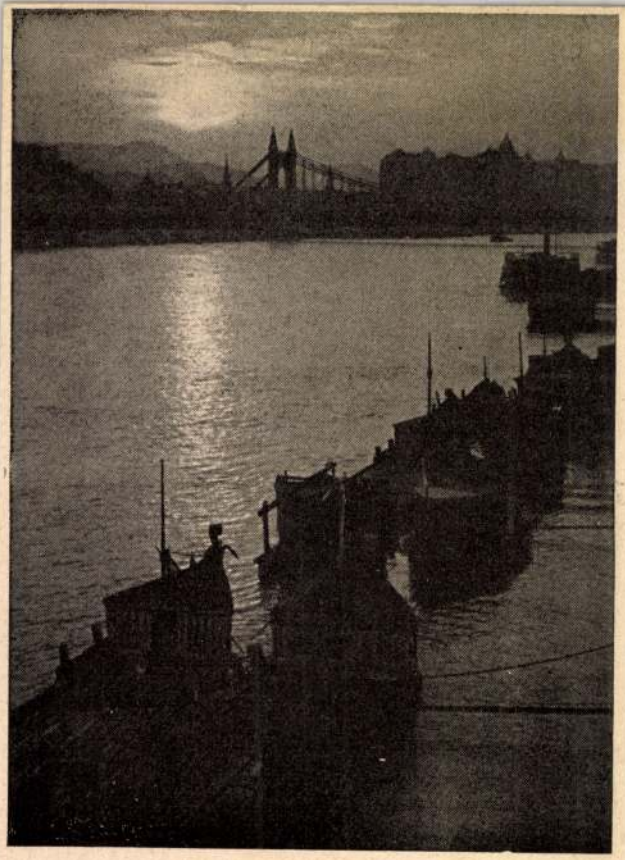

Generalissimusnak kelleti magát. Ilyenkor nagyvilági, a németet olasszal s franciával keveri, hogy tessék Eugenio von Savoynak. Csak lovas daliákkal áll szóba. Andrássy Gyulát egy soha ki nem mondható rejtelmes, legendás érzelem felől faggatja: maga is királynő. De mint fehérruhás hódoló leányka járul a Nagyságos Fejedelem elé, sugarai elomlanak a legszebb magyar férfi ércalakja előtt. Kiszámíthatatlan. Néha korán kel és sápadtan, sárgán vánszorog a horizonton. Néha dúltan, udvaros-karikás szemmel bukkan ki a felhők mögül. Olykor nyájas-szelíden ragyog: adakozó, jóságos anya. Hideg és gőgös istennő. Lisztesarcú cirkuszi lány. Sápadt menyasszony, fakó vénlány olykor vagy elönti a pír s olyan, mint haragvó menyecske. Szeretjük? Félünk tőle? Imádjuk? Megvetjük?

Nélküle csonka világunk.

Asszony. A hold is asszony.

SZŐKE SÁNDOR: SZÍVEMET A SZÍVEDBE TETTEM

Szép lepke szállt kezedre.
Ne szólj! Ne mozdulj! El ne szálljon!
Olyan a lepke, mint az álom.

Olyan az öröm, mint egy váza.
Vigyázz rá, el ne törjön!
Jól vigyázz, meg ne öljön!

Piros rózsát tüztem hajadba.
Tüzeset, mint a véred.
Amíg akarod, éget.

Fehér ujjadra gyűrűt húztam.
Dédelgesd, el ne vesszen!
Őrizd, el ne eresszen!

Fátyolt borítottam szemedre.
Selymeset, égszinkéket:
lásd a világot szépnek.

Hogy magamat Benned meglássam,
diadémot fontam fejedre.
Ha tükröm vagy, ne vedd le!

S hogy megtanulj szeretni bátran,
szívemet a szívedbe tettem:
egyek vagyunk mi ketten.

M.D.K.

Musti Viktor diszitő-szobrász

Két szoborműről készült kép.

Iparművészeti Iskola Évkönyve 1880-1941.
Bp.1942.XXV.1.

MDK

Musti Viktor IV.éves diszitőszobrász

Két müvéről repr.a XXV.old.-on.

Iparmüvészeti Iskola Évkönyve 1880-1941.
Bp.1942.

Musti Viktor

Hobrászművész

cod

Magyar Nemzet

1942. aug. 9.

(Magyar történeti kiállítás a Műcsarnokban és a Szépművészeti Muzeumban.)

Horváth Já

történetéb

Horváth Ká

4 o, 92 K,

Horváth Sá

je. /Kny.

Budapest,

Horváth Vi

szepesi sz

Horvath, W

burgen. I.

4 o, 35 -

Horányi, A

0 K, 378 I

Höllrigl J

zet. /Kny.

50 L, Buda

Höllrigl J

tályának I

MDK

Musti Viktor szobrászművész

Értékes magyar történeti kiáll. nyilik meg a Mücsarnokban és a Szépmüv. Muzeumban. Magyar Nemzet 1942. aug. 9.

MDK

Musti Viktor, 17 éves szeghalmi csontfaragó

Magyar Őstehetségek kiáll. katal. 1935. jun. 1.
11. l.

MDK

Musti Viktor

Magyar haza - magyar kard tört. kiáll. utmutatója.
Bpest 1942. aug.

MDK

Musti Viktor szobrász

Magyar halla - magyar kard kiáll. Szépm.Muz.,Mücs.
1942.

MDK

Musti Viktor növ.

1940-41. 120 pengős ösztöndij

Iparműv. Isk. Évk. 1939-1941. Bp. 1942.
1936-37, 1940-41. tanévek tört.
7-22 l.

Musti Viktor növendék 12o P ösztöndij - 1940-41

O.M.Kir. Iparműv. Isk. 1936-37 - 1940-41 tanéveinek
tört. Iparműv. Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.

19 l.

Musti Viktor, diszitő szobrász, 194o.
végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk.Évk. 1939-1941. Bp. 1942.
33 l.

M.D.K.

Musti Viktor

"Hősi halált halt szobrászmüvész "Vizhordó" c. szobra az Iparmüvészeti Iskola növendékeinek kiállitásán" megjegyzéssel a lap bemutatja a szobor repr.-ját.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. juli.16-22. VI. évf. 29. sz.

MDK

Musti Viktor,szobrászm.

a kiállitás kivitelezö müvészei közé tartozik.

Szépmüv.Muzeum.- Hösök tere.- Mücsarnok.

Magyar Haza - Magyar Kard. Tört.kiáll.
1942. Szt.István hete. Kat. 15.l.

MDK

Musti Viktor szobrászművész

A Magyar Kard,(Műcsarnok.) történeti kiállitás egyik kivitelező művésze volt.

Magyar Haza Magyar Kard történeti kiáll.1942. Utmutató.

Musti Viktor
nobrász

l.

Szendy K. Bpest
nécsf. közig. cok.
1942. Bp. 1943.
89. l.

Arra, hogy a be
rinti a közölt tény és ab
nyek, ugy vélem, szükségt

Fölemlitem, hog
den e szóban forgó ügyet
hoz utasitott.

Egyben tisztel
ban egy vizvezetéki tart
sürgösen elrendelni.

Vajdahunyad, 1

Nagyságos Buczek J

Můsti Viktor

Hobrásznövendék

1942. júniusában az
Iparművészeti Iskola
600 pengős ösztöndíjat
kapta

Új Magyarság
1942. jun. 28.

A Nemzeti Újságban
Husti - nak írva.

Musti Viktor

Szent László szentté avatásának 750. évfordulója 1942-ben

A jubileumi évre fog emlékeztetni a Musti Viktor tervező és Boczán Károly iparművész által készített, igen szépen sikerült érem, ami méltán sorakozik a váradi és Szent Lászlóval kapcsolatos érmek, pénzek, pecsétek hosszú sorához.

Hatky Endre:

Nagyvárad Szent Lászlója. Tükör

1942. 363. l.

BALASSAGYARMAT.

Europa Lapterjesztő és Kiadó
Rt.

Budapest

V. Visegrádi-u. 36 IV. 1.

Můsti Viktor

nobrair

l.

Szépmüvészet

1941. 159 cl.

D/28

Musti Viktor

diszitő-nobrázmo-
vendékar Iparm.
Iskolaban
1942. 600 pengős
fővárosi ösztöndíj

Városgard
89-l.

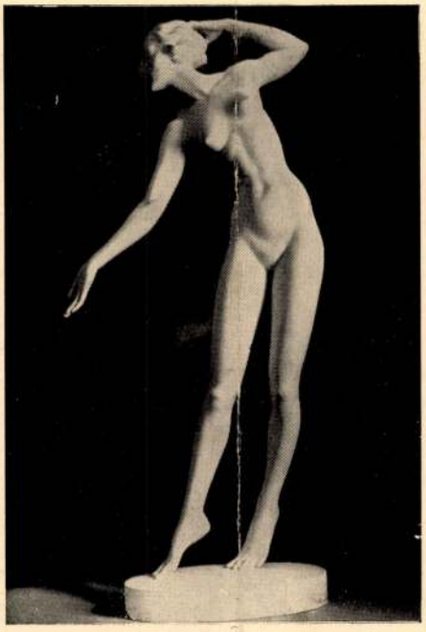

Bal:

BALOGH BÉLA
V. ÉVES
DÍSZÍTŐ-
SZOBRÁSZ.

Közép és jobb:

MUSTI VIKTOR
IV. ÉVES
DÍSZÍTŐ-
SZOBRÁSZ.

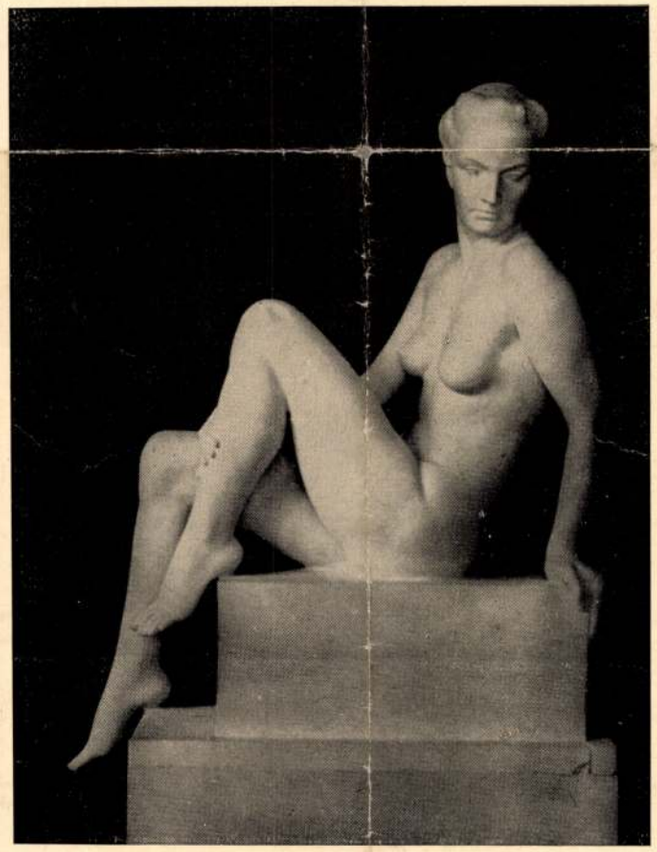

PÉDERY DÓRA
IV. ÉVES
DÍSZÍTŐ-
SZOBRÁSZ.

DÍSZÍTŐ SZOBRÁSZ-SZAKOSZTÁLY. PROF. LUX ELEK (†)

FACHKLASSE FÜR DEKORATIVE PLASTIK. CLASSE SPÉCIALE DE SCULPTURE.

HOCHHOLTZER
ERNŐ
V. ÉVES
DÍSZÍTŐ-
SZOBRÁSZ.

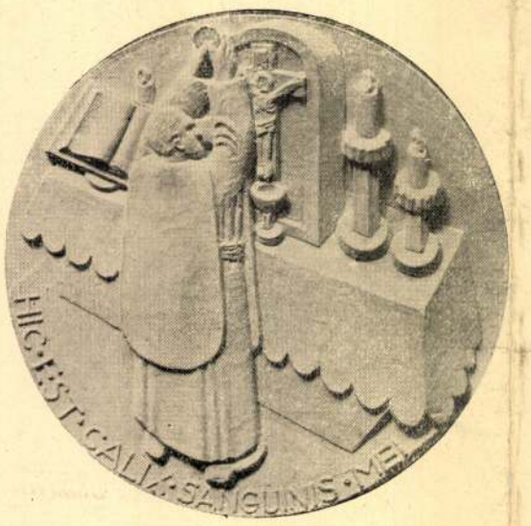

Bal:

GRUBER LEÓ
IV. ÉVES
DÍSZÍTŐ-
SZOBRÁSZ.

Jobb:

TELEKI ÁRPÁD
IV. ÉVES ÖTVÖS.

DÍSZÍTŐ SZOBRÁSZ-SZAKOSZTÁLY. PROF. SIMAY IMRE.
ÉRMÉSZET. PROF. REMÉNYI JÓZSEF.

FACHKLASSE FÜR DEKORATIVE PLASTIK. CLASSE SPÉCIALE DE SCULPTURE.

Péntek, tizenharmadika, Lucanapja

Írta: Karinthy Frigyes

Jézusmária, mondja a babonás ember és keresztet vet, mikor reggel a naptárra néz. De még a nembabonás ember se tud elnyomni egy grimaszt — hát egy kis túlzás, kénytelen elismerni, három ilyen baljós dátum egybeesése, talán még nem is volt.

Én igazán nem vagyok egy babonás ember, mondja fölényesen a babonás ember, de miket összebeszélnek, az embert idegesítik, akkor aztán a babonától való félelmében csinál mindent megfordítva és kész a pech, ami a babonát igazolja — tetszik tudni, ez a természettudományos alapja a babonának, ezért nem szeretem én az ilyesmit, inkább nem kezdek semmibe pénteken.

Az ember végre is babonás lesz, mondja a nembabonás ember. volt nekem egy nagybátyám, a világ legvidámabb embere, egy vasgyúró, kérem, és egyszer egy szállodában pont a tizenhármas szobába ... én nem hiszek az egészben, de inkább elhalasztom a fontos ügyeket, semhogy tizenharmadikán ...

A babonát általában tisztelik, sőt bizonyos mértékig hivatalosan is elismerik a jogosultságát: tessék megnézni a villamosok és autobuszok menetrendi kimutatását, ahogy sorjában következnek a számok, a tizenhármas ki van hagyva és zárjelben megjegyzés olvasható, hogy aszongya, babona miatt ilyen szám nincs.

Ha a közönség zsebéről van szó, a magás állam és város is jobnak látja nem sokat harcolni a babonák sötét hatalma ellen, inkább ráhagyja, jó, jó, nincs tizenhármas kocsi, majd bolond vagyok üresen szalajtani, senki se szállna föl nekem.

Pedig inkább oktatni és nevelni kellene a közönséget, bizonyítani nekik a babonák tarthatatlanságát, csupa tizenhármas villamost kellene járatni, hogy megszokják és rájöjjenek, hogy üres rémképektől félnek.

Nevetséges.

Mondd már, hogy péntek. És hogy tizenharmadika. És hogy Luca napja. Hát aztán. Miben különbözik a többitől? Pecched lesz? No és tizenkettedikén talán nem volt pecched? És azt hiszed, tizennegyedikén nem lesz? Nagyon tévedsz.

És mitől pechesebb az, hogy a kettő, vagy akár három összeesik? Ezt nem értem. A logika szerint két tagadás egy állítás, tehát a pénteknek és a tizenharmadikának meg kellene semmisíteniök egymás peches hatását, semlegesíteni kellene nekik egymást, mint a szódabikarbóna.

Apropó, szódabikarbóna, délben tényleg kicsit jobban égett a gyomrom, mint rendesen s ebédutáni szundikálásom alkalmából elég rosszat álmodtam.

Azt álmodtam, hogy világcsászár vagyok s az emberiség valami szörnyű nagy világmegváltást vár tőlem, valami jótéteményt, amitől egyszerre minden rendbejön.

Véletlenül eszembe jutott, hogy péntek és tizenharmadika van s leülvén trónusomra, a Lucaszékre, egy remek ötletem támadt. Egy tollvonással eltöröltem a naptárból a pénteket is meg a tizenharmadikát is, nekem soha többé ne jelentkezzenek, baljós károgással, se külön-külön, se együtt.

Rém boldog volt a világ, mikor rendeletemet kihirdették, mindenütt hálaünnepélyeket rendeztek a tiszteletemre.

Másnap megyek sétálni az uccára, hát látom, mindenkinek lóg az orra. Megkérdezem az elsőt, aki szembejön, mi történt? Jaj, felelé az illető, felséges császár úr (mingyárt megismert), hát nem tetszik tudni, hogy szombat van és tizennegyedike? A két legpechesebb nap!

Nem lehet az embereken segíteni.

Elismertem, hogy peches császár vagyok, lemondtam rangomról és felébredtem a csengetésre.

Számlával jöttek.

Pechük volt.

Úgy kell nekik, miért jönnek pénteken és tizenharmadikán.

Asztma és szívbetegség, mell- és tüdőbaj, görvély- és angolkór, a bőr megbetegedései és furunkulózis eseteiben a mindig kellemes hatású természetes Ferenc József keserűvíz az emésztőcsatornát alaposan kitisztítja s a gyomor és belek működését kitűnően szabályozza. Az orvosok ajánlják.

AZ ELSŐ JÓSLAT 1936-ra

— Az Est tudósítójától —

Napjaink lelki járványai közé tartozik az a beteges kíváncsiság, hogy

mit hoz a jövendő,

a honapután, a holnap, esetleg *még a mai nap hátralévő része.* Ez az ideges türelmetlenség nem rokona a régi görögök és egyiptomiak jövőt kutató vallásos tudásvágyának. A rossz ma után *jobb holnapot* várnak az emberek és izgatottan szaladgálnak jósnőtől jósnőhöz, hogy végre megtudják a napi titkot, amely az ő szemüknek láthatatlanul elrejtette arcát idő és tér távoli homályába. *Égető kíváncsiság* ez.

Bocsánatot kérek, hölgyeim, *mi, férfiak is babonásak vagyunk,* de mi nem jósoltatunk magunknak tenyérből. Nem kínozzuk barátnőink életét ily módon:

— Nem tudsz, drágám, *egy megbízható jó jósnőt?*

Címközlés után viszi a kegyelmes, méltóságos és nagyságos asszony a *tenyerét* a legzegzugosabb Józsefvárosba, Óbudára, Tabánba, hogy *megtudja, milyen jövő vár őreá és hogy ő milyen jövőre vár?*

Tegnap én is elvittem becses tenyeremet *Silbiger* Boriskához, a legtöbbször idézett pesti jósnők egyikéhez. Kíváncsi voltam, hogy

mit hoz a saját jövőm s mit hoz az önök jövője,

hölgyek és urak, az 1936-os esztendőben.

Mire büszke a jósnő?

Akármennyire cinikus az ember és fölényesen szeret beszélni jósnőkről és jóslatokról, mégis *hatalmába keríti egy-egy jóssiker.* Lám, *Silbiger* Boriska is *megjósolta tavaly az olasz-abesszin konfliktust.* Akkortájt pedig ezt a jóslatot mindenki *naiv mesének* hitte. Boriska jósolt és azóta életünk tele van négussal, Ras Széjummal, Ras Kasszával és nyelvkisiklató abesszin helységnevekkel.

A világ legkíváncsibb városa Budapest. Ezt onnan tudom, mert a kedves hölgyektől mindig azt hallom, hogy

a jósnőködés a legvirágzóbban működő iparágak közé tartozik.

Nagy költség nincs rá, mert a jósnők *nem dolgoznak drága gépekkel.* Kéziiparosok. Nem ülnek lombikok és sejtelmes fények között. Szobájukat nem teszik kísértetiessé baglyok és pókhálók. Nem messzelátóval kémlelik a csillagos eget. Nem. Ők csak ülnek. Szabad szemmel, mereven néznek és a feltett kérdésre *okvetlenül válaszolnak,* olyan meggyőződéssel, hogy az ember nem is mer kételkedni.

De ne kalandozzunk messzire, mert ím, szemben ül velem *Silbiger Boriska* és én is szemben ülök vele.

Sötétkék ruha van a látnoknőn; a helyzet komoly, csak engem csiklandoz valami. Boriska nyugtalan tűzben égő szemei elárulják, hogy *most rögtön jósolni fog.*

Csakugyan beszélni kezd:

— 1934 decemberében *tizenöt ujság hasábjain előre jelentettem az új háború fellángolását,* illetőleg a régi folytatását. Akkor megjósoltam, hogy két ország konfliktusa európai háborúvá dagad. Megmondtam, hogy a háború Olaszország és egy ciril írású ország között fog kiütni. Megvallom őszintén, akkor *én Oroszországra gyanakodtam.* Úgylátszik, az olasz-abesszin konfliktust éreztem.

— Mikor lesz döntés Abesszíniában?

Úgy válaszol a kérdésre, mintha a *leckét* kérdezné a tanár úr. Rá sem néz a tenyeremre, nem kíváncsi rá. Nem is jósol. Én kérdezek, ő folyékonyan felmondja a választ. Szeretném ezt mondani neki:

— *Jól van, Boriska, nagyon jól felelt, Boriska.*

Zűrzavar, harc, forradalom

— *Decemberben vagy januárban lesz a döntés,* — hangzik a jóslat — amely bizonyos zűrzavart okoz majd egyes országokban közgazdaságilag is. De áprilisban

más államok is harcbakeverednek

egymással. 1937 áprilisig nem lesz béke.

— Nagy ég, Boriska, mi lesz Európánkkal?

— *Franciaországban forradalmat látok.* Ausztria tervszerűen más államhoz közeledik, Anglia tovább is céltudatosan lép fel Olaszország ellen. De *egy meglepetés kikerülhetetlen* számára. Magyarországnak is lesz valami kellemetlensége.

— No, no... szóval *lesz világháború?*

— *Csak azt mondhatom, amit látok.*

— Pardon!

— A valutákban nagy zuhanás jön, — folytatja a látnoknő. — December 12 és január 15 között *nagy vásárlás és vételkedv lesz az értéktőzsdén.* Februárban nagy emelkedés lesz az egyes iparrészvényekben. Júniusban *átmeneti látszólagos megkönnyebbülés* következik világszerte, amely azonban nem fog megerősödni, mert, sajnos, *szeptemberben ismét súlyos napok következnek.*

— Kedves Boriska, kegyed szerint mikorra várhatjuk a békét?

— Azt mondtam, hogy *1937 márciustól*

ötven évig, egészen a nyolcvanas évekig béke lesz.

— ?

Politika és színház

— Annak a híres pesti ügyvédnek életében, aki a mult évek egyik legérdekesebb bűnpörében szerepelt, a most következő idők *változást hoznak.* Dréhr Imre ügye váratlan jó fordulatot vesz. A világot nagy lázba hozza

egy politikai menekülés vagy szökés,

amely súlyosabb következményeket von maga után. *Oroszországban óriási változás jön, belpolitikájában zavart látok.* Németország erősödni fog, 1939-ben Mussolini segítségével *Magyarország területeket kap vissza.*

— Ne haragudjék a kérdésért, de honnan tudja mindezt ilyen pontosan?

— Sokszor kérdik tőlem, hogyan érzékelem a jövőt. Az emberek ugyanis kétkedéssel fogadják a jóslatokat, de erre én csak azt mondom, hogy *1930-ban én már jeleztem a dollárkrachot és a hitlerizmust is.*

— Mi lesz a belpolitikában?

— *Egy aktív miniszter távozik.* Semmi több.

— És a kül-ben?

— *Benessel* valami történik.

Ezután derűsebb témára tértünk, *színházi kérdésekről* beszélgetünk.

— *Bulla* Elmának nagy sikere lesz. Hívják külföldre, de azt tanácsolom neki, hogy

ne hagyja el Magyarországot,

mert ha külföldre megy, ott kudarcok érik. *Gaál* Francinak szép sikerei lesznek a színpadon, de a magánéletében változás áll be. *Alpár* Gittának nagy bosszúságot hoz a szezón. Impresszáriójával lesz valami *elszámolási vitája.*

Uj név, új tehetség

jelentkezik a magyar színpadon. Olyan nagyság, mint *Darvas* Lili. Valószínűnek tartom, hogy nevének kezdőbetűje *H. vagy I.*

Nagy színházi fellendülést

jósolok.

Boriska befejezi a jövő előrevetítését. Kint, az előszobában, *szép asszonyok várnak,* hogy sorsukat megtudják. Hogy mit rejt számukra a jövő és hogy mit hoz nekük a holnap. Mintha távozóban hallanám a delfi jóshely papnőinek énekét.

— *Mert én a jövőbe látok, áldásom rátok.*

Petschauer Attila

Virányi NŐI ÉS FÉRFI KALAP FERENCIEK TERE 3.

„Favorit" Koestlin marcipán bonbon

SZENESPINCÉBE ZÁRNAK ÉJSZAKÁRA EGY FIATAL SZOBRÁSZT

— Az Est tudósítójától —

Este negyedtíz. Sötét az idő és sáros. Keresek egy pincét a latyakos Izabella utcában. Melyik a 89-es? Végre megtalálom.

A pincebolt ablakain befúj a hideg. Zörgetek a vasajtón. Semmi. Bezárták. Nincsen bent senki?

Valaki figyelmeztet:

— Igen, kérem, *itt lakik a szobrász, de az ajtót este rázárják.* A külcs ott van a vicénél a 90. számú házban.

Átmegyek a 90-be.

Hegyesi István viceházmester, az Izabella utca 89. alatti fa- és szénkereskedés tulajdonosa.

Hegyesi, Hegyesiné, Pista kisfiú, Irén kisleány ott ül a vicelakásban a petróleumlámpa körül. Az öreg Hegyesin pápaszem.

— Hát szóval... ki is lakik a pincéjében — kérdezem.

— *A Musti Viktor.* Földim, Szeghalomról

feljött szegény Pestre szobrokat csinálni.

Megszólal a kisfiú:

— *Aktokat is csinál a Viktor.*

— Szegény feje csak tizenkilenc éves — mondja az asszony.

Valamennyien átmegyünk a pincébe.

Lebukdácsolunk a lépcsőn. A két gyerek beront: *Viktor, kelj fel!*

Zajok. Kigyullad a villany.

Meztelen szobrász a szénporban

Először is fát látok, meg szenet. Azután vaságyat. A hirtelen kigyúló fény *fiatalembert riaszt fel.* Meztelen, csak kis fekete úszónadrág van rajta. Nagy lyukakkal. Cserkészöv tartja.

A *Hegyesi-mecénások* bemutatnak Musti Viktornak.

Leugrik az ágyról. Félredobja a szőnyeget, amellyel takarózott. A lerúgott ágyneműből *száll a szénpor.*

Musti Viktor *lepedője: szeneszsák. Párnája: szeneszsák. Ruhaszekrénye: szeneszsák.*

Jókedvű fiatalember. Sovány, de izmos. Bőre csupa szénpor. Nevet.

Az ágy felett a falon négy rajz.

Lovak, lovasok, őzikék, női akt.

Az egyik szenesládán *félig kész márványfej.* Sisakos ősmagyar. Mellette kalapács és vasreszelő.

— *Ezzel a reszelővel dolgozom* — magyarázza *Musti.*

Szarvasagancsot mutat. Ezt beretvával faragja. Eddig négy jelenet készült el rajta: *A vérszerződés, a magyarok bejövetele, Árpád vezérréválasztása és a lovas harci kép.* Finom munka.

Szép a beretva is, amellyel faragta. Nyele halálfej.

Este rázárják az ajtót

A meztelen fiatalember leül az egyik szeneszsákra és elmeséli, hogy négy gimnáziumot végzett Szeghalmon. Az édes anyja varrónő. Szeptemberben *feljött Pestre megtanulni a szobrászatot.* Délelőtt

Medgyessy Ferenc szobrászművésznél farag,

délután *az Iparrajziskolában tanul.* Nem keres semmit. *Ebédet a diákkonyhán kap.* Este idejön a pincébe,

rázárják az ajtót

és ő *olvas egy keveset, azután elalszik.*

— Jó meleg itt a levegő, — mondja — csak *kár, hogy reggelre mindig fekete leszek a szénportól.*

Tizenkilenc éves.

— Mikor volt utoljára pénze? — kérdezem.

— Még most is van. Öt pengő!

— Kitől kapta?

— Medgyessytől három héttel ezelőtt. Nem adom ki. Elteszem.

Síléceket szeretnék venni, arra spórolok.

Nagyon szeretek sportolni. Szeghalmon volt csónakom is. Tessék csak megnézni, micsoda mellkasom van.

A nők nem érdeklik.

— Csak baja van tőlük az embernek. Ismerek szeghalmi fiúkat, akik nőkkel foglalkoztak. Rengeteg kellemetlenségük támadt emiatt. Nem jó dolog a nő.

Nevet.

— És moziba sem járok, — mondja. — A színház sem érdekel. Kiállításra sem megyek. *Nem érdekel az, ami már megvan.*

Kicsit gondolkodik azután hozzáteszi:

— Valami új kell. Jó volna egy nagy műterem, ahol *kedvemre pofozhatnám a márványt.* Ott tudnék valami nagyot csinálni... Nem mingyárt, előbb még tanulnom kell. Sokat, nagyon sokat. Amit most tudok, az semmi... Majdnem semmi.

Felugrik, kezébe kapja a reszelőt meg a kalapácsot és *dühösen vésni kezdi a márványfejet.*

A Hegyesi-család áhitattal nézi, hallja, falja a márványpengést.

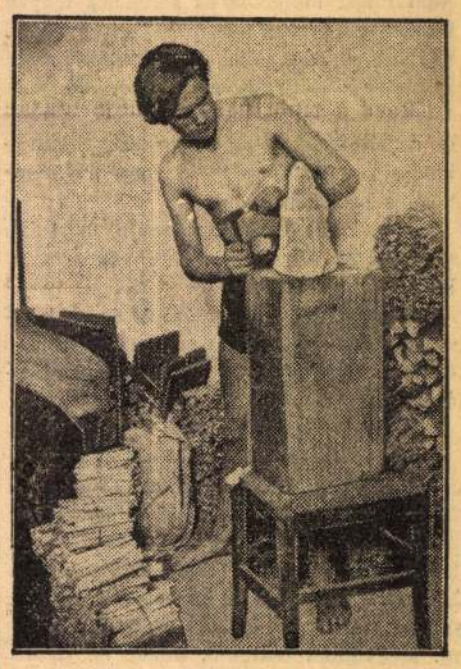

MUSTI VIKTOR DOLGOZIK

Kép:

Pince. Szeneszsákok, farakás. Egy viceházmester, a felesége és két gyermeke. Egy ujságíró, aki letette esernyőjét a farakásra. A csoport közepén meztelen, szénporos férfi márványszobrot alkot. Sisakos, nagybajszú, nyergesorrú ősmagyart.

A szobrász zsák-szekrényében öt pengő. Sí-lécre spórolja, mert más megvehető holmit nem ismer.

Naponta egyszer étkezik.

Itt alszik a művészpártoló derék vice szenespincéjében.

Inge nincsen.

— Mit szeretne? — kérdezem csak úgy, mert ilyen az élet és a pillanatnyi helyzet.

Musti rámnéz.

— *Egy pár virslit!* — mondja mélyen és meggyőzően.

Mit mond a mestere

Másnap reggel felhívtam *Medgyessy* mestert, Musti Viktor tanítómesterét.

— *Feltétlenül tehetséges a fiu* — mondta a szobrász. — Van benne fantázia és akarat. Csak *kár, hogy ilyen rettentő nyomorban él.* Én tanítom és igyekszem rajta segíteni. Sajnos, mindent nem tehetek. Az is baj, hogy protekció hijján nem tudott beiratkozni a Szépművészeti Főiskolára. Mert ott volna a helye... Hogy lesz-e belőle valami? *Feltétlenül, ha a nyomorgásba bele nem pusztul.* Tessék elképzelni: szenespincében lakik. Zsákokon alszik és futószőnyeggel takarózik! Még szerencse, hogy jókedvű ember... Tizenkilenc éves!

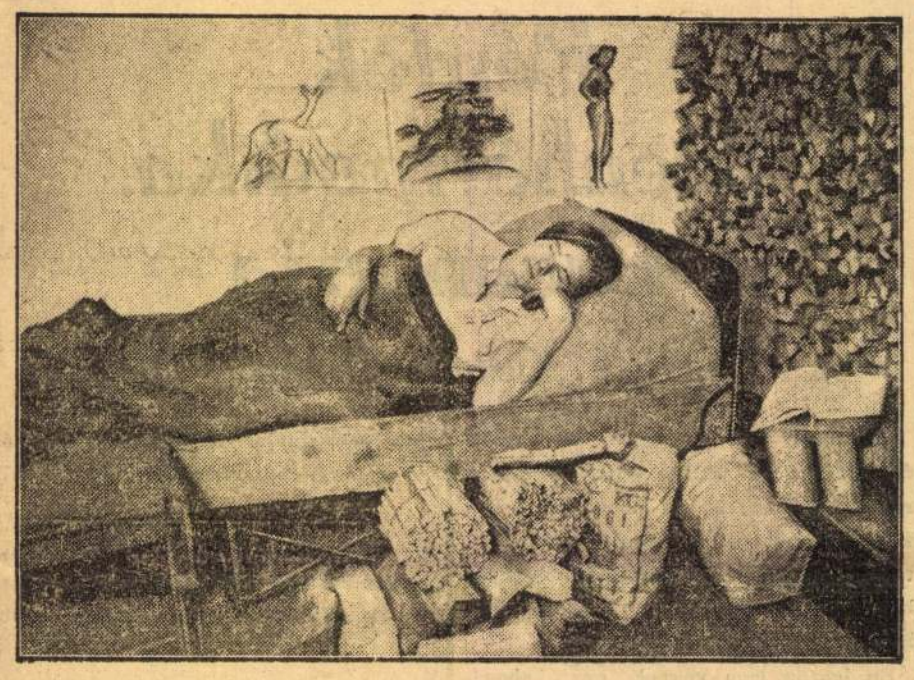

MUSTI VIKTOR »HÁLÓSZOBÁJA« A SZENESPINCÉBEN

Egy fiatal úriasszony méregtragédiája

— Az Est tudósítójától —

Csütörtök délután széleskörű nyomozás indult a főkapitányságon egy vámszaki tanácsos feleségének titokzatos halála ügyében.

Soós Károly vámszaki tanácsos 34 éves felesége, *Novotny* Jozefin szerdán meghalt Daróczy út 27. számú házban levő lakásán. Az úriasszony halála

háromnapos eszméletlenség

után állott be. Vasárnap délután eszméletlen állapotban találta férje a lakásban. Két orvost is hivatott hozzá, dr. *Kein* Miklóst és dr. *Füredi* István Ferencet. Az orvosok egész éjszaka a beteg ágya mellett tartózkodtak, állandóan injekciózták, azonban nem tudták eszméletre téríteni, mint ahogy *az uriasszony eszméletlen maradt hétfőn és kedden is, szerdán bekövetkezett haláláig.*

A főkapitányságnak dr. *Tamásy* II. kerületi tisztiorvos jelentette *Soós* Károlyné halálát, kérve az úriasszony holttestének törvényszéki boncolását. Beidézték a főkapitányságra az orvosokat, akik elmondták, hogy a lakásba érve megállapították:

Soósné ismeretlen mennyiségű veronállal megmérgezte magát.

Soós Károlyné búcsúlevelet nem hagyott hátra. Még nem sikerült megállapítani, hogy a fiatal úriasszony miért menekült a halálba.

RENDKÍVÜLI KEDVEZMÉNY

Az Est-lapok olvasói és előfizetői részére

Az alábbi színházi előadásokra olvasóink és előfizetőink KÜLÖNBÖZŐ RANGÚ JEGYET RENDKÍVÜL LESZÁLLÍTOTT ÁRON válthatnak Az Est kiadóhivatalában, VII. ker., Erzsébet körút 18—20. sz. (Telefon: **43-8-88**). Reggel 9 órától délután 5 óráig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

A kedvezményes áru előadások műsora:

PÉNTEKEN, DECEMBER 13-ÁN

MAGYAR: Az Ur katonái (8). KIRÁLY: A nótás kapitány (4½ d. u. és 8 este). FŐV. ORFEUM: Schwartz nővérek, stb. (8 és fél órakor). ANDRÁSSY UTI: Kontusovka (9). KAMARA: Budapest—Wien (8). ROYAL: Csak egy szavába kerül (8). BETHLEN TÉRI: Tizperces alibi (8½). KOMÉDIA: Száz csóknak is egy a vége (9).

SZOMBATON, DECEMBER 14-ÉN

VIG: Volt egyszer egy asszony (8). VÁROSI: Bécsi tavasz (8). FŐV. ORF.: Schwartz nővérek, stb. (4 d. u. és 8½ este). KIRÁLY: A nótás kapitány (4½ d. u. és 8 este). ANDRÁSSY UTI: Kontusovka (9). ROYAL: Csak egy szavába kerül (8). BETHLEN TÉRI: Tizperces alibi (8½).

VASÁRNAP, DECEMBER 15-ÉN

VIG: Júliusi éjszaka (3½ d. u.) Volt egyszer egy asszony (8 este). MAGYAR: Az Ur katonái (3½ d. u.) BELVÁROSI: Az esernyős király (4 d. u.) PESTI: Érettségi (4. d. u. és 8 este). VÁROSI: Bécsi tavasz (4 d. u. és 8 este). FŐV. ORFEUM: Schwartz nővérek, stb. (4 d. u. és 8½ este) KIRÁLY: A nótás kapitány (2 d. u. és 8 este). ANDRÁSSY UTI: Kontusovka (4 d. u. és 9 este). KAMARA: Budapest—Wien (8). ROYAL: Csak egy szavába kerül (4 d. u. és 8 este). BETHLEN TÉRI: Tizperces alibi (5½ d. u. és 8½ este). KOMÉDIA: 3 ember a szószban (4½ d. u.)

MINDEN JEGYVÁSÁRLÓ INGYEN KAPJA A TELJES SZINLAPU »MAGYAR SZINPAD«-OT

OLASZORSZÁG

Nincsenek idegenforgalmi korlátozások

50% vasúti kedvezmény

SAN REMO

BORDIGHERA OLASZ RIVIERA **OSPEDALETTI**

Napsütés — Virágok — Pálmák — 2 golfpálya (karácsony hetében fontos nemzetközi golfversenyek) — Mindenféle attrakciók — Művészeti, kulturális, mondén- és sportrendezések.

KASZINÓ Rulett — trente et quarante — bakkara. A világ legnagyobb tétjei.

Felvilágosítások: **Azienda Autonoma Unica di Soggiorno** (Fürdőigazgatóság) **S. Remo**

San Remo — Hotel Royal Előkelő ház a strandsétányon. Teniszpályák saját trénerrel. Autógarázs.

San Remo — Hotel Mediterraneo & Lido Közvetlen a tengerparton. Saját uszoda. Zenekar Penzió 40.— lirától felfelé.

Felvilágosítás: ENIT, Budapest, IV., Váci ucca 4. szám, az Olasz Államvasutak irodái és az összes menetjegyirodák

MAGYAR HAZA
MAGYAR KARD

TÖRTÉNETI
KIÁLLÍTÁS

ÚTMUTATÓJA

SZÉPMŰVÉSZETI
MÚZEUM
HŐSÖK-TERE
MŰCSARNOK

EGYESÜLETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS RENDEZÉSE
1942. ESZTENDŐ SZENT ISTVÁN-HETE
ÁRA 10 FILLÉR

FELELŐS KIADÓ: DONÁTH GYÖRGY DR.

„JÖVŐ" NYOMDASZÖVETKEZET, BUDAPEST, IX., ERKEL-UTCA 17. FELELŐS VEZETŐ: BARANYI JÓZSEF

KÖSZÖNTJÜK AZ OLVASÓT

Mi, akik az Egyesületközi Együttműködés csendes, elvonult munkaközösségeiben éppenúgy, mint nagyobbszabású ünnepségeinken, vagy szakértekezleteinken mindig a nagy magyar érdekekre függesztettük a szemünket, s munkánkon keresztül sok ilyen fontos érdekre hívtuk fel a közfigyelmet, úgy éreztük, hogy amikor a Szent István-hét és a háborús vásár alkalmából a megnagyobbodott ország nagy tömegei látogatják a fővárost, nekünk is tennünk kell valamit azért, hogy ezeknek a tömegeknek a mi nemzetpolitikai elgondolásainkból és nemzetnevelő terveinkből adjunk valamit. Nem kaptunk erre megbizatást senkitől. Ugy éreztük, az a legidőszerűbb, ha azt vetítjük a magyar tömegek elé, amire ma magyar állami létünk elsősorban támaszkodik, ha azokra a tényezőkre világítunk rá, amelyeknek mindenek fölött való szilárdságán múlik mindig, de különösen mai élet-halál harcunkban megmaradásunk, illetőleg megerősödésünk. Ezek pedig nem egyebek, mint egyfelől a magyar nemzeti állam szilárdsága, folytonossága és tekintélyének megingathatatlansága, másfelől a magyar hadsereg ereje. Az volt a szándékunk, hogy gondolkozásra kényszerítsük az embereket a mai időkben, a magyar államalkotó géniusz örökkévalóságáról és, hogy megmutassuk nekik, hogy a magyar állami létet több mint egy évezred óta az örök magyar katona, az örök magyar kard biztosította.

Ezek a gondolatok, pontosabban ennek a kiállításnak a terve, az Együttműködés tagjaiban születtek meg. Nem

egyikben és nem a másikban, hanem valahogyan többeknek a terve találkozott, amikből aztán ez a kiállítás született meg. A cél önként adódott egész gondolatvilágunkból, az egyéni kivitel szempontjából pedig az volt fontos, hogy amit nyujtunk, az ne legyen se kiállítás, se múzeum, se pedig reklámízű propaganda. Inkább azt szeretnénk elérni, hogy a látottak ugyanazt a meggyőződést váltsák ki közönségünkből, mint ami bennünket a kiállítás megrendezésére indított.

Ami pedig a kivitelezést illeti, ahogyan a rendezés alatt álló termeket végigjárjuk, látni lehet, hogy például óvakodtunk attól, hogy a termek túlzsúfoltak legyenek. Óvakodtunk attól, hogy csak kiállítsunk, csak tárgyakat mutassunk, de attól is, hogy csupán képzőművészeti remekeket tárjunk fel. Például a Szépművészeti Múzeum nagy csarnokában a térképek, amelyek megmutatják, hogy az idők folyamán milyen nagy volt a Magyar-Birodalom, egyrészt meggyőzik a látogatókat arról, hogy a magyar nemzetnek nincs szüksége arra, hogy történelmet találjon ki magának, másrészt elgondolkoztatnak hazánk régi nagyságáról, amikor Magyarország Európának egyenrangú, számottevő nagyhatalma volt, de azért, hogy ebből erőt és bizalmat meríthessen magának mindenki az új országépítéshez. De bemutatjuk azt is, hogy milyen kicsiny volt az ország a török hódoltság idején és milyen kicsiny volt a trianoni időszakban. Ezt a történeti hűség és tárgyilagosság kedvéért mutatjuk, de ha másért nem, hát azért is, hogy láthassuk mindkettő után a felemelkedés útját is. Ugyanabban a teremben azért helyeztük el szinte trónszerű emelvényen a magyar Szent Koronának élethű mását, mert a magyar Szent Korona a magyar állam szimboluma, a magyar nemzet megtestesülése. A magyar korona és a magyar kard, ezek voltak a magyar hatalomnak nemcsak szimbolumai, de megtartói is ezer éven át.

A magyar kard kiállításánál a Műcsarnokban főleg arra törekedtünk, hogy bemutathassuk ország-világnak,

hogy a magyar hadsereg a világ egyik legkiválóbbika. Szakszerűen mutatjuk be térképeken a magyar katonai történelem sok fényes haditettét, de másrészt bemutatjuk kitűnő festő és szobrász barátaink keze-munkája nyomán is az örök magyar katona ezeréves dicsőségét és ezeréves szüntelen küzdelmét. Azonkívül, mert honfitársainkban sokszor megvan a hajlam arra, hogy minden idegent többre becsüljenek a magukénál, bemutatjuk azt is, hogy az európai katonai fejlődés mit köszönhet Magyarországnak. Hiszen ki hinné, ha nem volnának bizonyító értékű adataink, hogy a honfoglalás óta nincs a világnak még egy nemzete, amely Európa katonai fejlődésére olyan döntő hatással lett volna, mint mi.

Hála Istennek, most már látjuk, hogy a munkánk jó volt, s a kiállítás szép sikerre számíthat. Ezt persze elsősorban, a közreműködő kiváló szakembereknek köszönhetjük. A mi kitűnő tervezőinknek, szobrászainknak, iparművészeinknek. De az ő munkájuk sem lett volna ilyen értékes, ha katonai szakértők és történettudósok nem álltak volna rendelkezésükre szaktanácsokkal és nem kísérték volna figyelemmel a munka folyását. Arról nem is szólva, hogy az illetékes polgári és katonai hatóságok, valamint a vásár vezetői milyen megértéssel karolták fel munkánkat.

*

Szeretettel üdvözöljük kiállításunk látogatóit.

Elsősorban, a mi magyar fajtánkat, amelynek lelkében meg akarjuk erősíteni a magyar állami tekintély tiszteletét és a legfőbb államvezetésbe vetett bizalmat. És még tovább akarjuk fokozni, ha egyáltalán lehet, magyar hadseregünk rajongó szeretetét.

De köszöntjük a Szent István-hét és a vásár külföldi látogatóit is, hogy térképekkel, okmányokkal s a Szent Korona élethű másolatával mutassuk nekik: nem vagyunk

az európai közösségnek jött-ment nemzete, hanem annak egyik legrégibb, legszilárdabb és legfontosabb államalakulata. És, hogy lássák, hogy a magyarság, ha voltak jó magyar vezérei, Európa egyik legpompásabb hadseregét tudta a porondra állítani. Hogy ebben a nemzetben olyan katonai erények gyökereznek, amelyek kétségen felül biztosítják újabb ezer esztendőre is a magyar állam biztonságát, hatalmát és tekintélyét.

Az Egyesületközi Együttműködés
intéző bizottsága.

MAGYAR HAZA

(SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM)

A díszterem bejáratánál nagyméretű térkép szemlélteti azokat a hatalmas területeket, amelyek valaha a magyar uralkodók fennhatósága alá tartoztak:

A körülötte levő nyolc kisebb térkép sorrendje a következő:

1. A magyarok vándorlása a honfoglalás előtti négy évezred alatt.
2. Szent István Magyarországa.
3. Nagy Lajos birodalma.
4. A magyar birodalom Mátyás király alatt.
5. A török hódoltság legnagyobb kiterjedése.
6. A magyar Szent Korona országa 1918. előtt.
7. A megcsonkított trianoni ország.
8. Magyarország az újjászületés útján.

A térképek előtt ünnepi pompában, díszemelvényen foglal helyet a magyar államiság jelképének, a magyar Szent Koronának pontos művészi másolata. Nemzetünk sajátos közjogi felfogása szerint a Szent Korona a magyar nemzet megszemélyesítője, a hatalom forrása, az állam javainak tulajdonosa. Szent szimbolumunk, amelyből dicsőséges fény sugárzik alá a magyar birodalom népére, amelynek minden egyes tagja részese a Szent Koronának. A Koronát övező díszemelvény hátfalát magyar uralkodók családi címerei díszítik. A termet övező zászlódísz alatt Magyarország összes vármegyéinek címerei láthatók.

A templomi áhitatban, zászlódíszek ünnepi pompájában a márványfalak mentén üveges szekrényekben a magyar alkotmány és jogtörténet következő okmányai láthatók:

1. III. Béla király névtelen jegyzőjének (Anonymus) krónikája, amely a kiállított helyen Árpád fejedelemmé választását mondja el. Tulajdonképen ezzel az eseménnyel kezdődik a magyar nemzet politikai megszervezése. A fejedelemválasztás adott erőt a honfoglalás megvalósításához. (Facsimile-kiadás a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchenyi Könyvtárában levő eredetiről.)

2. Szent István törvényeinek legrégibb fennmaradt XII. századbeli másolata (Admonti kódex Facsimile-kiadás. U. o.).

3. I. Endre koronázása. A magyar királykoronázás legrégibb ábrázolása a Nagy Lajos korában készült Képes Krónikában. (Kézi festésű másolat a M. N. M. Orsz. Széchenyi Könyvtárában levő eredetiről.)

4. A Képes Krónikának az a lapja, amely Salamon király, Szent László és Géza herceg, a későbbi I. Géza király, a görögökkel Nándorfehérvárnál vívott harcát mondja el. Ez az esemény azért fontos, mert Géza olyan emberségesen bánt a fogságba került görög katonákkal, hogy az akkori görög császár, Dukasz Mihály hálából egy koronát küldött neki ajándékba. Ezt a koronát hozzáforrasztották Szent István koronájához, és így ma ez a Szent Korona alsó része. (U. o. mint előző.).

5. Az Arany Bullának, II. Endre aranypecsétes oklevelének (1222) Nagy Lajos királytól 1351-ben megerősített másolata. A magyar alkotmányosság egyik első, nevezetes alapokmánya. (Fénykép az Orsz. Levéltárban őrzött eredetiről.)

6. IV. Béla 1267-i törvénye. Az első eredetiben fennmaradt magyar törvény. (U. o.)

7. Károly Róbert (1308—1342.) királlyá választásáról szóló oklevél (U. o.)

8. Hunyadi János kormányzóvá választásáról szóló oklevél. (U. o.)

9. Bonfininak, Mátyás király olasz humanista történetírójának könyve, Mátyás királlyá választásáról. (M. N. M. Orsz. Széchenyi Könyvtárából.)

10. Mátyás király 1486-i törvénykönyve. (Fénykép az Országos Levéltárban őrzött eredetiről.)

11. Az 1505-i rákosi országgyűlési végzés arról, hogy ha II. Ulászló király fiúgyermek nélkül halna meg, akkor magyar nemzetből származó királyt kell választani és nem idegent. (U. o.)

12. Werbőczy István Hármaskönyvének, a magyar jog első és legfontosabb összefoglalásának egyik legkorábbi magyar nyelvű kiadása. A kinyitott helyen a törvényhozói hatalomról van szó. (Eredeti példány a M. N. M. Orsz. Széchenyi Könyvtárából.)

13. Révay Péternek, a 17. század elején élt koronaőrnek munkája. Az első, amely a Szent Koronát részletesen ismerteti. (1732-ből való eredeti kiadás. U. o.)

14. III. Károly (1711—1740.) hitlevele, melyben biztosítja a magyar alkotmány megtartását. (Fénykép az Orsz. Levéltárban őrzött eredetiről.)

15. Az 1722/23-i I., II., III. törvénycikk, a Habsburg-ház női ágának örökösödéséről. (Pragmatica Sanctio. U. o.)

16. II. József (1780—1790.) visszavonja törvénytelen rendeleteit. (U. o.)

17. A Szent Korona visszahozatala Bécsből, II. József halála után (1790.). II. József, — aki nem koronáztatta meg magát s ezért »kalapos királynak« szokták mondani, — a Szent Koronát Bécsbe vitette. Halálos ágyán, mikor törvénytelen rendeleteit visszavonta, azt is elrendelte, hogy a Szent Koronát szállítsák vissza Magyarországra. A nemzet

leírhatatlan lelkesedéssel ünnepelte útközben a Szent Koronát. (A Történeti Múzeumban őrzött eredeti metszet.)

18. Az 1848-i törvények. (Fénykép az Orsz. Levéltárban őrzött eredetiről.)

19. Az első felelős magyar minisztérium kinevezéséről szóló okirat. (1848.)

20. Kossuth Lajos levele, melyben a Habsburg-ház trónvesztettnek nyilvánításáról és az ő kormányzóvá való választásáról ír. (U. o.)

21. A kiegyezés (1867) az ország és Ferenc József király között. Deák Ferenc és Andrássy Gyula nagy műve, amely végetvetett a szabadságharc leveretése utáni önkényuralomnak és helyreállította az alkotmányos életet. (U. o.)

22. IV. Károly, az utolsó magyar király (1916—1918.) hitlevele. (U. o.)

23. Az 1920:II. tc. Horthy Miklós Magyarország kormányzójává való választásáról.

24. A kormányzói jogkör kiterjesztéséről szóló törvény (1938.).

25. Az 1942:XXI. tc. a kormányzóhelyettes-választásról.

26. A trianoni békében elszakított és 1938—1941-ben visszatért országrészek visszacsatolásáról szóló törvények.

A kiállítás tervező és kivitelező művészei: ifj. Szabó István és Szabó Ödön építőművészek. Szaktanácsadó: Csapody Csaba történész.

A kiállítás két részét összekötő Hősök-terét korszerű magyar hadifegyverek díszítik, amelyek a hősi emlékmű két oldalán foglalnak helyet.

MAGYAR KARD

(MŰCSARNOK)

A »Magyar Kard« kiállítás a magyar állami létet biztosító örök magyar katonát, ezer éves hősi erényeket, helytállást, Európát védő ezer éves magyar kardot, a magyar honvéd dicsőségét, a magyar katonai géniuszt mutatja be. A magyar történelmi mult ereje és az erős kézzel markolt kard voltak azok a tényezők, amelyek a magyarságot ezen a földön megtartották és ezután is meg fogják tartani.

I. TEREM.

A magyar katona vitézségének ezer éve.

A terem középső kiképzésének mennyezetét Nagymagyarország hatvanhárom vármegyéjének címere díszíti. Az oszlopokon 48-as zászlók. A falakon körben nagyméretű festményeken a magyar katona vitézi tetteinek következő nyolc fontos mozzanatát láthatjuk:

1. ***Honfoglalás és kalandozások kora.*** Tempera festmény. Kálti Márk Képes Krónikájából.
2. ***Szent István és Szent László kora.*** Tempera festmény Kálti Márk Képes Krónikájából.
3. ***Tatárjárás kora.*** Tempera festmény Kálti Márk Képes Krónikája alapján.
4. ***Nagy Lajos és Mátyás király kora.*** Tempera festmény. Nagy Lajos törökök feletti győzelmét ábrázoló máriacelli dombormű felhasználásával.
5. ***A török háborúk kora.*** Tempera festmény. Egykorú metszetek felhasználásával.
6. ***A kuruc háborúk kora.*** Tempera festmény. Egykorú metszetek felhasználásával.
7. ***Szabadságharc.*** Tempera. Pettenkoffen festménye után.
8. ***A modern háborúk.*** Világháború kora.

II. TEREM.

Hősök terme.

A hatalmas kördombormű tárgya a magyar katona hősiességének jelképes ábrázolása. A dombormű a magyar történelem ezer évét, mintegy megszakítás nélküli küzdelmét mutatja be a honfoglalástól a modern háborúig. A terem kiképzésével való gondolati kapcsolat kifejezője annak, hogy a hősök életüket a magyar állameszmét jelképező Szent Koronáért áldozzák. A kandeláberen tisztelgésre hajtott 48-as zászlók vannak.

III. TEREM.

Magyar haditechnikai találmányok.

A magyarnak éltető eleme a harc. Ezért volt felszerelésünk és haditaktikánk mindig új és korszerű. A honfoglalástól el egészen napjainkig a haditalálmányok egész sorával előkelő katonai helyet biztosítottunk magunknak Európában. A kengyelt és a cselvető bekerítő harcot mi honosítottuk meg Európában és velük mindjárt biztosítottuk is fölényes és erős katonai helyzetünket. A folytonos harc közben állandóan csiszoltuk tudásunkat és katonai találmányunkkal győzelmet győzelemre halmoztunk. A jelenlegi háborúban oly nagy szerepet játszó ejtőernyő, torpedó, aknavető, mágneses akna, kézigránát, légcsavar, gázálarc, tank, géppuska és lángszóró mind magyar találmány, csak zseniális feltalálóikról elfeledkezett az utókor. A kiváló magyar feltalálók találmányaikkal jóval megelőzték kortársaikat és öregbítették jó hírnevünket.

Magyarország Európa védőbástyája.

Ezer évig egyedül védtük Európát a betörő tatár és török veszedelmek ellen. A kép azt ábrázolja, hogy amíg a magyarság élet-halálharcot vívott és a súlyos harcokban elgyöngült, ugyanakkor megvédte a keresztény kultúra alkotásait és biztosította az európai civilizáció továbbfejlődését.

Magyarország harca az új Európáért.

Történelmi hivatásunkhoz és hagyományainkhoz híven ma is ott harcolunk az új Európáért folyó küzdelemben. Magyaror-

ság fogott először fegyvert Európában, hogy a bolsevizmus rémét elűzze hazánkból és ezzel nyugat felé való terjeszkedési lehetőségét megakadályozza. Ma is elsők között voltunk, akik fegyvert fogtak a vörös veszedelem eltiprására. A magyar, német, olasz és finn katonát ábrázoló dombormű azt illusztrálja, hogy Európa védelmét ma már nem egyedül, hanem hatalmas szövetségeseinkkel együtt látjuk el.

Európáért folyó harc eddigi eredményei.

Az anyagok gigászi harcában a lelkileg jobban felkészült katona: az új Európa embere győzedelmeskedik a lélektelen anyag, gép és embertömeg felett. Ha figyelmesen nézzük ezeket a számadatokat, akkor a végső győzelembe vetett hitünk még jobban megerősödik.

IV. TEREM.

Magyar hadvezérek terme.

A folytonos harc megkövetelte, hogy az ország feje necsak jó politikus, hanem jó katona is legyen. Vezéri, királyi és kormányzói címek egyszersmind jó hadvezéreket is jelentettek, akik nem egyszer életüket adták hazájukért. A domborműveken megelevenednek a legnagyobb hadvezérek alakjai, kiknek tudása és kiváló hadvezetése oly sok dicsőséget szerzett a magyar névnek. Elvonulnak előttünk a nagy magyar hadvezérek: Árpád, Szent László, Hunyadi János és Mátyás, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrinyi Miklós és Görgey Arthur. A terem díszhelyén Kormányzó Urunk mellszobrát láthatjuk, mint a magyar katonai történelem egyik egyenrangú hadvezérét és napjainkban is dicsőségesen küzdő hadseregünk legfőbb Hadurát.

V. TEREM.

Haditengerészet fegyvertényeinek terme.

Katonai készségünket bizonyítja az a tény is, hogy a tengeri harcokban is mindenkor megálltuk a helyünket. A haditengerészet dicsőséges emlékű csatáiból magasan kiemelkedik az otran-

tói ütközet, melynek most ünnepeljük 25 éves fordulóját. A hatalmas modell a csata legválságosabb pillanatát ábrázolja. A zseniális hadvezetés igen jó példája volt ez a csata, mert szinte nevetséges volt, a hihetetlen túlerőben levő ellenségnek a számban kicsiny magyar erők előli megfutamodása. Eredeti fényképfelvételek és emléktárgyak egészítik ki a csatában résztvett hajók modelljeit. Az okmányanyagban láthatjuk azt a fotókópiát, amely Kormányzó Urunknak, mint a »Novara« parancsnokának egy hősi halált halt matróz szüleihez küldött részvétlevelét örökítette meg. Itt láthatjuk az angol admiralitásnak és a »Novara« parancsnokságának a lefolyt ütközetről szóló eredeti jelentéseit. A fényképfelvételeken láthatjuk, amint Főméltóságú Urunk hordágyon fekszik sebesülten a parancsnoki hídon és ugyanőt az egyik hadikórházban, mint két mankóval járó lábadozó beteget.

VI. TEREM.

Fegyver fejlődéstörténeti terem.

A számbelileg túlsúlyban levő ellenséggel mindenkor csak jobb hadvezetéssel és jobb fegyverrel tudtuk a küzdelmet felvenni. A haditechnika sok olyan újítást köszönhet a magyar katonának, amely az első pillanatban talán nem is látszik jelentősnek, mégis új fejlődésnek az alapját vetette meg. Érdekes végignézni a puska fejlődését az egyszerű kovácsolt vascsőtől a modern automata fegyverig. Sok-sok véres csatát látott nyilak, buzogányok, dárdák, fokosok keretezik a vérfoltos kurucföveget, 48-as piros sipkát és a mai honvédsapkát. Megilletődve nézhetjük ezeresztendős katonai dicsőségünk emlékeit.

VII. TEREM.

A keleti fronton zsákmányolt anyagok.

Tárgyi bizonyítékát láthatjuk annak, hogy ellenségeink hadieszközeik elkészítésénél inkább a nagy számbeli tömegtermelésre törekedtek, mint a minőségre. Lőfegyverek, gázálarcok, rádiók, aknák tömegén látjuk a silány tömegtermelést, mellette pedig a kiváló magyar hadiipar termékeit.

VIII. TEREM.

A magyar hadműveletek terme.

Nagy világtérképeken láthatjuk, hogy nincsen a földön olyan terület, ahol magyar katona, akár országvédelem, akár pedig kalandvágytól űzve, meg ne fordult volna. Bulcsu már 970-ben végigjárta csapataival Európát és olyan menetteljesítményt ért el, ami ma a gépek és motorok idejében sem fordul elő. Ezeresztendős történelmünk tanúsága szerint, nekünk magyaroknak mindig nagy túlsúlyban levő ellenséggel szemben kellett helytállanunk. A modern hadvezetés minden eszközét megtaláljuk a térképeken.

A kiállítást Kovács József okl. építőiparművész és dr. Bajó Gyula műtörténész tervezték.

Kivitelező művészek: dr. Bajó Gyula műtörténész, Berki János festőművész, Kovács József építő-iparművész, Farkasfalvi M. Gyula szobrászművész, Musti Viktor szobrászművész, Takács István és Tallós Móric festőművészek.

*
* *

A múzeumok lépcsőzetén elhelyezett két-két kandeláber a történelmi nevezetességű Attila-serleg felnagyított mása.

Az Egyesületközi Együttműködésben résztvevő egyesületek

Baross Szövetség,
Bartha Miklós Társaság,
Egészségpolitikai Társaság,
Erdélyi Férfiak Egyesülete,
Fiatal Magyarság Szövetség,
Hargita-Váralja Jelképes Székely község,
Honszeretet Egyesület,
Hungária Magyar Technikusok Egyesülete,
Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetsége,
Magyar Gyógyszerészek Nemzeti Szövetsége,
Magyar Képírók (Művész-társaság)
Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége,
Magyar Mérnökpolitikai Társaság,
Magyar Nemzetpolitikai Társaság,
Magyar Orvosok Nemzeti Egyesülete,
Magyar Út,
Magyar Ügyvédek Nemzeti Egyesülete,
Országos Közgazda Testület,
II. Rákóczi Ferenc Országos Kuruc Egyesület,
Országos Protestáns Diákszövetség,
Országos Szent István Fiúotthon,
Országos Széchenyi Szövetség,
Sol Club,
Soli Deo Gloria Szövetség,
Sas-Kör,
Turul Szövetség.

SZENESPINCÉBE ZÁRNAK ÉJSZAKÁRA EGY FIATAL SZOBRÁSZT

— *Az Est tudósítójától* —

Este negyedtíz. Sötét az idő és sáros. Keresek egy pincét a latyakos Izabella utcában. Melyik a 89-es? Végre megtalálom.

A pincebolt ablakain befúj a hideg. Zörgetek a vasajtón. Semmi. Bezárták. Nincsen bent senki?

Valaki figyelmeztet:

— Igen, kérem, *itt lakik a szobrász, de az ajtót este rázárják.* A külcs ott van a vicénél a 90. számú házban.

Átmegyek a 90-be.

Hegyesi István viceházmester, az Izabella utca 89. alatti fa- és szénkereskedés tulajdonosa.

Hegyesi, Hegyesiné, Pista kisfiú, Irén kislcány ott ül a vicolakásban a petróleumlámpa körül. Az öreg Hegyesin pápaszem.

— Hát szóval... ki is lakik a pincéjében — kérdezem.

— *A Musti Viktor.* Földim, Szeghalomról

feljött szegény Pestre szobrokat csinálni.

Megszólal a kisfiú:

— *Aktokat is csinál a Viktor.*

— Szegény feje csak tizenkilenc éves — mondja az asszony.

Valamennyien átmegyünk a pincébe.

Lobukdácsolunk a lépcsőn. A két gyerek beront: *Viktor, kelj fel!*

Zajok. Kigyullad a villany.

Meztelen szobrász a szénporban

Először is fát látok, meg szenet. Azután vaságyat. A hirtelen kigyúló fény *fiatalembert riaszt fel.* Meztelen, csak kis fekete úszónadrág van rajta. Nagy lyukakkal. Csorkászőr tartja.

A *Hegyesi-mecénások* bemutatnak Musti Viktornak.

Leugrik az ágyról. Felrodobja a szőnyeget, amellyel takarózott. A lerúgott ágyneműből *száll a szénpor.*

Musti Viktor *lepedője: szeneszsák. Párnája: szeneszsák. Ruhaszekrénye: szeneszsák.*

Jókedvű fiatalember. Sovány, de izmos. Bőre csupa szénpor. Nevet.

Az ágy felett a falon négy rajz.

Lovak, lovasok, őzikék, női akt.

Az egyik szenesládán *félig kész márványfej.* Slisakos ómagyar. Mellette kalapács és vaszeczelő.

— *Ezzel a reszelővel dolgozom* — magyarázza *Musti.*

Szarvasagancsot mutat. Ezt beretvával faragja. Eddig négy jelenet készült el rajta: *A vérszerződés, a magyarok bejövetele, Árpád vezérré választása és a lovas harci kép.* Finom munka.

Szép a beretva is, amellyel faragta. Nyele halálfej.

Este rázárják az ajtót

A meztelen fiatalember lelil az egyik szeneszsákra és elmesélli, hogy négy gimnáziumot végzett Szeghalmon. Az édes anyja varrónő. Szeptemberben *feljött Pestre megtanulni a szobrászatot.* Délelőtt

Medgyessy Ferenc szobrászművészneél farag,

délután *az Iparrajziskolában tanul.* Nem keres semmit. *Ebédet a diákkonyhán kap.* Este idején a pincébe,

rázárják az ajtót

és ő olvas egy keveset, azután elalszik.

— Jó meleg itt a levegő, — mondja — *csak kár, hogy reggelre mindig fekete lesznek a szénportól.*

Tizenkilenc éves.

— Mikor volt utoljára pénze? — kérdezem.

— Még most is van. Öt pengő!

— Kitől kapta?

— Medgyessytől három héttel ezelőtt. Nem adom ki. Eltesszem.

Síléceket szeretnék venni, arra spórolok.

Nagyon szeretek sportolni. Szeghalmon volt csónakom is. Teesék csak megnézni, micsoda mellkasom van.

A nők nem érdeklik.

— Csak baja van tőlük az embernek. Ismerek szeghalmi fiúkat, akik nőkkel foglalkoztak. Rengeteg kellemetlenségük támadt emiatt. Nem jó dolog a nő.

Nevet.

— És moziba sem járok, — mondja. — A színház sem érdekel. Kiállítására sem megyek. *Nem érdekel az, ami már megvan.*

Kicsit gondolkodik azután hozzáteszi:

— Valami új kell. Jó volna egy nagy műtorem, ahol *kedvemre faragnám a márványt.* Ott tudnék valami nagyot csinálni... Nem mingyárt, előbb még tanulnom kell. Sokat, nagyon sokat. Amit most tudok, az semmi... Majdnem semmi.

Felugrik, kezébe kapja a reszelőt meg a kalapácsot és *dühösen vésni kezdi a márványfejet.*

A Hegyesi-család áhítattal nézi, hallja, falja a márványpengést.

MUSTI VIKTOR DOLGOZIK

Kép:

Pince. Szeneszsákok, farakás. Egy viceházmester, a felesége és két gyermeke. Egy újságíró, aki leteito csernyőjét a farakásra. A csoport közepén meztelen, szénporos férfi márványszobrot alkot. Slisakos, nagybajszú, nyergesorrú ómagyart.

A szobrász zsák-szoknyében őt pengő. Sí-lécre spórolja, mert más megvetető holmit nem ismer.

Naponta egyszer étkezik.

Itt alszik a művészpártoló derék vice szenespincéjében.

Inge nincsen.

— Mit szeretne? — kérdezem csak úgy, mert ilyen az élet és a pillanatnyi helyzet.

Musti rámnéz.

— *Egy pár virslit!* — mondja mélyen és meggyőzően.

Mit mond a mestere

Másnap reggel felhívtam *Medgyessy* mestert, Musti Viktor tanítómesterét.

— *Feltétlenül tehetséges a fiu* — mondta a szobrász. — Van benne fantázia és akarat. Csak *kár, hogy ilyen rettentő nyomorban él.* Én tanítom és igyekszem rajta segíteni. Sajnos, mindent nem tehetek. Az is baj, hogy protekció hiján nem tudott beiratkozni a Szépművészeti Főiskolára. Mert ott volna a helye... Hogy lesz-e belőle valami? *Feltétlenül, ha a nyomorgásba bele nem pusztul.* Teesék elképzelni: szenespincében lakik. Zsákokon alszik és futószőnyeggel takarózik! *Még szerencse, hogy jókedvű ember...* Tizenkilenc éves!

MUSTI VIKTOR »HÁLÓSZOBÁJA« A SZENESPINCÉBEN

Egy fiatal úriasszony méregtragédiája

— *Az Est tudósítójától* —

Csütörtök délután szóloskörű nyomozás indult a főkapitányságon egy vámszaki tanácsos feleségének titokzatos halála ügyében.

Soós Károly vámszaki tanácsos 34 éves felesége, *Novotny* Jozefin szerdán meghalt Daróczy út 27. számú házban levő lakásán. Az úriasszony halála

háromnapos eszméletlenség

után állott be. Vasárnap délután eszméletlen állapotban találta férje a lakásban. Két orvost is hivatott hozzá, dr. *Kein* Miklóst és dr. *Füredi* István Ferencet. Az orvosok egész éjszaka a beteg ágya mellett tartózkodtak, állandóan injekcióztak, azonban nem tudták eszméletre téríteni, mint ahogy *az úriasszony eszméletlen maradt hétfőn és kedden is, szerdán bekövetkezett haláláig.*

A főkapitányságnak dr. *Tamásy* II. kerületi tisztiorvos jelentette *Soós* Károlyné halálát, kérve az úriasszony holttestének törvényszéki boncolását. Beidézték a főkapitányságra az orvosokat, akik elmondták, hogy a lakásba érve megállapították:

Soósné ismeretlen mennyiségű veronállal megmérgezte magát.

Soós Károlyné búcsúlevelet nem hagyott hátra. Még nem sikerült megállapítani, hogy a fiatal úriasszony miért menekült a halálba.

RENDKÍVÜLI KEDVEZMÉNY

Az Est-lapok olvasói és előfizetői részére

Az alábbi színházi előadásokra olvasóink és előfizetőink KÜLÖNBÖZŐ RANGÚ JEGYET RENDKÍVÜL LESZÁLLÍTOTT ÁRON válthatnak Az Est kiadóhivatalában, VII. ker., Erzsébet körút 18—20. sz. (Telefon: 43-8-88). Reggel 9 órától délután 5 óráig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

A kedvezményes áru előadások műsora:

PÉNTEKEN, DECEMBER 13-ÁN

MAGYAR: Az Ur katonái (8). KIRÁLY: A nótás kapitány (4½ d. u. és 8 este). FŐV. ORFEUM: Schwartz nővérek, stb. (5 és fél órakor). ANDRÁSSY ÚTI: Kontusovka (9). KAMARA: Budapest—Wien (8). ROYAL: Csak egy szavába kerül (8). BETHLEN TÉRI: Tizpercos alibi (8½). KOMÉDIA: Stás csókunk is egy a vége (9).

SZOMBATON, DECEMBER 14-ÉN

VIG: Volt egyszer egy asszony (8). VÁROSI: Bácsi tavasz (8). FŐV. ORF.: Schwartz nővérek, stb. (4 d. u. és 8½ este). KIRÁLY: A nótás kapitány (4½ d. u. és 8 este). ANDRÁSSY ÚTI: Kontusovka (9). ROYAL: Csak egy szavába kerül (8). BETHLEN TÉRI: Tizpercos alibi (8½).

VASÁRNAP, DECEMBER 15-ÉN

VIG: Júliusi éjszaka (3¼ d. u.) Volt egyszer egy asszony (8 este). MAGYAR: Az Ur katonái (3½ d. u.) BELVÁROSI: Az esernyős király (4 d. u.) PESTI: Erettségi (4. d. u. és 8 este). VÁROSI: Bácsi tavasz (4 d. u. és 8 este). FŐV. ORFEUM: Schwarts nővérek, stb. (4 d. u. és 8½ este) KIRÁLY: A nótás kapitány (2 d. u. és 8 este). ANDRÁSSY UTI: Kontusovka (4 d. u. és 9 este). KAMARA: Budapest—Wien (8). ROYAL: Csak egy szavába kerül (4 d. u. és 8 este). BETHLEN TÉRI: Tizpercos alibi (5½ d. u. és 8½ este). KOMÉDIA: 3 ember a szobában (4½ d. u.)

MINDEN JEGYVÁSÁRLÓ INGYEN KAPJA A TELJES SZÍNLAPU »MAGYAR SZINPAD«-OT

OLASZORSZÁG

Nincsenek idegenforgalmi korlátozások

50% vasúti kedvezmény

SAN REMO

BORDIGHERA OLASZ RIVIERA OSPEDALETTI

Napsütés — Virágok — Pálmák — 2 golfpálya (karácsony hetében fontos nemzetközi golfversenyek) — Mindenféle attrakciók — Művészeti, kulturális, mondén- és sportrendezések.

KASZINÓ Rulett — trente et quarante — bakkara. A világ legnagyobb tétjei.

Felvilágosítások: Azienda Autonoma Unica di Soggiorno (Fürdőigazgatóság) S. Remo

San Remo — Hotel Royal Előkelő ház a strandsétányon. Teniszpályák saját trénerrel. Autógarázs.

San Remo — Hotel Mediterraneo & Lido Közvetlen a tengerparton. Saját uszoda. Zenekar Penzió 40. — liratól felfebb.

ENIT Felvilágosítás: ENIT, Budapest, IV., Váci ucca 4. szám, az Olasz Államvasutak irodái és az összes menetjegyirodák

Mushi Viktor

MURAY Róbert

Honismeret
1995/2

A Természetvédelem Éve

„...a galamb volt a lényeg!"

Muray Róbert festőművésszel beszélget Sári Katalin

A természet, az állat- és növényvilág, a természetvédelem speciális témája a képzőművészetnek. Mikor és miért döntött úgy, hogy e téma lesz képzőművészeti tevékenysége középpontjában?

•Mint általában minden, a gyerekkorra vezethető vissza. Rákospalotán születtem, de elég hamar Káposztásmegyerre kerültünk családi házba, amely a megyeri temető és csárda közelében volt, de a Duna és a Szilas-patak sem volt messze. Kisgyermekként szívesen csavarogtam a környéken, vagy pedig édesapámmal – aki amatőr festő volt – mentem kirándulni. Ezek a természetben való „üldögélések" ahhoz vezettek, hogy én is elkezdtem rajzolgatni, festegetni. Tulajdonképpen ez volt az egyik indíttatás!

Amikor már általános iskolás voltam, csatlakoztam Nagybányai Sándor tanár úr – aki rovar-, lepke- és egyéb gyűjtő volt – kis „expedícióihoz". Ő látta érdeklődésemet és a „szárnyai" alá vett, majd később rengeteget segített; neki nagyon sokat köszönhetek. Szépérzékem, vizuális érdeklődésem akkor is megmutatkozott, amikor gyerekként el tudtam gyönyörködni azokban az „alkalmi" tavakban, ahol olyan falevelek keletkeztek, amelyekből a festő fedőréteget az idő is kimarta, és csak nagyon finom hártya, csipkeszerű váz maradt meg. Ilyet találtam egyszer, és sokáig nézegettem nagyítóval. Le is rajzoltam, milyen a szerkezete. Kertes házban laktunk: és télen etettük a madarakat. A sok tetőre szállt madár – másfél méteres távolságból – megcsodálható volt. Megjelent például egy harkály, amelynek tarkasága ma is bennem van. A szépség oldaláról közeledtem mindig a természeti jelenségekhez.

De más szerencsés találkozások is hozzájárultak ahhoz, hogy ezt a témát válasszam. 1945-ben a németek felrobbantották a hidakat, így az újpesti vasúti összekötőt is. Mivel ez volt Pest legészakibb hídja, itt rengeteg jég gyűlt fel, és a jégzajlás során zátonyok, jéghegyek keletkeztek. Kiöntött a Duna, így mi is padláson laktunk ekkor. Amikor levonult az ár, a temető mellett ún. „kubikgödrök" – mélyedések – alakultak ki. Azon a nyáron arra jártam, és láttam; pontyok vergődnek a vízben, oxigént keresve. És ekkor támadt az ötletem: unokatestvéremmel kivonultunk oda és ruháskosárba összeszedtük a halakat, amiket részben elajándékoztunk, részben pedig eladtunk. Szégyellem bevallani, hogy „kereskedtünk" is ezzel, de a háború után nagy érték volt a hús.

Aztán, amikor Budapesten is rendeződtek a viszonyok, megnyíltak az üzletek, lementem a Múzeum körúti antikváriumba, és kerestem magamnak könyveket, hogy minél jobban megismerjem azt a világot, amit láttam. Megtaláltam Hermann Ottó: *A madarak hasznáról és káráról* című népszerű, szép nyelvű írását. Ez volt az első „irodalom" számomra. Szerencsémre rátaláltam e könyvre. Itt – az antikváriumban – ismerkedtem meg Keve Andrással, aki ornitológiát tanított az egyetemen. Felfigyelt rám, a 15 éves fiúra, aki madártannal foglalkozó könyveket keresett az antikváriumban. Beszélgettünk, majd behívott a múzeumba, és megmutatta a gyűjteményt, ami megmaradt a háború után. Kézbe vehettem a madarakat, és az ő segítségével már meg tudtam állapítani, hogy melyik madár milyen. Akkor mutatkoztak olyan madárfajok – a balkáni fakopács, a balkáni gerle –, amelyek korábban az 1930-as években Magyarországon nem éltek. Ez érdekes esemény volt számomra. Bandi bácsi – Keve András – megkért, ha látok ilyen madarakat, jelentsem. A feladat könnyű volt, mert a rákospalotai gimnázium – ahová jártam tanulni – parkjában igazgatói engedéllyel figyelhettem a madarakat, és ott is többször észleltem az említett két madárfajt.

Érettségi után jött a probléma: lehetek-e egyáltalán ornitológus? Bandi bácsi azt mondta, boldog lenne, mert képességeim és érdeklődésem miatt lehetnék, de nem tud garanciát adni arra, ha elvégzem az egyetemet, státuszt is kapok. A gimnáziumban nagyszerű rajztanárom volt – Galla Endre –, akire mindig szeretettel gondolok, aki kiemelkedő tehetségű növendékei közé sorolt, mert rajzpályázatokat nyertem. A körülmények miatt ezért – 1949-ben – inkább a Képzőművészeti Főiskolára jelentkeztem.

A főiskolán az első éveim kemény stúdiumokkal teltek. 1949-ben a főiskolán életbelépett az ún. „reform". „Cél – a szocialista realizmus!" A képzés teljesen a szovjet képzőművészeti akadémiák mintájára történt. Például hat hétig kellett satírozni egy nyomorult gipszfejet, ami fantasztikus volt, mert ezt egy hét alatt is el lehetett volna tisztességesen végezni. Ha az embernek nem járt a keze, a demonstrátor rászólt: – Muray elvtárs! Miért nem dolgozol?

Mi volt a diplomamunka témája?

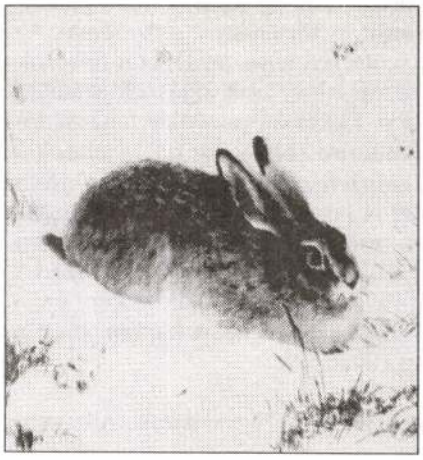

•Békeplakátot festettem, amin a galamb volt a lényeg. Kezet, fészket és benne galambot ábrázoltam.

Úgy érzem, hogy Ön az állatvilággal – elsősorban a madarakkal – kapcsolatos képzőművészeti megbízásokat vállalt el, hiszen így el tudta kerülni a politizálást...

•Igen. E téma teljesen apolitikus volt. Egyébként szakemberek – akik eddig munkáimat elemezték – azt mondták nekem, bizonyára így kaptam „gellert"; ezért nem ábrázoltam a valóságot, az életet, a konfliktusokat, meg a katarzist, hanem elvonultam a természetábrázolás „köpenye" alá. De ez valójában így is volt, s ez teljesen logikus következtetés. Ez kibúvás volt a kor társadalmi problémáinak ábrázolása elől. Egyébként is azzal foglalkoztam, ami mindig is érdekelt, és szerencsém volt, hogy az állatok iránt mindig érdeklődtem.

A Művelt Nép Kiadótól megbízást kaptam vadásztörténeti témájú irodalom illusztrálására. Ezután már felfigyelt rám a MOKÉP is, és állatok ábrázolásával kapcsolatos munkákkal bíztak meg. Az első megbízásaim közé tartozott Homoki Nagy István Cimborák című filmjéhez készített plakát, később még jó néhány Homoki Nagy-filmhez készítettem plakátot. Aztán Kollányi Ágoston természetfilmjeihez, majd a külföldi – lassan „bejövő" – Walt Disney-filmekhez is én készítettem plakátokat. Úgyhogy e munkák az állatokhoz, a természethez való kötődésemet még inkább igazolták, így alkotásaimat sokan – gyerekek és felnőttek egyaránt – megismerhették.

Ennek köszönhetően amikor az Állatkert 100. évfordulóját ünnepelte, a főigazgató megbízott a jubileumi plakát tervezésével, így „bekerültem" abba a „bizonyos fiókba"! Onnan már nem is akartam kikerülni és leginkább ilyen jellegű munkákat vállaltam el.

Készített-e vajon „statisztikát" arról, eddig hány madarat, illetve madárfajt ábrázolt?

•Hazánkban 340 körüli madárfaj él. Azért mondom ezt ilyen bizonytalanul, mert ez a szám mindig változik. Ezt mind ábrázoltam, hiszen a *Védett madarak* című plakátot is én készítettem. Azonkívül a hajdanában huszonnégy vadászható madarat is ábrázoltam – ezek száma lecsökkent tizenhatra. A 340-ből kétszázat biztosan felismerek röptében és a hangjáról is. A Magyar Vadászok Országos Szövetsége megbízásából 1973-ban a vadászok vizsgáztatására – természetvédelmi célból – elkészítettem azt a kis füzetet, amelyben huszonhárom védett madárral ismertettem meg őket. E füzet nagy sikert aratott: kétszer lett utánnyomva, és a színes képek miatt szétkapkodták.

Oktatási célból készült plakátjai ma már közismertek. Melyik madarasplakátja volt a legsikeresebb, amely a gyermekekkel is megszerettette a madárvilágot?

• *Védett madaraink eszmei értéke* című, sárgával díszített, négy darabból álló plakátjaimnak volt nagy visszhangja. De ennek megvan a sajátos „történelmi" előzménye. Az 1970-es években ugyanis megjelent a védettségről szóló rendelet, amelyben felsorolták a védett madarak eszmei értékét. Teljesen áttekinthetetlen, csak jogászok számára használható „száraz" lista volt ez a Magyar Közlönyben. Ekkor én esztétikai tanácsadója voltam a Természetvédelmi Hivatalnak, ahova Rakonczay Zoltán vett fel az amerikai utam után, nagyon fellelkesülve az USA-ban látott nemzeti parkok színvonalán. Neki tanácsoltam e plakátsorozatot, amelyet fél év alatt el is készítettem. Hatvan valahány madár színes ábrája volt e plakáton, és a többieket később – évek során – rajzoltam meg. Elvileg ezeket a plakátokat „terítették" az iskolákban – ingyen –, de került azért a pályaudvarokra, meg a lakossághoz is. E plakátok révén lettem – tulajdonképpen – ismert, és ez talán az oktatásban is a „fő tettem". Annak idején ezért kaptam meg a Környezetvédelemért kitüntetést a Természetvédelmi Hivataltól.

Ön ismert könyvillusztrátor is!

• E munkákon kívül öt búvárzsebkönyvet is illusztráltam: Díszmadarak, Állatkerti madarak, Házi állatok, Madarak II., Lovak.

Legutóbbi madaras illusztrációi hol jelentek meg?

• A Magyar Vöröskönyvben. E könyv felsorolja a kiveszőfélben lévő állat- és növényvilág fajait; ez nemzetközi rendszer, számos más államban is létezik. A könyv arra a veszélyre hívja fel a figyelmet, hogy melyik kiveszőfélben lévő fajokra kell vigyázni.

Vállal-e ma illusztrációs munkát?

• Bármilyen szép munka is, ma már nem vállalok, mert a szemem eléggé tönkrement – inkább táblaképeket festek –, mert ilyen miniatűr illusztrációkat nagy türelemmel és szeretettel lehet csak csinálni.

A természet ismerőjeként hogyan látja napjainkban a természet és az ember viszonyát?

• Nem értem az embereket! Hiszen – elvileg – a föld legmagasabb rendű élőlénye, és tényleg csodákra is képes. Rövid idő – mindössze hat évtized – amit megéltem, és ez idő alatt óriási változások történtek a világban. Az emberiségnek meg kell tanulnia, hogy ez az élőhely véges, és szükségünk van levegőre, vízre, mert nem lehet helyrehozni, mesterségesen tisztítani és visszaállítani valamiféle ökológiát. Sokkal nehezebb és kilátástalanabb a természet, mintsem eredeti állapotának helyrehozatala, odafigyelni és vigyázni rá. A természet oly pazarló, meggondolatlan, ostoba, rövid távú kizsákmányolása folyik, amin csak felháborodni lehet. Ami pedig a bősi vízlépcsőt illeti: tudós nem vagyok, de azt tudom, hiába védjük a madarakat törvénnyel – mert ugye eszmei értékük van –, ha az élőhelyük megváltozik, nincs az a védelem, amely meg tudná őket menteni. Mert az élőhely drasztikus megváltoztatása tönkreteszi először a növényeket és „lánc" révén az ott élő kisebb állatokat, rovarokat. És azután az egyre följebb „megy", s a „csúcson" az ember van... Ezt nem látjuk be!

Gyermekkoromban gyakorta láttam őrgébicseket – a verébnél valamivel nagyobb madár –, amely a nyárfák ágaira fészkelt és rovarokkal táplálkozott. Ezt a madarat akkoriban a Duna mentén lehetett látni, és most évek telnek el, hogy lássak egy őrgébicset! Ugyanis a vegyszeres szúnyog- és gyomirtás – meg mindenféle „irtás" – megöli azokat a rovarokat, amelyekkel e madár táplálkozik (az őrgébics máját, szervezetét is megtámadja, mérgezi a vegyszer). És ez „csak" egy példa!... A Dunavíz csatornába szorításával – és egyéb szörnyűségekkel – beláthatatlan hibákat követnek el az emberiség ellen!

MDK

Murayné Meyer Maja

Magyar plakát 66. 5.magyar plakát kiáll. Műcs. 1966. dec.

Murbach Johann Peter, lakatosm.

Budán dolgozott. Budán polgárjogot nyert. 1737. IX. 16.
250.o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Murbeck József

pesti könyvkötő

1719-ben neje, Katalin

elhalt. 1721-ben lett

pesti polgárra. 37 éves

korában 1713. jun. 30

az ör agyontötte.

vród

z

Némnyomdászok

60. l.

Murbeck József
könyvkötő
Pest 1719.

1.

Romhányi
84. l.

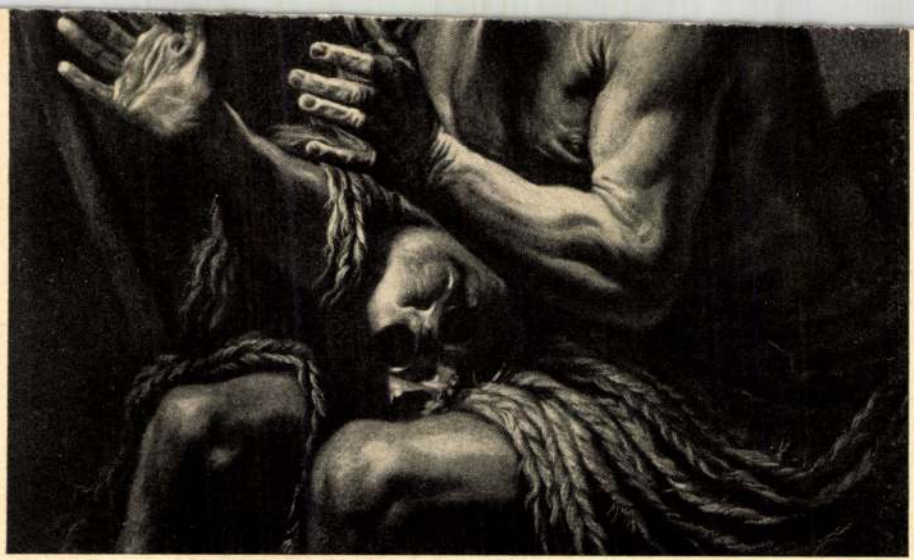

63.

Mürcsianu Sever

kul. Naszód 1858-ban

1879-80 Bècsi akadèmia
jh. zy

Milano V. 21.

Verdi: Elmondja milyen nagyszerű fogadtatásban volt része Kölnben, ünnepelték, elefántcsont karmesteri pálcát, ezüst és arany levelű koszorút kapott. Megállapítja, hogy a láthatatlan zenekar ugyan Wagnertől származik, de nagyon jó gondolat.

Verdi: Az Aida nagy sikere nincs megmételyezve a wagnerizmus rémes frázisaival, a közönségben érzelmeket keltett.

Wagner: Gyerekek csináljatok valami újat! Mindig újat, ha ragaszkodtok a régihez, improduktívak lesztek, a legszomorúbb művészekké váltok,

Verdi: (Felhívja a fiatalokat hogy írjanak, ne törődjenek a közönséggel, csak saját dolgukkal... A francia és a német operaházak előadásai sajnálatosan rosszak, bár a francia rendezés kiváló, de a zenei rész pocsék... Berlinben siralmas előadásokat láttam, az énekesek abszolút rosszak, a közönség alszik vagy lelkesedés nélkül megy haza... Ha az olasz zeneszerzők Wagnert utánozzák, zenei bűnt követnek el, sőt ártalmas, felesleges munkát végeznek.

... Ez az alkotói és emberi viszonyukra jellemző diskurzus, ma már zenetörténet, amelyet a Musica Viva szellemes fotó montázsként illusztrál a négy géniusz „baráti találkozójáról".

Elismerések

Rost Andrea Liszt Ferenc-díjas operaénekes, Érdemes Művész „hazai és nemzetközi sikereiért, az operairodalom szoprán-szerepeinek kiváló tolmácsolásáért"

Kossuth-díjat,

Keres Emil Kossuth-díjas színművész, Kiváló Művész művészi pályája elismeréseként,
Sótonyi Péter akadémikus, a Semmelweis Egyetem egyetemi tanára, az oktatás-nevelés és kutatás terén végzett kiemelkedő, nemzetközileg is számon tartott eredményeket felmutató munkássága elismeréseként a

Magyar Köztársaság Érdemrend Középkeresztje

Banner Zoltán művészettörténész, író, előadóművész,
Muray Róbert festőművész

Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt

kitüntetést kapott.

Szirmayné Bayer Erzsébet művésztanárnak kiemelkedő művészetpedagógiai munkássága elismeréséül Életmű-díjként a

Magyar Rajztanárok Országos Egyesülete emlékérmet

Kaiser Lászlónak a Magyar Újságírók közössége újságírói teljesítményéért **Lant és Toll** díjat **adományozott.**

Udud István a Berzsenyi Dániel vers- és prózamondó versenyen első helyezést ért el.

Polner Zoltán
Szent Margit könyörgése

A Kárpátok őszi lejtőin át
napok óta
tengerként zúdul alá miránk
gyilkos horda.
Uram, ugye, te láttál mindent,
segíts rajtunk, más nem segít meg!

Téged siratlak, te földönfutó
néma ország.
Szent zászlóinkat előbb-utóbb
elorozzák.
Uram, ugye, te láttál mindent,
segíts rajtunk, más nem segít meg!

A földek, mint a pernye. Harmatát
tűz zabálja.
A gazda sír és akasztja magát
gerendára.
Uram, ugye, te láttál mindent,
segíts rajtunk, más nem segít meg!

A nemzet keresi halottait
a mezőkön.
Égbekiáltó vesztőhely ma itt
annyi börtön.
Uram, ugye, te láttál mindent,
segíts rajtunk, más nem segít meg!

Őseink mindig is szabadok,
büszkék voltak.
Ha kellett a nép is hallgatott
s nem hódoltak.
Uram, ugye, te láttál mindent,
segíts rajtunk, más nem segít meg!

Szerelmetes, nagy Patrónánk, fogadj
oltalmadba,
s nézz az egek koszorúja alatt
a magyarra!
Uram, ugye, te láttál mindent,
segíts rajtunk, más nem segít meg!

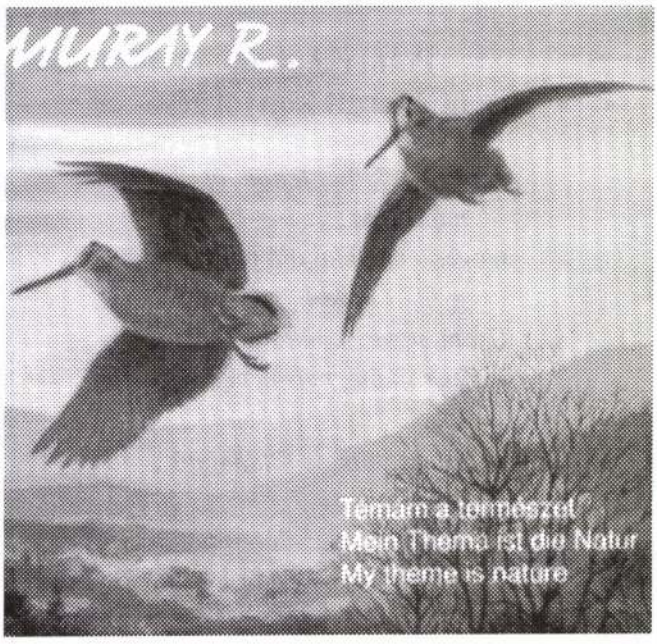

Muray Róbert, a magyar természetfestők doyenje háromnyelvű albumban mutatja be változatos, színes életútját. A több mint kétszáz oldalas kötet gazdagon illusztrált, négyszáznál több színes ábrát, fényképet és festményei reprodukcióit tartalmazza.

* * *

„Gumicsizmám lehúztam, puskámat letettem... Nincs más hátra, mint emlékezni kalandokban gazdag életemre. Mivel múzeumom nem lesz, ezt a könyvet hagyom utódokra. Ez ugyan egy bő válogatásnak látszik munkáimból, de én tudom, hogy milyen hézagos. Talán ha munkásságom, élményeim tizedét tartalmazza. Ettől függetlenül remélem, hiteles képet nyújt életemről, amely a természet szeretetében és szolgálatában telt el."

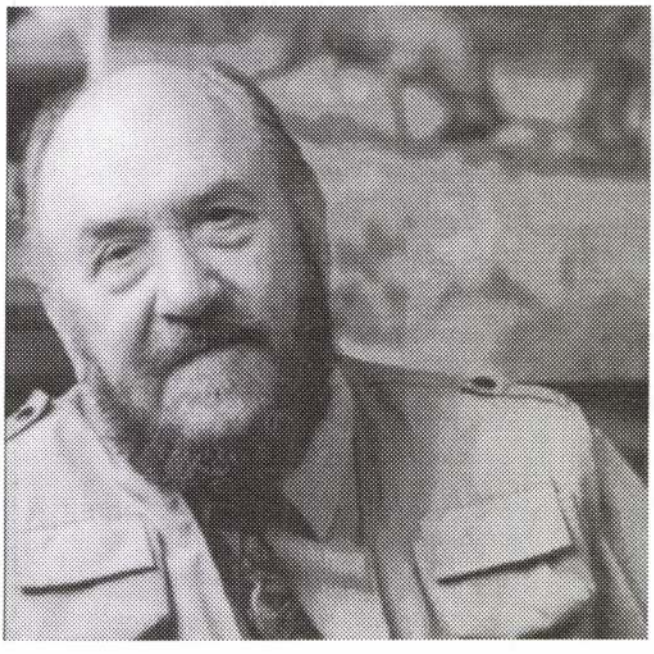

Muray Róbert
Portréfotó: Chochol Károly

Művészek és alkotások

A Budavári Örmény Kisebbségi Önkormányzat első kiadásaként a könyvesboltok polcaira került ***Benedek Katalin „Művészek és alkotások"*** *című tanulmánykötete. A könyv bemutatójának a Litea Könyvesház adott otthont.*

„Mindenkinek hatalmában áll taszítani vagy magához vonzani a szépséget. Ha befogadjuk, egész emberségünk kap méltóságot tőle, látásunk, viszonyaink, gondolkodásunk nemesedik általa. Hogy azonban ez így legyen, nem elég az elhatározásunk: **a kultúrát ugyanis tanulni kell"** – írja **Dávid Katalin** művészettörténész Benedek Katalin Művészek és alkotások című kötetének előszavában. Mint a bevezető sorok írója hozzáteszi: ez a könyv egy határtalan nagy anyagból a vizuális kultúrára, a látvány művészetére koncentrál, tehát a képzőművészettel való találkozás lehetőségét nyújtja, így értékként ajánlja az olvasó figyelmébe.

Benedek Katalin számára az érték, ahogy önvallomásában olvashatjuk, időtől, kultúrától függetlenül állandó; mindegy, hogy amikor véleményt alkot művészről, művészetről, az milyen messze van térben és időben. Az értékközpontúság vezérlőelve alapján tehát, ha a könyvet átlapozzuk, megbizonyosodhatunk arról, hogy jól megférnek egymás mellett az ősi romokat megörökítő fotográfiákról, a l–20. századi önarcképekről, vagy éppen a Bartók zenéje által ihletett fafaragványokról, illetve mindezek alkotóiról írt tanulmányok.

A szerző, aki 1977 óta a Magyar Nemzeti Galéria munkatársa, s jelenleg főmuzeológusa, írásai kapcsán bátran vállalja személyes érintettségeit. Nem véletlenül szerepel elsőként a válogatáskötetben Benedek Elek és szobra: a híres mesélő felmenője, apai ágon. Erdélyi magyarörmény, görögkatolikus gyökereihez való kötődése is érezhető a válogatás tematikájában.

A Művészek és alkotások című könyvet – mely a művészettörténész első önálló kötete – nagy számú érdeklődő előtt mutatta be az örmény kisebbségi önkormányzat a Litea Könyvesházban. Az eseményen **Gosztonyi Máriától,** a testület elnökétől megtudhattuk: terveik között szerepel, hogy Benedek Katalin írásaiból egy újabb kötetet állítsanak össze, de szeretnék Dávid Antal Iván: Háromszék nem alkuszik című munkáját is kiadni a közeljövőben.

K.

MUSTÓ JÁNOS

emlitve mint a 11.Salgótarjáni Tavaszi Tárlat résztvevője
ld.Szüllősy Enikő

P.Szabó Ernő:"indulnunk kell Don Francisco"
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/18.sz.34.o.

iája = Bibliografija miniatjurnyh knig = Bibliography of
.] Janka Gyula. - 1973/1974. - Budapest : Müszaki K., 1976
- Ill. ; 7 cm.
enés: 1972.
vü kiadvány.

OSZK P 3.

a Kohó- és Gépipari Tudományos Müszaki Tájékoztató Intézet
/ fel. szerk. Garami János ; szerk. biz. elnök Prockl Lás
né. - 10. évf. 1. (1976). - Budapest [szerkesztőség helye]
egedi Nyomdaip. Váll.). - Ill. ; 29 cm.

967, dec.).
a BNV-re angolul, magyarul és oroszul.
enként : 40 Ft számonként.

OSZK H 49.

sának Közlönye : a Végrehajtó Bizottság hivatalos lapja. -
- [Miskolc] : [Miskolc m. Város Tanácsa V.B.], 1976 (Misk
. - 29 cm.
972, jun.).

OSZK H 61

MUSTÓ János festő

MUSTÓ JÁNOS festőművész grafikai munkáiból nyitottak meg tárlatot a Salgótarjáni Síküveggyár KISZ-galériájában. A kiállításon a művész huszonhárom nagyméretű lapja látható.

Népszabadság 1983. IV. 30.

Búza Barna keresztútjai

A Képzőművészeti Kiadónál – közel húsz esztendő alatt – a Mai Magyar Művészet sorozatban 99 kötet jelent meg. **Vajon miért nem jutott egy könyvecske Búza Barna életútjának**? Ne keressük a választ!

A mai szobrászat jeles képviselője decemberben ünnepelte 90. születésnapját. Kötete csak most kerül a művészetek iránt érdeklődők kezébe.

Búza Barna keresztútjai. **A cím képletes is lehet**. Igaz, hogy szobrászművészünk munkásságának tekintélyes részét az egyházművészethez kapcsolódó munkásság teszi ki – ebben is legjelentősebbek a keresztútak. Élete során nehéz keresztet hordott. Háború, munkaszolgálat, hadifogság, méltatlan mellőzés, a segítő, megértő feleség elvesztése, egyetlen leánya tartós betegsége. Alázatosan viseli a terheket. Gyakran „befutok" műhelyébe. Néha erőt gyűjteni. Határtalan optimizmusára, végtelen nyugalmára, megértő, segítő tanácsaira szükségem van.

Csodálom. Reggelente ma is körbefutja a Százados úti művésztelepet, majd egy kis jóga és a műterem. Mintázás, faragás. Érem, szobor.

Nehéz fizikai munka. És az ügyintézés.

Ha szükséges, beugrik kocsijába és irány az új szobor színhelye, az öntöde vagy a hivatal.

A Józsefvárosi Önkormányzat, a Béres Rt. és Sarkad Önkormányzatának segítsége nélkül a könyv nem jelenhetett volna meg.

Geröly Tibor

A kötet címlapja

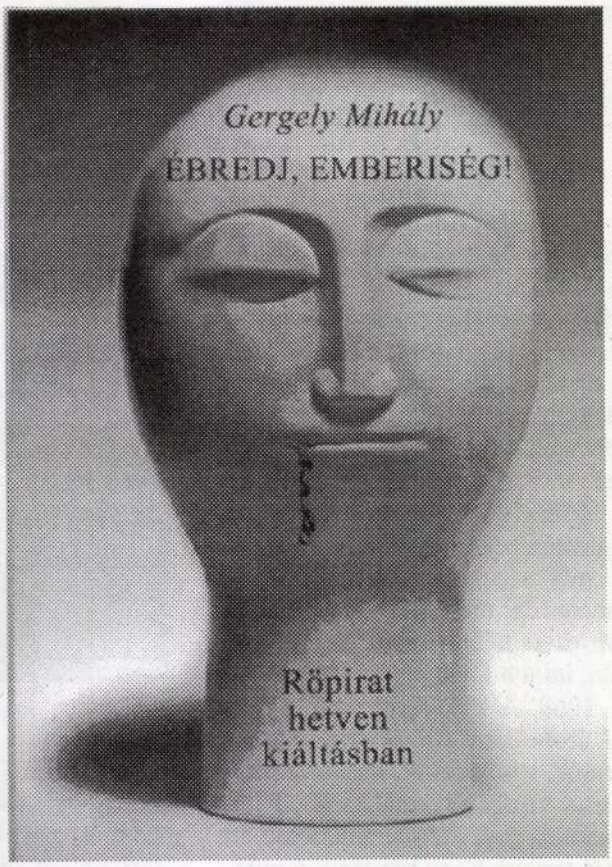

A kötet címlapján, Kass János: vérző fej című műve
Hét Krajcár Kiadó Budapest, 2001

„Életem első tizenöt évében falumban tanult íratlan törvényeket is máig követtem: aki elsőnek pillantja meg a pusztító lángok fellobanását, annak (közelükben tartózkodva) félre kell vernie a harangokat, de legalább tüzet kell kiáltania. Egymás után születő írásaimban – a népünket pusztító devianciáikkal harminc éven át foglalkozva – érlelődött meg bennem az íróra kötelező törvény: aki találkozik valamely fontos igazsággal, és felismerte azt, többé nem maradhat néma.

Nyolcvanadik éve vagyok utasa a halálveszedelmes útjára tévedt-térített Emberiség-Titanic hajónak. Gyermekeimmel, unokáimmal és hat milliárd embertársammal közös sorsban én sem tehetek mást, mint a Titanic távírásza: kopogom a világszerte még ismert morze- és Gutenberg-jeleket:
Ti-ti-ti-tá-tá-tá-ti-ti-ti. S.O.S! Ébredj emberiség! S.O.S!"

Gergely Mihály

* * *

Vádolom a magyar politikát a magyar nép életének minden sötétségben maradásáért... Vádolom a magyar politikát, hogy a világkrízisben csőd előtt álló magyar népet egyetlen irányeszmével nem siet lábraállítani..."

Móricz Zsigmond 1923

* * *

A földgolyó kicsi a kiáradt emberi indulatok számára: mindent elöntött, mint egy új özönvíz, a támadás szelleme".

Márai Sándor 1942

Meszlényi Attila

Robi bácsi műterme

Muray Robi bácsi az idén 70 éves. A szó mindkét értelmében szép kor ez annak, aki testi-lelki egészségben éri meg. **Férfikora teljében érezheti magát**, s alkalmat kap visszanézni, egészben látni életét. Adjuk hozzá mi is, amit adhatunk: a mások tekintetének tükörcserepeit, róla szóló **emlékeinket**.

Képei közül legelevenebben régi műtermét ábrázoló festménye él emlékezetemben. Nem őt magát, hanem régi műtermét ábrázolja, de épp ezért talán többet mondhat el róla, mint a közvetlen portré.

1968. A középiskolában Péterrel, Robi bácsi fiával osztálytársak lettünk, s jó barátok. Jártam hozzájuk a Visegrádi utcába. Ha Péter apja nem volt otthon, s nem kellett attól tartani, hogy zavarjuk a munkában, bemerészkedtünk a műterembe is

Micsoda varázslatos birodalom! Festmények nemigen voltak benne, hiszen Robi bácsi tervezőgrafikus, akkori szóval: **alkalmazott grafikus** volt, mégpedig kiváló. Műterme grafikusműterem. Rend, tisztaság. Nem patikai, hanem múzeumi. S ami csak látható, különleges és megkapó.

Bal felől sötétsárgára érett falépcső vezetett a galériára, ahol a kincsek felett barokk kori, festett templomi faszobor őrködött, naiv, őszinte áhítattal. A terem másik végében mélyülő zugban kényelmes és barátságos alvókuckó, vastag, meleg szürke pokróccal letakart heverő. Középütt pedig tér és tér, amennyit lakásban sosem láttam. A hatalmas íróasztal és rajzasztal semmit nem tudott elvenni belőle.

Fehér, szinte láthatatlan polcok, s rajtuk, ahogy a falakon is, gyönyörű és izgalmas tárgyak. Régi falióra csodás festésű számlappal, mutatók nélkül. Egy pár kitömött fácán. Dobójáték kék-vörös-fekete céltáblája (használatra).

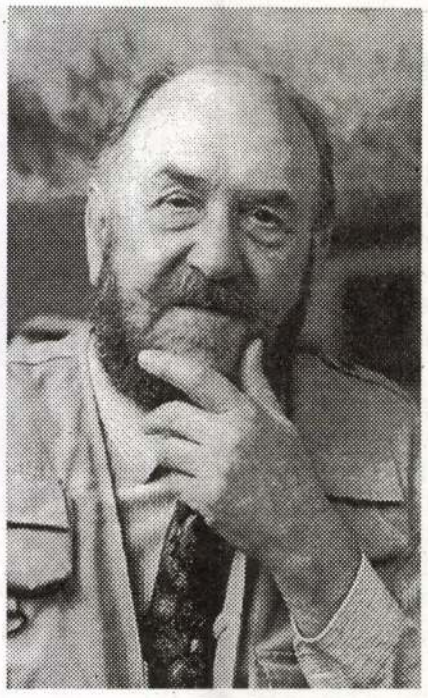

Muray Róbert

Könyvritkaságok polcszámra, közönséges halandóknak hozzáférhetetlen grafikai, ornitológiai és vadászati szakkönyvek, albumok. Egy mennyei ultramarinkék színű öreg szódásüveg. Igazi, nagyszerű távcső, amely új világot nyit meg az elámult kamasz előtt. Egzotikus faragványok. Festett, mázas cserépedények, népművészetünk legnemesebb hagyományait képviselve. Felsorolhatatlan. A bűvös Bolt és egy múzeum ötvözete. Mint múzeum, nem szakosodott semmire. Nem az ismeretek tárháza volt, hanem… mié is? Azt hiszem, a szépségé. A tárgyak egyetlen közös tulajdonsága a ritka, nem mindennapi szépség volt, s nem feltétlenül a hagyományosan elismert, hanem a gyűjtő által frissen, bátran felfedezett szépség. Funkciótlan, átgondolt és átérzett társításuk által a dolgok még szebbekké váltak. Elhelyezésük levegősen tagolt. Mintha nagyszerű kiállításrendező, belsőépítész és lakberendező egyesített tehetsége teremtette volna ezt a pompásan lakható teret, amiben nyoma sem volt múzeumi feszélynek, s amiből nem kellett az értékes tárgyak védelmében kitiltani az életet, gyerekeket.

Gazdag fény áradt minderre. A szemközti nagy falat a hatalmas ablak hosszú, lapos félköríve töltötte ki, s azon át háztetők szabálytalan, változatos végtelenjére lehetett kilátni, csókák és galambok világára; a Visegrádi utcából kiszabadulva egy magasabb, metafizikus térbe. Ez a hely együtt volt minden, amire az embernek szüksége lehet egy nagyváros közepén: nyugalmas alvóhely, tágas territórium, esztétikai vadászterület, játszóterem, az égre és a világ felülnézetére nyíló, elmélkedő toronyszoba, kincsesház, legfőként pedig műterem. Olyan világos volt benne, mint egy felvilágosodás korabeli tudós és egy keleti misztikus elméjében, s az egészet – nem tudom másként mondani – ózondús ihlet töltötte be.

Lapjára esett kispolgár-ivadékként itt éreztem meg életemben először a szellem, a szépség mint létforma ízét. Itt láttam: hol és hogyan kellene, lehetne az embernek élnie és alkotnia, olyan térben, amely termékeny és várakozásteljes vákum módjára húzza ki belőle mindazt, amire képes, vagy annál is többet. Valami megszületett bennem, mikor először léptem ide, s bevallom, emléke ma is gyönyörteljesen fájdalmas, jogtalan honvágyat kelt bennem.

Hetven év, hetven kép

címmel idén három kiállítás reprezentálja Muray Róbert munkásságát. Májusban a **Pilisi Parkerdő Rt.** Budapesti Székházában volt tárlata, **szeptember 19-én** 11.00 órakor a Természettudományi Múzeumbani kiállításán (VIII. Ludovica tér 6.) Feledy Balázs méltatja munkásságát. (Megtekinthető november 11-ig, kedd kivételével) **Október 11-én 18 órakor** pedig a Csepel Galériában (XXI. Szent Imre tér 3.) Szemadán György nyitja meg az – **élet keresztmetszete** – alcímet viselő tárlatát, melyet november 4-ig láthatnak az érdeklődők.

Gheorghe Mureşan

1949 szeptember 12-én született Kolozsvárt. Tanulmányait 1974-ben fejezte be a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola szobrászati karán, ahol Virgil Fulicea volt a tanára. 1970-től rendszeresen részt vesz a megyei és az országos tárlatokon. Egyéni kiállításai: Déva (1977, 1982). Több hazai és nemzetközi csoportkiállításon szerepeltek alkotásai: Déva (1975, 1977, 1979, 1980), Kovászna (1977), Bukarest (1978, 1980), Marosvásárhely (1979), Hyvinkää (Finnország 1981), Moszkva (1988).

12 erdélyi képzőművész
Br 1992

Adress
4300 Tirgu Mureş
Marosvásárhely,
B-dul Pandurilor
nr. 25/17
Tel.: 954—47733
Romania

Ereklyetartó
fa
32x28x25 cm

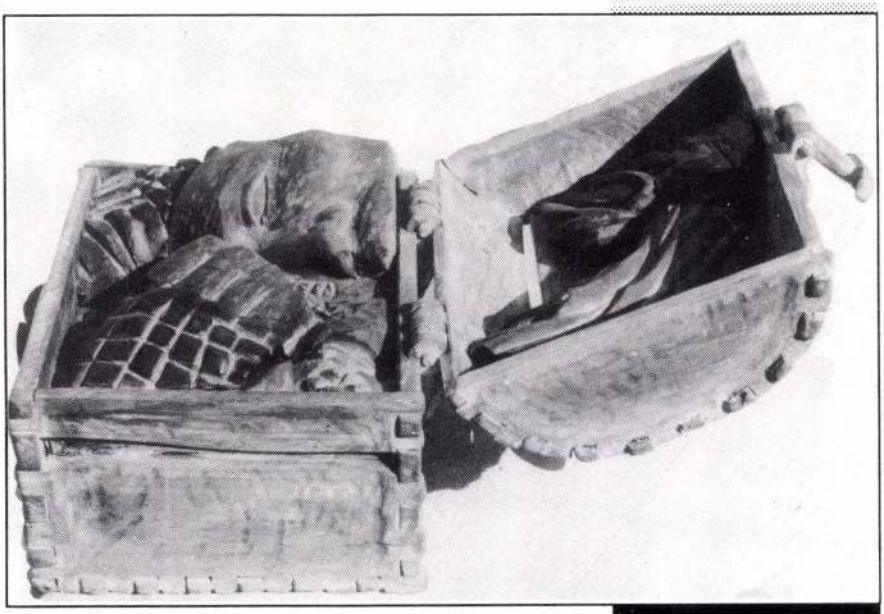

Sánta Csaba

1964 április 6-án született Szovátán (Maros megye). 1982-ben végezte a Képzőművészeti Líceumot Marosvásárhelyen. 1990-ben államvizsgázott a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola szobrászati karán és szülővárosában telepedett le. Csoportos kiállításokon részt vett: Marosvásárhelyen (1981), Kolozsvárt (1986, 1988), Franciaországban (1990), Sepsiszentgyörgyön a második nemzetközi kortárs művészeti kiállításon (1991 Médium 2) és Százhalombattán (1992).

Address
3995 Sovata
Szováta
str. 1 Mai Nr.58
Tel. 954-78116
Romania

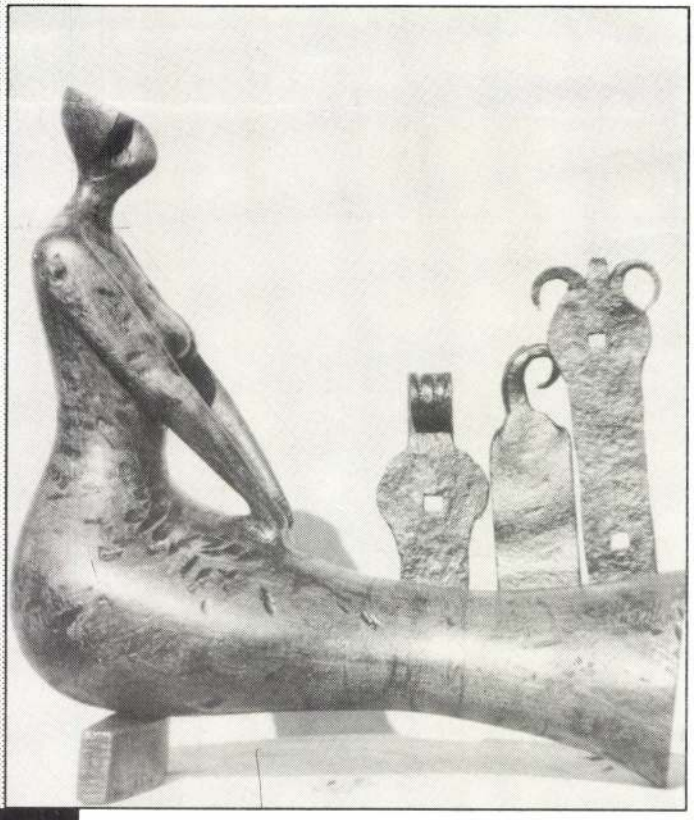

Kompozíció
Fa, fém
32x45x12 cm

MURRAY, nyomdász

A Soproni Muz. grafikai gyüjteményében kb. 100 portrék sok Széchenyi ábrázolás.-Ezek jegyzéke:

6./.-Széchenyi István térdképe.
Hering Georges Edwards/1805-1897/rajza után Greatbach Williams/1802-1859/. 1839. Acélmetszet. ~~Kiadó~~
Kiadó: Murray, London. 21.2+13 cm. -Előkép: Barabás. 166.old.

DAVIDNÉ ASKENOZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyüjteményének jegyzéke 157.old

ARRABONA, 14, A Xantus János Múzeum évkönyve, Győr, 1972

Murvai Rozália

A gyulai művelődési házban megnyílt a képzőművészeti szakkör két ifjúsági tárlata, melyen szerepelnek munkái.

(N.L.): Képzőművészeti körök kiállítása Gyulán.

Békés Megyei Népújság, 1976. jún. 19.

Mucsi János

Mucsi János a hetvenes évek elején szocialista szerződést kötött a Nógrád megyei Állami Építőipari Vállalattal Nógrádban.

Menyhárt László: Együtt folgozni, együtt gondolkozni.
MŰVÉSZET, 1976. február - 38. oldal.

Mursinszky Nagy Endre
festő

M.D.K.

Gárdonyi Géza képmása

Biraukció 1957. Budapest.

22 l.

M.D.K.

Mursinszky Nagy Endre

A Mücsarnok tavaszi nagy tárlatán 443 kép és szobor között szerepel kiállitott müve.

Képek, szobrok-festők, szobrászok. c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juni. 2.
X. évf. 26. sz. 23.l.

MDK.

Murtic Edo

Kiállitott az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1965 május 4.lap -

Sterb[redacted]

Murvai András

farekas Kolozsvár

1748-ban a farekascéh vénségéhez tartozott.

Jakab Kolozsvár

III. 271. l.

MDK

Musi L.

Wienni utcarészéet, cer.

Drezdai " "

MAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. m áj.

11.1.

Musi L.

Az építészeti rajz díjat kapta az akvarell és pantell kiállításon a Nemzeti Szalonban

Magyarság, 1927 VI. 3.

Muschalek Károly

ötvös

Kőmagyötvj. 288 sz

A B C D E F G H I J K L

A B C D E F G H I J K

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

I II III IV V VI

Ruzsonyi Pál

1935.

IV. 23. 1422. sz. sala

Muschalek Carl

ötvös 1816

Said

Gyárfás Brassó 141.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Muschalek Carl

ötvös 1831-53

láia

Ozzárfás Brassó 318.

.....*mühely.*

/főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Muschalek Károly
Otvös Brassó
Kőmagyóty. 53 l.

53

...tur
...Gy: 318, 33.
... Evangeliars.
... Gy: 285, 2.

Muschalek Carl

ötvös

Lajos

Gyárfás Brassó 285.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Muschalek Károly

ötvös

irod

Cébbe Cp 1831. III. 15

+ 1853. V. 10.

Gy. Brassá Erd. Muz

381

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

M. P. K

MUSCELEAN Ion

1924-ben Nagybenyán a Szekedinkele tagja

Rési: Nagybenya ... 336. e

MUSCH András antuln

Csorna, 1786

SSz 2001. 386.

H-1126 BUDAPEST, MÁRVÁNY U. 28.
TELEFON/FAX: 06(1) 214-08-58
E-MAIL: MESMDESIGN@ADAM.HU

nyeit díszítésképpen, illetve tagolás gyanánt vésték, a k
lán pedig poncolták. Az egyező méretű darabok egyazo
tek, eltérések csak a vésett és poncolt részleteknél, ille
láthatók. A sérülések számosak, így a három legnagyo
három, kettő, kettő lába van meg (a kisebbeken megva
állatalak nyaka fölött hiányzik a farok vége, a következ

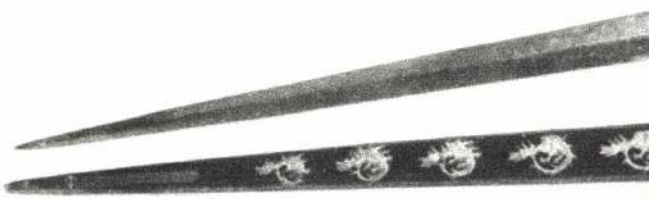

3. kép. A sárkányrendes yorki kard (Horváth 1937. i. m. nyomán,

√ Ezt megerősíti e két részlet lényegeben
keresztvas és körteformájú, prizmás g
Nemzeti Múzeum Fegyvertárának egy u
(a markolatot egyébként itt is sűrű
a két kard markolata és végső össze

* Nagy képes millenniumi hadtörténet.
Budapest, 2000. kép a 65. oldalon.

MURY, Andreas, pozsonyszentgyörgyi üvegesmester

A.M., bürgerl. Glasermeister von St. Georgen, † 76 éves korában, Pozsony, 1820 augusztus 12. (1820, II. kötet, 285 l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

ARROGÁNS NÉMETORSZÁG

Növekvő félelem

(Folytatás előző lapszámunkból)

Még az olyan rugalmas német politikusok is, mint Manfred Stolpe brandenburgi miniszterelnök, hangot tévesztenek néha. Stolpe javasolta, hogy az Odera és a Neisse két oldalán létesítsenek különleges gazdasági övezetet, egyfajta kétoldalú peremvidék-támogatásként. Hogy Berlint kihagyja, Németországban 50 kilométeres, Lengyelországban pedig 100 kilométeres övezetet javasolt. Egyes lengyel újságírók és politikusok felháborodottan reagáltak: újabb kísérlet Lengyelország gyarmatosítására! Az újságok még hasonlóságokat is felfedeztek a különleges övezet keleti határa és az 1937-es német—lengyel határ között.

A lengyelek szomszédai, a csehszlovákok eközben új tapasztalatokat szereztek a rámenős németekről. A Mercedes szerződést kötött két cseh vállalattal, teherautók és autóbuszok közös gyártásáról. Alighogy megszáradt a tinta a papíron, a svábok rutinos kapitalisták módjára azt javasolták új partnereiknek, hogy vámokkal tartsák távol az országtól a konkurenciát. A csehek meg voltak rökönyödve, hogy a piacgazdaságban egypár döntő játékszabályt csak apró betűkkel nyomtatnak ki, vagy sehogy. A németek nem értették a felindultságot. Azt meg végképp nem, hogy miért emlegetnek „germanizálást" és „gyarmatosítást", mikor csak üzletről van szó. A fogalmi zűrzavar abban az indoklásban csúcsosodott ki, amellyel Petr Pithart cseh miniszterelnök a Mercedes-ügyletet leállította, és bejelentette, hogy még vizsgálódásra van szükség, ami a kapitalizmus lényegét illeti:

— Fel kell tennünk a kérdést, milyen is a német tőke — töprengett a miniszterelnök. — Ugyanolyan-e a geopolitika kontextusa, mint a harmincas években?

Azt, hogy Prágában micsoda történelmi gyanakvás övezi a „német csekkfüzetet", jól mutatja egy vezető értelmiségi, Eduard Goldstücker fejtegetése.

— A csehek ma ugyanazzal a kérdéssel állnak szemben, amely már a XVII. század óta üldözi őket — mondja Goldstücker. — Ragaszkodni akarunk-e külön nemzeti identitásunkhoz, vagy kitesszük magunkat annak a lassú veszedelemnek, hogy beolvadunk a német nemzetbe?

Két-három nemzedék alatt ugyanaz történhet a csehekkel, mint hajdan a vendekkel, jövendöli komoran a germanisztikaprofesszor: egyszerűen eltűnhetnek.

A Mercedes-menedzsereknek meg kellett tanulniuk, hogy a volt keleti tömbben a költségszámításon túl Auschwitz és a villámháború is kötelező ismeretanyag minden tárgyaláson. A kereskedők számára gyakran nem könnyű felismerni az erz kenységet, mivel keleti partnereik minde alárendelnek a nyugat know-how és t ke utáni elsöprő vágyuknak.

A viharos Mercedes-üzleten és a Sko autógyárnak a Volkswagenhez kerülés kívül is a németek messze a legnagyo beruházók Csehszlovákiában. Ismét e tény, amely bosszantja a franciákat. Gil Martinet francia diplomata nemrégib éles tollal számolta ki, hogy az 546 nén és osztrák közös vállalat mellett mindö sze 23 francia érdekeltségű közös vál lat van Csehszlovákiában...

John Mayor, a még csak 48 éves brit mi niszterelnök a múlt alapján nem sok fenn tartással él ugyan a németekkel szemben de az nem tetszik neki, hogy Európa kel lős közepén így megnőtt a hatalmuk. Ügyesen kihasználta a kedvező alkalmat: találkozót kezdeményezett az ENSZ Biztonság Tanácsának tagjai számára New Yorkban Itt a németek távollétében megbeszélték hogyan erősíthetnék a világszervezet sze repét. Hiszen ki tudja, meddig lesz mé olyan a világ, hogy Németország nem ál landó tagja a Biztonsági Tanácsnak. Will Brandt például kimondja: a második vi lágháború győztesei nem tarthatnak igény örökös előjogokra. Akár brutálisan köz szándékát, akár barátságosan, a német po litikának sürgetnie kell, hogy Németor szágnak helye legyen a Biztonsági Tanács ban.

Valahányszor új gőgjük vagy régi hábo rúik miatt vádolták a németeket, Helmu Kohl eddig joggal hivatkozhatott rá: ő legmeggyőződésesebb európai az egé brüsszeli Európában. A németek bekapcso lása az európai népek közösségébe bizt

Két Murvai a kastélyban

Hagyomány volt néhány esztendeje még Nagykárolyban, hogy a kastélyban havonta rendeztek képzőművészeti és fotókiállításokat klasszikus zenés műsorokkal egybekötve. Május második vasárnapján a nagykárolyi MADISZ kiállításra hivott, ahol a két Murvai: György és Ervin — apa és fia — művészfotó tárlatát nyitották meg Az ember és világa címmel. Murvai György neve ismertebb, hiszen a Román Fotóművész Szövetség tagjának felvételeit tucatnyi hazai folyóirat is közölte, lapunkban is jelentek meg képei; romániai városokon kívül egyéni kiállításai voltak a volt Szovjetunióban, Kínában, Magyarországon. Fényi István költő tárlatnyitó beszédében utalt arra, hogy apa és fia művészetének bizonysága: képeik nemcsak a tárgyak, a leképezett természet látványát nyújtják, hanem azok lelkét sugallják, s továbbgondolásra ösztönzik a szemlélőt. (Fejér László)

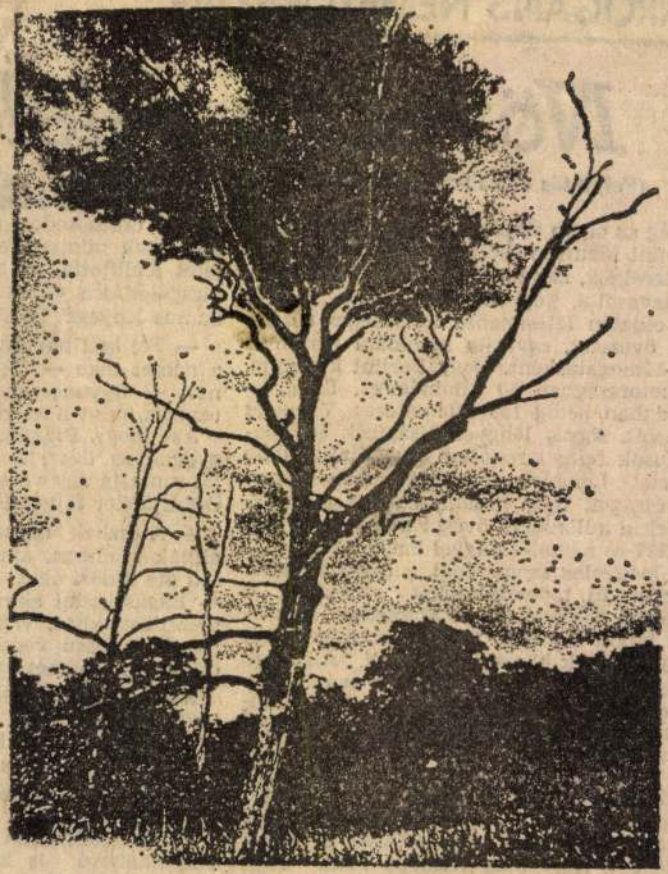

Hortobágyi emlékek

MURVAI GYÖRGY felvétele

ROMÁNIAI
MAGYAR SZÓ
BUKAREST

92. V. 15.

MDK

Murg Hugó és Dömötör Gizella

kiállitása Marosvásárhelyen

Kulturkrónika. Pásztortüz 1922. VIII.évf.
I. fele 128 l.

MDK

Dömötör Gizella

Munkácsy J.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1890.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Murgás József, festő; szül.

1886-ban mint esztergom-főegyházmegyei növendékpap
G. P. Pannini és A. Cuyp egy-egy képét másolta az Országos Képtárban.

Allegorikus bibliai tárgyú kép, mely Kohary István rabságára vonatkozik, az általa szerzett verses feliratokkal, XVII. század. A vártemplomban: br. Kohary István epitafiuma 1664-ből márványból, alján csatajelenetet ábrázoló olajfestménnyel.

Garamszentkereszt (Bars megye). A plébánián több figyelemre méltó, modern felfogású olajfestmény Murgas Józseftől, aki 1872-ben született Tájón, róm. katholikus pap lett s jelenleg az amerikai Egyesült-Államokban plébános.

Ghymes (Nyitra megye). A gróf Forgách kastély kápolnájában: Oltárkő szép ékítményes keretbe foglalt festett címerrel a várból 1739.

Gyetva (Zólyom megye) A róm. katholikus plébánia-templomban, az orgonakarzat alatt a jobboldali oltár antependiumán a purgatórium olajfestésű képe a XIX. század első feléből, a lángok közt gyetvai típusokat ábrázoló alakokkal.

Háj (Turóc megye). A róm. kath. plébániatemplom sekrestyéjében 25—15 cm-nyi üveges fakeretben vert ezüst (?) dombormű Máriát virágkehelyben ábrázolja. XVII sz.

figyelemre sem méltatott képről emlékezünk meg útbaigazításul azok számára, akik újabbkori művészetünk történetével foglalkoznak. Szepes, Sáros, Liptó, Árva, Zólyom, Hont, Bars, Túróc s részben Nyitra és Pozsony megyék templomaiban s városházaiban vannak ezek a képek, amelyeket irodalmunk eddig többnyire fel sem említett s amelyek művészi, művelődéstörténeti vagy ikonografiai tekintetben érdekesek. A sorozatot folytatni fogjuk.

Alsókubin (Árva megye). A plébánián: Tranoscius plébános vértanúsága, XVIII. századbeli olajfestmény, 133 cm magas, 110 cm széles. Négy kuruc a plébános beleit kiszakítva egy fa körül kergeti, amelyre belei felcsavarodnak. Felirata: A. R. D. Tranoscius Parochus Alsókubinensis hoc matirii genere sub Tökölianis Fidem suam confirmavit Anno 1686. 8. Junii.

Alsóorlich (Sáros m.). Ikonosztáz, rokokó stílű, figyelemre méltó egykorú olajfestményekkel a gör. kath. fatemplomban.

Alsószunyava (Szepes m.). A r. katholikus templom főoltárán szép rokokó keretben szob-

MURGAS *József*, festő, * Tájó (Zólyom vm.) 1864. Róm. kat. pap, akj Münchenben tanult s nagyobbára vallásos képeket festett (Garamszentkereszt). 1912. Észak-Amerikában plébániát kapott.

Lo-Gy-II 153-l

Pálffy János hagyom.
Pozsony 78.

tték ugyanott 1670 november 1-jén.

II:98.

, melynek
ében negyek látszanak, középterében
es toronynyal, előterében pedig F po- F, a hol
jtó köti le figyelmünket, a hátra
tt kocsi ~~halad~~ val, a melynek közelében
törekszik előre kutyáktól kisérve.
telepedett a földre; ~~kiknek egyike~~
özépütt a kanyarulatnál két ülő alak
ves végez mezei munkát a kévék mel-
ő lovasnak és a két agár előtt hala-
esthez álló vagy derékon megkötött
zipő. Jelzése alól balra: ~~S. v. RVYSDAEL~~

Becsértéke 15000 K.
a 1907. november 14-én (1429-908).

77

árban 96 és annak kivonatában IX:10.

mit einem Kirchthurm, Dorf in der Ent-
mit Goldleisten; gekauft zu Wien bei
867.-- 45 hoch 61 brt. (II. Salon No. 10)

pag 39

15.-

Murges József

1889/90

Ferkápzomfoiskávk

115. l.

Muresán L. (Felegyházi)

Képzőmiv. főiskola
Ifj kiáll
1923. márc. Ernst
Mur.

Öregnő, of.
Leányakt, of.

Ø Félegyházi Muresán

László (?)

festő

Képőhnův (fonk) ifj.

Kőrének kiáll.

1923. márc.

154 és 178 szám-

áttvé

Muresán L. – hez

Muresianu Florián

---

mul. Ó Radnán 1878 gör. katt.
1898/99 I–II I. é. rajztjel.
1899/900 I–II. 2. é. " "

Lesserák V. 258.

Tem

trmsż

Muresiánum Flórián

1898/99 – 1901/2

Ferkó pzomfoiskèvk

115. l.

Muregger Valentin, építési fizetőmester MDK

1588. febr. 1. /Érsekujvár/ "Structurárum Vywariensium solutor.

327.o.577. adat.
v.ö. 589. adat.

Kapossy János: Művészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. III.
(Közzéteszi Bánrévi György.)
Műv. Ért. 1956. V.évf. 4. sz. 318-330.o.

sszes alkotó tagjaihoz, a
1933
ih
he

ság
re *n főjegyző, Dr. Vass*
22 *mond főbíró vettek még*

s
a **a Genfben.** A Presbiteri
enz európai presbiteriánus
zongenfi kathedrálisának az
zítója igen rossz állapotban
te 000 pengő kellene, amely
elt adelkezésére. A templomot
22 la jóváhagyása alapján.
szecaiban sokszor menhely,
ka volt. 1830-ban majdnem
lezt megmenteni és restau-
lágszövetség a templom
csiny összeget is elfogad.
küldendők: Rev. Prof.
n, Geneva, Switzerland.
lt is: Maccabees Chapel

se a szentgotthárdi és sváb-
akorvosaink megállapítása
nak a gyenge, vérszegény,
nek a száma, akiket a zárt-
nk és oly intézményekben
eres orvosi felügyelet alatt
segítségével erősítjük meg
k a külföldön nagyszámban
rországon a Magyar Iskola-

Ajánlom
[illegible]
[illegible]
[illegible]

eddig két iskolaszanató-
ú fenyves erdőktől övezett
Svábhegyen, amelyekben
únövendékek vételének
gmodernebbül van be
parkokban strand-fürd
ak az üdülő növendél
nyári üdülést nyujtják
növendékeknek. A fenná
etegeket az iskolaszanat
orúbb előzetes orvosi vi
ny a kultuszminisztériu
működik és rendelete ért
jes évben ott marad
gáznak, vagy pedig
isszatérnek régi tan
anatóriumban rendes
nul folytathatják tanu
ni a most bekövetkező n
zések megkezdődnek. A
skoztatást ad és kívána
a Magyar Iskolaszanatóri
dapest, VIII., Sándor-u.
lapunkra — az egyesü

Vise

Bud

T.

EURO

film-, könyv-, lapterjesztő és

ÉRTESÍTÉS

kerület püspöki hivatalától.

Muresán (Télegyházi)

László

1918/19, 1920/21 – 1923/24

Ferkèpzomfoiskèvk

115. l.

PASZTELL (olasz: *pastello*), az a festési eljárás, amely valamely vízben oldott kötőanyag (tragant-gumi) segítségével rudacskákká formált festékanyagot rak fel a papiros felületére, amelyeknek érdekességénél fogva a festék azon kötőanyag nélkül megtapad (a kötőanyag csakis a festékszemcsék összetartásának célját szolgálja). A P. teljesen fedő jellegű, a festőalap azon át nem látszik. Minthogy a színek egymással nem keverhetők, a P.-rudacskákat igen sok színárnyalatban készítik. A festéknek a papirosalapról való lepergését rögzítő

M u r e ş a n Severus

festő XIX.XX.sz.

A jassy-i Szépmüv.Iskola tanára, naszódi származásu.

Petr.Trans.1938
520 l.-524. l.

Trajan Muresan

szobrász XIX. sz. 2 fele

Petr.Trans.1938
530 l.

Murcsán László

1923

Ki tud róla?

yzék

922. év szeptember havában a
asuti tisztviselők és egyéb alkalmazottak által
nyes heti jegyekről.

4.					5.	6.
Igényeltetik az év					Az összesen igényelt hetijegyek ára: á ~~30~~ 25 K	JEGYZET
9	40	41		hetében összesen		
hetére darab						
1	1	1	–	4	300	
K	a	az	H	árom	kaz	korona
ben						
922		IX	13 án			
			Dol			

EVOREG I. K. ISZT.

Musnai György

festő

festette az enlaki
unitárius templom
tulipános mennyezetét
1668-ban

Kővári Erdépeml.

299. l.

Irodalmát lásd!

~~Adai leletek VII. 240~~

sisakos római harcost ábrázol, vésett rajzu ezüst bori-
borított négyzetes talpon. Osztrák, XVIII. sz. — Zwei
römische Krieger darstellend. Oesterreich, XVIII. Jh.

. Márvány. Olasz, XVIII. sz. — Marmorrelief. Italien,

JS képmása. Márvány dombormű. Olasz, XVIII. sz. —

'US képmása. Márvány. Olasz, XVIII. sz. — Marmor-

a. Márvány. Olasz, XVIII. sz. — Marmorrelief. Ita-

2048. TUBÁKOS FLAKON, vörös lakk, vés
flakon, roter Lack, mit Reliefscene. C

2049. TUBÁKOS PALACKOCSKA, rubinüveg
Schnupftabakfläschchen, Rubinglas, mit I

2050. TUBÁKOS PALACKOCSKA, fekete márvá
tabakfläschchen, schwarzer Marmor, mit

2051. TUBÁKOS PALACKOCSKA, fekete boros
fläschchen, schwarzer Bernstein. China.

2052. TUBÁKOS PALACKOCSKA, festett zom
szines jelenet. Kina. — Schnupftabakfläsc

2053. ÉKSZERLÁDIKA, gyöngyház, aranyozott
kép: *Der Sauerhof in Baden*. Bécs, 1800 k.
Bronzebeschläge. Am Deckel Landschaft i

2054. CSÉSZE ALJJAL, békateknő, gerezdes fe
tasse, Schildpatt. Italienisch, XIX. Jh.

2055. TINTATARTÓ, festett zománc, mitologiai
Maleremail. Schweiz, XIX. Jh.

2056. ÁLLÓÓRA, fekete fa alapon faragott, aran
1850 k. — Stutzuhr, das Gehäuse mit Ne

2057. FUKUROKUJU, a hosszu élet istene. Ül
nyele. Magas koponyáját kendő boritja. Elefá
Japán, XIX. sz. — Fukurokuju, der Got
Hand eine Rolle, in der Linken der Schaft d
bedeckt. Elfenbeinschnitzerei. Signiert: Ra

2058. KERESKEDŐ. Álló alak. Jobb vállán

Műsnai György deák

1668-ban

festette (az enlaki (Udvarhelymegyei) unitárius templom hires hun-szekely-betűs felirásu menyezetét. Ez a festő a homoródszentmártoni templomban is dolgozott.

Kelemen Lajos: Erdélyi magyar mennyezetfestmények a XVII. szárév végéig. Művészeti Kalon (Kolozsvár) 1928. III. cz. 6-7 sz. 8. l.

Mucsnai György

és Szász

antalosok

Munc cód

Eulaki unit. templom festett mennyezete 1668.

Foglár 22, 23. l.

Orbán Balázs I. 123, 124. l.

Malonyay II. 60, 61. l.

Kelemen Lajos = Művészeti Szalon 1928. 6-7 r.

Budapesti Philologiai Társaság
II. 238.

Musnai György

az enlaki templom egyik
deszkalapjanak hun-
szökely írásu feliratának
szövegében emlitve-
mint a menyezet festője
1668.

Malmagyrépszínův II

60, 61. l.
65. l.

Huszka cikkéből idézve,
ki a menyezetet re-
neszánsz terűeknek itette
ellenére a nagyszámban
alkalmazott s így ma-
gyaros vonást elárulo
virágoknak

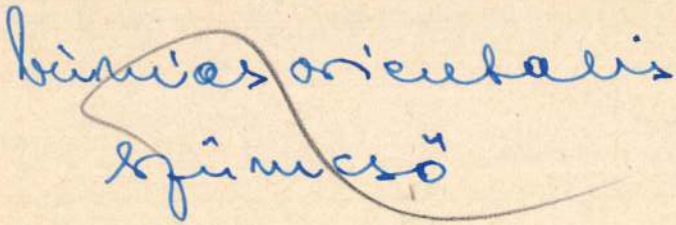

umhoz. Az ágy Zólyom-Liptó

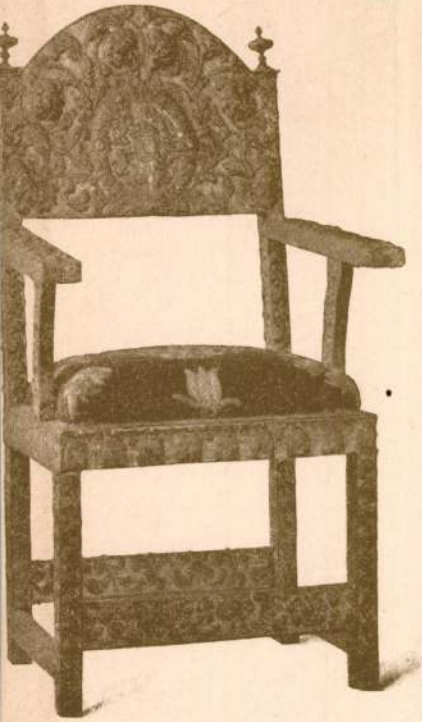

494. ábra. Szék, trébelt fémmel borított.
XVII. század. A fraknói kincstárból.

495. ábra. Előcsarnok részlete : Salle à terrai
XVIII. szá

Musnai György

1669

Enlaki unitarius
templom mennyi-
zete

erőd
z

Huszturánimo.

158. l.
160 l.

kéjekkel

1907.

asimájú, de egyoldalú
apjáú van átrázolva.
Kissé balrafordult, de szembe néz.
előre fésülte, arcza és bajusza
ingulummal megkötött reverenda és
os kabát. Felirata ~~[illegible]~~ kettős körben vésett betűkkel
RENCZ és

~~pja sima.~~

mélyitett véséssel, méretei 3.5:3.5 cm.
Emil ajándéka 1907. április hó 30-án

253

1720

Musnai György

az eulaki templom
fölirata 1688.

wód

Löwy. II. 64. l

Lásd

Orbán Balázs

A székelyföld
leírása.

Pinterits Károly:

Az írásmesterzöge.

san ismerjük /Kapornak, Türje, Z
zésre, Szent Mihály oltárokra st
céseknél /Cluny, Hirsau/ igen gy
sem egyéb adat nem maradt. Legfel
kaszban kápolnát feltételezni.

Ha a jáki uraságí karzat
ez valószinüleg francia mintára t
kegyuri karzaton ugyanis a montré
ismerünk. Az sem lehetetlen viszo
szitő faragók vitték bele a magya
szerint felépitett uraságí karzat
karzat gondolatát. A karzaton a f
helyét ugyanis igyekeztek liturgi
felelően kihangsulyozni és néha
főhajóba néző falra az oltárnak m
állitottak. A jáki karzat diszes
lően választották
motivumával szintén jellegz
kora gótika szellemében készült. é
két sárkány közt kiemelkedő férfi
templom indadiszes gyámköveinek m

Mersnai György

Jestő

erőd

Szabó Károly:

Kisebb történeti

munkái II. k.

193. l.

Buda-Pest, im September 1876.

1. – 40. U., I. – VI. Reihe

Tafel

Musnai György

festöi

Készítette az énlaki unitarius ~~ref~~ (templom menyezetének festett díszét 1668-ban, stöle való a menyezeten lévö hun-székely felirat is. A menyezeten lévö latin feliratokat is ö festette bizonyára a lelkész fogalmazása alapján. A latinul nem értö, de a székely betüket ismerö székely-ség kedveért irta fel nevét másodszor is és foltatólag az unitáriusok kedvelt jelmondata után

Jakab Elek és dr. Rádeczky Lajos
Udvarhely vármegye története a legrégibb időtől 1849-ig. Szp. 1901. 122–124.

1. „Magyar történeti életrajzok"

alatt

(Muzsnai)

Musnai György

készítette az enlakai (Udvarhely vm) kazettás mennyezetét 1668-ban

ivad

Szőke István

Udvarhely vármegye műemlékei.
Bp. 1944. 23. l.
Gépiráses kézirat
MOB kst.

A homorodszentmártoni unitárius vártemplom karzati is fentitöt valok. A templom lebontásakor ezek tönkrementek
u.o. 33. l.

I. — II. ll., 1 képes
tábla

Musnai Györgyről

és családjáról Ferenczi Sándor sok becses adatot közölt „Az enlaki rovásírásos felírat" c. könyvében.

Kel Ger 115. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS

SÁGA,

Buda

Hőgyes E

Pawlowna, zu Üröm) és A Gró
Szám (Graflich Telekisches Ha
pedig Az Izraeliták temploma
Altofen), Bejárás a barlangba
mellett (Eingang in die Höhle
A Királyi Palota Budán (Die K
kintete 1837-ben (Ansicht von
idejebeli Tsászármalom Ó Budá
türkischen Zeiten, in Altofen
lett (Das Auwinkel nächst bey
Főutszán (Das Kaiserbad in Al

. Színes kny., mér. a vk

t térrajzát fölül A Budai Főtemplom
che in der Wasserstadt), A Sz. Gel-
zsgálótorony (Ansicht des Bloksber-
p juhászné lakhelye tájja Buda mel-
iferin bey Ofen), Buda 1490-ben Corvi-
egy képről a Magyar Muzeumban (O-
Jahre 1490), Kappel Majorja, Buda
Kapplische Maierhof in Ofner Stadtka-
hegrad) és Főtemplom a Tanátsház piat-
tz); balra: Kis Máriatzell a korkato-
riazell, Jnvalidenhaus bey Altofen),
ban (Königliche Kammer in der Wiener-
sirja, Ő Budán (Grabmal des türkischen
) és Gróf Sándor palotája a György
es Palais am Georgsplatz); jobbra:
Das Bruckbad an der Donau), A királyi
tszában (Königliches Stadthalterey-
Alexandrina Pawlowna Nádorné Fő Hert-
bmal der E.H. Palatinin Alexandirna

Muskovszky László

Grafikus

1917 – 1920

Éminsk 1930

86. l.

3027

20 J. Ender.

(Sz. Beisben 1793. november 3-án. +

Eletkép.

Egy ~~et~~ szőlővel b
szegfű van ~~[illegible]~~ neg
két kezével a zöld
inni engedi. M
szoknyajába fogó
rajta felfordított
nőző ~~[illegible]~~ felnőtt hajá
annak fonatai
Kötött piros kendő,
kötény, piros szok
beretvált képű fé
piros szegéssel,
risnya, a utóbbi
ki az inni akaro
ing, kék kötény
telt vályut látu
Jelzése alól balk
Vász
Ern

Muskovszky László

Muskovszky László festőművész,
VIII. Víg-u. 26. 132-894

Bptávb 1940 szept.

ın 5 órakor a farkasréti temető halottasházából, az ág.
nyugalomra.

k békében!

y Lászlóné
Bobitsch Éva
ast Ferenc
kái és
zy László
Róbert dr.
Róbertné
Lázár Mária

csehi Prágay Zoltánné
született simaházi Totth Lenke
Angeli Róbert
simaházi Totth Gida dr.
unokahuga és unokaöccsei.

efon : Aut. 528-18.

Meskovszky László

Pest

1937. telefonja

Budapesten

A már csaknem elkés
család, mintegy hatszáz lelket s
telen és vagyontalan gazdasági
a Károlyi gróf pórházai psuztáj
szolgáltak. Ez a tény már magáb
akkor lesz igazán nagy jelentős
ilyen uj falu keletkezik. Az uj
amit a közel jövőben számos has
ben el ne vesszen az esőcsepp.

Azonban nagyon érdel
község a falusi épitészet és az
ból is. Mert régóta nehezedik a
sajátos, nemzeti formanyelvének
kátyuba jutott problémája. Antal
képzettebb vizsgálója és a hábor
nagy hozzáértéssel és sok szeret
aránylag könnyünek látszó és még

Első gondja volt az

MUSCHINEK FÁBIÁN, asztalossegéd

Budai asztalossegéd volt 1828-ban.- Orszaguti lakos.- Helyrajzi szám: 103.- Összeirási szám: 250.- 49.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old.

Az Iparmüv.Múz.Nopp Ferenc Múz. Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

JOSEPH M U S I T S A K , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:,- 462.- Herr JOSEPH M U S I T S A K
Felvétel ideje: 1842. 26.Sept.
Hová vették fel: Facset, /Facsét/. 163.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A Textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

GEORGIUS MUSCHKULY, textilfestőmester

1820-ban hat Lipto-megyei helység/Liptoszentmiklos, Nőzsahegy, Nemet-Lipcse, Jarnoc, Szelnice és Hibbe/közös festőcehet alakítottak Szentmiklosi központtal, 19 mester részvételével.-Ezek egyike:

4.- Georgius Muschkuly, Liptószentmiklós
124.old. ** 42.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

MUSIC, Zoltán Anton

Weltkunst 1984. Jah. 1. 217. p. ill

--1843 /

1867 / Pest vármegye főispáni helytartója

- 1847 / egri érsek; német nyelven író költő

9 / 1830-ban Borsod vármegye ellen-

ban Torna vármegye kormánypárti

- 1735 / erdélyi fejedelem

/ nyelvtudós

Musil Róbert, osztrák író (1880–1942)

Erki Edit: Füst Milán Budapestje, a Napló Vallomása.

Az irodalmi perújrafelvétel folyamányaként – melyet leginkább Somlyó György és Bori Imre kezdeményeztek Füst Milán ügyében – kezd méltó helyére kerülni életműve. Azaz: a magyar irodalom legelső vonalába és a legnagyobb modern európai művészekkel egysorba, Kafka és Musil mellé.

Budapest folyóirat, 1988., 7., 38-old.

Musinszky Géza

festő

l

Közlezrkiáll

1396 l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Musinszky János hollóházi festő

Kétfülű boroskancsó fedéllel
keménycserép
Rózsaczokor díszítés, festette: M.J.
1904.
Szines repr.

Sikota Győző: Hollóházi kerámia. Bp. 1961.
150.o.

Kusinszky János

hollóházi
festő festése
Tál: kemégcserép.
Szegfűcsokor díszítés
Tekete-fehér repr.

Sikota Győző: Hollóházi kerámia. Bp. 1961.
150.0.

Musinszky János

A 18/80-as évekig a hollóházi kerámia mű vézi
innovatát irányítja.

Sikota György: Hollóházi kerámia Bp. 1961.
90.o.

Drusinszky János

a hollóházi kőedény gyár festője.
1852-ben holt meg.

Sikota Győző: Hollóházi kerámia. Bp. 1961.
25. o.

Muskó János MDK

a nógrádi művészcsoport tagja.

Szerpe

Szerepelt az "Uj magyar festészet" c. kiállitáson, amely ét 1962 máj. 19-én nyilt meg a Bajai József Attila Művelődési Ház termeiben.

Bajai Hirlap 1962 máj.23.

MDK

Muskó Margit, kerám.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

MDK

Muskovszky László

UFA URÁNIA

Zoro és Huru - Tell Vilmos és fia

1885-1960 M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

Muskovszky László

MDK

"UFA URÁNIA" 1931

"Zoro és Huru - Tell Vilmos és fia" 1931.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS. Bp. 1960.

34.1.

MDK

Muskovszky László

UFA URANIA. 1931., 126x93 OSZK 190

Zoro és Huru - Tell Vilmos és fia.1931., 126x95 OSZK 161

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960. Műcsarnok.Kat. 34.l.

Muskovszky László

MDK

UFA URÁNIA, 1931

Zoro és Huru - Toll Vilmos és fia, 1931

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Muskovszky László

azOMIT által a szegedi Pick-szalámigyár felkérésére hirdetett plakátpályázaton 2oo pengős III. dijat nyert

Eldőlt pályázat. Magyar Iparművészet 1929. 171.l.

M.D.K.

Muskowszky Turi

"A Szinházi Élet Pavillon a vásáron" cimmel mutatja be tervét a lap fényképfelvételen.

Szinházi Élet. Bp. 1934. május 6-12. XXIV. évf. 2o. sz. 1o6. lap

.K.D.K.

MDK

Muskovszky László

Pick-szalámigyár 2oo pengős plakátpályázat
díja

Magyar Iparművészet, 1929. 171 l.

MDK

Szokolay B: Művészeti szemle. Erdélyi Helikon, 1929, II. évf. 1.sz.

MDK

Muslay László,
XIX.sz.e. f.

Férfiképmás. Háttere tájkép. Olf. Vászon.
Vakrámán jelezve és datálva.

v.Ernst Muzeum VI.müvészeti aukció. Kiáll. 1947 okt.
Kat. 22.l. 12-19.

Musnai Dakó György

v nevét az általa hérsített mennyiket örökítette meg.

A magyarországi műv. tört. I. 248.
Corvina 1970.

MDK

Musnai Dakó György festő-asztalos

mMennyezet és karzatkészitő mester.17.sz.

A magyarországi müvészet története I. 363.1.
Bpest,1961.II.kiadás.

M.D.K.

Musnai György, festő

Szász Andrással együtt készítette 1664-ben a homoródszentmártoni-, 1668-ban pedig az énlakai mennyezetfestményezet, melyek megmaradtak az ottani falusi templomokban.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

168. old.

Musnai György

1668

l.

A magyarság négy rajza.

II k 312 l.

Kir

azokról az alkalmazottakról - és családtagjaik
jogosító arcképes igazolvány kiállítását,

Sorszám.	Név	Állás	Az igazol- szám
1.	Török Bálint dr	törvényszéki bíró	384 A
2.	— " —	— " —	1048 F.
3.	— " —	— " —	104 F.
4.	— " —	— " —	104 F.
5.	— " —	— " —	104 F.
6.	— " —	— " —	
4			

M. D. K.

MUSNAI György asztalos, Jertő

1668. Enlaka, unit. Templom, mennyezet

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 246. II. 78. 119.

Müregger

neinet hadiépítés-

vesit vett a hires

érsekujvári erőditések

épitésében

erőd

2 Magg

36. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Muregger Bálint

l. XVI.

Pasaki vár ép

125. l.

Murillo

l.

Tarczai György

Az Árpádház
szentjei - Bp. 1930
131. l.
165. l.

nek kiadott munkák 2393 kor. 51
ebből csak.....
értékü munkát végzett, mig a töb
kozók, nevezetesen Mezei András
Dalsuffo és Sándor.....
házilagos kezelésben pedig.....
értékben készültek, mely összese
összegnek felel meg.

Budapest, 1915. december 24

i melléklettel. 1.

Murillo.

Meggar Nemet.
1947. XII. 3.; III. évf. 275.
2. old.
(: Riport. :)

Murillo festő

Uj Ember.1951.II.25.3.old

Száz éves a bazilika

Patak Jenő

A Murillo spanyol festő/1617-1682/-nek tulajdonitott fiatal szerzetes arcképe "ismeretlen festész müve"lett a muzeumi képtár rendezése során./**R.**/cikke.

Fővárosi Lapok 1870.I.IV.10.317.old.

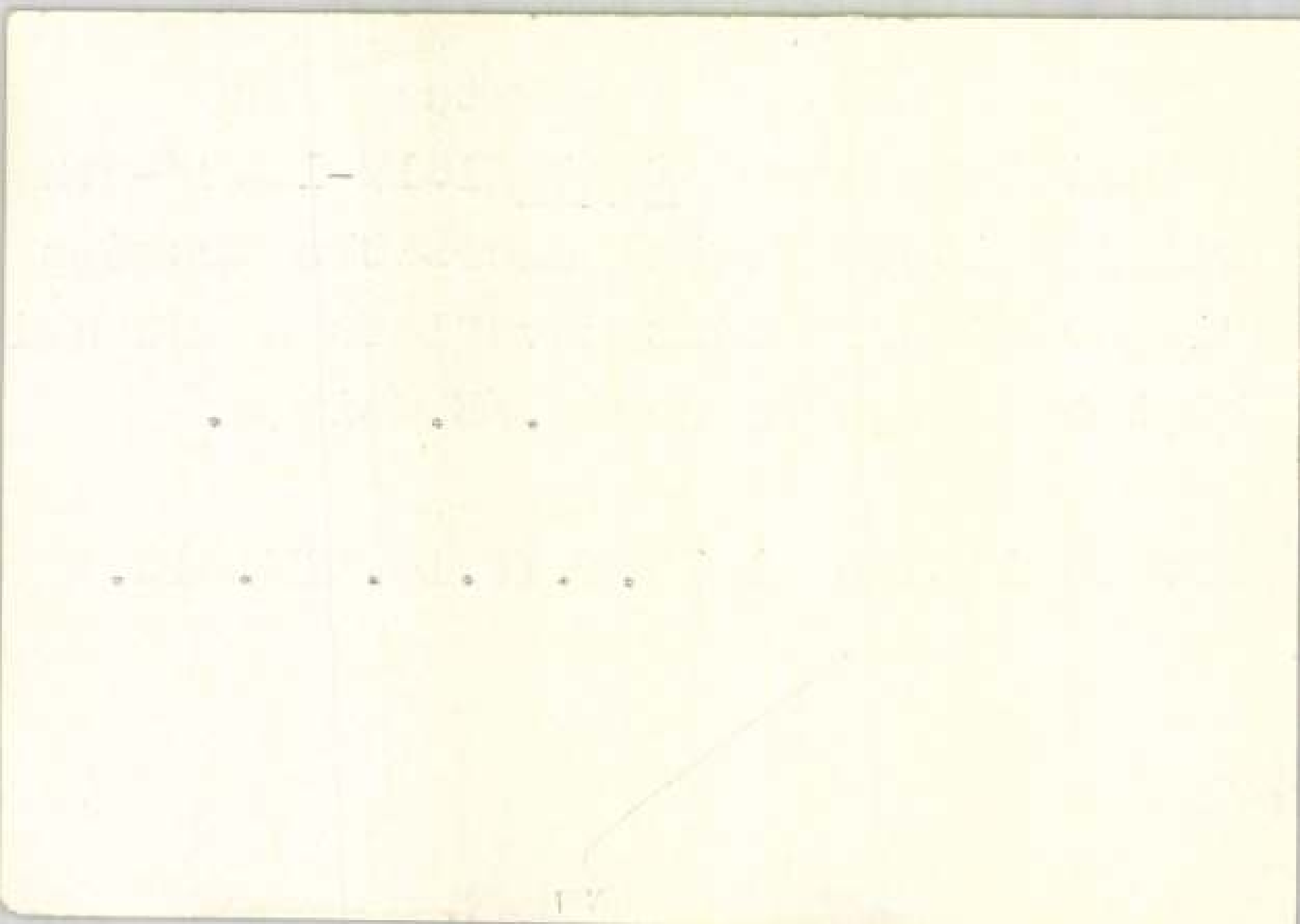

Muzidán Jenő, művészettörténész, kolozsvári műkritikus

Gy. Szabó Béla életét, pályafutását, művészetét reprezentáló legrészletesebb monográfiát Muzidán Jenő írta róla. Ebből a könyvből nemcsak egy világhírű művész arca bontakozik ki, de mindaz a küzdelem, alázat is, amellyel hetvenöt éves korára eljutott a legmagasabb csúcsig. – A művész maga is megfogalmazta ezt, egy az „Olvasó Nép" c. folyóiratban megjelent interjúban.

Pozsgai János: Vendég Toronyban.
Vas Népe, 1982. júl. 17.

MDK

Murillo: ~~[illegible]~~ festő

Madonna (Prado) reprod.

Gyory Aranka: Műalkotások ismertetése. I. rész.
Debrecen, 1942.

3 p. l.
(függelék)

Murillo, festő MDK

Kenyeret öntő kis Jezusa a Szépm. Mu-
zeumban van.

- Győry Aranka: Müalkotások ismertetése. I. rész.
Debrecen, 1945.

51 l

Nouvelle, Jacq.

Marquerite Ariel Les Yeux à Fleur de
Cheveux Nov.

5 N 2

MDK

Murillo B.E.

Mária a gyermek Jézussal és hittéritókkel.
Festette Murillo B.E. Rézre metszette Ballin.
Az Orsz.Magy.Képzóm.Társ.múlapja 1872.

SzmKT 50 152.1.

Murgas József

mul. Tajó (Zolyom m.)
1864. Rk. Gim. sette-
4 évi theologia, fölszen-
telt pap.
1889/90 I. vendégl.
1889/90 II " "

Lethe V. 247.

Mürgas József

festő

Művészeti lexikon 525.

682. Franczi

A XVII. szaiadbo

Venus és ~~[illegible]~~

Az erdős vidék előterébe
ki bal kezét felemeli s
hosszú nyelű nyilvesszőt
szélő istennőt, kinek ru
~~kinek~~ ruhája piros, és
ta; a kutyja tűnik o
két Amorette lebeg és
tartja kezében.

Fa, méretei
Pyrker Ján

72

Murgaš József

festő

Szül. 1864 Tajón Beszter-
cebánya mellett +
1929 Wilkes Barreban
(Pennsylvania)
Lelkész volt. Hogy mikor
ment Amerikába nem
mondja. Művéit nem
emliti.

Toman 468. l.

Murgas József

Münchner 1912. 236

Forgách - levéltár V. 5.

Mürgü

4 1
MAGYAR MÜVESZET
1933.93

Mürgü

l.

LykaMagyműI800-50
318.l.

Mürgi Pál

keresővári festő

l.

Bíró Nagyvárad

80. l. 81. l.

Fig. 16. Statuetta di San Biagio di Cividale.
1462

Mürgů Pál

temesvári festő

l.

Papp Nagyvárad

86. l.

Neolithikori kő-gyűrik

VI. 125.

A támasztó és a mászkáló

Gyülölködni nem szabad, azt én tudom. A közirók és államférfiak már husz esztendeje nevelnek bennünket arra, hogy ne azt keressük, ami elválaszt, hanem azt, ami összeköt. De én nem tudok erőt tenni érzéseimen és a nyilvánosság előtt bélyegzem meg őket gyülöletemmel, a támasztót is. Ha király volnék, — de nem csak alkotmányos király, hanem rendes zsarnok, — akkor mindakettőt fejvesztésre ítélném és csak hosszu könyörgés után adnék nekik kegyelmet. De előbb esküt kellene tenniök, hogy megjavulnak.

Itt van ez a támasztó. Már attól méregbe jövök, ha magam elé idézem őt.

A támasztónak megvan a maga rendes helye a vasuti szakaszban. Még hozzá a legjobb hely; ott tonyázik az ablak mellett; arccal a menetiránynak. Kényelmesen ülhetne s nézhetné a tájat. De nem. Miután ujságjait átfutotta, miután megpróbálkozott egy keresztrejtvénnyel, de részint nem tudja a betüket beirni a kockákba a rázás miatt, részint nem tudja, mi a neve Venezuela fővárosának, reménytelenül leteszi a keresztrejtvényt. Fészkelődni kezd. Egymásra rakott lábait gyors egymásutánban háromszor átcseréli. Arcán türelmetlen tünődés jelenik meg. Ez az a perc, amikor a rossz szellem megmozdul benne. Egyszer csak feláll és a többi utas lába között olyanformán átbotorkálva, mint aki a patakba rakott köveken lépked keresztül, kimegy a folyosóra. Ott megállapodik és a folyosó falát támasztani kezdi.

Rendszerint pocakos, nagytestü ember a támasztó. Ugy zárja le a folyosót, mint az a dugó, amely beleszorult a palack nyakába. Mint a dohánytörmelék, amely megakasztja a cigarettaszipka szelelését. Mint a mosdó nyilásán leszaladt tárgy, amely miatt vizvezetéki szerelőket kell hozatni.

De ő ellene nincs szerelő. Ő ott áll rendületlenül. Nem tágit akkor sem, mikor nagyobb állomáson áll meg a vonat, cepelkedő utasok szállnak fel, málháikkal vonszolják magukat helyet keresve, hordárok nyomulnak verejtékező fáradsággal, de határozottan, mint megannyi feltörő kosok. Minden megakad, összeszorul, bonyolódik, torlaszolódik. Ha támasztó ot nem állana és a folyosó szabad volna, minden sokkal egyszerübben menne. De ő támaszt tovább. Csökönyösen ragaszkodik helyéhez, és úgy látszik mintha valamely közgazdasági tilalmat jelképezne, amely gátolja a szabad kereskedelem kibontakozását. Amulmi kell türelme felett. Rendes ember már rég megunta volna, hogy hetvenszer egymás után a falhoz lapitják, lábára lépnek, térdét megrúgják, öklöndök kemény élével ütik, taszitják, lökdösik. Ott van kényelmes helye az ablak mellett, amelyre rátette kalapját. Odaüllhetne és nézhetné a szebbik oldalt a völgy felé. Nem, ő konokul támaszt tovább és nézi a másik oldalt, ahol kopasz sziklafalnál egyéb nem látható.

Ő az egyik. A másik a mászkáló. Ez még idegesitőbb, a jó Isten akarhová tegye.

A mászkálóban is valami démon dolgozik, amely őt folytonos és céltalan bolygásra készteti. Mert állandó mászkálásának látható célja nincs. Nem mondom: ha egyszer végignyomja magát a folyosón, aztán visszajön és szépen megint leül a helyére, azt még értem. De ő tiz percenként átcsörtet a fal mentén, arcán olyan kifejezésel, mintha valami fontos küldetésben járna. Kivált akkor van elemében, ha a vonat teljesen megtelt és számos utas a poggyásszal együtt kiszorult a folyosóra. Ilyenkor aranykorát éli.

Fő jellemvonása a szórakozottság. Mert mikor a folyosó felén már áttörte magát, eszébe jut valami, amiért vissza kell mennie a szakaszba. Megfordul és visszatolong, eljut majdnem a szakaszig, akkor megint egyet gondol, hogy mégis csak eredeti terve volt a helyesebb és ujra kezdi az egészet. Fellépése igényes és parancsoló. Ábrázatára rá van irva a jog, hogy ő odamehet, ahova akar. Mikor azt mondja, hogy „pardon szabad?“ — ebben egy zord kényur ellentmondáshoz nem szokott hatalma nyilatkozik meg, sőt hangjában bizonyos támadó és fenyegető él is felfedezhető.

Ő is akkor érzi magát hivatása magaslatán, mikor a vonat nagyobb állomáshoz érkezik. Ilyenkor szeret legjobban mászkálni. Alulról tolulnak felfelé a poggyászos és hordáros felszállók, tömött libasorban préselődve. Ő nekivág ellenkező irányban, teljesen lehetetlen megérteni, hogy miért, hiszen az étkezőkocsi nem arra van. De még ha arrafelé volna is, roppant egyszerü volna az álló kocsiból leszállnia, kényelmesen elballagni az álló vonat mentén oda, ahova akar, és ott megint felszállnia. De nem. Neki, átkozottnak, a tolongás kell, a lökdösödés, a hercehurca, baj, zavar, nehézség. Ugy nyomja bele magát az emberekből és böröndökből álló sürü közegbe mint ahogy a szikába nyomul bele a villamos furógép. Hogy aztán a közepén meggondolja magát és visszafordituon.

Persze a mászkáló is a pohos termetüek közül való. Ez is az élet egyik homályos rejtelme: miért nem a girhes vézna emberek mennek a támasztói és mászkálói pályákra, miért mindig a nagyhasuak?

Hej ha én egyszer a kezem közé kaphatnék egy támasztót és egy mászkálót. Nem vasuton, hanem elhagyott, sötét kis uccában.

Mit csinálnék velök, a gyülöletesekkel? Semmit. Kitérnék nekik szépen, beletörődve a béketürő természetek sorsába. Béke velünk.

Harsányi Zsolt

Ismét hozunk egy korszakalkotó újdonságot!

Az „Emdéfix“ gallér forradalmat jelent a férfidivatban!

Egycsapásra megoldotta a gallérkeményítéssel járó bosszúságokat. Ez a gallér teljesen uj gyártási eljárás alapján készül:

keményítés nélkül, házilag mosva és nedvesen vasalva, tökéletes félkemény gallért kapunk,

mely a viselésben nem gyürődik, formáját nem veszti el, keménységét és rugalmasságát megtartja.

Puplinett „Emdéfix“ ing bélelt mel el, rávarrott v. két külön gallérral 6.90

Jóminőségü „Emdéfix“ puplining, bélelt mellel, rávarrott v. két külön gallérral 8.90

„Emdéfix“ puplining, igen jó minőségben, bélelt mellel, két külön gallérral 10.—

Az „Emdéfix“ gallér előnyei:

1. Olcsó, mert nem kell keményíttetni;
2. Elegáns, mert kemény a gallér és nem gyürődik;
3. Praktikus, mert házi kezeléssel tökéletes félkemény gallért kapunk.

Nézze meg propaganda-kirakatunkat, ahol az „Emdéfix“ gallér mosását és vasalását bemutatjuk.

MAGYAR DIVATCSARNOK
Rákóczi-út 72-74

Izgalmas értekezlet a kereszténypártban gróf Széchenyi György inditványa körül

A mult napokban értekezletet tartott az egyesült keresztény párt. Az értekezletről alig került valami nyilvánosságra, pedig *igen érdekes, itt-ott izgalmas lefolyásu volt.* Még a keresztény pártok fuzióját megelőző tárgyalásokon — amint erről annak idején beszámoltunk — több izben merültek fel ellentétek a párt két csoportjának felfogása között, főként a *kék-kereszt* mozgalom körül, amelynek vezetője és irányitója *Csilléry András*, a párt alelnöke. Ismeretes az is, hogy akkor, amikor az egységes kereszténypárt megalakult, a *keresztény községi párt* megtartotta önállóságát. Az egyesülés létrejötte óta is hangzottak el a párton belül kritikák a kékkereszt mozgalomról és *gróf Széchenyi György* képviselő még hetekkel ezelőtt lapunkban is ismertetett, feltünő beadványban kérte fel a párt vezetőségét a helyzet tisztázására.

A legutóbbi értekezletnek is *gróf Széchenyi György* ujabb inditványa volt a legérdekesebb tárgya. A képviselő hat aláirással ellátott inditványt terjesztett a párt elé s azt kivánta inditványában, hogy *Csilléry András mondjon le a párt — a politikai párt — alelnöki állásáról.* Széchenyi behatóan meg is indokolta az értekezleten inditványát. Éles hangon birálta Csilléry politikáját és különösen az ellen emelt erélyesen szót, hogy a Csilléry befolyása alatt álló sajtó *sorozatos támadásokat intéz a kereszténypárt egyik-másik vezetője és a párttal barátságos viszonyban álló független kisgazdapárt és annak vezére ellen.*

A felszólalást élénk vita követte, amelynek folyamán hevesen ütköztek össze a szembenálló felfogások. Végül is *Makray Lajos* azt inditványozta, hogy küldjön ki a párt bizottságot azzal a feladattal, hogy *záros határidőn belül hozza létre a keresztény községi párt és a Friedrich István vezetése alatt álló keresztény ellenzéki községi párt fuzióját.* Ezt az inditványt rövid vita után el is fogadták és kiküldték a bizottságot, amelyben az érdekelt budapesti képviselők foglalnak helyet.

Miután ebben megállapodtak, többen azt kivánták, hogy *gróf Széchenyi György vonja vissza azt az inditványát, amelyben Csilléry András lemondását követelte. Széchenyi azonban erre nem volt hajlandó.*

Közmüves villatelkek Budán

Szent Imre városban, az Aga-, Daróczi-, Budaörsi-ut között, a volt Ringer szanatórium, jelenleg

Cisztercita Rendház parkja mellett

többéves részletfizetésre. Érdklődni Magyar Tisztviselők Takarékpénztára Rt.-nál, Mester-utca 15—17. Telefon 1—448—47, vagy a helyszinen, Ibrahim-utca 3. szám alatt.

Locsolótömlő

vásárlásánál ragaszkodjék a vörös csikos

EMERGÉ viztömlőhöz.

45 év gyártási tapasztalatával készült. Kérje kifejezetten a vörös csikos EMERGÉ viztömlőt.

Kapható minden szaküzletben.

GYARTJA A MAGYAR RUGGYANTAARUGYAR

Értékes házhelyek

és villatelkek kaphatók részletfizetésre (a Magyar Tudományos Akadémia ingatlanaiból) a

rákoskeresztúri és rákoshegyi

vasutállomások mellett.

Részletes felvilágositást **nyujt az értékesitési** központi iroda:

VII., Rákóczi-ut 4. félemelet.

Telefon: 144—263.

Véget ért a Negyedik Nemzeti Gyermekhét

Harmincezer résztvevője volt a szülői értekezleteknek

Véget ért a Negyedik Nemzeti Gyermekhét. A főváros husz játszóterén egyidőre megint elhallgat a fuvószenekar, elmaradnak a szegény gyermekek ingyen uzsonnái és a gyermekhad nem játszhat a diplomás „játszótéri nénik" felügyelete és vezetése mellett énekes, dallos társasjátékokat. A *Nemzeti Gyermekhét* legérdekesebb eseményei ugyanis a játszótereken zajlottak le, ahol délutánonként száz és száz kis gyermek várta, hogy megkezdődjék az ünnepség.

Az állatkert, a szinházak és mozik gyermekelőadásainak rengeteg látogatója volt. Ezer és ezer kültelki gyermek az alkalommal lépte át először a fényesen kivilágitott szinház küszöbét vagy járt az állatkert állatai között. Nagy sikerük volt a kórházi mesedélutánoknak is. *Hét* fővárosi kórház gyermekosztályában rendezett a *Nemzeti Gyermekhét* mesedélutánokat. Érdekessége volt a most lezajlott *Nemzeti Gyermekhétnek* az is, hogy *egyes gyermekek maguk találták meg azt a formát, amellyel a náluknál mostohább viszonyok között élő gyermekeknek örömet okozhattak. A középiskolás diákok például segitették, megajándékozták, szórakoztatták a főváros legszegényebb elemiiskolás tanulóit.*

A *„Budapest gyermekei"* cimü előadássorozat sok érdekes adatot, sok fontos gyermek-pedagógiai problémát vetett fel, mint ahogy nagyon tanulságosak voltak a *Nemzeti Gyermekhét* sorozatos szülői értekezletei is. Valamennyi fővárosi iskolában tartottak a *Nemzeti Gyermekhét* alatt szülői értekezletet, amelyen mintegy *harmincezren vettek részt.* Ezek az értekezletek a *gyermek és a szabadidő* kérdését tárgyalták meg.

A *Nemzeti Gyermekhét* örömeiben, ajándékaiban egyébként részesültek a fővárosi árvaházak növendékei, a városszéli telepek, a népgondozók és népmüvelő otthonok, a Mária Valéria barak, stb. gyermekcsoportjai is. Kétségtelen, hogy a *Székesfőváros Iskolánkivüli Népmüvelési Bizottságnak* vezetői és a bizottság tevékeny hölgytagjai ujból eredményes munkát végeztek.

A *Nemzeti Gyermekhét* záróünnepségét vasárnap délelőtt tartják meg a Városi Szinházban, ahol *„Ej hajh, gyöngyvirág"* cimmel ötletes szinpadi játékokat, tréfás jeleneteket és meséket mutatnak be a gyermekeknek.

Titkos szeszfőzők véres összetűzése a pénzügyőrökkel

Egy pénzügyőr lelőtt egy földmüvest

Zalaegerszeg, máj. 15. A zalaegerszegi pénzügyőri szakasz pénteken délután értesitést kapott, hogy a Petrikereszturhoz tartozó Csőszi-hegyen *kisüstön titkos szeszfőzés folyik.* A pénzügyőri szakasz négytagu járőrt küldött ki Petrikereszturra.

A járőr pénteken este 10 óra tájban érkezett a Csőszi-hegyre, ahol *több titkos szeszfőzőt talált.* A falusiak fenyegetően léptek fel a pénzügyőrökkel szemben, akiket *megtámadtak és tettleg bántalmaztak.* Az egyik pénzügyőr szorongatott helyzetében *kénytelen volt pisztolyt rántani. A golyó Varga Vince 66 éves földmives hasába furódott. Varga rövidesen meghalt.*

Mivel a helyzet továbbra is fenyegető volt, a pénzügyőrök segitséget kértek Zalaegerszegről. Éjfélkor gépkocsin *csendőrök érkeztek a helyszinre és helyreállitották a rendet.*

Szombaton a zalaegerszegi vizsgálóbiró kiutazott a helyszinre a vizsgálat lefolytatására. A fegyverhasználat ügyében is megindult a vizsgálat.

Ahány ház, annyi szokás

Irta Benda Jenő

A dunaparti korzón ülök egy külföldi urral. Az Erzsébet-hidtól a Lánchidig a kávéházak egymást érő terraszán egyetlen egy összefüggő emberszalag. Körülöttünk tavaszi díszben rajzanak a szebbnél-szebb nők. A Duna tulsó partján a Gellérthegy és a királyi vár kertje a tavaszi levélbontás tiszta, ragyogó, jószagu smaragdzöldszinében pompázik.

— Ez a maguk nagy kincse itt Budapesten! — mondja az idegen. — A Dunapart. Egyedülálló a világon. Nagy folyó, nagyváros, szemet gyönyörködtető hegyvidék, várrom, épitészeti remekmű, történelmi emlék, együtt, egy szempillantásban; nagyvilági korzó, fényűző kávéházak beláthatatlan sorban, kényelmes karosszékek és csillogó szemü szépasszonyok. Sokat utaztam. De mindezt igy, egymás hegyénhátán sehol sem találtam.

Egy percnyi hallgatás után:

— Szeretek utazni. Az ember mindenütt talál valami furcsaságot. Maguknál például tudja mi tünt föl nekem? Figyelje meg: itt léptennyomon kezet fognak az emberek, a férfiak pedig utcán, villamoson, szinházban, szalonban unosuntalan kezet csókolnak a hölgyeknek.

Vállat vontam:

— Ahány ház, annyi szokás. Amikor Spanyolországban utaztam, a spanyol urak cigarettát osztogattak ki azok között, akikkel egy vasuti fülkében ültek. Fogták a cigarettatárcájukat, egyenként kivették belőle a cigarettát és odadobták ismerősnek, ismeretlennek, urnak, hölgynek, mindenkinek. Pontosan ugy, ahogyan minálunk a kutyának cukrot ad az ember. Albániában minden előkelő látogatás előtt figyelmeztettek, hogy csak addig maradhatok, amig likőrrel és édes süteménnyel kinálnak. Mihelyt a feketekávét hozzák, ugy illik, hogy öt percen belül eltávozzam. A müvelt francia, ha megszólit, ezt mondja: »Écoutez!« — Hallja maga! — és ha nem ért meg valamit, igy kérdez: »Hé?«

A külföldi ur nevetett:

— Képzelje a meglepetésemet, amikor Stockholmban a szállodában telefonozok a portásnak, hogy küldjön fel hozzám egy masszőrt. És amikor már a kádban, a zuhany alatt állok, egyszerre belép hozzám egy szép fiatal leány. Őt küldte föl a portás, hogy megdömöcköljön.

— Várjon. Röviden elmesélek magának két históriát. Amikor még zöld voltam, éretlen és elbizakodottan szemtelen, néhány hónapra kimentem Münchenbe, megtanulni sört inni és tökéletesiteni a német tudományomat. A két célt összekötöttem, egy derék német urral összebarátkoztam, egész éjszakákat töltöttünk együtt a sörházakban. Hármasban. A német ur mindig elhozta a feleségét is: csunya, csontos, bütykös, korán öreg, kiduvadtszemü, agyondolgozott, lomposan öltözködő, bajor asszonyt. Szegényt nagyon semmibe sem vettem — akkoriban nem érdekelt sem asszony, sem leány, akinek nem volt érdemes udvarolni —, de azért mint jólnevelt magyar fiu, ügyeltem a külső formákra. Kedves, udvarias voltam hozzá. Ha jöttem, ha mentem, mindig kezet csókoltam neki. Évek mulva, háboru után aztán ismét kivetődtem Münchenbe. Fölkerestem a barátomat. A felesége most is csontos volt, bütykös és csunya, de nem csontosabb, nem bütykösebb és nem csunyább, mint tiz esztendővel azelőtt. Az effajta nők öregek husz esztendős korukban és nem változnak évtizedekig. Nagyon nyájasan fogadtak. Mingyárt kipróbálták, tudok-e még sört inni? A negyedik korsó után nevetve megszólalt a házigazda: »Te huncut ember! Amikor itt jártál Münchenben, nagyon szerelmes voltál a feleségembe!« — »Én?« — kérdeztem szinte udvariatlan csodálkozással. »Miből gondoljátok ezt?« — »Amikor megérkeztél és amikor elbucsuztál, mindig kezet csókoltál a feleségemnek!« Az asszony szemérmesen lesütötte a szemét. Nekem pedig végigborsózott a hátamon a hideg. Hozzátartozik a történethez: Bajorországban általában több a becsülete a férfinak, mint a nőnek. Kávéházban, vendéglőben mindig a férfit szolgálják ki először. Ruhatárban, előszobában a férfi kabátját adják föl elsőnek.

— És a másik történet?

— Ennek a szinhelye Ankara. Az Ankara-Palace halljában néhány török ur várt rám, együtt akartunk ebédelni. Sétáról érkeztem. Amikor megláttak, a török urak fölemelkedtek helyükről: »Mingyárt mehetünk is az étterembe!« — »Bocsánatot kérek — feleltem —, egy pillanatra föl kell szaladnom a szobámba, hogy megmossam a kezemet. Séta közben megsimogattam egy szamarat.« A török urak arcán megdöbbenés látszott: »Hogy tetszett mondani?« — »Megsimogattam egy szamarat.« — »Volt rá valamilyen különös oka, hogy ezt tegye?« — »Nem, csak nagyon szeretem az állatot és ez igen kedves és csinos szamár volt.« A törökök egymásra néztek. Kínos volt a csodálkozásuk. Mintha valami illetlenséget követtem volna el. »Azt is követtél el!« — nevetett egy magyar, akinek az esetet elmeséltem és aki a török szokások tudósa. — »Jegyezd meg magadnak, jó török társaságban nem szabad semmiféle állatról beszélni. Szamárról meg éppen nem. Azt, még ha nagyon muszáj, akkor is csak igy lehet megemliteni: »Az a teherhordó barom« — vagy más körülirással.« Később erre magam is rájöttem. Például megtudtam: török hivatalos körökben nagy felháborodást keltett egy nagyon kitünő és előkelő magyar iró cikke, aki Kemál pasa csodálatos rugékonyságát és frissességét ezzel jellemezte: »Olyan, mint egy frakkba öltözött tigris!« Meg voltak sértve. A török állam fejét hogyan lehet egy oktalan állathoz hasonlitani?

— Bizony sok furcsaság van a világon! — sóhajtott a külföldi ur. Aztán két karját tárta a Duna és a budai oldal felé:

— De hála Istennek, sok szépség is!

Jobb és baloldal megegyeztek

abban, hogy a magyar népegészségügyre nagy gondot kell forditani. Az orvosok ajánlatára gyomor-, epe-, cukorbajnál, túlhizás ellen 4-6 hetes kura tartandó a Mira glaubersós gyógyvizzel, mely meggyógyitja, megelőzi a tetegségeket. Kérdezze meg orvosát!

Neves festőművészek képeit hamisitotta egy képügynök

Csalás büntettéért hét hónapi börtönre itélték

A legnevesebb magyar festőművészek évek óta panaszkodnak hogy képeiket rendszeresen hamisitják és a hamisitók élelmes ügynökeikkel eredetiként adják el „müveiket". Itt-ott sikerült a hamisitót a festőművészeknek fülöncsipniök, de a képhamisitások nem szüntek meg. Néhány hónappal ezelőtt egy müvásárló gondossága nyomra vezette a festőművészeket, elfogták *Friedmann Ignác* 64 éves képügynököt, aki *tömegesen hozott forgalomba hamis képeket.*

Egy mükereskedőhöz állitott be Friedmann és eladásra kinált neki egy Iványi-Grünwald képet. A mükereskedő magánál tartotta a képet, telefonon értesitette *Iványi-Grünwald Bélát* aki nyomban megállapitotta, hogy *visszaélés történt, a kép hamisitvány.* Amikor azután *Friedmann* a mükereskedőnél másnap jelentkezett a képért, a résen levő detektiv letartóztatta. A képügynök lakásán tömegével találtak hamisitott festményeket.

Friedmann Ignác ellen a kir. ügyészség csalásbüntette miatt emelt vádat. *Dr. Merschitz Kálmán* büntetőtörvényszéki egyesbiró szombaton tárgyalta az ügyet.

Friedmann elismerte bünösségét. A másolatokat *Murin Vilmos* és *Albert Ferenc* festők készitették részére. A festők irták rá a hamisitványokra *Iványi-Grünwald, Pentelei-Molnár, Rudnay, Szüle, Aba-Novák, Perlmutter, Deák-Ébner, Glatz, Koszta, Magyar-Mannheimer* és a többi művészek nevét.

— M'ért követte el a büncselekményeket? — kérdezte a biró.

— A nyomoruság vitt rá — válaszolt a vádlott. Nagyon nehezen, de tisztességesen dolgoztam, amikor azonban *Murinnal* megismerkedtem és ő ajánlotta, hogy készit nekem utánzatokat, megszédültem.

A sértett festőművészek tanuvallomásukban hangoztatták, hogy *az ilyen hamisitások a művészek amugyis rossz helyzetét még sulyosabbá teszik.*

A törvényszék végül *Friedmann Ignácot* csalás büntettéért *hét hónapi börtönbüntetésre itélte.* Sulyosbitó körülményként mérlegelte a törvényszék, hogy a *vádlott cselekedete közveszélyes,* mert nemcsak az ügyben szereplő festőknek okozott nagy kárt, hanem *általában az egész magyar festőművészetnek.*

A vádlott és védője, *dr. Forgács Béla,* valamint *Kurovszky Lajos* kir. ügyész megnyugodtak az itéletben, amely igy jogerős lett.

S. L.

Murin Vilmos
festőművész
61 éves
(gyomorrák)
+1952. V. 26.
Kispesti Ujlemető

Halotti főhöngy
SOS

Murin Vilmos

Münzarmut –
1917. tav. kiáll. – 403
1917–18. téli kiáll. – 227.
1918. tav. kiáll. 167
1919–20. téli kiáll. – 498.
1920–21. téli kiáll. 271.

Zniováralja h. n. VI. 10.

MURIN *Vilmos*, festő Budapesten. 1917 óta csendéletképeket állít ki a Műcsarnokban.

n Ruijsdael.

'ték ugyanott 1670 nov. 1-jén.

nelynek hátterében hegyek
ı van négyszögletes torony-
pocsolya és egy feltámasz-
átra kanyarodó úton, négyes
ıek közelében egy lovas és
'lőre kutyáktól kísérve. Bal-
és egy női munkás telepe-
ulatnál két ülő alak vehető
végez mezei munkát a kévék
ı ülő lovasnak és a két agár

III
897 (4279)
981 (137).
78 (1004)

— Lelt. sz. 4279. — Becs-
ffy János hagyománya 1907
z átvételre és az átvétel jová-
i a 4203 lelt. számnál. —
(453–913).
latok a Szépműv. Múzeumban.
: Tájkép hintóval.
tkozó egyéb adatok és pedig:
-908. pag. 57. Nº 96). *S.*
m schwarzen gekehlten Holz-

)–908. pag. 11, Nº 10). *S.*
irchthurm, Dorf in der Ent-
Rahmen mit Goldleisten, ge-
rsteigerung 1867. 45 hoch,

1893–912. Nº 78). *Salamon*

35–912. Nº I: 78). *Salamon*
47·5 : 63·8 cm.

MDK

Murin Vilmos

Csendélet, of.

Gyümölcs csendélet, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

26 1.

MDK

Murin Vilmos

Csendélet, of.

Árverési Közl. 6.rk.sz. 1938.

26 l.

MDK

Murin Vilmos

Fegyvercsendélet, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 25 l.

MDK

Murin Vilmos, festőm.

Csendélet. Olf. Jelz.

Árv. Csarn.1937.okt. 83.sz./Árv.Közl. rk.sz./ 3c.1.

Murin Vilmos

MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Murin Vilmos MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1917 téli tárlat

MDK

Murin Vilmos

Művészet 1918. 5.1.

Murin Vilmos

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

MIK.

Murin Vilmos festő

"Csendélet" /olaj/

Árverési Különy 4.sz. 1939. december.

42.l.

mOK

Murin Vilmos
festő

kipe a Művészház kiállításán

Bálint Alodár: Művészet köréből

Grafikai Szemle 1914 ivf 2 sz 38 l

Murin Vilmos MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

MDK

Murin Vilmos, festőm.

Edényeket festett csendéletében.

Műcsarnok. - Kiállitás.
Művészet. 1918. 5.l.

Murin Vilmos MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1920o621. Téli kiállitás

MDK

Murin Vilmos, festöm.

728. Csendélet. 40x56 J.l.b. Olf.

Árverési Csarnok aukciója. Kat. 1932.dec. 4.sz. 42.l.

Murin Vilmos

festő

6 elemi

nyilv. rajztanf.

10 hónap, jó eredm.

Tanár Telegdy László

Iparrajziskola 1904

TÁTIKA

Várrom

–á– –r–: Sümeg. VV 1867, 77 l.

Marin Vilmos

nyilv. rajztanf.

10 honap, jó eredm.

Tanár Böhm János

Iparrajziskola 1905

Az Emericana Nagyrendje

1943 december hó 20-án /hétfőn/ d. u. pontosan 6 órakor
a Szent Gellért-fürdő oszlopcsarnokában

KARÁCSONYI EMLÉKEZÉST

tart s ennek keretében a Flavia Corporatio patronai tisztébe avatja KÁLLAY MIKLÓSNÉ Őexcellenciáját. Ez örömünnep végeztével megdekorálja a Nagyrend ezévi kitűnőségeit és kiosztja a kiválók jutalomdíját.

Mivel e napon nagy öröm lesz házunknál, ünneplésre hívjuk magunkhoz Testvéreinket és Barátainkat.

Kelt Budapesten, 1943 december 6-án.

ENDRÉDY VENDEL
zirci apát,
a nagyrend commendatora.

„ÉLET" IRODALMI ÉS NYOMDA R.-T.

Murin Vilmos

Árverési Csarnok aukciokat -

32. sz. 1926. ápr.
36. sz. 1927 febr.
37 sz. 1927 márc
40. sz. 1927. dec.

Érkezett 1904 október 24.

804/904 (Szeged 1904 október 20 – 34097/904 sz: a.)

Szeged város tanácsa pótlólag megküldi Zsák J. Adolfnak a könyvtárnoki állásra benyújtott folyamodását. (Elintézve a 796 számmal 1904 XI/15)

Murin Vilmos

Ma folyóirat II.
kiállítása [1917]

A cimlapon levő
linoleum metszet
fenti munkája

Zombori Károly dr. IV. 264.

Murin Vilmos

festő

Eler.

Szefeltlex

865. l.

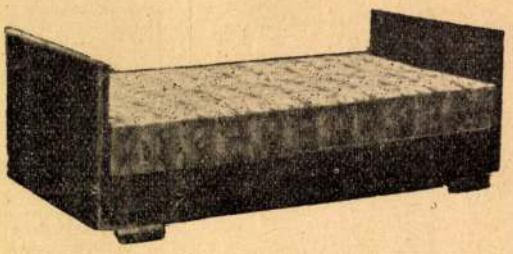

„Fidor" kanapé-ágy fekvő állapotban.

Olyan kényelmet nyujt, mint egy ágy, amelyben ruganyos ágybetét van.

SZABADALOM bej. 14561. sz. a.

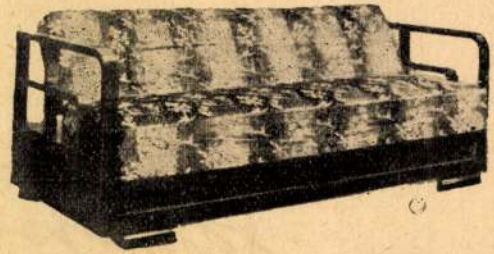

„Fidor" kanapé-ágy ágynemü-tartóval. Szabályozható támlával.

Az ágynemü könnyen berakható, mert az ülés kettéhajlik és igy félsulyt kell emelnünk. Higiénikus, féregmentes.

„Attila"-nyomda. Ujpest, Árpád-ut 18

Murin Vilmos

Erőteljes, kellemes csendéletét komolyan értékeli Kázmér Ernő: "A Műcsarnok Tavaszi Tárlata" c. beszámolójában.

A HÉT, Bp. 1918. márc. 31.
XXIX. évf. 13. sz. 201-202. lap.

Marin Vihnos

1906/7 – 1907/8

Ferképzomfoiskèvk

115. l.

PATINIR, *Joachim*, németalföldi festő. * Dinantban v. a Maas túlsó partján Bouvignesben, a XV. sz. utolsó negyedében, † Antwerpen 1524. Való-

Festészet.

„Szt.-József a kis Jézus-sal" c. kép.

(Murillo-tól).

Kr. T. 303/1898.

1898. jan. 18.

ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT **Murka István**
SZÖVEG / TEXT **Krizsán András**
FOTÓ / PHOTOS **Bujnovszky Tamás**

ÉPÍTÉSZET / ARCHITECTURE MURKA ISTVÁN – DÓM ÉPÍTÉSZMŰTEREM KFT. **ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK** / FELLOW ARCHITECTS JENEI ATTILA, KÚTI ISTVÁN, SEBESTYÉN ÁGNES **TARTÓSZERKEZET** / STRUCTURE KENESE ISTVÁN – MEGALIT MÉRNÖKIRODA KFT. **ÉPÜLETGÉPÉSZET** / PLUMBING & HVAC BRAUN ATTILA – PIPELINE ÉPÜLETGÉPÉSZ TERVEZŐ KFT. **TÁJ- ÉS KERTÉPÍTÉSZET** / LANDSCAPE, GARDEN DESIGN BALOGH ANDREA – 4D TÁJÉPÍTÉSZ IRODA, MAJOROS CSABA

Valóság

Egy Balaton-felvidéki ház és a hely identitása

HOUSE OF THE NORTHERN PART OF THE BALATON: Opposed to space, location is an actual reality of standards. This reality is manifest as a fertile clarity conveying new life in architect István Murka's house located in the northern part of the Balaton region which grasps the kind of local reality that is factual and expresses the spirit of the location in every inch. The rustic mass of the old cottage seizes the passage of time in its essence which is the very substance of the prior function of the world. A touch of timelessness is compressed within, in each season and every part of the day, as a range of light effects is born on its facade due to the changes of the weather.

„A modern ember egyik legfőbb jellemzője, hogy hosszú időn át a nomád életvitelt magasztalta; 'szabad' akart lenni, és meg akarta hódítani a világot. Ezzel szemben ma mindinkább rádöbbenünk, hogy a valódi szabadság feltételezi a valahova tartozást. Lakni annyit jelent, mint egy konkrét helyhez kötődni."

(Christian Norberg-Schulz : Genius loci)

Nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy a mai ember számára a legnagyobb nehézség abból ered, hogy korunk térszemlélete túlságosan elvont, általános, csupán mennyiségi értelmezésű. Semleges kontinuum, amely a funkcionális igényeknek megfelelően tetszőlegesen mérhető, szabható, függetlenül a konkrét adottságoktól.

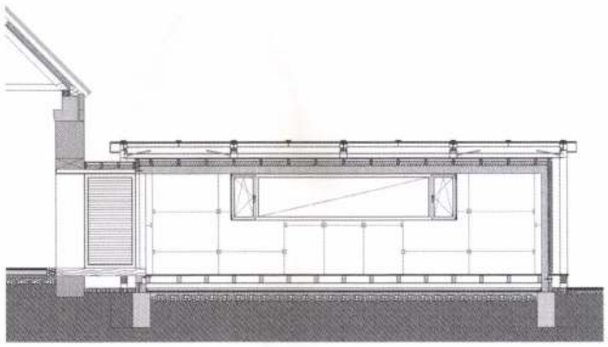

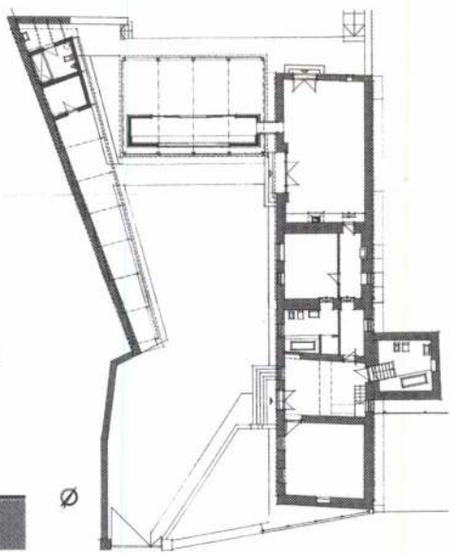

Tudjuk, hogy a régi rómaiak hite szerint minden helyet oltalmazó istenség ihletett és védett. Egy táj egyedülálló, szinte új életet hordozó tisztasága olyan konkrét, átélhető élmény, amely egyszerre irányul a szülőföld lágy éghajlatára, földjének változatosságára, termékenységére és arra a türelmes, tisztelettel és buzgósággal átitatott áldozatos munkára, amely mintha a figyelmes és jótevő Gondviselésnek engedelmeskedne. Az ég, a föld és a lakóházak ugyanúgy hagyománnyal rendelkeznek, mint az emberek. Minden talpalatnyi földnek saját karaktere van, amely konkrétan visszavezet bennünket ahhoz a valósághoz, amely aligha írható le másképp, mint személyes fogalmakkal.

Az ember, bárhol is jár a világban, mindenhol úgy érzi magát, mintha személyesen lenne megszólítva. A dolgok jelen vannak, közöttük élünk. Élő kapcsolatot tartunk fenn velük. Tárgyak, házak, utcák, villák olyanok, mint az emberek. Egy hely sajátos misztériuma egyszerre van jelen teljességében és legfinomabb részleteiben. A dolgok, amelyekkel az ember azonosul, konkrét tulajdonságokkal rendelkeznek. E tulajdonságok egyrészt minden ember számára azonosak, egyetemesek, másrészt helyhez, kultúrához kötöttek. Ezeknek a személyes benyomásoknak a megértésével tudunk rácsodálkozni és spontán módon azonosulni egy hellyel. Így válhatunk egy soha nem látott táj barátjává, megérezve a hely szellemét. Ezért nem elég csupán, hogy környezetünk olyan térbeli szerkezettel rendelkezzen, amely megkönnyíti tájékozódásunkat, hanem az is szükséges, hogy ezt konkrét dolgok alkossák, amelyek lehetővé teszik az azonosulást. Az ember identitása megkívánja a helyek identitását.

A térrel ellentétben a hely konkrét minőségi valóság. Ez a valóság jelenik meg új életet hordozó termékeny tisztaságban Murka István építész balaton-felvidéki házában, amely a helynek azt a valóságát ragadja meg, mely minden ízében kifejezi a hely szellemét. A régi parasztház rusztikus tömege esszenciájában ragadja meg a múló időt, a világ a priori rendeltetésének legfőbb lényegét. Az időtlenség sűrűsödik össze benne, minden évszakban vagy napszakban, ahogy az időjárás változásával a különböző fényhatások megszületnek homlokzatán. Naptelítette könnyű árnyék, lágy fátyolon átszűrődő titokzatos napfény mindenütt. Séta közben a sétáló előtt feltárul a kövekbe zárt múlt. Lehetőség nyílik arra, hogy hiteles tapasztalatot szerezzünk arról a világról, mely csak azok számára nyílik meg, akik a természet meghívására válaszol-

nak. A tiszta, egyszerű anyaghasználat, a mozdulatlan formák ezt a bölcsességet, nyugalmat testesítik meg. A lélek békéjét és az élet spontaneitását. Az eredeti formájában helyreállított régi paraszthaz és a hozzá kapcsolódó istálló, a megújult nyílászárókkal, az újraszületett bontott fafödémmel, bárdolt csüngő eresszel, a vályogba rakott nyerskő falazattal együtt azzá teszi az épületet, aminek lennie kell. A tetőtéri bővítés észrevétlenül rejtőzik meg a bontott cserép héjalás alatt. A régi padlásfeljáró is megőrizte a maga formáját és identitását. A belső terek tapintható nyers felületei természetessé és barátságossá teszik a helyiségeket, kiemelve a modern bútorok puritánságát. A sétáló ember léptei mozgásba hozzák a világot. A mozdulat és az ellenmozdulat, a környező táj konkrét valóságával optimális szintézisre lel a beforduló nyárikonyha mai építészeti minőségében. A romos állapotú melléképületek lebontása után a tervező a felszabadult területre, a főépületre

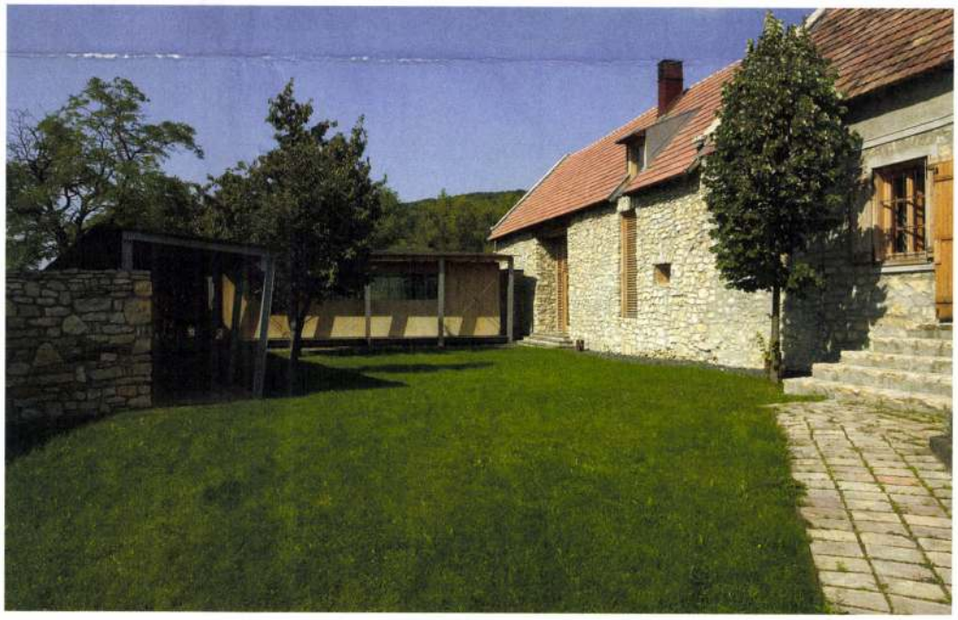

merőlegesen telepítette a terasszal egybenyíló nyárikonyhát. A legmodernebb technológiájú elemek befogadásával a hely nemcsak termékeny módon újjászületett, hanem ritka és kivételes módon, kifejezhetetlen örömmel fedezhetjük föl az épített világban létező rendet, amely a létrejött műalkotás igazsághoz fűződő viszonyát fejezi ki. Ezáltal a hely nem egyszerűen egy „valahol" létező térbeli kifejeződés, hanem az az igaz hely, amely elidegeníthetetlenül kötődik az időhöz és a térhez, oda, ahol a léleknek úgy tetszett, hogy megnyilatkozzék. Annak, aki nyitott érzékenységgel közelít hozzá egyfajta alámerülés az építészet elsődleges forrásaiba, a maga titkos mélységeivel, falaival, tömegével, tetőjével, küszöbével. Mélyen emberi alkotás, amit ha körbejárunk, kézzelfoghatóvá válik az építészeti koncepció egyszerű nagyvonalúsága. Hangsúlyos, ez kétségtelen, ugyanakkor képletszerűen letisztult, ház a házban alaptémára korlátozódik. Érzékeinkkel megtapasztalhatjuk az építész emberi értékekhez kötődő, az alkotómunka iránti legmélyebb tiszteletét, és a benne lakók személyes szükségleteinek maximális figyelembevételét. A nyárikonyha mögött feltáruló pihenő kert személyes külső tér, a tengelyesen felfűzött medencékkel, a távolban megőrzött gyümölcsfákkal a természeti és épített tér közötti végtelenül finom és precíz párbeszédére támaszkodik.

Murka István építész újszerű és először talán kissé meglepő balaton-felvidéki háza identitásához cseppnyi kétség sem fér. Itt is ugyanaz az alapélmény fogad bennünket, hogy az életet közvetlenül a maga teljességében érzékelhetjük, ugyanakkor azt is láthatjuk, hogy egy hely alapvető identitása nem állandó és megingathatatlan, hanem fejlődik, és időről időre nyilvánvalóbbá válik.

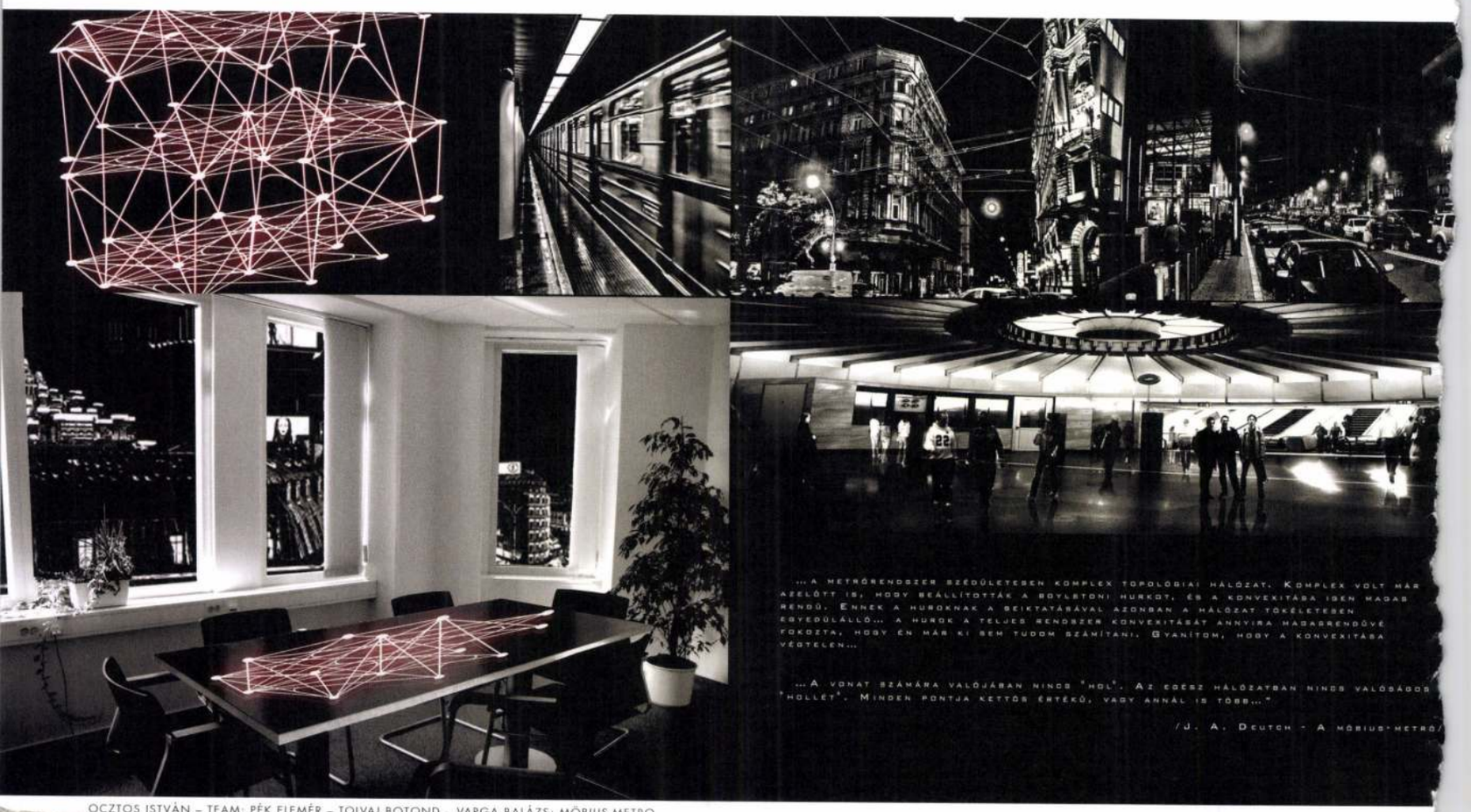

OCZTOS ISTVÁN – TEAM: PÉK ELEMÉR – TOLVAJ BOTOND – VARGA BALÁZS: MÖBIUS-METRO

ALKOTÓHÉT 2006

1. Középülettervezés Tanszék: Térdefiníciók

CREATIVE WEEK 2006. SPACE DEFINITIONS: The idea of inviting artists for the autumn creative week has proved to be an effectively short-lived and daring enterprise initiated by the **DEPARTMENT OF CIVIC BUILDING DESIGN** (Technical University of Budapest). Representing eight different fields of fine arts, they made up nine groups of students from the third grade supplemented by a Uni-Verse team of the departments of students volunteering according to the topics and CVs submitted by the artists. The main theme of the week was defined by the title Space Definitions.

Hatékonyan rövid és bátor vállalkozás volt a BME Középülettervezési Tanszék részéről, hogy az őszi alkotóhétre képzőművészeket hívott meg. Nyolc különböző területen dolgozó művész kilenc csoportra osztotta a harmadéves építészhallgatókat, egy Uni-Verse tanszéki csoporttal bővülve, mely teamekbe a hallgatók szabadon jelentkeztek a művészek témavázlatai és önéletrajzai alapján.

A tanszékvezetői megnyitót intenzív beszélgetés és munka követte, hiszen alig négy nap alatt kellett a hallgatóknak elkészülnie az aulában rendezett kiállításra. Az alkotóhét fő témáját a *Térdefiníciók* cím írta körül. A Műegyetem épülete szinte minden csoportban alapanyagként szolgált, de három csoportban főszerepet is kapott.

BMGE AULA: ALKOTÓHÉT NYITÓ
CSÁGOLY FERENC ÉS PÁLFY SÁNDOR

Beöthy Balázs rejtélyes tereket keresett a hallgatókkal a Műegyetemen. Ezek a haszontalannak tűnő, az építészeti tervezés során mellékesen keletkező terek, ugyanúgy az épület részei, s különös pszichikai hatással vannak (pl. a kapcsolók mikrokörnyezete).

Lakner Antal olyan odúkat, meditatív tereket hozott létre a csoportjával, ahová két vizsga közti szünetben vagy lyukasórában a pihenni-, ill. magányra vágyó hallgatók el tudnak vonulni. Természetes és intenzív igénynek a kielégítésé-

Murillo

1.

Egyházm. Lap

1881. 121. l. 133. l

Zahlstellen:

Wien: K. K. Postsparcasse
Clearing-Conto No. 804 582.

Budapest: K. ung. Postsparcasse
Clearing-Conto No. 3437.

ARCHITEKTUR-

ERNST V

BERLIN W. 8, M

Landescommissi
male i Ungarn, d

Wir beehren u

1021

Murray Róbert, Aladár és grafikus
Antwerpen

1982. VI. 25. 9.36. Petőfi S.J.mé.

Munkaidőben

- És hát ott jókat csavarogtunk, felkaroltak, furcsa pesti jövevény gyerkőcöt, az ottani gyerekek és hát kisebb kirándulásokat tettünk a Hűvösvölgyi, számomra rendkívül vadregényes erdőkben. Akkor is már sok mindenre figyeltem, többek között, hát azokra az akkor ott, számomra ujdonságnak ható madárfajokra, amelyeket, hát nem is tudtam akkor hova tenni,

- Se megnevezni,

- Se megnevezni, a szépségük révén azért hát nagyon megfogtak és hát igyekeztem élénken megfigyelni őket, ott láttam először süvöltőket, ott a kék ég előtt, a rózsás hasukkal, a hímek, ahogy mint egy szép virág, mint egy valami szép termés, üldögéltek a fán, erdei pintyet közelről, ahogy a tócsához inni jött, és hát aztán kicsit később, 13 éves koromban szereztem az első madaras könyvet, a Hermann Ottónak a Magyarország madarai című csodát, ennek a könyvnek egyébként kicsit elkanyarodva még azt is köszönhetem, hogy ott az Antikváriumban ismertem meg dr. Keve Andrást, aki aztán később a szárnyai alá vett és hát az ő segitségével is lettem ornitológus , nos hát aztán abból a könyvből mindent beazonositottam, sőt a fekete-fehér ábrákat, mivel nem elégitett ki, ki is szinezgettem, ez a könyv igaz, hogy lapokra szétesve, de ma is a birtokomban van.

- Igazából nem is tudom, hogyan mutassam be ? Grafikusként ? Állatfestőként ? Ornitológusként ?

- Nagyon sokarcu művész vagyok, sőt talán embernek is nevezhetem magam, sokarcunak, vagy sokrétünek, remélem nem hat hagyképünek. Röviden az, hogy igazság szerint ornitológusnak készültem és hát a korai hát emlitett ismeretség óta, már kapcsolatban is voltam, vagyok a Madártani Intézettel, múzeumokkal, csak éppen az érettségi tájén feltettem ezt a kényes kérdést Keve Andrásoknak, hogy mi a garancia arra, hogy ha én az Eötvösre megyek és tudósként végzet, helyesebben tudósnak készülök, elhelyezkedhetek-e máluk és erre természetesen garanciát nem tudott adni, mert hát státusz kérdés az ilyesmi fennállt a veszélye, hogy őslénytanászmak vagy csigásznak dobnák be, ehhez persze, sokkal kevesebb kedvem lett volna, mint ornitologizálni, és igy mivel párhuzamosan, a gyerekkoron óta, ez a két dolog érdekelt intenzivem hát állandóan rajzoltam ilyen rajzszakkörbe is állandóan jártam és édesapám is korigálgatott, hirtelen ötlettel a Képzőművészeti Főiskolán próbáltam meg a felvételit és hát olyan szerencsém volt, hogy hát egyből fel is vettek. Na most ott is azért végig bujkált, kisért ez a dolog, mert hisz a diplomamunkám is elsősorban madár témáju volt, egy sorozatot készitettem, óvódai oktatótáblákat, ami a gyerekeket lett volna hivatott megrontani a madár és természetszeretet irányában, ezt aztán később a Kisdobos le is közölte hat oldalon,annak idején, plussz ott volt Kofán Károly aki hát ornitologizált, amellett, hogy grafikus, kitünő grafi-

kustanár volt, vele együtt is jártam ide a Dudai-hegyekbe, az erdei paedrtát figyelgetni, az is ujdonság volt számomra, nos, szóval, hát összefonódott nagyon ez a dolog, és a végzés után családalapitási gondok, nagymás, lakásszerzés, ami hát nekemis épp ugy egy tizéves periódust jelentett az életemből mint mindenki másnak.

- Tovább tart mint a madaraknál.

- Bizony. Nem intézhettük el egy szezon alatt, akkor ig nem nagyon tudtam specializálódni vagy válogatni, sok mindent megcsináltam, a legtöbb munkához volt kedvem mert érdekes volt, kiállitásokat rendeztem, csomagolásokat, készitettem, filmplakátokat, no de hát egy olyan 10-15 évvel ezelőtt a sokféle munkábólszerettem volna csak azt csinálni amihez leginkább vonnódom és aminek hát mondjuk a tudásanyaga is bennem van, igy aztán néhány könyelmes vagy jól kereső munkáról lemondva, kinevezten magam állatfestőnek és szakillusztrátornak, itt valóban, itt sokkal aprólékosabb munkával, bizony szemrontó munkával gondolok akár a védett madarak plakátjaimra, akár sok mindem másra, amivel a megélhetésemet biztositsam, de csupa olyat csinálok, olyan könyvek között kotorászom, olyan élményeket adok vissza, amit nagyon szeretek és nagyon fontosnak is tartok.

- Nincs annál irigylésreméltóbb dolog, mintha az ember azt csinálja, amiben örömét leli és még pénzt is adnak értek,

- Igy igaz, az a boldog ember, magamat is különben annak tartom, nagyon sokat dolgozom reggeltől estig, vagy éjfélig, szóval napi 14-16 órát, tán azért nem fárasztt, mert folytom játszom.

- Az erdőkből mi marad meg inkább ? A szinük, a hangjaik , a nongásuk, a sejtelmességük,?

- Minden időszakban, minden évszakban más-más tud lenni az erdő, és ezen belül ahány jellemző fafal, vagy mondjuk az erdőkarakter, az is mindig változó, és varázsos. Nagyon szeretek az erdőt csendes esőben, amikor az esőcseppek kopognak a leveleken és hát az esővel általában egy ilyen párásabb, ködösebb idő is együtt jár, akkor neken valami ilyen érdekes, ősi misztikus hangulata van, há t aztán nikor aranylik, meg ősszel október tájám nikor a szineit kibontja, azt is nagyon nagyon szeretem de varázsos és kiosit mesés, vagy misztikus, amikor éppen kibujnak a rügyek és látszik még a csontszerkezetük az ágak, a törzs, maga a massziv itás és közben egy fátyollal vonja be ilyen zöldes-sárgás fátyollal a bontakodó rügyek milliárdja a fák képét, ugyhogy tulajdonképpen talán a nyár derekám kevésbé, hát akkor pedzse más szempontból, mert akkor éppen az etető,anyamadarakat, pontosabban a madárcsaládokat lehet észlelni, az ilyen vegyes és gazdag aljnövényzetű erdőkben meg hát az énekes madarak egész sora, a cimegék közönségesek, gyakram

látni a sürübe épitett csodálatos kis fészkén az ősnapót, akis gombóc madár különben is, a jópofa hosszú farkával, és aztán az ember figyelmesen kisóri, hogy hova is szállhat, valami sürü bokorba, vagy fenyőcsomotóre és ott egy ilyen gömb, vagy labdaformáju fészkébe, oldalról óvatosan bebújik, ugyancsak az öregebb erdőkre jellemzők a légykapófélék, a szép tarkatollu örvös légykapó, ami elsősorban magasabb helyeken bükkösök szélén fordul elő vagy hát a pintyek sokasága, a legtipikusabb az erdei pinty, amelyik hát nem csak az elég disznos szép tollával, bor szinü vöröses, rózsaszin mellével és szőld hátával tünik fel, hanem a jellegzetes pinty énekével, érdekes az is, hogy nemrég vettem egy nyugatnémet madárhangjelzést és azon a pinty egésznem másként szól mint mifelénk, tehát tulajdonképpen ugyanaz a faj, azért tájszólásban beszél Magyarországon és hát a harkályok sokasága, nagyon szeretem, jópofa madárnak tartom a szőld küllőt amelyik hát nem csak a fákon dolgozik és keresgél hanem gyakran látni a földön is, ahol hangyabolyokat bontogat és rovarokat szed, azután gyerekkori élmény, az első találkozás a nyaktekercsel, nemis tudtam, hogy ez most egy kigyó vagy valami csodalény, mert egy oduból kikandikálva, teljesen körbeforgatta a fejét, ugyhogy méltó nevéhez és hát a tollazata is érdekes, fakéreg szinü, látni még egy pár ritkábban észlelhető de csodás madarat, hogy ugyc mi vadászok gyakran járunk ki az erdei szalonka után tavasszal, tulajdonképpen nem azért a kis galambnagyságu vacak madár miatt hanem a tavaszi erdő varázsos hangulatáért, de egyszer sikerült fészkelve találnom a Börzsönyben erdei szalonkát, hát természetesen messziről mégegettem csak távcsővel és nem bántottam, hát akkor , ha nem pont akkor szállt volna a fészke közelébe, sosem vettem volna észre, mert pontosan olyan a sárgás-barnás, feketével vagy barnával tarkitott tolla mint egy fakéreg vagy egyföldön lévő avar. Hasonló, szintén ilyen avar szinü a lappantyu, amit nappal nehéz észrevenni, mert egy ágvégen, vagy egy vizszintesebb jó vastagabb ágonszokott üldögélni és nem keresztbe, mint a tisztességes madarak, hanem mindig párhuzamosan az ággal, ugyhogy hát az is, hogyha szerencséje van az embernek és távcsővel kisnézi, hogy hoppá az ott nem egy facsomó, hanem egy élőlény, vagy ha esetleg éppen elszállni látja, akkor vehetni csak észre. Nagyon nagyon gazdag az erdő és mindig rendkivül szomoru vagyok amikor vagy a tarvágás során egy szivemhez nőtt erdőrész már csak a multté és ujabban tapasztalom hogy szerencsére, egy-két ugynevezett hagyás fát, egy-két öreg fát, azért az erdőgazdaság is tisztelettben tart, mert nem csak a szemnek szép az, ha egy fiatalos vagy egy ujulat közepén talál egy, egy-két ember által átölelhető öreg törzset, hanem szerintem a természet esztétikai értékéhez is hozzátartozik az a nem sudárnegyenes, hanem kirbe-görbe görcsös és hát múltóságteljes öreg fa, nem beszélve arról, hogy egy fának különböző régiói vannak és szinte minden régiója a gyökértől a törzsön keresztül egésznem a csúcsáig, hát a szárnyasra rendkivül kedves madarainak ad változatos otthont.

- Van-e olyan erdő, amit nem szeret ?

- Érdekes a kérdés, mert hiszen idáig szinte ömlengtem az erdő és a természet csodálatáról, hát a fenyő erdőt, amit hát volt szerencsém látni ősállapotban, hát most a közeli tátrai erdőkre is gondolhatok, de méginkább eszembe jut az a tajga dzsungel amit Észak - Kanadában láttam közelről sőt hát majdnem egy hetet töltöttem benne szóval ahhoz képest, ahol ahol hát forog a természet és hát a széltől kidöntött fák elkorhadt anyagából nőnek ki szinte a kis új fák és valami csodálatos, amikor térdig süpped az ember a mohába és a fatörmelékbe, ahhoz képest, hát ezek a sorba ültetett szegény kis fekete, meg erdei fenyőcskék, hát egyrészt nem hagyják megöregedni őket, hogy komoly erdővé váljanak, másrészt az aljnövényzet hiánya miatt, hát eléggé élettelenek, hát maguk a fák fejlődnek, és adnak némi gyantaillatot is, tehát illúziót keveset igen, de hát azért számomra az erdő varázsát nem tudják viszonozni és hát egy kezemen meg lehetne számolni ezt az állat és madárvajt, amely hát rggaszkodik, vagy hát meghonosodik a fenyőerdőkben, ugyhogy hangsúlyozom a gazdasági kérdésekhez nem értek nemis az én területem, de hát mint művész az ilyenfajta erdőt hát eltüröm, de szeretni nem szeretem.

- Olyan mint egy nagy kukoricatábla, csak magasabb.

- Pontosan igy van, szomoruan jó a hasonlat, mert kicsit gyorsabban hasznositja az ember a kukoricát, ugye, mert évente megtermi a magáét, hát erre egy kicsit várni kell de jellegében, minőségében nem sokkal jobb.

- Az egész életünkre, jellemző ez a csak, számokban és csak gazdaságban való gondolkodás, én ugy érzem, hogy nagyot veszit az emberiség, hogyha szegényebbek leszünk, hogyha magunk alól kivágjuk a fát, mert hiszen a fáról jöttek le őseink, de valahol a fához kötődhet a szivünk is. A fa, sok fa egymás mellett, még nem erdő, tehát ez egy olyan életközösség, egy olyan életközössége a növényeknek, a rovaroknak, az állatoknak, az emlősig, amibe azért valahol ha kő házakba vonultunk is, az ember is kellene, hogy érzelmi lakója legyen, mert én biztos vagyok abban, mint ahogy rám egy-két napi tartózkodás után teljesen kilugozódnak, kikopnak belőlem a hajszoltság, a városi gondok, a telefon, a zaklatottság, a zsűrik, a minden ördög gondja, más emberre is hasonló hatással van, egy olyan felfrissülés nem csak a tüdőnk telik meg oxigénnel, hanem a szemünkön, a fülünkön keresztül, az egész érzelmi világunk kicserélődik. Tehát amikor az erdőkben gazdálkodunk, akkor nem csak számokban és köbméterekben kellene gazdálkodnunk, hanem ezekben a kifejezhetetlen tartalmakban is és egy kicsit féltem a jövőt.

- Murai Robert festőművésszel beszélgetett Balogh István.

-.-.-.-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

MAGYAR HÍRLAP

1968 SZEP 25
1021

Múzeumi hónap, 1968

Murillo Budapesten, félezer tárlatvezetés

Kedden a Magyar Sajtó Házában *Gönyei Antal*, a Művelődésügyi Minisztérium múzeumi főosztályának vezetője ismertette az *októberi Országos Múzeumi Hónap programját*. Az eseménysorozatot október 1-én *Molnár János* művelődésügyi miniszterhelyettes nyitja meg a múzeumának centenáriumát ünneplő Nyíregyházán.

A fővárosi programból kiemelkedik a Magyar Nemzeti Galériában *Uitz Béla* gyűjteményes kiállítása, amelyre a Szovjetunióban élő idős művész hazalátogat. A Szépművészeti Múzeum a 350 éve született *Murillo* képeiből rendez tárlatot. A Budapesti Történelmi Múzeum a főváros történetét, a Közlekedési Múzeum a magyar közlekedéspolitika fejlődését mutatja be; a Nemzeti Múzeumban az *Ember és környezete az újkőkor művészetében* című kiállítást láthatják az érdeklődők.

Változatos a vidéki múzeumok programja is. Székesfehérvárott — a KÖZTI közreműködésével — a magyar középülettervezés fejlődését mutatják be a felszabadulás óta. Szegeden nyilvánosság elé kerülnek a híres *nagyszéksósi aranyleletek*. Kecskeméten *numizmatikai*, Mohácson *fazekas*, Szekszárdon *bortörténeti* kiállítás nyílik; Békéscsabán *Ruzicskay György* festőművész tárlatát rendezik meg. A *XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat* anyaga a helyi tsz-ekbe is kikerül; általában az idén a múzeumi hónap kiállításai s a hozzájuk kapcsolódó előadások, egyéb kulturális rendezvények a falvakba és a tanyákra is eljutnak.

Méltó emlékeztető lesz az idei múzeumi hónap közelgő nagy történelmi évfordulóinkra. A fél évszázados jubileum napján nyílik a Petőfi Irodalmi Múzeumban — a Nemzeti Múzeum rendezésében — az őszirózsás forradalom emlékeinek kiállítása, s úgyszólván minden megye dokumentumkiállításokat rendez az 1918—19-es idők helyi emlékeiből, az ifjúság számára hirdetett pályázatokkal egybekötve.

A Nemzeti Múzeum nemzetközi régészeti konferenciát rendez Budapesten, az idegenvezetők és a honismeretet tanító pedagógusok Egerben tanácskoznak. A közönséget több mint 500 nyilvános tárlatvezetés várja; az iskolák többsége múzeumlátogatást, tanulmányi kirándulásokat szervez.

G. Sz. L.

TELEFONGYAR

44 órás munkahétre

FELVÉTELRE KERES

ELEKTROMŰSZERÉSZT, KOMPRESSZOR KEZELŐT, KAZÁNGÉPÉSZT, ARGONGÁZAS HEGESZTŐT, PRÉSGÉP-, FÚRÓGÉP- és AUTOMATAGÉPBEÁLLÍTÓT, magasnyomású KAZÁNFŰTŐT, SPORTPÁLYA KERTÉSZT, NŐI és FÉRFI BETANÍTOTT MUNKÁSOKAT,

továbbá FIATALKORÚ MUNKAERŐKET 6 órás foglalkoztatásra.

Jelentkezés:

Budapest, XIV., Hungária körút 126—132.

Munkaerőgazdálkodási osztályon.

Rakodómunkásokat, — villanyszerelő és parkettás szakmunkásokat felveszünk. — V. ker. Építő Ktsz. Bp., V., Kálmán u. 22. sz.

IPARI SZERELVÉNY- ÉS GÉPGYÁR

FELVÉTELRE KERES

sajtoló-

és

forgácsoló gépmunkára férfiakat.

Vidékieknek munkásszállás.

Műszakjáratok:

Moszkva térről és Móricz Zsigmond körtérről.

Napközben:

Móricz Zsigmond körtérről 40-es busz, Budaőrs végállomásig, onnan 9, 10 és 11 órakor gyári járat indul (7 perc).

Telefon: 166—450/

MÁV Gépjavító Üzem azonnali belépésre felvesz lakatos, esztergályos, marós, villanyszerelő, hegesztő, kőműves szakmunkásokat, férfi és női segédmunkásokat. Heti 44 órás munkaidő, — MÁV utazási kedvezmény és üzemi étkezés van. Cím: Bp. XIV., Tahi út 97—101. Bejárat: Tatai út és Fáy utca sarokról.

AZONNALI BELÉPÉSRE

FELVESZ

44 órás munkahéttel dolgozó vasipari vállalat, kéthetenkénti szabad szombat biztosításával vállalatunk különböző telephelyeire:

LAKATOS, FAMINTAKÉSZÍTŐ, MARÓS, FEMNYOMÓ, GÉPFORMÁZÓ szakmunkásokat, BETANÍTOTT MUNKASNŐKET, PORTASOKAT (nem nyugdíjas), valamint 6 órás

---

Elzett Fémlemezipari Művek Zár- és Lakatgyára, Bp. XIII., Váci út 117—119. felvételre keres férfi és női betanított gépmunkásokat, anyagmozgató segédmunkásokat, órabéres munkaterületre fiatalkorú lányokat és fiúkat. Bérezés megegyezés szerint. — 44 órás munkahét, kéthetenként szabad szombat. Jelentkezés a vállalat munkaerőgazdálkodásán.

FELVÉTELRE

keresünk

VILLANYSZERELŐKET, ALTALÁNOS LAKATOSOKAT, ELEKTROMŰSZERÉSZEKET, BÁDOGOSOKAT, FÉMNYOMÓKAT és MŰSZERÉSZEKET.

FELVESZÜNK villanyszerelők mellé SEGÉDMUNKÁSOKAT, részükre

Eladók! Szövetkezetünk gépkocsijai: GARANT, 2 tonnás, — Warszawa 0,5 tonnás, felújított állapotban. Megtekinthetők előzetes bejelentéssel, bármikor. Szentendre, Háziipari Szövetkezet, — Szentendre, Petőfi u. 1. Tel.: Szentendre: 362.

LAKÁS

Rózsadombi központi fűtéses egyszobás komfortos lakásomat, — kétszobás hallos személyzetire cserélem. Délután 363—917.

Közp. fűtéses albérletet keres fiatal építész házaspár »Budán 32242« jelig. a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Elcserélném új szövetkezeti kétszobás összkomfortos, erkélyes, gázfűtéses lakásomat, két lakásra vagy nagyobb háromszobásra. XX., Attila u. 4. I. 5. Autóbusz megállónál.

Értelmiségi házaspár albérleti szobát keres, eltartási szerződéssel, lehetőleg Budán. — »Megértés — 37215« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Albérleti szoba kiadó magányos, intelligens, középkorú nőnek. — »Akácfa utca L. 6374«

Muray Róbert

— **Muray Róbert** festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás kedden Kaposváron, a megyei múzeumban.

Népszava 1985. V. 23.

Muray Sándor

„Atom" (repr.)

Harangozó Márta: Történelmi pillanatok művészete.

Napló (Verzprém), 1972. máj. 6,

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Muray Róbert
festő - grafikus

PEST MEGYEI HÍRLAP
1984 SEP 22

Vaddisznóvágta 1021

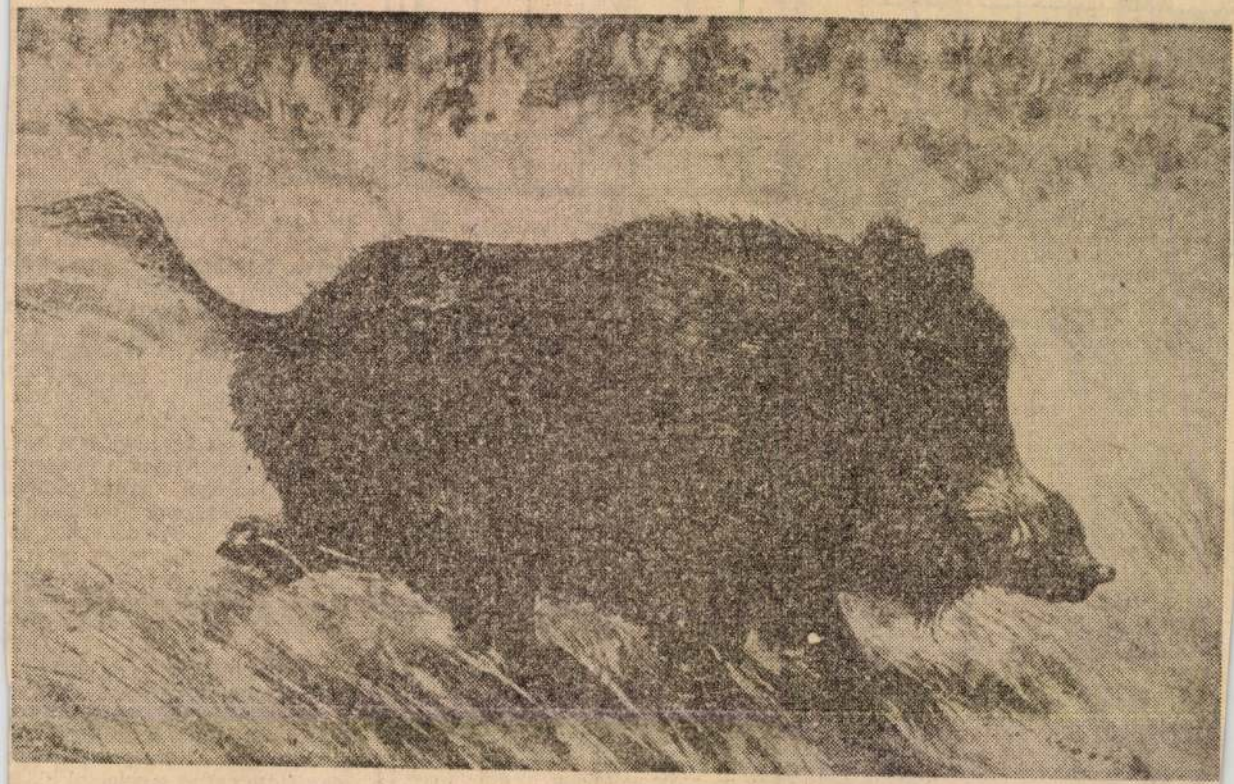

Muray Róbert alkotása

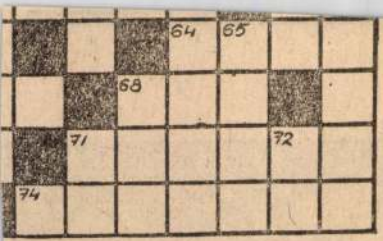

FÜGGŐLEGES:

1. Neves opera- és dalénekes, a bécsi Operaház volt tagja, Európa-szerte vendégszerepelt, nálunk is számos alkalommal fellépett, 1938-tól énektanár volt Londonban (Alfréd). 2. Ékítmény, névelővel. 3. Fedél. 4. Régi római üdvözlés. 5. Szén-kalcium vegyület. 6. Fagylalt része! 8. Osztályzat. 9. Silbak. 10. Iráni pénz. 11. Lengyel légitársaság. 12. Izomkötő. 13. Világhírű tenorista, a 44. után legnépszerűbb olasz énekes. Hősi és lírai szerepekben egyaránt csaknem utolérhetetlen volt. 1955-ben visszavonult a szerepléstől (Benjamino). 17. A fejlődésért küzdő. 19. Fekete István írása egy gólyáról. 21. Világszerte ünnepelt olasz operaénekes, különösen Verdi és Bizet operáinak tenorszerepeiben volt kiváló (Del. Mario). 22. „. . . . vitéz", Arany János balladája. 23. Mókus. 24. Elsajátít. 27. Mértani test. 28. Neves francia festő, az impresszionizmus egyik vezéralakja (Edgar, 1834—1917). 29. Olajemirség, fővárosa Doha. 31. Kacat (ford.). 33. Keskeny deszka. 34. Pirkad. 37. Az USA legnagyobb légitársasága. 39. Színházi előadások láthatatlan szereplője. 41. Kártyajáték. 43. Halk, zümmögő hangot ad. 45. Tiltás. 47. Román váltópénz. 49. Morva származású osztrák tenorista, rendszeresen vendégszerepelt Európa és Amerika vezető színpadain. Érdesen csengő tenorja Mozarttól Wagnerig szinte minden szerepben kiválóan érvényesült (Leo, 1873—1946). 51. Nem kési le. 52. Intő egynemű betűi. 54. Amerikai tenorista, korunk egyik legnagyobb Verdi-énekese (Jan, 1908). 56. Távozásra kényszeríti. 58. Spanyol tenorista, az Aida és a Carmen tenorszerepeiben aratta legnagyobb sikereit. 1918-ban ná-

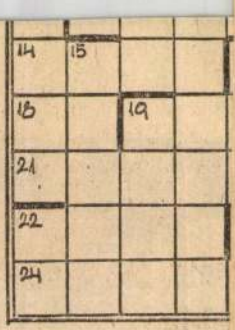

Pajtások! Folytatjuk lumbiában.

VÍZSZINTES:

1. Rövid ideig a víz alá nyom. 8. Leánynév, előtte „b" betűvel egy másik leánynév. 9. Az ENSZ első főtitkára volt. 10. Focipályán a pálya sarka. 13. Kolumbia több mint egynegyed részét behálózó hegység. 14. Nincs folyója, mégis jellegzetes vízparti üdülőhely a Dunántúlon. 16. Macerál egynemű betűi. 18. Magunk, de fordítva. 19. Hasíték a nadrágon. 21. Kikötőváros a Darién-öbül partján, innen szállítják az országban kitermelt kőolajat. 22. Ebben az évben. 23. Határtalanul poros! 24. Vadon élő állatok. 25. Igevégződés.

FÜGGŐLEGES:

1. Fehér és indián szülők házasságából származó utód, a lakosság 50%-át teszi ki Kolumbiában. 2. December 1-én van a névnapja. 3. Gál Lajos monogramja. 4. Kolumbia fő folyója, 1538 km hosszú. Az Antilla-tengerbe ömlik. 5. Egy helyben tétlenül veszteglő. 6. Visszaír! 7. „A. . . halála az okoskodás" (Madách). 11. Ürgét . . . ; ürgére vadászik. 12. Földforgató szerszám. 15. Arra a másik helyre. 16. Japán őslakói. 17. Tetőzetet készítő szakmunkások. 19. Európai nép. 20. Ipari város, kikötője Bonaventura. 22. Hajlat.

Pajtások! A vastag betűkkel szedett sorok megfejtését írjátok le egy levelezőlapra, a többi szeptemberi megfejtéssel együtt, és október 10-ig küldjétek be a szerkesztőséghez. Már egyetlen heti he-

legyen. A pizza szelet ugy alakit
egy időben a tésztát a szélén a k
szen van, sütőlemezre rakjuk, és
telékanyagot terítünk szét a köz

CSIRKEMÁ

Hozzávalók: 1 csomag (½ k
1 db sárgarépa, 1 db fehérrépa,
10 dkg reszelt sajt, kanálnyi zsír

Az összes hozzávalókat koc
apróra vágott hagymát üvegesre
vágott zöldséget, melyet puhára
val, és ízlés szerint fűszerezzük.
zöldpaprikát, a paradicsomot, és
kemájat adjuk hozzá, és most n
kavarva, hogy ne égjen le. Ha
kész a ragu. Ezt a pizzára hely
juk, sütőbe tesszük, s addig sütji

GO

Hozzávalók: 20 dkg gomba,
püré, 2 dkg vaj, bors, só, petrez

A gombát szeletekre vágjuk
radicsompürével, a szeletelt go
sóval, vágott zöld petrezselyem
olvasztott vajjal meglocsoljuk é

1021

1978. december 8. URH 2o,o5 Vgnó

Muray Róbert grafikusművész

Egy pálya vonzásában

- Muray Róbert grafikusmüvész mütermében beszélgetünk, nem tudom helyes-e, hogyha csak annyit mondtam el Magáról, hogy grafikus?

- A bizonytalanság talán arra vonatkozott, hogy talán müvész vagy grafikus müvész- v agyok-e, vagy tán valami egyéb. Mert hisz az ismeretségünk is onnan adódik, hogy az Állatvilág cimü lap szerkssztőségében találkoztunk, ahol valóban rajzokat is készitek, de megvan az az ambicióm, hogy irjak is, irjak elsősorban a szeretett területemről, a madarakról. Nyilván a kérdésre ez a megfelelő válasz, hogy most ornitológus vagyok-e vagy rajzoló. Hát azt tudom talán válaszolni, hogy szivem szerint mind a kettő.

- Tehát nagyon összefér az, hogy az ember szereti, ismeri a természetet, Muray Róbert igazán és lelke mélyén legjobban a madarakat. Hogyan kezdődött? Hogy volt minderre ideje? Talán kezdjük az elején, mert nyilván gyerekkorban kellett ezeket az élményeket összeszedni.

- Valóban, sokminden a gyerek korban meghatározó jelentőségü, és azt hiszem én is, egész kis gyerekkoromra kell, hogy visszanyuljak, hogy erre a kérdésre választ tudjak adni. Budapest északi peremkerületén, Ujpesten nevelkedtem, annak is mondhatom a szélén, ugyhogy kis gyerekkorm óta, részben kezdetben édesapámmal, később egyedül sokat csavarogtam kint. Évszaktól, időjárástól szinte függetlenül volt, amikor megcsináltam a leckémet, és akkor magam jutalmaztam, hogy most már elmehetek nyugodtan, de bizony, amikor nagyon izgalmas esemény volt kilátásban, akkor néha még a ledke előtt is kiszöktem, és megnéztem, hogy beültek-e már a karvalyok a Dunaparti fenyőerdőbe, vagy megnéztem , hogy megérkeztek-e már a vadkacsák a Szilas-patakra, szóval egyfolytában kint jártam. Szül eim mondják, én már arra nem is nagyon emlékszem, hogy 3-4 éves koromban az óvodatáskámból kidobáltam az uzsonnát, és el e akis fonott óvodatáskával, egy zöld gyikkal tértem be, ragyogó arccal haza. Otthon nem mindig örültek ugyanilyen egyformán. Nos, hát az állatok iránt érdeklődés ilyen kis gyerekkori, és aztán a rajz ezzel párhuzamosan már elég korán megmutatkozott a rajz iránti készség, érdeklődés. Apám autodidakta festő volt, mindig szeretett, nézgette, ráirta, hogy hogyan rajzolok, ráirta, hogy Robika rajza ekkor, meg ekkor, ennyi idős korából. Egy szép kis gyüjteményt, épp a napokban néztem át, bár hát nagyon ügyetlen kis próbálkozások voltak, de talán apám emléke miatt nem volt szivem kiselejtezni őket, ugyhogy egy mappában most is ott fekszenek, 3-4-5-6 éves koromból. Ott is dominált az állatok visszaadása. Igy aztán párhuzamosan futott a két érdeklődés és jól is segitették egymást.
Talán még egy lényeges motivum, egy lényeges vonás, ami az

állatok érdeklődését táplálja, ébreszti az emberekben, nyilván sokunkban meglévő szépség iránti vágy. Szóval az, hogy egy-egy madárnak, állatnak, lepkének a kakasága, vagy a formák változatossága megfogja az embert, az valahogy, hát ha nem is a birtokbavételre, mert az egy rosszirányuan meg van, ez is van, nem szabad letagadni, de a fokozottabb odafigyelésre serkenti.

- Ahogyan én értékeltem abból, amit mondott, párhuzamosan alakult ki az állatok szeretete és a rajz szenvedélye is. De mégis, hogy választott, vagy kellett-e egyáltalán választani?

- Tizenhárom éves korom óta kapcsolatban voltam a tudományos intézetekkel, a Madártani Intézettel, Természettudományi Muzeummal, igy véletlen szerencse folytán, amit most nem akarok részletezni, ugyhogy középiskolás gimnazista koromban lelkesen ornitológusnak, zoológusnak készültem. 1949-ben, a másik hajlamom szerint kisérletet tettema Képzőművészeti Főiskolán, szerencsém volt, mert egyből felvételt nyertem, és ezzel a pályaválasztás kérdése látszólag eldőlt. Azt el is végeztem, és elindultam az alkalmazott grafika rögös és változatos utján, nagyon sokfajta feladatokat oldottam meg, kiállitásokat terveztem, plakátokat, filmplakátokat, egyebet. Könyv cimlapokat, illusztrációt, jelvényeket, csomagolást, sokmindent, mert hiszen ez egynagyon gazdag és változatos terület. De valahol azért nem elégitett ki teljesen ez a tényked̈és, mert hisz párhuzamosan csak szivesen jártam a természetbe, csak végeztem a gyürüzéseket az Intézetnek, megfigyeléseket, és szivem felével változatlanul madarásznak éreztem magam. Jó pár évnek kellett eltelnie, részben egzisztenciális, tehát anyagi okok miatt, részben hát az emberbe le kell, hogy szürődjön egy életcél. Körülbelül 10-15 év telt el ezzel a váltakozó és kicsit szétszórt munkálkodással, sok-sok éjszakával, sok-sok fáradtsággal, amig rájöttem arra, hogy tulajdonképpen a grafika vagy a művészet területén össze lehet hozni ezt a kettőt, tehát szinkronba kerülhet a madarak iránti érdeklődésem valamelyest az ismeretem is, és az ilyen irányu művészi ambicióm.

A további tevékenységem célját és inditóját sok mindenre vezethetem vissza. Hát az előzményekről, arról már beszéltem, de napjainkban oly felfokozottá, oly élessé vált a természet és a környezetvédelem ügye, annyit hallunk ugyan róla, de nem történik dóg. Magam ismereteivel is van, és kell is , hogy legyen mondanivalóm ez ügyben. A Természetvédelmi Hivatal Magyarországon az a szerv, aki az állam által , a neki szánt feladatkónt végzi ezt. Most egyesült a Környezetvédelemmel és komplexsen teljesiti ezt a feladatát. Ugyhogy egyszer egy kis bemutatóanyagot magamhoz véve, felkerestem a Természetvédelmi Hivatal akkori és jelnlegi elnökét is, Rakonczai Zoltánt, akivel elbeszélgettem arról, hogy mit is szeretnék csinálni. Ő látta bennem a komoly szándékot és lelkesedést, és igy a Hivatal esztétikai

tanácsadója vagyok, és ezt a tisztet töltöm be. Itt nem a tiszt az érdekes, nevetségesen is hangzik, talán ez a kifejezés, hanem a feladatok gazdagsága és lehetősége. Rám bízták, hogy propaganda eszközöket találjak ki, hisz Magyarországon az ilyenfajta propagandának nem s ok előzménye van, és próbáljam fizuál isan, a rajz, a festészet, a kiállitási technika lehetőségeivel a mondanivalót eljuttatni az érintettekhez.

- Azt hiszem, hogy tevékenységének tényleg az egyik, és egyáltalán nem szégyellnivaló komponense, az ismerettevése, az összetevője az ismeretterjesztés. Ahány Muray képet láttam, mindenütt igen naturális hüséggel ismerhetők fel, láthatók az állatok. Ez mindig igy van, most két dolgot szeretnék megkérdezni. Az egyik az, hogy természeti környezetben, tájban, állatokat fest-e mindig? Mindig ennyire naturális hüséggel? A másik pedig az, hogy nem csinál egyebet? Nem fest egyebet? És nincs kedve valamilyen más területre kiruccanni?

- A kérdés érdeks és indokolt, hisz főiskolai képzés alatt is rendkivül széles skálán dolgoztunk, csendéletet festettünk, aktot festettünk, portrét és igy tovább. És ez alkalmas volt arra, hogy tulajdonképpen az ember felvértezödjön, bármilyen feladattal találkozik, azt a tanult tudás és az eredeti képességek alapján hát meg tudja oldani. Az élet, aztán nem engedi meg ezt a bőséget, vagy én legalábbis ugy érzem, hogy célszerübb ebből a nagy gazdagságból valamire specializálódni. Ma atudományban is, a müvészetekben is azt hiszem a specializálódások kora van, mert aki mindent akar fogni, annak végülis azt hiszem minden kicsuszik a kezéből. Lehet és talán hallható ez ugy is, mintha mentegetném magam, mert hisz festettem nemcsak naturálisan, vagy festek néha ma is, amikor egy-egy skiccet, vagy hangulatot próbálok rögziteni, egy érdekes jelenséget a természetben, egy ködös reggelt vagy egy nagyon sziporkázónaplementét, vagy valami olyan hatást, amit gyorsan kell rögziteni, azt mondhatom, hogy impresszionista frissességgel, vizfestékkel, akvarellel vagy vassal vagyakármilyen olajjal is feldobok. Hát ez nem emlékeztet azokra a pontos tudományos ábrákra, amelyeket általában ismernek tőlem.

Most elvont müvészettel viszont ujabban nem is próbálkozom, mert nagyon tisztelem a müvészetben az absztraktciót, sőt szükségesnek is tartom, hogy az ember tipizáljon, és elvonatkoztasson a kézzelfoghatótól, de nem minden területen, és főleg nem divatszerüen. Mert, amikor ez valakinek az alkatából folyik és a gondolatait ezzel a módszerrel tudja kifejezni, akkor nagyon hiteles, helyénvaló és tiszteletreméltó. Sok kedves barátom van, aki a magyar élgárdába tartozik, az elvontak között. Utalhatok Bálint Endrére, Gyarmati Tihanórra, és még sokakra, fiatalokra is. Becsülöm és azt hiszem, hogy értem is az ő müvészetüket. Nekik mások a cél-

jaik, nekem is más. Az én célom elsősorban valóban az a kicsit pedagógusi, kicsit didaktikus, kicsit apostoli ismeretterjesztés. Ugyhogy erre az ösvényre tereltem magam, és ezt jókedvvel és mondjuk művészi ambicióimat is kielégítve gyakorlom, és remélem, fogom is még egy darabig!

- Az t mondta az előbb, hogy apostoli ismeretterjesztés. És ón ezennel ezt a kifejezést el is loptam, meg egy kicsit elsajátitottam. De akkor arra kérem, hogy ezen a nyomon haladjunk tovább, és segitsen egy kicsit abban, még a beszélgetésünk előtt is megkérdeztem, hogy egy ügyetlen madárbarát hogy tud közelebbi kapcsolatba kerülni a madarakkal? Hogy sikerül a nagyon elbujt, nagyon félénk, hirtelen megrebbenő madarakat megismerni? A másik a legkülönbözőbb ismeretterjesztő könyvekben, pl. az Európa madaraiban is, mindenütt ott van a madarak röptképe. És nyilván azzal a szándékkal, hogy megismerje az ember, de én képtelen vagyok a röpkép alapján nagyjából felfedezem azt, hogy esetleg ragadozóval van dolgom. De, hogy ez a ragadozók közül melyik!? Ha nekem nincs jó vizuális memóriám, akkor mégis mit tehetek? Akkor arra vagyok itélve, hogy végig sötét tudatlanságban maradok, vagy van valami más mellékut, valami segédeszköz, ami ebben az ügyben még segithet?

-Hát a kérdés nagyon közvetlen és kedves és őszinte. Nem könnyü válaszolni rá, mert azt mondhatnám, hogy tulajdonképpen a gyakorlás és a látvány képének a besulykolása az, az, ami valamennyire segit. És hiába, ha nem tudja az ember azonositani, a sok látvány az önmagában nem segit. De egy jellegzetes sziluett, tehát árnykép, egy ragadozó madár esetében, vagy egy repülési mód, más madarak esetében, ha felfogta az ember, hogy mi is az, akkor utána már könnyü lesz megismerni. Tehát gondolok arra, hogy pl. egy harkály, hogyha egy facsoporttól a másikig elrepül, egy nagyon jellegzetes hullámos röpképe van, minden esetben, minden harkálynak. Tehát csapkod a szárnyával, feljut egy magas pontig, ott, ha nem is áll meg, de ez a hullámvonal kulminál, és utána egy lejtős vonalon megismétli azt, mindaddig, amig egy következő fáig, vagy ahova jutni akart, el nem jut.

- Pekhem van, mert pont a harkályokat nagyon jól ismerem. Nekem, kifejezetten a ragadozó madarakkal van gondom, mert biztos, hogy egyetlen egyet meg nem ismerek. A Pilisben is fölött tem vitorlázó repülésben szállt egy sötét madár, mert szinek nincsenek,

- Nos, hát akkor talán azt mondanám, és ez talán ez segitség, hogy a leggyakoribb ragadozó maradarakra mi a jellemző, amelyek gyakran kerülnek szem elé. Mert hisz ritkán látott ragadozókkal még a madarászoknak, ormitológusoknak is néha bajuk van, mert egyszerüen annak a repképe és a jellemző moz-

gása nem tudott az ő tudatukba sem eljutni vagy bezsufolódni. Szerencsére még gyakran látni városon is, néha házak között, mert él jónéhán ypár, és különösen mezőgazdasági területek, szántóföldek és egyebek fölött a vörös vércsét. Vörös vércse, ha csak repül, tehát egyik helyről a másikra óhajt eljutni, akkor is elég finoman, gyakran lebegteti a szárnya végét, tehát igy viszonylag gyorsan csapkod, és arányosan hosszu farka van. Tehát kb. olyan hosszu a farka, mint másfél szárnyhoss. Na most viszont sokkal jellemzőbb a vörös vércsére az un. szitáló mozgása, amikor a levegőben egyhelyben megáll, a szárnyait méggyorsabban lebegteti, és ezáltal biztositja ezzel az örvényléssel, hogy egyhelyben maradjon, a farkát általában szétteriti, és akkor lefelé tartott fejjel szemeli ki az aznapik áldozatát, ami esetleg egy gyik, egy pocok vagy egy nagyobb rovar. Ugyhogy ez a vörös vércsére nagyon jellemző. Ha egy ilyen egyhelyben csapkodó madárral találkozunk kint, akkor ez feltehetően vörös vércse. Ha még a szinét is szerencsénk van látni, mert esetleg oldalról látjuk, vagy később, amikor elrepül megmutatkozik, akkor megbizonyosodhatunk felőle, tudniillik a háta ilyen téglaszinü vöröses, ugy a himnek, mint a tojónak.

Egy másik gyakrabban látható ragadozó madár az egerészölyv, ez egész évben megfigyelhető nálunk. Kerek, tompa szárnyai vannak, és a farka is általában szélesen teritett és rövid. Egészen rövid a farka. Egy nagyobb testü ragadozót látunk, mert hiszen ez kétszerese-háromszorosa egy varlyunak, ami elég gyakori és nagyjából ismert, akkor majdnem biztosak lehetünk benne, hogy ez egerészölyv volt.

Talán még egy másik ragadozóra hivnám fel a figyelmet, a karvalyra, ami hát elsősorban télen figyelhető meg, városok peremén, néha még a nagyvárosok kellős közepén is, én nem egyszer a Népköztársaság utján láttam verebekre csapó karvalyt. Ez viszont arról ismerhető meg, hogy a szárnysziluettje, tehát a szárny foltja, az nem egyenes, és egyenletesen keskenyedő, hanem leginkább talán egy ij formájához tudnám hasonlitani. Tehát a középen, a fejnél van egy ilyen vázszerü kitörés, és utána a szárny csücsköknél egyilyen előre felé visszahajlás, vagy egy száj formához tudnám talán hasonlitani. És a farka az elég hosszan hátranyulik, tehát eléggé aránytalanul hosszu farka van.

Most ugyanennek a formának a megfelelője a héja, a karvaly ugye nem sokkal nagyobb, mint a galamb. Hát a nemek közt elég nagy eltérés van, a tojók mindig sokkal nagyobbak, erősebbek, dehát mondjuk egy átlagot vegyünk. A vörösvércsénél valamicskével nagyobb képet mutat mondjuk a karvaly. Ennek a kétszerese kb. a héja. Ugyanezt a sziluettet mutatja, hasonló vadászati mód, természetesen nagyobb állapot, nagyobb méretü zsákmányra csap, fácánig bezárólag vadászik, és ennek

repkópe is hasonló.

- Hogy függ össze, hogy egyeztethető össze a vadászat és az állatszeretet? Egészen egyszerüen és durván megfogalmazva a kérdést, hogy lehet megölni azokat, akiket szeretünk?

- Hát ez szép kis kérdés, jól feltette nekem, dehát megpróbálok rá válaszolni. Én azt elhiszem, hogy ez a válasz nem lesz mindenki számára kielégitő, mert azok a szigoruan vett, nem akarom bántani őket, más jelzővelállatbarátok, azok teljesen gyilkolás ellenesek, és annak tituláljak a vadászatot. Én viszont, részben talán azért, mert igyekeztem tudományosan is foglalkozni a kérdéssel, ezt másképp látom. Mert igazán steril állatszerető akkor lenne, ez a honfitársunk és embertársunk, hogyha az iparilag és üzemszerüen előállitott és utólag megölt állatkákat sem enné, ugyanilyen felkiáltással, tehát nem enne csirkét, nem enne sertést vagy marhahust, mert hisz azokat erre a célra tenyésztik, ami szerintem még csunyább dolog, amikor az ember a természetbe jár, és néha sok nehézség és küszködés árán, bizonyos örömérzettel a végén valamit birtokába vesz, elejt, ősi módon, mint ahogy a vadász ember is tette. Nem titkolom azt sem, hogy nyilván ennek az attavizmusnak szerepe van abban, hogy napjainkban is vadászunk, és az is igaz, hogy pont azért, mert tenyésztjük, az állatot, ami elédelünkül szolgál, ma már látszólag szükségtelen megölni azt, ami egyébként békésen éldegél és gazdagitja természetet. Nos, ez igy lenne, hogyha az ember nem avatkozo tt volna be a természet egyensulyába egyébként is,hami arra gondolunk, hogy mindenütt szüz erdők és mezők vannak körülöttünk, akkor az abban lévő állatvilág tökéletes egyensulyban él, mert a sérült egyedeket,a csökötteket, a betegeket, a nagy ragadozók, a farkas, a medve, keselyük, sasok, egyebek, megfelelően tisztogatják, elpusztitják. Nálunk erről nincs szó, mert hisz már a medvét, a farkast réges rég kipusztitettuk, nemcsak a Kárpát-medencéből, hanem sok helyről még máshonnan Európából.

- Ez volna akkor a vadászat egyik célja? A másik célja a z élelem szerzés. Mert a vad nagyon finom! De mi még? Egész biztos valami különleges, valami nagyon jólehet a vadászatban. Én soha nem vadásztam, nem ismerem, nem tudom.

- Igy van! A természetben járni, nagyon szép, tanulságos és örömteli dolog. Viszont a férfiak, meg általában a legtöbb ember ugy van vele, hogy valamilyen céllal jár. Vagy egy turistarekordot tüz ki maga elé, hogy X száz kilométert tesz meg, és akkor megkapja akékjelvényt, mert végigjárta a jelzett utakat, vagy valamilyen időrekordot tüz ki maga elé. A vadász az pedig olyan, hogy megpróbál valamilyen maradandó élményt szerezni a kintléte alkalmából.

- Azt hiszem meggyőzött! Köszönöm szépen a beszélgetést!

- - - -

Mustó János

Lenin kompozíció olaj 180×115 cm

Stúdió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat. Bev.: Bereczky Loránd.

Mester Jenő festő

Két nagyméretű képével szerepel a tárlaton

Kovács Béla: A VI. Északmagyarországi Területi....
MŰVÉSZET, 1970.augusztus - 45.lap

Mustó János

Memento olaj 100×150 cm

VI. Szabolcs-Szatmár megyei Területi Képzőművészeti Kiállítás. Salgótarján 1970. Kiáll. kat. Bev.: Kovács Gyula

Mustó János

Szerepel a „Hatok" táblasán
Salpótarjánban

N.N: Két táblat a művelődési
Központban

Nógrád 1969 XII. 29

Mester János

1. Anyaság repr. olaj 116 × 150
2. Történelem I. -"- 260 × 120

V. Észak-Magyarországi Területi Képzőművészeti kiállítás Salgótarján 1969

Musti János

művével kiállításon

szerepel a salgótarjáni József

Attila Művelődési Központban

Mépusava 1969 december 29

4. old.

Mustó János

Szerepel a salpótarjáni tavaszi távlatban

T. É.: A tavaszi távlat előtt

Nógrád 1971 III. 12

Mustó János

Salpétersavban kiállít

Nagybánya Bp. 1964. dec. 29.

Mustó János

A salgótarjáni József Attila Műv. Köp. be Miállit.

Magyar Hirlap, Bp. 1969, dec. 20.

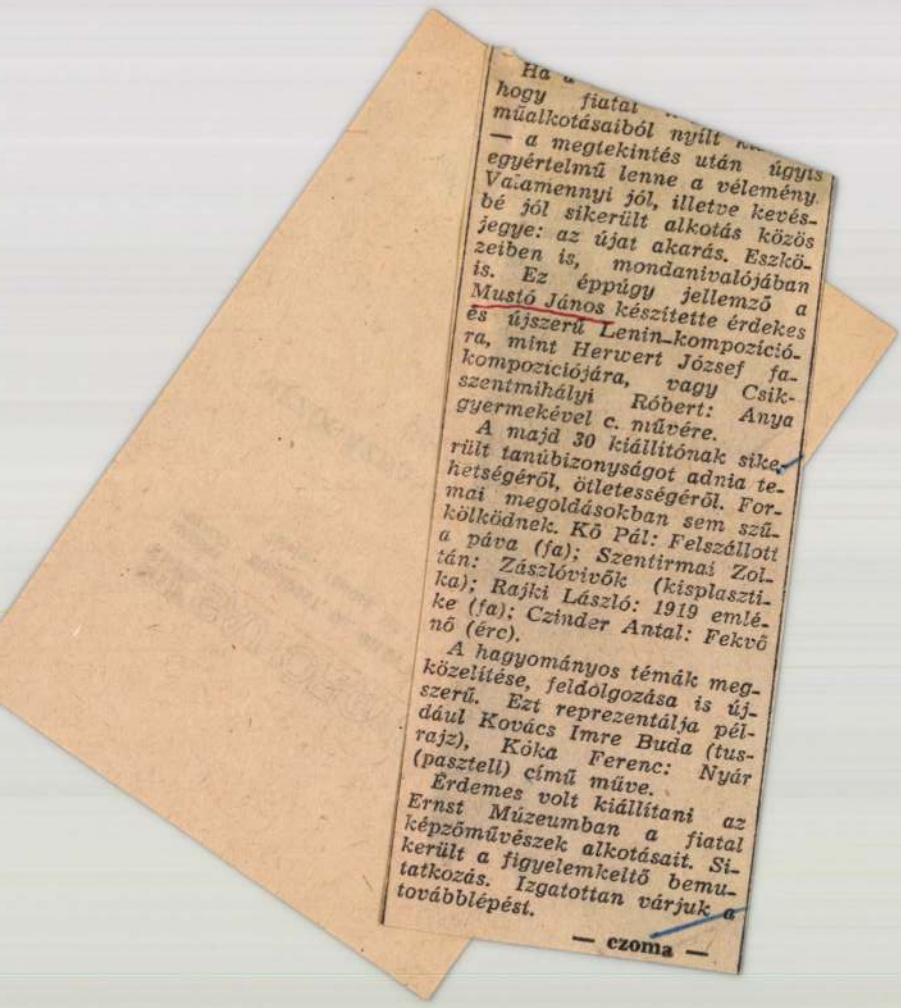

Ha [illegible] hogy fiatal [illegible] műalkotásaiból nyílt [illegible] — a megtekintés után úgyis egyértelmű lenne a vélemény. Valamennyi jól, illetve kevésbé jól sikerült alkotás közös jegye: az újat akarás. Eszközeiben is, mondanivalójában is. Ez éppúgy jellemző a Mustó János készítette érdekes és újszerű Lenin-kompozícióra, mint Herwert József fakompozíciójára, vagy Csikszentmihályi Róbert: Anya gyermekével c. művére.

A majd 30 kiállítónak sikerült tanúbizonyságot adnia tehetségéről, ötletességéről. Formai megoldásokban sem szűkölködnek. Kő Pál: Felszállott a páva (fa); Szentirmai Zoltán: Zászlóvivők (kisplasztika); Rajki László: 1919 emléke (fa); Czinder Antal: Fekvő nő (érc).

A hagyományos témák megközelítése, feldolgozása is újszerű. Ezt reprezentálja például Kovács Imre Buda (tusrajz), Kóka Ferenc: Nyár (pasztell) című műve.

Érdemes volt kiállítani az Ernst Múzeumban a fiatal képzőművészek alkotásait. Sikerült a figyelemkeltő bemutatkozás. Izgatottan várjuk a továbblépést.

— czoma —

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-049, 337-748, 340-774
MEZŐGAZDASÁGI MÉRNÖK
Gödöllő
1970 APR 13
Studió '70

Mustó János

Lenin kompozíció (eval.) szerepel az alábbi táslaton az Ernst Múzeumban

Rózsa gyula: Studió 70

Négszabadság 1970 IV. 12

Mustó János

Emlétve

Iványi Ostán: Gondolatok mű-
vészeti életünkről

Nógrád, Salgótarján 1970. máj. 24.

MDK

Mustó János, Jestő

Szerepel az Ernst Múzeum ban.

Rózsa Gyula: Stúdió '70

M. 7.[illegible]

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 12.

Mustó János

Lenin-portrét Tesnit

Nógrád, Salgótarján, 1969. dec. 11.

Mustó János

Szerepel a „Hatok" kiállításán
Salgótarjánban

N.N.: A művelődési házak
karácsonyi és szilveszteri programja

Nógrád 1969 XII. 25

Műszely Ágoston
festő

Bariátjával „Herr Nagi"-ról beszelett grafikai munkát, amelyik Nagy Balogh János igazi miváltásán ábrázolta.

Kardoss Béla: Nagy Balogh János-ról
Művészet, 1970. február – 10 lap.

abrar

ter

Mustó János

Szerepel az alábbi tárlaton

Farkas András: Hérakmagyarország
Képkőművészek ötödik kiállításáról

Heves megyei Hétnyság 1969 IV. 20.

MDK.

Mustó János

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov. lap 3o.

Mestó János
festő

M.D.K.

„Csendélet", „Tűzhelygyár"
c. képei

Lehőcz Mária: Nográdmegyei Őszi Tárlat 1961.
Művészet, 1962. február — 32 l.

Mustó János
festő

M.D.V.

„Gyárrészlet" (repro) „Erőmű", „Gyári udvar", „Üveghúzás", „Gyárrészlet" amiket művészt állitotta ki a tárlaton.

Szécsényi Zoltán: A Nográd megyei képrőművészek
Művészet, 1962. augusztus – 44 kep.

Mustó János

Csendélet almával c.
festménye nekepel a
Fiatalok Kiállitásán az
Ernst Museumban (Szepró)

Négy művelés, 1965, I. 390.

"Mustó János

Részt vett az Ernst Múzeumban rendezett kiállításon.

"Erőmű"

Láncs Sándor: Építjük, védjük szép hazánkat.
Élet és Irodalom. 1962. okt. 6.

Mustó M.D.K.

Művei a kiállitáson

Ritly Valéria: A VIII. miskolci országos kép - zőművészeti kiállitás

Magyar Nemzet 1964. december 12. 4.l.

Mustó M.D.K.

Nógrád megyében élő festő

Kristóf Attila:Müvészek vidé en. Palócföld

Magyar Nemzet 1964. november 1. 7.1.

Mustó János MDK

szerepelt a kiállitáson.

—: Megnyilt a salgotarjáni képzőművészek hajdubószörményi kiállitása.
Nógrádi Népujság 1963. aug. 24.

Mustó János

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK.

Mustó János

Üvegtörő munkások

Nógrád 1966 ápr.23.

Mustó János

Az észak-magyarországi képzőművészek Salgótarjánban rendezett első területi kiállításán díjat nyert.

Észak-Magyarország 1966. ápr. 8.

Kurtó János

Szerepelt az Észak-magyarországi képzőművészek egri kiállításán.

Heves megyei Népújság 1966. jún. 12.

Mustó János

Üvegtörő munkások (reprodukció)

Heves megyei Népújság 1966. jún. 19.

M.D.K.

Mustó János
festő

A nógrádmegyei művészek
találatán részt vett.

Haulisch Lenke: Gondolatok az 1962-es szalgótarjáni
Őszi tárlat kapcsán
Művészet 1963. május - 43 lap

Mustó János

MDK

szerepelt a tárlaton.
-- Ma nyilik a tavaszi tárlat.
Nógrádi Népujság 1964 jun. 7.

Mustó János MK

Szerepelt a Magyar Képzőművészek Szövetsége Nógrád megyei munkacsoportjának salgótarjáni kiállításán /1962. május/.

"Gyárrészlet"
"Üveghuzás"
"Gyári udvar"

Székely Zoltán: A tavaszi tárlat tanulságai. Nógrádi Népujság. 1962. jun. 20.

MDK

Mustó János

szerepelt a tárlaton.

--: Igényes válogatás -értékes alkotások.
Megnyilt a megyei képzőművészek tabaszi tárlata..

Nógrádi Népujság 1964. jun. 9.

Mustó Jánosné M.D.K.

Szénosztályozón, repr.

Nógrádi Népujság 1965. január 12.

.

Mustó János M.[illegible].K.

Csendélet [illegible]nnáva[illegible]l, repr.

H aulisch Lenke: Fiatal művészek V. kiállitása
Népművelés 1965. 1. sz.

MDK.

Mustó János

Üvegtörő munkások

Nógrád 1966 ápr.3o.

MDK.

Mustó János

Üvegtörő munkások

Nógrád 1966 ápr.24.7 lap

Mustó János MDK

szerepelt a salgótarjáni József Attila Művelődési Otthonban rendezett kiállitáson.

--: Nagy érdeklődő közönség előtt nyilt meg a megyei képzőművészek tavaszi tárlata.

Nógrádi Népujság. 1963. jun. 5.

Mustó János. MDK

szerepelt a salgótarjáni őszi tárlaton.

"Öreg mama"
és csendélete.

--: Tárlat - nyitás előtt.

Nógrádi Népujság. 1963. nov. 9.

MNK

Mustó János

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 okt.p.30.

Mustó János
festő.

M.D.K

A harmadik díjat nyerte
el a pályázaton.

B.L.: Pályázat a Fiatal Képzőművészek Stúdójalan
Művészet, 1968. október - 28 lap.

Mustó János

Salgótarján Város Tanána díjat kapta az alábbi tárlaton

N.N.: Hegyvet az észak magyarországi Képzőművészek tavaszi tárlata

Nógrád 1969 IV. 9

Mustó János

Salgótarjánban él

Tóth Elemér: A képzőművészeti élet „lángyos" éve

Nógrád 1969 I. 8

Mustó

Szerepel az alábbi táslaton

Vazga Imre: Az Ü. területi
táslai végén

Nógrád 1969 Ü. 11.

Mester János
Grafikus

M.D.K.

„Üvegkerék"
(repro)

B.L.: Pályázat a Fiatal Képzőművészek Stúdiójában
Művészet, 1968. október - 28 lap.

Mak

Mustó János

Vagy méretű olajképek. Csendéletek, falusi konyták. Üveggyár"e és Tájkép"e. műve nem tal olyan meggyőzően mint csendéleter. Grafikái: monumentális munka ábrázolások. Formai megoldás határozottan szerkesztett.

Kurti Katalin: A Salgótarjáni Képzőművészeti Munka csoport debreceni kiállítása

Alföld 1963. 12 sz 78. l.

M.D.K.

Mestró János
festő

"Erőmű" című képét mutatta
be az Ernst Múzeumba a
kiállításon.

László Sándor: Építsük, védjük szép hazánkat
~~Művelet~~, 1962. október 6 — 8 lap
Élet és Irodalom.

Mustó János, festő

Erőmű c. határos. (Ernst Múzeum.)

Artner Tivadar: Építjük, védjük szép hozánkat

2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. szept. 29

MDK

Mustó Janos

grafika:
Üzemrészlet szén 43x60

Hetedik Miskolci Országos Képzőművészeti Kiall. Herman Ottó Múzeum.1962.Nov. Kat.

MUSTÓ János festő M.D.K.

Résztvett a kiállitáson
/erőművet ábrázoló kép/

Dutka Mária: "Épitjük, védjük szép hazánkat"
Kiállitás az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1962. szeptember 30. 8.1.

MDK

Mustó János

Résztvett a tárlaton.

—: A megyei képzőművészek őszi tárlata Balassagyarmaton.

Nógrádi Népujság. 1962. okt. 17.

Mustó János

MNK

Szerepelt a Salgótarjáni Művelődési Ház kistermében rendezett kiállításon.

"Május 1. "

Bobál-Turai: Az V. Megyei Képzőművészeti Kiállítás
NOGRÁDI NÉPÚJSÁG. 1957. nov. 30.

M.D.4

Mustó Jaius
festő-

„Csendélet" (repro)

Művészet, 1965. december - 18 kap

Mestó János
festő

M-D.4

Részt vett a tárlaton.

D. Fehér Rozália: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Művészet, 1965. november – 28 kép

Mustó János
festő

M.D.K

Részt vett a salgótarjáni
tárlaton.

Aradi Nóra: A salgótarjáni kiállítás
Művészet, 1965. október - 40 kép

Mustó János

Ápr. 4.-én nyílt meg a II. salgótarjáni tavaszi tárlat. A kiállítóterem lépcsőházában „Salgótarján születése" c. festménye van elhelyezve.

Nógrád, Salgótarján, 1972. ápr. 6.

Mustó János

A salgótarjáni Kórházi Galéria két éves múltra tekinthet vissza. A művész művei már szerepeltek a kiállításokon.

(M): Kórházgaléria.
Magyar Ifjúság, 1977. júl. 29.

Mustó János

Figyelmünk tárgya, azok a vonalak, amelyek a figuralis vagy absztrakt képzőművészeti alkotásokban az alakok vagy formák határáitjelölik.

Kovács Gyula: Kifejező és dekorativ vonal.
Művészet, 1978. augusztus - 28. lap.

Mustó

„Drogasszony" c. minőt emlékezetem.

Tanulmányok a 2 millios vásárlásról
Magy. Képz. Szöv. 1966
D. Tehér Zsuzsa, cikke

30 l.

MDA

Mustó János

Kiállitási kritika

Nógrád 1967 máj.7.p.7.

MDK

Mustó János

Vietnam, repr.

3. Észak-magyarországi területi képzőm. kiáll. 1967. Salgótarján, Eger, Miskolc, Sátroaljaujhely

MDK

Mustó János

Vietnam, o.

3. Észak-magyarországi területi képzőm. kiáll. 1967. Salgótarján, Eger, Miskolc, Sátoraljaújhely

MDK

Mustó János

Anya gyermekkel, o.

3. Észak-magyarországi területi képzőm. kiáll. 1967. Salgótarján, Eger, Miskolc, Sátoraljaujhely

Musló János

35. Bányatovábot, olaj, 120 x 140 cm.
36. Épülőt, olaj, 140 x 140 cm

Észak Magyarországi Területi képző-
Bp.
Műbészeti kiállítás 1965 Kat. bev.
Arad Nóra

Mustó János

Az észak-magyarországi területi kiállitáson müve szerepelt.

Párkány László: Jegyzetek a salgótarjáni képzőművészeti kiállitásról
Északmagyarország 1965. ápr. 18. 4.1.

Mustó János

34. Bányán/ia tolmán, olaj, 140×120
35. Két öregasszony, " , 100×120
36. Üvegtörő munkás, " , 140×140
Repr.: " " .

Észak Ho-i tesületi képz. mür. kiáll 1966
" " " " " Kiáll. Bp. 1966

Mustó János

„Öregányám" c. művét Ziemelis

Tanulmányok a 2 milliós tábla-
répvásárlásról, ... Mag. Kepz.
Szöv., Solymár István,

1966

89 l

MDK.

Mustó János

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népujság 1967 márc.4.

Mustó János MDK

Öreganyám, olf.

VIII. Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

Mustó János

Csendélete

szerepel a X. nagy. Kép. Mův.

Kiállításon

Kortárs 1965 XII n. 2004 old.

Mustó János MDK

Csendélet Annával, olf.

Ernst Muzeum 1964. Fiatal Képzőm. V. kiáll.

Mustó János

Csendélet, o.

X. Nagy. Képzőmův. Kiáll. Műcs. 1965.

Mustó János MDK

Bányakovácsok, olf. 12ox14o

Épitők, olf. 14ox14o

I.Észak-Magyarorsz.Ter.Képzőm.Kiáll. 1965
Salgótarján

Mustó János festő

M.D.K.

Művei a kiállitáson

Perneczky Géza: Festmények a X. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

Magyar Nemzet 1965. okt. 3. 9.l.

M.D.Y

Mustó Jakos
festő

„Bányászfiatalok", „Üveglöső
munkások" cimü művét
alletotta ki a tailaton.

Tasnádi Attila: Az eszár – magyarországi képzőműveszek..
Művészet, 1967. január – 48 lap

H.D.K.

Mustó Janos
festő

„Naplemente", „Buzakereszteh"
c. képei

Bordácsné H. Lenke: Nograd megyei képzőművészek őszi tárlata
1960, 41 l.

Művészet, 1961. februar

MDK

Mustó János

Csendélet Annával, of.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 5.kiáll. Ernst Muz.
1964. dec.

9. 1.

Klosterne

1961, 8.

MDK.

Mustó János

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 jan.p.48.

Kurtó János

Szerepelt a VIII. Miskolci Országos Képző-
művészeti Tárlaton.

Nógrádi Népújság 1964. dec. 6.

MDK.

Mustó János

Kiállitási kritika

Nógrád 1966 ápr.4.lap 12.

MDK.

Nusić János

Kiállítási kritika

Nógrád 1966 ápr.4.Isp 12.

Mustó János
festő

M.D.V.

Öregasszony c. kompozíciója
a mai életforma megjelenítése.

D. Fehér Zsuzsa: A hétmilliós vásárlás szakmai bemutatójáról.
Művészet, 1966. augusztus - 16 lap.

M.D.K.

Mustó János festő

Müvei a kiállitáson

Perneczky Géza: Észak-magyarországi képző-
művészek Salgótarjánban

Magyar N mzet 1966. ápr. 28. 4.1.

M.D.K.

Mustó János festő

Művei a kiállitáson

Perneczky Géza: Észak-magyarországi képzőművészek Salgótarjánban

Magyar N mzet 1966. ápr. 28. 4.1.

MDK

Mustó János

Üzemrészlet, szén

7. miskolci o.képzőm.kiáll. 1962. nov.

Herman O.Múz.

MDK.

Mustó János

Kiállitási kritika

Nógrád 1955 szept.24. 4.l.

Mustó János M.D.K.

Müvei a kiállitáson

A müvészet és a munka

Müvészettörténész az északmagyarországi képzőművészek felszabadulási kiállitásáról

Nógrád 1965. febr. 9.

MDK.

Mustó János

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népujság 1965 juni.2o.

MDK

Mustó J[illegible]nos

Bejelentette részvételét.

--: Budapesti és vidéki alkotók idény művésztelepe nyílik Salgótarjánban.

Nógrádi Népujság. 1963. aug. 7.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 5
ÉLETÜNK

Mustó János festő"

s nemcsak apróbb egyéni elgondolások kapcsolódnának össze, hanem hivatásszerűleg tölthetné be összetartó, megújító, felfrissítő, inspiráló szerepét. A mércét közösen kell emelni. Egy kiállítás nem „szabadtéri" előadás, melynek reflektorfényében jól hatnak a színek, izgalmasak a mozzanatok. Három nemzet: az három komoly fogalom. Szellemi összefogásuk, együttműködésük az 1000 év óta közösen járt történelmi területen nem vetíthet ki csak ilyen sápadt-kóros, „nyugatias", mondhatnám „western" árnyakat, mert akkor joggal kelthetti bennünk az érzést: nemhogy „lemaradtunk" valamiről, hanem éppen ellenkezőleg, könnyelműen, játékosan elrohantunk még sajátmagunk mellett is . . .

BUDAI RÓZSA

Salgótarján és a munkások dicsérete

Mustó János kiállítása Szombathelyen

Vas megye Forradalmi Múzeuma a ma művészete segítségével is a munkáshagyományok ápolására, a munkásosztály arculatának megmutatására törekszik. Ezért rendez időről időre kiállítást munkás-festők alkotásaiból.

Munkás-festő. Illik a megjelölés Mustó Jánosra, akit augusztusban ismerhettünk meg Szombathelyen. Születése, gyermek- és ifjúkora, ezért gondolkodása, érzelemvilága is köti a kétkezi munkát végzőkhöz a 39 éves festőt. Linóleummetszetein, olajképein a föld, a bánya, az üveggyár munkásainak küzdelmét, teremtő erejét rajzolja meg. A festészet és a grafika eszközeivel, tisztán, művészi fokon közvetíti érzelmeit, gondolatait, állítja a maga oldalára a tárlatlátogatókat. S ha közömbösen, csak a katalógusból ismert életrajz útmutatásaival léptünk is képei közé, egy rokonszenves művészegyéniséget megismerve, elfogultan távozunk.

Mustó János a megélt élmények erejével és festői tehetségével kerüli ki a buktatókat, amelyeket a munkástéma hordozhat: a heroikus, a sematikus megközelítést.

Szombathelyre küldött képei gyermekkori emlékekről, munkássorsokról, a felnőtt művész önmagával és a valósággal való viaskodásáról tanúskodnak. Szépek, igazak alkotásai.

Nehéz elmozdulni a Nagyapám című olajkép elől. Egy pihenő percben, a paraszti élet kellékei között, mesebeli nagyapóként megörökített öregember néz ki a képből. Évezredes múlt és jelen sűrűsödött össze a kompozícióban. Szép emberi szomorúság és életöröm egyszerre van jelen. Aranylanak a búzaszemek a kisfiú tenyerén, az élet küzdelmeinek ismeretéről árulkodik a nagyapó tekintete. Meleg színek ellensúlyozzák arca sötétjét. Személyes emlék és nemzedékek sorsának harmóniája teszi élménnyé az alkotást.

Friss zöldekkel, sárgákkal harsog a Tavasz. Az életkezdéstől lüktet ez az olajkép. Robog, a fény felé, a nap felé tárulkozik a világ.

Látványosságot, a nagy felületek, a dekorativitás élményét is nyújtják Mustó olajtáblái. Gobelintervnek, textilbe kívánkozónak tűnt az Életfa vörösben.

Más stílusúak a festő műveltségélményeit, művészi élményeit megragadó képek. A Janus Pannonius és a két Bartók kompozíció jelez útkeresést az elvontabb, a látomásos, szimbolikus kifejezésmód felé. A Bartókot idézők a letisztultabbak. Túlbonyolult, nem is eredeti a Katarzis. A többféle technika az amúgy is részekre bomló kompozíció szétesését erősíti. Az elvont témák, gondolatok megragadásánál a kellően ki nem kristályosodott mondanivaló miatt metszeteken is érződik a túlbonyolítás.

Külön termet kaptak a linóleummetszetek é
Ez utóbbi monumentális hatású, részleteiben is
remtés, az ősi erő, a létezés motívumából, a
tárulkozik ki előttünk a föld kincséből, a bányás

MUSTÓ JÁNOS: *BÉKE*

A linómetszetek nagy része a Salgótarján születése előtanulmányának számítható, bár önmagukban is, sorozatként is értékes alkotások. A Geológia, a Bányászok, az Új csille, az Üvegipar, a Cölöpökön épülő város gondosan kimunkált rajzok. Esztétikai és eszmei értékük harmóniája teszi emlékezetessé őket. A természettel birkózó, civilizációt teremtő munkások magasztalása, Atlasz-i ereje fogalmazódik újra és újra rajtuk.

Az együvétartozás érzésével és tudatával vall a munkásokról és a munkáról Mustó János. Elkötelezetten, letisztult formákkal, a realista hagyományokat gazdagítva örökítette meg a nehézsorsú emberek világát.

Mustó János

„Madách: Az ember tragédiája"
(repro)

Kovács Gyula: A kifejező és dekorativ vonal.
Művészet, 1978 augusztus – 28 lap.

Mustó János: Gyárrészlet — Fabrique — Завод

Művészet 1962 aug

A SZENTENDREI MŰVÉSZTELEP KIÁLLÍTÁSA

Mustó János

a fiatalabb nemzedékekkel állandó: fontossá vált az a közös tulajdonságuk, hogy életkoruk növekedése és kiérlelt egyéni stílusuk nem tette őket merevvé, érzéketlenné, az újak vívódásával, útkeresésével szemben. S ezért kínálkozik, hogy jelképes emblémájukként Ferenczy Károly Szentendrén festett „Kertészek" című festményét idézzük. Alighanem a saját ifjúi keresésük és magukratalálásuk emléke teszi őket oly figyelővé a művészi kezdeményezés új hangjaira, olykor akár a mellékvágányok jelei iránt is türelmessé. Hiszen az egyéniség kibontásának törvénye — a haladás, az elmélyülés, a szívós munkálkodás útján — éppúgy mint a formalizmus zátonyainak gyors felismerése mögöttük áll már tapasztalatként, töretlen pályájuknak s életművüknek azzal a biztatásával, hogy a következetesen építő szándékú, ihletett alkotó munka támaszára talál a társadalmunk fejlődését kísérő kulturális haladásban. A művész számára a korszerűséget a jelen tartalma hordozza magában, mely maga követeli kifejezési eszközeinek állandó megújhodását, ha a művészet valódi funkciójához híven: az élet szeizmográfja. Mint ilyenre azonban igen összetett és merőben új feladatot szab korunk. Jeleznie kell az ember eszmélkedését, aki, miközben maga is részese, mívelője a szocialista társadalom építésének, egyben szemtanúja az új világkép alakulásának. A gyakorlati életnek és a tudománynak ez az együttlélegzése érdekeltté tette a tömegeket a kultúra bizonyos magasabb problémáiban, fogékonyságukat fel-

a megszorítással, hogy a művészet nem magánügy, hanem társadalmi tevékenység s a műalkotás állásfoglalás és hitvallás. Éppen ezért megítélésünk szerint éppúgy meddő zsákutca volna a monumentális igényeknek a dekorációba való sodródása.

A bemutatott anyag sokrétűségét művek és alkotók felsorolásával jelezzük. Göllner Miklós, Berda Ernő, Bortnyik Sándor, Gábor Marianne, Szinte Gábor, Mattioni Eszter, Gadányi Jenő, Csáki-Maronyák József, Kántor Andor, Pap Gyula stb., stb. egy-egy műve a művészi törekvések egyéni kibontakozásának lehetőségét igazolja. Pór Bertalan: Horváth Ferenc szaval c. művét a téma monumentális felfogása jellemzi. Ragyogó művészi kvalitásaival ragad meg Márffy Ödön: Vitorlás viharos tengeren c. olajfestménye. Több jellemző művével szerepel a kiállításon Holló László, Miháltz Pál, Ilosvai-Varga István. Kmetty János és Barcsay Jenő kisméretű művei híven tükrözik igényes művészetük egyéni jegyeit.

A táblaképekkel szemben, ahol a társadalmi igény a jelen adottságok között nem mindig hat közvetlenül és a programadás is túlsúlyban a művészekre hárul, szobrászatunk helyzetét a kitűzött feladatok konkrétsága, a monumentális megbízások eszmei igényessége előnyösen befolyásolja. A kiállításon bemutatott szobrászati anyag jelentős része a monumentális feladatokhoz kapcsolódó kisminta, tanulmány és vázlat — csak kisebb részben a fogalom szokott használata szerinti kisplasztika. Ez utóbbi műfajnál kétségtelenül éppúgy felmerül a társadalmi igény, a művész és közönség kapcsolatának kérdése, mint a táblaképeknél és a problémát nem biztos, hogy megoldja az ilyen természetű művek iparszerű sokszorosítása. E műfaj fenntartásában, a magasszintű, élő és ható tradíciók élesztésében jelenleg jelentős feladat hárul közgyűjteményeinkre. Kisplasztika és monumentális szobrászat eleven kapcsolatát éppen az említett „kisminták" magas művészi szintje igazolja. E műfaj módot ad a kísérlet és próbálkozás, a pillanatnyi ötlet és a formát öltő művészi gondolat kiérlelésére, amellett, hogy megőrzi sajátos törvényszerűségeit. A szobrászi anyag művészi szintje nem törik meg az egymást váltó generációk alkotásaiban. A kisplasztika műfaji sajátosságait tisztán őrzi Mikus Sándor: könyveire gondolunk. E két mű teljes rajzanyaga a Magyar Nemzeti Galéria birtokába került. A kiállításon néhány rajz képviseli a sorozatokat, melyeknek szintje túlmutat pedagógiai és könyvkiadási célkitűzésein. A kiállított anyag meggyőz arról, hogy művészeink éppúgy élnek a technikai változatosság, mint a művészi élmény, a társadalmi és politikai hitvallás inspiratív erejével. Kiragadva említjük Domanovszky Endre, Hincz Gyula, Czóbel Béla, Fónyi Géza, Iván Szilárd, Ék Sándor, Raszler Károly, Bencze László, Bartha László, Würtz Ádám, Somogyi József, Szentiványi Lajos nevét és műveit.

Bertalan Vilmos

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 33
Telefon: 337-748, 340-726

NÓGRÁD

1978 MÁJ 16

Mustó János
1021 képzőművész

A nógrádi szénmedencében hagyományai vannak a bányászélet ábrázolásának. A megyénkben élő képzőművészek gyakorta nyúlnak témáért a bányászathoz. Szívesen jelenítik meg alkotásaikban a bányászok életét, megváltozott körülményeiket, visszhangot adva azok — a világgazdasági korszakváltás hatására — egyre fontosabb munkájáról. A megyei művelődési központban megrendezett Bányászélet a képzőművészetben című kiállításon megyénk képzőművészei is rangos alkotásokkal vesznek részt, gazdagítva a tárlatot, mely a Magyar Nemzeti Galéria, a Központi Bányászati Múzeum, a Nógrádi Szénbányák Vállalat és a kiállító intézmény kezdeményezésére született. Képünkön: Mustó János Salgótarjánban élő képzőművész, akinek bányásztémájú alkotása szintén szerepel a kiállításon. A tárlatot május 29-ig tekinthetik meg az érdeklődők. — kulcsár —

Ma még csak egy műszakban

Új termék — korszerű technikával

Eddig nehezen lehetett kimutatni a Balassagyarmati Fémipari Vállalatnál, hogy milyen gépeket érdemes tartani, illetve milyen gépek tartoznak a nagy teljesítményű berendezések kategóriájába. Arról még nehezebb volt beszélni, hogy az előbbiek közül melyik a korszerű. Ugyanis olyan hagyományos daraboló-, sajtoló- és hegesztőgépek alkotják a gépparkot, amelyek 50—60 millió forint értéket képviselnek, ötven százalékuk minden tekintetben elavult. Éppen ezért az utánuk visszamaradó amortizációs összegből — évenként 4—5 millió — csupán a kulcsgépek fejlesztését képesek megoldani. Jelenleg a meglevő géppark kihasználása nem haladja meg az országos átlagot — 1,3 műszakra tehető.

Változásra a most zajló beruházás adott lehetőséget. Az új alumínium termékek gyártása szinte megköveteli a nagy teljesítményű és korszerű gépek beállítását. Ezért ezek kihasználtságának fokáról fél év múlva lehet csak viszonylagos képet alkotni.

A nagy teljesítményű gépek közé tartozik az a tompahegesztő, amelyet a második negyedévben állítanak a termelésbe. Segítségével megszüntetik a hegesztésben jelentkező szűk termelői kapacitást. Ugyanakkor jelentősen növelik az alumínium termékek minőségét, esztétikai kivitelét. Ezt azzal a masinával érik el, amelyet a Német Demokratikus Köztársaságból vásároltak 2 millió forintért.

— Csak az éjszakai műszakban üzemeltetjük, mert igen nagy az energiaigénye. Van jelentkező az éjszakai munkára. Ebben valószínű közrejátszik a nemrég bevezetett műszakpótlék is. A tompahegesztő segítségével egy év alatt 5—10 ezer órával növeljük a termelést — tájékoztat Hlavay Sándor, a gyár műszaki igazgatóhelyettese.

Az előbbinél még nagyobb szerepe van annak a három speciális gépnek, valamint a két mechanikus programozott revolver megmunkálóberendezésnek, amely az új termék, a bányatám gyártását szolgálja. Az előbbieket a Német Szövetségi Köztársaságból vásárolták 15 milliő forintért, míg az utóbbi Romániából került ide, s egymillió forintba került.

— Ebben az évben az említett gépek egy műszakban termelnek, mivel az igények nem indokolják a több műszakos termelést. Jövőre megduplázzuk a termelést, s ennek megfelelően két műszakban pörögnek a gépek. Nemcsak a nagyobb eredmény elérésében segítenek. Mivel meghatározó szerepük van a gyártási folyamatban, ezért jól szolgálják a termelés biztonságát is — hangsúlyozza a műszaki igazgatóhelyettes.

— Honnan teremtik elő a korszerű gépekhez szükséges magas képzettségű szakmunkásgárdát?

— Szerencsés helyzetben vagyunk. A mostani műszakban dolgozók 80 százalékát saját munkásgárdánkból átképzéssel, illetve továbbképzéssel biztosítottuk. Mivel igen bonyolult, érzékeny, nagy értékű gépekről van szó, technikusi végzettséggel rendelkező szakmunkásokat biztunk meg kezelésükkel. Aztán továbbra is az eddig jól bevált utat járjuk: fiatalokból képzünk jó szakmunkásokat — így Hlavay Sándor.

— A technikai, technológiai váltás előnyös hatása tapasztalható-e más területen?

— Igen. A korábban tervezett 34 fővel szemben 15—20 fővel oldjuk meg a műszakilag jóval magasabb gyártási feladatainkat — állítja határozottan a műszaki igazgatóhelyettes.

Ennek bizonyítására a következőket. Az itt gyártott alumínium bányatámok minden tekintetben kiállják a versenyt és az összehasonlítást a Német Szövetségi Köztársaságban levő Klöckner és a Thyssen cégek által előállított ugyanilyen termékekkel. Pedig ezeknek a vállalatoknak igen nagy a múltjuk, kiterjedt és megbízható vevőhálózatuk van egész Európában.

V. K.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 AUG 10
Vas Népe

Mustó János festő-
művész

1021

Ma délután fél 6 órakor nyitja meg Szombathelyen, a Forradalmi Múzeumban Mustó János festőművész kiállítását dr. Bándi Gábor megyei múzeumigazgató. A tárlatot augusztus 10—21 között tekinthetik meg az érdeklődők.

(fotó: Várdai)

APRÓHIRDETÉS

INGATLAN

Házhely olcsón eladó. Rum, Zrínyi u. 14 (8023)

Egyszoba konyhás, mellékhelyiséges családi ház eladó. Szombathely, VII. ker. (Kámon), Vörösvár utca 1/a. (8285)

Hévizen 110 négyszögöles hétvégi telek 35 000 Ft-ért eladó. Ugyanitt 170 négyszögöles nyaralóval, családi házzal, társasházzal beépíthető telek is eladó. Mindkettő közművesített. Cím: Molnár, Héviz, Sugár u. 10. B/2. (8296)

Hévizhez közel Cserszegtomajon 300 négyszögöl közművesített szőlő építési

Sében 302 négyszögöl házhely olcsón eladó. Érdeklődni lehet Bozsok, Rákóczi út 54. (8330)

LAKÁS

Két diáklányt lehetőleg elsősöket, albérletre, felveszek. Szombathely, Köztársaság tér 38., földszint 2. (8297)

Elcserélem szombathelyi tanácsi, két szoba összkomfortos lakásomat, budapesti egy szoba összkomfortosért. Hideg, melegvíz és gázfűtés van. Telefon: 13-324. (8283)

Üres szoba, konyha albérletbe kiadó. Szombathely, Bártfa u. 46. (8317)

Kétszoba komfortos lakást keresek. Ajánlatot „Ebben a hónapban" jeligére a Lapkiadóba kérem. (8321)

Havi 150,— Ft-ért 2x2 órás időre, szobát keresek kisgyermek láto-

Nagykerekű 1000-es Wartburg megkímélt, állapotban eladó. Megtekinthető: Vaspör, Iskola, szombaton, vasárnap. (8295)

Kifogástalan állapotú 1000-es, 312-es Wartburg olcsón eladó Szombathely, Maros u. 19. (8302)

850-es Renault-Dauphine, 4 HP, villanymotor, hegesztődinamó, 350-es Jawa nagykerekű, 250-es léghűtéses benzinmotor áron alul eladók. Szombathely, Aréna út 8. Kelemen. (8303)

Zsiguli személygépkocsi eladó IK 27—04, 23 000 km-rel építkezés miatt. Telefon: 11-019. Érdeklődni lehet egész nap. (8306)

Polski-Fiat 1300-as igényesnek eladó. Tsz-nek is Szombathely, Gagarin u. 20. (8309)

CZ rendszámú 850-es Fiat eladó. Szombathely, Hunyadi út II/2., C. 5. (8314)

1955-ös kiadású BMV 2000-es.

Heverő és szelon eladó. Szombathely, Domonkos u. 3/A. fszt. 1. (8297)

Szép hálószobabútor olcsón eladó. Szombathely, Zsiray u. 42. (8298)

Doberman kölyök eladó, Szombathely, Sorok utca 4. (8301)

24-es női, gyermekkerékpár eladó, Szombathely, Bokányi Dezső u. 2. sz. (8307)

Vennék négyszemélyes rekamiét, 4 db széket, piros huzattal. Szombathely, Nárai u. 5. Kustos. (8313)

5 m² fehér falazókő eladó. Szombathely, Rumi út 160/a. Érdeklődni 4 óra után. (8322)

Fehér faragottkő 50 m², betonvas, vaskapu, ablakok, ajtók, vízvezetékcső jó állapotban, tetőfa, deszka, pinceablakok eladók. Szombathely, Thököly u. 38. (8323)

NDK sportkocsi eladó, Érdeklődni: 18 óra után. Tóth

Gépkocsivezetőket és rakodókat felveszünk. Szombathely. Körmend és Győr térségébe állandó munkára. Jelentkezni lehet a Szállítási Vállalat Szombathelyi kirendeltségén. Szombathely, Söptei út külső 8. (8034)

Fiatal gyártástechnológia szakos üzemmérnök állást keres Szombathely, és környékén. Ajánlatokat „Gyártástechnológia" jeligére a Lapkiadóba kérem. (8200)

Az Élelmiszer és Vegyiáru Nagykereskedelmi V. felvesz kocsikísérőket, rakodókat és adminisztrációs dolgozókat. Jelentkezés: Szombathely, Vöröshadsereg u. 118. (8252)

Könnyű segédmunkás, azonnali belépéssel, férfi munkaerőt felveszünk. Műszaki Javító Szövetkezet, Szombathely, Forgó u. 5. (8310)

Irattár selejtezé- rendezé-

1021

1973. XI.8. 13.43. /22/ V.

Lokálpatrióták

- Lokálpatrióták Salgótarjánban. Kedves hallgatóink, Juhász Judit riportját hallják.

- Azt kéne tisztáznunk először, hogy mi az, hogy lokálpatriotizmus. Miben jelentkezik ez ? Szavakban, vagy valami másban. Nem vagyok született salgótarjáni. 19 éve lesz, hogy idekerültem ebbe a városba, tanár voltam. Elszoktam mondani, szivem, és szaknám szerint ma is tanár vagyok, csak más beosztásban dolgozom. Nézze, az embert aholél, odakötődik valami oknál fogva. És nem az itt születés ténye határozza meg, hogy valakinek milyen a közérzete, hogy érzi magát, ezelőtt 19 évvel ez a város engem ugy fogadott, hogy állást adott, egy középiskolában, aztán később lakást kaptam, itt születtek a gyerekeim, itt éltem le eddigi, szóval hogyis mondjam értékes életem nagyobbik részét, és én igyekeztem visszaadni valamit a városnak abból, amit kaptam a várostól.

- TEhát a város befogadta.

- Polgárává fogadott. Mondjam azt, egy kicsit gondoskodott rólam ? Lehet. Aztán valahogy később olyan viszony alakult ki közöttünk, ha szabad igy mondani, a város, és én közöttem, hogy egy kicsit az anyánk ez a város, de egy kicsit a gyerekünk is. Szóval nemcsak ő gondoskodik rólunk, hanem mi is , ő is, nagyon sokan mások is, és igy hogy anyánk is, gyerekünk is, de mindenképpen azért az egész életünknek az értelme ez a város . Szóval azt hiszem, hogy mi azért élünk, hogy ebből a városból igazán várost csináljunk, nemcsak az épületeket, mert azt lehet könnyen megépiteni. Hanem a bent élők városi emberekké váljanak. Olyan emberekké , akik, akik jól érzik magukat, akik majd megszeretik ezt a várost, tesznek többet ezért a városért, és megadják ennek a városnak, egy nagyon nagyon jellegzetes karakterét.

- Salgótarján, a Salgó, és az azokba ömlő, oldalvölgyeket kialakitó kis patakok, és vizmosások völgyeiben fekszik. Az egyszerü kis jobbágyfalu ősrégi település volt. Az egyik honfoglaló nemzetségtől, TArjántól kapta nevét. 1241 áprilisában, IV. Béla király, a Mohi csatavesztés után, a Karancs erdős tájain át menekült Nyitra vára felé. Tarján falu, a főutvonal melletti fekvése miatt pusztult el a tatárdulás idején, de annak is köszönhette, hogy hamarosan ismét benépesült. Azonban évszázadokon keresztül, szegény jobbágyfalu maradt.

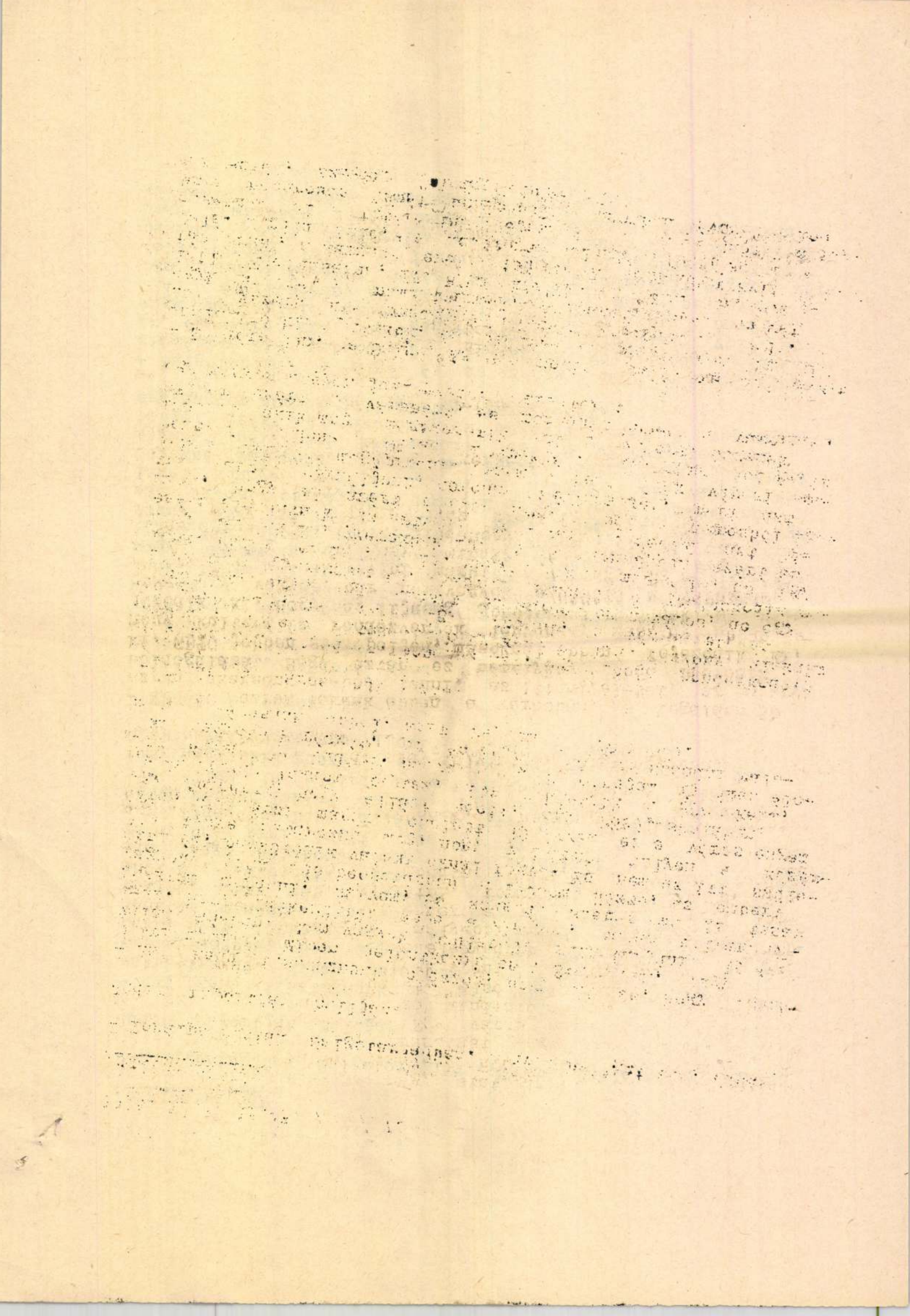

Amikor Fényes Elek a nagy statisztikus, és földrajztudós, 1837-ben erre járt, csak egy 800 lakosu jobbágyfalut talált. Mindössze arról nevezetest hogy erre , rejtek makkoltató erdők találtattak. Egy város karaktere, gazdasági, és szellemi arculata, sok mindentől függ. A változást, az alakulást, a fejlődést, első pillantásra, csak a teljesen ujjáépitett városközpont illusztrálja. De ha jobban körülnézünk, ha szóbaelegyedünk az emberekkel, valami nehezen körvonalazható , mélyebb, belső változásnak is tanui lehetünk. S akik ennek a változásnak napról napra részesei, sőt alakitói, formálói, azok Salgótarján lokálpatriótái. Hogyis mondta Csik Pál a város tanácselnökhelyettese ?

- Megadják ennek a városnak, a nagyon nagyon jellegzetes karakterét.

- Szinte ezt a gondolatot folytatja, Kálovics Géza, a város SZMT osztályvezetője is.

= Mi 40 ezren lakunk ebben a városban, és legalább 30 ezren akarnánk szebbé tenni, az itteni életet, az emberek boldogulását. Hogy aztán ez némelykor abban fejeződik ki, SBTC jobban szerepeljen, másoknál abban fejeződik ki, hogy kulturális rendezvények legyenek, másoknál abban fejeződik ki, hogy az ifjuság gondjaival törődnek. En valahogy ugy vagyok, bár nem vagyok szülötte a városnak, de nem tudnám elképzelni másutt a várost. Ez a város az enyim. Talán azért, mert mindig, és minden pillanatban mindenegyes épületének, mindenegyes. új létesitményének, végig az első téglától,az utolsóig látta, hogy szépül, hogy változik.

- Salgótarjánt évszázadokon keresztül, kenyeretlen Tarjánnak titulálták.

- Ez a Tarján, csak már történelem. Talán gyermekeink, ezt már nemis ismerik.

- Az unokája nehezen fogja mindezt elhinni, hiszen az Ön kis portréjához az is hozzátartozik, hogy 38 éves fejjel, nagypapa lett.

- Ezt talán jobb lett volna, ha nem mondja, mert régi barátaim sokszor most már nagypapának tekintenek, persze ez nem év kérdése, szerintem fiatalabb vagyok, mint 20-ávvel ezelőtt.

- Egy kiragadott mondat.

- Mi 40 ezren lakunk ebben a városban, és legalább 30 ezren akarnánk szebbé tenni az itteni életet, az emberek boldogulását.

- A salgótarjáni Öblösüveggyár, Furák Teréz nevü brigádja, 34 asszony, és leány, 2 évvel ezelőtt elinditott egy olyan városszépitési akciót, amely ma már, 20 ezer munkanapot Salgótarjánért mozgalommá szélesedett. Tehát a város minden második lakója, egy teljes vasárnapot szentel az utcák, parkok, terek gondozásának.

- Megfogtuk mi is mindég a csákány is, ásót is, és ástunk. Aztán gereblyével elgereblyéztük, aztán fümaggal beszórtuk. Hát egy kis változatosságot hozott a munkamenetünkbe. Örömmel csináljuk. Kicsit az időnk nem olyan bőséges, de beosztható. Gyereket nevelünk, hát ugy kell tervezni, hogy ilyesmire is jusson időnk.

- Sőt, mikor a kisfiam óvodába járt, akkor homokozót csináltak az asszonyok, sőt, kaptunk a MAVAUT-tól, rossz autógumikat, azokat ültettük be, a férfiak pediglen kerités javitottak, lefestették, és a kisgyerekeknek a padokat kijavitgatták. Szóval ki mihez értett. Általában, nagyon összeszokott brigád van. És általában bármilyen fölhivás van, lehet elmondani azt, hogy a Furák Teréz brigád részt vesz, talán az elsők között is.

- Jó ezt hallani. A sajátjuknak érzik ezt a várost ugye ?

- Igen, vállaltuk a társadalmi munkát is, ugye, mert azt mondjuk, hogy szépitjük, magunknak is szépitjük. Tiszta helyen vagyunk, jól érezzük magunkat benne. Szép környezetben. Van egy vidéki munkatársnőnk, azzal szoktunk járni, / adáshiba. / ..S ők jöttek segiteni épitkezéskor, társadalmi munkában, most is igérik, hogy hát jönnek majd ablakot pucolni, szeretnénk elmenni hozzájuk vidékre . Kicsit hosszú az út, sok időbe telik,

- de biztos megéri. Még az ablakpucolás ellenére is.

- Hát megéri, mert elszórakozunk.

- Kis vidámságot teremtünk magunk körül.

- A müvezető csöndesen hallgatta végig a brigádtagokat, lehet, hogy nemis tudja túlbeszélni őket, ha igy együtt vannak ?

- Én nem tudom túlbeszélni őket, mert sok lúd, farkast

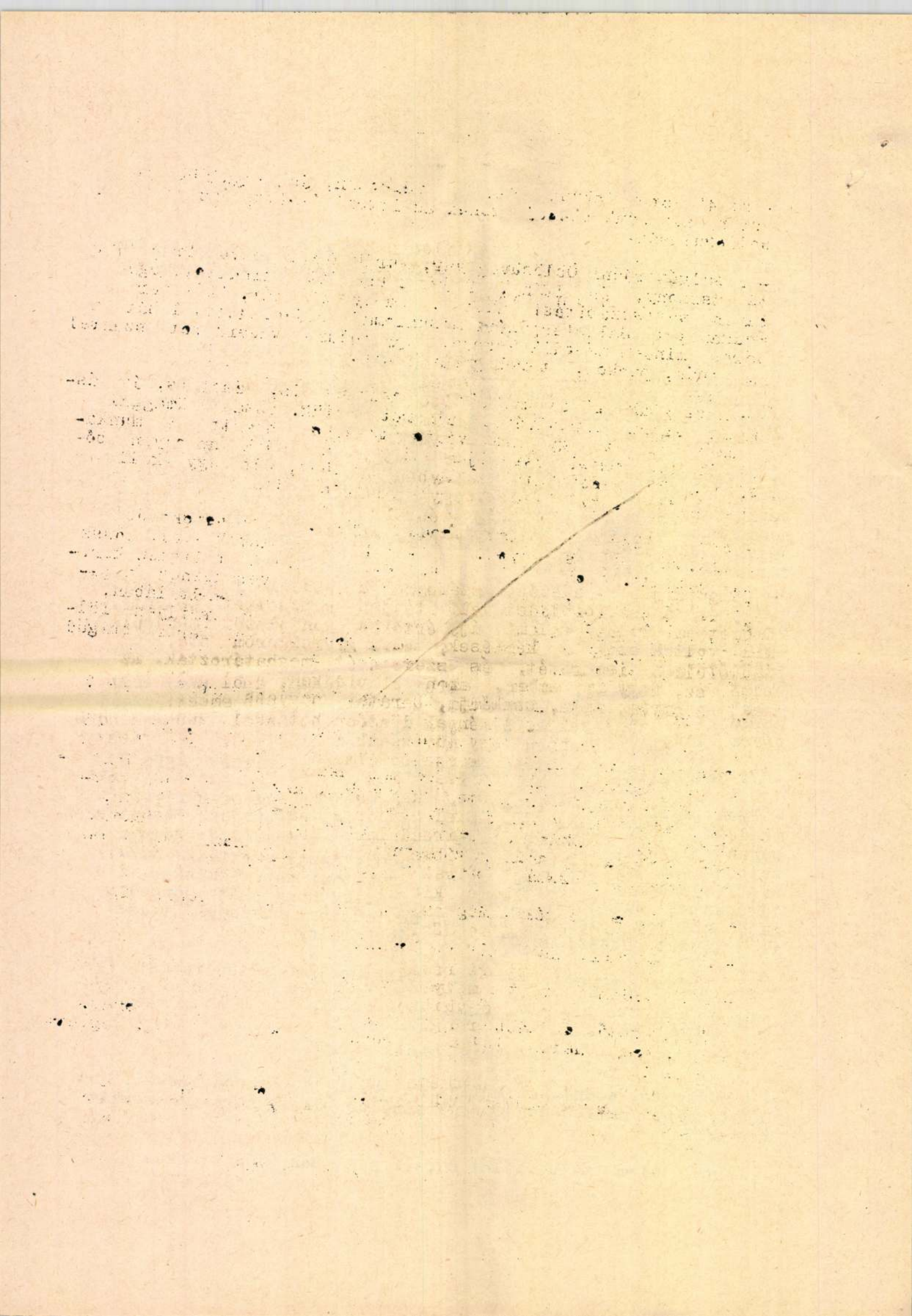

győz.

- Mustó János festőművészt, első alkalommal, nem találtam otthon. A műteremben, csak kisfia tanyázott, éppen verset tanult.

-/A kisgyerek verset mond. /

- Petőfiről, a hazaszeretről társalogtunk, amig nem nem érkezett az édesapa. A művésszel, egyik legszebb kompozicióiáról, a Salgótarján születése cimü képről kezdtük a beszélgetést, amelyről Varga Imre, Kossuth-dija s szobrászmüvész, igy irt. Szép ez a város, és az élete is egyre inkább. Mégis érződik benne még, a nehézsorsú ember, görnyedt nekifeszülése, amelyben a szakadásig húzott in, és a valamit akaró lélek, egy pisszenésre már pattan. A nehéz munka öregjei, akik szénport lélegeztek, és ma bányájukat, bezárva látják. Az igy érzett élet járja át Mustó egész egyéniségét.

- Salgótarján születése, számomra a szülőföld megörökitését, és a szülőfölddel való teljes kapcsolatot jelenti. Szerettem volna valami új, értékes gondolatot mondani. Mik voltak azok a kérdések, amik gyerekkorom óta, a szülőföldem ismeretét, és szeretetét meghatározták. Az első az, hogy az ember, azon a vidéken, ahol születik, ahol az anyja, apja, családja, barátai, nagyobb emberi közössége él, ezek az élmények döntően hatással vannak minden emberre, de különösen egy művészember számára, aki alkotói értelemben is meg akarja fogalmazni arra poeticáját. Salgótarjánt, most már 39 éves fejjel, és az egész gyerekkori, új élményemmel együtt, ugy éltem át, mint szülőföldem, dinamikus fejlődő ipari városát, és ezt a konstrukciót, ezt az emberi, és társadalmi töltést szerettem volna, Salgótarján születésében megfogalmazni. Az a föld, amelyet a munkások meglékeltek, szinte életünkön át, vésték, vágták, furták, és kibányászták belőle, a feketegyémántot, az életüket. Az, ami később meghatározta, és modern ipari várossá szülte Salgótarjánt.

- A kép egyik csúcsponti része, ha lehet ezt a kifejezést használni, egy fatörzs, amelyből rengeteg munkáskéz nyulik ki. A fatörzs, és az évgyürük jelzik, az idő mulását, a történelmet, és az a rengeteg munkáskéz, a változtató kezeket.

- Az évgyürük számomra jelképet jelentenek. Jelképet jelentenek egyszer Salgótarján születésében, jelképet jelentenek Magyarország munkásságának a születésében, tehát számom-

ra ezek, történelmi jelképek. Hogy ezeket a történelmi jelképeket, meg tudjam értetni, és emberi humánummal, és művészettel meg tudjam tölteni, ehhez szolgál nekem alapul Salgótarján, és a szülőföldem.

- Ahogy igy figyeltem beszédközben, kerestem a szavakat, és néha az volt az érzésem, hogy valamiféle meghatottsággal küzd.

- Az ember talán azért beszél nagyon nehezen ezekről a kérdésekről, mert egyszer az ember a szülőföldjéről beszél, egyszer a saját gondolatairól beszél, az élményeiről beszél, és arról a folyamatról beszél, amiről, az ember, magam is legtöbbször ugy vagyok, hogy nem szeretek a képekről beszélni, jobban szeretem, ha a kép maga beszél. És festőnek, vagy bármelyik művésznek erről beszélni, azt hiszem, hogy mindig nehéz. Ugyanolyan nehéz, mint a vászon felületénél, napról napra küszködni ezekkel a gondolatokkal. HOgy mit jelent számomra ez a város ? Mindent jelent. Az élet, és a halál gondolatának a gyökere, tehát a születés, és a vég közti kapcsolat. Ez valahonnan indul, és valahová ér. En már tudom honnan jövök, csak azt nem tudom, hogy hova megyek. V szont a művészetemben , azt tudom, hogy mit akarok mondani. Legfeljebb nem tudom azt elmondani még, amit szeretnék.

- Mit szeretne a legjobban elérni ?

- Még többet szeretnék dolgozni, hogy valami maradandót alkothassak.

- 200 esztendeje annak, hogy Matusek Vince, tisztes pesti polgár, és kádár mester, egy állandóan füstölgő helyet látott, Salgó vára környékén. Először ugy vélte, hogy valamiféle tüzhányóra bukkant. Később deritették ki csupán, hogy szénrétegek húzódnak, a kenyeretlen falucska határában. A szenet 1861-ben kezdték bányászni, és ezzel egyidőben kezdett osztállyá szerveződni, a földmüvesekből, jobbágyokból bányamunkássá lett eszmélő ember. Tudja-e , hogy hány diszpolgára van Salgótarjánnak ?

- Hát ezt nem tudom, én azt hiszem 71-ben lettem disz.-polgár.

- Tehát egy biztos,

- Igen,

- Hogy Keszei Ferenc, sőt már mondhatom ugy is, hogy Feri

bácsi, diszpolgára Salgótarjánnak .

- Igen, .

- 1900-ban született

- Igen, 1900-ban.

- Arra kérném, hogy mesélje el, mi is előzte meg mivel is előzte meg, ezt a diszpolgárrá avatást, milyen főbb állomásokat említene meg az életéből ?

- 1918-ban, és Nyitrabányán, ugynevezett Handlován dolgoztam, mint fotballista kerültem oda jóformán. A bátyám ott volt, és oda kerültem mint fotballista . Hát játszottam is ott, Besztercebányán, Selmec, több helyen. De novembe r 7.-én, amikor kitört a forradalom, akkor én hazajöttem Salgótarjánba. 9.-én érkeztem haza, Zagyvarónára, Vályi-telepre, mert szüleim ott laktak, és ott persze belekapcsolódtam mozgalomba, és igy vöröskatona is lettem, majd direktóriumban is mint 18 éves fiatal gyerek, jegyző funkciót töltöttem be a direktóriumban, annak idején.

- Mit értett az akkori történelmi események,...

- Én mint munkás, mint vájár, munkásnak éreztem magam, és hát gondoltam, hogy nekem is ott, a többi munkások közt a helyem.

- És mi történt azután ? Gondolom, hogy nehéz évek következtek.

- Nehéz évek következtek, mert 24-ben, egy ../ müszaki hiba/ ..Tekéztem. Valamikor fiatal koromban fociztam. De 66 óta mert azt mondta, hogy szivtrombózist kaptam, bár szerintem nem érezek ilyesfélét, és hát nem adja meg a jogosult véleményt, hogy tovább versenyezhessek, de azért csak lejárók, hol az egyik pályára, hol a másikra, minden évben van az öregek bajnoksága, és az öregek bajnokságát, háromszor megnyertem már 66 óta.

- Emlékek, hagyományok, múlt, jelen, és jövendő, egymástól elválaszthatatlan, szorosan összekapcsolódó fogalmak. Csik Pál tanácselnökhelyettes tünődéseiben is, ujra, és ujra felbukkanó gondolatsor.

- Ennek a városnak voltak, nagyon jelentős hagyományai. Ezeket a hagyományokat, ha nemis ujra kellene éleszteni, de valamilyen módon erősiteni kellene. Összekapcsolni a ma,

városi életével. Szeretnénk, a munkásszinjátszást is idehozni, szóval, hogy kapcsoljuk a korábbi munkásmozgalmi hagyományokhoz.

- Nehéz megőrizni a hagyományokat. De azt hiszem, hogy még nehezebb, új hagymányokat teremteni.

- Hát nézze, attól függ, hogy milyen hagyományokat, akarunk megőrizni. Mert nehogy azt higgye, hogy a multnak, csak pozitiv hagyományai voltak. Nem. Volt egy csomó ostoba hagymánya is, amire nekünk nincs szükségünk. El akarjuk felejtetni az emberekkel. A jó hagyományok megörzése, szóval olyan hagyományok megörzése, amelynek még a hordozói közöttünk élnek. Ezeknek a meggyökereztetése, és továbbfejlesztése, ezek iránti tisztelet kialakitása, ez lehetséges. Lehetséges, de nem néhány ember részéről, hanem ugy, hogy azokat az embereket kellene bekapcsolni, akik hordozzák még ezeket a hagyományokat, 19 Salgótarjánban. Hát még elég sok veterán él közöttünk, és 1919-nek a hagyománya most már valóban élő hagyomány a városban. Az 1945-ös partizánmozgalom, valóban elismert, rangos, ápolt hagyománya a városnak. A karancslejtősi bányászok ellenállása, szintén egy nagyon jelentős hagyományunk. A város polgárai, fiataljai is büszkék ezekre a hagyományokra. No ez már egy jó kiindulási alap ahhoz hogy a város éppen erre a forradalmi multjára legyen büszke, és ezt a forradalmiságot, valahogy továbbfejlessze. Elmondanék egy példát . Volt már itt nagyon sokfajta tanácskozás, és nagyon sokan kifogásolták, hogy itt nincsenek müemlékek, nincsenek kövek. Hiányzik ennek a városnak, az a történelmi patinája. Dehát ennek a városnak, nem volt egy nagy történelme. Ez a város, 100 év óta indult meg. Várossá válni. És hát az egy város életében nem egy nagy idő. Node, hogy szavam ne felejtsem, ugye arról volt szó, hogy mit örököltünk, és mit nem örököltünk. Na mi olyan valamit örököltünk, amit kevés magyar város örökölhetett, legalábbis ennyire plasztikusan nem, a bátorságot. És ez a bátorság, azért ez jelentkezik a városépitésben. Szóval egy ilyen városrekonstrukciót, csak bátor emberek tudnak végigcsinálni. És itt az egész város nagytöbbsége bátor ember. És most látja ez a hagyományőrzésnek egyik, szerintem a legnagyobb vivmánya, és legnagyobb eredménye, hogy ezt a fajta bátorságot, amelyik a társadalmi életben, a társadalom minden területén, a cselekvésben nyilvánul meg. Ha ugy tetszik a kockázatvállalásban, nemakarandóságban, kockázatvállalásban, nagyon konzekvens, szivós elszántságban nyilvánul meg, hogy az ember, ha itt valamit, ha az emberek elhatároznak, ugy járnak mint a buldog, hogy szájzárat kapnak, és amig azt meg nem csinálják, nem

tudnak szabadulni tőle. Szóval na, ez a mi történelmi örökségünk.

- És ha már annyit beszéltünk a hagyományokról, ha előre látja 50 évvvel, milyennek rajzolná meg, ugy a következő század eleji Salgótarjánt, milyennek szeretné látni ?

- Ne haragudjon, nagyon szegényes a fantáziám. Nem soktam ezeket az utópisztikus, fantasztikus regényeket olvasni, és annak ellenére, hogy humánszakos tanár vagyok a realitások érdekelnek. Milyennek szeretném látni ? Nézze egy nagyon,magas szintü, magas kulturáju, tiszta, rendezett emberi városnak, szóval ahol a sok betonkövet feloldják, feloldják a müalkotások, feloldják a fák, a vizek, a virágok, szóval emberi várost képzelek el. Hogy itt az épületek mekkorák lesznek, milyenek lesznek, az nem érdekel. Itt az az érdekes, hogy olyan város legyen, ahol az emberek nagyon jól fogják magukat érezni. Hadd mondjam. ki, mert kigondoltam, az emberek boldogok lesznek. Itt ma ritkán szokták ezt kimondani, boldogság, meg egyebek, . De végülis az az ember munkájának az értelme, hogy maga is, és a környezet is, és a közössége, amelyikben él és amelyikkel igy dolgozik, hogy az boldog legyen. És én hiszem, hogy 50 év mulva Salgótarjánban boldog emberek fognak élni.

- Juhász Judit ripportját hallották.

Mustó János

Anyaság, repr.

V. Északmagyarországi területi képző-
művészeti kiállítás, Salgótarján
1969.

Mustó János

Anyaság, o. 116×158

Történelem I., o. 260×120

V. Észak-magyarországi területi képző-
művészeti kiállítás, Salgótarján, 1969.

Mustó János

a II. salgótarjáni tarasz-tárlaton „Salgótarján születése" c. olajfestménye szerepelt. (emlékre)

Lakos György: Groteszk játék. Nógrád, Salgótarján, 1972. ápr. 20.

Mustó János.

Anyaság, vegy.

V. Északmagyarországi területi
Képzőművészeti Kiállítás
Salgótarján 1969.

Müstó János

Részt vett az „In memoriam Bartók" pályázaton. Kozmikus erejü – kissé szecessziós formavilágu – „Bartók emlékére II. c. olajképén vörös és kék lángok villanásával valóban megkapóan érzékelteti a bartóki géniusz nyugtalan lobogását.

Kádár Zoltán: A III. Debreceni Országos Nyári Tárlat.

Alföld 1973/8 68old.

Mustó János
festő

Mustó János salgótarjáni festő-
művész műveit a szombathelyi
művelődési palotában mutat-
ják be.

-.-: Kiállitási naptár:
Müvészet, 1973. március - 46.oldal

Mesti János

Salgótarján születése

Vegyes 160×280

I. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat 1971.

Mustó János

a zalaegerszegi Képcsarnokban 19.-én megnyílt „Tél a művészetben" c. kiállításon téli műve látható. „Tél" (említve).

Zalai Hírlap, 1973. ápr. 25.

Mester János festő 1)

a Magyar Képzőművészek Szövetsége
Nógrád megyei csoportjának tagja
a Salgótarjánban élő művész. Aug.-ban
Katowicében az észak-magyarországi festők,
találkán szerepeltek művei. Szombathelyen és
Székesfehérváron rendezett egyéni tárlatot.

T.E.: Vázlat képzőművészeti életünkről.
Nógrád, 1973. dec. 31.

Mustó János festő 2) Folytatás.

Ez évben a Képcsarnok Vállalattól öt festmény elkészítésére kapott megbízást.

T.E.: Vázlat képzőművészeti életünkből.
Nógrád, 1973. dec. 31.

Mustó János festő

Áprilisban nyílt meg a Salgótarjáni Tavaszi Tárlat, melyen művei szerepeluck. „A történelem vörös fonala" c. nagyméretű olajkép. (említve)

Táth Elemér: Salgótarjáni Tavaszi Tárlat.

Nógrád, 1975. máj, 3.

Rusztó János

Pannon mítosz, repr., 22. old.

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Rusztó János

Pannon mítosz, o. 150×150 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, 1974., Keszthely

Mustó János

Bartók emlékére II. olaj, 150×150 cm

Miskolci Téli Tárlat, 1971.

Müstö János
festőművész kapta a párizsi la-
nács egyik nagydíját a salgótarjá-
ni József Attila Művelődési Köz-
pontban rendezett Tavaszi képzőmű-
vészeti tárlaton.

Magyar Hírlap 1973/94 Pold.

Mutsó János

salgótarjáni festő kiállitása aug.1o-én nyilt meg Szombathelyen, 25 alkotásával jelentkezik.

Magyar Hirlap 1973-22o-8

Mustó János, festő [!]

L.: Völcsey Lajos.

— : Kiállítások 12.

Esti Hirlap, Br. 1976 pág. 5.

Mustó János

Mustó János festőművész kiállítása április 14-en Dunaszerdahelyen nyílt meg.

—: Kiállítások napjaink. Művészet, 1977. április – 45. oldal.

Mustó János

Mustó János illusztrációi „Az ember tragédiája" „Ballada" „Életfa" „Bartók" „Homokóra" „Tavasz" „Katarzis" „Salgótarján születése".

Kovács Gyula: Festől, grafikusok műtermében.
Művészet, 1976. május - 4. oldal.

Mustó János

Festőművész

Kiállítás Szekszárdon

Magyar Hírlap 1973 VI. 30.

Illustló János

a Nógrád megyei képzőművészek vándorkiállításán szereplők művei.

T. L.: Nógrád megyei képzőművészek vándorkiállítása.
Nógrád, 1975. jan. 16.

Mustó János

Tavaszi idő

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Mustó János

1973. nov. 2-án Szécsényfelfalun, a helytörténeti klubban kiállítása nyílt.

Népújság, 1973. nov. 3. 101. évf. 258 sz. 10.

Mestó János
festő

Az Ózdi Városi Tanács homlokzatára elhelyezendő festészeti alkotásra kiírt pályázaton vett részt.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.
Mű vészet, 1974.február - 48.oldal

Mustó János

A képcsarnok Vörösmarty téri Csontváry termében rendezett téli festménybemutatón részt vett képével.

Népszava, 1974. márc. 1. 102 sf. 50 sz. 4p.

Mustó János, festő

Salgótarjáni művész. Székesfehérvárott nyílt meg tárlata.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp 1973. nov. 3.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szolnok Megyei Néplap

Mustó János festőművész

Tavaszi tárlat Nógrádban

A salgótarjáni József Attila Művelődési Központ üvegcsarnokában szerdán megnyílt a hagyományos salgótarjáni tavaszi képzőművészeti tárlat. A kiállítást rendező salgótarjáni Városi Tanács két nagydíját az idén Mustó János festőművész és Kő Pál szobrászművész kapta.

8.54: Életünk minősége. V. rész. (ism.)
9.29: Mária főhadnagy. Részletek.
9.54: Iskolrádió (ism.)
10.05: 500 év természettudományából. VI. rész.
10.25: Csajkovszkij-művek
12.20: Ki nyer ma?
Játék és muzsika

Mustó János, festő

Kiállítása nyílik meg
Konchat helyen.

—:o Mustó János ... 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973 aug. 10.

Müstó János

Részt vett az „In memoriam Bartók" pályázaton. Kozmikus erejü - kissé szecessziós formavilágu - „Bartók emlékére II. c. olajképén vörös és kék lángok villanásával valóban megkapóan érzékelteti a bartóki geniusz nyugtalan lobogását.

Kádár Zoltán: A III. Debreceni Országos Nyári Tárlat.

Alföld 1972/8 68old.

Mustó János: Salgótarján születése

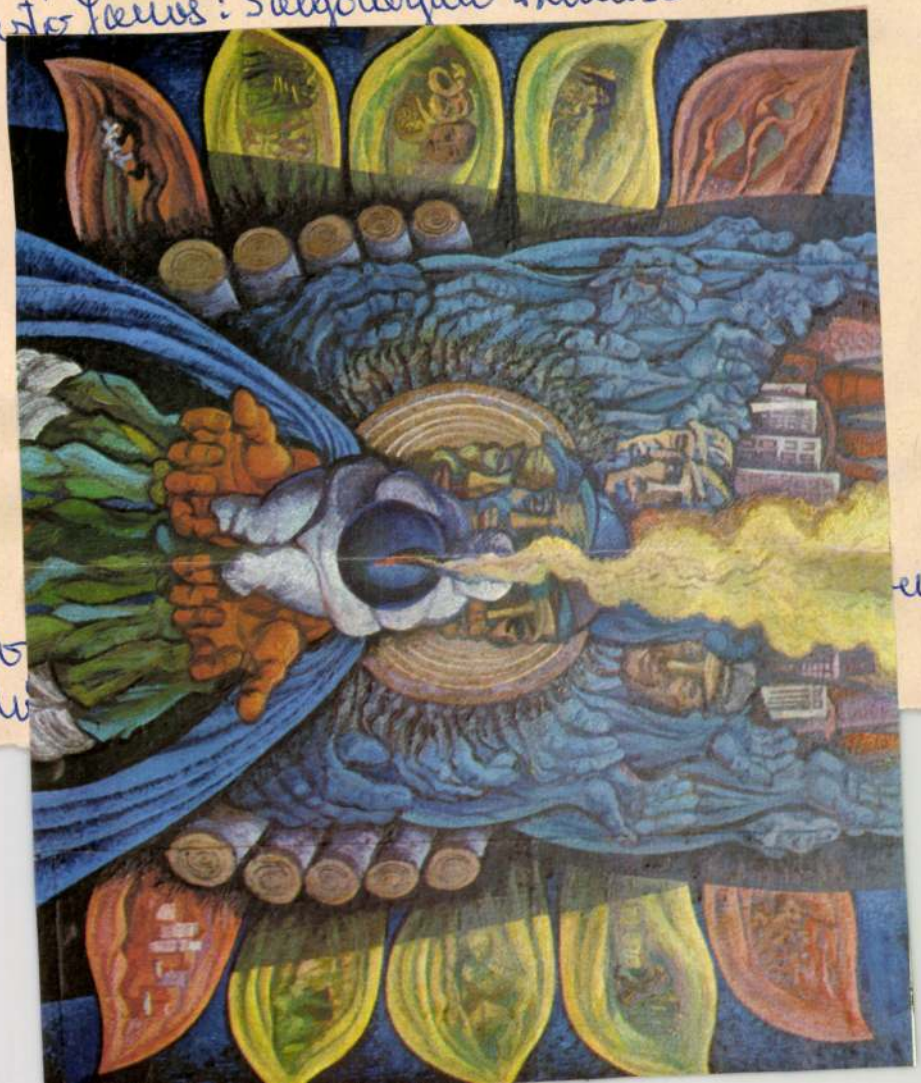

oldása árán derül csak ki. Eb
matban ma már sem a város kö
tudja olyan egyértelműen me
képzőművészettel és a képző
szemben támasztott igényeit, s
művészek alkotó feladatai nen
foghatóak, mint régebben volt

Cs. P.: A hatvanas évekbe
válási folyamatban a közöns
azzal párosult, hogy a művés
kötelezett műveket hoztak létr
érzékelhető, bár nem napi
tudták sorakoztatni az emberek
ilyen mű kevés születik, jólle
elkötelezettség fogalma is vá
adatok bonyolultabbá válásá
gos, hogy ma már nem lehe
mint ezelőtt tíz évvel. De h
egy példát. Tavaly meghirdet
szabadulási kiállítást, nem
konkrétan a témát, csupán
művek valamiképpen kapcs
lmúlt 30 év fejlődéséhez. S
ban, sem az ábrázolásban ne
z az anyag, hogy a tárlatlátó
30 évről valamit is el tudot
ani. Nem azt várjuk, hogy
zülessenek, amelyeket azonn
rőfeszítés nélkül mindenki n
ggal igénylhetjük hogy

Mustó-Gálos

1955 óta kiállításai voltak
Salgótarjánban, Miskolcon,
Debrecenben, Szegeden, Besztercebányán, Katowicében, Moszkvában és Budapesten.

.....:Nógrád megye képzőművészei.
Művészet, 1976. május - 4. oldal.

Mestró János

A művész tanulmányútjait a Szovjetunióban, Olaszországban és Franciaországban is.

.....:Nógrád megye képzőművészei.
Művészet, 1976.május - 4.oldal.

Mustó János

1934-ben született Mustó János Lucfalván. A képző és iparművészeti Gimnázium elvégzése után tanári képesítést szerzett és Salgótarjánban telepedett le.

.....:Nógrád megye képzőművészei.
Művészet,1976.május - 4.oldal.

Mustó János, festő

A Pest megyei pártbizottság Nagy Imre u. 1. szék-
házának aulájában rendezett tárlaton az
MSZMP-alapszervezetbe tartozó festők művei
láthatók.

Lovonci Miklós: a sokrétű festészet tárlata.
Pest Megyei Hírlap, 1979. febr. 6.

MUSTÓ JÁNOS festő
Lucfalva, 1934

A Képző- és Iparmüvészeti Gimnázium elvégzése után rajztanári képesitést szerzett, majd Salgótarjánban telepedett le. Tanulmányuton a Szovjetunióban, Olasz- és Franciaországban járt. 1955 óta kiállitó müvész, az országos rendezvények mellett egyéni kiállitása volt Salgótarjánban, Miskolcon és Szombathelyt. - Szükebb hazájának sokrétü természeti és társadalmi valósága inspirálja festészetét, különösen foglalkoztatja a gyárak és üzemek világa, a munkásemberek élete. Stilusát összefoglaló tendenciák, dekorativ szinérzék jellemzik, motivumait erős konturokkal köriti, ami képfelületeinek mozgalmas, monumentális hatást biztosit.

Művészéletrajzok 1975

Mustó János, festőművész

a nagyvárosi nyári tárlat kilencedik alkalommal nyílt meg. A művész műveiért a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának díjában részesült.

F. Z.: Festői dokumentumok.
Pest Megyei Hírlap, 1978. júl. 11.

Mustó János, festőművész

Megnyílt a IX. nagymarosi nyári tárlat, melyen a művész művei szerepelnek és díjazásban részesültek.

Losonci Miklós: A monumentális táj művészete. Pest Megyei Hírlap, 1948. júl. 11.

Mester János

„Madách: Az ember tragédiája"
olaj, 158x298 cm., (4 per.)
1942.

Művészet, 1942. aug., 30. old.

Mustó János

ta át a MEM-ben.

— **Békéscsabán** pénteken kiállítás nyílt Koszta Rozália gyulai festőművész alkotásaiból.

— **Mustó János festőművész** alkotásaiból nyílt kiállítás a salgótarjáni Öblösüveggyár ifjúsági klubjában.

— **Jánossomorján** pénteken kiállítást nyílt Völcsey Lajos fazekas munkáiból.

Magyar Nemzet 1976. XI. 6.

Mustó János festő

Kiállítása a dunaújvárosi Képcsarnokban

1977. IV. 14 - 28.

- katalógus a tárlatban -

Murray Róbert, [grafikus]

L: Papp Gábor

Vadas József: Több : kevesebb

13

Élet és Irodalom, Bp. 1983. okt. 22.

XXVII/16

Muray Róbert, grafikus

— Vargha Béla—Muray Róbert: Díszmadarak. Búvár zsebkönyvek (Móra). — Hubay Mik-

-: Kú - Most jelent meg :

Népszabadság, Bp. 1979 jan. 12.

P.

MURAY Róbert festő

MK-i érdemrend Tisztiresztje 1994

ődési lláz (Pesti út)

RVÁTH LAJOS
TH KURUCZ JÁNOS
. BOGDÁN EMIL
GY FERÓ

szeretettel várunk!

Murray Róbert

"Vándorsólyom"
(repro)

—: Egy képeslap napjai.
Új Tükör, 1979. április 15–43. lap.

Muray Róbert

Muray Róbert és Somorjai Éva
grafikusművészek kiállítását
Somogyi József Kossuth díjas
szobrászművész mjitotta meg.

—: Egy képeslap napjai.
Új Tükör, 1979. április 15-43. lap.

1983. II. 8. TV.2.Müsor 20.45

1021

TV-HIRADÓ 2.

- Hiszek abban, hogy a XX. században is lehet ábrázolni a természet szépségeit. Beszélni kell egyben arról a veszélyről ami az embert és az élővilágot fenyegeti.

- Ez az alkotói hittvallás hatja át Murai Róbert grafikus és festőművész egész munkásságát. Képeinek fő mutivuma a táj és az azt benépesitő állatok. Harmóniájuk a realizmus hitelességével társul, áttörve a vadászfestészet korlátait.

- Az állatokkal kapcsolato élményeimet próbálom képpé formálni talán ez a zajos, zürös városi élet, sok-sok emberben kelti a természethez való visszatérés vágyát, ugy érzem, hogy azt amit csinálok fokozott érdeklődés fogadja.

- Bizonyiték erre Murai Róbert Témán a természet cimü kiállitása, amelyet hétfőn nyitottak meg a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem aulájában. A látogatók nemcsak az ábrázolás szépsége ragadja meg, az egyes müvek konkrét tartalmánál is fontosabb talán a belőlük áradó őszinte hangulat.

- Számomra ez a hangulati hitelesség én ugy is nevezem a munkámat, hogy hangulati realizmus, ez a legfontosabb. Ezt valamelyest realista, vagy naturalista eszközökkel tudom elérni. Manapság mondjuk nem divatos képzőművészeti irányzat, egy művész akkor ut igazán maradandót, vagy hiteleset alkotni, ha őszintén dolgozik. És mivel nekem ez a világom, őszintén én ezt tudom kifejezni.

- Murai Róbert kiállitása február 28.-ig látható a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem aulájában.

Muray Róbert, festő, grafikus

□ MURAY RÓBERT festményeiből és grafikáiból nyílt kiállítás Zalaegerszegen a Kisfaludi Strobl-teremben.

—: D Muray Róbert

Esti Hírlap Bp. 1981. május 6.

2

Muray Róbert

Méltatás.

P. Szücs Julianna: A nélkülözhető és nélkülözhetetlen szép.
Művészet, 1980. november - 2. lap.

MUSTÓ JÁNOS

SZOMBATHELY

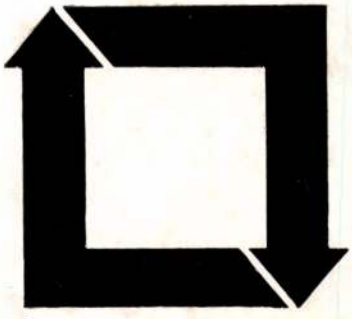

1973. VIII. 10.—VIII. 24.

MUSTÓ JÁNOS

A Cserhát tektonikusan zárt völgyében, Nógrád kis falujában születtem Lucfalván 1934-ben.

Anyám paraszt, apám bányakovács. Itt nevelkedtem anyám, nagyszüleim és a természet megszokott élet ritmusában. Szántottunk, vetettünk, arattunk. Mikor apám furómester lett vándorló életet éltünk az Ő munkahelyeit követve. Életem másik meghatározó élménye az ipar, a vas, az olaj, a munkások.

Középiskolába már Budapesten jártam. A Képzőművészeti Főiskolán tanultam tovább, majd onnan a Pedagógiai Főiskolára iratkoztam át. Visszajöttem szülőföldemre, nyolc évig tanítottam. Most Salgótarjánban élek. Itt mindent megtalálok ami emberi és művészi munkámhoz szükséges: a szülőföld ereje és a dinamikus ipar város örök inspirációja. Ez a város az én Firenzém. 1955-től rendszeresen kiállítom képeimet: Salgótarján, Miskolc, Debrecen; Szeged, Besztercebánya, Katowice, Moszkva, Budapest. Tanulmányúton Szovjetunióban Olaszországban, Franciaországban jártam.

Mustó János

In dem tektonisch geschlossenen Tal des Cserhát—Gebirges, in dem kleinen Dorf des Komitats Nógrád, in Lucfalva bin ich 1934 geboren. Meine Mutter ist Päuerin, mein Vater Bergschmied. Hier bin ich in dem gewöhnlichen Lebensrhytmus meiner Mutter, Grosseltern und der Natur erzogen worden. Wir haben den Acker bebaut und gemäht. Als mein Vater Bohrmeister geworden ist, haben wir — immer seine Arbeitsplätze verfolgend — ein Wanderleben geführt. Die anderen determinierenden Erlebnisse meines Lebens sind die Industrie, das Eisen, das Öl, die Arbeiter.

Die Mittelschule besuchte ich schon in Budapest. Ich habe an der Hochschule für bildende Kunst weiterstudiert, bald habe ich die Pedagogische Hochschule bezogen. Ich bin in mein Heimatsland zurückgekehrt, habe acht Jahre lang unterrichtet. Ich lebe jetzt in Salgótarján. Hier finde ich alles, was zu meiner menschlichen und künstlerischen Tätigkeit erforderlich ist: die Kraft des Mutterlandes, die ewige Inspiration der dynamischen Industriestadt. Diese Stadt ist mein Florenz. Vom Jahre 1955 an stelle ich meine Gemälde ständig aus: Salgótarján, Miskolc, Debrecen, Szeged, Besztercebánya, Kattowice, Moskau, Budapest. Auf Studienreisen bin ich in die Sowjetunion, nach Italien und Frankreich gekommen.

ELŐSZÓ

Katalógus előljáró szavakat azért olvas az ember, hogy a művészt vagy a műveket hitelesebben megismerje. Az adott esetben kérem, tekintsenek el mindkét igénytől. A képek iránti szeretetemen kívül nincs egyéb jogcímem róluk beszélni. Úgy gondolom, hogy csupán néhány szemelvényen át, — különösen Mustó, — nem ismerhető meg igazán. Művei önmagukban is teljesek, de talán nem lesz hiábavaló, ha hozzájuk kapcsoljuk életének értelmesen markáns következetességét, otthonának, emberségének néhány vonását.

Újjászületett városunkban, Salgótarjánban talált otthont és életet, témát és elhívó végső célt. Mindig elmondhatom, ha művészetét felidézem, hogy az építészet steril keretét miképpen nőtte be a gazdag élet, indázták be kusza indulatok. Szép ez a város! És az élete is egyre inkább. Mégis ezrődik benne még a nehézsorsú ember görnyedt nekifeszülése, amelyben a szakadásig húzott ín és a valamit akaró lélek egy pisszenésre már pattan. A nehéz munka öregjei, akik szénport lélegeztek és ma bányájukat bezárva látják. Az akna száját, amely megette ifjúságukat, már csak kívülről nézi a könnyebbsorsú fiatal, aki azonban dehogy is érezné a saját sorsát könnyebbnek! Miért is érezné? A mindenki számára egyszeri élet beteljesüléséhez, a születéstől a halálig tartó feszültség bennük ugyanakkora, mint apáinkban volt.

Az így érzett élet járja át Mustó egész egyéniségét, majd azon keresztül művészetét. Vállalta, hogy erről a világról beszéljen, róluk, helyettük. Tudatos kifejezéskeresései ma már egyre érettebben, világosabban kirajzolódva hordozzák Mustó János tiszta, igaz, őszinte szándékait.

Varga Imre

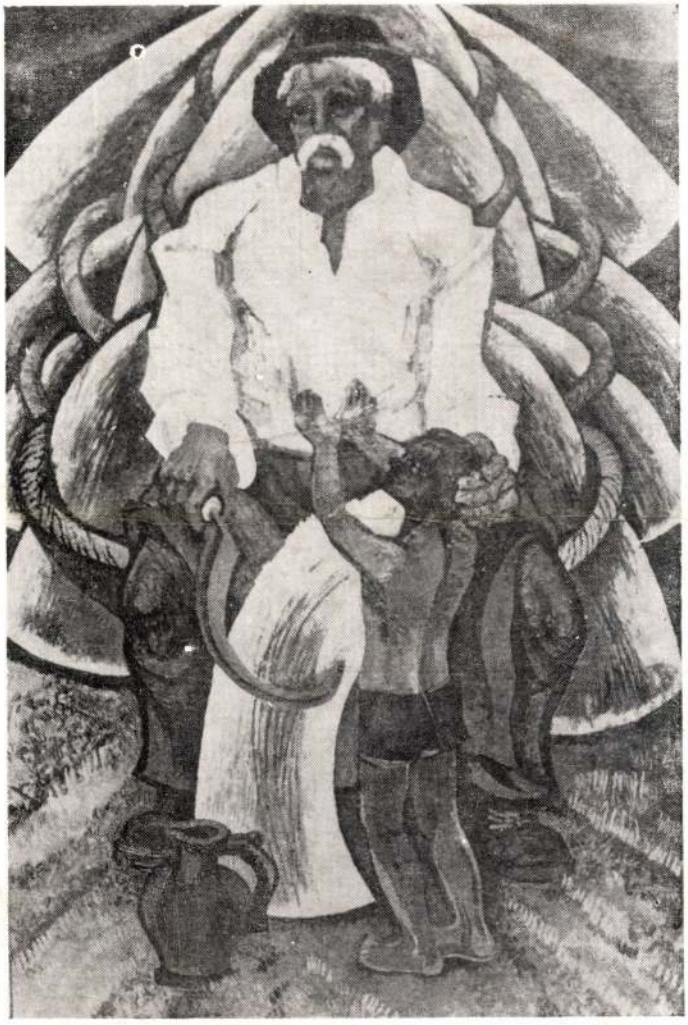

Nagyapám

Bartók emlékére II.

Janus Pannonius: Pannónia dicsérete

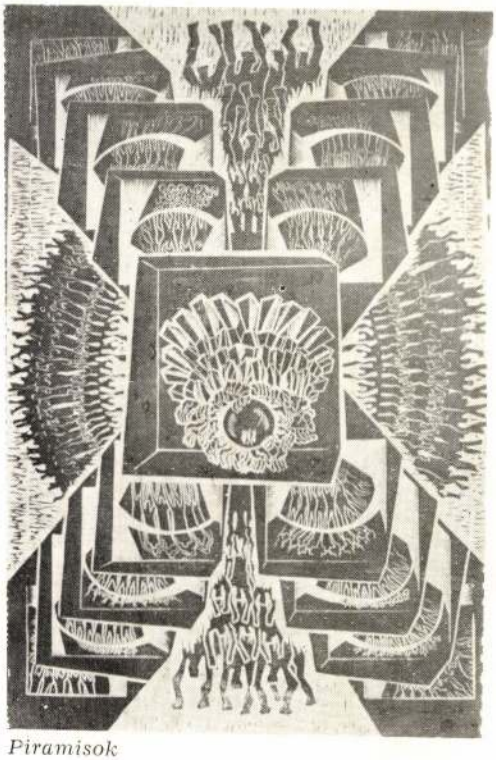

Piramisok

Új világ születik

Születés

Geológia

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE

1. Az ember tragédiája	Tragödie des Menschen	125×243 cm
2. Ballada	Ballade	157×280 cm
3. Bartók I.	Bartók I.	150×150 cm
4. Bartók II.	Bartók II.	150×150 cm
5. Életfa	Lebensbaum	131×207 cm
6. Homokóra	Sanduhr	122×143 cm
7. Janus Pannonius	Janus Pannonius	150×150 cm
8. Katarzis	Katharsis	132×207 cm
9. Nagyapám	Mein Grossvater	121×183 cm
10. Salgótarján születése	Salgótarjáns Geburt	240×190 cm
11. Tavasz	Frühling	120×190 cm

Grafikák — *Graphiken*

12. A béke	Der Friede	60×80 cm
13. Bányászok	Kumpel	
14. Cölöpökön született város	An den Pfählen geborene Stadt	
15. Ember a kozmoszban	Mensch im Kosmos	
16. Égő salakhegy	Glühender Schlackenberg	
17. Geológia	Geologie	
18. Labirintus	Labyrinth	
19. Látomás	Vision	
20. Obeliszk	Obelisk	
21. Piramisok	Pyramiden	
22. Születés	Geburt	
23. Született salakhegyek	Geborene Schlackenberge	
24. Új csille	Neuer Grubenwagen	
25. Új város születik	Eine neue Stadt entsteht	
26. Új világ születik	Eine neue Welt entsteht	
27. Üvegipar	Glashütte	

VAS MEGYEI MÚZEUMOK KATALÓGUSAI

KATALOGE DER MUSEEN IM KOMITAT VAS

1. Pirchala Imre és Hadik Gyula
1973.

2. Veszprémi Imre
1973.

3. Várnai Valéria és Simon Iván
1973.

1. Bartha László
1973.

5. Pannónia 73 Nemzetközi Képzőművészeti Kiállítás
1973.

6. Mustó János
1973.

Forradalmi Múzeum, H-9700 Szombathely
Katalógusterv: Pinczehelyi Sándor
Fotók: Kálovits Attila — Felelős kiadó: dr. Bándi Gábor
73 3703 Vas m. Nyomda 600 pld

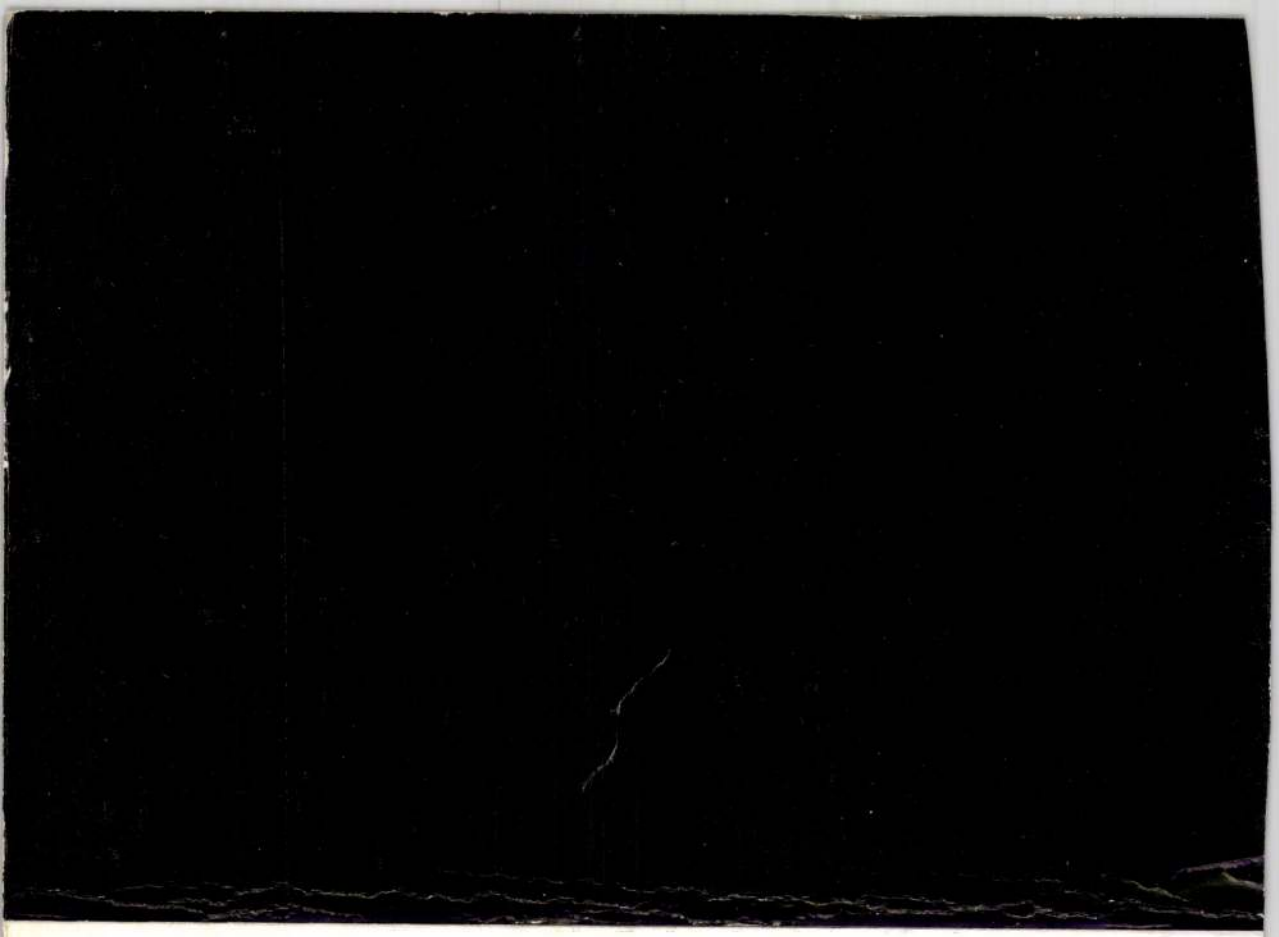

MDK

Muray Róbert

Mosdó, temp.

Házak, "

VIII. K. Képzőműv. Kiáll. Műcs. 1960. ápr.

Murray Róbert

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-ORSZÁG

1966 MÁJ 2

— AZ ELMÚLT év legjobb plakátjáért versenyző művészek közül Murray Róbert nyerte az 1965. év legjobb politikai plakátja kitüntetést. A plakát címe: November 7.

Murai Róbert grafikusművész

102

1974.V.22.12.00.Kossuth. /11/ -Hné-

Déli krónika.

-és egy másik kiállításról.

Tegnap este nyilt meg a Kossuth Klubban a Madarak és Fák Napja alkalmából, Murai Róbert grafikusművész kiállitása, amely június 3.-ig tekinthető meg. A hazai 315 madárfajból, annak a 24 madárnak az akvarelljét mutatják be, amely nincs védelem alatt, tehát vadászata is megengedett. A MAJESZ és a Természetvédelmi Hivatal közös kiadásában ezek a szines táblák nyomtatásban is megjelennek. Murai Róbert grafikusművész, aki már több alkalommal is rendezett idehaza és külföldön biológiai téméju kiállitásokat elsősorban a természetes környezetet hangsulyozta munkáiban.

Mme Paulet Grandjean

Meray grafikus

M.D.K.

Méltatás.

Dutka Mária: Fiatal művészek kiállítása. 8 l.
Magyar Nemzet, 1960. jan. 29.

M.D.K.

Mercury
grafikus

Mitatás.

Dietta Mátua: Fiatal mixtó el kialitása 8 c

Magyar Kemiat, 1966. jan. 24.

Murai Róbert MDK

Épül az uj hid, vizf.

Hajógyár, vizf.

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Murray Robert
grafikus

Részt vett a tárlaton

Bauer Jenő: Reklám '70
MŰVÉSZET, 1970.augusztus - 39.lap

M.D.K

Murray Robert
grafikus

"Nem" című tiltakozó
plakátja szerepel a tár-
laton.

Fáthy János: Harom kiállítás
Művészet, 1968. január - 40 lap

Muray Róbert MDK

1944.március 19, szén

Madarak, monotypia

Műcsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Maray Róbert
grafikus

Alkalmi plakátja emlékezetes

Bauer Jenő: 5. Magyar Plakátkiállítás
Művészet, 1967. március – 38 kép.

Murray Róbert, grafikus Mok

A politikai plakátok kategoriájában November 7 c. plakátja nyert díjat.

— : A legszebb plakát 2

ESTI HIRLAP Bp. 1966. máj. 27.

Munai Róbert, grafikus MDK

falragasza.

Repr.

R. Gy.: Választási plakátok 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. febr. 12.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978. V. 17.

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Muray Róbert
festő- és grafikusművész

Muray Róbert kiállítása 1021

„Témám a természet"

Ezen a címen nyílt meg a napokban a Vörösmarty cukrászda különtermében *Muray Róbert* festőművész és grafikus kiállítása az Alba Regia napok keretében.

Muray Róbert kezében a természet azzá válik, ami valóban az. Nála a természet nem keret, hanem a legmagvasabb tartalom. Semmit nem néz „kívülről", témáival teljesen azonosul. Ezért természet- és állatképei igazmondók, magas művészi fokon. Az állati test anatómiájának és morfológiájának tökéletes ismerője, ami önmagában is óriási ismeretanyagot jelent. De ezekkel *bánni* úgy, ahogyan Muray Róbert teszi, ma Magyarországon kevés ember képes. Ehhez azok az élmények is szükségesek, melyeket a művész már gyermekkora óta felhalmozott magában. Mert lehet az állatokat úgy is ábrázolni, hogy azokból csak az derül ki: az egyik állat mondjuk róka, s másik pedig fácán. Ám Muray az állatokat nem statikumban, hanem *dinamikumban* „kapja el". Az állat *éppen* csinál valamit, *éppen* „viselkedik", fajára jellemző módon. Képei tehát nemcsak leírnak, hanem *előadnak*. Ezt csak a természettel való benső találkozások, a vele való „együttlélegzés" teszi lehetővé. Ezért állatait nemcsak kitűnően megfesteni, hanem valósághű, „nekikvaló" környezetben tudja elhelyezni.

Muray Róbert őstehetségét olyan mesterek bontakoztatták ki, mint *Barcsay, Kádár, Koffán, Ék, Konecsni*.

Rendkívül sokoldalú munkásságot fejt ki: tankönyvek, ifjúsági lapok, folyóiratok illusztrátora, plakátművész, jeles emblémа- és jelvénytervező, a vadászművészet nemzetközileg is kitüntetett, ihletett mestere, számos európai, de amerikai, sőt indiai erdészeti-vadászati kiállítás magyar részlegeinek szervező és alkotó részese, a természetvédelem propagátora. Sok magyar vadászkastély falfestményei is dicsérik kivételes, dramatizálva ábrázoló ecsetjét, írónjait.

A még fiatal művész akár a „magyar Audubon"-ná is válhat. A híres, XVIII. századbeli amerikai madárfestő iránti tiszteletből alapított *Natural Audubon Society*-nak Muray Róbert talán az egyetlen magyarországi tagja. A maga területén kiemelkedő társadalmi munkát is végez.

Muray Róbert kiállítása május 16-án zárult.

Radetzky Jenő

rendszeresí
vek helyett
sárlók kön
tát írja elő
mi és a szo
séget folyt
mint a m
a kisiparos

Az üzlet
lyeken, ár
minden ol
ben, amelyben a lakosság
eladóval kapcsolatban van,
vásárlók könyvét kell a kereskedelmi szerveknek rendszeresíteniök. A vásárlók könyve hárompéldányos (perforált másolatú) önátírós lapokból álló, példányonként folyószámmal jelzett, átfűzött és a fűzőzsinór végén a vállalat pecsétjével hitelesített könyv.

Panaszát, észrevételét az üzlet vezetőjével bárki szóban is közölheti, vagy a vásárlók könyvébe bejegyezheti. Az üzlet vezetője a vásárlót köteles meghallgatni, a panaszt, észrevételt azonnal megvizsgálni és azt lehetőleg a vásárló jelenlétében orvosolni. A vásárlók könyvét az üzletben könnyen hozzáférhető helyen kell elhelyezni, illetve felhívásra át kell adni. A vásárló a vásárlók könyvét az üzlet dolgozóinak megkérdezése nélkül bármikor elveheti, és abba az üzlet, illetőleg a vállalat munkájával kapcsolatos közérdekű bejelentését, javaslatát, panaszát és egyéb észrevételét bejegyezheti. Az üzlet dolgozói a vásárlót személyazonosságának igazolására nem szólíthatják fel, a bejegyzésben nem akadályozhatják, és nem is befolyásolhatják. A bejelentés,

intézkedését felülvizsgálja és ha azt nem tartja megfelelőnek, attól eltérően intézkedhet, ez azonban — ha az üzletvezető intézkedése jogszabályt nem sértett — a vásárlóra nem lehet hátrányosabb, mint az üzlet vezetője által tett intézkedés.

A névtelen bejelentést csak akkor vizsgálják ki, ha alaposan feltételezhető, hogy a bejelentés tartalma megfelel a valóságnak. Ha a vásárló az üzlet vezetője, il-

A köztisztaság, mint a környezetvédelem

Az embert körülvevő környezet romlása ma már sajnos világjelenség. Magyarországon, ezen belül megyénkben is, több olyan aggasztó jelenséggel találkozunk, melyek ellen közös összefogással sürgősen tenni kell.

A környezetvédelem összetett feladat. Ebbe a fogalomkörbe tartozik a köztisztaság fenntartása, ami mindannyiunk feladata és kötelessége. Településeink külső megjelenése, az épületek, építmények karbantartása, a közterületek — utak, parkok, járdák — tisztántartása, la-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Dolgozók Lapja Komárom
Muray Róbert
1973 JUL 25

Nagyvadak hazájában

Hogyan vadásztak több mint száz éve a távoli bennszülöttek szarvasra, krokodilra, Borneoban pedig orangutánra? Hogyan lőtték Ceylonban az elefántot és hogyan fogták Új-Guineában a vaddisznót? Hogyan kell a tigrist hajtani? Milyen nyíllal lőnek a leopárdra? Milyenek voltak a farkasvadászatok régen a Kárpátokban?

A *Nagyvadak hazájában* című, most megjelent izgalmas vadászkalandokról szóló könyv fejezetei is lehetnének az előbbi kérdések. Korabeli vadászleírásokból, kutatók hátrahagyott műveiből ad ezekre a kérdésekre választ a könyv, amelynek szerzői között olyan nevek szerepelnek, mint *Andrássy Manó, Xantus János, Vojnich Oszkár, Nadler Herbert, Bársony István, Kittenberger Kálmán és Iglódy Gyula.* Az ő írásaikból jelentetett meg egy csokorra valót a Natura könyvkiadó *Véber Károly* válogatásában és szerkesztésében azzal a céllal, hogy régi vadászirodalmunk értékeit ismét hozzáférhetővé tegye. A háború óta ugyanis ezek az írások nem jelentek meg.

A sok szép és művészi illusztráció *Muray Róbert* munkája.

vannak juttatá
gyermekgondoz
amelyek a legi
államokban is
Az embernek m
érzése, hogy ál
lehetőségeit me
tékben vállalja a társadalmi juttatásokat, ugyanakkor a lakosságnak újra és újra magyarázni, bizonyítani kell, hogy ezeket — közkeletű és közhelyszerű kifejezéssel élve — *a „borítékon kívüli" összegeket épp úgy figyelembe kell venni az életszínvonal megítélésénél, mint a havonta kifizetett béreket,* éppúgy részei az életszínvonal növekedésének, mint például az időről-időre végrehajtott béremelések.

tó" választási lehetőségeinek kiterjesztése politikailag és gazdaságilag is csak kedvező lehet. Azt alighanem mondanom sem kell, hogy *a fizetett szolgáltatásokra való részleges áttérés nem szorithatja háttérbe az eddigi ingyenes, vagy kedvezményes szolgáltatásokat.*

A társadalmi juttatások rendszerének alapjai több mint két évtizeddel ezelőtt alakultak ki, de közben meg-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1021 MURDÁNY BÉLA

A RAJZTANÁR

Ezen a reggelen úgy tűnt, hogy a falu teljesen elvesztette varázsát és a gémeskutat a hidroglobusz, az út porát a kő váltotta fel. A köves út mellett, a falu közepén egy csoport kislány szorgoskodott. Kezükben rajztáblát tartottak és valamit rajzoltak. Lehettek vagy tizenöten, és igyekeztek úgy tartani a rajztáblát, mint valami nagy festő, munka közben.

A csoport közepén egy villanypózna meresztette két barna lábát felfelé. Közvetlen a pózna mellett őszülő hajú, magas férfi állt. Szelíd, jóindulatú szemei voltak, finom erezetű kezében lágyan siklott a fekete ceruza. A rajztanár órát tartott az út mellett.

Murdány Béla elmúlt hatvanegy éves, de a nyugdíjra csak ritkán gondol. Annak örül, hogy akkor több ideje lesz a festésre. Magas, szikár férfi, kékes színű öltönyt viselt, hozzá sötét inget és nyakkendőt.

Hogy hol született? Nem Enyingen, bár majdnem egész életét ott élte le. Messze, Máramarosszigeten született, majd később került ebbe a kis dunántúli helységbe. Már 16 éve az enyingi iskolában dolgozik. Rajzot tanít, bár a rajztanárokat fiatal korában kinevette. Valamikor csak ie-gyuntettem — mondja —, amikor rajzról volt szó, nem is ennek készültem.

S valóban rajztanár, biológiai földrajz-szakos, mégis hosszú évek óta a vonalak, színek, árnyékok művészetét tanítja. Maga is festeget, olajban is dolgozik, sok képe van. Mégsem tartja magát művésznek, inkább pedagógusnak. Tizenhat év alatt óriási rutint szerzett, s ma már egy-egy vonalból ítél egy gyerek tehetsége felett. Sok felfedezettje van. Az iskolában olyan tanártársa is van, aki az iskolapadban az ő keze alatt húzta az első vonalakat. Ma kollégák.

— A tanító dolga nagyon nehéz. Sokszor keserves feladat a fegyelmezés.

— Nekem ritkán van ilyen problémám — mondja és szétnéz a rajzolók csoportján, át a macskakövés út túlsó felére, ahol az út kissé kanyarodik. A rajz lekötí a gyerekeket, s ezeken az órákon ritkán van fegyelmi probléma.

Közelünkben kék szoknyás lány rajzol. Rajztábláját ráfekteti a villanypózna beton lábára, felső ajkát kicsit beharapja, ahogy átnéz az úton, s figyeli azt a házat, kicsit távolabb a kanyarban.

Nincs beszélgetés, a reggeli rajzóra néma csendben folyik. S ahogy a formálódó ceruzarajzokat nézem, kitágul a falu, minden szépsége, a poros járda, a templomtorony, a bunkósra nyírott eperfák sarjadó veszszői. Néha elrobog egy autó, vagy elcsattog egy szekér, szikkadt faalkatrészei kicsit nyikorognak, a lovak beharapják a zablát és zöld nyálat engednek a macskakövekre.

Murdány Béla ilyenkor kis tanítványai mögött sétál, halkan javít valamit, vagy kezébe veszi a ceruzát. Mozdulataiból nyugalom árad, s az utcára rátelepszik a reggeli rajzóra nyugodt derűje.

A rajztanár, a hajdani szobrász-szakos főiskolás, földrajz és biológia tanár, túl a hatodik x-en, hetenként 28 órát tanít, 14 osztályban. Csak annyit gondol a nyugdíjra, hogy akkor többet festegethet. A szemek, amelyek eddig egy osztályt figyeltek, majd kitárulnak, felfedeznek egy-egy megkapó utcarészletet, s a finom kezek tarka akvarelleket festenek a kertek alján.

Az úton szinte megszűnik a forgalom, a meleg erősödik, s a kockakövek felett megkezdi csalóka játékát a meleg levegő. Nem messze egy házon kőművesek dolgoznak, friss mészszagot hint a szél. Készülnek a rajzok, tónusok, árnyékok emelkednek a fehér papíron. A rajztanár végigmustrálja a képeket, s az iskola közeli épületében megszólal a csengő. Vége az órának.

Baróti András

emtelen, cinikus ifjúságról
marasztaló véleményt fo-
lmazni. Akadnak sajnos
yanok, akik példát is szol-
áltatnak ehhez. Kecskére
alóban nem bízhatjuk a ká-
osztát. De most nem ezek-
ől van szó.

Tudom, egyszerű lenne el-
nérveket sorakoztatni. Az
lősebb, tapasztaltabb, hig-
adtabb ember biztonságo-
bban vezethet, irányíthat.
tmeneti években semmi
ükség arra, hogy néhány
eleburdi gyereket beenged-
nk a „nagy pályára", hogy
t zavarjanak bennünket a
ozgásban. Node — folytat-
a hasonlatot —, valahol
eg kell tanulni „játsszani"
gyereknek is. Mint ahogy
zni is könnyebb vízben
nulni, mint a tornaterem-
n, vagy a medence part-
n. Erről van hát szó. Az
ra érdemeseket támogatni,
torítani, türelmesen „edze-
" kell. A féltékenység itt
en rossz tanácsadó. Aki
endő vezetőt nevel, az nem
lenfelet nevel, hanem —
ódot. Márpedig egészséges
kölcsi érzékkel rendel-
ező ember aligha lehet gye-
keire féltékeny.

Annus József

rádió és a televízió műsorából

11.10: Térzene a Halászbástyán
11.49: Tusa Erzsébet zongoraestje, a Zenekadémia nagytermében
13.10: Geszty Szilvia és Dimitr Petkov énekel
14.00: Orvosok a mikrofon előtt (Ism.)
14.05: Dalol a tavasz. Részletek Kabalevszkij operettjéből
14.30: Egy hír a mikroszkóp alatt
14.45: Gencsy Sári és Svéd Sándor nótákat énekel
15.16: A hét műsorából (Ism.)
16.00: A Csehszlovák Rádió ének- és zenekarának hangversenye
18.10: Kőrösi Csoma Sándor. Rádiójáték
19.01: Új könyvek (Ism.)
19.04: A Baden-Badeni Rádiózenekar hangversenye
21.09: Anyegin. Puskin elbeszélő költeményének rádióváltozata. I. rész. (Ism.)
21.59: Cigánydalok, csárdások
22.17: A szülői ház és a szépre nevelés
22.32: Régi beszélgetés Leo Slezákkal
23.10: Zongoraművek

U R H

16.05: Történet négy kellékkel (Ism.)
16.37: Részletek az 1958. évi Ljubljanai Nemzetközi Jazzfesztivál műsorából — III. rész
17.21: Ötórai tea
18.10: Hanglemezparádé
19.00: Wagner művészi pályája. II. rész
20.00: Mező László gordonkázik
20.43: A drámaíró Ady
21.06: Cesare Sjepi operafelvételeiből
21.35: Hangfelvételek — felsőfokon

TELEVIZIO — BUDAPEST

9.00: ... és egyszercsak megérkezik az ember. Rövidjátékfilm (Ism.)
9.25: Két ország vállalata. Riportfilm. (Ism.)
9.45: Perrichon ...
NSZK
11.10: A fal
11.35: Felfe
képző
(Ism.)
15.35: Szöké
Szovj
16.50: Tolna
17.15: TV-o
17.35: Hírek
17.40: Tudo
önma
18.30: A TV
19.15: Cicavi
19.25: Lírai
20.00: TV-hi
20.20: Gyilk
Bűnü
Kb..
21.10: Kaleid
21.50: TV-hi
22.10: Extaz
23.40: Jó éjs
Turoi
Az eg